

Ειδική Έκδοση - Αφιέρωμα

Επιστημονική Επιμέλεια – Εισαγωγή Μιχάλης Μπούργος

Καινοτομία, Αειφορία και Τοπική Ανάπτυξη

A. Η Καινοτομία στο επίκεντρο της Διοικητικής Διαλεκτικής

Αγγελίδης Μηνάς
Αθανασοπούλου Μαρία
Αρβανιτίδης Πασχάλης
Παπαγιαννίτσης Γεώργιος
Δεσλή Αθηνά-Ζωή
Βούλβουλη Αιμιλία
Βαρλαμίτης Κωνσταντίνος
Τσολακίδης Βασίλειος
Γαβριηλίδης Γκάμπυ
Διμέλλη Δέσποινα
Καλλιώρας Δημήτρης
Αδαμάκου Μαρία
Νιαβής Σπύρος
Πετράκος Γιώργος

Κατσικαβέλη Καλλιόπη
Κωστόπουλος Τρύφωνας
Λάππα Καλλιόπη
Μαδούρου Ελένη
Σπανογιάννης Σπύρος
Μαυροειδής Βασίλειος
Μπούργος Μιχάλης
Παχής Τρύφωνας
Σακελλαρίου Ευάγγελος
Σεντελής Αθανάσιος
Ταρναράς Ηλίας
Τζάμου Χριστιάνα
Τσιμιτάκης Ματθαίος
Τσολακίδης Βασίλειος

Γ. Καινοτόμες δυναμικές στον Πολιτισμό, στην Κοινωνία και στην Επικοινωνία

Βοργιαζίδης Κωνσταντίνος
Γιακουβάκη Ζωγραφιά
Μπούργος Μιχάλης
Καλαϊτζίδης Κώστας
Καραμπατζός Αναστάσιος
Καρανικόλας Νικόλας
Αναγνώστου Ειρήνη
Μπάιτσης Τάκης

Μπαρτζώκας Αναστάσιος
Πλατσούκας Χριστόδουλος
Τεληγιαννίδης Θεόφιλος
Τόλκας Άγγελος
Τσαβδαρίδης Λάζαρος
Φαρμάκη Φωτεινή
Χατζηαθανασίου Τηλέμαχος

Πατούλης Γεώργιος
Βοσκόπουλος Χρήστος
Ευθυμίου Ανδρέας
Ζαΐμης Φωκίων
Κορκολής Παναγιώτης
Λεβετσοβίτης Νίκος

Μπουρνούς Ευάγγελος
Μπράχος Γιάννης
Παπαδάκης Νίκος
Σακοράφα Σοφία
Σταθόπουλος Γιάννης
Τόλιος Γιάννης

B. Καινοτομία και Αειφορία στο επίκεντρο της Έρευνας

Ανδριτσάκης Πλάτων
Γιακουβάκη Ζωγραφιά
Γιοβανόπουλος Χρήστος
Θωμοπούλου Βασιλική
Λιώνης Δέδες
Μαυρογόνατος Θωμάς
Παναγιωτάκης Μιχάλης

Πλιάκος Κώστας
Σακελλαρίδης Βασίλης
Σκουρολιάκος Πάνος
Στέκι της Αναξαγόρα
Συμεωνίδου Χάρης
Φουντούλης Χρυσόστομος
Χάρη Χαρίκλεια

Δ. Περιφερειακή Ανάπτυξη: Ο Νομός Ημαθίας

ISSN: 2459- 4172

π ρ Ο Τ Α σ η

Τόμος 6 Τεύχος 31
Δεκέμβριος - Φεβρουάριος 2021

Διεύθυνση Επιθεώρηση για την Τοπική Αυτοδιοίκηση
Κρατική Αρχιτεκτονική και Νομοθεσία

Διαδικτυακό διεύθυνση: www.diplous-autodioikisi.gr

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ Θ. ΜΑΥΡΙΚΑΣ Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ε.τ.
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΥΛΗΣ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΒΛΑΧΟΥ Πολιτικός Επιστήμων, Εμπειρογνώμων Τοπικής Αυτοδιοίκησης ΚΙΜΩΝ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΣ Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών
ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΡΔΙΚΑΚΗΣ τέως Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΛΑΝΗΣ Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ MSc, PhD, PMP® Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΝΑΣΑΙΝΑ Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	ΔΗΜΗΤΡΑ ΤΡΟΜΠΟΥΚΗ Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών
DTP	ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΤΣΟΥΛΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΡΔΙΚΑΚΗΣ
ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΙΣΤΟΤΟΠΟΥ www.diplous-autodioikisi.gr	ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ
CREATIVE EDITOR	ΑΝΘΗ ΒΑΠΟΡΙΔΟΥ
ΕΚΔΟΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΤΟΠΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ISSN	ΚΙΜΩΝ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΣ www.diplous-autodioikisi.gr ΑΘΗΝΑ info@diplous-autodioikisi.gr 2459- 4172

Περιεχόμενα

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΡΘΡΩΝ, ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ.....	v
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ.....	v

Εισαγωγή, Μιχάλης Μπούργος.....	vi
---------------------------------	----

A. Η Καινοτομία στο επίκεντρο της Διοικητικής Διαλεκτικής

Η υλοποίηση καινοτόμων δράσεων και προγραμμάτων στρατηγικός στόχος της Περιφέρειας Αττικής, Πατούλης Γιώργος	350
Το όχημα ανάπτυξης της Καισαριανής είναι η ταυτότητά της, Βοσκόπουλος Χρήστος	363
Η τοπική αυτοδιοίκηση στην ψηφιακή εποχή. Ανάπτυξη – διαφάνεια – άμεση δημοκρατία – εξυπηρέτηση του πολίτη. Προκλήσεις και ευκαιρίες, Ευθυμίου Ανδρέας	372
Η καινοτομία είναι παράγοντας κλειδί για την ανάπτυξη, Ζαΐμης Φωκίων	379
Τοπική Ανάπτυξη, Καινοτομία και Συστήματα Διακυβέρνησης –Μελέτη ΟΟΣΑ και Εγχώρια Εμπειρία, Κορκολής Παναγιώτης	30183
Εξυπνες πόλεις: Τεχνολογία και Βιωσιμότητα στις υπηρεσίες του πολίτη, Λεβετσοβίτης Νίκος	30189
Οι Δήμοι προστάρηδες στον ψηφιακό μετασχηματισμό, Μπουρνούς Ευάγγελος	395
Η σημασία του συμβολαίου για την καινοτομία στην οικονομία των περιφερειών, Μπράχος Γιάννης	399
Υλοποιώντας την αειφορία και την πράσινη καινοτομία στην Περιφέρεια Αττικής, Παπαδάκης Νίκος	405
Η διαχρονική υπονόμευση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, Σακοράφα Σοφία	415
Δημοτικές Αρχές, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη, Σταθόπουλος Γιάννης	420
Ψηφιακές Τεχνολογίες και Μισθωτή Εργασία, Τόλιος Γιάννης	423

B. Καινοτομία και Αειφορία στο επίκεντρο της Έρευνας

Εξυπνες και ψηφιακές πόλεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση: προκλήσεις και πολιτικές, Αγγελίδης Μηνάς	430
Αρχές και Πρακτικές του Βιώσιμου Τουρισμού: Πώς μπορούν να βοηθήσουν στην Τοπική Ανάπτυξη, Αθανασοπούλου Μαρία	441
Principles and Practices of Sustainable Tourism: How they can benefit Local Development, Athanasopoulou Maria	447
Η Οικονομική και Αναπτυξιακή Συμβολή των Προγραμμάτων ΕΣΤΙΑ στις Τοπικές Κοινωνίες: μια πρώτη διερεύνηση, Αρβανιτίδης Πασχάλης, Παπαγιαννίτσης Γεώργιος, Δεσλή Αθηνά-Ζωή, Βούλβουλη Αιμιλία	453
Ευκαιρίες και προκλήσεις για έργα που εξοικονομούν ενεργειακούς πόρους για την τοπική κοινωνία. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Βαρλαμίτης Κωνσταντίνος και Τσολακίδης Βασίλειος	465
Εναλλακτικές πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης στις Ελληνικές Περιφέρειες –Η περίπτωση του Αώου ποταμού στην Ήπειρο, Γαβριηλίδης Γκάμπυ	474
Η συνεισφορά των νέων τεχνολογιών στην ανάπτυξη των νησιωτικών περιφερειών. Η περίπτωση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, Διμέλλη Δέσποινα	496
Έρευνα, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη: Η Περίπτωση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Καλλιώρας Δημήτρης, Αδαμάκου Μαρία, Νιαβής Σπύρος και Πετράκος Γιώργος	505
Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λιοσίων, Κατσικαβέλη Καλλιόπη	512
Σύγχρονες τάσεις στο θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης, Κωστόπουλος Τρύφωνας	528
Εξυπνες πόλεις και προσβασιμότητα στην Ελλάδα, Λάππα Καλλιόπη, Μαδούρου Ελένη και Σπανογιάννης Σπύρος	532
Καινοτομία ή Κ-ε-νοτομία στη διακυβέρνηση του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα, Μαυροειδής Βασίλειος	539
Προς ένα νέο βιώσιμο μοντέλο στρατηγικού σχεδιασμού και καινοτομίας: οι Περιφέρειες στο επίκεντρο, Μπούργος Μιχάλης	544
Έρευνα, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη, Παχής Τρύφωνας	556
Η εισαγωγή καινοτομίας στο τοπικό παραγωγικό σύστημα. Η περίπτωση της Αναπτυξιακής Καρδίτσας Αναπτυξιακής Ανώνυμης Εταιρίας Ο.Τ.Α., Σακελλαρίου Ευάγγελος	559

Η σημασία της τοπικής διαβούλευσης και γνώσης στον ενεργειακό σχεδιασμό των Α.Π.Ε: Η περίπτωση των ορεινών χώρων της Ελλάδας Σεντελής Αθανάσιος	570
Η συμβολή της τοπικής κοινωνίας σε μια βιώσιμη διαχείριση των ανακυκλώσιμων υλικών με παράλληλη αξιοποίηση των δημοτικών υποδομών, Ταρναράς Ηλίας	578
Ανάμεσα στην (μητρό)πολη και τον φυσικό χώρο: η σημασία της διαφύλαξης και ορθής διαχείρισης της γεωργικής γης Τζάμου Χριστιάνα	586
Τα Εξάρχεια παραμένουν τόπος που θέτει κρίσιμα ερωτήματα, Τσιμιστάκης Ματθαίος	594
Το ενεργειακό αποτύπωμα της Ελλάδας – Ανάγκη ενεργειακής μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικά ουδέτερη και κοινωνικά δίκαιη, Τσολακίδης Βασίλης	601

Γ. Καινοτόμες δυναμικές στον Πολιτισμό, στην Κοινωνία και στην Επικοινωνία

Μουσική καινοτομία –ένα σύντομο σημείωμα, Ανδριτσάκης Πλάτων	619
Καινοτομίες στην Κοινωνική και Χωρική εξωστρέφεια των φορέων Πολιτισμού. Περιπτώσεις:«Εθνική Πινακοθήκη» –.. «Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Στ. Νιάρχου», Γιακουβάκη Ζωγραφιά	622
Πρόγραμμα Cultural H.ID.RA.N.T. - Δήμος Χαλανδρίου, Όπου η ιστορία, η καινοτομία και η συμμετοχή των κατοίκων συνεργούν, Γιοβανόπουλος Χρήστος	634
Καινοτομία, αυτοδιαχείριση, ανθρώπινη ανάπτυξη, Θωμοπούλου Βασιλική	643
Για τις εργασιακές σχέσεις στον πολιτιστικό τομέα, στην μεταπανδημική εποχή, Λιώνης Δέδες	645
Τοπική δημοσιογραφία και νέες προοπτικές μέσα από την καινοτομία, Μαυρογόντος Γ. Θωμάς	649
Τοπικές ειδήσεις, τοπικές πλατφόρμες Παναγιωτάκης Μιχάλης	653
Fact-checking. Απαραίτητο εργαλείο για την αξιοπιστία της πληροφορίας Πλιάκος Κώστας	657
Πορτραίτα Τριγλιανών πριν τη Μικρασιατική Καταστροφή. Ένα λεύκωμα με φωτογραφίες από μια Ελληνική Κοινότητα που δεν υπάρχει πια, Σακελλαρίδης Βασίλης	664
Το Κωνσταντινουπολίτικο Θέατρο, Σκουρολιάκος Πάνος	668
Το Στέκι της Αναξαγόρα: 4 χρόνια στην πόλη, με ζωντάνια, χρώμα, ανάσες, ζεστασιά, Στέκι της Αναξαγόρα	678
«Το γράμμα μιας άγνωστης» του Στέφαν Τσβάιχ, Συμεωνίδου Χάρις	688
Άλλος ένας εντυρογνώμονας Φουντούλης Χρυσόστομος	693
Ψηφιακές Τοπικότητες, Χάρη Χαρίκλεια	696

Δ. Περιφερειακή Ανάπτυξη: Ο Νομός Ημαθίας

Δήμος Βέροιας: Καινοτομία, Ανάπτυξη και Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Βοργιατζίδης Κώστας	702
Η Βουλή των Ελλήνων τιμά την Ηρωική πόλη της Νάουσας, Γιακουβάκη Ζωγραφιά και Μπούργος Μιχάλης	708
Πρωτογενείς τομείς και μεταποίηση στην Ημαθία, Καλαϊτζίδης Κώστας	713
Οι αναπτυξιακοί στόχοι της Νάουσας, Καραμπατζός Κων. Αναστάσιος	716
Στόχος η αξιοποίηση χρηματοδοτικών «εργαλείων» με σκοπό την καινοτομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, Καρανικόλας Νικόλας	725
Με το βλέμμα στο αύριο... ο αυτισμός στην καθημερινότητα του... , Δρ. Αναγνώστου – Κελεπούρη Ειρήνη	730
Οι Γιανίτσαροι και οι Μπούλες της Νάουσας, Μπαίτσος Τάκης	737
Τουριστική Ανάπτυξη στην Ημαθία- Ένα στοίχημα που μπορούμε να κερδίσουμε, εφαρμόζοντας καινοτομίες!, Μπαρτζώκας Αναστάσιος	741
Η καινοτομία συστατικό τοπικής ανάπτυξης, Πλατσούκας Χριστόδουλος	746
Η προσπάθεια της ΑΝ.ΗΜΑ. Α.Ε. για την τοπική ανάπτυξη, μέσα από το Τοπικό πρόγραμμα LEADER/CLLD, Τεληγιαννίδης Θεόφιλος	751
Ημαθία –Με όραμα στην Έρευνα, την Καινοτομία και την Τοπική Ανάπτυξη, Τόλκας Άγγελος	755
Εχέγγυο επιτυχίας του εναλλακτικού τουρισμού της Ημαθίας η καινοτομία στην αγροτική παραγωγή της, Τσαβδαρίδης Λάζαρος	759
Επένδυση στα τοπικά οινοποιεία, Φαρμάκη Φωτεινή	763
Άρρωση η υγεία σε εθνικό επίπεδο Προτάσεις για την πρωτοβάθμια υγεία στον Δήμο Βέροιας, Χατζηθανασίου Τηλέμαχος	767

Βιογραφικά Σημειώματα Συγγραφέων.....	775
---------------------------------------	-----

Το ηλεκτρονικό περιοδικό «**πρ ΟΤΑ ση**» δέχεται προς ανάρτηση/ δημοσίευση άρθρα και μελέτες που αφορούν θέματα της δημόσιας διοίκησης και ειδικότερα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα άρθρα και οι μελέτες μπορούν να έχουν τόσες λέξεις όσες επιθυμεί ο/ η συγγραφέας τους, ώστε να παρουσιάζεται μία πλήρης εικόνα του αντικειμένου του άρθρου ή της μελέτης και να αναπτύσσονται οι απόψεις του/ της συγγραφέα, χωρίς να είναι απαραίτητη η σύγκλισή τους με αυτή της Σύνταξης του περιοδικού (του Επιστημονικά Υπεύθυνου και των Υπεύθυνων Ύλης). Επίσης, μπορούν να δημοσιεύονται και σχόλια σε όσες δικαστικές αποφάσεις αποστέλλονται στο περιοδικό.

Οι συγγραφείς ενημερώνονται ότι τα έργα τους, εφόσον δημοσιεύονται στο ηλεκτρονικό περιοδικό «**πρ ΟΤΑ ση**», μπορούν να αναπαραχθούν ελεύθερα και δωρεάν, υπό την προϋπόθεση/ παράκληση να μνημονεύεται το ηλεκτρονικό περιοδικό και ο/ η συγγραφέας του άρθρου.

Σημειώνεται ότι για την αποστολή άρθρων, μελετών, δικαστικών αποφάσεων (με ή χωρίς σχολιασμό) και διοικητικών εγγράφων προς δημοσίευση στο περιοδικό μπορείτε να απευθυνθείτε στο: info@diaplous-autodioikisi.gr.

Το ηλεκτρονικό περιοδικό «**πρ ΟΤΑ ση**», με δωρεάν κι ελεύθερη πρόσβαση, σκοπεύει στη δημοσίευση της γνώσης που παράγεται από τη δημόσια διοίκηση, σε όλες της τις βαθμίδες. Αποσκοπεί, δηλαδή, στην ανάδειξη της δημιουργικότητας των δημοσίων υπαλλήλων. Προσδοκά, δε, να αποτελέσει ένα ελεύθερο βήμα για όσους επιθυμούν να αποτυπώσουν, να μοιραστούν και να αιτιολογήσουν την άποψή τους σε θέματα της καθημερινής τους εργασίας. Επίσης, με τη δημοσίευση κρίσιμων διοικητικών εγγράφων και της επίκαιρης νομολογίας σε θέματα της τοπικής αυτοδιοίκησης, ολοκληρώνεται η προσπάθεια παροχής πρόσβασης στους ενδιαφερόμενους πολίτες στην αναγκαία γνώση για τη λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Δηλώνεται ότι το περιοδικό δεν αποσκοπεί στην άμεση πληροφόρηση των ενδιαφερομένων κατά τη στιγμή έκδοσης των δικαστικών αποφάσεων και των διοικητικών πράξεων (άλλωστε λειτουργούν πολλοί εξειδικευμένοι ιστότοποι γι' αυτό το λόγο).

Η ηλεκτρονική έκδοση του περιοδικού στον ιστότοπο:

www.diaplous-autodioikisi.gr

υποδηλώνει την συμπληρωματικότητα των δύο προσπαθειών, οι οποίες στοχεύουν στον ίδιο σκοπό (με διαφορετικά μέσα): στην ανάδειξη της δημιουργικότητας των δημοσίων υπαλλήλων και την αλληλεπίδραση των ιδεών και των προσπαθειών τους.

Παρακαλείσθε, εάν έχετε κάποιες παρατηρήσεις επί των μελετών που είναι αναρτημένες στον ιστότοπο (www.diaplous-autodioikisi.gr), καθώς και για κάθε θέμα που αφορά στη λειτουργία του, όπως απευθυνθείτε στο:

info@diaplous-autodioikisi.gr

Εισαγωγή

Σε αυτή την κρίσιμη εποχή, των διαδοχικών διαρθρωτικών κρίσεων και της αναζήτησης σοβαρών, αξιόπιστων και αποτελεσματικών προτάσεων και λύσεων αναπτυξιακής προοπτικής, η καινοτομία, στη σύγχρονη εκδοχή και δυναμική της, παρουσιάζεται οικουμενικά ως κεντρική προτεραιότητα και αναγκαιότητα για τον στρατηγικό σχεδιασμό και τη διατύπωση - εφαρμογή βιώσιμων επιλογών και πολιτικών.

Ο νέος, αποφασιστικός ρόλος που διεκδικεί η δυναμική σχέση καινοτομίας – στρατηγικού σχεδιασμού και πολιτικών, μπορεί να δημιουργήσει θετική προοπτική και αναπτυξιακό πρόσημο. Για να το πετύχει αυτό, οφείλει να προχωρήσει σε σημαντικές παρεμβάσεις και αλλαγές, να αναπτύξει νέες διαδικασίες, στοχεύσεις και πρακτικές. Να αναδείξει ξανά τη διεπιστημονική διατύπωση και την ορθολογική τεκμηρίωση σε βασικό πυλώνα των σχεδιασμών. Να βελτιώσει ουσιαστικά την αλληλεπίδραση των συντελεστών της καινοτομίας, με

αλλαγή νοοτροπίας και ταχύτερη διάδοση - εφαρμογή των παραγόμενων αποτελεσμάτων. Να επικεντρώσει στο μικρότερο χωρικό επίπεδο και τις πραγματικές ανάγκες – δυναμικές του, ως βασικό επίπεδο του σχεδιασμού. Να στοχεύσει στην ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη όλων των τομέων της οικονομίας. Να επενδύσει στη μεγέθυνση της αξίας των συνεργειών. Να προβλέψει και να υλοποιήσει έγκαιρα υποστηρικτικούς μηχανισμούς και λειτουργικές δομές, εργαλεία και εφαρμογές.

Συνειδητοποιώντας αυτήν ακριβώς την κρίσιμη στρατηγική επιλογή και άμεση αναγκαιότητα, το **Ειδικό Αφιέρωμα «Καινοτομία, Αειφορία και Τοπική Ανάπτυξη»** του **Τεύχους 41 (Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2022)** της **διμηνιαίας Επιθεώρησης «πρΟΤΑση»**, ευελπιστεί να συμβάλει ουσιαστικά στο διάλογο που αφορά στη λειτουργική μεθοδολογία και στην αποτελεσματικότητα των στρατηγικών σχεδίων, των επιλογών και των εφαρμογών που αυτά προτείνουν.

Αναδεικνύοντας σε κρίσιμο παράγοντα, βασικό εργαλείο και προτεραιότητα τη σύγχρονη προσέγγιση και δυναμική της καινοτομίας, με το Μοντέλο της Τετραπλής Έλικας.

Το Μοντέλο Τετραπλής Έλικας συνθέτει αναπτυξιακά τις τέσσερις «έλικες» που αλληλοσυνδέονται και δημιουργούν ένα σύστημα καινοτομίας: έρευνα, διοίκηση, επιχειρηματικότητα και κοινωνία των πολιτών. Επιτρέπει στο σχεδιασμό να ακολουθήσει μη παραδοσιακές διαδρομές καινοτομίας, καλλιεργώντας σύγχρονους, δυναμικούς άξονες ανάπτυξης, όπου πρωταγωνιστούν τα υποκείμενα των επιλογών και των δράσεων. Με διαδικασίες που στηρίζουν και ενισχύουν τη συνεργατικότητα και τη συνδημιουργία, ενώ παράλληλα επιτυγχάνεται σημαντικό θετικό κοινωνικό αποτύπωμα.

Απευθυνθήκαμε σε μέλη κάθε κατηγορίας της τετραπλής έλικας και συγκεντρώσαμε εξαιρετικής ποιότητας άρθρα, τα οποία συνθέτουν το τεύχος του παρόντος Ειδικού Αφιερώματος. Απευθυνθήκαμε, λοιπόν, σε ένα επιλεγμένο δείγμα αξιόλογων συγγραφέων, με κουλτούρα καινοτομίας, λαμβάνοντας υπόψη

κριτήρια όπως το μέρος της έλικας που συμβάλουν επιστημονικά, τη συνολική πολιτική τους συγκρότηση και θεώρηση (ώστε να υπάρξει αντιπροσώπηση όλων των ιδεολογικών τάσεων και προσεγγίσεων), καθώς και τον χωρικό παράγοντα που έχουν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός τους. Τα θέματα που διαπραγματεύονται ενώ εκκινούν από διαφορετικές αφετηρίες και προσεγγίσεις, συγκλίνουν στην θέση και την προτεραιότητα για την ανάπτυξη της καινοτομίας, με σύγχρονο και αποτελεσματικό τρόπο, συμβάλλοντας έτσι στον σχετικό προβληματισμό και την επιστημονική τεκμηρίωση. Φιλοξενούνται συνολικά εξήντα (60) άρθρα, από εξήντα έξι (66) συγγραφείς, που διαρθρώνουν ένα σημαντικό τεύχος – αποθετήριο ιδεών, σχεδιασμών και θετικών πρακτικών, το οποίο εμπλουτίζει ουσιαστικά τη σχετική βιβλιογραφία και είναι χρήσιμο για τη διοίκηση, τις οικίες επιστήμες τις επιχειρήσεις, τα ΜΜΕ και τους πολίτες.

Για την ευχερέστερη προσέγγιση των ζητημάτων που αναδεικνύουν, τα άρθρα ομαδοποιήθηκαν και ταξινομήθηκαν στις ακόλουθες ενότητες:

1. Διοίκηση, υπό τον τίτλο: «Η Καινοτομία στο επίκεντρο της Διοικητικής Διαλεκτικής»
2. Έρευνα, υπό τον τίτλο: «Καινοτομία και Αειφορία στο επίκεντρο της Έρευνας»
3. Πολιτισμός – ΜΜΕ, υπό τον τίτλο: «Καινοτόμες δυναμικές στον Πολιτισμό, στην Κοινωνία και στην Επικοινωνία»
4. Χωρικό Αφιέρωμα, υπό τον τίτλο: «Περιφερειακή Ανάπτυξη: Ο Νομός Ημαθίας»

Επιλέχθηκε να περιληφθεί και ένα χωρικό αφιέρωμα, με πρώτη περιοχή αναφοράς την Περιφερειακή Ενότητα Ημαθίας. Για την πληρότητα της παρουσίασης, προσπαθήσαμε να απευθυνθούμε στους εκλεγμένους θεσμικούς εκπροσώπους, και στο αφιέρωμά μας περιέχονται τα άρθρα όσων εξ αυτών ανταποκρίθηκαν θετικά.

Με το τεύχος 41 του ηλεκτρονικού περιοδικού «πρΟΤΑση» πραγματοποιήσαμε το πρώτο βήμα για να ανοίξει η συζήτηση για την καινοτομία και την τοπική ανάπτυξη. Σκεφτόμαστε, με τη δική σας στήριξη και τη δημιουργική μας αλληλεπίδραση – διάδραση, να παραμείνει και να αναπτυχθεί η πρωτοβουλία αυτή. Έτσι,

κάθε χρόνο, το τεύχος Σεπτεμβρίου – Οκτωβρίου του «πρΟΤΑση» να είναι αφιερωμένο στην Έρευνα, την Καινοτομία, την Αειφορία και Τοπική Ανάπτυξη. Περιμένουμε και τις δικές σας ιδέες και προτάσεις, τόσο για το επόμενο τεύχος – αφιέρωμα του 2023, όπως και για άλλες σχετικές ενέργειες, που μπορούμε να υλοποιήσουμε από κοινού, στην ηλεκτρονική διεύθυνση mixbourg@gmail.com.

Με την ευκαιρία της παρούσας Εισαγωγής, θα ήθελα να ευχαριστήσω τη συντακτική ομάδα της Επιθεώρησης «πρΟΤΑση» για την εξαιρετική συνεργασία και τη δημιουργική ανταλλαγή απόψεων και προσεγγίσεων, σε μία παραγωγική και διαδραστική διαδικασία, που ευχάριστα δημιούργησε σε όλους μας νέα γνώση και κατέστησε εφικτή την έκδοση του τεύχους. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η συμβολή του Κίμωνα Σιδηρόπουλου, που με ανεπτυγμένο αίσθημα συνεργατικότητας και υψηλή επιστημονικότητα, διευκόλυνε σημαντικά και ουσιαστικά την ωρίμανση και υλοποίηση του τελικού έργου.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω την Εφημερίδα Λαός Ημαθίας για τη στήριξη και τη

δημιουργική αλληλεπίδραση στην ενότητα «Περιφερειακή Ανάπτυξη: Ο Νομός Ημαθίας» και την Ζωγραφιά Γιακουβάκη για τη σημαντική υποστήριξή της στη συλλογή και την επιμέλεια των κειμένων.

Θα θέλαμε, επίσης, μαζί με την συντακτική ομάδα του ηλεκτρονικού περιοδικού «πρΟΤΑση», να ευχαριστήσουμε όλους τους συγγραφείς των κειμένων του παρόντος τεύχους και να εκφράσουμε την ιδιαίτερη εκτίμησή μας, για το έργο τους που μας διέθεσαν και για την άριστη συνεργασία που είχαμε μαζί τους.

Μιχάλης Μπούργος

Σύμβουλος Μηχανικός Στρατηγικού –
Χωρικού Σχεδιασμού και Καινοτομίας.

Υπ. Διδάκτωρ, Τμήμα Μηχανικών
Χωροταξίας, Πολεοδομίας και
Περιφερειακής Ανάπτυξης,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

A. Η Καινοτομία στο επίκεντρο της Διοικητικής Διαλεκτικής

Πατούλης Γιώργος, Η υλοποίηση καινοτόμων δράσεων και προγραμμάτων στρατηγικός στόχος της Περιφέρειας Αττικής

Βοσκόπουλος Χρήστος, Το όχημα ανάπτυξης της Καισαριανής είναι η ταυτότητά της

Ευθυμίου Ανδρέας, Η τοπική αυτοδιοίκηση στην ψηφιακή εποχή. Ανάπτυξη – διαφάνεια – άμεση δημοκρατία – εξυπηρέτηση του πολίτη. Προκλήσεις και ευκαιρίες

Ζαΐμης Φωκίων, Η καινοτομία είναι παράγοντας κλειδί για την ανάπτυξη

Κορκόλης Παναγιώτης, Τοπική Ανάπτυξη, Καινοτομία και Συστήματα Διακυβέρνησης– Μελέτη ΟΟΣΑ και Εγχώρια Εμπειρία

Λεβετσοβίτης Νίκος, Έξυπνες πόλεις: Τεχνολογία και Βιωσιμότητα στις υπηρεσίες του πολίτη

Μπουρνούς Ευάγγελος, Οι Δήμοι μπροστάρηδες στον ψηφιακό μετασχηματισμό

Μπράχος Γιάννης, Η σημασία του συμβολαίου για την καινοτομία στην οικονομία των περιφερειών

Παπαδάκης Νίκος, Υλοποιώντας την αειφορία και την πράσινη καινοτομία στην Περιφέρεια Αττικής

Σακοράφα Σοφία, Η διαχρονική υπονόμηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα

Σταθόπουλος Γιάννης, Δημοτικές Αρχές, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη

Τόλιος Γιάννης, Ψηφιακές Τεχνολογίες και Μισθωτή Εργασία

Η υλοποίηση καινοτόμων δράσεων και προγραμμάτων στρατηγικός στόχος της Περιφέρειας Αττικής

Πατούλης Γιώργος

Περιφερειάρχης Αττικής

Περίληψη

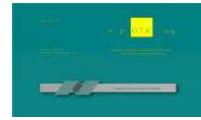
Η καινοτομία αποτελεί σημαντικό συγκριτικό πλεονεκτήματα για την Περιφέρεια Αττικής, ως υπερτοπικού κόμβου υποδομών έρευνας και καινοτομίας, με ιδιαίτερη αναπτυξιακή δυναμική. Η Διοίκηση της Περιφέρειας αναπτύσσει συστηματικά και οργανωμένα τον τομέα αυτό, σαν στρατηγική προτεραιότητα, προς όφελος της αειφορίας και της ευημερίας των κοινωνιών και της οικονομίας, με αναπτυξιακό πρόσημο, ορθολογικό σχεδιασμό και κοινωνική ευαισθησία.

Σημαντικές σχετικές επιλογές είναι η λειτουργία και ανάπτυξη του Κέντρου Καινοτομίας της Περιφέρειας, η υλοποίηση συνεργειών έντασης γνώσης με Πανεπιστήμια και Ερευνητικούς Φορείς, οι

εφαρμογές ψηφιακής διακυβέρνησης, ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός της πολιτικής προστασίας, οι στοχευμένες εφαρμογές Έξυπνης Πόλης, η προώθηση συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας, το Antivirus Crowdhackathon, το Blue Prototype, το Blue Lab, το Παιδικό Πανεπιστήμιο, οι

υπηρεσίες ψηφιακής εκπαίδευσης-ψηφιακού εγγραμματισμού, κ.α.

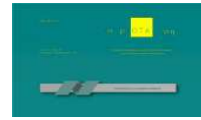
Προτεραιότητα της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 αποτελεί η επικαιροποίηση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης Αττικής, η αποτελεσματική διακυβέρνηση, η διεξαγωγή επαναλαμβανόμενων κύκλων Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης, η δρομολόγηση παρεμβάσεων σε στοχευμένους άξονες-κατευθύνσεις στρατηγικής. Επιπλέον, σχεδιάζονται τέσσερα εμβληματικά έργα «στρατηγικής σημασίας», εκ των οποίων το πρώτο αφορά την ανάπτυξη και λειτουργία μίας σύγχρονης Περιφερειακής υποδομής Έρευνας και Καινοτομίας, ενώ και τα υπόλοιπα τρία έργα διασυνδέονται άμεσα με την προτεραιότητα για ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας στην Αττική.

Η καινοτομία αναδεικνύεται σε ένα από τα σημαντικότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα για την Περιφέρεια Αττικής, αν όχι το σπουδαιότερο ως προς την αναπτυξιακή του δυναμική, καθώς η Αττική αποτελεί υπερτοπικό κόμβο παραδοσιακών και νέων υποδομών έρευνας και καινοτομίας.

Στην Περιφέρεια έχουν την έδρα και τη συντριπτικά μεγαλύτερη δραστηριοποίησή τους σημαντικός αριθμός Πανεπιστημίων (ΑΕΙ) και Ερευνητικών Κέντρων, το 79% των εποπτευόμενων από την ΓΓΕΚ Ερευνητικών / Τεχνολογικών Φορέων και το 78% των λοιπών Δημόσιων Ερευνητικών Φορέων της χώρας.

Σύμφωνα με το Regional Innovation Scoreboard 2021 (RIS 2021), η περιοχή της Αττικής αναγνωρίζεται ως «Innovation Leader», που εμφανίζει σταθερή ανάπτυξη, όσον αφορά στις επιδόσεις στην καινοτομία, τα τελευταία χρόνια.

Σημαντική είναι και η βελτίωση που παρουσιάζει για την Αττική, διαχρονικά, ο συνολικός Περιφερειακός Δείκτης Καινοτομίας. Ο Δείκτης αυτός καταγράφει υψηλότερους από το μέσο όρο Δείκτες Καινοτομίας, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο Ε.Ε., σε κρίσιμα πεδία, όπως η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, οι Διεθνείς επιστημονικές δημοσιεύσεις και η απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης. Επιπλέον, η Αττική βρίσκεται σχεδόν σε όλες τις κατηγορίες καινοτομίας πάνω από το μέσο όρο της χώρας.

Όσον αφορά τις καινοτομικές επιδόσεις της επιχειρηματικότητας, η Περιφέρεια Αττικής καταγράφει διαχρονικά έντονα ανοδική πορεία και την υψηλότερη επίδοση στις δαπάνες επιχειρήσεων για καινοτομικές δραστηριότητες το 2020, σε ποσοστό 3,06% του ΑΕΠ της.

[Το Κέντρο Καινοτομίας της Περιφέρειας Αττικής και η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης](#)

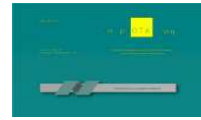
Η Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Αττικής (ΠΣΕΕ – RIS3), αποτελεί την Περιφερειακή Στρατηγική για την Καινοτομία και ένα μηχανισμό εστίασης των παραγωγικών, κοινωνικών και δημιουργικών δυνατοτήτων της Περιφέρειας. Στόχος της είναι η ενίσχυση της καινοτομικής δραστηριότητας στα τρία πεδία εξειδίκευσης που αναδεικνύονται προνομιακά για την Αττική, τα πεδία της Δημιουργικής Οικονομίας, της Γαλάζιας Οικονομίας και της Βιώσιμης Οικονομίας των Αναγκών.

Με βάση τα σύγχρονα δεδομένα και τις προτεραιότητες του σχεδιασμού, η Διοίκηση της Περιφέρειας ανέπτυξε συστηματικά και οργανωμένα την

έρευνα και την καινοτομία, σαν στρατηγική προτεραιότητα και συγκριτικό πλεονέκτημα, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια.

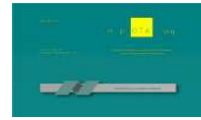
Σημαντική είναι η λειτουργία και ανάπτυξη του Κέντρου Καινοτομίας της Περιφέρειας Αττικής (ΚΕ.Κ.Π.Α.). Αποτελεί την Περιφερειακή Δομή Υποστήριξης της Έρευνας και Καινοτομίας (E&K), σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Π.Σ.Ε.Ε., στα τρία επιλεγμένα πεδία εξειδίκευσης για την Αττική. Βασικοί στόχοι του Κέντρου είναι η συμβολή στην εύρυθμη λειτουργία του Περιφερειακού Συστήματος Καινοτομίας και την Επιχειρηματική Ανακάλυψη, η ανάπτυξη των κατάλληλων διασυνδέσεων και συνεργειών, η αποτελεσματική διάχυση της καινοτομίας – νέας γνώσης και η υποστήριξη του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας Αττικής (Π.Σ.Ε.Κ.).

Πολλές και στοχευμένες οι στρατηγικές επιλογές της Διοίκησης, για την υποστήριξη και ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας στην Περιφέρεια Αττικής, καθώς και για την υλοποίηση - λειτουργία καταλλήλων συνεργειών, δομών, εφαρμογών και

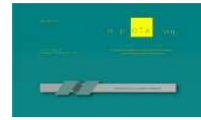

εργαλείων καινοτομίας. Επισημαίνονται τα παρακάτω:

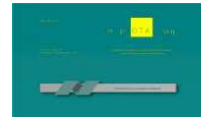
- Ανάπτυξη **συνεργειών καινοτομίας- έντασης γνώσης**, με Πανεπιστήμια και Φορείς της Έρευνας, όπως τα:
 - Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΓΠΑ)
 - Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)
 - Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ)
 - Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής (ΠΑΔΑ)
 - Πανεπιστήμιο Πειραιά (ΠΑΠΕΙ)
 - Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (ΥΨΔ)
 - Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ)
 - Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (ΓΓΟΠΙΦ)
 - Ιατρικός Σύλλογος Αθηνών (ΙΣΑ)
 - Γεωδυναμικό Ινστιτούτο
 - Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών (ΕΑΑ)
 - Ελληνική Αρχή Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΕΑΓΜΕ)
 - Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ)
 - Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ)
 - Ινστιτούτο Κοινωνικής και Προληπτικής Ιατρικής (ΙΚΠΙ)
 - Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ)
 - Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ)
 - Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (ΟΑΣΑ)
 - Product Club «Attica Wine and Food Experience»
 - Σύνολο ΟΤΑ Αττικής
- Δημιουργία και λειτουργία **Αίθουσας πολλαπλών χρήσεων** της Περιφέρειας Αττικής, όπου με τη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας, ειδικών συστημάτων επικοινωνίας, προβολής και παρουσίασης είναι δυνατή η υλοποίηση διασκέψεων, τηλεδιασκέψεων, ειδικών συνεργειών, παρουσιάσεων και ενημερώσεων.

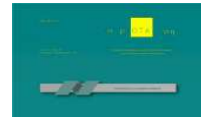
- Υλοποίηση συστημάτων και εφαρμογών που στηρίζουν την ψηφιακή διακυβέρνηση της Αττικής, σε περισσότερες από 241 ψηφιακές υπηρεσίες:
 - ο «Οδηγός του Πολίτη» (<https://www.pattikis.gr/>), με την παροχή πληροφόρησης για το σύνολο των διοικητικών πράξεων και παρεχόμενων υπηρεσιών προς πολίτες και επιχειρήσεις.
 - ο «Atticabot» - Ψηφιακός Βοηθός. Παρέχει με εύκολο και απλό τρόπο πληροφορίες και ενημέρωση για την Περιφέρεια Αττικής και τις Υπηρεσίες της. Παράλληλα δίνει χρήσιμες πληροφορίες και ενημέρωση σχετικά με τον COVID-19.
 - ο Δημιουργία του Κέντρου Διαχείρισης της Κυκλοφορίας και Οδικής Ασφάλειας της Περιφέρειας Αττικής, δομή Έξυπνης Πόλης, βασισμένο στις αρχές της βιώσιμης αστικής κινητικότητας αλλά και στις σύγχρονες απαιτήσεις.
 - ο Ουσιαστική αναβάθμιση του κεντρικού διαδικτυακού τόπου της Περιφέρειας Αττικής. Ιδιαίτερα στην πανδημία, αποτέλεσε ένα πολύ σημαντικό εργαλείο βοήθειας, ενημέρωσης και ψυχαγωγίας των πολιτών (2 εκατ. επισκέπτες το 2020), προστέθηκαν νέες λειτουργικότητες και εγχειρίδια όπως: εφαρμογή για τον έλεγχο του κορωνοϊού, εγχειρίδια παρακολούθησης υγείας, ψηφιακός βοηθός, εφαρμογή για δήλωση εθελοντών φορέων, προβολή θεατρικών και μουσικών εκδηλώσεων κτλ.
 - ο Υποσύστημα για την τηλεφωνική Εξυπηρέτηση Πολιτών και Επιχειρήσεων που απαντά σε ειδικό τετραψήφιο τηλεφωνικό αριθμό
 - ο Τηλεφωνικό Κέντρο Βοήθειας και Πληροφόρησης για τον Κορωνοϊό. Σε συνεργασία με τον Ιατρικό Σύλλογο Αθηνών (ΙΣΑ)
 - ο Ψυχολογική υποστήριξη των γονέων και των παιδιών, μέσω της γραμμής 1110, κατά την περίοδο παραμονής στο σπίτι

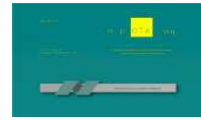
- λόγω του κορωνοϊού. Σε συνεργασία με τον ΙΣΑ
- ο Ειδικές εφαρμογές για έλεγχο συμπτωμάτων κορωνοϊού και απομακρυσμένη επικοινωνία με γιατρούς
 - ο Ενσωμάτωση των ψηφιακών υπηρεσιών της Περιφέρειας Αττικής στην Ενιαία Ψηφιακή Πύλη gov.gr
 - ο Ενημέρωση, από την τηλεφωνική Γραμμή 1110 της Περιφέρειας Αττικής, των γυναικών – θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, για το Δίκτυο των δομών που διαθέτει η Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών, καθώς και για τη δυνατότητά τους να λάβουν ψυχολογική, κοινωνική και νομική στήριξη. Σε συνεργασία με την Γ.Γ.
 - ο Ψηφιακή υποβολή αιτημάτων εξυπηρέτησης προς την Περιφέρεια Αττικής, για περισσότερες από 500 παρεχόμενες υπηρεσίες
 - ο Ειδικό Κέντρο Εξυπηρέτησης Ψηφιακών Αιτημάτων για θέματα μεταφορών της Περιφέρειας Αττικής
 - ο Ειδική εφαρμογή για την Οργάνωση και Διαχείριση της εξυπηρέτησης μέσω ραντεβού, διαθέσιμη στο διαδίκτυο και από όλες τις έξυπνες συσκευές
 - ο Σε λειτουργία τετραψήφιο τηλεφωνικό νούμερο 1544, το οποίο μπορούν να καλούν οι οδηγοί σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης
 - ο Νέα ψηφιακή πλατφόρμα για την αντικατάσταση του διπλώματος οδήγησης με νέου τύπου και την έκδοση αντιγράφου αδειάς λόγω φθοράς, κλοπής ή απώλειας
 - ο Δημιουργία ηλεκτρονικού Μητρώου Εκπαιδευτών και Σχολών Οδήγησης/ΚΕΘΕΥΟ/ΠΕΙ Αττικής
 - ο Εγκατάσταση και λειτουργία ειδικής εφαρμογής για την Ψηφιοποίηση της διαδικασίας προγραμματισμού εξετάσεων υποψήφιων οδηγών.

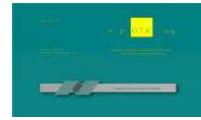
- Υποστήριξη και χρηματοδότηση του Ψηφιακού Μουσείου της Ακρόπολης
- Εγκατάσταση κεντρικού υπολογιστή (server), ώστε οι εξετάσεις να διεξάγονται την ίδια ώρα και στις επτά Υπηρεσίες Μεταφορών των Περιφερειακών Ενοτήτων
- Σύστημα προτεραιότητας με δυνατότητα έκδοσης ψηφιακού εισιτηρίου
- Τριετές πρόγραμμα περιουλογοής και διαχείρισης νεκρών ζώων στην Περιφέρεια Αττικής. Σε 24ωρη βάση η λειτουργία του τηλεφωνικού κέντρου 210-8960100.
- Μελέτη Ψηφιοποίησης των Αρχείων της Περιφέρειας
- Μελέτη για τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό των Υπηρεσιών και του καθορισμού έργων και πρωτοβουλιών που πρέπει να αναληφθούν κατά προτεραιότητα.
- Σύστημα εσωτερικής οργάνωσης και λειτουργίας, που οργανώνει την ψηφιακή συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών και των στελεχών της περιφέρειας.
- Λειτουργία διαδικτυακής γεωπληροφοριακής πλατφόρμας για την εκτίμηση κινδύνων σεισμού, πυρκαγιάς και πλημμύρας στην Αττική. Σε συνεργασία με το Εθνικό Αστεροσκοπείο.
- Χρήση προηγμένων τεχνολογικών συστημάτων γεωραντάρ, για την αξιολόγηση της στατικής επάρκειας γεφυρών, με στόχο την οδική ασφάλεια. Σε συνεργασία με το ΕΜΠ.
- Στοχευμένες εφαρμογές Έξυπνης Πόλης για την υποστήριξη της βιώσιμης κινητικότητας, της πράσινης ανάπτυξης, της ποιότητας ζωής και της ασφάλειας των τοπικών κοινωνιών. Οι σχετικές εφαρμογές αφορούν:
 - Στρατηγικό σχεδιασμό και υλοποίηση του προγράμματος «Περιφέρεια Αττικής – ηλεκτροκίνηση 2021»
 - Βελτίωση των υποδομών του οδικού δικτύου: νέοι φωτεινοί σηματοδότες χαμηλής τάσης Led, σύγχρονος ηλεκτροφωτισμός με φωτιστικά σώματα Led, καινούριες πινακίδες πληροφόρησης των

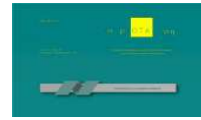
- οδηγών τεχνολογίας Full Matrix, ευδιάκριτες διαγραμματίσεις, καλύτερη ποιότητα ασφαλτοτάπητα, έξυπνα φανάρια, καταγραφή παραβάσεων του Κ.Ο.Κ με τεχνικά μέσα και άλλες σημαντικές παρεμβάσεις που είναι απαραίτητες για να μπορέσει να αποδώσει η ηλεκτροκίνηση
- ο «MyAttica», εφαρμογή για κινητά τηλέφωνα. Δυνατότητα άμεσης ψηφιακής επικοινωνίας της Περιφέρειας με τους πολίτες
 - ο Εγκατάσταση υπηρεσιών τηλεματικής τεχνολογίας στα οχήματα του Οργανισμού Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (ΟΑΣΑ) και περισσότερες από 1000 έξυπνες στάσεις σε όλη την Αττική, με στόχο την άμεση πληροφόρηση του κοινού για τα δρομολόγια, τις ώρες άφιξης και αναχώρησης κλπ.
 - ο Έξυπνες διαβάσεις τμηματική εφαρμογή 200 ειδικών διαβάσεων
 - ο Πιλοτικό πρόγραμμα **ανέπαφων διαβάσεων πεζών**
 - ο Πιλοτική εφαρμογή: Σύστημα **ανίχνευσης παραβίασης ερυθρού φωτεινού σηματοδότη**
 - ο Προτεραιοποίηση στα φανάρια για ασθενοφόρα. Πιλοτική εφαρμογή στο Τζάνειο Νοσοκομείο
 - Προώθηση της **επιχειρηματικότητας, μέσω συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας** στην Περιφέρεια Αττικής. Ένταξη στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αττική» 2014-2020 Πράξεων δημόσιας δαπάνης 6,7 εκ. ευρώ:
 - ο Ανάπτυξη και λειτουργία του Greek Fintech Cluster
 - ο Asklepia Cluster Καινοτομίας για τον Ιατρικό Τουρισμό
 - ο This is Athens City Card
 - ο Ανάπτυξη Δικτύου Καινοτομίας για τη Ναυτιλία και τη Ναυπηγοεπισκευή
 - ο Συνεργατικός σχηματισμός για την αυτοματοποίηση διαδικασιών συνεργασίας μεταξύ ΜΜΕ & πολιτών με τεχνολογία blockchain

- ο Συνεργατικός Σχηματισμός Συμπληρωματικής και Ολιστικής Ιατρικής
- Δημιουργία Επιχειρησιακού Πλαισίου Βιώσιμης Ανάπτυξης της Υπαίθρου στην Ανατολική Αττική. Σε συνεργασία με το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο (ΓΠΑ).
- Πρωτοποριακή έρευνα για την ψηφιακή χαρτογράφηση της αγροτικής γης στην Αττική. Σε συνεργασία με το ΓΠΑ.
- Πλήρης και εξειδικευμένη χαρτογράφηση των σημείων υψηλής επικινδυνότητας για την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων, με αφορμή τα νέα δεδομένα που δημιούργησαν οι πυρκαγιές. Σε συνεργασία με το Κέντρο BEYOND του Εθνικού Αστεροσκοπείου.
- «Antivirus Crowdhackathon» - Μαραθώνιος Ψηφιακής Καινοτομίας, για τις κατάλληλες ψηφιακές εφαρμογές και μεθοδολογίες, με έμφαση στην οικονομία και την κοινωνία, που προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες της πανδημίας.
- «1ος Φοιτητικός Διαγωνισμός Επιχειρηματικής Ιδέας». Σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πειραιά.
- «Blue Prototype»: καινοτόμα πρωτοβουλία υποστήριξης νέων επιχειρηματιών για την προώθηση δράσεων σχετικών με τη θαλάσσια οικονομία. Σε συνεργασία με το ΤΕΕ και το ΕΛΚΕΘΕ.
- «Blue Lab», στο λιμάνι του Πειραιά: Κέντρο για την Γαλάζια Ανάπτυξη. Χρηματοδοτείται από πόρους της Περιφέρειας Αττικής ύψους 1.800.000 ευρώ. Βοηθά νέους επιχειρηματίες, να υλοποιήσουν τις ιδέες τους σε καινοτόμους τομείς της θαλάσσιας οικονομίας, με την αξιοποίηση προηγμένου τεχνολογικού εξοπλισμού.
- Παιδικό Πανεπιστήμιο για τους μαθητές της Αττικής από την Περιφέρεια, με σκοπό την άμεση επαφή των μαθητών της Αττικής με τις Επιστήμες, την Έρευνα και την Καινοτομία, στους κατεχοχόν χώρους που αυτές αναπτύσσονται και διδάσκονται (Ακαδημαϊκά και Ερευνητικά Ιδρύματα).

- Υπηρεσίες ψηφιακής εκπαίδευσης και ψηφιακού εγγραμματισμού σε πολίτες και στελέχη δομών. Με τη δημιουργία 100 σταθερών σημείων ψηφιακού εγγραμματισμού (hotspots): τα 70 θα λειτουργήσουν σε Υπηρεσίες της Περιφέρειας και τα 30 σε σχολεία, σε διάφορες περιοχές της Αττικής.
- Ειδικές πρωτοβουλίες, σημείο αναφοράς και συντονισμός εργαλείων - εφαρμογών, σε Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο, για την υποστήριξη της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας, όπως:
 - ο Ευρωπαϊκό έργο E-COOL, για την υποστήριξη της επιχειρηματικής κοινότητας. Υλοποίηση.
 - ο Ευρωπαϊκό έργο Scale Up, για την υποστήριξη της συγκέντρωσης και της ευρωστίας των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜμΕ) στο πλαίσιο της ανανεωμένης βιομηχανικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Υλοποίηση.
 - ο «EUvsVirus» - Πανευρωπαϊκός μαραθώνιος καινοτομίας με στόχο την αντιμετώπιση της πανδημίας του Covid-19. Εθνικό σημείο επαφής.
 - ο Δράση «Συνέργειες Έρευνας και Καινοτομίας στην Περιφέρεια Αττικής». Πρόσκληση υποβολής προτάσεων, προϋπολογισμού 9 εκ. ευρώ. Σε συνεργασία με την ΓΓΕΤ.
- Υποστήριξη της έρευνας και της τεχνολογίας στο χώρο της Υγείας, με προσφορά στο σύστημα υγείας προηγμένου τεχνολογικού εξοπλισμού, καινοτόμα προγράμματα πρόληψης στην υγεία και προσυμπτωματικού ελέγχου, καινοτομίες για το διάγνωση και την αντιμετώπιση του κορωνοϊού, επέκταση προηγμένων υπηρεσιών τηλεϊατρικής στα νησιά, πιλοτικά προγράμματα κατάρτισης στα στελέχη των υπηρεσιών και δομών υγείας και κοινωνικής πολιτικής των Δήμων της Περιφέρειας Αττικής.

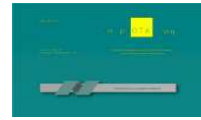

- Συγκρότηση **Δικτύου Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας**, σε συνεργασία με τον ΙΣΑ.
- Χωροθέτηση **Πάρκων Κυκλικής Οικονομίας**.
- Στρατηγικό **Σχέδιο Μεταφορών για όλο τον Πειραιά**, με σκοπό να γίνει το μεγαλύτερο λιμάνι της χώρας πιο λειτουργικό, πιο ασφαλές και να εξυπηρετεί τις ανάγκες του μέλλοντος. Σε συνεργασία με τον Δήμο Πειραιά.
- **Επιτάχυνση των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων**, με την ανάπτυξη της διοικητικής ικανότητας των εμπλεκομένων με τις δημόσιες συμβάσεις υπευθύνων της Περιφέρειας, με σκοπό την προώθηση αναπτυξιακών προτεραιοτήτων (κυκλική, πράσινη οικονομία, καινοτομία, βιώσιμη ανάπτυξη), την μεταφορά τεχνογνωσίας, κ.α. Σε συνεργασία με την Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή (ΕΑΔΗΣΥ).
- Βράβευση: στους **10 Finalist των Ευρωπαϊκών Βραβείων Καινοτομίας στην Πολιτική The Innovation in Politics Awards 2020**

για την Περιφέρεια Αττικής και το Antivirus Crowdhackathon.

Κατά τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 προτεραιότητα αποτελεί η επικαιροποίηση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης Αττικής (ΠΣΕΕ), λαμβάνοντας υπόψη την Εθνική Στρατηγική (ΕΣΕΕ), καθώς, και μέσω της αποτελεσματικής διακυβέρνησής της και της διεξαγωγής επαναλαμβανόμενων κύκλων Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης, είναι προτεραιότητα η δρομολόγηση παρεμβάσεων στις ακόλουθες κατευθύνσεις, που σχετίζονται άμεσα με την ΠΣΕΕ:

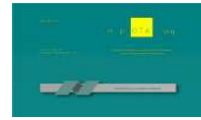
- Στήριξη των υφιστάμενων και δημιουργία νέων ερευνητικών υποδομών με βάση τους Περιφερειακούς τομείς εξειδίκευσης.
- Ενίσχυση της συνεργασίας Δημόσιων και Ιδιωτικών Φορέων του Περιφερειακού Οικοσυστήματος Έρευνας και Καινοτομίας (Ε&Κ), για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών.

- Προώθηση Διεθνών Διαπεριφερειακών συνεργασιών και επενδύσεων στην καινοτομία (Interregional Innovation Investments).
- Στήριξη της δημιουργίας και εξέλιξης συνεργατικών σχηματισμών (clusters) έρευνας και καινοτομίας.
- Υποστήριξη επιχειρηματικών - εμπορικών σχεδίων εκμετάλλευσης καινοτομιών από νεοφυείς και υφιστάμενες επιχειρήσεις.
- Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων (clusters), με σκοπό την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας.
- Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων για την προσαρμογή/εκσυγχρονισμό και ανάκαμψη.
- Προηγμένες υποστηρικτικές υπηρεσίες για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜμΕ) και ομίλους ΜμΕ στο πλαίσιο στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων/ Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΟΧΕ/ΒΑΑ)

Νέα προγραμματική περίοδος του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Επισημαίνεται ότι στη νέα προγραμματική περίοδο του Επιχειρησιακού Προγράμματος, η Περιφέρεια Αττικής σχεδιάζει τέσσερις (4) εμβληματικές «Πράξεις Στρατηγικής Σημασίας» (1^η Επιτροπή Παρακολούθησης Περιφερειακού Προγράμματος «Αττική» 2021 – 2027, Οκτώβριος 2022), εκ των οποίων η πρώτη αφορά την ανάπτυξη και λειτουργία μίας σύγχρονης Περιφερειακής υποδομής Έρευνας και Καινοτομίας και ειδικότερα ενός Κέντρου Στήριξης Επιχειρηματικότητας για συγκεκριμένους τομείς της Περιφερειακής Οικονομίας σε συνάφεια με τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Αττικής. Το Κέντρο θα δημιουργηθεί στους χώρους του διατηρητέου κτίσματος πρώην Δημόσιου Λυσοιατρείου Αθηνών, στο Βοτανικό και σε γειτνίαση με τις εγκαταστάσεις του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, μετά από την αποκατάσταση - επισκευή, αξιοποίηση και επαναλειτουργία του συγκροτήματος, συνολικής έκτασης

κτιρίων 1.074,52 τ.μ. και προϋπολογισμού 2.500.000 εκατ. ευρώ.

Ειδικότερα, αναμένεται να αποτελέσει σημείο συνάντησης των συντελεστών της Τετραπλής Έλικας (επιλεγμένο μοντέλο καινοτομίας) του περιφερειακού οικοσυστήματος καινοτομίας της Περιφέρειας, πραγματοποίησης συνεχών κύκλων επιχειρηματικής ανακάλυψης στα πεδία εξειδίκευσης της Περιφερειακής Στρατηγικής, και δυναμικής ωρίμανσης προτάσεων για στοχευμένες δράσεις στο πλαίσιο της ΠΣΕΕ.

Επιπλέον και τα υπόλοιπα τρία (3) εμβληματικά έργα του «Αττική» 2021– 2027 διασυνδέονται άμεσα με την προτεραιότητα της διοίκησης για την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας στην Περιφέρεια Αττικής. Συγκεκριμένα ο «Ποδηλατικός άξονας Φαληρικός Όρμος -Κηφισιά -Βόρειο τμήμα (Γκάζι-Κηφισιά)» υλοποιείται με διαδικασίες και εφαρμογές Έξυπνης Πόλης και Πράσινης Καινοτομίας, με στόχο την ενίσχυση της χρήσης του ποδηλάτου στην Περιφέρεια ως βασική προτεραιότητα της βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Με σχεδιασμούς Έξυπνης Πόλης θα υλοποιηθεί και το στρατηγικό

έργο της «Βελτίωσης της οδικής ασφαλείας της λεωφόρου Κηφισού με την ανακατασκευή της κεντρικής νησίδας». Στο εμβληματικό έργο για τη «Δημιουργία Παραολυμπιακού Αθλητικού Κέντρου Ραφήνας» βασική προτεραιότητα και στόχευση του σχεδιασμού αποτελεί η Κοινωνική Καινοτομία.

Το στρατηγικό πλαίσιο, οι ευκαιρίες που διαμορφώνονται για την Αττική, οδηγούν στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη των παραπάνω στοχευμένων δομών, εργαλείων, εφαρμογών και δράσεων, από τη Διοίκηση της Περιφέρειας, με σκοπό την αποτελεσματική υποστήριξη της καινοτομίας και την αξιοποίησή της με πολλαπλασιαστικό τρόπο, προς όφελος της αειφορίας και της ευημερίας των κοινωνιών και της οικονομίας στην Περιφέρεια Αττικής, με αναπτυξιακό πρόσημο, ορθολογικό σχεδιασμό και κοινωνική ευαισθησία.

Το όχημα ανάπτυξης της Καισαριανής είναι η ταυτότητά της

Βοσκόπουλος Χρήστος

Δήμαρχος Καισαριανής

Η Καισαριανή γεννήθηκε μέσα από τις στάχτες του ελληνοτουρκικού πολέμου που έληξε το 1922, από Μικρασιάτες πρόσφυγες, φορείς μιας πλούσιας αστικής κουλτούρας. Κατά τη διάρκεια του Β' Π.Π., οι Καισαριανιώτες εντάχθηκαν μαζικά στην Εθνική Αντίσταση. Η πολιτιστική και πολιτική ταυτότητα της πόλης βασίζεται σε αυτό το δίπολο της προσφυγιάς και της Εθνικής Αντίστασης.

Το όραμά μου ήταν να αναδείξω αυτό το δίπολο, αφενός στον ιστό της πόλης, μέσω μιας σειράς έργων υποδομής, και αφετέρου σπάζοντας την εσωστρέφεια, προκειμένου να εντάξω την Καισαριανή στο όχημα του 21^{ου}

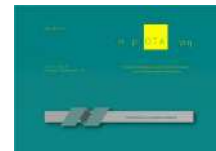
αιώνα, στον τουριστικό χάρτη της Αθήνας και στον ιστορικό χάρτη της Ευρώπης.

Έργα υποδομής ή πώς ξανά βάζεις θεμέλια σε μια πόλη που ήδη υπάρχει

Μέχρι σήμερα έχουμε υποβάλει προτάσεις για έργα ύψους 18.000.000 €, εκπονήσαμε μελέτες ύψους 340.000€ για

νέα έργα, ενώ υλοποιούμε έργα αξίας

17.400.000€ και περιμένουμε έγκριση για προγράμματα ύψους 14.900.000€.

Μέσα σε 3 χρόνια προσπαθούμε να καλύψουμε το χαμένο χρόνο δεκαετιών:

συντάσσουμε νέο **Τοπικό Χωρικό Σχέδιο Πόλης**, το οποίο δεν έχει ανανεωθεί από το 1984, μέσω του εμβληματικού Προγράμματος Πολεοδομικών Μεταρρυθμίσεων «Κωνσταντίνος Δοξιάδης» του Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας, με χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας

Στην εποχή της ψηφιακής μετάβασης, το ΤΧΣΠ αποτελεί υπόβαθρο για μια πληθώρα σημαντικών πληροφοριακών συστημάτων όπως τα GIS και τα γεωγραφικά-γεωχωρικά συστήματα, απαραίτητα εργαλεία για την εφαρμογή της Πολιτικής Προστασίας, της Δασοφυλάξης και των Σχεδίων Αειφόρου Ανάπτυξης, Διαχείρισης Απορριμμάτων & Αστικής Κινητικότητας. **Κανένας Μεσο - Μακροπρόθεσμος σχεδιασμός δεν γίνεται σε μια πόλη χωρίς ΤΧΣΠ.**

Στα έργα υποδομής που υλοποιούμε συμπεριλαμβάνονται

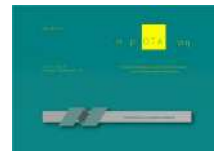
τακτοποιήσεις αυθαίρετων δημοτικών κτιρίων και υποδομών. Αυτή η τακτοποίηση μας επιτρέπει την εξασφάλιση χρηματοδότησης για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών, την πιστοποίηση ISO, την ανανέωση τεχνολογικού εξοπλισμού και βεβαίως μεγαλύτερης κλίμακας παρεμβάσεις, όπως το έργο ενεργειακής αναβάθμισης του Δημαρχείου και το έργο ενίσχυσης του Αντιπλημμυρικού Δικτύου Όμβριων Υδάτων στην οδό Γρηγορίου Θεολόγου.

Η μελέτη του χώρου στην υπηρεσία του ανθρώπου: προσβασιμότητα, βιωσιμότητα, προστασία περιβάλλοντος, αξιοποίηση δημόσιου χώρου για το κοινό καλό: Σ.Δ.Α.Ε.Κ. / Σ.Β.Α.Κ. / Σ.Φ.Η.Ο. / Ε.Σ.Ε.Κ.Κ.Χ. / Σ.Α.Π.

Εφαρμόζουμε 5 Σχέδια με απώτερο σκοπό τον επανασχεδιασμό του αστικού ιστού προκειμένου να είναι φιλικότερος στον άνθρωπο, βάσει των αρχών βιωσιμότητας.

1. Σχέδιο Δράσης Αειφόρου Ενέργειας και Κλίματος (Σ.Δ.Α.Ε.Κ.): έχει ως κεντρικό άξονα τη μείωση ενεργειακής κατανάλωσης και εκπομπών ρύπων σε δημόσια κτήρια

Το όχημα ανάπτυξης της Καισαριανής είναι η ταυτότητά της

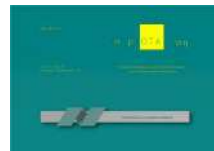

- (σχολεία, αθλητικούς χώρους, κτήρια υπηρεσιών κ.λπ.)
2. Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (Σ.Β.Α.Κ.): στρατηγικό σχέδιο κάλυψης των αναγκών της βιώσιμης κινητικότητας των ανθρώπων και της μεταφοράς αγαθών εντός του αστικού ιστού, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων
 3. Σχέδιο Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (Σ.Φ.Η.Ο.): πρόγραμμα χωροθέτησης προσβάσιμων θέσεων στάθμευσης και σημείων επαναφόρτισης Η/Ο με σκοπό την ανάπτυξη της ηλεκτροκίνησης και την αύξηση χρήσης οχημάτων με χαμηλές ή μηδενικές εκπομπές ρύπων
 4. Επιχειρησιακό Σχέδιο Εξασφάλισης Κοινόχρηστων και Κοινωφελών Χώρων (Ε.Σ.Ε.Κ.Κ.Χ.): καταγραφή των Κοινόχρηστων και Κοινωφελών χώρων, με βάση τη σημασία τους στον ευρύτερο πολεοδομικό σχεδιασμό του Δήμου
 5. Σχέδιο Αστικής Προσβασιμότητας (Σ.Α.Π.): αναγνώριση των απαιτούμενων

διαμορφώσεων, επεμβάσεων, κατασκευών που θα επιτρέψουν τη διαμόρφωση προσβάσιμων γραμμικών διαδρομών ενός δικτύου προσβάσιμων μετακινήσεων στην πόλη.

Το ταυτοτικό δίπολο της πόλης εκφράζεται πολεοδομικά μέσω των δύο εμβληματικών του σημείων: της Πλατείας και του Πάρκου του Σκοπευτηρίου.

Μέσω του προγράμματος «Φιλόδημος» εκπονήσαμε μελέτες αναμόρφωσης της Κεντρικής πλατείας Καισαριανής και μελέτη τοπογραφικού του Σκοπευτηρίου, συνολικής αξίας 82.000€. Για πρώτη φορά έχουμε πλήρες τοπογραφικό του πάρκου, ενισχύοντας και κατοχυρώνοντας το ιδιοκτησιακό καθεστώς του από το Δήμο Καισαριανής. Εξασφάλισαμε χρηματοδότηση ύψους 10.050.000€ για τη διπλή αυτή ανάπτυξη, μέσω του προγράμματος «Αντώνης Τρίτσης» του ΥΠ.ΕΣ., ως Εμβληματικό Έργο.

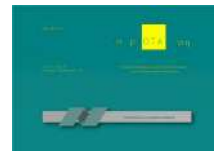
Δικτύωση και Εξωστρέφεια: ένταξη σε Δίκτυα

- Παγκόσμιο Σύμφωνο Δημάρχων, βασική δέσμευση του οποίου είναι η μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος του κάθε Δήμου. Με περισσότερους από 7.000 φορείς ΟΤΑ σε 57 χώρες, αξιοποιούμε τα πλεονεκτήματα ενός παγκόσμιου κινήματος.
- Δίκτυο «Βιώσιμη Πόλη», μέσω του οποίου ο Δήμος δικτυώνεται με 75 ελληνικούς Δήμους, ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και κρατικούς φορείς, εξασφαλίζοντας πρόσβαση σε ευρωπαϊκά προγράμματα. Το Δίκτυο προσφέρει στα μέλη του σχεδιασμό, τεχνογνωσία και τεχνική υποστήριξη για την υλοποίηση έργων.

- Ενεργειακή Κοινότητα, την οποία ιδρύουμε με δική μας πρωτοβουλία, σε συνεργασία με όμορους Δήμους, με σκοπό την ενεργειακή αυτονομία των δημοτικών κτιρίων, την απομείωση ή και εκμηδένιση του ενεργειακού αποτυπώματος του Δήμου αλλά και την παροχή δωρεάν ενέργειας σε φτωχά νοικοκυριά

Μετάβαση του Δήμου Καισαριανής στην Ψηφιακή Εποχή

- Δημιουργήσαμε ψηφιακό οργανόγραμμα του Δήμου
- Καθιερώσαμε σύστημα προστασίας προσωπικών δεδομένων (GDPR)
- Ενταχθήκαμε στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Εξυπνη Αυτοδιοίκηση με την χρήση των τεχνολογιών του Ίντερνετ των Πραγμάτων, της Τεχνητής Νοημοσύνης, της Εικονικής Πραγματικότητας και της Μηχανικής Μάθησης»

Αναβαθμίσαμε ηλεκτρονικά και τεχνολογικά το Δήμο:

1. Ανανέωσαμε και αναβαθμίσαμε την ιστοσελίδα του Δήμου και ενσωματώσαμε ηλεκτρονικές υπηρεσίες για την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη
2. Δημιουργήσαμε σελίδα του Δήμου και των Δημοτικών επιχειρήσεων στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης
3. Εφαρμόσαμε ζωντανή αναμετάδοση των Δημοτικών Συμβουλίων μέσω Διαδικτύου
4. Εντάξαμε το ΚΕΠ Καισαριανής στο πρόγραμμα **mykeplive** της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων
5. Διασυνδέσαμε το Δήμο με το κεντρικό σύστημα ηλεκτρονικής Διακίνησης Εγγράφων ΚΣΗΔΕ και το Πληροφοριακό Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Εγγράφων «ΙΡΙΔΑ» του ΥΠΕΣ
6. Υλοποιήσαμε το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα WiFi4EU με εγκατάσταση υποδομών παροχής ελεύθερου WiFi σε 4 σημεία του Δήμου μας
7. Αποκτήσαμε άδειες λογισμικού (SQL 2019, OFFICE365, WINDOWS

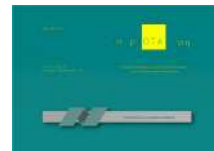
10) από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων. Ανανέωσαμε και αναβαθμίσαμε τον πεπαλαιωμένο εξοπλισμό του Δήμου.

Smart City: Μετάβαση στην Έξυπνη Πόλη του Μέλλοντος

Εγκαταστήσαμε την εφαρμογή **Novoville**, που ενδυναμώνει τους δημότες, βελτιώνει την απόδοση των υπηρεσιών και βοηθά τη διοίκηση να λαμβάνει αποφάσεις βασισμένες σε πραγματικά δεδομένα. Για το 2021, από το σύνολο 1.563 αιτημάτων που καταγράφηκαν στο διαχειριστικό σύστημα της πλατφόρμας επιλύθηκαν τα 1.180 (76,1%).

Έχουμε εξασφαλίσει χρηματοδότηση ύψους 740.000€ για συμπληρωματικό Σχέδιο Έξυπνης Πόλης από το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0».

Υποβάλαμε πρόταση στο Πρόγραμμα «ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ», ύψους 2.824.395,11€, για προμήθεια «νέων ψηφιακών υπηρεσιών του Δήμου και ευφών εφαρμογών και συστημάτων έξυπνων πόλεων» προϋπολογισμού και «ειδικού εξοπλισμού, συστημάτων και

εφαρμογών για την ενίσχυση της πολιτικής προστασίας, την καταπολέμηση της εξάπλωσης της πανδημίας και την ενίσχυση της Διοικητικής Ικανότητας για την αντιμετώπιση κινδύνων στον Δήμο Καισαριανής».

«Έξυπνη Παιδεία»: Ολοκληρωμένο ψηφιακό σύστημα υποστήριξης λήψης αποφάσεων για το τμήμα Παιδείας της Πόλης

Είμαστε ο πρώτος ελληνικός Δήμος που εφάρμοσε πρόγραμμα ψηφιακής καταγραφής και παρέμβασης στην καθημερινότητα των σχολικών μονάδων του Δήμου. Σε μια πλατφόρμα καταγράφονται τα δεδομένα των σχολείων σε πραγματικό χρόνο, με αποτέλεσμα την άμεση παρέμβαση των υπηρεσιών, για την εξυπηρέτηση των αναγκών του κάθε σχολείου.

Η Καισαριανή και το Αισθητικό Δάσος, ως πυλώνας καινοτομίας και ανάπτυξης

Τα τελευταία χρόνια ένας 3^{ος} άξονας αναδεικνύεται στην πόλη της Καισαριανής. Πρόκειται για το Αισθητικό Δάσος Υμηττού, το πάρκο του Σκοπευτηρίου, οι χώροι πρασίνου και η

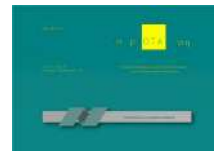
σχέση μας με το περιβάλλον, τη βιοποικιλότητα, τη διαχείριση φυσικών πόρων όπως το νερό και την αναψυχή.

Σε συνεργασία με τον ΣΠΑΥ, υλοποιούμε ένα ψηφιακό πρόγραμμα Πολιτικής Προστασίας του Υμηττού: «Ψηφιακές Δράσεις Προστασίας και Ανάδειξης του Υμηττού» το οποίο αφορά στο Συντονισμό & τη Διαχείριση Κρίσεων για την Πολιτική Προστασία και στην Ανάδειξη του Υμηττού & την Ανάπτυξη Φιλοδοσικής Συνείδησης.

Η Καισαριανή εισάγεται στον Ευρωπαϊκό τουριστικό χάρτη: «Υμηττός Trail»

Σε συνεργασία με το Υπουργείο Ενέργειας & Περιβάλλοντος, τον ΣΠΑΥ, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και την Περιπατητική Ομάδα Υμηττού σχεδιάζουμε ένα σύνολο 12 μονοπατιών στον Υμηττό με στόχο την Ευρωπαϊκή πιστοποίηση και την ένταξή τους στον Ευρωπαϊκό χάρτη του περιπατητικού τουρισμού.

Πρώτο μονοπάτι του προγράμματος θα είναι το «Καισαριανή Trail» με σημεία ενδιαφέροντος τη Μονή Καισαριανής, τον λόφο των Ταξιαρχών, τον Βοτανικό Κήπο της Φιλοδοσικής

Εταιρίας, το Δημοτικό Αναψυκτήριο της Καλοπούλας κ.α.

Κέντρο Μικρασιατικού Πολιτισμού & Ανάδειξης Σύγχρονης Ιστορίας του Δήμου Καισαριανής: Ανάδειξη της Μικρασιατικής ταυτότητας της πόλης

Με αφορμή την επέτειο των 100 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή, διοργανώνουμε πρωτοπόρες εκδηλώσεις υπό τον γενικό τίτλο «1922-2022: 100 Χρόνια Μνήμης και Δημιουργίας»

Ραχοκοκκαλιά των εκδηλώσεων αυτών είναι το «Διαρκές Ανοιχτό Συνέδριο: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή», με τη φιλοξενία 17 ημερίδων και εσπερίδων από τον Ιούλιο έως και το Δεκέμβριο του 2022. Περισσότεροι από 60 ομιλητές αναλύουν πώς οι Μικρασιάτες πρόσφυγες μεταμόρφωσαν τον Ελλαδικό χάρτη, το αστικό τοπίο, την ελληνική κοινωνία, οικονομία και πολιτισμό.

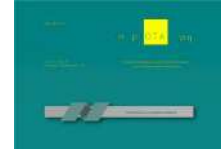
Με το πέρας του Συνεδρίου, το Κέντρο Μικρασιατικού Πολιτισμού & Ανάδειξης Σύγχρονης Ιστορίας του Δήμου Καισαριανής θα προχωρήσει στην έκδοση των πρακτικών του, αρχικά σε ψηφιακή μορφή σε Micro site του Δήμου

και αργότερα σε έντυπη μορφή, ελπίζοντας έτσι να εμπλουτίσει τη βιβλιογραφία, παραδίδοντας το υλικό αυτό σε βιβλιοθήκες οργανισμών, ερευνητικών ιδρυμάτων, Συλλόγων και Κέντρων Μικρασιατικού Πολιτισμού.

Αποκορύφωμα των εκδηλώσεων για το 2022 είναι η έκθεση **Καισαριανή 22: Ιστορίες και Προτάσεις**: η οποία περιλαμβάνει τα ευρήματα του πρώτου ερευνητικού προγράμματος για την πόλη της Καισαριανής. Τα εγκαίνια της έκθεσης έγιναν στις 4/11/2022 στο κατάμεστο αίθριο του Δημαρχείου Καισαριανής.

Πρόκειται για ένα 3τές πρότυπο ερευνητικό και σχεδιαστικό πρόγραμμα το οποίο διεξάγουν, σε συνεργασία με το Δήμο Καισαριανής, το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Projective Cities του Architectural Association του London School of Architecture και το Τμήμα Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου της Κύπρου. Το πρόγραμμα έχει τίτλο "1922 - 2022: Γειτονιές προσφύγων. Βιωσιμότητα και πολιτιστική

κληρονομιά: η περίπτωση της Καισαριανής".

Κατά τη διάρκεια των δύο μηνών της έκθεσης στην πόλη θα φιλοξενηθούν και τα εξής παράλληλα δρώμενα:

- 2-4/12/2022: Mural workshop (για μαθητές Γυμνασίου/Λυκείου)
- 9-11/12/2022: Αφισοκόλληση με έργα καλλιτεχνών, εμπνευσμένα από την ιστορία της Καισαριανής
- 16/12/2022: Mural και Πικετοφορία (γνωστοί Street

- artists και μαθητές της Καισαριανής δημιουργούν ένα νέο Mural σε τοίχο της πόλης ενώ μαθητές Δημοτικού της Καισαριανής υλοποιούν πικετοφορία στο Σκοπευτήριο με πικέτες που έχουν δημιουργήσει οι ίδιοι στο μάθημα καλλιτεχνικών)
- 19/12/2022: Εσπερίδα παρουσίασης του ερευνητικού έργου

Η τοπική αυτοδιοίκηση στην ψηφιακή εποχή. Ανάπτυξη – διαφάνεια – άμεση δημοκρατία – εξυπηρέτηση του πολίτη. Προκλήσεις και ευκαιρίες

Ευθυμίου Ανδρέας

Δήμαρχος Μοσχάτου- Ταύρου

Περίληψη

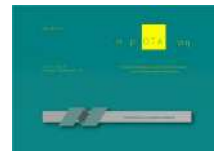
Ο Δήμος Μοσχάτου- Ταύρου παρουσιάζει μία σημαντική ψηφιακή παρουσία στο χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης, για την οποία έχει διακριθεί ως Smart Municipality of the Year 2022 και έχει κατακτήσει 13 βραβεία σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, αφού παρέχει αποτελεσματικές καινοτόμες ψηφιακές υπηρεσίες προς όλους τους πολίτες, επισκέπτες και επιχειρήσεις της πόλης, στοχεύοντας στη δημιουργία μιας έξυπνης βιώσιμης πόλης προς όλους και για όλους. Με τον τρόπο αυτό, χτίζει με συστηματικό και μεθοδικό τρόπο τα συστατικά μίας Ανοικτής - Συμμετοχικής - Έξυπνης αλλά και Βιώσιμης πόλης, που βελτιώνει το

σήμερα, προετοιμάζοντας ταυτόχρονα το αύριο.

Summary

The Municipality of Moschato - Tavros has a significant digital presence in the field of local government, having been distinguished as Smart Municipality of the Year 2022 and having won 13

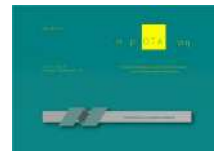
awards at national and European level. The Municipality of Moschato - Tavros provides effective innovative digital services to all citizens, visitors and businesses of the city, aiming to create a smart sustainable city for all. In this way, it builds, in a systematic and methodical way, the components of an Open-Participatory- Smart, but also Sustainable city, that improves today, while preparing for the next day.

Ακούμε όλο και πιο συχνά να γίνεται λόγος για έξυπνες πόλεις. Γίνεται κοινώς αποδεκτό ότι έξυπνες είναι οι πόλεις που έχουν ψηφιακές υπηρεσίες εξυπηρέτησης και υποστήριξης του δημότη, ολοκληρωμένη ψηφιακή ενημέρωση για τους πολίτες και τους επισκέπτες, εφαρμογές για προτάσεις βελτιώσεων και διαβουλεύσεις, άμεση ενημέρωση για καίρια έκτακτα ζητήματα κλπ. Τέτοιου είδους καλές πρακτικές και δράσεις μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμα «εργαλεία» για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών, την αμεσότερη επικοινωνία με τους δημότες, την υποστήριξη της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας, καθώς και την προώθηση της

συμμετοχικότητας, της διαφάνειας και της εξωστρέφειας του Δήμου.

Οφείλουμε, όμως, να κάνουμε ένα ακόμα βήμα, ώστε όχι μόνο να προσαρμοστούμε στην νέα εποχή, αλλά να προλάβουμε τις ταχύτατες εξελίξεις προς όφελος της πόλης μας. Να παρέχουμε ένα περιβάλλον, όπου οι δημότες μας θα θέλουν να ζουν - άρα μία πόλη με ποιότητα ζωής - με κοινωνική συνοχή και διαφάνεια, και έναν τόπο που θα θέλουν να δραστηριοποιούνται - άρα έναν τόπο με βιώσιμη τοπική ανάπτυξη, προοπτικές και αποτροπή των κοινωνικών αποκλεισμών. Κι έχουμε πλήρως κατανοήσει ότι αυτά μπορούν να γίνουν με την παροχή σύγχρονων και καινοτόμων υπηρεσιών προς τους δημότες, τις επιχειρήσεις και τους επισκέπτες της πόλης μας, που δίνουν απτά αποτελέσματα στην πράξη καθημερινά.

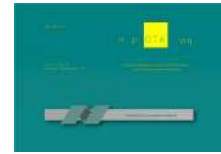
Αυτή την προσπάθεια κάνουμε μαζί με τους πολίτες, τους τοπικούς φορείς και το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου, τα τελευταία χρόνια, στον Δήμο Μοσχάτου - Ταύρου. Η προσέγγισή μας είναι να ακούμε τους πολίτες, να ξεκαθαρίζουμε τις αρμοδιότητες, να

σχεδιάζουμε τις διαδικασίες και παράλληλα να παρέχουμε άμεσες και σύγχρονες ψηφιακές υπηρεσίες. Ο Δήμος μας έχει σημαντική ψηφιακή παρουσία στο χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης, έχοντας δε διακριθεί ως Smart Municipality of the Year 2022 και έχοντας κατακτήσει 13 βραβεία σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, αφού παρέχει αποτελεσματικές καινοτόμες ψηφιακές υπηρεσίες προς όλους τους πολίτες, επισκέπτες και επιχειρήσεις της πόλης, στοχεύοντας στη δημιουργία μιας έξυπνης βιώσιμης πόλης προς όλους και για όλους. Με τον τρόπο αυτό, χτίζει με συστηματικό και μεθοδικό τρόπο τα συστατικά μίας Ανοικτής - Συμμετοχικής - Έξυπνης, αλλά και Βιώσιμης πόλης που βελτιώνει το σήμερα, προετοιμάζοντας ταυτόχρονα την επόμενη μέρα. Η Ελλάδα και η τοπική αυτοδιοίκηση έχουν μια μοναδική ευκαιρία υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού μέσω της τεχνολογικής και επιχειρησιακής αποκέντρωσης με μηχανισμούς διαφάνειας και εμπιστοσύνης, που βασίζονται στην τεχνολογία και στις δράσεις ψηφιακής διακυβέρνησης. Εμείς, στον Δήμο Μοσχάτου - Ταύρου

θελουμε και προχωράμε αποφασιστικά προς αυτή την κατεύθυνση με κύριο στόχο την άμεση και αποτελεσματική ενημέρωση και εξυπηρέτηση των δημοτών, την προαγωγή της συμμετοχικότητας και της επικοινωνίας, και παράλληλα, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην πόλη.

Βασική αρχή της αναβαθμισμένης ψηφιακής εικόνας του Δήμου αποτέλεσε η υλοποίηση και η λειτουργία της εκσυγχρονισμένης [διαδικτυακής πύλης](#). Στρατηγικός συνεργάτης σε θέματα ψηφιακής μετάβασης και καινοτομίας του Δήμου Μοσχάτου - Ταύρου είναι η Ελληνική εταιρεία τεχνολογίας και καινοτομίας [Crowdpolicy](#), η οποία έχει διακριθεί μέσα από Διεθνείς και Εθνικές συνεργασίες και σε μεγάλης κλίμακας δράσεις προώθησης της επιχειρηματικότητας και της ανοικτής καινοτομίας. Η διαδικτυακή παρουσία μας είναι μέρος της συνολικής στρατηγικής ψηφιακού μετασχηματισμού του Δήμου, με λύσεις πρακτικές για τον πολίτη και τις επιχειρήσεις και με δυναμική για τους τομείς της τοπικής οικονομίας. Η διαδικτυακή πύλη ενοποιεί, μέσα από ένα ενιαίο περιβάλλον, παρεμβάσεις με σημασία, όπως τον αυτόματο ψηφιακό

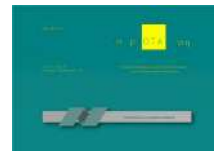

βοηθό- chatbot, τα δωρεάν σημεία πρόσβασης social wi-fi, την πλατφόρμα διαβούλευσης, και επίσης, τη διάθεση ηλεκτρονικών υπηρεσιών από ένα σημείο, σε σχέση με τις δυνατότητες και τις εξελίξεις του κέντρου διαλειτουργικότητας της γενικής γραμματείας πληροφοριακών συστημάτων και τις κεντρικές κυβερνητικές δράσεις, τις οποίες παρακολουθούμε και αξιοποιούμε. Πιο συγκεκριμένα, η ηλεκτρονική πύλη είναι το κύριο μέσο έγκαιρης και έγκυρης ενημέρωσης των δημοτών μας, και αποτελεί μία σύγχρονη πλατφόρμα ανοιχτής και αμφίδρομης επικοινωνίας. Μέσω της ιστοσελίδας, οι επισκέπτες μπορούν να ενημερωθούν άμεσα, μέσα από τον υπολογιστή ή το κινητό τους, για όλα τα θέματα που αφορούν το Δήμο όπως, ενδεικτικά, για ανακοινώσεις, εκδηλώσεις, αποφάσεις των Δημοτικών Συμβουλίων κ.ο.κ.

Ο Δήμος Μοσχάτου - Ταύρου αποτελεί έναν από τους 2000+ ευρωπαϊκούς δήμους που έλαβαν το κουπόνι [WiFi4EU](#) για την εγκατάσταση ασύρματου δικτύου σε σημεία της πόλης με παροχή ελεύθερης πρόσβασης στο διαδίκτυο για όλους τους πολίτες και επισκέπτες. Η αξιοποίηση του δικτύου

WiFi4EU σε μια ενιαία πλατφόρμα ασύρματης πρόσβασης και παροχής ψηφιακών υπηρεσιών και IoT (Internet of Things - δίκτυο επικοινωνίας πληθώρας συσκευών), αποτελεί καινοτόμο βήμα για τον Δήμο Μοσχάτου - Ταύρου. Ο Δήμος μας, μέχρι στιγμής, έχει προχωρήσει στην εγκατάσταση 60 σημείων πρόσβασης σε όλη την περιοχή, σημειώνοντας πάνω από 19.000 συνδέσεις καθημερινά. Με αυτό τον τρόπο, συμβάλλει τόσο στην ενίσχυση της κοινότητας, όσο και στην ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας, καθώς οι επιχειρηματίες μπορούν να εκμεταλλευτούν και να επεκτείνουν την τεχνολογία σε τοπικό επίπεδο και να δημιουργήσουν νέες επιχειρήσεις καινοτομίας και τεχνολογίας, κάτι που θα οδηγήσει σε νέες θέσεις απασχόλησης και στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας.

Επιπλέον, ο Δήμος παρέχει την [πλατφόρμα ηλεκτρονικής διαβούλευσης](#), μέσω της οποίας οι πολίτες και συλλογικοί φορείς καλούνται να καταθέσουν τις απόψεις τους επί των προτεινόμενων έργων και δράσεων ή και να προτείνουν τις δικές τους ιδέες και προτάσεις για έργα προς υλοποίηση

Πιλοτικά εφαρμόζουμε τεχνολογία blockchain για την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας. Μέσω της πλατφόρμας [CROWD DLT](#) πραγματοποιείται η υποβολή και η διαχείριση αιτημάτων από τους πολίτες, και σταδιακά, η υποστήριξη της ασφαλούς ψηφιακής διακίνησης εγγράφων και πληροφοριών στη Δημόσια Διοίκηση.

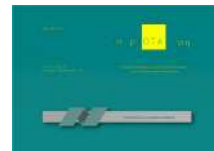
Μια από τις πολυβραβευμένες μας υπηρεσίες αποτελεί η mobile εφαρμογή [City On](#), η οποία παρέχει πρόσβαση σε πληροφορίες για όλα όσα συμβαίνουν στον Δήμο σε διοικητικό και επιχειρηματικό επίπεδο, καθώς και όλα τα απαραίτητα ψηφιακά εργαλεία και υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και συμμετοχικότητας, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής στην πόλη μας.

Υποστηρίζοντας σθεναρά τη βιωσιμότητα, παρέχουμε την [ψηφιακή πλατφόρμα SDGs](#), η οποία παρουσιάζει σε πίνακα την ευθυγράμμιση των πυλώνων των έργων και δράσεων του Δήμου με τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs). Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι σε κάθε ανάρτηση έργου και δράσης, στην ιστοσελίδα του Δήμου,

σημειώνεται το αντίστοιχο εικονίδιο του εκάστοτε ΣΒΑ που ανήκει. Επιπλέον, ο Δήμος παρουσιάζει σε πραγματικό χρόνο τους στόχους και τις επιτεύξεις του μέσα από Online Dashboards και συστημική εξαγωγή της Έκθεσης Βιώσιμης Ανάπτυξης, που περιλαμβάνει την τοπική στρατηγική για την υιοθέτηση των Παγκόσμιων Στόχων, τη στοχοθέτηση και τα επιτεύγματα του Δήμου για την προώθηση της ποιότητας ζωής των πολιτών του.

Παράλληλα, σε μια προσπάθεια να συνδυάσουμε τα ανοιχτά δεδομένα με καλύτερες υπηρεσίες για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, καθώς και να δημιουργήσουμε καινοτόμες εφαρμογές για την καθημερινότητα των πολιτών σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές πολιτικές, έχουμε εφαρμόσει σε πιλοτική λειτουργία την [πλατφόρμα ανοικτών δεδομένων - Open Data Platform](#).

Ακόμη μία καινοτόμα πλατφόρμα είναι το [Cityworks](#). Μέσω της καινοτόμας πλατφόρμας, δίνουμε τη δυνατότητα στους πολίτες να παρακολουθούν, σε πραγματικό χρόνο, το σχεδιασμό και την εκτέλεση έργων και δράσεων, που υλοποιούνται στα πλαίσια πρωτοβουλιών του Δήμου μας,

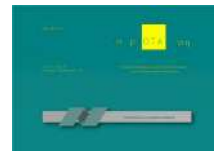
και να τα αξιολογούν. Κατ' αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται η διαφάνεια και η συμμετοχικότητα των πολιτών, αλλά και η δέσμευση για την ολοκλήρωση του έργου.

Τέλος, ο [αυτόματος ψηφιακός βοηθός - chatbot](#) του Δήμου μας, αξιοποιώντας προωθημένες τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης, αναβαθμίζει την εξυπηρέτηση των δημοτών και επισκεπτών για τις υπηρεσίες που προσφέρουμε, και παρέχει άμεση ενημέρωση για τοπικά νέα και ανακοινώσεις. Οι πολίτες μπορούν να συνομιλήσουν με τον ψηφιακό βοηθό 24/7, μέσω υφιστάμενων εφαρμογών που χρησιμοποιούν στην καθημερινότητά τους, όπως το Facebook Messenger.

Σήμερα περισσότερο από ποτέ πρέπει να κάνουμε ψηφιακά άλματα, γιατί μόνο τότε θα παρέχουμε υπηρεσίες που θα είναι σύγχρονες, βιώσιμες και τελικά ωφέλιμες για τους συμπολίτες μας. Η δημοτική αρχή έχει επεξεργαστεί ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα και προτάσεις προσαρμοσμένες στο γενικότερο οικονομικό περιβάλλον. Εφαρμόζουμε ένα ολοκληρωμένο πλάνο για την

υλοποίηση ηλεκτρονικών υπηρεσιών, λαμβάνοντας υπόψιν την εσωτερική λειτουργία των φορέων του δημόσιου τομέα και των οργανισμών που συναλλάσσονται και υπηρετούν τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, και άλλους φορείς του δημοσίου. Επιπροσθέτως, έχουμε γνώμονα την ενίσχυση της ανάπτυξης και της τόνωσης της οικονομίας σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, τις συνέργειες και την ευθυγράμμιση με ευρωπαϊκές πολιτικές, και τέλος τη δημιουργία δράσεων δικτύων πολιτών και κοινοτήτων, που μπορούν να συμμετέχουν στην επίλυση των προβλημάτων.

Με στόχο την υποστήριξη της τοπικής οικονομίας και του πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής μας, στο Δήμο Μοσχάτου - Ταύρου πιστεύουμε πως η αποτελεσματική λειτουργία της σύγχρονης τοπικής αυτοδιοίκησης είναι συνυφασμένη με τη δημιουργία ενός πλαισίου συμμετοχικής λήψης αποφάσεων, ενίσχυσης της διαφάνειας και της λογοδοσίας, αρτιότερης επίλυσης των καθημερινών προβλημάτων, με στόχο τη διαρκή βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πολίτες, την τοπική ανάπτυξη και την

επιχειρηματικότητα. Στην εποχή μας, η πόλη μας δεν χρειάζεται μόνο καλή και ισχυρή αυτοδιοίκηση, αλλά αυτοδιοίκηση μετασχηματισμού που θα οδηγήσει την τοπική κοινωνία σε ποιότητα ζωής, σε οικονομική ευημερία, ισότιμη παροχή ευκαιριών, προστασία των αδυνάτων και παροχή κοινωνικών υπηρεσιών υψηλού επιπέδου. Δημιουργούμε τις προϋποθέσεις, ώστε με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών και τη χρήση έξυπνων υποδομών να κατευθυνόμαστε προς μοντέλα ανάπτυξης για την περιοχή μας.

Μπορούμε με τη χρήση των νέων τεχνολογιών και εφαρμογών, να παραμένουμε αισιόδοξοι, ενεργοί και δημιουργικοί. Περισσότερο από ποτέ πρέπει να συμβάλουμε όλοι μαζί στην αντιμετώπιση των προκλήσεων και έχουμε τα μέσα να δημιουργήσουμε εφαρμογές για την νέα πραγματικότητα, με γνώμονα την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και τη βιωσιμότητα της επόμενης μέρας.

Η καινοτομία είναι παράγοντας κλειδί για την ανάπτυξη

Ζαΐμης Φωκίων

Αντιπεριφερειάρχης Επιχειρηματικότητας Έρευνας και Καινοτομίας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος

Το σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον διαφέρει ριζικά από εκείνο του παρελθόντος, καθιστώντας την καινοτομία πιο σημαντική από ποτέ.

Καταρχάς, στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον στο οποίο καλούνται να δραστηριοποιηθούν οι επιχειρήσεις, ο ανταγωνισμός που αντιμετωπίζουν είναι πρωτόγνωρος. Καμία επιχείρηση, κανενός τομέα, σε καμία χώρα δεν «παίζει μπάλα μόνη της». Προκειμένου, λοιπόν, να σταθεί όρθια απέναντι στον ανταγωνισμό πρέπει συνεχώς να επανεφευρίσκει τον εαυτό της, παρουσιάζοντας συνεχώς καλύτερα και νεότερα προϊόντα, αλλά και επιχειρηματικές πρακτικές.

Είχα την τύχη να ασχοληθώ επί σειρά ετών με το επιχειρηματικό κλάδο

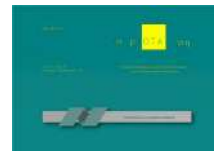
αλλά και να ταξιδέψω αρκετά για επαγγελματικούς και προσωπικούς λόγους. Η διαπίστωση μέσα από την εμπειρία μου είναι ότι η πρόοδος έρχεται μέσα από την καινοτομία, είτε πρόκειται για μια ατομική επιχείρηση είτε για μια ολόκληρη Περιφέρεια.

Ο έντονος ανταγωνισμός έχει φέρει με τη σειρά του σημαντική μείωση του κύκλου ζωής προϊόντων και

υπηρεσιών. Οι επιχειρήσεις, στην αγωνιώδη προσπάθεια να παραμείνουν relevant στις συνειδήσεις και κυρίως στις

Η καινοτομία είναι παράγοντας κλειδί για την ανάπτυξη

προτιμήσεις των καταναλωτών, παρουσιάζουν ανανεωμένα προϊόντα με ρυθμό πολυβόλου. Κάθε καινούριο προϊόν, όμως, είναι... προϊόν καινοτομίας. Οπότε όποιος καινοτομεί ταχύτερα, διατηρεί το συγκριτικό πλεονέκτημα στην αγορά στην οποία δραστηριοποιείται.

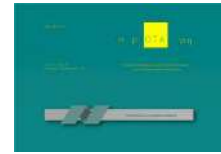
Τα τελευταία τρία χρόνια, ως Αντιπεριφερειάρχης Επιχειρηματικότητας Έρευνας και Καινοτομίας στη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, καταβάλλω μεγάλη προσπάθεια για να προχωρήσουν καινοτόμες ιδέες, να γίνουν έρευνες, νέες συνεργασίες με όραμα και προοπτική, καθώς πιστεύω ότι η τοπική ανάπτυξη θα έρθει μόνο μέσα από νέες θέσεις εργασίας, τον τουρισμό και την επιχειρηματικότητα.

Για να φθάσουμε όμως στο επιθυμητό αποτέλεσμα, πρέπει να γίνουν πρώτα έξι βασικά βήματα.

Πρώτον, πρέπει να είμαστε δίπλα στην κοινωνία. Για το λόγο αυτό από την πρώτη ημέρα ανάληψης των καθηκόντων της η Περιφερειακή Αρχή Φαρμάκη στήριξε το Δίκτυο «Συμμαχία για την Επιχειρηματικότητα και Ανάπτυξη στη Δυτική Ελλάδα», ΣΕΑΔΕ,

που αποτελεί μια άτυπη ανοιχτή δικτύωση των κυριότερων θεσμικών φορέων της Δυτικής Ελλάδας, οι οποίοι συγκροτούν το σύστημα καινοτομίας με κοινό στόχο την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας διαμέσου της ενίσχυσης των αρχών του SBA. Το Δίκτυο είναι μη κερδοσκοπικό συλλογικό σχήμα και μέσα από τις συνεδριάσεις του εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα για ζητήματα που απασχολούν την κάθε περιοχή και αποτελούν τροχοπέδη στην ανάπτυξή τους.

Δεύτερον, πρέπει να είμαστε κοντά στις επιχειρήσεις διευκολύνοντας την εργασία τους μέσα από την επίλυση προβλημάτων, αλλά και με οικονομική στήριξη. Συγκεκριμένα, προκειμένου να βοηθήσουμε ουσιαστικά τις επιχειρήσεις της περιοχής μας και ειδικά τις μικρομεσαίες υλοποιήσαμε το Μηχανισμό Στήριξης Επιχειρηματικότητας. Μία νέα και καινοτόμο δράση για την ελληνική τοπική αυτοδιοίκηση και την τοπική οικονομία. Σκοπός του Μηχανισμού, όπως ακριβώς είναι και η ονομασία του, είναι η υποστήριξη και ανάπτυξη των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται και στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες

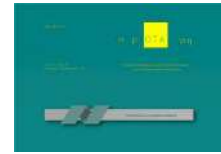

της Δυτικής Ελλάδας. Τοπικά γραφεία έχουν ήδη ξεκινήσει τη λειτουργία τους σε Πάτρα, Πύργο και Αργίριο. Αυτά τα γραφεία θέλουμε να τεθούν στη διάθεση των επιχειρηματιών και επαγγελματιών που επιδιώκουν βελτίωση της λειτουργίας των επιχειρήσεών τους, πρόσβαση σε νέες αγορές, καθώς και παροχή εξειδικευμένης και εξοικονομημένης συμβουλευτικής υποστήριξης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους και την εξωστρέφειά τους.

Τρίτον, ολοκληρώσαμε τη μελέτη για την ανάπτυξη Εθνικού Ερευνητικού Κέντρου Δυτικής Ελλάδας. Θα περιλαμβάνει τρία Ινστιτούτα που θα καλύπτουν τα ερευνητικά πεδία της ιατρικής τεχνολογίας και των φαρμάκων, της τεχνολογίας τροφίμων και της αγροδιατροφής και της πολιτικής της τεχνολογίας. Έτσι, το Ερευνητικό Κέντρο με την επωνυμία Εθνικό Κέντρο Έρευνας, Καινοτομίας και Ανάπτυξης μαζί με τα άλλα ακαδημαϊκά ιδρύματα και ερευνητικά ινστιτούτα της περιοχής ευελπιστούμε ότι θα επιτελέσουν σημαντικό και καταλυτικό ρόλο στην επίτευξη ενός νέου και ισχυρού «οικοσυστήματος» έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης στην

Περιφέρεια. Αυτό το σπουδαίο έργο πραγματοποιεί το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας Δυτικής Ελλάδος (ΠΣΕΚ) αναλαμβάνοντας καινοτόμες πρωτοβουλίες με στόχο την υποστήριξη αναπτυξιακών δράσεων.

Τέταρτον, θα πρέπει να συνδέσουμε την τεχνολογία με την εκπαίδευση και την εργασία. Η κοινωνία σήμερα έχει πάει μπροστά και τα ζητήματα πλέον έχουν αλλάξει όπως κι οι προτεραιότητες για τον πολίτη, τον επιχειρηματία και εν γένει την κοινωνία. Συνεπώς, με σαφή, ειλικρινή, δημοκρατικό διάλογο και συνεργασία μπορούμε να επιτύχουμε την επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη της εκπαιδευτικής, ερευνητικής και πανεπιστημιακής κοινότητας, προκειμένου να αναδυθούν τάσεις και προοπτικές στη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση, να αναδειχτούν μεθοδολογίες αλλά και καλές πρακτικές της ενσωμάτωσής τους στη διδασκαλία και τη μάθηση σε ένα ευρύ σύνολο γνωστικών πεδίων. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, κάνει μια μεγάλη προσπάθεια προκειμένου να εξασφαλίσει ένα μεγάλο κονδύλι που θα

προορίζεται για την κατάρτιση διότι όλα εξαρτώνται από τη σωστή εκπαίδευση, η οποία ποτέ δεν τελειώνει, αντίθετα εξελίσσεται.

Πέμπτο, με στόχο την Τοπική ανάπτυξη πρέπει να γίνονται έργα υποδομής χωρίς πολιτικό συμφέρον, με διάλογο, συνεννόηση, προγραμματισμό και δουλειά. Κάθε έργο απαιτεί μεγάλη προσπάθεια, υπομονή και επιμονή, όμως εάν η διάθεση όλων έχει κοινό τόπο το συμφέρον του τόπου τότε μπορούμε να κάνουμε πολλά περισσότερα απ' όσα νομίζουμε.

Έκτον, η έλευση του φυσικού αερίου, που θα έρθει στην Πάτρα και θα έχει τις προδιαγραφές να είναι και υδρογόνου, αποτελεί καινοτομία. Δηλαδή, είναι στόχος και πράσινος και καινοτόμος.

Για να γίνουν όμως όλα τα παραπάνω σωστά, απαιτείται η σύνδεση της έρευνας, δηλαδή των Πανεπιστημίων, με την επιχειρηματικότητα και την αγορά εργασίας. Το κάθε βήμα μας εξαρτάται από τις ανάγκες της κάθε κοινωνίας και τις δυνατότητες που έχει.

Συμπερασματικά, θα κλείσω με το εξής: η καινοτομία είναι παράγοντας κλειδί για την ανάπτυξη σε μια εποχή όπου τα πάντα αλλάζουν εν ριπή οφθαλμού.

Τοπική Ανάπτυξη, Καινοτομία και Συστήματα Διακυβέρνησης – Μελέτη ΟΟΣΑ και Εγχώρια Εμπειρία

Κορκολής Παναγιώτης

Υπεύθυνος Ανάπτυξης – Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών «ΕΝΑ». Πρώην Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ στο Υπ. Οικονομίας και Ανάπτυξης

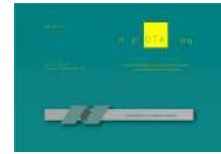
Περίληψη

Με βάση τις συστάσεις του ΟΟΣΑ αλλά και την μέχρι σήμερα εγχώρια εμπειρία, θα πρέπει να κατευθυνθούμε σε μια τοποκεντρική προσέγγιση της αναπτυξιακής διαδικασίας στη χώρα. Νέα μοντέλα διακυβέρνησης που διασφαλίζουν συμμετοχικές διαδικασίες και έχουν ήδη δοκιμαστεί όπως οι RIS και τα LEADER-ΤΑΠΤοΚ πρέπει να διερευνηθούν και να βαθύνουν. Σχήματα με ευρεία εκπροσώπηση και σχεδιασμό από τα κάτω, είναι δυνατόν να συνδέσουν την έρευνα και την καινοτομία με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τους αγρότες στην περιφέρεια και να οδηγήσουν σε αναπτυξιακά εγχειρήματα που γίνονται

κλήμα των τοπικών κοινωνιών και είναι βιώσιμα. Κάτω από τέτοια συμμετοχικά σχήματα αξίζει τον κόπο να εξετάσουμε τη συμπερίληψη τομέων και δράσεων της επιχειρηματικότητας που παραδοσιακά χρηματοδοτούνταν με άλλους τρόπους αλλά και μοντέλα του τρίτου δρόμου της οικονομίας όπως

των ενεργειακών κοινοτήτων και του παραγωγού-καταναλωτή ενέργειας

(prosumer) που ενδυναμώνουν την αποκεντρωμένη παραγωγή και την ανθεκτικότητα των τοπικών οικονομιών.

Abstract

Based on the recommendations of the OECD as well as the domestic experience so far, Greece should move towards a place-based approach of the development process. New governance schemes based on participatory processes that have already been practiced such as RIS and LEADER-CLLD must be expanded and deepened. Schemes with broad representation and bottom-up planning can better link research and innovation with small and medium-sized enterprises and farmers in the periphery and lead to community led sustainable development ventures. In such participatory models, more sectors of entrepreneurship must be included (that were traditionally financed through other schemes) but also social economy, collective and citizen-driven institutions such as energy communities and prosumer models that promote decentralized energy production and empower resilience in local economies.

Είναι πλέον ευρέως αποδεκτό ότι το ελληνικό παραγωγικό μοντέλο των τελευταίων δεκαετιών δεν είναι βιώσιμο. Αποτελεί την βασική αιτία για την πρόσφατη χρεωκοπία της χώρας. Το δεδομένο αυτό μαζί με τις σύγχρονες παγκόσμιες προκλήσεις (πανδημία, κλιματική κρίση, ενεργειακή μετάβαση, γεωπολιτικές ανακατατάξεις) θέτουν στο επίκεντρο της συζήτησης την ανάγκη για αλλαγή του μοντέλου οικονομικής οργάνωσης και παραγωγής σε βιώσιμη και διατηρήσιμη κατεύθυνση.

Μια από τις διαστάσεις που είναι σημαντικό να διερευνηθούν στην κατεύθυνση μετασχηματισμού της οικονομίας αφορά στην αντιμετώπιση των διευρυμένων περιφερειακών και τοπικών ανισοτήτων. Περίπου το 65% του ΑΕΠ της χώρας παράγεται στις ευρύτερες περιοχές Αθήνας και Θεσσαλονίκης. Το γεγονός αυτό υπονομεύει μεσο-μακροπρόθεσμα την ανάπτυξη καθώς η περιφέρεια απογυμνώνεται από ανθρώπινο δυναμικό και παραγωγικές δραστηριότητες και η πυκνότητα στα μητροπολιτικά κέντρα δημιουργεί δυσεπίλυτα προβλήματα όπως

εκρηκτική άνοδο των τιμών των ακινήτων, προβλήματα πολεοδομικής οργάνωσης, ανάγκη για νέες ακριβές υποδομές κλπ. Αν δεν αλλάξει η τάση αυτή, τόσο η περιφέρεια όσο και το κέντρο θα αποστερούνται αναπτυξιακών ευκαιριών και θα εκτίθενται όλο και περισσότερο στις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης για αντίθετους λόγους (υπερπληθυσμού ή εγκατάλειψης). Η στροφή προς μια ισόρροπη περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη θα πρέπει να αποτελεί στρατηγικό στόχο μιας προοδευτικής αναπτυξιακής πολιτικής.

Με βάση αυτόν τον στόχο, το 2018, το Υπ. Οικονομίας και ειδικότερα η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ανέθεσαν στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) τη μελέτη “Περιφερειακή Πολιτική της Ελλάδας μετά το 2020”¹.

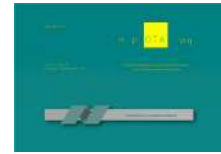
Η μελέτη αυτή ολοκληρώθηκε τον Μάιο του 2020 λίγο μετά το ξέσπασμα της πανδημίας. Εξετάζει το ρόλο των Περιφερειών στην ανάπτυξη της χώρας και προχωρά σε συστάσεις και προτάσεις λαμβάνοντας υπόψη ότι οι πολιτικές για την οικονομική ανάπτυξη, το κοινωνικό κεφάλαιο και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα είναι πιο αποτελεσματικές όταν αναγνωρίζουν τις διαφορετικές οικονομικές και κοινωνικές πραγματικότητες όπου ζουν και εργάζονται οι πολίτες.

Στο πλαίσιο αυτό διατυπώθηκαν συστάσεις με βάση 4 βασικούς άξονες:

- Ενίσχυση περιφερειακών πολιτικών.
- Ύψηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της δημιουργίας τοπικών θέσεων εργασίας σε όλες τις περιφέρειες.
- Προώθηση της ποιοτικής απασχόλησης και της

¹

<https://www.espa.gr/el/Pages/NewsFS.aspx?item=1272>

κοινωνικής ένταξης σε όλες τις περιφέρειες.

- Ενίσχυση της διασύνδεσης και της βιώσιμης ανάπτυξης σε όλες τις περιφέρειες.

Από το σύνολο των συστάσεων αξίζει να ξεχωρίσουμε αυτές που συνδέουν την τοπική ανάπτυξη με την έρευνα και την καινοτομία αλλά και με τον τρόπο διακυβέρνησης και τις συμμετοχικές διαδικασίες κατά τον σχεδιασμό. Η σύνδεση αυτή παίζει κρίσιμο ρόλο στην ενίσχυση της παραγωγικής βάσης της περιφέρειας και στην αύξηση της περιφερειακής παραγόμενης αξίας, με προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής έντασης γνώσης. Δίνει ευκαιρίες για μόνιμες και καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας και συμβάλλει στην πληθυσμιακή αναζωογόνηση και στην αντιστροφή του κλίματος φυγής ανθρώπινου κεφαλαίου.

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, ένας καλός τρόπος σύνδεσης της αναπτυξιακής διαδικασίας με την καινοτομία είναι οι περιφερειακές στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης (RIS) με βάση τις οποίες όλοι οι εμπλεκόμενοι οικονομικοί και ερευνητικοί φορείς, και το δημόσιο με

την τοπική και περιφερειακή του εκπροσώπηση, καλούνται να αναγνωρίσουν, να δομήσουν και να αξιοποιήσουν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της περιοχής τους, να υποστηρίξουν την καινοτομία και να συγκεντρώσουν κατάλληλα τις επενδύσεις, ώστε να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος μετασχηματισμός της τοπικής οικονομίας. Είναι επομένως σαφές ότι η λογική της RIS βασίζεται σε μια από τα κάτω συμπεριληπτική προσέγγιση και δεν αποτελεί έναν σχεδιασμό που εκπονείται από το κέντρο και τον οποίο η περιφέρεια στην καλύτερη περίπτωση καλείται να επικυρώσει εκ των υστέρων. Πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ότι με βάση την εμπειρία του παρελθόντος η RIS συχνά αντιμετωπίστηκε στενά και γραφειοκρατικά σε ότι έχει να κάνει με τους θεματικούς τομείς που επιλέχθηκαν και τον αυστηρό τρόπο που χρηματοδοτήθηκαν τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Στο μέλλον, οι περιφέρειες και οι τοπικές κοινότητες θα πρέπει να εστιάσουν όχι μόνο σε τομείς και θεματικά πεδία που παραδοσιακά εμφάνισαν πλεονεκτήματα αλλά σε αυτούς που δυνητικά θα μπορούσαν να

παρουσιάσουν μια προοπτική και τους οποίους τοπικοί οικονομικοί και ερευνητικοί δρώντες έχουν την διάθεση να αναπτύξουν. Επίσης οι στρατηγικές αυτές θα προσδώσουν μεγαλύτερη αξία αν διευρύνουν την έννοια της καινοτομίας πέραν της παραδοσιακής επιστήμης όπως για παράδειγμα στην ικανότητα ανάπτυξης καινοτόμων διαδικασιών παραγωγής και μοντέλων τοπικής διακυβέρνησης προσαρμοσμένων στις ιδιαίτερες τοπικές συνθήκες. Άλλωστε, με βάση τον ΟΟΣΑ, «δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η έξυπνη εξειδίκευση αφορά τις τεχνολογίες καθαυτές αλλά τις γνώσεις και την εφαρμογή τους, γεγονός που ισχύει για όλους τους τομείς, καθώς και για τη γεωργία και τη βιοτεχνία».

Άλλο ένα επιτυχημένο, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, παράδειγμα υποστήριξης πρωτοβουλιών από τα κάτω αποτελούν τα προγράμματα LEADER και ΤΑΠΤοΚ. Η ποικιλομορφία των αγροτικών οικονομιών της Ελλάδας απαιτεί μια περισσότερο συντονισμένη και εστιασμένη πολιτική. Σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, τα προγράμματα αυτά έχουν διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στον αναπροσανατολισμό της

αγροτικής ανάπτυξης πέραν της γεωργικής παραγωγής σε πολλές χώρες της ΕΕ. Επομένως, ειδικά για την Ελλάδα θα πρέπει ενισχυθούν ως προς τη συμμετοχή των φορέων που συμμετέχουν στις Ομάδες Τοπικής Δράσης (και ιδίως του ιδιωτικού τομέα, παραγωγών, νοικοκυριών και ΜμΕ) και να απλοποιηθούν ως προς τον διοικητικό φόρτο και τις οικονομικές απαιτήσεις που συνδέονται με αυτά τα προγράμματα. Υπό τις παρούσες συνθήκες ειδικά, θα μπορούσαν μέσω αυτών των σχημάτων να χρηματοδοτηθούν επιπλέον δράσεις στον τομέα της ενέργειας με βάση το μοντέλο του παραγωγού-καταναλωτή ενέργειας (prosumer) και των ενεργειακών κοινοτήτων.

Ο ΟΟΣΑ επιπλέον συστήνει την ανάπτυξη ενός συστήματος επιχειρηματικών συμβουλευτικών υπηρεσιών για υπηρεσίες μιας στάσης (one-stop-shop) που μπορούν να βοηθήσουν τις τοπικές επιχειρήσεις να εξοικειωθούν με τους κανονισμούς, να αποκτήσουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση και να συνδεθούν με ειδικούς εμπειρογνώμονες (ένα τέτοιο σύστημα σχεδιάστηκε και ξεκίνησε να

υλοποιείται το 2018 από το Υπ. Οικονομίας σε συνεργασία με τα επιμελητήρια αλλά εγκαταλείφθηκε το 2019 από την σημερινή κυβέρνηση). Αντίστοιχες δομές στήριξης θα πρέπει να στοχεύουν στην αγροτική παραγωγή.

Συμπερασματικά, με βάση τις συστάσεις του ΟΟΣΑ αλλά και την μέχρι σήμερα εγχώρια εμπειρία, θα πρέπει να κατευθυνθούμε σε μια τοποκεντρική προσέγγιση της αναπτυξιακής διαδικασίας στη χώρα. Νέα μοντέλα διακυβέρνησης που διασφαλίζουν συμμετοχικές διαδικασίες και έχουν ήδη δοκιμαστεί όπως οι RIS και τα LEADER-TΑΠΤοΚ πρέπει να διευρυνθούν και να βαθύνουν. Σχήματα με ευρεία εκπροσώπηση και σχεδιασμό από τα κάτω, είναι δυνατόν να συνδέσουν την έρευνα και την καινοτομία με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τους αγρότες στην περιφέρεια και να οδηγήσουν σε αναπτυξιακά εγχειρήματα που γίνονται κτήμα των τοπικών κοινωνιών και είναι βιώσιμα.

Κάτω από τέτοια συμμετοχικά σχήματα αξίζει τον κόπο να εξετάσουμε τη συμπερίληψη τομέων και δράσεων της επιχειρηματικότητας που παραδοσιακά χρηματοδοτούνταν με άλλους τρόπους αλλά και μοντέλα του τρίτου δρόμου της οικονομίας όπως των ενεργειακών κοινοτήτων και του παραγωγού-καταναλωτή ενέργειας (prosumer) που ενδυναμώνουν την αποκεντρωμένη παραγωγή και την ανθεκτικότητα των τοπικών οικονομιών.

Έξυπνες πόλεις: Τεχνολογία και Βιωσιμότητα στις υπηρεσίες του πολίτη

Λεβετσοβίτης Νίκος

Εκλεγμένος Δημοτικός Σύμβουλος Γλυφάδας,
Πρόεδρος ΓΚΟΛΦ Δήμου Γλυφάδας,
Μέλος του Δ.Σ. του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Αθηνών – Επικεφαλής
Ανανεωτικής Κίνησης Επαγγελματιών και ΕΕΑ και Ασφαλιστικός Πράκτορας

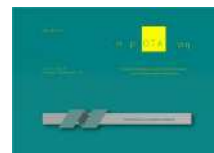
Περίληψη

Οι έξυπνες πόλεις αποτελούν την απάντηση στη διαρκώς αυξανόμενη τάση της αστικοποίησης, αξιοποιώντας τα προηγμένα τεχνολογικά μέσα και επενδύοντας σε πράσινες και βιώσιμες πολιτικές στο πλαίσιο του αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής. Το κλειδί για την υιοθέτηση βιώσιμων πράσινων λύσεων στα αστικά κέντρα είναι η κυκλική οικονομία, η οποία απορρίπτει το συμβατικό πρότυπο της γραμμικής οικονομίας, που βασίζεται στο τρίπτυχο «εξόρυξη – χρήση - απόρριψη» και

αξιοποιεί σύγχρονες και βιώσιμες εναλλακτικές. Στο μοντέλο των έξυπνων πόλεων, οι πόλεις αποτελούν ένα στέρεο σύστημα γύρω από το οποίο

αναπτύσσονται και αλληλεπιδρούν μικρότερα υποσυστήματα, με κοινό στόχο τους την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Το παρόν άρθρο αναλύει την εξέλιξη του όρου των έξυπνων πόλεων τις τελευταίες δεκαετίες, παρουσιάζοντας παράλληλα τις πρωτοβουλίες που έχουν λάβει η Ευρωπαϊκή Ένωση και το ελληνικό κράτος για το μετασχηματισμό των ελληνικών πόλεων σε έξυπνες πόλεις.

Από τα τέλη του 20ου αιώνα, οι έντονοι ρυθμοί αστικοποίησης και η υπέρμετρη αύξηση του πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα, ανέδειξαν ως επιτακτική την ανάγκη αναδιαμόρφωσης των υποδομών, των υπηρεσιών αλλά και των λειτουργιών των πόλεων, αποσκοπώντας στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών, αλλά και στην ενίσχυση της παραγωγικότητας των τοπικών επιχειρήσεων.

Στο πλαίσιο αυτό στα μέσα της δεκαετίας του '90, κάνει την εμφάνισή του στο χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης το μοντέλο των «Smart Cities» (έξυπνες πόλεις), εισάγοντας νέες καινοτόμες πολιτικές, οι οποίες σε πρώτο στάδιο εστίαζαν στη βελτίωση του πολεοδομικού και ρυμοτομικού σχεδίου των πόλεων (Hall, 2000). Ωστόσο, πολύ σύντομα η έννοια των

«έξυπνων πόλεων» απέκτησε βαθύτερο και πιο ουσιαστικό περιεχόμενο, με τη τεχνολογία και την ψηφιοποίηση να αποτελούν σημαντικούς αρωγούς στο δρόμο προς τον εκσυγχρονισμό των μεγάλων αστικών κέντρων. Όπως αναφέρουν οι Harrison και Donnely (2011), «η έξυπνη πόλη είναι αυτή που συνδέει την υλική υποδομή, την κοινωνική υποδομή, την υποδομή πληροφορικής και την επιχειρηματική υποδομή, για να αξιοποιήσει τη συλλογική νοημοσύνη της πόλης».

Οι έξυπνες πόλεις διαθέτουν όλα τα στοιχεία της αστικής ζωής, δημιουργώντας τεχνολογικές πλατφόρμες που επιτρέπουν στους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις να επικοινωνούν και να εργάζονται από κοινού. Η ψηφιοποίηση των πληροφοριών και των υπηρεσιών αποδείχθηκε υψίστης σημασίας για την αστική πληθυσμιακή ανάπτυξη και την εξυπηρέτηση των πολιτών. Διευκολύνει την καθημερινότητά τους, επιταχύνοντας και αυτοματοποιώντας τις διαδικασίες εξυπηρέτησής τους, αναθερμαίνοντας έτσι τη σχέση των φορέων της πόλης με τους ίδιους τους κατοίκους. Άλλωστε, εξ ορισμού, η

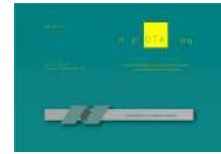
ανάπτυξη μιας συνεκτικής στρατηγικής και η οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών και των τοπικών φορέων θεωρείται αναγκαία για τη δημιουργία μιας επιτυχημένης έξυπνης πόλης. Αξίζει να σημειωθεί, ότι μέχρι πρόσφατα η έννοια της έξυπνης πόλης αφορούσε κατά βάση τα μεγάλα αστικά κέντρα, ωστόσο τα τελευταία χρόνια και μικρότερες πόλεις σταδιακά στρέφονται στην πράσινη και τεχνολογική ανάπτυξη.

Στο μοντέλο των έξυπνων πόλεων, οι πόλεις αποτελούν ένα στέρεο σύστημα γύρω από το οποίο αναπτύσσονται και αλληλεπιδρούν μικρότερα υποσυστήματα, με κοινό στόχο τους την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων (Κάβουρας et al., 2016). Τα υποσυστήματα αυτά αναπτύσσονται με τη συμβολή δημοσίων αλλά και ιδιωτικών φορέων, λειτουργώντας ως ένα ενιαίο σύστημα βάσει πάντα των τοπικών αναγκών αλλά και των νέων παγκόσμιων πολιτικών, με πιο πρόσφατη την ανάγκη κλιματικής ουδετερότητας των πόλεων.

Τις τελευταίες δεκαετίες ο παράγοντας της βιωσιμότητας, σε

συνδυασμό με τις απτές πλέον επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, ήρθε να επαναπροσδιορίσει τους στόχους των έξυπνων πόλεων, θέτοντας την πράσινη ανάπτυξη στην κορυφή των προτεραιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα, αν και οι πόλεις καλύπτουν μόλις το 3% της επιφάνειας της γης, είναι υπεύθυνες για την παράγωγή του 72% των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (C40 Cities, 2018). Μάλιστα, αν αναλογιστεί κανείς ότι οι πόλεις του μέλλοντος θα είναι πολύ μεγαλύτερες, με σχεδόν το 80% του παγκόσμιου πληθυσμού να κατοικεί σε μεγάλα αστικά κέντρα μέχρι το 2050, έναντι 55% το 2022 (Venditti, 2022), μπορεί να αντιληφθεί την κρισιμότητα της κατάστασης και την ανάγκη ενσωμάτωσης πράσινων πολιτικών στους μηχανισμούς λειτουργίας των πόλεων.

Το κλειδί για την υιοθέτηση βιώσιμων πράσινων λύσεων στα αστικά κέντρα είναι η κυκλική οικονομία. Πρόκειται για ένα σύγχρονο οικονομικό μοντέλο, το οποίο έχει ως πυρήνα του την ελαχιστοποίηση της σπατάλης των φυσικών πόρων που χρησιμοποιούνται

στη διαδικασία της παραγωγής, αξιοποιώντας ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Geissdoerfer et al., 2017). Πιο συγκεκριμένα, εστιάζει στην παραγωγή ενέργειας από τα απόβλητα παραγωγικών διαδικασιών, στη χρήση επαναχρησιμοποιούμενων, ανακυκλώσιμων και βιοδιασπώμενων υλών και στην παροχή υπηρεσιών σε πολλαπλούς χρήστες. Επί της ουσίας, η κυκλική οικονομία απορρίπτει το συμβατικό μοντέλο της γραμμικής οικονομίας, το οποίο βασίζεται στο τρίπτυχο «εξόρυξη-χρήση-απόρριψη», και αξιοποιεί σύγχρονες και βιώσιμες εναλλακτικές, με σκοπό την ελαχιστοποίηση του όγκου των υπολειμματικών αποβλήτων.

Ήδη η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχει προχωρήσει σε σημαντικές πρωτοβουλίες για την μετατροπή των συμβατικών πόλεων σε έξυπνες πόλεις. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, η οποία ψηφίστηκε τον Ιανουάριο του 2020, θέτει ως πρωταρχικό της στόχο να καταστήσει την γηραιά ήπειρο κλιματικά ουδέτερη έως το 2050. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη με την οικονομική στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στοχεύουν στη σταδιακή

πράσινη αναβάθμιση των πόλεων, οι οποίες θα στηρίζουν τη λειτουργία τους σε βιώσιμες πολιτικές. Μάλιστα, τα προγράμματα των Ευρωπαϊκών θεσμών εστιάζουν στην ενεργειακή αναβάθμιση των τοπικών κοινοτήτων και των Δήμων, γεγονός που προσφέρει τη δυνατότητα πράσινων επενδύσεων ακόμη και σε μικρότερες ευρωπαϊκές πόλεις.

Η χώρα μας, στα πλαίσια του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα του 2021, έχει δεσμευθεί για την μείωση της τελικής κατανάλωσης ενέργειας έως το 2030 κατά 38% σε σχέση με το 2017, σε όλους τους οικονομικούς τομείς, προσφέροντας μάλιστα κίνητρα στους ίδιους τους πολίτες για την υιοθέτηση βιώσιμων πολιτικών στην καθημερινότητά τους. Ως μέτρα για την επίτευξη του στόχου, ορίζονται η μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, η εξοικονόμηση νερού με τον εκσυγχρονισμό του συστήματος διαχείρισης υδάτων, η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η ανάπτυξη ενός σχεδίου δράσης σε περίπτωση περιβαλλοντικών και φυσικών καταστροφών.

Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος βρίσκονται και οι μεταφορές, στοχεύοντας στην αποσυμφόρηση των αστικών κέντρων από τα αυτοκίνητα, μέσω της ανάπτυξης του συστήματος μεταφορών και των τοπικών δημόσιων συγκοινωνιών. Παράλληλα, η ηλεκτροκίνηση πρόκειται να τεθεί σε πρώτο πλάνο με τη δημιουργία σημείων φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα, αποσκοπώντας στην αποδέσμευση από τα συμβατικά αυτοκίνητα με κινητήρες εσωτερικής καύσης, η πώληση των οποίων άλλωστε σταματά το 2035 με απόφαση της Κομισιόν. Οι επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θα αποτελέσουν επίσης ένα πεδίο στο οποίο σκοπεύουν οι διοικήσεις των πόλεων να εστιάσουν το επόμενο διάστημα. Στόχος αποτελεί η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας εντός των πόλεων μέσα από την αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και φωτοβολταϊκών συστημάτων, μέθοδος που θα συμβάλλει παράλληλα στην εξοικονόμηση χρημάτων για τους κατοίκους των τοπικών κοινοτήτων.

Στη χώρα μας 11 είναι οι πόλεις που εντάσσονται στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Intelligent Cities Challenge,

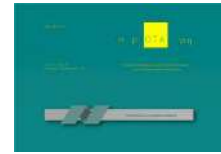
μία πρωτοβουλία της Ε.Ε. για την ανάπτυξη έξυπνων πόλεων. Ωστόσο, τη δεδομένη χρονική στιγμή το πρόγραμμα «Έξυπνες Πόλεις» του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης προσφέρει την ευκαιρία σε 315 Δήμους σε όλη την Ελλάδα με πληθυσμό κάτω από 100.000 κατοίκους να υποβάλλουν τις προτάσεις τους για τον ψηφιακό τους μετασχηματισμό.

Οι έξυπνες πόλεις θέτουν τον πολίτη στο κέντρο της ζωής και της ανάπτυξης. Η κεντρική του θέση στα αστικά κέντρα του μέλλοντος είναι η μόνη πολιτική που μπορεί να καταστήσει βιώσιμες τις σύγχρονες πόλεις. Για το λόγο αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό τόσο η κοινωνία, όσο και οι τοπικοί φορείς να επενδύσουν στην εκπαίδευση των πολιτών στις πράσινες πολιτικές, παρέχοντας απτά κίνητρα για τη μετάβασή τους στην πράσινη εποχή.

References

C40 Cities. (2018, June 28). Why Cities? Cities have the power to change the world. Retrieved from https://www.c40.org/why_cities.

Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, N. and Hultink, E., 2017. The

Circular Economy – A new sustainability paradigm?. *Journal of Cleaner Production*, 143, pp.757-768.

Hall, R. E., Bowerman, B., Braverman, J., Taylor, J., & Todosow, H. (2000). The vision of a smart city. *2nd International Life ...*, 28, 7. <https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004>

Harrison, C. and Donnelly, I. a. (2011). A Theory of Smart Cities. *Proceedings of the 55th Annual Meeting of the ISSS - 2011*, Hull, UK. pp. 123-136

Venditti, B., (2022). This chart shows the impact rising urbanization will have on the world. *World Economic Forum*. Retrieved from <https://www.weforum.org/agenda/2022/04/global-urbanization-material-consumption/>

Κάβουρας, Μ., Δάρρα, Α., Κονταξάκη, Σ., Τομαή, Ε., (2016). *Επιστήμη Γεωγραφικής Πληροφορίας – Αρχές και Τεχνολογίες*

Οι Δήμοι μπροστάρηδες στον ψηφιακό μετασχηματισμό

Μπουρνούς Ευάγγελος

Δήμαρχος Ραφήνας Πικερμίου

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, εν μέσω μιας διαρκούς μεταβαλλόμενης μετακίνησης πληθυσμού στις πόλεις, είναι η πρώτη ως θεσμός που έρχεται αντιμέτωπη με τα προβλήματα που προκύπτουν - λόγω της αυξανόμενης αστικοποίησης- για τη διασφάλιση της ευημερίας των πολιτών.

Ενδεικτικά: Το 54% του παγκόσμιου πληθυσμού ζει σε πόλεις ενώ το ποσοστό αυτό αναμένεται να φτάσει το 66% μέχρι το 2050. Στην Ευρώπη το ποσοστό των κατοίκων που ήδη ζει σε αστική περιοχή αγγίζει το 74%, με αυξανόμενη τάση.

Ποια είναι όμως η λύση πέραν των συμβατικών υποχρεώσεων που έχει κάθε δημοτική αρχή;

Όλοι συμφωνούν ότι η λύση του μέλλοντος για μια βιώσιμη ολιστική αστική ανάπτυξη είναι η «έξυπνη πόλη».

Ας δούμε όμως τι πραγματικά σημαίνει «ΕΞΥΠΝΗ ΠΟΛΗ».

Ως πρώτο στόχο, αξιοποιώντας τα εξελιγμένα τεχνολογικά εργαλεία, μπορούμε να θέσουμε τα θεμέλια και να χτίσουμε πάνω σε αυτά για την ευημερία και την ασφάλεια των πολιτών. Η σχέση των πολιτών με τους φορείς της

πόλης γίνεται αμφίδρομη και διαδραστική μέσω καινοτόμων επικοινωνιακών διαύλων.

Μερικές γενικές εφαρμογές καθημερινότητας και Πολιτικής Προστασίας:

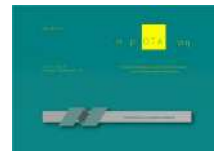
- Να είμαστε προετοιμασμένοι για τις όποιες μελλοντικές εξελίξεις, δηλ. μια «οχυρωμένη» πόλη απέναντι σε φυσικές καταστροφές, δημιουργώντας ένα ασφαλές περιβάλλον.
- Να ανταποκρίνεται άμεσα και στοχευμένα στην επίλυση καθημερινών προβλημάτων και να μην έχει απλώς μια «συναλλακτική» σχέση με τους πολίτες της.
- Να δημιουργήσουμε μια «πράσινη πόλη» καθώς οι αρμόδιοι φορείς, σε πραγματικό χρόνο και βασιζόμενοι πάντα στα δεδομένα που λαμβάνουν, να δρουν άμεσα και έξυπνα και να εκμεταλλεύονται τις παρεχόμενες υπηρεσίες, για να μειώνουν το ενεργειακό και το περιβαλλοντολογικό αποτύπωμα.
- Καλύτερες υπηρεσίες σε κυκλοφορία, μεταφορές, ενέργεια, υπηρεσίες κοινής ωφελείας, ύδρευση, απορρίμματα, συστήματα πληροφοριών, σχολείων, βιβλιοθηκών,

νοσοκομείων και άλλων δημοτικών υπηρεσιών.

Μέσω της παρακολούθησης, συλλογής και αξιοποίησης δεδομένων, και της λογισμικής επεξεργασίας τους έχουμε επίσης μια αποτελεσματική διαχείριση των πόρων και των υπηρεσιών της πόλης. Μας επιτρέπει έχοντας εικόνα των νευραλγικών υποδομών του Δήμου μας να βελτιστοποιούμε την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών και των υπηρεσιών της, σε ταυτόχρονη διασύνδεση με τους πολίτες της.

Η **τηλεμετρία** για παράδειγμα που έχουμε εγκαταστήσει στον Δήμο μας σε ΥΔΡΕΥΣΗ και ΦΩΤΙΣΜΟ μεταδίδει συνεχώς στοιχεία προς τις αρμόδιες υπηρεσίες, που αφορούν στην κατανάλωση αλλά και στις τυχόν βλάβες που μπορεί να υπάρχουν τόσο σε δημόσιους χώρους όσο και σε ιδιοκτησίες.

Παράλληλα στα οχήματα μας έχουμε εγκαταστήσει το προηγμένο σύστημα **ADAS** (Advanced Driver Assistant System), μια κίνηση που μας κατατάσσει δεύτερη πόλη – Δήμο σε όλη την Ευρώπη και τρίτη στον κόσμο.

Πέραν από την ενεργητική ασφάλεια που προσφέρει όπως να προειδοποιεί τον οδηγό για διέλευση πεζών, για αλλαγή λωρίδας, για έλεγχο ταχύτητας, η κάμερα τεχνητής νοημοσύνης ταυτόχρονα «διαβάζει» ότι βλέπει στην πόλη και το διαβιβάζει προς επεξεργασία. Πχ λακκούβες, γεμάτους κάδους, σημεία όπου έχουν εναποτεθεί διάφορα αντικείμενα κλπ

Τα δεδομένα που συλλέγονται αξιοποιούνται βελτιώνοντας τις υπηρεσίες και ασφαλώς μειώνοντας ταυτόχρονα το λειτουργικό κόστος.

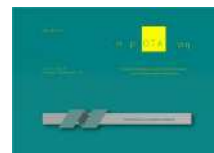
Στο σημείο αυτό όμως επιτρέψτε μου να αναφερθώ σε μια γενική παράλειψη την οποία έχω διαπιστώσει.

Ψηφιακές λύσεις δρομολογούν όλοι οι Δήμοι, όμως υπολείπονται σε ενοποίηση των συστημάτων. Δηλαδή έναν στρατηγικό σχεδιασμό, μια ανάπτυξη των συστημάτων και μια παράλληλη ανάπτυξη των υποδομών.

Στο δικό μας δίκτυο ξεκινήσαμε παράλληλα τις εξής ψηφιακές εφαρμογές:

- Πλήρη ανάπτυξη οπτικών ινών ώστε να μπορούμε να παρέχουμε υψηλών προδιαγραφών ψηφιακές υπηρεσίες στους πολίτες.
- Έχουμε δρομολογήσει το σύνολο των ψηφιακών λύσεων (φωτισμός με ψηφιακούς τηλεμετρητές για την ενέργεια, ένα ζήτημα πολύ επίκαιρο καθώς όσοι το εφαρμόζουν είναι ένα ίσως και περισσότερα βήματα πιο μπροστά στη εξοικονόμηση ενεργειακής επάρκειας, καθαριότητα με τους έξυπνους κάδους, τηλεμετρικές στην ύδρευση, ψηφιακός έλεγχος για την πολιτική Προστασία, θέματα που έχουν σχέση με το περιβάλλον)
- Έχουμε από την πρώτη στιγμή ενοποιήσει τις πλατφόρμες των ψηφιακών συστημάτων. Πρόκειται δηλ. για μια επεκτάσιμη πλατφόρμα στην οποία έχουμε εντάξει και ενεργοποιήσει όλες τις ψηφιακές υποδομές που εφαρμόζουμε αλλά και αυτές που θα έρθουν στο μέλλον.

Ουσιαστικά κάθε πάροχος ψηφιακής υποδομής έχει την υποχρέωση να παραχωρήσει στον Δήμο μας το απαραίτητο λογισμικό

γέφυρα το οποίο θα επιτρέπει να συνδεθεί η εν λόγω εφαρμογή στην ενιαία πλατφόρμα. Με αυτόν τον τρόπο η εκάστοτε υπηρεσία ελέγχει τον τομέα της και εμείς ως δημοτική αρχή έχουμε την πλήρη εικόνα του Δήμου μέσα σε ΜΙΑ ηλεκτρονική πλατφόρμα.

Ένα άλλο πρόβλημα είναι η εναρμόνιση των υπαλλήλων του Δήμου με τις νέες τεχνολογίες, όπως η ψηφιακή υπογραφή και εδώ έγκειται στην εκάστοτε διοίκηση να βρει τρόπους εφαρμογής τους με σεβασμό πάντα στον εργαζόμενο.

Κατά τη γνώμη μου, για μην πάνε στο βρόντο τα κονδύλια που διατίθενται, θα πρέπει να υπάρξει κεντρική στρατηγική επιλογή και από την κυβέρνηση και από την Τοπική Αυτοδιοίκηση ώστε όλοι να οδεύουμε προς μία κατεύθυνση και να μην παρουσιάζεται το φαινόμενο ο καθένας να χτίζει το δικό του «ψηφιακό σύμπαν».

Μόνο έτσι μπορούμε να κατακτάμε σταδιακά τα διαδοχικά επίπεδα και να φθάσουμε στο επιθυμητό για να παρέχουμε στους πολίτες ολοκληρωμένες ψηφιακές λύσεις στις οποίες δεν θα παρεμβάλλεται το

προσωπικό του Δήμου και δεν θα είναι απαραίτητη η φυσική παρουσία.

Για παράδειγμα το Εθνικό Κτηματολόγιο, για το οποίο όλοι οι Δήμοι έχουν την ίδια εφαρμογή αλλά δεν περνιούνται όλα τα δεδομένα.

Στον αντίποδα ορθώς η ΚΕΔΕ δίνοντας ολοκληρωμένες λύσεις σε όλους τους Δήμους, κατασκεύασε την ενιαία πλατφόρμα την οποία μπορούμε εκμεταλλευτούμε για να εκσυγχρονίσουμε τον κατάλογο για τα δημοτικά τέλη ώστε να μην χάνονται έσοδα.

Κλείνοντας θα ήθελα να επισημάνω ότι δεν πρέπει να περιμένουμε το μέλλον γιατί θεωρώ ότι είμαστε σε αυτό. Τώρα μας δίνεται η μεγάλη ευκαιρία για ένα ψηφιακό μετασχηματισμό και οι Δήμοι οφείλουν να είναι μπροστάρηδες σε αυτή τη διαδικασία, έχοντας πάντα ως γνώμονα τον πολίτη για τον οποίο θα αποτελούμε πάντα το πρώτο ανάχωμα σε δύσκολες και εύκολες καταστάσεις.

Και εμείς πρέπει να χρησιμοποιούμε όλα τα μέσα και ειδικά τις νέες τεχνολογίες για να ανταποκρινόμαστε επάξια σε αυτόν τον άκρως σημαντικό και εξέχοντα ρόλο.

Η σημασία του συμβολαίου για την καινοτομία στην οικονομία των περιφερειών

Μπράχος Γιάννης

Οικονομολόγος-πρώην Γενικός Γραμματέας Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων
Υπουργείου Εξωτερικών

Σύνοψη άρθρου

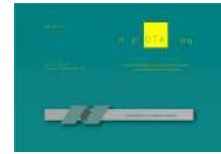
Η ανάγκη ενίσχυσης της αναδιάρθρωσης της παραγωγικής δομής της χώρας εξυπηρετείται με την έμφαση στην ισόρροπη ανάπτυξη των ευάλωτων και αποβιομηχανοποιημένων περιφερειών της χώρας.

Η καινοτομία ως αποτέλεσμα της Ε&Α είναι η κρίσιμη παράμετρος ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και ταυτόχρονα της απασχόλησης. Το μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων δεν επιτρέπει την εξειδικευμένη Έρευνα και Ανάπτυξη ενδοεπιχειρησιακά. Το κενό αυτό μπορεί να καλύψει το Συμβόλαιο για την καινοτομία σε περιφερειακό επίπεδο, με δομή στην

οποία συμμετέχουν όλοι οι παράγοντες της τοπικής αγοράς.

Η δημόσια χρηματοδότηση της Ε&Α σε συνδυασμό με ευρωπαϊκά προγράμματα θα εξυπηρετεί τις ανάγκες της τοπικής αγοράς των περιφερειών, με ερευνητικά προγράμματα προσαρμοσμένα στους εθνικούς στόχους.

Η υλοποίηση πιλοτικού προγράμματος ερευνητικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο θα ελέγξει την δυνατότητα υλοποίησης της πρότασης.

Article summary

The need to enhance the restructuring of the country's productive structure is served by emphasizing the balanced development of the vulnerable and de-industrialized regions of the country.

Innovation as a result of R&D is the critical parameter for strengthening competitiveness and at the same time employment. The size of Greek enterprises does not allow for specialised R&D in-house. This gap can be filled by the Innovation Contract at regional level, with a structure involving all local market actors.

Public funding of R&D combined with European programmes will serve the needs of the local market in the regions, with research programmes tailored to national objectives. The implementation of a pilot research policy programme at local level will test the feasibility of the proposal.

Σε κάθε περίοδο, αλλά ιδιαίτερα σήμερα με αφορμή την ενεργειακή κρίση, η καινοτομία αποτελεί τον κρίσιμο παράγοντα για την βελτίωση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων και της ελληνικής οικονομίας.

Η καινοτομία είναι το αποτέλεσμα της Έρευνας και Ανάπτυξης (E&A). Η Ελλάδα διαθέτει σημαντικό δίκτυο διάχυσης της καινοτομίας με την συμμετοχή της στο ευρωπαϊκό δίκτυο Enterprise Europe Network.

Στη χώρα μας το Enterprise Europe Network Hellas, ο ελληνικός κόμβος του Enterprise Europe Network, είναι το δίκτυο ολοκληρωμένης επιχειρηματικής υποστήριξης. Στο ελληνικό δίκτυο συμμετέχουν βιομηχανικοί σύνδεσμοι, ερευνητικά και τεχνολογικά ιδρύματα, εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια και καταξιωμένοι φορείς στον χώρο της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας.

Η προσπάθεια του δικτύου έγκειται στην υποστήριξη της επιχειρηματικής καινοτομίας, επιχειρώντας να συνδέσει την Έρευνα

και Ανάπτυξη (E&A) τεχνολογίας με τις ανάγκες των επιχειρήσεων, προσφέροντας πρόσβαση σε καλές ευρωπαϊκές πρακτικές.

Παρά ταύτα, τα στοιχεία δείχνουν γεωγραφική ανισορροπία των δαπανών E&A στην επικράτεια της χώρας, καθώς η E&A είναι κύριο αντικείμενο τεχνολογικών ινστιτούτων συνδεδεμένων με τα ΑΕΙ. Προκειμένου να αμβλυνθούν οι γεωγραφικές ανισορροπίες στις δαπάνες E&A, πρέπει να αλλάξει ο τρόπος της χρηματοδότησης.

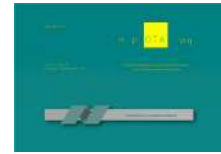
Η σημερινή χρηματοδότηση της E&A καλύπτεται από ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα, στα οποία προσέρχονται κυρίως οι ερευνητικές ομάδες των ΑΕΙ, μερικές φορές με την συμμετοχή επιχειρήσεων, ενώ ο κρατικός προϋπολογισμός υποχρηματοδοτεί την E&A.

Τόσο η παραγωγική δομή της χώρας μας όσο και το συγκριτικά μικρό μέγεθος των ελληνικών εταιρειών επιτρέπει μόνο αποσπασματικά την ενσωμάτωση της καινοτομίας, η οποία προκύπτει ως αποτέλεσμα E&A στη χώρα μας.

Προκειμένου σταδιακά να θεραπευθεί το φαινόμενο αυτό και να έρθει πιο κοντά η E&A με τις ανάγκες ενσωμάτωσης καινοτομίας στις ελληνικές επιχειρήσεις, προτείνεται η υιοθέτηση συμφωνίας για την καινοτομία. Μια συμφωνία για την καινοτομία θα επέτρεπε την πιο ισόρροπη κατανομή της χρηματοδότησης E&A, η οποία, με τη σειρά της, θα "εξισορροπούσε" τις περιφέρειες που έμειναν πίσω στην Ελλάδα, ενώ σταδιακά θα επηρέαζε την παραγωγική δομή της χώρας.

Σε μια συμφωνία καινοτομίας, οι περιφέρειες θα αναπτύξουν έναν ισχυρό θεσμό για την εφαρμογή τεκμηριωμένης τοπικής στρατηγικής καινοτομίας. Η Ελλάδα αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα περιφερειακών ανισοτήτων στις επιδόσεις παραγωγικότητας. Οι πόλεις «δεύτερης κατηγορίας» υποαποδίδουν σε σχέση με τις δυνατότητες τους ως μέγεθος, ενώ οι αποβιομηχανοποιημένες περιοχές δεν έχουν νέους παραγωγικούς οικονομικούς ρόλους, πέραν του τουρισμού.

Η αύξηση της παραγωγικότητας, η οποία προκύπτει από την καινοτομία,

με την ευρύτερη δυνατή έννοια του όρου αυτού, και η επίσημη έρευνα και ανάπτυξη (E&A) συνιστά βασικό θεμέλιο της καινοτομίας. Είναι σαφής η συσχέτιση μεταξύ των γεωγραφικών ανισοτήτων στην ένταση της E&A και της περιφερειακής οικονομικής απόδοσης.

Σύμφωνα με οικονομικά μοντέλα, σε ανεπτυγμένες οικονομίες υπάρχουν σημαντικές δευτερογενείς επιδράσεις από τη δημόσια και την ιδιωτική E&A, με εκτιμήσεις να υποδηλώνουν ότι αύξηση της δημόσιας E&A κατά 10%, αυξάνει την παραγωγικότητα στην οικονομία κατά 0,03% και την εκτιμώμενη απόδοση της δημόσιας E&A 20% ετησίως. Συνεπώς, θα ήταν αναμενόμενη η συσχέτιση μεταξύ της περιφερειακής έντασης E&A και της παραγωγικότητας. Τίθεται συνεπώς το ερώτημα κατά πόσον έχει σημασία ο γεωγραφικός χώρος διεξαγωγής E&A.

Ο λόγος δημόσιας στήριξης της E&A είναι η διάχυση του όφελους από την εφαρμοσμένη έρευνα, πέραν των άμεσα ωφελούμενων επιχειρήσεων λόγω αντικειμένου, σε περισσότερες επιχειρήσεις με δευτερογενή οφέλη

λόγω αντιγραφής των καινοτομιών των πρωτοπόρων.

Η γεωγραφική πτυχή αυτών των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων αποτυπώνεται στη σημασία των συστάδων (clusters). Η επιτυχημένη περιφερειακή συστάδα αντλεί από το σύνολο των συλλογικών πόρων και γνώσεων που οδηγούν σε καινοτομίες τόσο σε προϊόντα όσο και σε διαδικασίες.

Το σύνολο συλλογικών πόρων συνιστά επιτυχημένο «βιομηχανικό κοινόβιο» με τις ρίζες του στις ισχυρές εταιρείες και στα τεχνολογικά ιδρύματα. Διεθνή παραδείγματα όπως η προηγμένη μεταποίηση στη Λομβαρδία της Ιταλίας, η βιοτεχνολογία στο Cambridge του Ηνωμένου Βασιλείου, δείχνουν τον τύπο της απαιτούμενης παρέμβασης. Στόχος της περιφερειακής πολιτικής είναι η συνειδητή προσπάθεια ανασυγκρότησης των “βιομηχανικών κοινοβίων” σε περιοχές όπου η αποβιομηχάνιση τις έχει οδηγήσει σε μαρασμό.

Καθώς η δημόσια E&A στη χώρα μας διεξάγεται στα πανεπιστήμια και σε εξειδικευμένα ερευνητικά ινστιτούτα, σε σύγκριση με άλλα ανεπτυγμένα έθνη

απουσιάζει ο μηχανισμός ινστιτούτων εφαρμοσμένης έρευνας, όπως τα ινστιτούτα Fraunhofer στη Γερμανία και το IMEC στο Βέλγιο. Τα ινστιτούτα αυτού του είδους επικεντρώνονται στις ανάγκες της βιομηχανίας, στην καινοτομία των διαδικασιών, στην ευρύτερη διάδοση των υφιστάμενων καινοτομιών και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, σε αντιδιαστολή με ινστιτούτα με έμφαση στη βασική έρευνα. Τα συγκεκριμένα ινστιτούτα μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία και την ανάπτυξη οικοσυστήματος καινοτομίας του είδους, στο οποίο στηρίζεται το «βιομηχανικό κοινόβιο».

Προϋπόθεση βέβαια είναι η αύξηση των δημοσίων δαπανών για την E&A σε σχήματα καινοτομίας. Για να έχουν ουσιαστικό αντίκτυπο οι αυξημένες δαπάνες E&A στην άμβλυνση των περιφερειακών ανισοροπιών παραγωγικότητας, θα πρέπει να αποφευχθούν δύο παγίδες.

Η πρώτη παγίδα είναι η κλίμακα της παρέμβασης. Είναι συχνό φαινόμενο αξιόλογες πρωτοβουλίες ενίσχυσης της καινοτομίας στις περιφέρειες να εφαρμόζονται σε πολύ μικρή κλίμακα.

Για να υπάρξει ουσιαστικός αντίκτυπος στην περιφερειακή ανισότητα, οι πόροι που θα διατεθούν θα πρέπει να είναι τουλάχιστον σημαντικά μεγαλύτεροι από τα σημερινά ποσά.

Η δεύτερη παγίδα είναι ο τρόπος κατανομής των πόρων εξ ολοκλήρου "από πάνω προς τα κάτω". Καθώς η αύξηση της παραγωγικότητας, ως αποτέλεσμα των αυξημένων δαπανών σε E&A πρέπει να μεγιστοποιεί την επίδρασή τους στην προσέλκυση επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα, απαιτείται η στενή συνεργασία αρχών με την αγορά της τοπικής οικονομίας. Η τοπική γνώση της αγοράς καθορίζει τα συγκεκριμένα προβλήματα που καλείται να λύσει η καινοτόμα διαδικασία ή η προώθηση καινοτόμου προϊόντος.

Για τον σκοπό αυτό η αλλαγή του τρόπου κατανομής της χρηματοδότησης της E&A μπορεί να γίνει με την μεταβίβαση των πόρων της κρατικής χρηματοδότησης E&A στις περιφέρειες, ώστε να λαμβάνονται αποφάσεις με βάση τις γνώσεις και τις ανάγκες των τοπικών οικονομιών.

Ωστόσο, δεδομένων θεσμικών αδυναμιών στις περιφερειακές αρχές,

ελλιπούς καταγραφής προτεραιοτήτων και ορθολογικής χρήσης των πόρων για Ε&Α, υπάρχει ο κίνδυνος λανθασμένων κριτηρίων χρηματοδότησης. Άλλος κίνδυνος είναι η έλλειψη συντονισμού, μεταξύ των περιφερειών με την κεντρική διοίκηση, η οποία μπορεί να οδηγεί σε επικαλύψεις, ανώφελο ανταγωνισμό αρμοδιοτήτων και έλλειψη συνοχής στην εθνική πολιτική και στις προτεραιότητες.

Η πρόταση της συμφωνίας για την καινοτομία αποτελεί εργαλείο υπέρβασης των συγκεκριμένων κινδύνων. Στην συμφωνία καινοτομίας, οι περιφέρειες θα υποχρεούνται στη δημιουργία ισχυρού θεσμού για την εφαρμογή τεκμηριωμένης τοπικής στρατηγικής καινοτομίας, πχ μέσω των αναπτυξιακών εταιρειών.

Ο θεσμός αυτός θα βασίζεται στην συμμετοχή τοπικών φορέων του ιδιωτικού τομέα, της τοπικής αυτοδιοίκησης, των τεχνολογικών ινστιτούτων, με στόχο την διαχείριση των περιφερειακών πόρων Ε&Α, προσφέροντας στην κυβέρνηση τον αξιόπιστο τοπικό εταίρο ανάληψης της ανάπτυξης του οικοσυστήματος καινοτομίας σε κάθε περιφέρεια.

Οι περιφερειακοί οργανισμοί καινοτομίας αποτελούν ισχυρό μηχανισμό μέσω του οποίου η κυβέρνηση και οι περιφέρειες θα συνεργαστούν στην συνδιαμόρφωση των προτεραιοτήτων για νέες επενδύσεις, οι οποίες θα είναι αποτελεσματικές στη βελτίωση της περιφερειακής παραγωγικότητας. Με αυτόν τον τρόπο, οι ίδιοι οι οργανισμοί θα έχουν την ευθύνη υλοποίησης των εθνικών προτεραιοτήτων καινοτομίας, με έμφαση πχ στο ενεργειακό μείγμα για την επίτευξη των κλιματικών στόχων και την μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.

Η υιοθέτηση πιλοτικού προγράμματος "Επιταχυντής καινοτομίας", στηριγμένο στη διεθνή εμπειρία, θα έχει στόχο την ανάπτυξη πολιτικής καινοτομίας με περιφερειακό προσανατολισμό μέσω της συνεργασίας φορέων της περιφέρειας με την κυβέρνηση. Σε αυτή την πρωτοβουλία θα ενσωματώνονταν τόσο τα ερευνητικά ινστιτούτα όσο και οι μονάδες στήριξης start ups εταιρειών, μεγιστοποιώντας τον αντίκτυπο της αύξησης των δαπανών Ε&Α στην περιφερειακή παραγωγικότητα.

Υλοποιώντας την αειφορία και την πράσινη καινοτομία στην Περιφέρεια Αττικής

Παπαδάκης Νίκος

Εντεταλμένος Περιφερειακός Σύμβουλος Περιβάλλοντος Περιφέρειας Αττικής.
Επικεφαλής της «Αττικής Πράσινης Περιφέρειας».

Αντιπρόεδρος του Ειδικού Διαβαθμιδικού Συνδέσμου Νομού Αττικής – ΕΔΣΝΑ.
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος (ΕΝΠΕ) στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΠΕΠ) Αττικής 2021-2023

Περίληψη

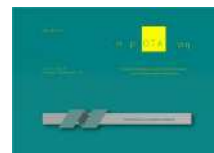
Με σχέδιο, όραμα, υψηλή τεκμηρίωση και προοπτική, η Αττική Πράσινη Περιφέρεια υποστηρίζει ως προτεραιότητα στην Περιφέρεια Αττικής, στοχευμένα και συστηματικά, την αειφορία, την ευημερία των κοινωνιών και των οικονομιών, την πράσινη καινοτομία, τη συμμετοχή των πολιτών στους περιφερειακούς σχεδιασμούς, θέτοντας σε εφαρμογή τις πράσινες πολιτικές.

Η υλοποίηση των σχεδιασμών στη Διοίκηση πραγματοποιείται στη βάση συγκεκριμένης, δομημένης Προγραμματικής Σύγκλισης δεκατριών αξόνων. Στόχος η διατύπωση και

υλοποίηση πολιτικών για μία Πρότυπη, Πράσινη, Ανθεκτική και Έξυπνη Περιφέρεια, ως προς τρεις βασικούς Πυλώνες: κλιματική κρίση, ασφαλής διαβίωση και απειλές της ποιότητας ζωής στο αστικό περιβάλλον. Για το

σκοπό αυτό, ενεργοποίησε λειτουργική Ομάδα Τεκμηρίωσης, Έρευνας και Καινοτομίας, υψηλής εξειδίκευσης.

Βασική στρατηγική αναδείχθηκε η ουσιαστική συμμετοχή στα όργανα – διαδικασίες σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων της Περιφέρειας Αττικής. Στο Περιφερειακό Συμβούλιο, ως βασικό εργαλείο δημοκρατικής και συμμετοχικής διακυβέρνησης, υποστηρίζεται σταθερά η παρουσίαση και η τεκμηρίωση κρίσιμων θεμάτων, πάντα με ευαισθησία και προτεραιότητα στα ζητήματα του περιβάλλοντος, με όρους οικολογικούς και κοινωνικούς.

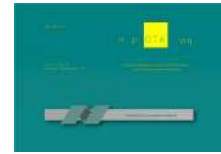
Παράλληλα, επιδιώκεται η διοργάνωση και δυναμική παρουσία σε δράσεις, εκδηλώσεις και συνέδρια που αφορούν τις πράσινες πολιτικές και καινοτομίες, καθώς και η δημιουργική αλληλεπίδραση με την τοπική αυτοδιοίκηση, την κοινωνία των πολιτών, τους φορείς της έρευνας και τους κοινωνικούς φορείς, υποστηρίζοντας ένα αμεσοδημοκρατικό μοντέλο διοίκησης.

Διοίκηση με πράσινο πρόσημο

Τα σύγχρονα δεδομένα και οι προτεραιότητες του Σχεδιασμού και της Διοίκησης επηρεάζονται πρωτίστως και

καθοριστικά από την κλιματική αλλαγή, τη διαφαινόμενη εξάντληση των πόρων, τους τεκμηριωμένους κινδύνους στον αγροτοδιατροφικό και τον ενεργειακό τομέα, την ανησυχία ως προς το υφιστάμενο παραγωγικό και καταναλωτικό μοντέλο, την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής στις πόλεις, την παγκόσμια αβεβαιότητα για τα περιβαλλοντικά αδιέξοδα των επιλογών των προηγούμενων χρόνων. Μπροστά στα κρίσιμα αυτά ζητήματα και ανησυχίες, οι πράσινες πολιτικές και λύσεις εμφανίζονται διαρκώς περισσότερο ενδυναμωμένες και καθοριστικές για την αναστροφή της αρνητικής οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής προοπτικής και τη δημιουργία συνθηκών αειφορίας και ανάπτυξης.

Αυτήν ακριβώς την προτεραιότητα για άμεση υιοθέτηση και εφαρμογή των πράσινων πολιτικών και της βιώσιμης ανάπτυξης από την Διοίκηση, επιδιώκει και υλοποιεί η Αττική Πράσινη Περιφέρεια στην Περιφέρεια Αττικής, αυτοδιοικητική παράταξη της Πολιτικής Οικολογίας και της Πράσινης Πολιτικής, που

δημιουργήθηκε από ενεργούς πολίτες το 2018.

στρατηγικού σχεδιασμού και ανάπτυξης.

Η Αττική Πράσινη Περιφέρεια συμμετείχε στις Περιφερειακές Εκλογές 2019 (Μάιος 2019) και εξέλεξε δύο Περιφερειακούς Συμβούλους, τον επικεφαλής-συντονιστή Νίκο Παπαδάκη και τον Παναγιώτη Αλεβίζο. Με σημαντική επιλογή από την αρχή, που συνοψίζεται στη φράση «Παίρνουμε Θέση - Η Πολιτική στην Πράξη», ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα για συμμετοχή στη Διοίκηση της Περιφέρειας Αττικής, διαβουλευτήκε με την παράταξη «Νέα Αρχή για την Αττική» με επικεφαλής τον Περιφερειάρχη Γιώργο Πατούλη, και συμφώνησε σε Προγραμματική Σύγκλιση δεκατριών (13) αξόνων. Ακολούθησε η σύμπραξη και συμμετοχή στην Διοίκηση της Περιφέρειας Αττικής, τον Σεπτέμβριο 2019, διατηρώντας την αυτονομία της.

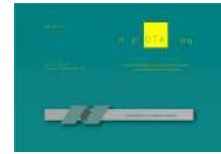
Με την πρακτική αυτή, έγινε εφικτή η υλοποίηση των θέσεων και του προγράμματός της, η υποστήριξη στην πράξη των πράσινων πολιτικών, της οικολογίας, της αειφορίας, της βιώσιμης ανάπτυξης. Επεδίωξε να αναδείξει συνολικά μία διαφορετική λογική

Στρατηγικός σχεδιασμός με κέντρο τον άνθρωπο και το περιβάλλον

Πρεσβεύοντας συγκεκριμένες αλλαγές στη φιλοσοφία της Αυτοδιοίκησης, με προτεραιότητα στις ρεαλιστικές συναινέσεις, τις δημιουργικές συγκλίσεις και την ενεργό συμμετοχή, η ομάδα της Αττικής Πράσινης Περιφέρειας διατύπωσε, τεκμηρίωσε και υποστήριξε τις αναγκαίες κοινωνικές, περιβαλλοντικές και παραγωγικές πολιτικές, με απώτερο στόχο την βελτίωση της καθημερινότητας και της βιώσιμης ευημερίας των πολιτών.

Στην βάση της Προγραμματικής Σύγκλισης, η Αττική Πράσινη Περιφέρεια προχώρησε σε έναν καινοτόμο, στοχευμένο και αναπτυξιακό στρατηγικό σχεδιασμό, με σκοπό τη διαμόρφωση μιας Πρότυπης, Πράσινης, Ανθεκτικής και Έξυπνης Περιφέρειας ως προς τρεις βασικούς Πυλώνες:

- την κλιματική κρίση
- την ασφαλή διαβίωση
- τις απειλές που δέχεται η ποιότητα ζωής στο αστικό περιβάλλον

Το σχέδιο προβλέπει τους κινδύνους στους τρεις Πυλώνες και διαμορφώνει συνθήκες ανατροπής ή αντιμετώπισής τους, ενεργοποιώντας νέες πρακτικές και εργαλεία. Προτάσσει την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών, την αλλαγή συμπεριφορών και την κατανόηση των αντίστοιχων πολιτικών που εφαρμόζονται. Παράλληλα, σχεδιάζεται, διατυπώνεται και υλοποιείται μία σύγχρονη, τεκμηριωμένη και αποτελεσματική στρατηγική σε επίπεδο Περιφέρειας Αττικής, στους διασυνδεδεμένους τομείς των Πράσινων Πολιτικών, της Πολιτικής Προστασίας και της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας, σε άμεση αλληλοσυσχέτιση με τις πολιτικές για την αντιμετώπιση της κλιματικής απειλής.

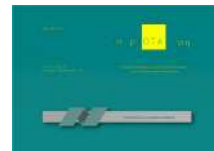
Οι στρατηγικές διασυνδέονται και υποστηρίζουν σχεδιασμούς και δράσεις για την «Εξυπνη Περιφέρεια», ενισχύοντας την ανάπτυξη της καινοτομίας στην Περιφέρεια, στους τομείς Περιβάλλοντος και Ενέργειας, υλοποιώντας νέες δομές και κατάλληλα εργαλεία, ενισχύοντας το συμμετοχικό σχεδιασμό για τα ζητήματα αυτά, επικοινωνώντας κατάλληλα τις

προτεραιότητες και τα αποτελέσματα του σχεδιασμού και των επιλογών.

Παράλληλα, προβλέπονται οι κατάλληλες και ευέλικτες διαδικασίες, ώστε η υλοποίηση του προγράμματος να ενισχύεται και να επικαιροποιείται συνεχώς από τους Δήμους, τους τοπικούς φορείς, τις συλλογικότητες, τους φορείς της έρευνας, τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, μέσα από αξιόπιστες, τεκμηριωμένες, σύγχρονες διαδικασίες συμμετοχικού σχεδιασμού, εναρμονισμένες απόλυτα με τις οδηγίες της Ε.Ε. Με τον τρόπο αυτό μεγιστοποιείται τόσο η λειτουργικότητα και η αποτελεσματικότητα της Διοίκησης, όσο και ο τρόπος που αντιλαμβάνονται οι πολίτες τις εφαρμοζόμενες πολιτικές.

Στη συνέχεια, ο στρατηγικός σχεδιασμός της Αττικής Πράσινης Περιφέρειας, αναλύει τους Πυλώνες στους δεκατρείς (13) Άξονες της Προγραμματικής Σύγκλισης, που είναι οι ακόλουθοι:

- Ουσιαστική ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και εκπαίδευση των πολιτών για τις περιβαλλοντικές αξίες και δράσεις, με διαδικασία επανεκτίμησης και αξιολόγησης.

- Κυκλική Οικονομία ως κρίσιμος παράγοντας του σχεδιασμού.
- Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.
- Βιώσιμη Κινητικότητα.
- Υιοθέτηση πρακτικής Πράσινων Προμηθειών στην Περιφέρεια Αττικής.
- Σύγχρονη Πολιτική Προστασία, άμεσα διασυνδεδεμένη με την κλιματική αλλαγή.
- Σύγχρονη και φιλική προς το περιβάλλον διαχείριση των απορριμμάτων.
- Εξειδικευμένες πολιτικές για την ανάπτυξη των δημοσίων χώρων, των χώρων πρασίνου και αναψυχής, καθώς και του αστικού - περιαστικού πράσινου.
- Ανάπτυξη του εθελοντισμού και της οργάνωσης της Πολιτικής Προστασίας σε συνδυασμό με την προστασία και την επισκεψιμότητα των περιαστικών δασών.
- Μελέτη, προστασία και ανάδειξη των Αττικών οικοσυστημάτων. Αλλαγή στρατηγικής, σύγχρονες προσεγγίσεις και αξιόπιστες

επιλογές στη διαχείριση των ρεμάτων.

- Αδέσποτα και δεσποζόμενα ζώα.
- Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση.
- Εξορθολογισμός της λειτουργίας των τομέων της οικονομίας, προσαρμογή τους στις πολιτικές για την Κυκλική Οικονομία, την ενέργεια και το κλίμα.

Οι παραπάνω Άξονες σε τρία Επίπεδα Σημαντικότητας και Αμεσότητας Επιλογών: 1 (Ιδιαίτερα Σημαντικό και Άμεσης Προτεραιότητας), 2 (Πολύ Σημαντικό και Υψηλής Προτεραιότητας) και 3 (Αρκετά Σημαντικό και Μέσης Προτεραιότητας). Έτσι, ιεραρχούνται και προγραμματίζονται, στη βάση ενός ορθολογικού πλαισίου δράσεων και ενεργειών και ενός λειτουργικού οργανογράμματος, ώστε να εξυπηρετούν καλύτερα τις προτεραιότητες, τις ανάγκες και το συνολικό μοντέλο της Διοίκησης στην Περιφέρεια Αττικής. Μεγιστοποιώντας την αποτελεσματικότητα, τις συνέργειες και την αναμενόμενη καινοτομία.

Με κεντρικές στρατηγικές επιλογές την συμμετοχικότητα και την καινοτομία

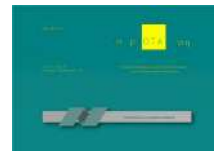
Βασική στρατηγική επιλογή για την Αττική Πράσινη Περιφέρεια αναδείχθηκε η ενεργός συμμετοχή στα όργανα σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων της Περιφέρειας Αττικής, και συσχετιζόμενων σημαντικών Φορέων και Δικτύων: ενεργός παρουσία με την ιδιότητα του Εντεταλμένου Περιφερειακού Συμβούλου, δυναμική συμμετοχή στα Περιφερειακά Συμβούλια (ΠΕΣΥ), παρουσία στο Διοικητικό Συμβούλιο του Ειδικού Διαβαθμιδικού Συνδέσμου Νομού Αττικής – ΕΔΣΝΑ με τον ρόλο του Αντιπροέδρου, συμμετοχή στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Περιφερειακού Προγράμματος «Αττική» 2021-2027, καθώς και σε άλλους Φορείς και εργαλεία σχεδιασμού της Περιφέρειας Αττικής.

Με ουσιαστική συμβολή στο συνολικό περιφερειακό σχεδιασμό, με έμφαση στα ζητήματα και τις αλληλεπιδράσεις του με το περιβάλλον, την οικολογία και τις πράσινες πολιτικές, Δίνοντας το στίγμα και την προοπτική του καινοτόμου και πράσινου σχεδιασμού που υλοποιείται από την

ομάδα της Αττικής Πράσινης Περιφέρειας.

Στο Περιφερειακό Συμβούλιο, ως βασικό εργαλείο δημοκρατικής και συμμετοχικής διακυβέρνησης, υποστηρίχτηκε σταθερά η παρουσίαση και η τεκμηρίωση σημαντικών θεμάτων, στα κρίσιμα θέματα εστίασης, με μέσο όρο δύο εισηγήσεις ανά ΠΕΣΥ. Τα θέματα αυτά, εκτός από τον μεγάλο αριθμό τους, είναι και πολύ σημαντικά, ως προς την περιβαλλοντική, χωρική, οικονομική και κοινωνική τους διάσταση. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εισηγήσεις και οι γνωμοδοτήσεις που αφορούν:

1. Εμβληματικά στρατηγικά σχέδια και έργα της Περιφέρειας Αττικής και του Εθνικού σχεδιασμού, όπως οι εισηγήσεις - τεκμηριώσεις των Στρατηγικών Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΠΜΕ) του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Αττικής 2021-2027, του Προγράμματος Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή 2021-2027, του Περιφερειακού Σχεδίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ) Αττικής, του

Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΣΔΑ) Αττικής, του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Αττικής 2021-2025, του Ειδικού Πολεοδομικού Σχεδίου για τη δημιουργία Κέντρου Καινοτομίας στην Αθήνα στο πρώην βιομηχανικό συγκρότημα ΧΡΩ.ΠΕΙ., του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής 2021-2025, του Αναπτυξιακού Προγράμματος και Μελέτης Διαχείρισης (Masterplan) του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς, του Δεκαετούς Προγράμματος Ανάπτυξης του Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας 2020-2029 και 2021-2030. Στα εμβληματικά αυτά σχέδια και τεκμηριώσεις, υποστηρίχτηκαν σθεναρά και ενισχύθηκαν ουσιαστικά τα κρίσιμα ζητήματα και οι προτεραιότητες που θέτουν οι άξονες της προγραμματικής σύγκλισης, υλοποιώντας με συνέπεια και αποτέλεσμα την αειφόρα προοπτική, την ευημερία της κοινωνίας και της οικονομίας, την προστασία του περιβάλλοντος.

2. Την ΣΜΠΕ του Σχεδίου Προστασίας Ορεινού Όγκου Υμηττού, προσεγγίζοντας με ιδιαίτερη ευαισθησία την ανάγκη για προστασία των οικοσυστημάτων – φυσικού περιβάλλοντος, με ξεκάθαρο μήνυμα για την ανακοπή της επέκτασης της οικιστικής δραστηριότητας, από ιδιώτες και αυτοδιοίκηση, εντός των προστατευόμενων περιοχών.
3. Την Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) για ολοκληρωμένη εγκατάσταση διαχείρισης απορριμμάτων (ΟΕΔΑ) Αττικής, όπου για πρώτη φορά ανακοινώθηκε ημερομηνία ορόσημο για το κλείσιμο της χωματερής το 2025
4. Τις ΜΠΕ Πλωτών Μονάδων Υδατοκαλλιέργειας στις ακτές του Σαρωνικού, τεκμηριώνοντας ένα σαφέστατο πολιτικό ΟΧΙ, με καθαρά οικολογικούς όρους. Επισημάνθηκε ότι στο υφιστάμενο Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο των υδατοκαλλιεργειών προβλέπεται η περαιτέρω δημιουργία και συγκέντρωση σε βιομηχανική κλίμακα ιχθυοτροφείων. Προχώρησε και στην ψήφιση

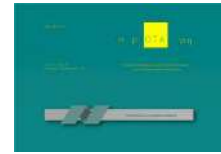

Ψηφίσματος, όπου αναγνωρίζεται ως προτεραιότητα ένα νέο, διαφορετικό, περιβαλλοντικά και χωροταξικά, ισορροπημένο μοντέλο ανάπτυξης των ακτών του Σαρωνικού, το οποίο δεν θα βασίζεται στην εκβιομηχάνισή τους αλλά στην εν γένει ανάπτυξή τους με ταυτόχρονη προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, στην διαμόρφωση του οποίου τον πρώτο λόγο θα έχουν η Περιφέρεια και οι ΟΤΑ του παράκτιου χώρου.

5. Τις ΜΠΕ Λατομείων Μαρμάρου, κ.α. εξορύξεων σε δημόσιες δασικές εκτάσεις στην Αττική, με αρνητικές εισηγήσεις, προστατεύοντας τα δάση και τα οικοσυστήματα της Αττικής από τη βίαιη επέμβαση των εξορύξεων
6. Τις ΜΠΕ για την οριοθέτηση και τα έργα διευθέτησης ρεμάτων, καθώς και έργα για την αντιπλημμυρική προστασία, σχεδιάζοντας με ιδιαίτερη ευαισθησία τόσο προς όφελος του περιβάλλοντος, όσο και για τη μέγιστη ασφάλεια των κοινωνιών.
7. Την ΜΠΕ για την επέκταση προβλητών και την λειτουργία του

λιμένα Ελευσίνας. Η εισήγηση ήταν αρνητική, καθώς προασπίστηκε την ασφάλεια και την ευζωία των τοπικών κοινωνιών και την προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Αναγνώρισε ότι διαφορετικά, η άμεση προοπτική θα ήταν η ιδιαίτερα αυξημένη επικινδυνότητα για την ευρύτερη περιοχή, εξαιτίας κυρίως της μετακίνησης βυτιοφόρων με υγροποιημένο φυσικό αέριο από τις νέες προβλήτες μέσα από κατοικημένες περιοχές, διασχίζοντας την πόλη των Μεγάρων και της Ελευσίνας, ανάμεσα από τις ήδη λειτουργούσες εγκαταστάσεις πετρελαιοειδών, χωρίς να προβλέπονται τα αναγκαία μέτρα και μελέτες.

8. Την ΣΜΠΕ για το Ειδικό Χωρικό-ΕΣΧΑΣΕ για τη δημιουργία Mall στα σύνορα των δήμων Μεταμόρφωσης και Πεύκης-Λυκόβρυσσης, όπου αναγνώρισε τις ενστάσεις των δήμων και τη μεγάλη επιβάρυνση - υψηλές οχλήσεις που θα δημιουργούσε στην ευρύτερη περιοχή, χωρίς επαρκή σχετικό σχεδιασμό.

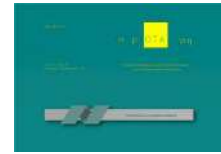
9. Την απόφαση-ψήφισμα, όπου το ΠΕΣΥ δηλώνει την κατηγορηματική του αντίθεση στα σχέδια μεταφοράς του Καζίνο της Πάρνηθας στο Μαρούσι.
10. Το ψήφισμα στήριξης στον αγώνα των δημοτικών αρχών και της τοπικής κοινωνίας των Δήμων Λαυρεωτικής και Σαρωνικού για την ακύρωση των εργασιών εγκατάστασης 19 ανεμογεννητριών στο Πάνειο Όρος
11. Την υποστήριξη της αναγκαιότητας και των ωφελημάτων από τη συμμετοχής της Περιφέρειας Αττικής σε σημαντικά ευρωπαϊκά προγράμματα καινοτομίας (HORIZON, EUROVELO, κ.α.)

Παράλληλα, επιδιώχθηκε η διοργάνωση, η υποστήριξη και η δυναμική παρουσία σε δράσεις, εκδηλώσεις και συνέδρια που αφορούν το περιβάλλον, την αειφορία, την καινοτομία, την κυκλική οικονομία, τις έξυπνες πόλεις και τον βιώσιμο χωρικό σχεδιασμό. Συγκροτήθηκε η τεκμηρίωση στοχευμένων εισηγήσεων και του λοιπού σχετικού υλικού, με προστιθέμενη αξία και σημαντική

αναγκαιότητα ως προς τον συνολικό περιφερειακό σχεδιασμό.

Μια εξωστρέφεια στοχευμένη και δημιουργική, με προτεραιότητα την αλληλεπίδραση και τη λειτουργική διάδραση με την τοπική αυτοδιοίκηση, την κοινωνία των πολιτών, τους φορείς της έρευνας και τους κοινωνικούς φορείς, υποστηρίζοντας ένα αμεσοδημοκρατικό μοντέλο διοίκησης, με έμφαση στην καινοτομία, την διαβούλευση και την αποτελεσματικότητα της διοίκησης. Αναπτύσσοντας σταθερές διασυνδέσεις και δίκτυα με τους Δήμους της Αττικής, για την ταχύτερη και πληρέστερη πληροφόρηση και συνεκτίμηση των τοπικών ζητημάτων και ιδιαιτεροτήτων. Παράγοντας καινοτόμες μεθοδολογίες, εργαλεία και πρακτικές, σε συνεργασία με τα Πανεπιστήμια και φορείς της έρευνας της Αττικής. Υιοθετώντας και εξελίσσοντας θετικές πρακτικές.

Για τις ανάγκες υποστήριξης της Διοίκησης στην Περιφέρεια Αττικής και την ορθολογική λειτουργία της, η Αττική Πράσινη Περιφέρεια οργάνωσε λειτουργική Ομάδα Τεκμηρίωσης, Έρευνας και Καινοτομίας, υψηλής εξειδίκευσης, με έμφαση στην χωρική

ανάλυση, τις πράσινες πολιτικές, την οικολογία και την καινοτομία. Η Ομάδα αυτή υλοποιεί την τεκμηρίωση και την υποστήριξη της Διοίκησης στην Περιφέρεια Αττικής, ενώ πρακτικά λειτουργεί και ως Help Desk, σε ζητήματα σχετικά με το Περιβάλλον, τις Πολιτικές και την Καινοτομία, κάνοντας πράξη την αμεσότητα και τη διαδραστικότητα της Διοίκησης με τους Δήμους, τις συλλογικότητες, τις επιχειρήσεις και τους πολίτες της Αττικής, ιδιαίτερα σε ζητήματα περιβάλλοντος, χώρου και πράσινων πολιτικών.

Με σχέδιο, όραμα, υψηλή τεκμηρίωση και προοπτική, η Αττική Πράσινη Περιφέρεια υποστηρίζει ως προτεραιότητα στην Περιφέρεια Αττικής, στοχευμένα και συστηματικά, την αειφορία, την ευημερία των κοινωνιών και των οικονομιών, την πράσινη καινοτομία, τη συμμετοχή των πολιτών στους περιφερειακούς σχεδιασμούς, θέτοντας σε εφαρμογή τις πράσινες πολιτικές. Με ευθύνη, πέτυχε σημαντικό έργο και δημιούργησε αξιόλογες θετικές πρακτικές.

Δικαιώθηκε για την αρχική επιλογή της, να συμμετέχει στη Διοίκηση της Περιφέρειας, υποστηρίζοντας ουσιαστικά την ανάδειξη της Αττικής σε πρότυπη πράσινη και καινοτόμο Περιφέρεια.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Σακοράφα Σοφία (2022): Η διαχρονική υπονόμηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 415-419

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Η διαχρονική υπονόμηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα

Σακοράφα Σοφία

Βουλευτής του ΜέΡΑ25
Αντιπρόεδρος της Βουλής

Περίληψη

Η Ελλάδα αποτελεί τη φυσική ιστορική κοιτίδα της αυτοδιοίκησης. Και όμως, το νεοελληνικό κράτος έχει συνδέσει την ύπαρξή του με τη διαρκή υποβάθμιση μιας “ανάπηρης” Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

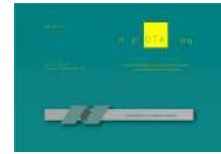
Τελευταία, θεσπίζονται αλλεπάλληλες μεταφορές αρμοδιοτήτων προς τους ΟΤΑ, με επικοινωνιακή ρητορεία περί αναβάθμισης, αλλά χωρίς αντίστοιχη μεταφορά πόρων, που σημαίνει νέα συντριπτική υποβάθμιση. Η μεταφορά αρμοδιοτήτων αλλά όχι πόρων, απλώς μεγαλώνει την “πίττα” της οικονομίας και, δυστυχώς, ιδίως, της

παραοικονομίας της κεντρικής κυβέρνησης.

Στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε. η Τοπική Αυτοδιοίκηση λειτουργεί με πλαίσιο που της εξασφαλίζει αυτονομία για την ουσιαστική και αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

Το ελληνικό (κεντρικό) κράτος εφαρμόζει την πρακτική του μυθικού

Προκρούστη και στο θεσμικό πεδίο της οργάνωσης, της συγκρότησης των οργάνων κλπ. της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Είναι συνηθισμένο να λέμε ότι δεν υπάρχει Δημοκρατία χωρίς την ενεργή συμμετοχή των πολιτών. Αυτό ισχύει ακόμα περισσότερο εδώ : Δεν μπορεί να υπάρχει ουσιαστική και αποτελεσματική λειτουργία των θεσμών της Αυτοδιοίκησης χωρίς πολιτική συμμετοχή της κοινωνικής βάσης.

Δυστυχώς οι Έλληνες μάλλον δεν έχουν πλήρη συνείδηση του γεγονότος ότι η Ελλάδα αποτελεί τη φυσική ιστορική κοιτίδα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Και όμως, σχεδόν από τους αρχαϊκούς ακόμα χρόνους, η συγκρότηση της πόλης-κράτους και η γέννηση της Δημοκρατίας αποτέλεσαν τη βάση της θεσμικής οργάνωσης των τοπικών κοινωνιών. Στο πέρασμα της ιστορίας, όταν στην υπόλοιπη γη υπήρχαν παντοδύναμες κεντρικές εξουσίες, βασιλείς και αυτοκράτορες που έλεγχαν τα πάντα, όταν δημιουργούνταν και κυριαρχούσαν επί αιώνες φεουδαρχίες, που υπέτασσαν ολοκληρωτικά τις τοπικές κοινωνίες, στην Ελλάδα

παρέμενε πάντα ζωντανό, έστω και με μεταπτώσεις, το κύτταρο της τοπικής αυτοδιοίκησης. "Των Ελλήνων οι Κοινότητες" κατάφεραν να επιζήσουν, σαν εγγενές/ιθαγενές σύστημα αυτοοργάνωσης και αυτοδιοίκησης, ακόμα και μέσα στα χρόνια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Το τέλος τους ήρθε, δυστυχώς, με την ίδια τη σύσταση του νεοελληνικού κράτους. Τα σχέδια των Μεγάλων Δυνάμεων ήθελαν ένα προτεκτοράτο, ελεγχόμενο μέσω μιας ισχυρής κεντρικής Κυβέρνησης. Είναι ιστορικά και πολιτικά αξιοσημείωτο ότι ο ίδιος Καποδίστριας, που έμεινε στην ιστορία για τη συγκρότηση του πρότυπου αυτοδιοικητικού και ομοσπονδιακού σύγχρονου κράτους της Ελβετίας, ήταν για την Ελλάδα απλός εντολοδόχος, φορέας και εγκαθιδρυτής μιας εξουσίας που κατέργησε το Σύνταγμα της Επανάστασης και δεν αναγνώριζε, ουσιαστικά, καθόλου αρμοδιότητες αυτοδιοίκησης. Μετά το γνωστό τέλος του Κυβερνήτη, οι Μεγάλες Δυνάμεις, συνεχίζοντας το σχέδιό τους, επέβαλαν στην Ελλάδα τη Μοναρχία, στην αρχή με τον Όθωνα και μετά με τη γνωστή δυναστεία εκ Δανίας.

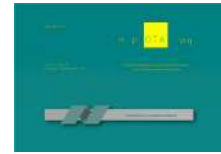

Σε κάθε περίπτωση το σύγχρονο ελληνικό κράτος, με τον έναν ή άλλο τρόπο, έχει συνδέσει διαχρονικά την ύπαρξή του με τη διαρκή υποβάθμιση μιας “ανάπηρης” Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ακόμα και μετά το μεταπολιτευτικό, και ιδίως κατά τη δεκαετία του 1980, επί ΠΑΣΟΚ, διάλειμμα ενίσχυσης και αναβάθμισης του ρόλου των αυτοδιοικητικών θεσμών, ακολούθησε ένα μαπράζ νομοθετημάτων αλλοίωσης του συστήματος συγκρότησης, οργάνωσης και δράσης τους.

Τα τελευταία χρόνια, θεσπίζονται αλληπάλληλες μεταφορές αρμοδιοτήτων προς την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση, με επικοινωνιακή ρητορεία περί αναβάθμισης, αλλά χωρίς αντίστοιχη μεταφορά πόρων, πράγμα που σημαίνει στην ουσία νέα συντριπτική υποβάθμιση. Η αλήθεια είναι μία: χωρίς εξαρχής θεσμική εξασφάλιση επαρκών πόρων, και μάλιστα άμεσων, χωρίς επιλεκτική ή και πελατειακή διανομή από το κεντρικό κράτος, δεν μπορεί να γίνεται λόγος για ουσιαστικό ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που να ανταποκρίνεται

στις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών και των πολιτών αυτής της χώρας. Αυτό που γίνεται στην πραγματικότητα φαίνεται πως είναι κάτι άλλο. Άλλη είναι η σκοπιμότητα και η λειτουργία αυτών των “μεταρρυθμίσεων”: Η μεταφορά αρμοδιοτήτων στην Αυτοδιοίκηση, χωρίς αντίστοιχη και ανάλογη μεταφορά πόρων, απλώς μεγαλώνει την “πίττα” της οικονομίας και, δυστυχώς, ιδίως, της παραοικονομίας της κεντρικής κυβέρνησης.

Την ίδια σκοπιμότητα, στην ίδια κατεύθυνση, εξυπηρετεί και η προβαλλόμενη δήθεν εύκολη λύση, πέρα από τα δημοτικά τέλη, την αύξησή τους και την επίταση της μη ανταποδοτικότητάς τους: ότι τάχα το πρόβλημα της υποχρηματοδότησης μπορεί να λυθεί μόνο μέσω της αναζήτησης ιδιωτικών χρηματοδοτήσεων και, κυρίως, μέσω της μεθόδευσης των ΣΔΙΤ. Τα ΣΔΙΤ όμως δεν είναι επ’ ουδενί δυνατόν να θεωρηθεί ότι μπορούν να αποτελέσουν συνολικά τον κύριο μοχλό τοπικής ανάπτυξης. Μπορούν να είναι λύση για βραχυπρόθεσμες “δουλειές” με χρήσιμο πελατειακό αποτύπωμα, αλλά δεν υπάρχει καμία πιθανότητα να μπορούν

να λειτουργήσουν σε μεσομακροπρόθεσμη βάση κάλυψης των αντίστοιχων αναγκών, ακόμα και με τη μεταβίβαση πρόσθετου κόστους στην κοινωνία, που συνεπάγεται αφ' εαυτής η λειτουργία τους.

Η διάσταση με όσα ισχύουν στην υπόλοιπη Ευρώπη είναι προφανής. Στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε., στην οποία με περισσή υπερηφάνεια μετέχουμε, η Τοπική Αυτοδιοίκηση λειτουργεί με πλαίσιο που της εξασφαλίζει και αυτονομία και οικονομική αυτοδυναμία για την ουσιαστική και αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

Όμως, το ελληνικό (κεντρικό) κράτος δεν σταματά εκεί. Ο νομοθέτης (που δεν είναι αόριστη έννοια, αλλά συγκεκριμενοποιείται και προσδιορίζεται, αφού είναι η εκάστοτε κοινοβουλευτική πλειοψηφία, συνήθως στην Ελλάδα κατά παράδοση και κατ' επιδίωξη μονοκομματική) εφαρμόζει την πρακτική του μυθικού Προκρούστη και στο θεσμικό πεδίο της οργάνωσης, της συγκρότησης των οργάνων κλπ. της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Εδώ η σκοπιμότητα είναι η απονέκρωση του δημοκρατικού χαρακτήρα της αυτοδιοίκησης, με την κατασκευή ενός

συστήματος μικροεξουσιών κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση του κεντρικού κράτους. Η όλη εικόνα συμπληρώνεται με τη φαλκίδευση της αντιπροσωπευτικότητας, την απόδοση αρμοδιοτήτων σε όργανα εκτός άμεσου δημοκρατικού ελέγχου (όπως π.χ. η Οικονομική Επιτροπή), τον εξοβελισμό κάθε αμεσοδημοκρατικής θέσπισης κλπ. Μεταφέρεται και εδώ το τόσο απατηλό όσο και αντιδημοκρατικό πρόσχημα της "κυβερνησιμότητας".

Και όλα αυτά, για να εγκαθιδρυθεί ένα αντιδημοκρατικό αυτοδιοικητικό σύστημα, που μπορεί και πρέπει να στηρίζεται μόνο στην πελατειακή και ευκαιριακή διαχείριση των λεγόμενων εξυπηρετήσεων από τους "τοπικούς άρχοντες". Ο κανόνας είναι η κατά πελατειακή και ανορθολογική προτεραιότητα επιλεκτική ανταπόκριση σε άμεσα επιτακτικά προβλήματα, συνήθως με εμβλωματικές λύσεις, χωρίς δυνατότητα υλοποίησης ενός μακροπρόθεσμου ή έστω μεσοπρόθεσμου σχεδιασμού. Το αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να μετριώνται μόλις στα δάχτυλα του ενός ή, έστω, των δύο χεριών, οι Δήμαρχοι

και Περιφερειάρχες που έχουν καταφέρει να επιτύχουν αξιωματικό κοινωνικά επωφελέδες έργο. Η κανονικότητα είναι να τρέχουν όλοι, ασθμαίνοντας και με τα χέρια δεμένα, πίσω από τα άμεσα προβλήματα της καθημερινότητας των πολιτών και των κοινωνιών της αρμοδιότητας και ευθύνης τους.

Είναι συνηθισμένο να λέμε ότι δεν μπορεί να υπάρξει Δημοκρατία χωρίς την ενεργή συμμετοχή των πολιτών. Αυτό ισχύει ακόμα περισσότερο για την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Δεν μπορεί να υπάρξει ουσιαστική και αποτελεσματική λειτουργία των θεσμών της Αυτοδιοίκησης χωρίς πολιτική συμμετοχή της κοινωνικής βάσης. Αυτό, πλέον, απαιτεί και θεσμικές αλλαγές αλλά και μεταστροφή της κυρίαρχης κοινωνικής νοοτροπίας.

Δεν ήταν ανάγκη να φτάσουμε στον 20^ο αιώνα για να μας πει ο Ιταλός κομμουνιστής Αντόνιο Γκράμισι ότι «Μισεί τους αδιάφορους». Έλεγε: «Μισώ τους αδιάφορους. Πιστεύω ότι το να ζεις σημαίνει να εντάσσεσαι κάπου. Όποιος ζει πραγματικά δεν μπορεί να μην είναι πολίτης και ενταγμένος. Η αδιαφορία

είναι αβουλία, είναι παρασιτισμός, είναι δειλία, δεν είναι ζωή. Γι' αυτό μισώ τους αδιάφορους. Η αδιαφορία είναι το νεκρό βάρος της ιστορίας. Η αδιαφορία δρα δυνατά πάνω στην ιστορία. Δρα παθητικά, αλλά δρα. Είναι η μοιρολατρία». Όμως, ήδη από την αρχαία ελληνική δημοκρατία ο "ιδιώτης", αυτός δηλαδή που δεν συμμετείχε στις δημοκρατικές διαδικασίες, όχι μόνο ήταν καταδικαστέος αλλά κατέληξε να είναι και συνώνυμο του βλάκα.

Η προσωπική μου πεποίθηση είναι ότι αυτό το διαχρονικό αξίωμα αποκτά ακόμα μεγαλύτερη κρισιμότητα στη σημερινή συγκυρία και σηματοδοτεί την αδήριτη υποχρέωση όλων μας. Όχι άλλες "αναθέσεις" στο (όποιο) πολιτικό προσωπικό. Ενεργοποίηση όλων μας και πολιτική, όχι αναγκαία κομματική, συμμετοχή για την αντιμετώπιση των σημερινών προβλημάτων αλλά και για το μέλλον των παιδιών μας. Αυτή πρέπει να είναι η καθημερινότητα κάθε υπεύθυνου πολίτη. Και αυτό είναι ακόμα πιο κρίσιμο στον τομέα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Σταθόπουλος Γιάννης (2022): Δημοτικές Αρχές, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 420- 422

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Δημοτικές Αρχές, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη

Σταθόπουλος Γιάννης

Δήμαρχος Αγίας Παρασκευής 2014-2019
Δημοτικός Σύμβουλος

Η Ανάπτυξη σήμερα περνάει μέσα από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, καθώς η αποκέντρωση μηχανισμών και ευκαιριών έχουν κομβικό ρόλο σε μία νέα παραγωγική δομή.

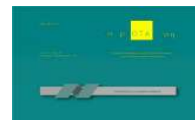
Και ενώ βλέπουμε για δεκαετίες την καινοτομία να αναπτύσσεται ραγδαία στην τεχνολογία του ιδιωτικού τομέα, βλέπουμε παράλληλα Περιφερειακές και Δημοτικές υπηρεσίες να υστερούν και να καθυστερούν, παρά το γεγονός ότι ο δημόσιος τομέας καλείται να υποστηρίξει σε υποδομές τον ιδιωτικό τομέα, και λογικά θα έπρεπε να προηγείται.

Η καινοτομία στην Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να αυτοματοποιήσει την εργασιακή παραγωγή, να βελτιστοποιήσει την

επικοινωνία με τους πολίτες και να συλλέξει δεδομένα για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων, με αποτέλεσμα μια Τοπική Αυτοδιοίκηση πιο αποτελεσματική και πιο αποδεκτή. Είναι προφανές λοιπόν ότι η τεχνολογία είναι ο πυλώνας της καινοτομίας για την τοπική αυτοδιοίκηση.

Από τη χρήση του cloud με την ασφαλή δημιουργία αντιγράφων ασφαλείας δεδομένων έως τη δυνατότητα στους πολίτες και τις επιχειρήσεις να

υποβάλουν και να λαμβάνουν έγγραφα ψηφιακά μειώνοντας το χρόνο τους, μέχρι το να παρέχει δεδομένα και μελέτες στους ενδιαφερόμενους προκειμένου να επενδύσουν στην Ανάπτυξη.

Το πρώτο βήμα στην προσέγγιση ενός τέτοιου μοντέλου είναι η κατάρτιση και η συναίνεση των εργαζομένων. Αυτό σημαίνει ευέλικτα και φιλικά λογισμικά, σχεδιασμένα με τρόπο που θα διευκολύνουν την επεξεργασία τους, και θα μειώσουν τον κόπο και τον χρόνο εργασίας τους. Εδώ η έρευνα παίζει τον σημαντικότερο ρόλο και πρέπει να προκαλείται από την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αυτή η μείωση του χρόνου όμως, δεν πρέπει να μεταφράζεται σε επιπλέον καθήκοντα αλλά ως κίνητρο για χαλαρότερες και πιο ανθρώπινες συνθήκες εργασίας. Για να γίνει αυτό, πρέπει και οι αιρετοί και πολιτικοί προϊστάμενοι να εκπαιδευτούν για να κατανοήσουν τα οφέλη και να τον πολιτικό αντίκτυπο της καινοτομίας.

Το δεύτερο βήμα είναι οι τοπικοί άρχοντες να κατανοήσουν πλήρως τις τοπικές ανάγκες, τα προβλήματα των πολιτών, τις ευκαιρίες και τις απειλές, έτσι ώστε να κάνουν σωστές επιλογές επενδύσεων στην τεχνολογία.

Καλό είναι να αποφεύγονται οι στοχευμένες δράσεις που δημιουργούν αποκλεισμούς. Η ευαισθητοποίηση και η συμμετοχική δημοκρατία στην διαδικασία επενδύσεων στην καινοτομία είναι βασικές προϋποθέσεις επιτυχίας. Η τεχνολογία των ψηφιακών επικοινωνιών είναι το κλειδί για μια σύγχρονη και καινοτόμο διακυβέρνηση. Είναι πολύ σημαντικό οι αιρετοί γνωρίζουν σε βάθος σχετικά με τον τρόπο που μπορούν να βελτιστοποιήσουν τις διακυβερνητικές επικοινωνίες.

Τρίτο βήμα είναι η ιεράρχηση των αναγκών. Εδώ η έρευνα που πρέπει να προηγηθεί παίζει καθοριστικό ρόλο. Για να υιοθετηθεί και να αφομοιωθεί πλήρως η καινοτομία μέσω των νέων τεχνολογιών πρέπει οι πολίτες και οι επιχειρήσεις να δουν στην καθημερινότητά τους να λύνονται προβλήματα. Μέσα από την διαβούλευση και την έρευνα δημιουργούμε το πλαίσιο της ακολουθίας των επενδύσεων και των εφαρμογών και προκαλούμε και αξιολόγηση από τους ίδιους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Οι άνθρωποι πρέπει να συνειδητοποιούν ότι η τόλμη στην καινοτομία έλυσε συγκεκριμένα προβλήματα που τους βασάνιζαν στο

παρελθόν. Σημαντικό είναι οι καινοτομίες να συνδέονται στην συνείδηση των πολιτών με συγκεκριμένες δημοτικές υπηρεσίες που θα διαχωρίζονται μεταξύ τους.

Το τέταρτο βήμα είναι πως η υιοθέτηση της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών πρέπει να απευθύνεται σε όλους χωρίς εξαιρέσεις. Η καινοτομία, όπως και η έρευνα, πρέπει να προωθούνται σε ευρεία κλίμακα για όλους και να δίνουν ευκαιρίες για όλους, για να έχουν πλατιά κοινωνική συναίνεση. Μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις, ποικιλία στους τομείς, φτωχούς και πλούσιους πολίτες, ψηφιακά αναλφάβητους, πολίτες κάθε φυλής και φύλου, μικρούς και μεγάλους και σε όλη την γεωγραφική έκταση διοικητικής αρμοδιότητας.

Πέμπτο βήμα είναι η προειδοποίηση για την αποτυχία. Πολύ συχνά, οι τοπικές αρχές αποτυγχάνουν στο να καινοτομήσουν διότι κάποιες απρόβλεπτες ή κρυφές συνθήκες επηρέασαν τις εφαρμογές. Η ανάληψη υπολογισμένων κινδύνων είναι βασικό στοιχείο του δημόσιου διαλόγου και της κοινωνικής συναίνεσης. Οι τοπικές αρχές οφείλουν να πειραματίζονται αφού στον κοινωνικό χώρο δεν υπάρχει

δοκιμαστικός σωλήνας. Η αποτυχία και η επανεκκίνηση θα πρέπει να είναι όρος στρατηγικής και επιχειρησιακού σχεδιασμού. Το λάθος βρίσκεται κάπου αλλού. Είναι αποδεδειγμένο ότι η καινοτομία εξοικονομεί χρόνο και χρήμα για τις τοπικές αρχές, για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, ενώ δημιουργεί ευνοϊκές παραγωγικές συνθήκες.

Η ανάπτυξη είναι το μεγάλο ζητούμενο για τις τοπικές κοινωνίες αφού επιτυγχάνει καλύτερο επίπεδο διαβίωσης και καλύτερη ποιότητα ζωής. Και η καινοτομία μέσω των νέων τεχνολογιών είναι το κλειδί του παραδείσου. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι η ατμομηχανή των καινοτόμων εφαρμογών και γι'αυτούς που ήδη καινοτομούν για να προχωρήσουν, και για αυτούς που πρέπει να καινοτομήσουν για να πλασαριστούν στην διεθνή αγορά εργασίας. Οι τοπικές αρχές οφείλουν να σχεδιάσουν σωστά, να εντοπίσουν τις προτεραιότητες των αναγκών και να τολμήσουν.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Τόλιος Γιάννης (2022): Ψηφιακές Τεχνολογίες και Μισθωτή Εργασία,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 423- 428

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Ψηφιακές Τεχνολογίες και Μισθωτή Εργασία

Τόλιος Γιάννης

Διδάκτωρ Οικονομικών-

Συγγραφέας του βιβλίου: «Ψηφιακή Εποχή. Οι αλλαγές σε οικονομία, κοινωνία, πολιτική», εκδόσεις «ΤΟΠΟΣ», 2021, Αθήνα.

Εισαγωγή

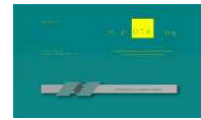
Με την αλματώδη ανάπτυξη των ψηφιακών τεχνολογιών (Internet, τεχνητή νοημοσύνη, ρομποτική, ψηφιακές πλατφόρμες, «έξυπνα» τηλέφωνα και συσκευές, κá), επέρχονται μεταξύ άλλων σημαντικές αλλαγές το πεδίο των εργασιακών σχέσεων. Παρατηρείται ραγδαία αύξηση της μερικής απασχόλησης μέσω της «τηλεργασίας» (ηλεκτρονικό φασόν), που σε συνδυασμό με την ηλεκτρονική επιτήρηση στους χώρους δουλειάς (βιντεοκάμερες, κá), φέρνουν στο προσκήνιο ένα εργασιακό

τοπίο, που προσομοιάζει με συνθήκες «πρωταρχικής συσσώρευσης κεφαλαίου». Ειδικότερα έχουμε ένταση του φαινομένου της «χωροχρονικής απο-οριοθέτησης της εργασίας» που

αποτυπώνεται στην αλματώδη αύξηση της «κινητής εργασίας». ¹ Πρόκειται για το

¹ Βλ, Τραυλός-Τζανετάτος Δημήτρης (2019), «Το εργατικό δίκαιο στην τέταρτη βιομηχανική επανάσταση», εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ. 11

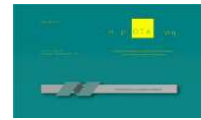
φαινόμενο όπου η εργασιακή δραστηριότητα συνεχίζεται, μέσω φορητών ψηφιακών συσκευών (laptop, tablet, smartphone, κá) εκτός επίσημου ωραρίου (στο σπίτι, στο τραίνο, αεροπλάνο, διακοπές κλπ), δημιουργώντας ζητήματα νομικής προστασίας της εκτός τόπου και χρόνου εργασίας, ουσιαστικής εξαέρωσης του ελεύθερου χρόνου με αρνητικές συνέπειες στην κοινωνική ζωή και την ψυχική του υγεία των εργαζόμενων.

1. Διαδικασίες ψηφιοποίησης και συνθήκες εργασίας

Στην Ελλάδα με αφορμή την πανδημία covid-19, η κυβέρνηση θεσμοθέτησε στις αρχές Μάρτη 2020, την «τηλεργασία» (Α'55/11.3.20), δηλ. την «παροχή εξ' αποστάσεως εξαρτημένης εργασίας», η οποία παρέχει σειρά πλεονεκτήματα στις επιχειρήσεις, ενώ από την άλλη κρύβει πολλές παγίδες επιδεινώνοντας κατά βάση τη θέση των εργαζόμενων. Για τις επιχειρήσεις η «τηλεργασία» εκτός από οικονομικά οφέλη (μικρότερο λειτουργικό κόστος, μεγαλύτερη ευελιξία στη διαχείριση προσωπικού, δυνατότητα αξιοποίησης της ως απεργοσπαστικού μηχανισμού, κá), αποδυναμώνει τη θέση των εργαζόμενων, με τον ιδιότυπο κοινωνικό αποκλεισμό, την

εντατικοποίηση, απώλεια αργιών, υποβάθμιση ζωής και εργασίας των γυναικών, αποδυνάμωση των ελεγκτικών μηχανισμών, δυσκολία πρόσβασης στις εργατικές ενώσεις (λόγω διασποράς και εξατομίκευσης απασχόλησης), ενώ σε μεγάλο βαθμό παρεμποδίζει τις 'διεκδικήσεις' και τείνει να μετατρέψει το μισθωτό σε αυτοαπασχολούμενο, με τη συρρίκνωση των υποχρεώσεων του εργοδότη και την αύξηση της εκμετάλλευσής τους.

Γιαυτό η «αναγκαστική», λόγω έκτακτων συνθηκών συμμετοχή εργαζόμενων σε καθεστώς 'τηλεργασίας', θα πρέπει να παραμείνει εθελοντική και προσωρινή, με το δικαίωμα ανάκλησης. Να μην αποτελεί αιτία απόλυσης, ούτε βλαπτικής μεταβολής των όρων εργασίας, με εξασφάλιση προστασίας της υγείας και ασφάλειας. Με την καταβολή της νόμιμης αποζημίωσης για κάλυψη πρόσθετων δαπανών χρήσης της οικίας του ως χώρου εργασίας, ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών τηλεργασίας και διασφάλιση των εργασιακών και συνδικαλιστικών του δικαιωμάτων. Η χωροχρονική από-οριοθέτηση της εργασίας και οι τάσεις «απομισθωτοποίησης και «εργολαβοποίησης», αποκτούν σάρκα

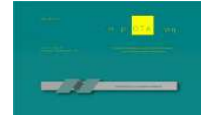
και οστά στις ψηφιακές πλατφόρμες, με το λεγόμενο «*Crowdworking*» (εργασία πληθοπορισμού). Παράγωγο «κινητής εργασίας» είναι το φαινόμενο της εξουθένωσης των εργαζόμενων (υπερένταση, αδυναμία συγκέντρωσης, αίσθημα εξάντλησης κά). Από την άλλη με τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών, αυξάνει η παραγωγικότητα της εργασίας, μειώνεται το κατά μονάδα κόστος και ενισχύεται γενικά η κερδοφορία του κεφαλαίου. Δημιουργείται δηλαδή ένας «ψηφιακός συμπίεστής» των εργατικών μισθών, καθώς και ένας αλλόκοτος ανταγωνισμός μεταξύ εργαζόμενων και ρομπότ, για το *ποιος θα παράγει: πιο φθηνά, πιο γρήγορα και πιο καλά!* Στην ουσία το εργατικό κόστος, σε συνθήκες «ρομποποίησης» και αυτοματοποίησης, τίθεται όσο ποτέ άλλοτε υπό καθεστώς δίωξης, ενώ η εντατικοποίηση συμπληρώνει τις αφόρητες συνθήκες εργασίας. Όλα αυτά καταλήγουν σε μείωση των εργατικών θέσεων και των αμοιβών, σε ένταση της ανισοκατανομής του εισοδήματος, φτωχοποίηση και αύξηση της σχετικής

και απόλυτης εξαθλίωσης της μισθωτής εργασίας.

2. Η ψηφιοποίηση θέτει υπό «διωγμό» τη ζωντανή εργασία

Η παραπάνω διαδικασία, έχει και μια άλλη άκρως σημαντική διάσταση. Η αυξανόμενη πίεση για τη μείωση του εργατικού κόστους, εντείνει την ενδογενή αντίφαση του συστήματος. Από τη μια μειώνει την ανάγκη ζωντανής εργασίας και το κατά μονάδα κόστος παραγωγής αυξάνοντας τα κέρδη, ενώ από την άλλη μειώνει τις θέσεις εργασίας και συρρικνώνει την αγοραστική δύναμη των εργαζόμενων, δυσκολεύοντας την απορρόφηση της παραγωγής.² Χαρακτηριστικό της αντιφατικότητας είναι η στιχομυθία, μεταξύ του εγγονού του Χένρυ Φορντ (της αυτοκινητοβιομηχανίας Φορντ) και του συνδικαλιστή Γουόλτερ Ρουθ κατά την επίσκεψη του πρώτου στις αυτοματοποιημένες εγκαταστάσεις του εργοστασίου. Στην σκωπτική παρατήρηση του Χ.Φορντ, για την «*αδυναμία των ρομπότ να πληρώνουν τη συνδικαλιστική τους συνδρομή*», ο

² Βλ. Ρούθερ Μπέργκμαν, «Ουτοπία για ρεαλιστές», εκδ. Ψυχογιός, 2017, Αθήνα, σελ. 222.

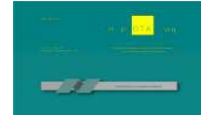
δεύτερος απάντησε: «*Χένρυ εσύ πως θα πείσεις τα ρομπότ να αγοράσουν τα αυτοκίνητά σου*»; !!

Με άλλα λόγια η ψηφιοποίηση, ιδιαίτερα η ρομποτική και η τεχνητή νοημοσύνη, σε συνθήκες κυριαρχίας των δογμάτων της νεοφιλελεύθερης αγοράς «*θέτουν υπό διωγμό τη ζωντανή εργασία*», με αποτέλεσμα την αυξανόμενη αβεβαιότητα στην απασχόληση και το άνοιγμα λεωφόρου στην ανεργία. Σε αντίθεση με τις προηγούμενες τεχνολογικές επαναστάσεις, όπου το ισοζύγιο μεταξύ καταργούμενων και νεο-δημιουργούμενων θέσεων εργασίας ήταν θετικό, στη λεγόμενη «4^η βιομηχανική επανάσταση», όλα τα στοιχεία και εκτιμήσεις διεθνών οργανισμών, αξιωματούχων του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, ερευνητών κλπ, δείχνουν ότι το ισοζύγιο θα να είναι αρνητικό! Ειδικότερα, σύμφωνα με έκθεση για το «*Μέλλον της Εργασίας*» που παρουσιάστηκε στο Παγκόσμιο Φόρουμ του Νταβός το 2016, με θέμα την «4^η βιομηχανική

επανάσταση»,³ προβλέπεται ότι στις 15 μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου, μεταξύ των οποίων ΗΠΑ, Κίνας, Ιαπωνίας, Γερμανίας και Ινδίας, η παραπέρα αυτοματοποίηση της παραγωγής και της χρήσης ρομπότ, θα προκαλέσουν απώλεια 7,1 εκατ. θέσεων εργασίας ως το 2020 και από την άλλη θα δημιουργηθούν μόλις 2,1 εκατ. θέσεις εργασίας υψηλής ειδίκευσης, ενώ το μερίδιο των ρομπότ στην παγκόσμια βιομηχανική παραγωγή θα εκτιναχτεί από 10% το 2015, στο 45% το 2025.

Οι «ζώνες επικινδυνότητας» αγγίζουν πολλούς κλάδους, ειδικότητες και επαγγέλματα. Ιδιαίτερα θα πληγούν οι εργαζόμενοι σε βαριές σωματικές εργασίες και εργασίες ρουτίνας (χειρωνακτικά εργαζόμενοι στη βιομηχανία, στις κατασκευές, στην εξόρυξη, στη γεωργία κá), στις διάφορες υπηρεσίες και την δημόσια διοίκηση, οι οδηγοί σε μέσα μεταφοράς (ταξί, λεωφορεία, φορτηγά), στην εφοδιαστική αλυσίδα (logistics), στις τηλεφωνικές πωλήσεις, σε εργασίες γραφείου και τράπεζες, στους επαγγελματίες λογιστές,

³ . <https://www.weforum.org/about/the-fourth-industrial-revolution>

τους μεσίτες, αναλυτές δεδομένων, φωτογράφους, βοηθούς δικηγόρων, κá. Σοβαρά επίσης θα πληγούν οι γυναίκες εργαζόμενες (γραμματείς, καταστήματα λιανικής πώλησης κá). Από την άλλη, θα αυξηθούν οι θέσεις εργασίας με υψηλή ειδίκευση, δημιουργικότητα, κριτική ικανότητα, ομαδική εργασία, πρωτοβουλία, κλπ.⁴

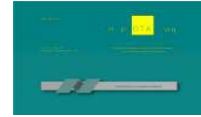
Παρ' ότι οι προβλέψεις είναι γενικά δυσμενείς για την εξέλιξη της απασχόλησης, δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει ο αντιφατικός χαρακτήρας αυτής της διαδικασίας. Δίπλα στην τάση μείωσης των θέσεων εργασίας, λόγω της χρήσης ρομπότ και των αυτοματοποιημένων εφαρμογών (δηλ. υποκατάσταση «ζωντανής εργασίας» με «νεκρή/υλοποιημένη εργασία»), δρουν αντίστροφοι παράγοντες συγκράτησης της μείωσης, κατ' αρχάς λόγω της αντίστασης των εργαζόμενων να μην γίνουν απολύσεις, αλλά διότι η χρήση ζωντανής εργασίας αποτελεί προϋπόθεση απόσπασης υπεραξίας και τελικά κέρδους. Οι ανασχετικοί παράγοντες οδηγούν τελικά σε

«συνύπαρξη» και σε «συνεργασία» εργαζόμενων και ρομπότ, αντί της πλήρους αυτοματοποίησης. Άλλωστε ακόμα και στην ακραία της μορφή η «αυτοματοποίηση» δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την ύπαρξη παράλληλα και «μη αυτοματοποιημένων» εργασιών, όπου παράγεται η νέα αξία και υπεραξία. Ωστόσο η τάση για μείωση γενικά της ζωντανής εργασίας είναι εμφανής, άρα χρειάζεται να δούμε λύσεις που δεν αυξάνουν την ανεργία.

3. Η απάντηση της μισθωτής εργασίας στην ψηφιοποίηση

Η ανάπτυξη και διάχυση των ψηφιακών εφαρμογών με όρους κεφαλαίου (ενίσχυσης κερδοφορίας), δημιουργεί ένα δυστοπικό μέλλον στη μισθωτή εργασία. Κατά συνέπεια αν κάτι προβάλλει ως ζωτική ανάγκη, είναι η *θέσπιση ουσιαστικών ρυθμίσεων προστασίας των εργαζόμενων στις πλατφόρμες, σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο και η κατοχύρωση θεμελιωδών εργασιακών δικαιωμάτων*. Κατ' αρχάς πρέπει να γίνει μείωση των ωρών

⁴ . Αναλυτικότερα βλ. Γιαν.Τόλιος, «Ψηφιακή Οικονομία, Μισθωτή Εργασία και Κοινωνικός ,πρ ΟΤΑ ση

εργασίας χωρίς μείωση αποδοχών. Η μετάβαση στην 6ωρη και στην 30ωρη εβδομαδιαία εργασία αποτελεί ζωτική ανάγκη τόσο για να μην αυξηθεί η ανεργία, όσο για να τονωθεί η ζήτηση, η παραγωγή και παραπέρα η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Εφαρμογή κατώτατου μισθού και σύναψη συλλογικών συμβάσεων. Κάλυψη κόστους χαμένων ορών εργασίας σε περίπτωση τεχνικών προβλημάτων της πλατφόρμας και καθιέρωση σαφών κωδίκων δεοντολογίας για όλους τους χρήστες της πλατφόρμας. Προσαρμογή των θεσμών κοινωνικής ασφάλισης για κάλυψη όλων των μορφών απασχόλησης, ανεξάρτητα από το είδος της σύμβασης κά.

Οι κοινωνικές δυνάμεις που έχουν ζωτικό συμφέρον και πρώτα απ' όλα οι δυνάμεις της μισθωτής εργασίας και τα ευρύτερα λαϊκά στρώματα, αποτελούν αντικειμενικά τον κινητήριο μοχλό ώθησης των κοινωνιών στην αναζήτηση ενός τέτοιου φερέγγυου δρόμου για ένα ελπιδοφόρο μέλλον από τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών..

..

B Καινοτομία και Αειφορία στο επίκεντρο της έρευνας

Αγγελίδης Μηνάς, Έξυπνες και ψηφιακές πόλεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση: προκλήσεις και πολιτικές

Αθανασοπούλου Μαρία, Αρχές και Πρακτικές του Βιώσιμου Τουρισμού: Πώς μπορούν να βοηθήσουν στην Τοπική Ανάπτυξη

Athanasopoulou Maria, Principles and Practices of Sustainable Tourism: How they can benefit Local Development

Αρβαντίδης Πασχάλης, Παπαγιαννίτσης Γεώργιος, Δεσλή Αθηνά-Ζωή, Βούλβουλη Αιμιλίας, Η Οικονομική και Αναπτυξιακή Συμβολή των Προγραμμάτων ΕΣΤΙΑ στις Τοπικές Κοινωνίες: μια πρώτη διερεύνηση

Βαρλαμίτης Κωνσταντίνος και Τσολακίδης Βασίλειος, Ευκαιρίες και προκλήσεις για έργα που εξοικονομούν ενεργειακούς πόρους για την τοπική κοινωνία. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Γαβριηλίδης Γκάμπυ, Εναλλακτικές πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης στις Ελληνικές Περιφέρειες – Η περίπτωση του Αώου ποταμού στην Ήπειρο

Διμέλλη Δέσποινα, Η συνεισφορά των νέων τεχνολογιών στην ανάπτυξη των νησιωτικών περιφερειών. Η περίπτωση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

Καλλιώρας Δημήτρης, Αδαμάκου Μαρία, Νιαβής Σπύρος, Πετράκος Γιώργος, Έρευνα, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη: Η Περίπτωση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Κατσικαβέλη Καλλιόπη, Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λιοσίων

Κωστόπουλος Τρύφωνας, Σύγχρονες τάσεις στο θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης

Κ. Λάππα, Ε. Μαδούρου και Σ. Σπανογιάννης, Έξυπνες πόλεις και προσβασιμότητα στην Ελλάδα

Μπούργος Μιχάλης, Προς ένα νέο βιώσιμο μοντέλο στρατηγικού σχεδιασμού και καινοτομίας: οι Περιφέρειες στο επίκεντρο

Παχής Τρύφωνας, Έρευνα, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη

Σακελλαρίου Ευάγγελος, Η εισαγωγή καινοτομίας στο τοπικό παραγωγικό σύστημα. Η περίπτωση της Αναπτυξιακής Καρδίτσας Αναπτυξιακής Ανώνυμης Εταιρίας Ο.Τ.Α.

Σεντελής Αθανάσιος, Η σημασία της τοπικής διαβούλευσης και γνώσης στον ενεργειακό σχεδιασμό των Α.Π.Ε: Η περίπτωση των ορεινών χώρων της Ελλάδας

Ταρναράς Ηλίας, Η συμβολή της τοπικής κοινωνίας σε μια βιώσιμη διαχείριση των ανακυκλώσιμων υλικών με παράλληλη αξιοποίηση των δημοτικών υποδομών

Τζάμου Χριστιάνα, Ανάμεσα στην (μητρό)πολη και τον φυσικό χώρο: η σημασία της διαφύλαξης και ορθής διαχείρισης της γεωργικής γης

Τσιμιτάκης Ματθαίος, Τα Εξάρχεια παραμένουν τόπος που θέτει κρίσιμα ερωτήματα

Τσολακίδης Βασίλης, Το ενεργειακό αποτύπωμα της Ελλάδας – Ανάγκη ενεργειακής μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικά ουδέτερη και κοινωνικά δίκαιη

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Αγγελίδης Μηνάς (2022): Έξυπνες και ψηφιακές πόλεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση: προκλήσεις και πολιτικές

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 430- 440

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Έξυπνες και ψηφιακές πόλεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση: προκλήσεις και πολιτικές

Αγγελίδης Μηνάς

Ομότιμος Καθηγητής Τομέα Πολεοδομίας και Χωροταξίας Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Περίληψη

Η ανάπτυξη στις μέρες μας συνδέεται ισχυρά με την παγκοσμιοποίηση και τη μετάβαση στην «έξυπνη» και «ψηφιακή» οικονομία, η οποία, με τη σειρά της, έχει πολύ σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και την κοινωνία. Η μετάβαση αυτή έχει επίσης πολύ σημαντικές χωρικές -ιδιαίτερα αστικές- διαστάσεις. Όλο και περισσότερες πόλεις της ΕΕ προωθούν έξυπνες και ψηφιακές δράσεις, χρησιμοποιώντας κατά βάση την εμπειρία πιο προηγμένων πόλεων σε αυτόν τον τομέα. Η δραστηριοποίηση αυτή επιταχύνει την ανάπτυξη πολλών πόλεων, αλλά «αφήνει πίσω» άλλες, δημιουργώντας νέες χωρικές ανισότητες.

Η εργασία εστιάζεται στις παραπάνω δυναμικές αλλά και στις αντίστοιχες πολιτικές, με πεδίο αναφοράς την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Σε μια πρώτη ενότητα, συζητούνται η έννοια και το θεματικό περιεχόμενο της έξυπνης πόλης και, στη συνέχεια, ο ειδικότερος, διευρυμένος ρόλος της «ψηφιοποίησης» (digitalization) στις έξυπνες αστικές δράσεις.

Ακολούθως, παρουσιάζονται και σχολιάζονται οι στρατηγικές της ΕΕ για την έξυπνη και ψηφιακή ανάπτυξη και τις έξυπνες και ψηφιακές πόλεις, πριν από την πανδημία covid-19, για την ανάκαμψη μετά την πανδημία και στη

συνέχεια. Συγκρίνονται, έστω και πολύ συνοπτικά, οι σχετικές διακηρύξεις στρατηγικής με τους σχεδιασμούς εφαρμογής και υποστηρίζεται ότι, παρά τα επιμέρους σημαντικά επιτεύγματα, η εφαρμογή των διακηρύξεων στρατηγικής παρουσίασε και παρουσιάζει σημαντικές αδυναμίες.

Τέλος, διατυπώνονται προτάσεις για τη βελτίωση της συνέργειας του αστικού σχεδιασμού με τις έξυπνες και ψηφιακές δράσεις.

Abstract

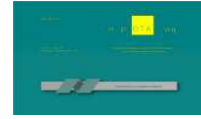
Development nowadays is strongly linked to globalization and the transition to the "smart" and "digital" economy, which, in turn, has very significant effects on the environment and society. This transition also has very important spatial - particularly urban - dimensions. More and more EU cities are promoting smart and digital actions, drawing on the experience of more advanced cities in this field. This activity accelerates the development of many cities, but "leaves behind" others, creating new spatial inequalities.

The paper focuses on the above dynamics but also on the corresponding policies, with reference to the European Union (EU).

In a first section, the concept and thematic content of the smart city are discussed, and then the more specific, expanded role of "digitalization" in smart urban actions.

It then presents and comments on the EU's strategies for smart and digital growth and smart and digital cities, before the covid-19 pandemic, for the post-pandemic recovery and beyond. The relevant strategy declarations are compared, albeit very briefly, with the implementation plans and it is argued that, despite the individual important achievements, the implementation of the strategy declarations presented and presents significant weaknesses.

Finally, proposals are made to improve the synergy of urban planning with smart and digital actions.

Εισαγωγή

Οι σημερινές πόλεις επηρεάζονται όλο και περισσότερο από την παγκοσμιοποίηση και τη μετάβαση στην ψηφιακή οικονομία, η οποία οδηγεί σε οικονομική ανάπτυξη αλλά και σε αύξηση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Οι πόλεις είναι το επίκεντρο αυτών των αλλαγών στο βαθμό που το ποσοστό του πληθυσμού που ζει σε αστικές περιοχές αυξάνεται συνεχώς (Angelidis & Drakouli, 2019).

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω προκλήσεων έχουν αναπτυχθεί τις τελευταίες δεκαετίες ειδικές στρατηγικές και δέσμες στόχων και παρεμβάσεων στις πόλεις. Οι περισσότερες από αυτές αρθρώνονται γύρω από τις έννοιες της «έξυπνης πόλης» και της «ψηφιακής πόλης».

Σημειώνεται ότι η εργασία δεν επιχειρεί να καλύψει όλες τις πτυχές ενός τόσο σύνθετου αντικειμένου, αλλά εστιάζεται στις κύριες προκλήσεις που τίθενται και στις σχετικές πολιτικές της ΕΕ.

Το εννοιολογικό πλαίσιο των έξυπνων/ψηφιακών πόλεων

Η ανάλυση των παραπάνω προκλήσεων σχετίζεται αναγκαστικά με νέες έννοιες και ορολογίες. Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να κατανοήσουμε τη δημιουργία των εννοιών της έξυπνης πόλης και της ψηφιακής πόλης.

Η έξυπνη πόλη συνδέεται με την έννοια της «έξυπνης ανάπτυξης» - η οποία βασίστηκε αρχικά στην εκμετάλλευση της Καινοτομίας και της ΕΤΑ (Έρευνα-Τεχνολογία-Ανάπτυξη)¹ προς την ψηφιακή οικονομία - βλ., μεταξύ άλλων, στο (Komninos, 2018). Σημειώνουμε συνοπτικά εδώ ότι η έννοια της έξυπνης πόλης συναρτάται στενά με εκείνες της πράσινης πόλης και της συμπεριληπτικής πόλης (Angelidis 2021a και Αγγελίδης 2021b) -με τις οποίες όμως δεν ασχολούμαστε εδώ.

¹ Βλ. για μια αναλυτική συζήτηση των εννοιών της Καινοτομίας και της ΕΤΑ (Έρευνα-Τεχνολογία-Ανάπτυξη) στο (Αγγελίδης, 2018)

Κύρια θεματικά πεδία των έξυπνων αστικών δράσεων

Στις μέρες μας, η συγκρότηση «έξυπνων πόλεων» συναρτάται με την υλοποίηση πολυάριθμων έξυπνων δράσεων. Για να δώσουμε μια έστω και πολύ συνοπτική εικόνα του περιεχομένου αυτών των δράσεων, παρουσιάζουμε τις θεματικές

ενότητες στις οποίες εντάσσονται - όπως οι τελευταίες έχουν διαρθρωθεί, χαρακτηριστικά, από σχετικές εκθέσεις του Vienna University of Technology, οι οποίες τυγχάνουν ευρείας αποδοχής (Vienna University of Technology / VUT, 2015) και (Vienna University of Technology / VUT, 2007).

Έξυπνη Οικονομία (Smart Economy)	Έξυπνη κινητικότητα (Smart Mobility),
Έξυπνο Περιβάλλον (Smart Environment)	Έξυπνος Πληθυσμός (Smart People),
Έξυπνη διαβίωση (Smart Living)	Έξυπνη Διακυβέρνηση (Smart Governance)

Παρουσιάζουμε την κατανομή της «Έξυπνης Οικονομίας», που μας ενδιαφέρει περισσότερο εδώ) σε υπο-ενότητες:

Καινοτόμο πνεύμα	Επιχειρηματικότητα
Οικονομική εικόνα και εμπορικά σήματα	Παραγωγικότητα
Ευελιξία της αγοράς εργασίας	Διεθνής ενσωμάτωση
Ικανότητα μετασχηματισμού	

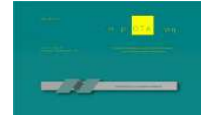
Πολιτικές της ΕΕ για τις έξυπνες και ψηφιακές πόλεις

Μπορούμε να εκτιμήσουμε κατ' αρχήν ότι η ΕΕ προτείνει τα τελευταία χρόνια αρκετά φιλόδοξες στρατηγικές (αιεφόρου) έξυπνης ανάπτυξης - τόσο γενικά όσο και σε ότι αφορά στις πόλεις.

Μια πρώτη σειρά σχετικών αναφορών γίνεται στη Στρατηγική «Ευρώπη 2020» - «Europe 2020 strategy» (European Commission, 2010) που

αποδίδει (διακηρυκτικά) μια σαφή προτεραιότητα στην «έξυπνη, αιεφόρο και συμπεριληπτική (inclusive) ανάπτυξη».

Τα τελευταία χρόνια, η ΕΕ έχει δώσει υψηλή προτεραιότητα στην πολιτική μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (ΧΕΑ) - η οποία καλείται να συμβάλει την αντιμετώπιση της

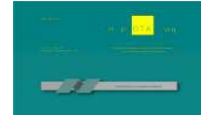
κλιματικής αλλαγής. Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission / EC) ενσωμάτωσε το 2015 και το 2020 τη μετάβαση σε μια οικονομία ΧΕΑ στην ΕΕ στη γενικότερη "Στρατηγική Ενεργειακής Ένωσης" (European Commission, 2020a). Επίσης, προωθήθηκε το 2020 ένα «νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία - Για μια καθαρότερη και ανταγωνιστικότερη Ευρώπη» (European Commission, 2020b) που περιλαμβάνεται στο νέο πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ με τίτλο "European Green Deal - Europe's new agenda for sustainable growth" (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019).

Στα τελευταία τριάντα χρόνια, η ΕΕ προωθεί ειδικότερες πολιτικές για τις πόλεις. Πιο συγκεκριμένα: διατυπώνει στρατηγικές αστικής αειφορίας, κυρίως μέσα από τις **Αστικές Ατζέντες (Agendas)** της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και άλλων Κοινοτικών οργάνων. Οι στρατηγικές υλοποιούνται κυρίως μέσω της υποστήριξης πιλοτικών καινοτόμων αιφώρων αστικών δράσεων.

Όσον αφορά στις έξυπνες πόλεις, η σχετική στρατηγική της ΕΕ υλοποιείται κυρίως μέσω της υποστήριξης ενός

αυξανόμενου αριθμού πρωτοβουλιών συνεργασίας, οι οποίες αναλαμβάνονται από τα Κράτη μέλη της ή ακόμα και από ομάδες ενδιαφερόμενων πόλεων. Σε αυτές ο ρόλος Κοινοτικών φορέων είναι συχνά ισχυρός. Βλ., μεταξύ άλλων, στο: (European Commission, 2021a). Στις πρωτοβουλίες αυτές εντάσσεται πλέον ένας τεράστιος αριθμός αστικών δράσεων, με πολύ σημαντικά επιτεύγματα σε πολλούς τομείς.

Η πανδημία covid-19 είχε σημαντικές επιπτώσεις σε θέματα υγείας αλλά οδήγησε και σε οικονομική και κοινωνική κρίση σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και στο επίπεδο της ΕΕ, όπως και σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Για να αντιμετωπίσουν αυτή την κρίση, οι χώρες της ΕΕ συμφώνησαν να εφαρμόσουν μια ριζικά νέα πολιτική για την ανάκαμψη, βασικό στοιχείο της οποίας ήταν ένα προσωρινό εργαλείο ανάκαμψης (αρχικού ύψους 750 δισεκατομμυρίων ευρώ) που ονομάζεται «NextGenerationEU». Έχει μεγάλη σημασία το γεγονός ότι τα εργαλεία εφαρμογής του τελευταίου αποδίδουν προτεραιότητα στην ψηφιοποίηση (στο "Digital") – το οποίο μας ενδιαφέρει

ειδικότερα εδώ². Επισημαίνουμε ότι η **Πολιτική Συνοχής** της ΕΕ, μια σε μεγάλο βαθμό χωρική (place-based) πολιτική, καλείται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη στήριξη της μετάβασης της ΕΕ σε μια ψηφιακή οικονομία - βλέπε, μεταξύ άλλων, στο: (European Commission, 2020a).

Σήμερα, ο πόλεμος στην Ουκρανία και η συναρτώμενη με αυτόν ενεργειακή κρίση στην ΕΕ απαιτούν και νέες παρεμβάσεις της ΕΕ, των κρατών μελών αλλά και των αρχών των πόλεων, για τον μετριασμό της κρίσης. Συνοπτικά, η διατήρηση της στρατηγικής προτεραιότητας στην έξυπνη και ψηφιακή οικονομία μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην υπέρβαση της τωρινής κρίσης, εφόσον μπορεί να επιταχύνει την χρησιμοποίηση ανανεώσιμων μορφών ενέργειας – και γενικότερα και ειδικότερα στις πόλεις.

Κατά την άποψή μας, η υλοποίηση της ψηφιοποίησης στις πόλεις, και πριν (σε συνάρτηση με την

ανάκαμψη) και τώρα (σε συνάρτηση με τον μετριασμό της κρίσης) επιταχύνει αντικειμενικά την προσαρμογή του αστικού σχεδιασμού στην ΕΕ στην εξυπηρέτηση έξυπνων ψηφιακών στόχων. Γενικότερα, μόνο μια έντονη και γρήγορη τέτοια προσαρμογή μπορεί να συμβάλει στην παραγωγή ουσιαστικών αποτελεσμάτων.

Στην ίδια λογική, επισημαίνουμε ότι, από το 2019 έως το 2021, οι στρατηγικές και οι στόχοι της ΕΕ που συνδέονται με τον έξυπνο χωρικό (place-based) σχεδιασμό προσαρμόστηκαν και επεκτάθηκαν περαιτέρω. Από τα πολυάριθμα σχετικά έγγραφα, θεωρούμε χρήσιμο να αναφερθούμε στις δύο πολύ πρόσφατες (2020) **Χωρικές Ατζέντες**: την «Χωρική (Εδαφική) Ατζέντα 2030. Ένα μέλλον για όλους τους τόπους» (ΧΑ 2030) (Ministers for Spatial Planning - EU, 2020) και την «Νέα Χάρτα της Λειψίας (πολιτική για το κοινό καλό, ολοκληρωμένες προσεγγίσεις, πολύ-επίπεδη διακυβέρνηση, χωρικές (place-based)

² Βέβαια, η ψηφιοποίηση μαζί με την «πράσινη ανάπτυξη» ("Green") αντιμετωπίζονται ως «δίδυμες πτυχές της μετάβασης στην ανάκαμψη»

(European Commission and Parliament and Council, 2021b).

προσεγγίσεις, συμμετοχή και συν-δημιουργία» (NXL) (Ministers on Urban Matters - EU, 2020).

Όσον αφορά στην χωρική και αστική στρατηγική της ΕΕ, η *Χωρική Ατζέντα 2030* (ΧΑ 2030) υποστηρίζει, μεταξύ άλλων: «οι τομεακές πολιτικές, οι δημοτικές, περιφερειακές, εθνικές, Κοινοτικές και άλλες αρχές, καθώς και οι κοινωνικοί φορείς πρέπει να συνενώσουν την δράση τους. Πρέπει να συνεργαστούν για την επίτευξη της ανταγωνιστικότητας, της συμπεριληπτικότητας, της αειφορίας, και της ανθεκτικότητας μέσω μιας συμμετοχικής και καινοτόμου ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης».

Σε περισσότερο «αστικό» επίπεδο, η *Νέα Χάρτα της Λειψίας (NXL)* τονίζει ότι η *μετασχηματιστική δύναμη που διαθέτουν οι πόλεις πρέπει να χρησιμοποιείται, κατά προτεραιότητα, για το κοινό καλό*. Στη συνέχεια, υποστηρίζει, ειδικότερα, ότι «... οι ψηφιακές τεχνολογίες μετασχηματίζουν δραστικά την κοινωνία, δημιουργώντας δυναμικά πολιτικά, κοινωνικά, οικολογικά και οικονομικά οφέλη. Ωστόσο, αυτές οι τεχνολογίες προκαλούν ... ισχυρές νέες

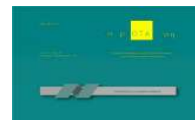
προκλήσεις, όπως οι «ψηφιακές ανισότητες» (*digital divide*), η *έλλειψη ιδιωτικότητας, προβλήματα ασφάλειας και εξαρτήσεις από την αγορά ...*».

Επίσης, επισημαίνεται ότι οι εθνικές και περιφερειακές αστικές πολιτικές θα πρέπει να ενισχυθούν ώστε να ενδυναμωθούν οι πόλεις και να συμβάλουν στη συνεπή εφαρμογή της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Κατά την άποψή μας, απαιτούνται κατάλληλες δημόσιες ρυθμίσεις για την εξισορρόπηση της μονόπλευρης κατεύθυνσης των ψηφιακών λύσεων που προωθούνται από τις ιδιωτικές εταιρείες για τις πόλεις. Για αυτό τον σκοπό θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί, κατά προτεραιότητα, η Πολιτική Συνοχής η οποία εξ ορισμού, υποστηρίζει χωρικές (place - based) προσεγγίσεις για τοπικά και περιφερειακά αστικά σχέδια.

Ορισμένα συνοπτικά συμπεράσματα και προτάσεις

Προχωρώντας σε μια γενικότερη εκτίμηση (έστω και πολύ συνοπτική):

Αναμφίβολα, η εφαρμογή όλων των στρατηγικών της ΕΕ στις οποίες αναφερθήκαμε – τόσο εκείνων που συνδέονται με την έξυπνη και ψηφιακή

ανάπτυξη όσο και των ειδικότερων για τις έξυπνες και ψηφιακές πόλεις – είχε πολύ σημαντικά θετικά αποτελέσματα.

Είναι όμως απαραίτητο να συσχετίσουμε τα επιτευχθέντα με τα αναμενόμενα, με τις διακηρύξεις των σχετικών στρατηγικών.

Γενικά, τα *κείμενα στρατηγικής* αποτελούν, όταν διατυπώνονται, απλά και μόνο *διακηρύξεις προθέσεων*. Όμως, κάθε διακήρυξη στρατηγικής πρέπει να συνοδεύεται από ένα κατάλληλο σχέδιο εφαρμογής της, προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι θα υλοποιηθεί στην πράξη η στρατηγική. Συχνά, τα σχέδια εφαρμογής δεν διαμορφώνονται με τρόπο που να επιτρέπει την ουσιαστική εφαρμογή των αντίστοιχων στρατηγικών (διακηρύξεων προθέσεων). Σε αυτές τις περιπτώσεις, ακόμα και πριν από την έναρξη της εφαρμογής των σχεδίων, γίνεται φανερό ότι τα *«πραγματικά αποτελέσματα»* θα διαφέρουν σημαντικά από την διακήρυξή της στρατηγικής. Για να ανταποκρίνονται τα *«πραγματικά αποτελέσματα»* στη διακήρυξη της στρατηγικής, *είναι απαραίτητο να περιλαμβάνονται στα σχέδια εφαρμογής κατάλληλα χρηματοδοτικά μέσα και*

εργαλεία, όπως επίσης και κατάλληλες ρυθμίσεις διακυβέρνησης.

Στην περίπτωση όλων των στρατηγικών στις οποίες αναφερθήκαμε φαίνεται ότι στους σχεδιασμούς εφαρμογής δεν εντάχθηκαν επαρκή χρηματοδοτικά μέσα ούτε αρκετές μεταρρυθμίσεις διακυβέρνησης. Αυτό χρειάζεται να αλλάξει.

Ειδικότερα όσον αφορά στη συνέργεια του αστικού σχεδιασμού με τις έξυπνες και ψηφιακές δράσεις:

Ο αστικός σχεδιασμός χρειάζεται να γίνει περισσότερο ευέλικτος ώστε να προσαρμόζεται καλύτερα στην εφαρμογή έξυπνων και ψηφιακών αστικών δράσεων. Αντίστροφα, όμως, από τις παραπάνω δράσεις θα πρέπει να επιλέγονται εκείνες που συμβαδίζουν καλύτερα με τους στόχους των νομιμοποιημένων μέσω διαδικασιών λαϊκής συμμετοχής αστικών σχεδίων.

Στην πράξη, σε αυτό μπορεί να βοηθήσουν ειδικές μελέτες (ή απλούστερες διερευνήσεις) σκοπιμότητας της εφαρμογής έξυπνων και ψηφιακών δράσεων, ειδικά *«παρατηρητήρια»* της έξυπνης και ψηφιακής ανάπτυξης των πόλεων κλπ.

Όστε, τελικά, ο έξυπνος και ψηφιακός σχεδιασμός των πόλεων να μην παραμένει στις διακηρύξεις - δηλαδή, «στα χαρτιά».

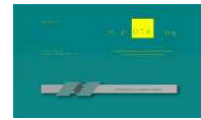
Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Αγγελίδης Μηνάς (2018). *Η συμβολή της έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας στην ισχυροποίηση του αναπτυξιακού ρόλου των μεγάλων ελληνικών περιφερειακών κέντρων* in 16th regular scientific conference of the Greek Section of European and International Regional Science Association (RSAI, ERSA) "Local and regional development strategies: Modern Challenges" 06/2018, Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο
- Angelidis Minas & Drakouli Eleni. (2019). *Smart and green cities in the European Union* in ERSA GR 17th Regular Scientific Conference: Research, Innovation, Competitiveness and Local and Regional Development 06/2019, Athens, Panteion Univ.
- Angelidis Minas (2021a) *Smart green just city actions versus urban planning in European Union* in Journal "Sustainable Development, Culture, Traditions" Volume 1a/2021 DOI: 10.26341/issn.2241-4002-2021-1a-6
- Αγγελίδης Μηνάς (2021b). *Η εφαρμογή στόχων για έξυπνη, πράσινη και δίκαιη ανάπτυξη των πόλεων: μια ισχυρή πρόκληση για τον χωρικό σχεδιασμό*, κεφάλαιο του βιβλίου: 26 κείμενα για τη μελέτη και το σχεδιασμό της πόλης, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ / ΔΠΜΣ Πολεοδομία και Χωροταξία
- European Commission. (2010). *EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth* COM (2010) 2020 Communication from the Commission. Brussels: European Commission.
- European Commission. (2019). *The European Green Deal - Communication from The Commission to the Parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions* COM (2019) 640 final. Brussels: EC. Retrieved from <https://eur->

lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF

- European Commission. (2020a). *2020 report on the State of the Energy Union COM/2020/950 final*. Brussels: European Commission.
- European Commission. (2020b). *A new Circular Economy Action Plan For a cleaner and more competitive Europe COM (2020) 98 final*. Brussels: European Commission.
- European Commission and Parliament and Council. (2021). *Recovery plan for Europe*. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_en
- European Commission. (2021a). *Smart cities* Retrieved from European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities: https://ec.europa.eu/info/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/city-initiatives/smart-cities_en
- European Commission. (2021b). *European Green Capital* Retrieved from European Green Capital: <https://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/>
- Komninos, N. (2018). *Smart Cities*. In B. (. Warf, *The SAGE Encyclopedia of the Internet* (pp. 783-789). Sage Publications.
- Ministers for Spatial Planning - EU. (2020). *Territorial Agenda 2030 - A future for all places. Informal meeting of Ministers responsible for Spatial Planning and Territorial Development and/or Territorial Cohesion 1 December 2020, Germany*. Lisboa: Directorate-General for Territory (DGT).
- Ministers on Urban Matters - EU. (2020). *The New Leipzig Charter - The transformative power of cities for the common good. The New Leipzig Charter - Adopted at the Informal Ministerial Meeting on 30 November 2020*. German Presidency of the Council of the EU www.bmi.bund.de.
- Vienna University of Technology / VUT. (2007). *Smart cities Ranking of European medium-sized cities*. Wien:

VUT - Centre of Regional Science

http://www.smart-cities.eu/download/smart_cities_final_report.pdf.

- Vienna University of Technology / VUT. (2015). *European smart cities*. Wien <http://www.smart-cities.eu/>: VUT.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Αθανασοπούλου Μαρία (2022): Αρχές και Πρακτικές του Βιώσιμου Τουρισμού: Πώς μπορούν να βοηθήσουν στην Τοπική Ανάπτυξη,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 441- 446

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Αρχές και Πρακτικές του Βιώσιμου Τουρισμού: Πώς μπορούν να βοηθήσουν στην Τοπική Ανάπτυξη

Αθανασοπούλου Μαρία

Ιδρύτρια της εταιρίας τουριστικού μάρκετινγκ Respond On Demand και ambassador σε Ελλάδα και Κύπρο του διεθνούς οργανισμού Green Destinations

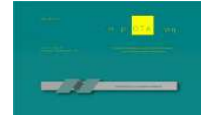
Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια ακούμε όλο και περισσότερο για το Βιώσιμο Τουρισμό (sustainable tourism). Τι ακριβώς όμως είναι ο Βιώσιμος Τουρισμός και πως μπορεί να βοηθήσει την τοπική κοινότητα να αναπτυχθεί? Στο παρόν άρθρο θα δούμε τον ορισμό του βιώσιμου τουρισμού, θα προσεγγίσουμε εν συντομία τις αρχές και τις πρακτικές του και θα εξετάσουμε πως αυτές μπορούν να οδηγήσουν τις τοπικές κοινωνίες στην ανάπτυξη. Αναλύοντας ένα προς ένα μερικά από τα βασικότερα κριτήρια της Βιωσιμότητας στον Τουρισμό θα δούμε πως η εφαρμογή τους, αν γίνει με τον προσήκοντα τρόπο,

μπορεί να επιφέρει μεγάλες βελτιώσεις στην καθημερινότητα των ντόπιων.

Θα συνειδητοποιήσουμε επίσης πως η εφαρμογή των αρχών του βιώσιμου τουρισμού είναι το κατάλληλο εκείνο εργαλείο με το οποίο θα υπάρξει οικονομική άνθιση των τοπικών κοινωνιών, με στόχο όμως η ανάπτυξη αυτή να έχει όσο το δυνατόν λιγότερες αρνητικές συνέπειες για το περιβάλλον και την τοπική κοινότητα

Στο τέλος του άρθρου θα τονίσουμε και το ρόλο που παίζει η Καινοτομία στην εφαρμογή των αρχών του Βιώσιμου Τουρισμού και πως μπορεί να συνδράμει θετικά στην Τοπική Ανάπτυξη.

Τα τελευταία χρόνια ακούμε όλο και περισσότερο για το Βιώσιμο Τουρισμό (sustainable tourism). Τι ακριβώς όμως είναι ο Βιώσιμος Τουρισμός και πώς μπορεί να βοηθήσει την τοπική κοινότητα να αναπτυχθεί?

Ξεκινώντας, ας προσπαθήσουμε να διασαφηνίσουμε τον ορισμό του βιώσιμου τουρισμού:

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών ορίζει τον αειφόρο τουρισμό ως τον τουρισμό που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των σημερινών τουριστών και των περιοχών υποδοχής, ενώ παράλληλα προστατεύει και ενισχύει τις ευκαιρίες για το μέλλον. Αντί να αποτελεί ένα είδος προϊόντος, είναι θα λέγαμε ένας τρόπος ζωής, ένας κώδικας συμπεριφοράς, που διέπει όλες τις τουριστικές δραστηριότητες. Ως εκ τούτου, είναι αναπόσπαστο στοιχείο όλων των πτυχών της τουριστικής ανάπτυξης και διαχείρισης. Ο στόχος του βιώσιμου τουρισμού είναι να διατηρηθούν τα οικονομικά και κοινωνικά πλεονεκτήματα της τουριστικής ανάπτυξης, μειώνοντας ή μετριάζοντας παράλληλα τις ανεπιθύμητες επιπτώσεις στο φυσικό,

ιστορικό, πολιτιστικό ή κοινωνικό περιβάλλον. Αυτό επιτυγχάνεται με την εξισορρόπηση των αναγκών των τουριστών με εκείνες του προορισμού.

Ο βιώσιμος τουρισμός μπορεί να οριστεί ως ένα είδος τουρισμού που έχει περισσότερα οφέλη από ό,τι αρνητικές επιπτώσεις, ιδίως όσον αφορά το περιβάλλον, την οικονομία και τις κοινότητες. Ο πραγματικά βιώσιμος και υπεύθυνος τουρισμός θα πρέπει να κάνει τους προορισμούς καλύτερους για τους ανθρώπους, τόσο τους ντόπιους όσο και τους επισκέπτες.

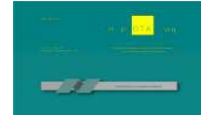
Οι κύριες ευθύνες του βιώσιμου τουρισμού περιλαμβάνουν:

Την προστασία του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων και της άγριας ζωής.

Την παροχή κοινωνικοοικονομικών πλεονεκτημάτων για τις κοινότητες που ζουν στους τουριστικούς προορισμούς.

Τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και τη δημιουργία αυθεντικών τουριστικών εμπειριών.

Να φέρνουν σε επαφή τουρίστες και τοπικές κοινότητες για αμοιβαίο όφελος.

Βασικές Αρχές και πρακτικές του Βιώσιμου Τουρισμού

Ας εξετάσουμε τώρα λίγο πιο αναλυτικά τα βασικά κριτήρια και τις συνηθέστερες πρακτικές του βιώσιμου τουρισμού, και το πώς βοηθούν στην ανάπτυξη της τοπικής κοινότητας.

Υποστήριξη της ανάπτυξης της τοπικής κοινότητας

Η φιλοσοφία του βιώσιμου τουρισμού οδηγεί σε πρωτοβουλίες που στόχο έχουν τη βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, π.χ. τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, τη βελτίωση των τοπικών εγκαταστάσεων και υποδομών κλπ. Οι δραστηριότητες εν γένει δε θα πρέπει να θέτουν σε κίνδυνο την παροχή βασικών υπηρεσιών, όπως τρόφιμα, νερό, ενέργεια, υγειονομική περίθαλψη ή αποχέτευση, στην τοπική κοινότητα.

Δίκαιη (Καλή) απασχόληση

Η ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού προϋποθέτει την προσφορά ίσων ευκαιριών και δίκαιης απασχόλησης σε όλους στην τοπική κοινότητα. Τα εργασιακά δικαιώματα γίνονται σεβαστά και η εργασία είναι ασφαλής και χωρίς αποκλεισμούς. Ασφαλές και προσβάσιμο πρέπει να είναι επίσης και το περιβάλλον

εργασίας. Στους κατοίκους θα πρέπει να παρέχονται ίσες ευκαιρίες απασχόλησης και εξέλιξης χωρίς κανενός είδους διακρίσεις.

Μείωση της χρήσης ενέργειας & του CO₂

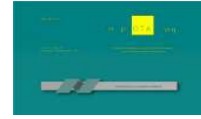
Μια από τις βασικές αρχές του Βιώσιμου Τουρισμού είναι η ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης ενέργειας και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Πολλές πρακτικές του οδηγούν επίσης στην ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης ενέργειας, ενώ καταβάλλονται προσπάθειες για την αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Προσαρμογή στο κλίμα

Ο Βιώσιμος Τουρισμός πρεσβεύει επίσης την κλιματική προσαρμογή με περιβαλλοντολογικά φιλικές μεθόδους. Προτείνει μέτρα για ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, με τρόπο κοινωνικά και περιβαλλοντικά φιλικό.

Αποφυγή αποβλήτων & πλαστικών

Μια από τις βασικές αρχές του Βιώσιμου Τουρισμού είναι η αποφυγή των

αποβλήτων, ειδικά των αναλώσιμων μιας χρήσης και των πλαστικών. Επίσης, προτείνει την εφαρμογή πρακτικών για την επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωσή τους.

Λιγότερη ρύπανση, νερό και θόρυβος

Ο Βιώσιμος Τουρισμός πρεσβεύει την πρόληψη της ρύπανσης του θορύβου και της σπατάλης του νερού. Προτείνει τη λήψη μέτρων για την πρόληψη της ηχορύπανσης αλλά και για τη μείωση της κατανάλωσης του νερού.

Πράσινα προϊόντα & Επιχειρήσεις

Βασική επιδίωξη του Βιώσιμου Τουρισμού είναι η προώθηση τοπικών, φιλικών προς το περιβάλλον και Fairtrade προϊόντων. Κατά την αγορά και την προσφορά αγαθών και υπηρεσιών, πρέπει να δίνεται προτεραιότητα στους τοπικούς προμηθευτές, όποτε αυτοί είναι διαθέσιμοι και διαθέτουν επαρκή ποσότητα και ποιότητα.

Φύση, τοπία & ζώα

Ο Βιώσιμος Τουρισμός υποστηρίζει επίσης την προώθηση της οικολογικής προστασίας και αναγέννησης. Υποστηρίζει και συμβάλλει στη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στις προστατευόμενες φυσικές περιοχές και περιοχές υψηλής αξίας βιοποικιλότητας. Ο Βιώσιμος Τουρισμός υποστηρίζει την ελαχιστοποίηση οποιασδήποτε διαταραχής των φυσικών οικοσυστημάτων και προτρέπει στην αποκατάστασή τους. Υποστηρίζει επίσης την αρχή της αντισταθμιστικής συνεισφοράς.

Πολιτισμός & αίσθηση του τόπου

Μέγιστο ζήτημα για το Βιώσιμο Τουρισμό είναι η προστασία της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς και της αίσθησης του τόπου. Ο Βιώσιμος Τουρισμός συμβάλλει στην προστασία, διατήρηση και ανάδειξη του τόπου, και των παραδόσεων ιστορικής, αρχαιολογικής και πολιτιστικής αξίας, οι οποίες θα πρέπει να είναι ελεύθερα προσβάσιμες από τους ντόπιους.

Διαχείριση & πληροφόρηση

Τέλος, είναι απαραίτητη η χρήση συστήματος διαχείρισης των εφαρμοζόμενων αρχών του βιώσιμου τουρισμού και η δημόσια επικοινωνία των επιδόσεων του προορισμού σε σχέση με τη βιωσιμότητα. Θα πρέπει να υπάρχει ένα σύστημα με γραπτές κατευθυντήριες γραμμές για να αξιολογεί, να διαχειρίζεται και να βελτιώνει τη βιωσιμότητα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Σημαντικό επίσης είναι να ανακοινώνονται η πολιτική, οι δράσεις και οι επιδόσεις της εφαρμοζόμενης βιωσιμότητας.

Από όλα τα παραπάνω, γίνεται φανερό πως η εφαρμογή των αρχών του βιώσιμου τουρισμού είναι το κατάλληλο εκείνο εργαλείο με το οποίο θα υπάρξει μελλοντική ανάπτυξη και οικονομική άνθιση των τοπικών κοινωνιών, με στόχο όμως η ανάπτυξη αυτή να έχει όσο το δυνατόν λιγότερες αρνητικές συνέπειες για το περιβάλλον και την τοπική κοινότητα.

Τέλος, ας δούμε συνοπτικά και το ρόλο που παίζει η Καινοτομία στην

εφαρμογή των αρχών του Βιώσιμου Τουρισμού και πώς μπορεί να συνδράμει θετικά στην Τοπική Ανάπτυξη.

Για παράδειγμα, στις περιφέρειες της Μάγχης της Γαλλίας και της Αγγλίας, οι παράκτιες περιοχές και οι φυσικοί τόποι, όπως τα γεωπάρκα, προσελκύουν πάνω από 20 εκατομμύρια επισκέπτες ετησίως. Οι επιπτώσεις των επισκεπτών σε αυτές τις ευαίσθητες περιοχές και μία ολοένα αυξανόμενη ζήτηση για φυσιολατρικό τουρισμό έχει οδηγήσει σε διασυννοριακά έργα τα οποία επικεντρώθηκαν στο να παρέχουν καινοτόμες λύσεις για τη δημιουργία ενός νέου μοντέλου βιώσιμου τουρισμού.

Το έργο [USAC \(UNESCO\)](#), αξίας 1,2 εκατομμυρίου ευρώ, αναπτύσσει νέες δραστηριότητες βιώσιμου τουρισμού γύρω από τη σήραγγα της Μάγχης.

Επίσης, το έργο [EXPERIENCE](#), αξίας 23,3 εκατομμυρίων ευρώ, δοκιμάζει και προτείνει προσφορές εκτός εποχής για να παρατείνει την τουριστική περίοδο και να προσελκύσει περισσότερους επισκέπτες σε έξι περιοχές στη Γαλλία και την Αγγλία, από τον Οκτώβριο έως τον Μάρτιο.

Τέλος, το έργο [VISTA AR](#), αξίας 8,3 εκατομμυρίων ευρώ, αντιμετωπίζει την αυξανόμενη ανάγκη για ψηφιακή και τεχνολογική μετάβαση στον πολιτιστικό τομέα. Το έργο αναπτύσσει και εφαρμόζει εμπειρίες εικονικής πραγματικότητας για τουριστικά αξιοθέατα, σε περιοχές πολιτιστικής κληρονομιάς στην Αγγλία και τη Γαλλία. Επίσης, παρέχει εργαλεία ώστε να επιτρέπει στους διαχειριστές των συγκεκριμένων τοποθεσιών να αποκτούν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις συμπεριφορές και τα ενδιαφέροντα των επισκεπτών τους.

Επίλογος

Από όλα τα παραπάνω, είναι κάτι παραπάνω από φανερό ότι ο Βιώσιμος Τουρισμός μπορεί να οδηγήσει τους προορισμούς και τις τοπικές κοινωνίες σε ένα μέλλον λαμπρό. Μπορεί να προτείνει λύσεις και να εξαφανίσει προβλήματα του παρελθόντος, μιας που πρεσβεύει μια σχετικά νέα φιλοσοφία και αποτελεί έναν νέο τρόπο για να ζούμε και να ταξιδεύουμε.

Σε αντίθεση με όσα πιστεύουν οι περισσότεροι, η εφαρμογή των αρχών

του βιώσιμου τουρισμού δεν είναι ούτε πολύπλοκη ούτε δαπανηρή, αρκεί ο προορισμός ή η επιχείρηση να επιλέξουν τη σωστή διαδικασία. Στην ουσία, χρειάζεται να εργασθούν σύμφωνα με ένα διεθνές πρότυπο βεβαίωσης της εφαρμογής των κριτηρίων του Βιώσιμου Τουρισμού και αμέσως μετά, ζητώντας πιστοποίηση από έναν αξιόπιστο διεθνή οργανισμό.

Ένα τέτοιο εργαλείο είναι το micro certification Good Travel Scan, από τους Green Destinations. Αντιπρόσωπος του σε Ελλάδα και Κύπρο είναι η εταιρία τουριστικού μάρκετινγκ Respond On Demand. Μπορείτε να μάθετε τη διαδικασία επικοινωνώντας στο email: respondondemand@gmail.com

Πηγές:

<https://www.unwto.org/>

<https://greendestinations.org/>

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diaplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Athanasopoulou Maria (2022): Principles and Practices of Sustainable Tourism: How they can benefit Local Development.,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 447- 452

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Principles and Practices of Sustainable Tourism: How they can benefit Local Development

Athanasopoulou Maria

Founder of the tourist marketing company Respond On Demand and ambassador in Greece and Cyprus of the international organization Green Destinations

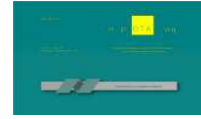
Summary

In recent years, we have been hearing more and more about sustainable tourism. But what exactly is sustainable tourism and how can it support to the growth of the local community? In this article we will refer to the definition of the sustainable tourism, we will briefly approach its principles and practices and we will examine how they can lead to the development of the local communities . By looking one by one at some of the key criteria of Sustainability in Tourism, we will see how their implementation, if done in the right way, can bring great improvements in the daily lives of local people.

We will also realize that the application of the principles of sustainable tourism is the right tool for the economic development of local communities, but with the aim that this development has the least possible negative impact on the environment and the local community.

At the end of the article, we will also look at the role of Innovation in the implementation of the principles of Sustainable Tourism, and how it can contribute positively to Local Development.

Sustainable tourism is gaining ground in recent years. But what exactly is

Sustainable Tourism and how can it benefit the development of the local community?

To begin with, let us try to clarify the definition of sustainable tourism:

The United Nations World Tourism Organization defines sustainable tourism as tourism that addresses the needs of present tourists and host regions while protecting and enhancing opportunities for the future. Rather than being a type of product, it is so to speak, a way of life, a code of conduct that underpins all tourism activities. It is, therefore, integral to all aspects of tourism development and management. Sustainable tourism aims to retain the economic and social benefits of tourism development, while reducing or mitigating undesirable impacts on the natural, historic, cultural or social environment. This is achieved by balancing the needs of tourists with those of the destination.

Sustainable tourism can be defined as a form of tourism that has more benefits than adverse effects, especially in terms of the environment, the economy and the communities. Truly sustainable and responsible tourism

should make destinations better for people, both locals and visitors.

The main responsibilities of sustainable tourism include:

The protection of the environment, natural resources and wildlife.

The provision of socioeconomic benefits for the communities living in tourist destinations.

The conservation of cultural heritage and the creation of authentic tourist experiences.

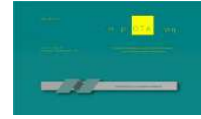
Bringing together tourists and local communities for mutual benefit.

Basic Principles and Practices of Sustainable Tourism

Let us now examine the main criteria and the most common practices of sustainable tourism in more detail, and the way they can benefit the development of the local community.

Supporting local community development

The concept of sustainable tourism leads to initiatives whose objective is to improve social and community development, i.e. the improvement of the quality of life, the improvement of

local facilities and infrastructure, etc. Activities in general should not jeopardize the provision of essential services, such as food, water, energy, health care or sanitation to the local community.

Fair employment (Decent work)

The sustainable tourism development requires the provision of equal opportunities and fair employment to all people in the local community. Employment rights are respected and work is safe and inclusive. The workplace should also be made accessible and safe. Residents should be provided with equal employment opportunities and career progression without any form of discrimination.

Reduction of energy use & CO₂

One of the basic principles of Sustainable Tourism is the minimization of energy consumption and the reduction of greenhouse gas emissions. Many of its practices also lead to the minimization of energy consumption, while attempts are made to increase the use of renewable energy sources.

Climate adaptation

Sustainable Tourism also addresses climate adaptation with environmentally friendly methods. It proposes measures to enhance climate adaptation and resilience, in a socially-oriented and environmentally friendly way.

Waste & plastic waste avoidance

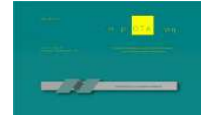
One of the basic principles of Sustainable Tourism is to avoid waste, especially single use disposable and plastic products. It further recommends the implementation of practices that ensure their reuse or recycling.

Less pollution, water and noise

Sustainable Tourism urges the prevention of noise pollution and water waste. It proposes that measures be adopted to prevent noise pollution and to reduce water consumption.

Green products & Businesses

One of the principal objectives of Sustainable Tourism is to promote local, environmentally friendly and Fairtrade products. During any activity that

involves purchasing and offering goods and services, priority should be given to local suppliers, whenever they are available and adequate in quantity and quality.

Nature, landscapes & animals

Sustainable Tourism also encourages the promotion of environmental protection and regeneration. It supports and contributes to the conservation of biodiversity. Particular attention is given to natural protected areas and areas of high biodiversity value. Sustainable Tourism supports the minimization of any disruption to natural ecosystems and urges their restoration. It also supports the principle of compensatory contribution.

Culture & sense of place

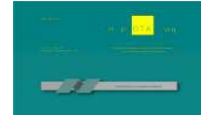
The protection of local cultural heritage and sense of place is of major concern to Sustainable Tourism. Sustainable Tourism contributes to the protection, preservation and promotion of the place, as well as the historical, archaeological and cultural value of its traditions, which should be fully accessible by locals.

Management & information

Lastly, the use of a management system is required regarding the principles of sustainable tourism applied as well as public communication of destination performance in relation to sustainability. There should be a system with written guidelines for the assessment, management and improvement of sustainability in the short- and long-term. It is also essential that the policy, the actions and the sustainability performance be communicated.

It follows from all the foregoing that the implementation of the principles of sustainable tourism is the appropriate tool with which there will be future development and economic prosperity of local societies, but the aim should be to facilitate this development in such a way as to keep adverse side-effects for the environment and the local community to a minimum.

Finally, let us briefly examine the role of Innovation in the implementation of the principles of Sustainable Tourism and how it can provide a positive contribution to Local Development.

For example, in the Channel regions of France and England, coastal areas and natural sites, such as geoparks, attract over 20 million visitors annually. The impact of the flow of visitors to these environmentally sensitive areas and the increasing demand for nature tourism has led to cross-border projects which focused on providing innovative solutions for the development of a new sustainable tourism model.

The EUR 1.2 million [USAC](#) (UNESCO Sites Across the Channel) project is developing new sustainable tourism activities around the Channel.

Moreover, the EUR 23.3 million [EXPERIENCE](#) project is testing and launching off-season offers to extend the tourism season and attract more visitors in six regions in France and England, from October to March.

Lastly, the EUR 8.3 million [VISTA AR](#) project addresses the increasing demand for digital and technological transition in the cultural sector. The project develops and implements virtual reality experiences for tourist attractions in cultural heritage sites in England and

France. It also provides tools to allow site managers to access information relating to their visitors' behaviors and interests.

Epilogue

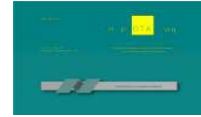
The conclusion to be drawn from the foregoing is that it is fairly obvious that Sustainable Tourism can lead the way to a bright future for destinations and local communities. It can present solutions and eliminate problems of the past, as it is a relatively new concept and it represents a new way of living and traveling.

Contrary to popular opinion, the implementation of the principles of sustainable tourism is neither complicated nor costly, as long as the destination or business follows the proper procedure. In essence, they need to work according to worldwide certification standards by Global Sustainable Tourism Criteria and immediately thereafter, request certification from a credible international organization.

One such tool is micro certification Good Travel Scan, by Green

Athanasopoulou Maria

Principles and Practices of Sustainable Tourism: How they can benefit Local Development

Destinations. The tourism marketing agency Respond On Demand is its representative in Greece and Cyprus. For more information about the procedure, contact: respondondemand@gmail.com

Sources

<https://www.unwto.org/>

<https://greendestinations.org/>

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Αρβανιτίδης Πασχάλης, Παπαγιαννίτσης Γεώργιος, Δεσλή Αθηνά-Ζωή, Βούλβουλη Αιμιλία (2022): Η Οικονομική και Αναπτυξιακή Συμβολή των Προγραμμάτων ΕΣΤΙΑ στις Τοπικές Κοινωνίες: μια πρώτη διερεύνηση.

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 453- 464

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Η Οικονομική και Αναπτυξιακή Συμβολή των Προγραμμάτων ΕΣΤΙΑ στις Τοπικές Κοινωνίες: μια πρώτη διερεύνηση

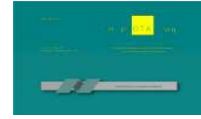
Αρβανιτίδης Πασχάλης, Παπαγιαννίτσης Γεώργιος, Δεσλή Αθηνά-Ζωή, Βούλβουλη Αιμιλία

Εργαστήριο Οικονομικής Πολιτικής και Στρατηγικού Σχεδιασμού, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 28ης Οκτωβρίου 78, 38333, Βόλος

Περίληψη

Η περίοδος 2015-2016 αποτέλεσε σημείο καμπής για την μεταναστευτική-προσφυγική πολιτική της Ε.Ε. και της Ελλάδας κατ' επέκταση. Μία σειρά γεωπολιτικών συνθηκών και πολεμικών αντιπαραθέσεων στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολή και της Αφρικής οδήγησε εκατομμύρια ανθρώπους σε αναζήτηση ασφαλούς περιβάλλοντος στην Ε.Ε. με την Ελλάδα να αποτελεί βασική πύλη εισόδου, ενώ το κλείσιμο των συνόρων στην Βαλκανική οδό και

άλλες πολιτικές των χωρών της Ε.Ε. είχαν ως αποτέλεσμα τον εγκλωβισμό χιλιάδων μεταναστών και προσφύγων εντός της χώρας. Σε αυτό το πλαίσιο, υλοποιήθηκε το στεγαστικό πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ, προκειμένου να καλυφθεί μέρος των επιτακτικών αναγκών αξιοπρεπούς στέγασης και επιβίωσης αυτών των ανθρώπων. Πέραν όμως της ανθρωπιστικής πτυχής του ζητήματος, το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ – μέσω των δαπανών και παροχών – είχε συγκεκριμένο οικονομικό και αναπτυξιακό αποτύπωμα για τις τοπικές κοινωνίες στις οποίες

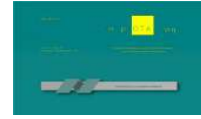

υλοποιήθηκε. Η παρούσα εργασία προσπαθεί να αναδείξει το ζήτημα και εστιάζει στο Δήμο Καρδίτσας επιχειρώντας μία πρώτη διερεύνηση του αναπτυξιακού αποτυπώματος του προγράμματος.

Εισαγωγή

Κατά την περίοδο 2015-2016, πάνω από 1 εκατομμύριο άνθρωποι διέσχισαν τα σύνορα της Ελλάδας αναζητώντας προστασία σε χώρες της Ευρώπης, ως αποτέλεσμα των εντεινόμενων συγκρούσεων και πολεμικών αντιπαραθέσεων στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολή και χωρών της Αφρικής. Η μαζική εισροή προσφύγων αλλά και μεταναστών, ανέδειξε με δραματικό τρόπο τα αδιέξοδα της ευρωπαϊκής πολιτικής για την μετανάστευση και τις αδυναμίες του συστήματος ασύλου, με αποτέλεσμα οι χώρες-μέλη να εφαρμόσουν εθνικές πολιτικές (με κυρίαρχη το κλείσιμο των συνόρων) κατά την περίοδο των προσπαθειών (ανα-)διαμόρφωσης μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής. Ειδικότερα σε ότι αφορά την Ελλάδα, η οποία

βρισκόταν στην δίνη της οικονομικής κρίσης του 2009 και αποτέλεσε την κύρια πύλη εισόδου των παραπάνω ροών, κλήθηκε να αντιμετωπίσει μία πρωτοφανή κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Με δεδομένη την απουσία οργανωμένης πολιτικής και αποτελεσματικών μηχανισμών και υποδομών υποδοχής, εστίασε κυρίαρχα στην επιτάχυνση των διαδικασιών προώθησης των εισερχομένων προς άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η προσφυγική συμφωνία ΕΕ – Τουρκίας το 2016, μείωσε σημαντικά τις ροές αλλά το κλείσιμο των βόρειων συνόρων στα Βαλκάνια είχε ως αποτέλεσμα πάνω από 50.000 άνθρωποι να παραμείνουν εγκλωβισμένοι στην Ελλάδα, η οποία βρέθηκε αντιμέτωπη με το μεγάλο πρόβλημα της στέγασής τους, τη στιγμή που υπήρχαν διαθέσιμες περίπου 1.200 θέσεις διαμονής. Το πρόβλημα αντιμετωπίστηκε μερικώς μέσα από το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ, το οποίο εφαρμόστηκε σε επιλεγμένες πόλεις της χώρας από τα τέλη του 2015 έως και σήμερα και αφορούσε την κάλυψη αναγκών στέγασης και επιβίωσης για

όσους ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες¹. Πέραν όμως της ανθρωπιστικής και κοινωνικής πτυχής του ζητήματος, το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ – μέσω των παροχών προς τους ωφελούμενους – είχε συγκεκριμένο οικονομικό και αναπτυξιακό αποτύπωμα για τις τοπικές κοινωνίες στις οποίες εφαρμόστηκε. Στο παραπάνω πλαίσιο η παρούσα εργασία εστιάζει στον Δήμο Καρδίτσας και επιχειρεί μία πρώτη διερεύνηση του αναπτυξιακού αποτυπώματος του προγράμματος ΕΣΤΙΑ, με τη χρήση περιφερειακών πολλαπλασιαστών.

Το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ

Το πρόγραμμα αποτελεί κοινή δράση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους

Πρόσφυγες (UNHCR), της Ελληνικής Κυβέρνησης, φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ΜΚΟ, με την χρηματοδότηση της ΕΕ. Αρχικά εφαρμόστηκε προκειμένου να φιλοξενήσει προσωρινά αιτούντες άσυλο που είχαν προγραμματιστεί να μετεγκατασταθούν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες στο πλαίσιο του προγράμματος μετεγκατάστασης 2016-2017. Ωστόσο, καθώς οι ανάγκες για στέγαση συνεχιζόταν, το πρόγραμμα μετεξελίχθηκε, παρέχοντας σε ευάλωτο πληθυσμό στέγαση αλλά και εξατομικευμένη υποστήριξη². Επιπρόσθετα, μετά το 2017, το πρόγραμμα απέκτησε έναν δεύτερο βραχίονα υποστήριξης των αιτούντων άσυλο (ESTIA Cash), το οποίο αφορούσε την παροχή οικονομικού βοηθήματος,

¹ Στις ευάλωτες αυτές ομάδες περιλαμβάνονται θύματα βασανιστηρίων, βιασμού, ψυχολογικής, σωματικής, σεξουαλικής βίας και εκμετάλλευσης, θύματα ανθρωπίνης εμπορίας (trafficking), άτομα της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας, άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) ή ανίατο νόσημα, ηλικιωμένοι, έγκυες γυναίκες και λεχвіδες, μονογονεϊκές οικογένειες, οικογένειες με ανήλικα παιδιά αλλά και ασυνόδευτοι ανήλικοι.

² Οι παροχές προς τους ωφελούμενους πέραν της στέγασης είναι: ενημέρωση, συμβουλευτική και υποστήριξη σχετικά με διαδικασίες που αφορούν τους ωφελούμενους, όπως η ενημέρωση για τα

δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, η εγγραφή τους σε δομές της δημόσιας εκπαίδευσης και η διεκπεραίωση διαδικασιών για την υγειονομική περίθαλψη, η εγγραφή τους στο φορολογικό Μητρώο, το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού, η κοινωνική ασφάλιση, η εγγραφή σε οργανισμούς της απασχόλησης ή κοινωνικής προστασίας, υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης ανάλογα με τις ανάγκες των ωφελούμενων, διερμηνεία στη γλώσσα που κατανοούν οι ωφελούμενοι, παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

όχι μόνο στους δικαιούχους στέγασης αλλά και σε εκείνους που διέμεναν σε καταυλισμούς ή μόνοι τους σε διάφορες πόλεις της χώρας.

Εικόνες 1 & 2. Κατανομή ωφελούμενων τον Νοέμβριο του 2017 και τον Μάιο του 2022 αντίστοιχα

Νοέμβριος 2017

Πηγή: UNHCR – ESTIA GREECE³

Μάιος 2022

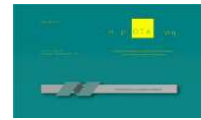
Πηγή: Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου⁴

Σύμφωνα, με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ-Στέγαση περιελάμβανε τον Μάιο του 2022, 11.177 θέσεις στέγασης, με πληρότητα 78%, σε

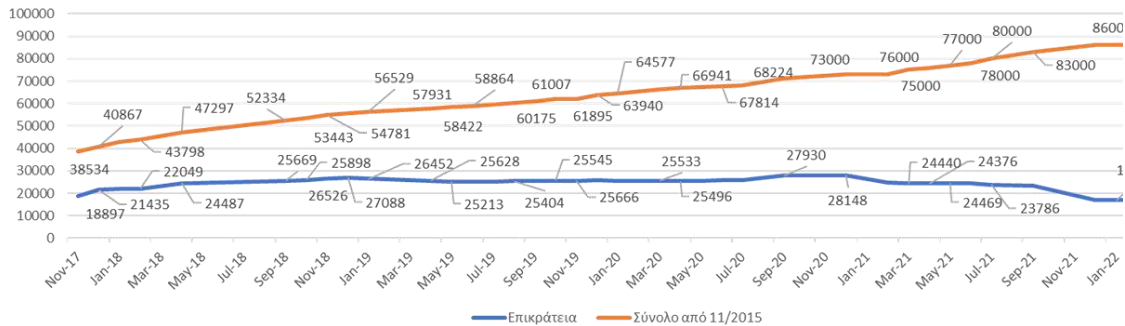
13 πόλεις της χώρας. Συνολικά, έχουν φιλοξενηθεί 87.000 άτομα, ενώ ο μέγιστος αριθμός ανά περίοδο έφτασε στους 27.930 ωφελούμενους.

³ <http://estia.unhcr.gr/en/category/factsheets/>

⁴ (https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2022/06/Factsheet_ESTIA_2022_FACTSHEET_05_2022_PDF.pdf)

Διάγραμμα 1. Κατανομή ωφελούμενων ανά περίοδο και συνολικά

Πηγή: UNHCR – ESTIA GREECE & Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου (Ίδια επεξεργασία)

Η περίπτωση της Καρδίτσας

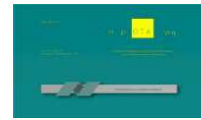
Η Καρδίτσα είναι Δήμος της Περιφέρειας Θεσσαλίας με πληθυσμό, σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2021, τα 56.641 άτομα, ενώ αντίστοιχο πληθυσμό είχε και στην προηγούμενη απογραφή του 2011 (56.747 κατοίκους). Η Καρδίτσα είναι έδρα της ομώνυμης Περιφερειακής Ενότητας πληθυσμού 106.968 ατόμων (113.544 το 2011), με κατά κεφαλήν ΑΕΠ

στα 9.870 ευρώ (στοιχεία 2016), 40% κάτω από τον εθνικό μέσο όρο, που την κατατάσσει στην 2^η φτωχότερη Περιφερειακή Ενότητα της χώρας.

Οι βασικές οικονομικές δραστηριότητες της περιοχής σχετίζονται με την γεωργία, τη δασοκομία και με μικρού μεγέθους σχετικές μεταποιητικές μονάδες⁵. Ο αλλοδαπός πληθυσμός στον Δήμο και την Περιφερειακή Ενότητα ήταν 3,43% και 4,06% αντίστοιχα το 2011. Ο Δήμος

⁵ Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για την απασχόληση (Απογραφή 2011) βασικές οικονομικές δραστηριότητες της Καρδίτσας αποτελούν οι εξής: γεωργία,

δασοκομία, δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, και δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα

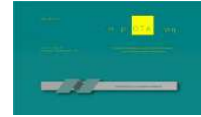

ενεπλάκη στο πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ από το 2017, μέσω της Αναπτυξιακής Καρδίτσας (ΑΝΚΑ⁶) φιλοξενώντας περίπου 2.500 άτομα συνολικά έως σήμερα. Η μέγιστη χωρητικότητα έχει καθοριστεί στα 460 άτομα, ενώ σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία ο σημερινός αριθμός αιτούντων άσυλο που φιλοξενείται μέσω του προγράμματος ΕΣΤΙΑ ανέρχεται σε 273. Η περίπτωση της Καρδίτσας είναι ενδεικτική για τους σκοπούς της εργασίας δεδομένου ότι από την αρχή του προγράμματος, η ΑΝΚΑ αναγνώρισε τον ενδεχόμενο αναπτυξιακό ρόλο του προγράμματος για την τοπική οικονομία, πέραν του προφανούς ανθρωπιστικού χαρακτήρα του. Τα σχόλια ενός εκ των υπευθύνων κατά την διάρκεια συνέντευξης είναι αποκαλυπτικά της συγκεκριμένης προσέγγισης:

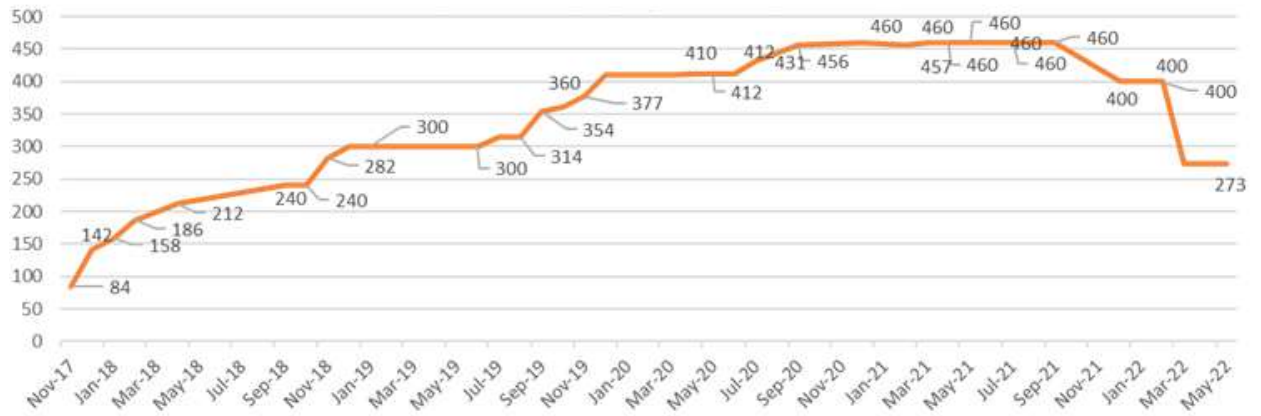
«Βοηθάμε να φιλοξενηθούν άνθρωποι που έχουν μεγάλη ανάγκη, οι περισσότεροι από τους οποίους έχουν υποφέρει πολύ. Επιδιώκουμε να παρέχουμε

οποιαδήποτε βοήθεια μπορούμε, αλλά από πολλές απόψεις το κράτος απουσιάζει και το βάρος μεταφέρεται σε εμάς. Από την άλλη πλευρά, προσπαθούμε να εμπλέξουμε όσο το δυνατόν περισσότερους τοπικούς φορείς γιατί αυτοί οι άνθρωποι αποτελούν ευκαιρία για την περιοχή. Κάθε χρόνο, οι ντόπιοι αγρότες αναζητούν υπαλλήλους για τις καλλιέργειές τους και δεν είναι σίγουροι αν θα υπάρξει διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού ή όχι. Με τη σειρά τους, δεν ξέρουν πόσα στρέμματα πρέπει να καλλιεργήσουν». (Καρδίτσα, Δεκέμβριος 2021)

⁶ <https://www.anka.gr/index.php/el/>

Διάγραμμα 2. Κατανομή ωφελούμενων στην Καρδίτσα ανά περίοδο

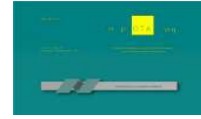
Πηγή: ANKA, 2022 (Ίδια επεξεργασία)

Μηχανισμός Περιφερειακού Πολλαπλασιαστή και μεθοδολογία

Ένα από τα μέσα άσκησης περιφερειακής πολιτικής είναι οι δημόσιες δαπάνες. Ως δημόσιες δαπάνες ορίζονται οι πληρωμές που διενεργούν οι δημόσιοι φορείς μέσω του προϋπολογισμού για την επίτευξη ορισμένων στόχων όπως η άριστη κατανομή των παραγωγικών μέσων, η δίκαιη διανομή του εισοδήματος, η σταθεροποίηση της οικονομίας και η οικονομική ανάπτυξη⁷

Οι δημόσιες δαπάνες οδηγούν σε αύξηση των τοπικών εισοδημάτων, και σταδιακά στην αύξηση της κατανάλωσης, της ζήτησης για τοπικά αγαθά, της τοπικής παραγωγής, της τοπικής απασχόλησης και των τοπικών εισοδημάτων περαιτέρω. Ένα μέρος του ποσού που δίνεται στην τοπική οικονομία μέσω των δημοσίων δαπανών, αποταμιεύεται από τους καταναλωτές, ένα άλλο μέρος πηγαίνει σε εισαγωγές αγαθών ενώ, τέλος, το υπόλοιπο και μεγαλύτερο μέρος

⁷ Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, Δαλαμάγκας Β., Εκδόσεις Κριτική, 1999

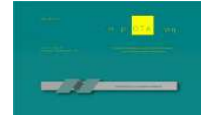

καταναλώνεται σε αγορά τοπικών προϊόντων. Η κατανάλωση αυτή δημιουργεί εισοδήματα τους τοπικούς επιχειρηματίες, τα οποία ένα μέρος τους αποταμιεύεται, ένα καταναλώνεται σε εισαγωγές και το υπόλοιπο εισέρχεται πάλι στην οικονομία μέσω της τοπικής κατανάλωσης, κ.ό.κ. Με αυτό τον τρόπο, βλέπουμε, πώς οι δημόσιες δαπάνες δημιουργούν ένα κύκλο «πολλαπλασιαστικών μεταβολών στην οικονομία».

Για να πάρουμε μια πρώτη εικόνα των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων των δημοσίων δαπανών του προγράμματος ΕΣΤΙΑ στην τοπική οικονομία της Καρδίτσας, χρησιμοποιήθηκε η πιο απλή (και φυσικά λιγότερο ακριβής) μέθοδος υπολογισμού του περιφερειακού πολλαπλασιαστή, η μέθοδος του Βασικού Τομέα. Με αυτή τη μέθοδο, η περιφερειακή οικονομία διαιρείται σε δύο τομείς, τον Βασικό Τομέα και το Μη-Βασικό Τομέα. Ο Βασικός Τομέας περιλαμβάνει εξαγωγές στον υπόλοιπο κόσμο αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται τοπικά καθώς και δαπάνες ή επενδύσεις ξένων στην περιοχή για αγαθά και υπηρεσίες που

καταναλώνονται τοπικά. Ο Μη-Βασικός Τομέας αποτελείται από δραστηριότητες που υποστηρίζουν το Βασικό Τομέα και καλύπτουν τις καταναλωτικές ανάγκες των κατοίκων. Όταν αυξάνεται η εξωγενής ζήτηση τότε αυξάνονται οι εξαγωγές με αποτέλεσμα να μεγεθύνεται ο Βασικός Τομέας της οικονομίας. Η αύξηση αυτή οδηγεί σε αύξηση των εισοδημάτων των κατοίκων στην περιοχή και άρα σε αύξηση της ζήτησης τοπικών προϊόντων, δηλαδή σε αύξηση του κλάδου του Μη-Βασικού Τομέα. Συνολικά η αναπτυξιακή δυναμική του Βασικού Τομέα προκαλεί πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην περιφερειακή οικονομία.

Για τον υπολογισμό του πολλαπλασιαστή με τη μέθοδο του Βασικού Τομέα χρησιμοποιούνται έμμεσες μετρήσεις διάρθρωσης της τοπικής οικονομίας (*Περιφερειακοί Δείκτες Τοπικής Εξειδίκευσης*) που αφορούν την κλαδική απασχόληση, σε συνάρτηση με αντίστοιχα μεγέθη της εθνικής οικονομίας. Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκαν τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα δεδομένα απασχόλησης που αφορούν την

τελευταία απογραφή (2011) και την Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας. Ως εκ τούτου, οι δείκτες και τα μεγέθη που προκύπτουν είναι επισφαλής αλλά ευελπιστούμε σε ένα βαθμό ενδεικτικά του ζητήματος που θέλουμε να αναδείξουμε.

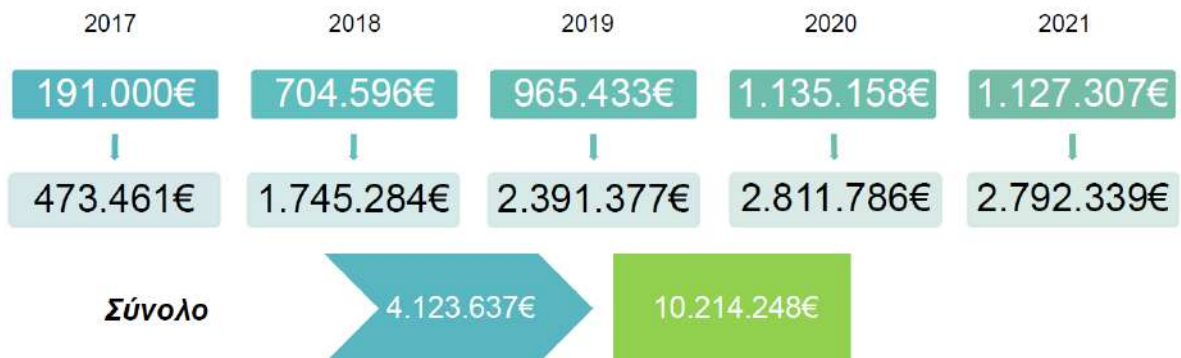
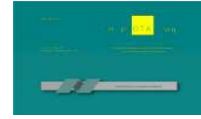
Πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα

Προκειμένου να πάρουμε μια εικόνα αναφορικά με τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα των δαπανών του προγράμματος ΕΣΤΙΑ στην Καρδίτσα, χωρίσαμε τις συνολικές δημόσιες δαπάνες σε εισοδήματα που σχετίζονται με (1) τη στέγαση, δηλαδή μισθούς προς τους εργαζομένους του προγράμματος, αμοιβές σε επαγγελματίες που πρόσφεραν υποστηρικτικές υπηρεσίες (π.χ. συντήρηση) και ενοίκια προς τους ιδιοκτήτες των κατοικιών, και (2) την κάλυψη των καταναλωτικών αναγκών για την επιβίωση των ωφελούμενων που αφορούν το πρόγραμμα cash assistance. Ο τοπικός περιφερειακός πολλαπλασιαστής υπολογίστηκε στο 2,477 (βάσει στοιχείων κλαδικής

απασχόλησης της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας κατά το 2011).

Πρόγραμμα στέγασης (μισθοί, αμοιβές και ενοίκια)

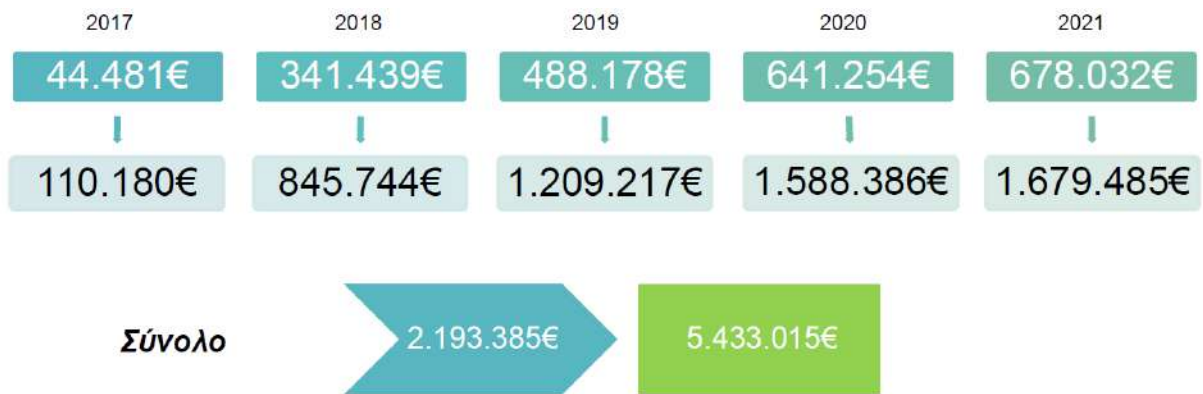
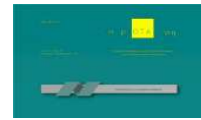
Για το έτος 2017, συνολικά δαπάνες του προγράμματος της τάξης των 191.000€ είχαν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην τοπική οικονομία της τάξης των 473.461€, το έτος 2018, δαπάνες 704.596€ έγιναν εισοδήματα 1.745.284€, το 2019 τα 965.433€ μετατράπηκαν σε εισοδήματα 2.391.377€, το 2020 τα 1.135.158€ έγιναν 2.811.786€ ενώ το 2021 δημόσιες δαπάνες 1.127.307€ πολλαπλασιάστηκαν σε 2.792.339€. Συνολικά, δημόσιες δαπάνες που αφορούν το πρόγραμμα στέγασης ΕΣΤΙΑ για μισθούς εργαζομένων, αμοιβές υποστηρικτικών επαγγελματιών και ενοίκια κατοικιών ύψους 4.123.637€ κατά τα έτη 2017 – 2021, είχαν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα ύψους 10.214.248€.

Πρόγραμμα Cash Assistance (οικονομική ενίσχυση σε αιτούντες άσυλο & πρόσφυγες)

Για το έτος 2017, επιδόματα ύψους 44.481€ που δόθηκαν στους ωφελούμενους μέσω του προγράμματος cash assistance, είχαν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην τοπική οικονομία της τάξης των 110.180€, το έτος 2018 τα 341.439€ έγιναν 845.744€, το έτος 2019 η ενίσχυση των 488.178€ απέδωσε τοπικά εισοδήματα 1.209.217€, το 2020 τα 641.254€ που διατέθηκαν μέσω του προγράμματος έγιναν 1.588.386€ ενώ για

το 2021 επιδόματα ύψους 678.032€ είχαν πολλαπλασιαστικά οφέλη ίσα με 1.679.485€. Συνολικά, οι δαπάνες του προγράμματος cash assistance που αφορά χρηματικό βοήθημα στους αιτούντες άσυλο και στους πρόσφυγες προκειμένου να καλύψουν προσωπικές τους ανάγκες, κατά τα έτη 2017 – 2021 ύψους 2.193.385€ είχαν πολλαπλασιαστικά οικονομικά αποτελέσματα για την περιοχή της Καρδίτσας της τάξης των 5.433.015€.

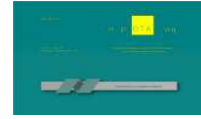
Συμπεράσματα

Η εργασία επιχειρεί μια πρώτη και πρόχειρη εκτίμηση του οικονομικού αποτυπώματος του προγράμματος ΕΣΤΙΑ στην περιοχή της Καρδίτσας, με τη χρήση της μεθοδολογίας του περιφερειακού πολλαπλασιαστή. Σκοπό έχει να αναδείξει ότι πέραν του ανθρωπιστικού χαρακτήρα, το πρόγραμμα είχε επιπρόσθετα αναπτυξιακά αποτελέσματα για την τοπική οικονομία. Εδώ είναι σημαντικό να ειπωθεί ότι η μέθοδος του Βασικού Τομέα πάνω στην οποία στηρίχθηκε ο υπολογισμός του πολλαπλασιαστή, στερείται ακριβείας, ενώ και τα δεδομένα που υπήρχαν διαθέσιμα για τον υπολογισμό είναι της προηγούμενης δεκαετίας (προέρχονται από την απογραφή του 2011) και αφορούν όλη την Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας. Ως εκ τούτου, οι δείκτες και τα

μεγέθη που προκύπτουν είναι επισφαλής αλλά ευελπιστούμε σε ένα βαθμό ενδεικτικά του ζητήματος που θέλουμε να αναδείξουμε.

Η μελλοντική πρόσβαση σε επικαιροποιημένα και λεπτομερή στοιχεία θα οδηγήσει σε σαφώς ακριβέστερα αποτελέσματα και ως εκ τούτου συμπεράσματα. Σε κάθε περίπτωση, εκτιμούμε ότι η εργασία καταφέρνει να περιγράψει με σαφήνεια το ευρύτερο πλαίσιο και να αναδείξει το θετικό αναπτυξιακό πρόσημο του προγράμματος.

Τέλος, με δεδομένο ότι η μετακίνηση πληθυσμών αποτελεί ήδη ένα από τα μείζονα ζητήματα σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, η χώρα οφείλει να προετοιμαστεί κατάλληλα αξιοποιώντας την παλαιότερη και την πρόσφατη εμπειρία. Η λήξη του προγράμματος ΕΣΤΙΑ στο τέλος του 2022

αφήνει ερωτηματικά τόσο για τις επιπτώσεις στους αιτούντες όσο και για τις τοπικές κοινωνίες που αγκάλιασαν το πρόγραμμα, και σε αυτό πλαίσιο, η εργασία αναδεικνύει επιπρόσθετα τη σημασία της ενεργούς συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών. Ως εκ τούτου, θα πρέπει και οι ίδιες να ενεργήσουν στηριζόμενες σε επαρκείς και αξιόπιστες πληροφορίες για το υπόψη ζήτημα και ειδικότερα για τις προεκτάσεις του συνολικότερα.

Η εργασία αυτή εντάσσεται στο ερευνητικό πλαίσιο του ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος ReROOT (<https://reerootproject.eu/>) ο οποίο έχει λάβει χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Έρευνας και Καινοτομίας Horizon 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της συμφωνίας επιχορήγησης 101004704.

Οι συγγραφείς θα ήθελαν να ευχαριστήσουν θερμά την Διοίκηση και το προσωπικό της Αναπτυξιακής Καρδίτσας, για την παροχή των στοιχείων και την άψογη συνεργασία κατά τη διάρκεια της έρευνας.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Βαρλαμίτης Κωνσταντίνος και Τσολακίδης Βασίλειος (2022): Ευκαιρίες και προκλήσεις για έργα που εξοικονομούν ενεργειακούς πόρους για την τοπική κοινωνία. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 465- 473

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Ευκαιρίες και προκλήσεις για έργα που εξοικονομούν ενεργειακούς πόρους
για την τοπική κοινωνία.

Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

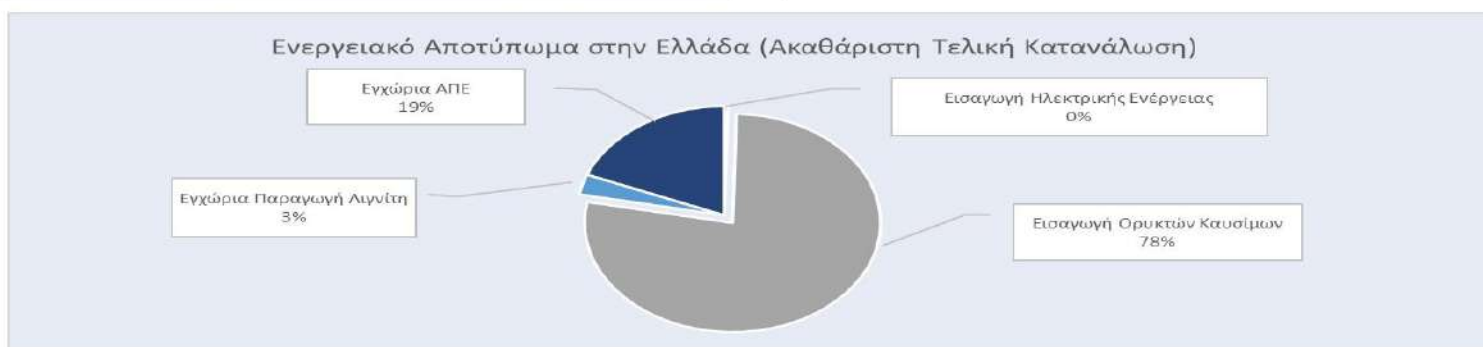
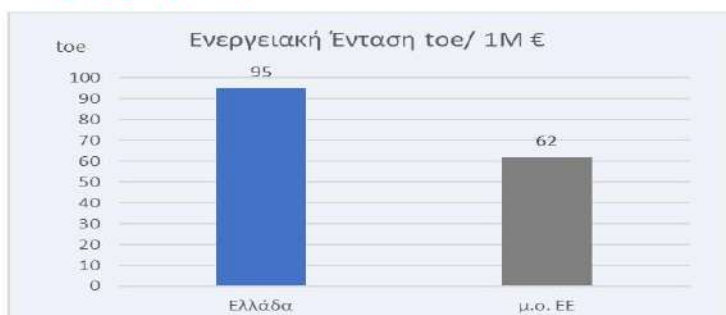
Βαρλαμίτης Κωνσταντίνος και Τσολακίδης Βασίλειος

Energy Profit, profitable energy projects, Λυκαβηττού 1Γ, Κολωνάκι, www.energyprofit.gr

Χαρακτηριστικά του ενεργειακού προβλήματος της χώρας

Ενεργειακές ανάγκες Δήμων

ENERGYPROFIT
profitable energy projects

στοιχεία 2019 (σήμερα, 2 δις €)

Διάρθρωση Ενεργειακής Κατανάλωσης των Δήμων

Οι Δήμοι μπορούν από τον 1^ο χρόνο με τις κατάλληλες δράσεις να μειώσουν :

- ✓ σημαντικά τις εκπομπές ρύπων CO₂ και
- ✓ δραστικά τα κόστη προς όφελος των δημοτών

**Μέσο ετήσιο όφελος ανά Δήμο
2,5 εκατ. € ή
80 € ανά κάτοικο**

Δράσεις ενεργειακής εξοικονόμησης των ΟΤΑ

Ενεργειακή Αναβάθμιση **Δικτύου Οδοφωτισμού**, εξοικονόμηση ενεργειακού κόστους μέχρι **75%**

Ενεργειακή Αναβάθμιση **Κτιριακών και Λοιπών Εγκαταστάσεων**, εξοικονόμηση ενεργειακού κόστους μέχρι **40%**

Ενεργειακή Αναβάθμιση **Δικτύου Ύδρευσης - Αποχέτευσης**, εξοικονόμηση ενεργειακού κόστους μέχρι **60%**

Εφαρμογές διαχείρισης και αυτοματοποίησης λειτουργιών και εφαρμογές «Έξυπνης πόλης», «Έξυπνων Κτιρίων»

Αλλαγή του ενεργειακού μείγματος κατανάλωσης των ΟΤΑ για πλήρη απεξάρτηση από ορυκτά καύσιμα

Σχεδιασμός παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ & ενεργειακός συμψηφισμός

Οι ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού, μπορούν να παράγουν ενέργεια από ΑΠΕ (ήλιο, αέρα, νερό, γεωργικά και κτηνοτροφικά απόβλητα, γεωθερμία) με σκοπό τον ενεργειακό και τον εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό

- Συμψηφισμός παραγόμενης ενέργειας με αυτήν που καταναλώνεται από διαφορετικούς μετρητές του ΟΤΑ
- Δυνατότητα για μελλοντικό συμψηφισμό μέχρι 3 έτη

Η αξιοποίηση των στεγών των δημοτικών και σχολικών κτιρίων για την ανάπτυξη φωτοβολταϊκών συστημάτων είναι μια πολύ καλή πρακτική ιδίως για τους Δήμους:

- των μεγάλων αστικών κέντρων, που στερούνται ελεύθερων εκτάσεων (πχ Δήμοι Αττικής, Θεσσαλονίκης) και
- των περιφερειών, όπου η δυνατότητα διασύνδεσης είναι περιορισμένη

Δράσεις ΟΤΑ για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας

Δράση	Χρηματοδότηση	Προτάσεις
A) Παραγωγή ενέργειας για φτωχά νοικοκυριά από εγκαταστάσεις ΑΠΕ ιδιοκτησίας των Δήμων (άρθρο 101 Ν.4951)	1. Ίδια Κεφάλαια Δήμων 2. Δανεισμός από Ταμείο Παρακαταθηκών ή Τράπεζες 3. Σύμβαση Ενεργειακής Απόδοσης 4. Ταμείο Ανάκαμψης	1. Ανάγκη επιχορήγησης των δράσεων αυτών: Ίδρυση Ταμείου Καταπολέμησης Ενεργειακής Φτώχειας 2. Απόλυτη προτεραιοποίηση σε όλα τα στάδια αδειοδότησης και λήψης όρων σύνδεσης 3. Πλήρης ατέλεια 4. Ένταξη στο άρθρο 97 του Ν.4951/22
B) Παραγωγή ενέργειας για φτωχά νοικοκυριά από εγκαταστάσεις ΑΠΕ ιδιοκτησίας Ενεργειακών Κοινοτήτων των Δήμων	1. Κεφάλαια Δήμων και άλλων μελών Ενεργειακών Κοινοτήτων (ΕΝ) 2. Χορηγίες	

Δράσεις ΟΤΑ για αντιμετώπιση ενεργειακού κόστους τοπικής κοινωνίας

➔ Παραγωγή Ενέργειας από ΑΠΕ για ενεργειακό συμψηφισμό ←

Κοινωνικές ομάδες

Αδυναμίες

Προτάσεις

Νοικοκυριά Έμφαση στα νέα νοικοκυριά και στα νοικοκυριά με μεσαία εισοδήματα	1. Δύσκολη έως αδύνατη η κατασκευή Φ/Β στις στέγες των πολυκατοικιών για ενεργειακό συμψηφισμό 2. Αδύνατη η κατασκευή Φ/Β για όσους ενοικιάζουν κατοικία	1. Πρωτοβουλίες των Δήμων για ίδρυση ΕΝ.ΚΟΙΝ.: <ul style="list-style-type: none">• Συνεργασία με κοινωνικούς φορείς (επιμελητήρια, συλλόγους γονέων, εργαζομένων κλπ)• Παροχή διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης 2. Ένταξη στο άρθρο 97 του Ν.4951/22 3. Προγράμματα Εγγυοδοσίας 4. Λειτουργία των ΕΝ. ΚΟΙΝ. με τρόπο που να διασφαλίζεται η ομαλή αποπληρωμή των υποχρεώσεων τους σε κάθε περίπτωση
Μικρομεσαία Επιχειρηματικότητα Έμφαση στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας	1. Αδυναμία χρηματοδότησης για μεγάλο μέρος ΜΜΕ 2. Αδύνατη η κατασκευή ΦΒ σε μη ιδιόκτητες εγκαταστάσεις	

Συμβολή των έργων ενεργειακής αναβάθμισης Δημόσιων και Δημοτικών κτιρίων στην οικονομία

Σε 20 δις € υπολογίζεται το κόστος του συνόλου των παρεμβάσεων.
Το κάθε 1 εκατ € επένδυσης* δημιουργεί ετησίως:

1. Προγραμματισμός συνολικών κεφαλαίων που θα διατίθενται ετησίως για την επόμενη 5ετία
2. Ενιαία προκήρυξη όλων των δράσεων κάθε έτος
3. Προγράμματα προετοιμασίας και ωρίμανσης των έργων. Αντιμετώπιση θεμάτων κυριότητας και νομιμοποίησης. Ειδικές ρυθμίσεις όπου απαιτείται.
4. Καταχώρηση όλων των ακινήτων σε ενιαία πλατφόρμα και κεντρική παρακολούθηση υλοποίησης
5. Εγγύηση έγκαιρης αποπληρωμής όλων των επενδυτικών δράσεων φορέων Γενικής Κυβέρνησης από ΤΠΔ

* Στοιχεία 2019

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Γαβριηλίδης Γκάμπυ (2022): Εναλλακτικές πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης στις Ελληνικές Περιφέρειες – Η περίπτωση του Αώου ποταμού στην Ήπειρο

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 474- 495

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Εναλλακτικές πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης στις Ελληνικές Περιφέρειες – Η περίπτωση του Αώου ποταμού στην Ήπειρο

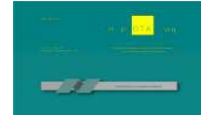
Γαβριηλίδης Γκάμπυ

Ερευνητής και Υπ. Διδάκτορας Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Βόλος, Ελλάδα,
Email: gavriilidis.gabi@gmail.com; ggavriilidis@uth.gr

Περίληψη:

Στόχος της παρούσας εργασίας ήταν η αξιολόγηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης, των παραγόντων και των προτεραιοτήτων ανάπτυξης της λεκάνης απορροής του Αώου και ιδιαίτερα της περιοχής που δεν προστατεύεται από τον Εθνικό Δρυμό Βόρειας Πίνδου. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το κοινωνικό και οικονομικό τοπίο στη λεκάνη απορροής του Αώου καθώς και η φυσική ομορφιά και μοναδικότητά της περιοχής υποδηλώνουν ότι η ανάπτυξη βιώσιμων τουριστικών δραστηριοτήτων σε συνδυασμό με την καλλιέργεια προϊόντων διατροφής υψηλής ποιότητας και την κτηνοτροφία μικρής κλίμακας μπορούν να αποτελέσουν βασικούς

μοχλούς οικονομικής ανάπτυξης. Αυτό το οικονομικό μοντέλο δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη διατήρηση των περιβαλλοντικών πόρων για τις μελλοντικές γενιές, ενισχύοντας μια πιο ανθρωποκεντρική φιλοσοφία για το πώς θα πρέπει να αναπτυχθούν οι κοινωνίες και οι κοινότητες. Η απρογραμμάτιστη τουριστική ανάπτυξη που οδηγεί στην άδικη κατανομή των οικονομικών της ωφελειών και στην επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος πρέπει να αντικατασταθεί από στρατηγικά σχεδιασμένες πολιτικές εναλλακτικού τουρισμού, που οδηγούν στην τοπική οικονομική ανάπτυξη, αξιοποιώντας τις ενδογενείς δυνάμεις κάθε περιοχής.

Λέξεις κλειδιά: Βιώσιμη Ανάπτυξη, Αώος, Ήπειρος, Βιώσιμος Τουρισμός

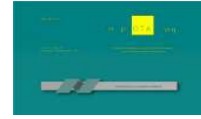
1. Ερευνητικοί στόχοι της εργασίας

Ο ποταμός Vjosa/Αώος βρίσκεται στη διασυνοριακή περιοχή της Αλβανίας και της Ελλάδας και είναι ένας από τους τελευταίους άγριους ποταμούς της Ευρώπης. Κατά μήκος ολόκληρης της διαδρομής του και για πάνω από 270 χιλιόμετρα ο ποταμός χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη εναλλαγή και ποικιλομορφία τοπίων. Αυτός ο ποταμός είναι μοναδικός σε διεθνές επίπεδο, καθώς όλοι οι παραπόταμοί του είναι ελεύθερης ροής και άθικτοι, δημιουργώντας ένα μοναδικό δίκτυο ποταμών και ρευμάτων υψηλής αξίας με όρους βιοποικιλότητας. Ωστόσο, αυτός ο απaráμιλλος ευρωπαϊκός πόρος υπόκειται σε πολυάριθμες απειλές, θέτοντας σε κίνδυνο ολόκληρο το οικοσύστημα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η αξιολόγηση της κοινωνικοοικονομικής

κατάστασης, των παραγόντων και των προτεραιοτήτων ανάπτυξης της λεκάνης απορροής του Αώου, και ιδιαίτερα της περιοχής που δεν προστατεύεται από τον Εθνικό Δρυμό Βόρειας Πίνδου. Το γεωγραφικό πεδίο μελέτης είναι η λεκάνη απορροής του ποταμού Αώου εκτός της σημερινής προστατευόμενης περιοχής, αλλά με αναφορά σε περιοχές στο εσωτερικό της έτσι ώστε να σχηματιστεί μια πιο ολιστική άποψη. Ειδικότερα, η μελέτη έχει τους ακόλουθους στόχους:

1. Να αποτυπώσει την κοινωνικοοικονομική κατάσταση των περιοχών της λεκάνης απορροής του ποταμού Αώου.
2. Να αναλύσει τις αλληλεπιδράσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media) με στόχο την κατανόηση της κοινής γνώμης σχετικά με υπάρχοντα και πιθανά σενάρια ανάπτυξης στην περιοχή
3. Να διερευνήσει και να προτείνει ευκαιρίες ανάπτυξης της περιοχής αξιοποιώντας τα ενδογενή της χαρακτηριστικά και με σεβασμό απέναντι στα συμφέροντα της τοπικής κοινωνίας.

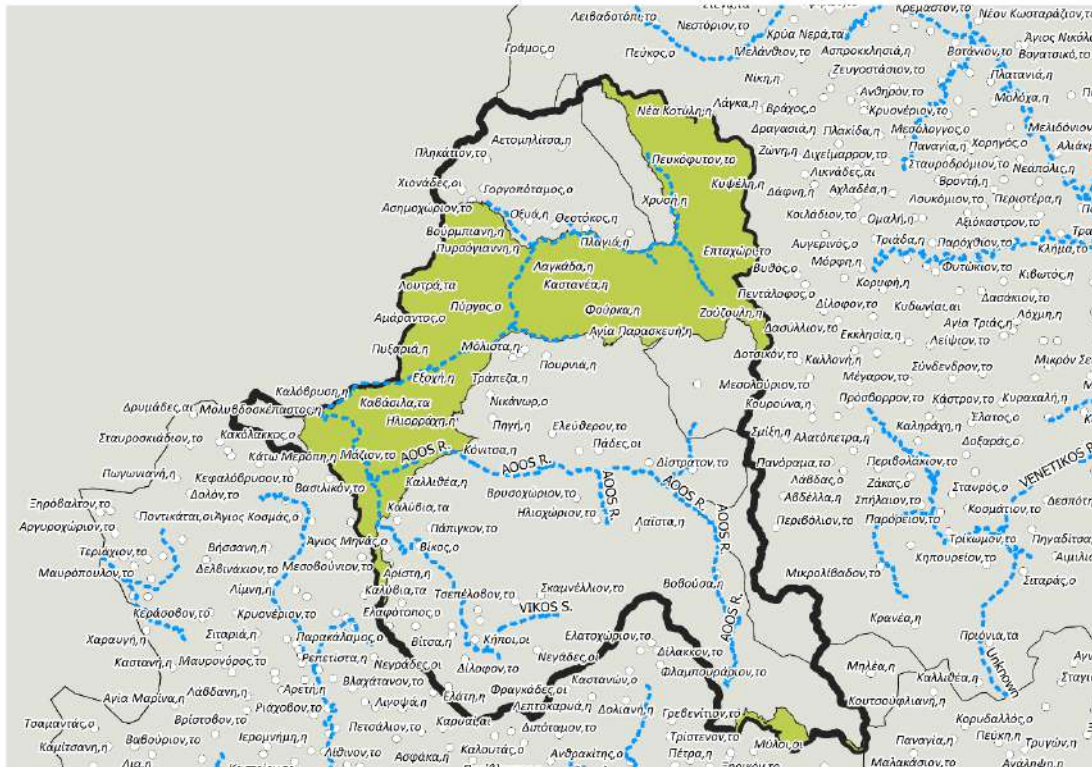
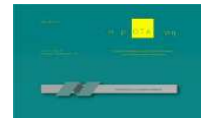

4. Να αξιολογήσει τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις που συνδέονται με την προτεινόμενη προστατευόμενη περιοχή, με βάση τα τρέχοντα δεδομένα.

2. Γεωγραφικά όρια της μελέτης

Η λεκάνη απορροής του Αώου βρίσκεται κατά κύριο λόγο στην Περιφέρεια Ηπείρου, η οποία τοποθετείται στο βορειοδυτικό τμήμα της Ελλάδας. Το συνολικό μήκος του είναι 9.203km², καλύπτοντας το 6,7% της συνολικής έκτασης της χώρας. Η Ήπειρος είναι ορεινή περιοχή, με ανώμαλη γεωμορφολογία και ιδιόμορφες

κλιματολογικές συνθήκες. Οι κύριοι παράγοντες που συμβάλλουν στη διαμόρφωση αυτών των κλιματικών συνθηκών είναι ο ορεινός χαρακτήρας της, η γειτνίαση με τη θάλασσα στα νοτιοδυτικά και η οροσειρά της Πίνδου στα ανατολικά. Το σχήμα 1 δείχνει τα ακριβή γεωγραφικά όρια της μελέτης. Ειδικότερα, η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει κυρίως την περιφέρεια Ηπείρου και πιο συγκεκριμένα τους δήμους Κόνιτσας, Ζαγορίου και Μετσόβου. Στην ανάλυση περιλαμβάνεται και το Νεστόριο, που ανήκει στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, αφού τον διαρρέει ο ποταμός Αώος.

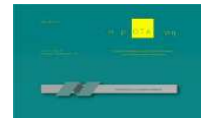

Σχήμα 1: Γεωγραφικά όρια της μελέτης

1. Μεθοδολογία Έρευνας – Χωρική Οικονομική Ανάλυση

Πραγματοποιήθηκε Χωρική Οικονομική Ανάλυση στις περιοχές όπου ρέει ο ποταμός Αώος. Στο γράφημα 2 παρουσιάζονται οι διαστάσεις της ανάλυσης όσον αφορά το περιφερειακό επίπεδο. Αρχικά, αναλύθηκαν οι κοινωνικοί και οικονομικοί δείκτες της Περιφέρειας Ηπείρου και ακολούθησαν η

Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων και οι δήμοι Κόνιτσας, Ζαγορίου, Μετσόβου και Νεστορίου αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι στοιχεία από την αναπτυξιακή δυναμική της Κόνιτσας αποτυπώνονται και εμπριέχονται στην ανάλυση της Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων και αντιστρόφως, υποδεικνύοντας ότι μια λεπτομερής εικόνα του κοινωνικού και οικονομικού τοπίου της περιοχής μπορεί να προκύψει κυρίως από την ανάλυση και την αλληλεπίδρασή των

επιλεγμένων τριών χωρικών
στρωμάτων.

Σχήμα 2: Μεθοδολογία- Διαστάσεις ανάλυσης.

Ο ερευνητής χρησιμοποίησε τόσο δευτερογενή όσο και πρωτογενή δεδομένα. Βασικές πηγές συλλογής δευτερογενών πληροφοριών αποτέλεσαν βάσεις δεδομένων και δημοσιεύσεις από εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς με υψηλή ερευνητική εξειδίκευση όπως: 1) Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2) Eurostat, 3) ΣΕΤΕ Intelligence, 4) Τράπεζα της Ελλάδος, 5) Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας κ.λπ. Τα πρωτογενή δεδομένα αφορούσαν κυρίως τη διεξαγωγή προσωπικών συνεντεύξεων με βασικούς ενδιαφερόμενους (key stakeholders). Η ανάλυση των ποσοτικών δεδομένων πραγματοποιήθηκε με λογισμικά όπως το EXCEL και το SPSS, ενώ η ποιοτική πληροφορία ερμηνεύτηκε με προσεγγίσεις θεματικής ανάλυσης.

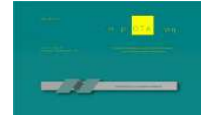
2. Βασικά σημεία της ανάλυσης

Τα κύρια σημεία της ανάλυσης σκιαγραφούνται ως εξής:

- Η περιφέρεια ηπείρου (NUTS2) υστερεί όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη σε σύγκριση με τις άλλες περιφέρειες της Ελλάδας και της ΕΕ. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ ως ποσοστό του μέσου όρου της ΕΕ (27 χώρες) είναι κάτω από 50 %. Επιπλέον, το ποσοστό ανεργίας (17,7 %) είναι σχετικά υψηλό, γεγονός που υποδηλώνει διαρθρωτικά προβλήματα στη συνολική λειτουργία της τοπικής οικονομίας (πίνακας 1)

- **Πίνακας 1:** Οικονομικοί και κοινωνικοί δείκτες για την περιφέρεια Ηπείρου – Επίπεδο NUTS II

Δείκτης	Εκτέλεση
Πληθυσμός (2019)	333.696 κάτοικοι
Προσδόκιμο ζωής κατά τη γέννηση	83,6 ετών
Ποσοστό απασχόλησης (ηλικίες 20-64)	60,8%
Ποσοστό ανεργίας (15 ετών και άνω), 2019	17,7 %
Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ηλικίες 30-34), 2019	46,7 %

Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ (% του μέσου όρου της ΕΕ-27), 2019	47 %
Ακαθάριστη εγχώρια δαπάνη Ε&Α, 2018	1,34% του ΑΕΠ
Διανυκτερεύσεις σε τουριστικά καταλύματα, 2019	2.164.771 νύχτες

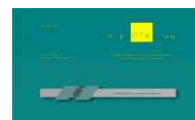
Πηγή: Eurostat (2022)

- Η οικονομική κρίση που εκδηλώθηκε το 2008 ήταν ο κύριος παράγοντας που πυροδότησε σημαντική αύξηση των ποσοστών ανεργίας σε όλη την Ελλάδα. Μετά το 2018, η αγορά εργασίας άρχισε να δείχνει σημάδια ανάκαμψης, αλλά η εμφάνιση του COVID 19 προκάλεσε έναν νέο κύκλο αστάθειας, εγείροντας ανησυχίες για τις μελλοντικές επιδόσεις της οικονομίας.
- Η Ήπειρος είναι αραιοκατοικημένη. Αντίθετα, η Αττική κατατάσσεται πρώτη όσον αφορά τον πληθυσμό, πολύ μπροστά από τις άλλες περιφέρειες της χώρας, γεγονός που δείχνει ότι υπάρχει υψηλή συγκέντρωση πληθυσμού στην πρωτεύουσα της χώρας. Ως αποτέλεσμα, η Ελλάδα αντιμετωπίζει το πρόβλημα της δημιουργίας οικονομικών συγκέντρωσης (agglomeration) (διάγραμμα 3).

Πληθυσμός

Διάγραμμα 3: Η θέση της Ηπείρου σε σύγκριση με τις άλλες 13 περιφέρειες της Ελλάδας, Πληθυσμός, Πηγή: Eurostat (2022)

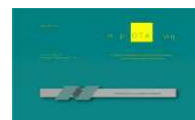

- Το μορφωτικό επίπεδο στην Ήπειρο είναι υψηλό και αυτό μπορεί να αποτελέσει βασικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την τοπική οικονομική ανάπτυξη. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, φαίνεται ότι το μορφωμένο εργατικό δυναμικό παραμένει ανεκμετάλλευτο στην περιοχή. Επιπλέον, το προσδόκιμο ζωής κατά τη γέννηση είναι υψηλό.
- Τα ίδια κοινωνικοοικονομικά δεδομένα ισχύουν και για την Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων (NUTS III). Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ως
-

ποσοστό του μέσου όρου της ΕΕ είναι κάτω του 50 % (πίνακας 2). Επιπλέον, η πυκνότητα του πληθυσμού είναι ιδιαίτερα χαμηλή. Ωστόσο, η ύπαρξη προσφυγικών καταυλισμών στην περιοχή είναι ίσως ο κύριος λόγος της θετικής πληθυσμιακής αλλαγής που παρατηρήθηκε τα τελευταία χρόνια. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν το γενικότερο πρόβλημα της υπογεννητικότητας που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, αλλά και η περιφέρεια των Ιωαννίνων τις τελευταίες δεκαετίες. Τέλος, ο πληθυσμός των Ιωαννίνων γηράσκει.

Πίνακας 2: Οικονομικοί και κοινωνικοί δείκτες για την Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων, Επίπεδο NUTS III

Δείκτης	Εκτέλεση
Πληθυσμός (2019)	167.696 κάτοικοι
Πυκνότητα πληθυσμού	33.8 κάτοικοι ανά km ²
Συνολική πληθυσμιακή αλλαγή (2018)	1,7 % (% ανά 1000 κατοίκους)
Ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων (2019)	105,1 γυναίκες ανά 100 άνδρες
Διάμεση ηλικία πληθυσμού (2019)	46 έτη

Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ (% του μέσου όρου της ΕΕ-27 χώρες), 2018	46%
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε βασικές τιμές (2018)	1.698,15 εκατομμύρια Ευρώ

Πηγή: Eurostat (2022)

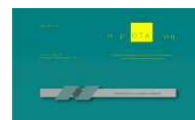
- Οι πέντε κορυφαίες οικονομικές δραστηριότητες στην περιφερειακή ενότητα Ιωαννίνων από πλευράς απασχόλησης είναι: 1) Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών εστίασης, 2) Φυτική και ζωική παραγωγή, κунήγι και συναφείς δραστηριότητες, 3) Εκπαίδευση, 4) Λιανικό εμπόριο, εκτός μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών, και 5) Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας. Ορισμένες δραστηριότητες της τοπικής οικονομίας είναι πιο κερδοφόρες από τις άλλες, όπως το χονδρικό εμπόριο και η παραγωγή προϊόντων διατροφής.
- Στους δήμους της λεκάνης απορροής του Αώου (Ζαγόρι, Κόνιτσα, Μέτσοβο, Νεστόριο) ο πληθυσμός επίσης γηράσκει. Οι περισσότεροι πολίτες είναι σχετικά ηλικιωμένοι και ανήκουν στις ηλικιακές ομάδες 35-64 και 65+. Γενικά, υπάρχει μεγάλος βαθμός ομοιογένειας μεταξύ των μελών του πληθυσμού: οι περισσότεροι από αυτούς είναι παντρεμένοι, συνταξιούχοι και γηγενείς Έλληνες. Παράλληλα, το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων στους δήμους της λεκάνης απορροής του Αώου (Ζαγόρι, Κόνιτσα, Μέτσοβο, Νεστόριο) είναι χαμηλό.
- Οι τοπικές οικονομίες στους δήμους της λεκάνης απορροής του Αώου μετά το 1991 μετατοπίζονται προς τις υπηρεσίες. Ο αριθμός των ατόμων που εργάζονταν στους τομείς της γεωργίας και της μεταποίησης μειώθηκε σημαντικά και πιθανότατα μεταπήδησε στον τριτογενή τομέα. Επιπρόσθετα, τα τελευταία 30 χρόνια παρατηρείται μια σημαντική στροφή της απασχόλησης προς τις τουριστικές

- δραστηριότητες, γεγονός που υποδηλώνει τον νέο χαρακτήρα και προσανατολισμό των τοπικών οικονομιών του Ζαγορίου, της Κόνιτσας και του Μετσόβου.
- Εκτός από τον τουρισμό, η φυτική και ζωική παραγωγή, η δασοκομία, η υλοτομία και η δημόσια διοίκηση αποτελούν τις κύριες οικονομικές δραστηριότητες όσον αφορά την απασχόληση στο Ζαγόρι, την Κόνιτσα, το Μέτσοβο και το Νεστόριο. Ωστόσο, ο πρωτογενής και δευτερογενής τομέας συρρικνώθηκαν σημαντικά τα τελευταία 30 χρόνια. Ενδεικτικά, οι πίνακες 3 και 4 δείχνουν τα ποσοστά απασχόλησης ανά δραστηριότητα από το 1991 και μετά στο Ζαγόρι. Οι ίδιες τάσεις ακολουθούνται και στο Μέτσοβο και την Κόνιτσα.
 -
 - Προς το παρόν, η ανάπτυξη υδροηλεκτρικών έργων στην περιοχή είναι περιορισμένη. Η απασχόληση στον τομέα είναι επίσης ιδιαίτερα χαμηλή. Ωστόσο, υπάρχει μια τάση για μικρά υδροηλεκτρικά φράγματα που θα έχει σοβαρές αρνητικές συνέπειες στο οικοσύστημα του Αώου. Η ενεργειακή κρίση ίσως θα εντείνει αυτή την πίεση. Άλλα σημεία ανησυχίας είναι ότι υπάρχουν σοβαρές αδυναμίες στο νομικό πλαίσιο που καθορίζει τη λειτουργία των υδροηλεκτρικών σταθμών στη χώρα καθώς και έλλειψη παρακολούθησης και ελέγχου. Γενικά, η λεκάνη απορροής του Αώου απειλείται από υδροηλεκτρικά έργα, τα οποία θα αλλάξουν μόνιμα τη ροή της, εκτοπίζοντας τους κατοίκους που ζουν κατά μήκος της.

Πίνακας 3: Καθεστώς απασχόλησης & οικονομική δραστηριότητα, % πληθυσμού, Ζαγόρι

Κύρια δραστηριότητα	2011 (%)	1991 (%)
Απασχολούνται	32.59%	30.88%
Άνεργοι	2.05%	-
Αναζήτηση εργασίας για πρώτη φορά (Άνεργοι νέοι)	2.64%	2.81%

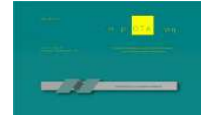

Μαθητές / Φοιτητές		9.18%	7.04%
Συνταξιούχοι 		43.58%	34.48%
Επάγγελμα			
Managers 		7.14%	0.15%
Επαγγελματίες		9.35%	6.48%
Τεχνικοί και συναφή επαγγέλματα		5.50%	
Υπάλληλοι γραφείου και συναφή επαγγέλματα		6.89%	4.67%
Εργαζόμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές 		18.13%	7.91%
Ειδικευμένοι γεωργοί, αλιείς και συναφή επαγγέλματα 		25.02%	62.73%
Ειδικευμένοι βιοτέχνες και συναφή επαγγέλματα		11.32%	
Χειριστές εργαλειομηχανών και συναρμολογητές		4.76%	
Ανειδίκευτοι και χειρώνακτες εργάτες και συναφή επαγγέλματα		11.89%	
Τομέας/Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας			
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία 		29.94%	62.69%
Βιομηχανία και κατασκευές 		16.41%	9.89%
Υπηρεσίες 		53.65%	27.42%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (2022)/ Απογραφή (2011, 1991)

Πίνακας 4: Βασικοί κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας όσον αφορά την απασχόληση, % του απασχολούμενου πληθυσμού, Ζαγόρι

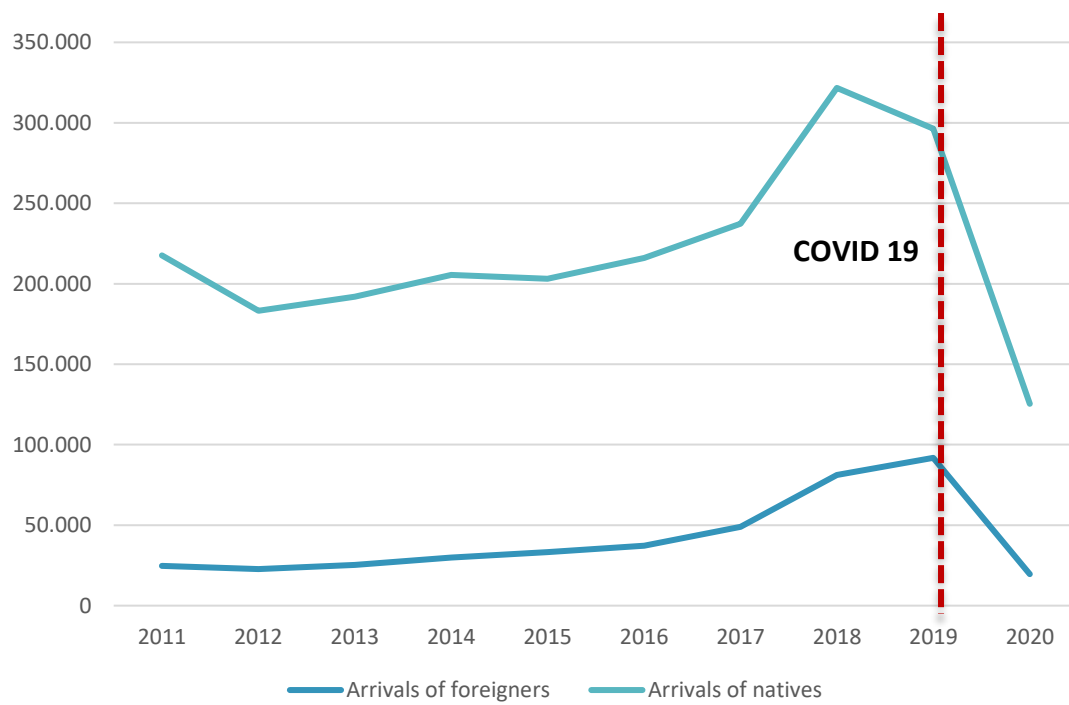
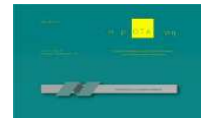
Τομέας/Κλάδος Δραστηριότητας	Οικονομικής	2011 (%)	1991 (%)
Φυτική και ζωική παραγωγή, κυνήγι και συναφείς δραστηριότητες 		22.56%	43.96%
Δασοκομία και υλοτομία 		7.38%	18.66%

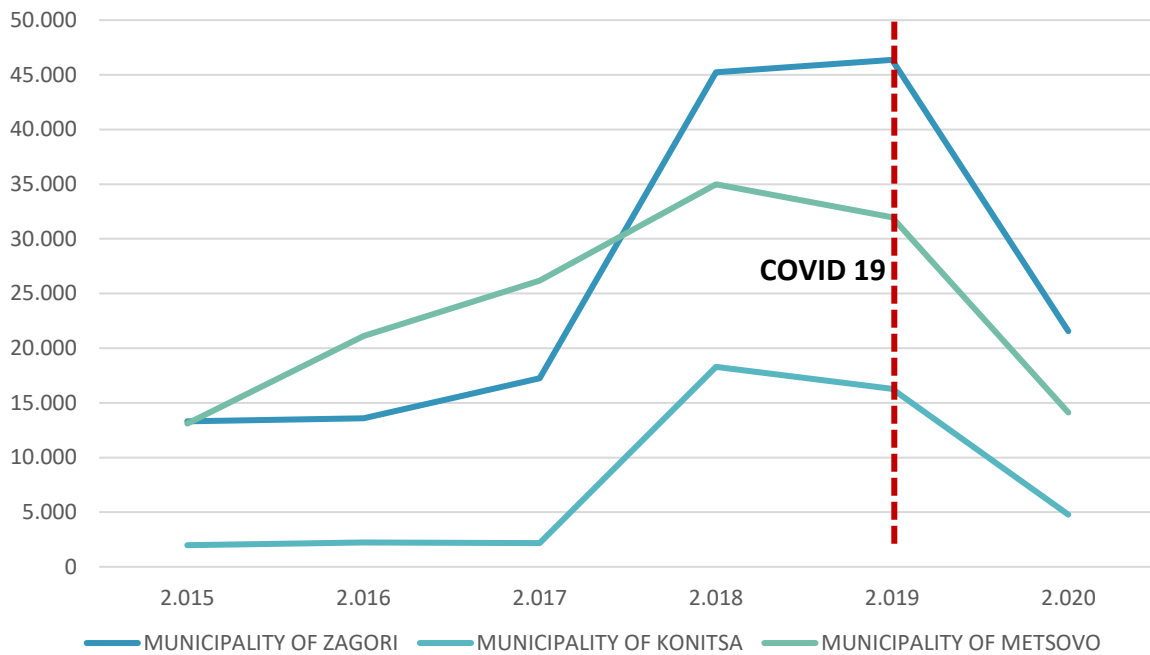
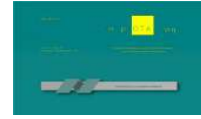
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	0.16%	0.15%
Καταλύματα/Ξενοδοχεία	8.37%	} 16% 4.08%
Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	7.63%	
Δημόσια διοίκηση	7.30%	7.10%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (2022)/ Απογραφή (2011, 1991)

- Οι τουριστικές επιδόσεις στην Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων παρουσίασαν σημαντική αύξηση μετά το 2011. Η έξαρση της νόσου COVID-19 ανέκοψε αυτή την ανοδική τάση. Ωστόσο, το 2022 η αγορά αναμένεται να παρουσιάσει σημάδια ανάκαμψης. Η δυναμική της τοπικής τουριστικής αγοράς αντικατοπτρίζεται στην αύξηση του αριθμού των αφίξεων και διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών τουριστών την περίοδο 2011-2019. Ωστόσο, η εγχώρια αγορά παραμένει η σημαντικότερη όσον αφορά τη ζήτηση (διάγραμμα 4).
- Το Ζαγόρι, η Κόνιτσα και το Μέτσοβο, οι τρεις κύριοι δήμοι της λεκάνης απορροής του Αώου, παρουσίασαν επίσης σημαντική τουριστική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, οι συνολικές αφίξεις τουριστών μετά το 2017 αυξήθηκαν σημαντικά. Το Ζαγόρι είναι μακράν η περιοχή που προσελκύει τους περισσότερους επισκέπτες, ακολουθούμενη από το Μέτσοβο. Και πάλι, η επιδημία COVID 19 επηρέασε αρνητικά αυτές τις ανοδικές τάσεις. Η αγορά αναζητά τώρα σημάδια σταθερότητας και ανάκαμψης (διάγραμμα 5).

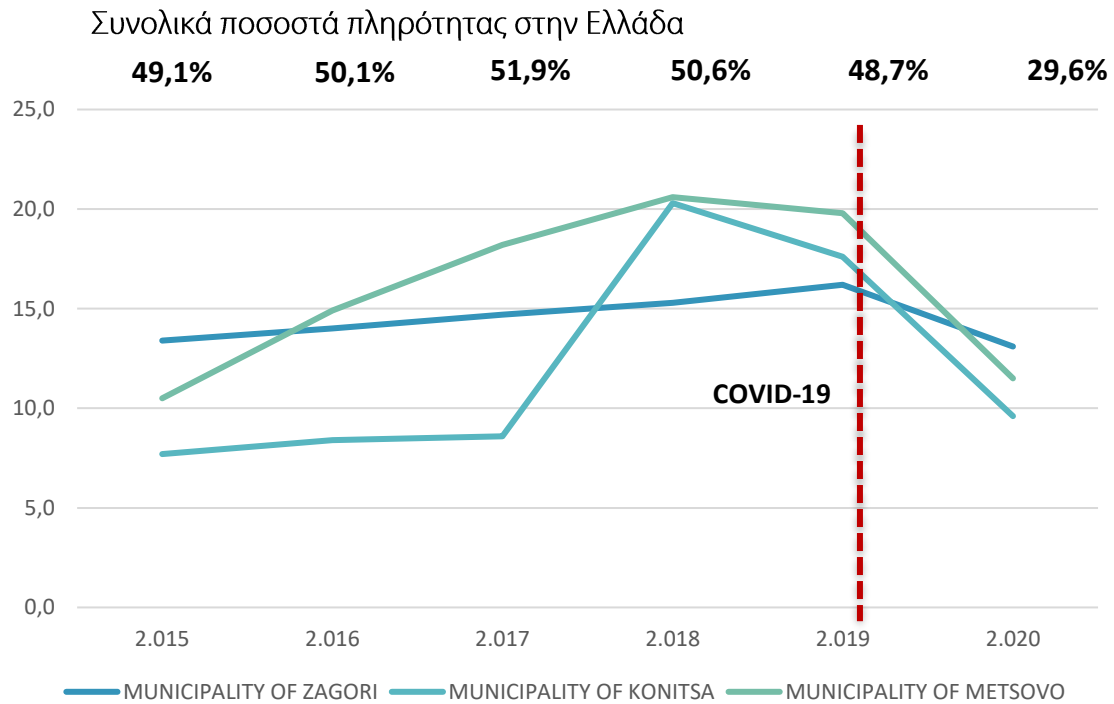
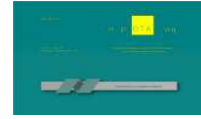

Διάγραμμα 4: Αφίξεις τουριστών στην Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων (2011-2020),
Πηγή: SETE Intelligence (2022). Ελληνική Στατιστική Αρχή (2022)

Διάγραμμα 5: Σύνολο αφίξεων τουριστών, Λεκάνη Απορροής Ποταμού Αώου, Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (2022)

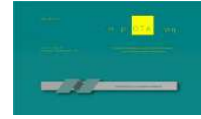
- Τα ποσοστά πληρότητας στη λεκάνη απορροής του Αώου είναι σημαντικά χαμηλότερα από τον ελληνικό μέσο όρο, γεγονός που δείχνει ότι υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή. Ένας άλλος κρίσιμος παράγοντας χαμηλών ποσοστών πληρότητας είναι η εποχικότητα του τουρισμού (Μάιος έως Σεπτέμβριος) (βλέπε διάγραμμα 6).

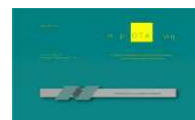
Διάγραμμα 6: Ποσοστά πληρότητας (%), Λεκάνη Απορροής Ποταμού Αώου, Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (2022)

– Σε όλους τους δήμους της λεκάνης απορροής του Αώου η πλειοψηφία των επισκεπτών είναι γηγενείς Έλληνες. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να εφαρμοστεί ένας προσανατολισμός προς τις ξένες αγορές με στοχευμένες πρωτοβουλίες μάρκετινγκ για την ενίσχυση της τουριστικής ανάπτυξης στην περιοχή.

– Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η λεκάνη απορροής του Αώου αποτελεί ιδανικό τόπο για την ανάπτυξη ορεινών, πολιτιστικών και οικοτουριστικών δραστηριοτήτων. Ο οικολογικός τουρισμός πρέπει να συνδυάζεται με τη βιολογική γεωργία, τη μελισσοκομία και την οινοποίηση. Ο τουρισμός θα συμβάλει επίσης στη διατήρηση του πληθυσμού στις μικρές κοινότητες. Ωστόσο, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην εξάλειψη

- των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό περιβάλλον από την υπερβολική τουριστική ανάπτυξη.
- Παρά τη συνεχή αύξηση του τουρισμού στην Ήπειρο τα τελευταία χρόνια, η περιοχή εξακολουθεί να υστερεί όσον αφορά την τουριστική ανάπτυξη σε σύγκριση με τις άλλες περιφέρειες της Ελλάδας. Είναι ενδεικτικό ότι οι επισκέψεις και τα έσοδα αντιπροσωπεύουν μόνο το 2,8 % και το 1,5 % του συνολικού τουριστικού αποτελέσματος της χώρας αντίστοιχα. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν και πάλι ότι υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω ανάπτυξη του συγκεκριμένου κλάδου.
 - Οι κάτοικοι της περιοχής θα πρέπει να συμμετέχουν περισσότερο στην προστασία της λεκάνης απορροής του Αώου. Φαίνεται ότι η τοπική κοινωνία δεν αναγνωρίζει τη σημασία του ποταμού και την προστασία του. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην αλλαγή της στάσης των πολιτών, ενισχύοντας την περιβαλλοντική τους συνείδηση.
 - Οι βέλτιστες πρακτικές για την ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού στη λεκάνη απορροής του Αώου θα πρέπει να εστιάσουν στη δημιουργία ενός ανθρωποκεντρικού επιχειρηματικού μοντέλου που εστιάζει στη δίκαιη κατανομή των οικονομικών οφελών του τουρισμού στην κοινότητα και τον σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον. Οι στρατηγικές αυτές αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία, λαμβάνοντας υπόψη τις θετικές προβλέψεις για τη μελλοντική τουριστική ανάπτυξη στη λεκάνη απορροής του Αώου (πίνακας 5).
 - Ο αριθμός των αναρτήσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σχετικά με τη λεκάνη απορροής του Αώου παρουσιάζουν κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Το Facebook και το Instagram είναι τα πιο σημαντικά μέσα όσον αφορά τον αριθμό των δημοσιεύσεων. Ωστόσο, οι περισσότερες αναρτήσεις είναι

σχετικές με το περιβάλλον, αναδεικνύοντας αυξημένο ενδιαφέρον για δραστηριότητες πράσινου τουρισμού. Η προστασία του περιβάλλοντος και ο

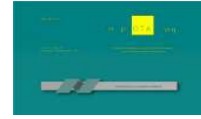
περιβαλλοντικός ακτιβισμός αποτέλεσαν επίσης σημαντικό μέλημα των χρηστών.

Πίνακας 5: Βέλτιστες πρακτικές για τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή του Αώου

Βέλτιστες πρακτικές	Πηγή
Μείωση της εποχικότητας	Margaryan & Fredman (2017); Banki, Ismail & Muhammad (2016)
Προώθηση τοπικών προϊόντων διατροφής μέσω τουριστικών υπηρεσιών – Συνεργασία μεταξύ τουριστικών επιχειρήσεων και τοπικών παραγωγών τροφίμων	Banki & Ismail (2015); Papadimitriou & Gibson (2008); Getz & Brown (2006); Galloway et al. (2013)
Φεστιβάλ και εκδηλώσεις που προβάλλουν την πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής	Getz & Brown (2006); Hall, Mitchell & Sharples (2003); Boatto et al. (2013)
Φορολογικά μέτρα που ευνοούν την ανάπτυξη του τουρισμού στις ορεινές περιοχές	Singh & Mishra (2004)
Ανάπτυξη εργαλείων για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας και των επιπτώσεων του τουρισμού στο περιβάλλον	Qian et al.(2016); Nepal & Chipeniuk (2005)

Δημιουργία οργανισμών ή ινστιτούτων που θα διαχειρίζονται την τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή (παρατηρητήριο τουρισμού)	Sheppard & Williams (2016)
Αναζωογόνηση των παραδοσιακών οικονομικών δραστηριοτήτων	Nepal & Chipeniuk (2005)
Προστασία των φυσικών και υδάτινων πόρων: εκπαίδευση των πολιτών σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος	Li, Ryan, & Cave (2016); Strom & Kerstein (2015); Nestorosk (2012)
Τμηματοποίηση της αγοράς και εστίαση σε συγκεκριμένες ομάδες καταναλωτών – Αποφυγή των πρακτικών του μαζικού τουρισμού	Nyaupani & Timothy (2010); Poitras & Donald (2006)
Ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας και των τουριστικών επιχειρήσεων	Bourdeau (2009); Rendleman et al. (2016)
Σύνδεση των τουριστικών δραστηριοτήτων με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην κοινότητα	Strom & Kerstein (2015); Pyke et al. (2016); Poitras & Donald (2006)
Δίκαιη κατανομή των οικονομικών οφελών του τουρισμού στους μόνιμους κατοίκους	Li, Ryan, & Cave (2016); Qian et al. (2016); Chen & Li (2017)
Προστασία των δικαιωμάτων των κατοίκων της περιοχής	Li, Ryan, & Cave (2016)
Ενεργή συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στον τουρισμό μέσω της παροχής κινήτρων	Kline et al. (2015); Nepal & Chipeniuk (2005); Johnsen et al. (2008); Sheppard & Williams (2016)
Απασχόληση άρτια εκπαιδευμένου προσωπικού, αξιοποιώντας το υψηλό μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων της Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων	Borseková, Vaňoná, Vitálišoná (2016); Rendleman et al. (2016)

Έμφαση στην εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού	Nicula, Spanu & Neagu (2013); Gugushvili, Salukvadze & Salukvadze (2017)
Υποστήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων (χρηματοδότηση, φορολογικά κίνητρα, συμβουλευτικές υπηρεσίες κ.λπ.)	Li, Ryan, & Cave (2016); Kline et al. (2015); Pyke et al. (2016)
Υποστήριξη επιχειρήσεων και επιχειρηματιών που αναπτύσσουν δραστηριότητες φιλικές προς το περιβάλλον.	Potts (2010)

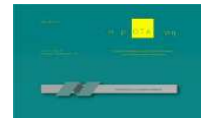
3. Συμπεράσματα – Επίλογος

Συμπερασματικά, το κοινωνικό και οικονομικό τοπίο στη λεκάνη απορροής του Αώου καθώς και η φυσική ομορφιά και μοναδικότητά της περιοχής υποδηλώνουν ότι η ανάπτυξη βιώσιμων τουριστικών δραστηριοτήτων σε συνδυασμό με την καλλιέργεια προϊόντων διατροφής υψηλής ποιότητας και την κτηνοτροφία μικρής κλίμακας μπορούν να αποτελέσουν βασικούς μοχλούς οικονομικής ανάπτυξης. Αυτό το οικονομικό μοντέλο δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη διατήρηση των περιβαλλοντικών πόρων για τις μελλοντικές γενιές, ενισχύοντας μια πιο ανθρωποκεντρική φιλοσοφία για το πώς θα πρέπει να αναπτυχθούν οι κοινωνίες και οι κοινότητες. Η απρογραμμάτιστη

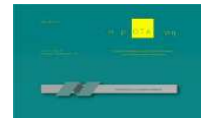
τουριστική ανάπτυξη που οδηγεί στην άδικη κατανομή των οικονομικών της ωφελειών και στην επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος πρέπει να αντικατασταθεί από στρατηγικά σχεδιασμένες πολιτικές εναλλακτικού τουρισμού, που οδηγούν στην τοπική οικονομική ανάπτυξη, αξιοποιώντας τις ενδογενείς δυνάμεις κάθε περιοχής.

Βιβλιογραφία:

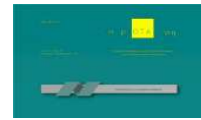
Banki, M. B., & Ismail, H. N. (2015). Understanding the characteristics of family owned tourism micro businesses in mountain destinations in developing countries: evidence from Nigeria. *Tourism Management Perspectives*, 13, 18-32.

- Banki, M. B., Ismail, H. N., & Muhammad, I. B. (2016). Coping with seasonality: A case study of family owned micro tourism businesses in Obudu Mountain Resort in Nigeria. *Tourism Management Perspectives*, 18, 141-152.
- Boatto, V., Galletto, L., Barisan, L., & Bianchin, F. (2013). The development of wine tourism in the Conegliano Valdobbiadene area. *Wine Economics and Policy*, 2(2), 93-101.
- Borseková, K., Vaňová, A., & Vitálišová, K. (2016). Smart Specialization for Smart Spatial Development: Innovative Strategies for Building Competitive Advantages in Tourism in Slovakia. *Socio-Economic Planning Sciences*, 1-12.
- Bourdeau, P. (2009). *Mountain tourism in a climate of change*. na.
- Chen, Z., Li, L., & Li, T. (2017). The organizational evolution, systematic construction and empowerment of Langde Miao's community tourism. *Tourism Management*, 58, 276-285.
- Gugushvili, T., Salukvadze, G., & Salukvadze, J. (2017). Fragmented development: Tourism-driven economic changes in Kazbegi, Georgia. *Annals of Agrarian Science*, 1-6.
- Hall, M., Mitchell, R., Sharples, L. (2003). Consuming places: the role of food, wine and tourism in regional development in Cambourne, B., Mitchell, R., Hall, C. M., Sharples, L., & Macionis, N. (2003). *Food tourism around the world: Development, management and markets*. Elsevier Ltd.
- Johnsen, J., Bieger, T., and Scherer, R., (2008), Indicator-Based Strategies for Sustainable Tourism Development: Insights from a Swiss Research Project. *Mountain Research and Development*, Vol. 28, No. 2, pp. 116-121.
- Kline, C. S., Cardenas, D., Viren, P. P., & Swanson, J. R. (2015). Using a community tourism

- development model to explore equestrian trail tourism potential in Virginia. *Journal of Destination Marketing & Management*, 4(2), 79-87.
- Li, P., Ryan, C., & Cave, J. (2016). Chinese rural tourism development: Transition in the case of Qiyunshan, Anhui.–2008–2015. *Tourism Management*, 55, 240-260.
- Margaryan, L., & Fredman, P. (2017). Bridging outdoor recreation and nature-based tourism in a commercial context: Insights from the Swedish service providers. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 17, 84-92.
- Nepal, S. K., & Chipeniuk, R. (2005). Mountain tourism: Toward a conceptual framework. *Tourism Geographies*, 7(3), 313-333.
- Nestorosk, I. (2012). Identifying tourism potentials in Republic of Macedonia through regional approach. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 44, 95-103.
- Nicula, V., Spanu, S., & Neagu, R. E. (2013). Regional tourism development in Romania–consistency with policies and strategies developed at EU level. *Procedia Economics and Finance*, 6, 530-541.
- Nyaupane, G. P., & Timothy, D. J. (2010). Power, regionalism and tourism policy in Bhutan. *Annals of Tourism Research*, 37(4), 969-988.
- Papadimitriou, D., & Gibson, H. (2008). Benefits sought and realized by active mountain sport tourists in Epirus, Greece: Pre-and post-trip analysis. *Journal of Sport & Tourism*, 13(1), 37-60.
- Poitras, L., & Donald, G. (2006). Sustainable wine tourism: The host community perspective. *Journal of Sustainable Tourism*, 14(5), pp. 425-448.
- Potts, T. (2010). The natural advantage of regions: linking sustainability, innovation, and regional development in Australia. *Journal of cleaner production*, 18(8), 713-725.

- Pyke, S., Hartwell, H., Blake, A., & Hemingway, A. (2016). Exploring well-being as a tourism product resource. *Tourism Management, 55*, 94-105.
- Qian, C., Sasaki, N., Shivakoti, G., & Zhang, Y. (2016). Effective governance in tourism development—An analysis of local perception in the Huangshan mountain area. *Tourism Management Perspectives, 20*, 112-123.
- Rendleman, C. M., Hoemmen, G. A., Altman, I., Taylor, B., Moon, W., & Smith, S. (2016). Wine Industry Competitiveness: A survey of the Shawnee Hills American Viticultural Area. *Wine Economics and Policy, 5*(1), 4-13.
- Sheppard, V. A., & Williams, P. W. (2016). Factors that strengthen tourism resort resilience. *Journal of Hospitality and Tourism Management, 28*, 20-30.
- Singh, R. B., & Mishra, D. K. (2004). Green tourism in mountain regions—reducing vulnerability and promoting people and place

centric development in the Himalayas. *Journal of Mountain Science, 1*(1), 57-64.

Strom, E., & Kerstein, R. (2015). Mountains and muses: tourism development Asheville, North Carolina. *Annals of Tourism Research, 52*, 134-147.

Διαδίκτυο :

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/>
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/regions-and-cities>
<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/countryfacts/>
<http://www.statistics.gr/el/home>
<http://sete.gr/>
<https://www.bankofgreece.gr/>
<https://sete.gr/el/kentro-typou/deltia-typou-anakoinoseis/news-repository/2018/sete-intelligence-meleti-insete/>
<https://panoramaps2.statistics.gr/>
<http://www.ypa.gr/en>

Το παρόν άρθρο είναι βασισμένο στο έργο 'Saving Europe's last free flowing wild river, Vjosa/Aoos' που χρηματοδότησε ο οργανισμός για το περιβάλλον International Union for Conservation of Nature (IUCN)

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Διμέλλη Δέσποια (2022): Η συνεισφορά των νέων τεχνολογιών στην ανάπτυξη των νησιωτικών περιφερειών. Η περίπτωση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 496- 504

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Η συνεισφορά των νέων τεχνολογιών στην ανάπτυξη των νησιωτικών περιφερειών. Η περίπτωση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

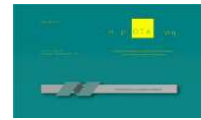
Διμέλλη Δέσποια

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια,
Διευθύντρια Εργαστηρίου Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού,
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πολυτεχνείο Κρήτης

Περίληψη

Το παρόν άρθρο εξετάζει η δυνατότητα αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών και της ανάπτυξης έρευνας και καινοτομίας σε νησιωτικές περιοχές με αναφορά στα νησιωτικά συμπλέγματα που περιλαμβάνονται στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Εξετάζει τα βασικά χαρακτηριστικά των παραγωγικών δραστηριοτήτων και του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και αναγνωρίζει από βιβλιογραφική, χαρτογραφική και επιτόπια έρευνα τις απειλές και τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν αλλά και τα σημαντικά πλεονεκτήματα και ευκαιρίες που

παρουσιάζουν. Στη συνέχεια και καθώς η περιφέρεια βρίσκεται χαμηλά στην κατάταξη των περιοχών της χώρας στις δαπάνες για έρευνα και καινοτομία εξετάζει τα προγράμματα που εφαρμόζονται ήδη σε κάποια νησιά και διατυπώνει βασικές στρατηγικές για την ένταξη της καινοτομίας σε βασικούς παραγωγικούς τομείς. Τέλος επισημαίνεται η ανάγκη του ολοκληρωμένου σχεδιασμού και της ενίσχυσης των νέων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς με βάση τις ιδιαιτερότητες που κάθε νησιωτική περιοχή παρουσιάζει.

Abstract

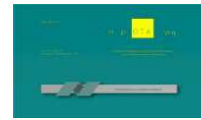
This article examines the possibility of integrating new technologies and the development of research and innovation in insular regions with reference to the island complexes included in the South Aegean Region. It examines the main characteristics of productive activities and the natural and cultural environment and recognizes from bibliographic, cartographic, and field research the threats and risks they face as well as the significant advantages and opportunities they present. As the region is low in the ranking of the country's funding research and innovation, it examines the programs that are already implemented in some islands and formulates basic strategies for the inclusion of innovation in key productive sectors. Finally, it highlights the need for integrated planning and the strengthening of new technologies in all sectors based on the particularities that each insular region presents.

Εισαγωγή

Τα νησιά καλύπτουν το 1/20 της έκτασης της Ευρώπης ενώ πληθυσμιακά το 1/10 (Biagini, et al., 2014). Στην Ελλάδα υπάρχουν περίπου 6.000 νησιά, νησίδες και βραχονησίδες, από τα οποία κατοικούνται τα 227 με έντονες πληθυσμιακές διαφοροποιήσεις καθώς τα 79 έχουν πληθυσμό πάνω από 100 κατοίκους και μόλις 53 πάνω από 1.000 (ΕΛΣΤΑΤ, 2011). Το μικρό χωρικό και πληθυσμιακό τους μέγεθος συναρτάται άμεσα με τις δυνατότητες αξιοποίησης των φυσικών τους πόρων και της ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων, ενώ η απομόνωση και ο κατακερματισμός του χώρου σε συνδυασμό με τις δυσκολίες των συγκοινωνιακών διασυνδέσεων δημιουργούν δυσκολίες σε όλους τους παραγωγικούς τομείς και σε αρκετές περιπτώσεις δυσχεραίνουν τις συνθήκες διαβίωσης των κατοίκων τους.

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (εικ.1) με συνολική έκταση 5.278 Km² (ποσοστό 4%

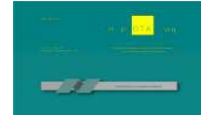

της επιφάνειας της Ελλάδας), περιλαμβάνει 79 νησιά εκ των οποίων 55 κατοικημένα και πλήθος νησίδων και βραχονησίδων. Στο σύνολο της είναι κατά 28% ορεινή, 43% ημιορεινή και 29% πεδινή. Εμφανίζει ποικιλομορφία σε τοπία και ενδιαιτήματα και τρωτότητα σε φαινόμενα ερημοποίησης και διάβρωσης εδάφους. Σε σχέση με τις υπόλοιπες περιφέρειες της Χώρας, παρουσιάζει αυξημένες ανάγκες για ακτοπλοϊκή και αεροπορική σύνδεση των νησιών μεταξύ τους αλλά και με τα μεγάλα αστικά

κέντρα της ηπειρωτικής Ελλάδας. Όσον αφορά τα δημογραφικά και πληθυσμιακά της χαρακτηριστικά, έχουν καταγραφεί ανισορροπίες με χαρακτηριστική τη συγκέντρωση πληθυσμού σε περιοχές με τουριστική ανάπτυξη και μείωση πληθυσμού σε απομακρυσμένες, ορεινές και ημιορεινές χωρικές ενότητες. Επίσης καταγράφεται σημαντική εποχιακή διακύμανση του πληθυσμού εξαιτίας του τουρισμού που κατά βάση αναπτύσσεται κατά τη θερινή περίοδο (Τσεκούρας & Μαυρογεώργης, 2020)

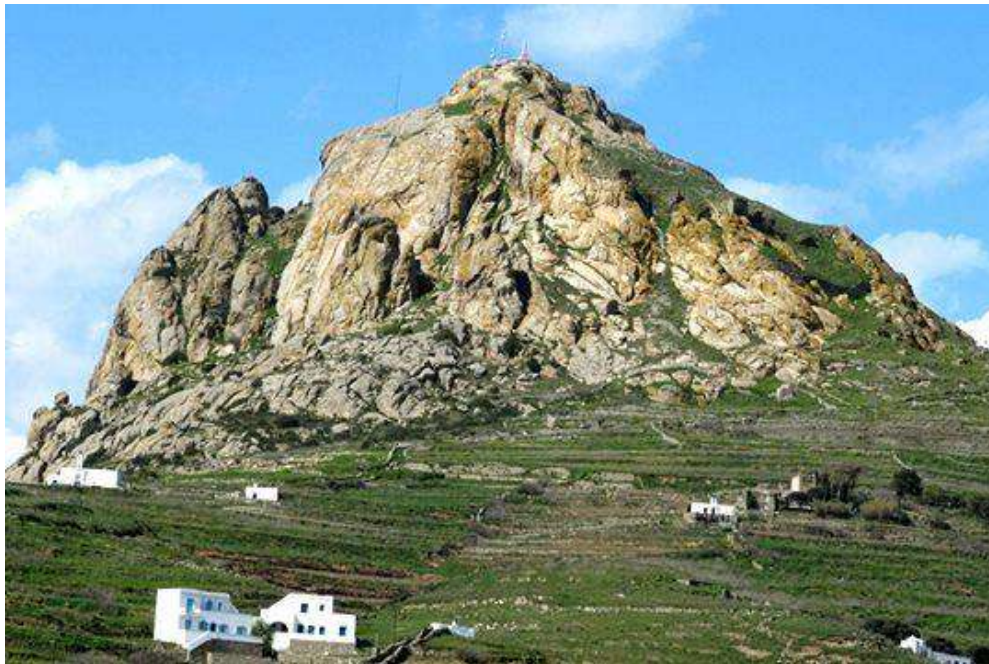
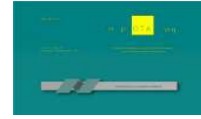
Εικ. 1 Η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Οι καλλιέργειες αναπτύσσονται στις λίγες πεδινές εκτάσεις και σε τμήματα πλαγιών, με τις αρδευόμενες να αποτελούν μικρό ποσοστό των καλλιεργουμένων εκτάσεων της Περιφέρειας. Η μορφολογία των νησιών, το ξηροθερμικό κλίμα και οι περιορισμένοι υδάτινοι πόροι, σε συνδυασμό με τη χαμηλή γονιμότητα της γεωργικής γης, μειώνουν την ανταγωνιστικότητά της, καθιστώντας την χαμηλότερη σε σχέση με το μέσο επίπεδο της χώρας. Η κτηνοτροφία αποτελεί σημαντικό κλάδο για τον πρωτογενή τομέα, με εντονότερη την παρουσία του στο Νομό Κυκλάδων ενώ πολύ σημαντικός είναι και ο κλάδος της αλιείας η οποία παρουσιάζει σημαντικές εξαγωγές και προτιμήσεις στην εγχώρια αγορά. Η μεταποίηση, με εξαίρεση τα ναυπηγεία και τα μεταλλεία της Σύρου, περιλαμβάνει βιοτεχνικές μονάδες

μικρού μεγέθους ενώ η εξόρυξη αναπτύσσεται σε πολλά νησιά (Τσεκούρας, et al., 2014).

Το τοπίο της Περιφέρειας που χαρακτηρίζεται από μεγάλη οικολογική και αισθητική αξία, ειδικότερα τα τελευταία χρόνια δέχεται ισχυρές πιέσεις κυρίως από ανθρωπογενείς δραστηριότητες που το καθιστούν εύθραυστο, με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται ο κίνδυνος υποβάθμισης του. Το πολιτιστικό περιβάλλον εμφανίζει ποικιλία καθώς συναρτάται από τα φυσικά και ιστορικά χαρακτηριστικά κάθε περιοχής (εικ. 2), παρόλα αυτά καθίσταται αναγκαία η ενίσχυση της προστασίας του τόσο λόγω της εγκατάλειψης όσο και της υπέρμετρης εκμετάλλευσης για τουριστική αξιοποίηση (εικ. 3) (Τσεκούρας & Μαυρογεώργης, 2020).

Εικ.2 Το κάστρο του Εξωμβούργου στην Τήνο

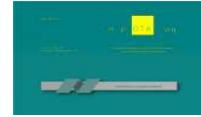

Εικ. 3

Τουριστικές εγκαταστάσεις στη Μύκονο.

Τέλος, οι υποδομές, οι οποίες αποτελούν τις πύλες εισόδου και εξόδου

ανθρώπων και εμπορευμάτων, εξαιτίας του κατακερματισμού του χώρου,

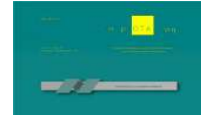

παρουσιάζουν σημαντικές ποσοτικές και ποιοτικές ανεπάρκειες με πιο σημαντικές τις ελλείψεις στις λιμενικές υποδομές.

Οι δαπάνες για έρευνα και τεχνολογία είναι εξαιρετικά περιορισμένες με την Περιφέρεια να κατατάσσεται στη 12η θέση από τις συνολικά 13 περιφέρειες της χώρας. Τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί προγράμματα όπως το Rhodes Co-Lab, που προωθεί το νησί της Ρόδου ως το πρώτο ολιστικό μοντέλο βιώσιμου παγκοσμίως προορισμού, το Gr-Eco Island στη Χάλκη, που αναπτύσσει δράσεις ώστε το νησί να είναι ενεργειακά αυτόνομο και οι κάτοικοι να εφαρμόζουν τις έξυπνες τεχνολογίες στη καθημερινότητα τους, το Just Go Zero στην Τήλο για την κυκλική διαχείριση αποβλήτων, και το Smart & Sustainable Island στην Αστυπάλαια με στόχο να προωθηθεί η πράσινη κινητικότητα και η κυκλική οικονομία μέσα από την ηλεκτροκίνηση και την λειτουργία ΑΠΕ (Μουσαβέρε, 2021)

Στόχοι για το σχεδιασμό των νησιών της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και ο ρόλος των νέων τεχνολογιών.

Τα νησιά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου χαρακτηρίζονται από πολυμορφία στο φυσικό και ανθρωπογενές τους περιβάλλον, η οποία έχει ως απόρροια και διαφορετικές ανάγκες και προκλήσεις σε όλους της τομείς ανάπτυξης. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι στο σύνολο τους τα νησιά παρουσιάζουν και κοινά προβλήματα όπως η ενεργειακή εξάρτηση σε ορυκτά καύσιμα, η περιορισμένη πρόσβαση σε υποδομές υγείας και εκπαίδευσης, τα αυξημένα κόστη μεταφορών και την περιορισμένη οικονομική διαφοροποίηση. Σε αυτό το πλαίσιο, οι νέες τεχνολογίες μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά για να συμβάλουν σε περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές δράσεις, προσαρμοσμένες στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε περιοχής, με στόχο την έξυπνη, ολοκληρωμένη και χωρίς αποκλεισμούς διαχείριση των φυσικών πόρων και υποδομών. Επιπλέον μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση πρακτικών διακυβέρνησης και επενδυτικών σχημάτων που προάγουν την καινοτομία και την κοινωνική συνοχή.

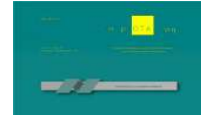

Τα προβλήματα που δημιουργούνται λόγω της νησιωτικότητας είναι δομικά λόγω του φαινομένου της γεωγραφικής ασυνέχειας, με αποτέλεσμα λόγω της έλλειψης σταθερής σύνδεσης με την ηπειρωτική χώρα να προκαλούνται δυσκολίες στη συνοχή, στη λειτουργία και στην ολοκλήρωση του κοινωνικοοικονομικού χώρου (Μέργος , et al., 2005).

Βασικοί στόχοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιφέρειας είναι η περαιτέρω ανάπτυξη δράσεων με στόχο την προώθηση της «καθαρής ενέργειας», που θα βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται μειωμένο κόστος για τον καταναλωτή, αλλά και οικονομικά οφέλη για τον τοπικό πληθυσμό. Σημαντική είναι η προώθηση, της έρευνας και εφαρμογής καινοτομικών μεθόδων στους τομείς της πρωτογενούς δραστηριότητας, με σκοπό την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανάπτυξης αποδοτικών, φιλικών περιβαλλοντικά μεθόδων και τεχνικών παραγωγής και διαχείρισης των προϊόντων, την αξιολόγηση της ποιότητας του εδάφους, τη διαχείριση

του νερού, την παραγωγή αποβλήτων κ.α. Σημαντική επίσης μπορεί να είναι συμβολή των νέων τεχνολογιών στην προώθηση των προϊόντων στις αγορές και τη δημιουργία δικτύων παραγωγών για την ανταλλαγή γνώσεων και την ανάπτυξη συνεργειών αλλά και η διασύνδεση με δίκτυα καινοτομίας και θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων.

Μια σημαντική παράμετρος επίσης είναι η γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος των νησιών μέσω της ενίσχυσης των εφαρμογών τηλεματικής (τηλε-εκπαίδευση, τηλεϊατρική, τηλε-εργασία) που έχουν ως στόχο την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς όφελος του κοινωνικού συνόλου των απομακρυσμένων νησιωτικών περιοχών. Μέσα από ψηφιακές πλατφόρμες προτείνεται η προώθηση και η εδραίωση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος ως ανταγωνιστικού συμπλέγματος, με στοιχεία μοναδικότητας και αυθεντικότητας, που μπορεί να αποτελέσει βασικό πόλο για την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Έτσι προτείνεται η ανάπτυξη οργανωτικών και ψηφιακών καινοτομιών για την ενίσχυση των εμπειριών κατά την

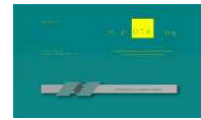
επίσκεψη (χαρτογράφηση, αποτύπωση, αναπαράσταση, επικοινωνία, πλοήγηση, geo-location), την αναβάθμιση των πολιτικών προώθησης (branding, αξιοποίηση μέσω κοινωνικής δικτύωσης και εφαρμογών κινητών) καθώς και την οργάνωση θεματικών ή γεωγραφικών άτυπων ή και τυπικών δικτύων που θα στηρίξουν και θα διευρύνουν την επιχειρηματικότητα και θα ισχυροποιήσουν τους τουριστικούς προορισμούς, προωθώντας εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Διμέλλη, 2020)

Συμπερασματικά, οι νέες τεχνολογίες μπορούν να προωθήσουν την ανάπτυξη εσωτερικών δικτύων συνεργασίας και συμπληρωματικής λειτουργίας, σε όλες τις δραστηριότητες με έμφαση στην εξοικονόμηση ανθρώπινων και άλλων πόρων για την άρση των περιορισμών που δημιουργεί η νησιωτικότητα αλλά και την ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των νησιωτικών περιοχών. Είναι σημαντικό η έρευνα και η καινοτομία στη χώρα μας να παρέχονται μέσα από ένα σταθερό πλέγμα κινήτρων, με στόχο την εξασφάλιση κάθετης και οριζόντιας συνεργασίας των επιχειρήσεων και τη

διασύνδεση των ερευνητικών ιδρυμάτων με την κοινωνία.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Biagini, B. και συν., 2014. A typology of adaptation actions: A global look at climate adaptation actions financed through the Global Environment Facility. Global Environmental Change, pp. 97-108.
- Διμέλλη, Δ., 2021. Συμμετοχικές Διαδικασίες και Χωρικός Σχεδιασμός: Οι Ευρωπαϊκές Πρακτικές και η Ελληνική Πραγματικότητα. Στο: Κοινωνικές Επιστήμες και Γεωγραφία :Θεωρία, Μέθοδοι & Τεχνικές Χωρικής Ανάλυσης. Μυτιλήνη: Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Γεωγραφίας, pp. 132-142.
- Διμέλλη, Δ., 2020. Πιλοτική Έρευνα- Μελέτη Οργάνωσης για το Παρατηρητήριο Υπαίθρου Κρήτης, Δ Φάση, Χανιά: Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού.
- ΕΛΣΤΑΤ, 2011. Εθνική απογραφή μόνιμου πληθυσμού, Αθήνα: ΕΛΣΤΑΤ.
- Καυκαλάς, Γ., 2015. Χωρική Διακυβέρνηση και Στρατηγικός Χωρικός Σχεδιασμός, Θεσσαλονίκη: s.n.

- Μέργος, Γ., Παπαδασκαλόπουλος, Α. & Χριστοφάκης, Μ., 2005. Αναπτυξιακή Στρατηγική για το Νησιωτικό Χώρο. Στο: Επιστημονικές Μελέτες προς τιμήν του Καθηγητού Ν. Κόνσολα, . Αθήνα: : Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης Παντείου Πανεπιστημίου.
- Μουσαβέρε, Α., 2021. Νησιωτικότητα και έξυπνες στρατηγικές σε μικρού και μεσαίου μεγέθους νησιά της Ευρώπης. Ερευνητική Εργασία, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πολυτεχνείο Κρήτης, Χανιά: s.n.
- Σπιλάνης, Γ., 2012. Ευρωπαϊκά Νησιά και Πολιτική Συνοχής. Αθήνα: Gutenberg.
- Τσαρχόπουλος, Π., 2015. Ευφυείς πόλεις: Τεχνολογίες, Αρχιτεκτονικές και Διακυβέρνηση του ψηφιακού χώρου. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Αρχιτεκτόνων.
- Τσεκούρας, Γ., Δημόπουλος, Κ. & Μαυρογεώργης, Θ., 2014. Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, Αθήνα: ΥΠΕΚΑ.
- Τσεκούρας, Γ. & Μαυρογεώργης, Θ., 2020. Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, ΦΑΣΗ Β΄ - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Αθληνα: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Διευθυνση Χωροταξικού Σχεδιασμού.
- Τσεκούρας, Γ. & Μαυρογεώργης, Θ., 2020. Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Τεύχος Τοπίου, Αθήνα: ΥΠΕΝ.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Καλλιώρας Δημήτρης, Αδαμάκου Μαρία, Νιαβής Σπύρος, Πετράκος Γιώργος (2022): Έρευνα, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη: Η Περίπτωση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 505- 511

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Έρευνα, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη: Η Περίπτωση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Καλλιώρας Δημήτρης

Αν. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης,
Εργαστήριο Αναπτυξιακής Πολιτικής

Αδαμάκου Μαρία

Υπ. Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης,
Εργαστήριο Αναπτυξιακής Πολιτικής

Νιαβής Σπύρος

Επ. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης,
Εργαστήριο Αναπτυξιακής Πολιτικής

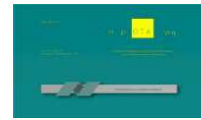
Πετράκος Γιώργος

Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης,
Εργαστήριο Αναπτυξιακής Πολιτικής

Περίληψη

Η περιφερειακή πολιτική καλείται, επί της αρχής, να θεραπεύσει τη (σωρευτικά) χωρική ασυμμετρία η οποία διέπει την αναπτυξιακή διαδικασία. Στην κατεύθυνση αυτή – και στο πλαίσιο της οικονομίας της γνώσης – ο ρόλος των

Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) ως καταλύτες της περιφερειακής ανάπτυξης – μέσω της διασύνδεσης της «παραγόμενης» έρευνας και καινοτομίας με τις περιφερειακές ανάγκες και ιδιαιτερότητες – εμφανίζεται διαρκώς αναβαθμισμένος. Το άρθρο παρουσιάζει,

συνοπτικά και περιεκτικά, τα αποτελέσματα έρευνας η οποία διεξήχθη για την περίπτωση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και τη διασύνδεσή του με την Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Abstract

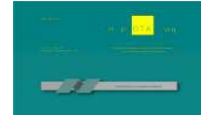
Regional policy is called upon, in principle, to remedy the (cumulative) spatial asymmetry that governs the development process. In this direction - and in the context of the knowledge economy - the role of Higher Education Institutions (HEIs) as catalysts of regional development - through the interconnection of "produced" research and innovation with regional needs and specificities - appears to be constantly upgraded. The article presents, succinctly and comprehensively, the results of a research conducted on the case of the University of Thessaly and its connection with the Region of Thessaly.

Εισαγωγή

Η περιφερειακή πολιτική, οριζόμενη ως «το σύνολο των παρεμβάσεων που επιδιώκουν την ενίσχυση της ποιότητας και της επάρκειας των παραγωγικών και

κοινωνικών υποδομών, του κεφαλαίου και των ανθρώπινων πόρων αλλά και των δομών και μηχανισμών διοίκησης περιοχών με αναπτυξιακή υστέρηση ώστε να βελτιωθούν οι παραγωγικές τους εξειδικεύσεις και να ενισχυθούν ή να διευρυνθούν τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα» (Πετράκος 2005:100), καλείται, επί της αρχής, να θεραπεύσει τη (σωρευτικά) χωρική ασυμμετρία η οποία διέπει την αναπτυξιακή διαδικασία (Αρτελάρης και Καλλιώρας 2018). Στην κατεύθυνση αυτή – και στο πλαίσιο της οικονομίας της γνώσης – ο ρόλος των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) ως καταλύτες της περιφερειακής ανάπτυξης – μέσω της διασύνδεσης της «παραγόμενης» έρευνας και καινοτομίας με τις περιφερειακές ανάγκες και ιδιαιτερότητες – εμφανίζεται διαρκώς αναβαθμισμένος (Youtie και Shapira 2008, Uyarra 2010, Trippl κ.ά 2015, *inter alia*).

Το άρθρο παρουσιάζει, συνοπτικά και περιεκτικά, τα αποτελέσματα έρευνας η οποία διεξήχθη για την περίπτωση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και τη διασύνδεσή του με την

Περιφέρεια Θεσσαλίας (Αδαμάκου κ.ά.
2021α και 2021β).

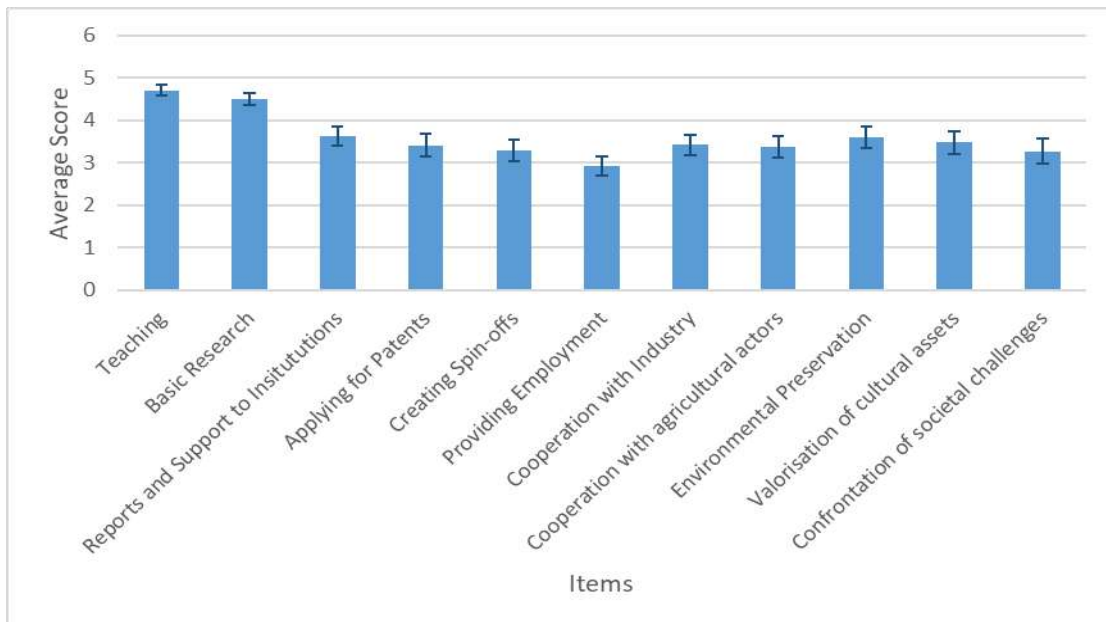
Διασύνδεση Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και Περιφέρειας Θεσσαλίας

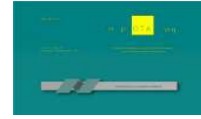
Η περίπτωση της διασύνδεσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με την Περιφέρεια Θεσσαλίας μελετήθηκε ενδελεχώς με τη χρήση ερωτηματολογίων τα οποία επιδόθηκαν σε εκπροσώπους του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, των επιχειρήσεων οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας καθώς και της ευρύτερης κοινωνίας των πολιτών της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Τα ερωτηματολόγια

εμπεριείχαν ερωτήσεις αναφορικά με τον ευρύτερο ρόλο του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, την ευρύτερη συνεισφορά του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας και τη διασύνδεση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με την Περιφέρεια Θεσσαλίας. Συνελέχθησαν 55 ερωτηματολόγια, πλήρως απαντημένα.

Αναφορικά με τον ευρύτερο ρόλο του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, οι ερωτώμενοι / ερωτώμενες προτάσσουν την παροχή διδακτικού έργου, τη διεξαγωγή βασικής έρευνας και την υποστήριξη των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Διάγραμμα 1).

Διάγραμμα 1: Ο ευρύτερος ρόλος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

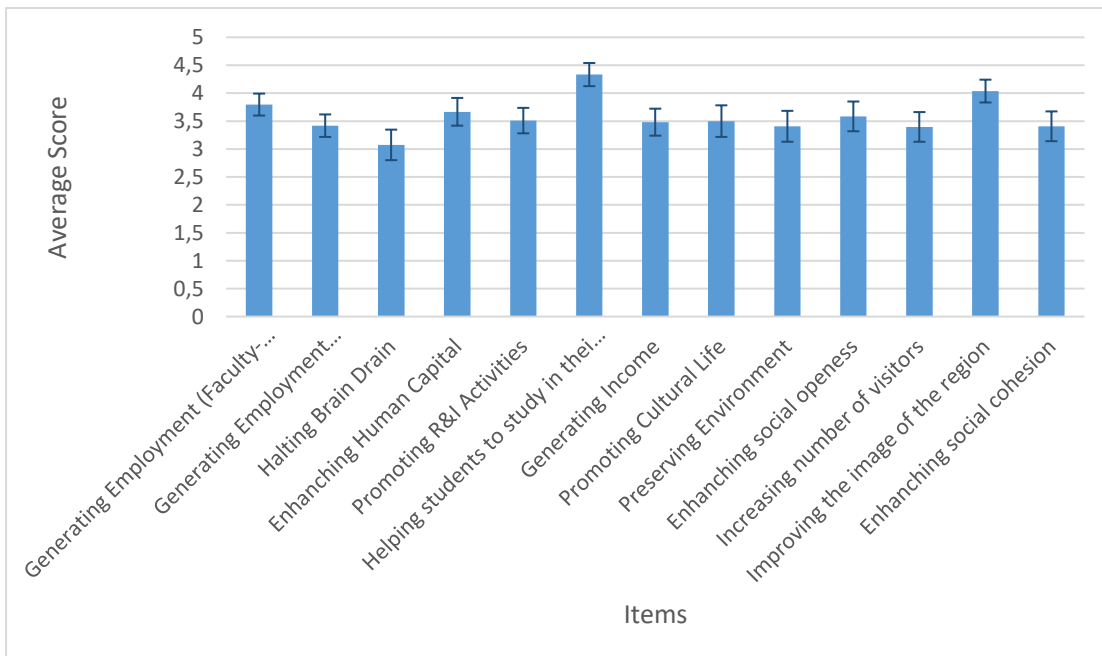

Πηγή: Adamakou κ.ά. (2021α και 2021β)

Αναφορικά με την ευρύτερη συνεισφορά του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, οι ερωτώμενοι / ερωτώμενες προτάσσουν τη δυνατότητα των φοιτητών / φοιτητριών να

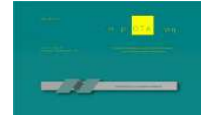
σπουδάσουν στον τόπο κατοικίας τους, την αναβάθμιση της «εικόνας» της Περιφέρειας Θεσσαλίας και τη δημιουργία θέσεων εργασίας (κυρίως εντός του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας) (Διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2: Η ευρύτερη συνεισφορά του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας

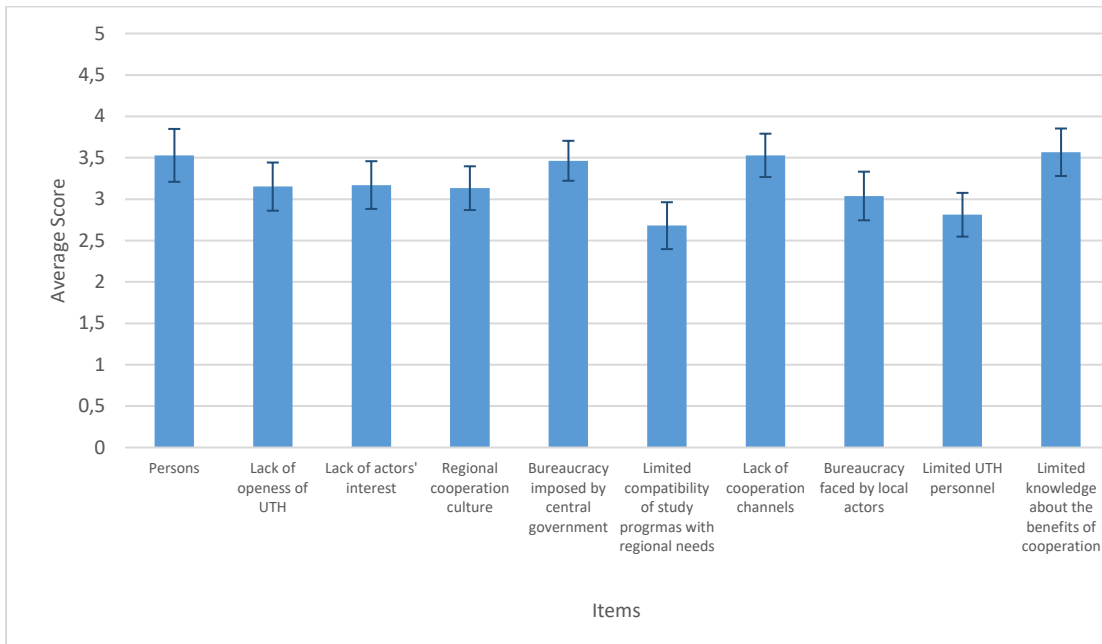

Πηγή: Adamakou κ.ά. (2021α και 2021β)

Αναφορικά με τη διασύνδεση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με την Περιφέρεια Θεσσαλίας, οι ερωτώμενοι / ερωτώμενες προτάσσουν την περιορισμένη γνώση αναφορικά με τα δυνητικά οφέλη της διασύνδεσης, την έλλειψη δικτύων συνεργασίας, και την έλλειψη επιτελικών στελεχών για την προώθηση της διασύνδεσης (Διάγραμμα 3).

Διάγραμμα 3: Η διασύνδεση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με την Περιφέρεια Θεσσαλίας

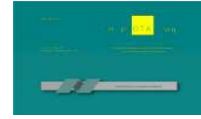
Πηγή: Adamakou κ.ά. (2021α και 2021β)

Οι απαντήσεις από μέρους των ερωτώμενων καταδεικνύουν και αναδεικνύουν αφενός τις δυνατότητες του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας να διαδραματίσει κομβικό ρόλο στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής της Περιφέρειας Θεσσαλίας και αφετέρου την αναγκαιότητα ενδυνάμωσης της

διασύνδεσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με την Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Συμπεράσματα

Σε μια εποχή κατά την οποία η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει αντιξοότητες και σημαντικούς κινδύνους ως απότοκο της οικονομικής κρίσης, και σε συνδυασμό με την ταχέως μεταβαλλόμενη παγκόσμια

οικονομία, ευλόγως το ενδιαφέρον στρέφεται στα ΑΕΙ. Το ολοένα και πιο δημοφιλές φαινόμενο της «περιφερειοποίησης της οικονομίας», σε συνδυασμό με την εμφάνιση θεωριών οι οποίες υποστηρίζουν ότι η δημιουργία γνώσης και η καινοτομία αποτελούν ολοένα και πιο σημαντικές πηγές οικονομικής διαφοροποίησης, αναδεικνύει την αναγκαιότητα ευθυγράμμισης των επιδιώξεων και της αποστολής των ΑΕΙ με τις περιφερειακές ανάγκες και ιδιαιτερότητες. Η περίπτωση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας είναι ενδεικτική της ανάγκης διαμόρφωσης στοχευμένης στρατηγικής ανάπτυξης από μέρους των ΑΕΙ, στην κατεύθυνση της κεφαλαιοποίησης των επιτευγμάτων τους, των υφιστάμενων δυνατοτήτων και ευκαιριών, σε διεθνές, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, και, εν τέλει, της διασύνδεσής τους με τις οικείες περιφερειακές οικονομίες και κοινωνίες.

Αναφορές

Αρτελάρης Π. και Καλλιώρας Δ. (2018), Το πλαίσιο άσκησης και η αποτελεσματικότητα της περιφερειακής πολιτικής στην

Ευρωπαϊκή Ένωση υπό συνθήκες οικονομικής κρίσης, *Γεωγραφίες*, 32: 99-109.

Πετράκος Γ. (2005), Περιφερειακές ανισότητες και περιφερειακή πολιτική στην Ελλάδα στο Κοκκώσης Χ. και Ψυχάρης Γ. (επιμ.), *Περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα: Τάσεις και προοπτικές*, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας 89-110.

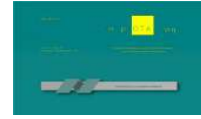
Πετράκος Γ. και Ψυχάρης Γ. (2016) (επιμ.), *Περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Adamakou M., Niavis S., Kallioras D. και Petrakos G. (2021α), Understanding the regional engagement of universities from a stakeholders' perspective: The case of the University of Thessaly, Greece, *Sustainability*, 13(19): 10565.

Adamakou M., Niavis S., Kallioras D. και Petrakos G. (2021β), The regional engagement of universities under a stakeholders' analysis approach: An empirical

Καλλιώρας Δημήτρης, Αδαμάκου Μαρία, Νιαβής Σπύρος,
Πετράκος Γιώργος

Έρευνα, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη: Η Περίπτωση του
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

framework, *Bulletin of Social
Sciences*, 19(74): 4-32.

Trippel, M., Sinozic, T. και Lawton Smith H.
(2015), The role of universities in
regional development:
Conceptual models and policy
institutions in the UK, Sweden
and Austria, *European Planning
Studies*, 23(9): 1722–1740.

Uyarra E. (2010), Conceptualizing the
regional roles of universities,
implications and contradictions,
European Planning Studies, 18(8):
1227–1246.

Youtie J. και Shapira P. (2008), Building an
innovation hub: A case study of
the transformation of university
roles in regional technological
and economic development,
Research Policy, 37(8): 1188–
1204.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Κατσικαβέλη Καλλιόπη (2022): Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λιοσίων

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 512- 527

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λιοσίων

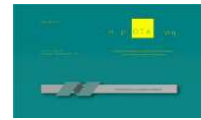
Κατσικαβέλη Καλλιόπη

Αρχιτέκτων, Msc Πολεοδομία -Χωροταξία
Υποψήφια Διδάκτωρ ΕΜΠ
katsikaveli@gmail.com

Περίληψη

Στο παρόν άρθρο, επιχειρώ να αναδείξω την έννοια της αναβάθμισης της ποιότητας ζωής στο επιβαρυσμένο αστικό περιβάλλον, η οποία μπορεί να προέλθει από την ενεργοποίηση των πράσινων υπερκείμενων διαδρομών που αποτελούν τα μπαλκόνια των διαμερισμάτων. Καθώς ο κυρίαρχος λόγος εστιάζει στην ρητορική ότι οι άνθρωποι δεν αγαπούν την πόλη τους, η απλή ανάγνωση των ημι-δημόσιων χώρων που αποτελούν τα μπαλκόνια δείχνει μια άλλη οπτική. Οι άνθρωποι αγαπούν την πόλη τους, δεν αγαπούν όμως τον λιγοστό, μίζερο, λίγο και κακοσχεδιασμένο δημόσιο χώρο που τους δίνουν. Αυτόν που με κάθε τρόπο

τον αρπάζουν. Εκεί που έχουν τον χώρο να δημιουργήσουν, εκεί το κάνουν περίφημα. Φανταστείτε τι θα γινόταν εάν αυτή η δημιουργικότητα κατέβαινε στο πεζοδρόμιο... Την εποχή που οι δήμοι δίνουν μαθήματα σπατάλης και κακοδιαχείρισης δημόσιου χρήματος, χρησιμοποιώντας τα με τρόπο που να ενισχύουν περιοχές της πόλης, και ανατρέποντας διαδικασίες κοινωνικής συναίνεσης, όπως με τον μεγάλο περίπατο του κέντρου ή με τα μικρά (ακριβά) πάρκα της Αθήνας, μήπως τελικά η καινοτομία που αναζητούμε από την τοπική αυτοδιοίκηση, αρκεί να είναι απλές κινήσεις ενεργοποίησης των πολιτών με παράλληλη χρηματοδοτική στήριξη;

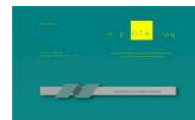
Η πόλη είναι φαινόμενο κοινωνικό, άμεσα συνδεδεμένο με την ανάγκη του ανθρώπου για οργάνωση σε σύνολο. Οι κάτοικοι της πόλης, ως ξεχωριστά όντα, διαθέτουν συνείδηση και πνεύμα, ενώ μέσα από τις σχέσεις που αναπτύσσουν σε κοινωνικό επίπεδο, δημιουργείται συλλογική συνείδηση. Η πόλη επιτρέποντας την συλλογική συνείδηση, διαθέτει φυσιολογία.

Η περίοδος της πανδημίας του Covid-19, δημιούργησε έναν άλλο τύπο υποκειμένου: του ατόμου σε εγκλεισμό και φόβο. Σε προσωπικό επίπεδο, προκειμένου να αντιμετωπίσω την κατάσταση εγκλεισμού, βρήκα διέξοδο στην κηπουρική στο μπαλκόνι μου. Η καθημερινότητά μου ξεκινούσε με την ενατένηση των (λιγοστών) φυτών μου, και με τον οραματισμό για κάτι μεγαλύτερο και ομορφότερο από αυτό που έβλεπα εγώ. Ή ίσως και ένας άλλος παρατηρητής, γιατί το μπαλκόνι είναι ένας ημιδημόσιος χώρος, ένας χώρος που έχει την δυνατότητα να αλλάξει την μορφή της πόλης. Με την ενασχόληση με τα φυτά ανακάλυψα έναν άλλο κόσμο μακριά από την ζοφερή κατάσταση που επικρατούσε στους δρόμους της πόλης.

Σιγά σιγά διαπίστωνα ότι η διάθεσή μου άλλαζε προς το θετικό, και τα αρνητικά συναισθήματα άρχισαν να εξαφανίζονται. Η επαφή με το χώμα λειτούργησε ως ένα τέλειο αγχολυτικό. Ομολογώ ότι δεν ήταν λίγες οι φορές που επιδίωξα να ανακατώσω το χώμα στις γλάστρες μου για να δώσω μια διέξοδο στα άγχη που με κατάκλυζαν.

Με αφετηρία αυτήν την συνθήκη, ξεκίνησε μια σειρά σκέψεων για το πώς μπορούμε να αλλάξουμε την πόλη μας συλλογικά, αλλά ίσως ασυνείδητα. Το σημείο εκκίνησης της σκέψης ήταν η καθημερινή μου διαδρομή, ως δράση, από την κατοικία στον χώρο εργασίας, μια διαδρομή που κάνω με το αστικό λεωφορείο και διασχίζω την οδό Λιοσίων.

Η Λιοσίων είναι ένα παλιός αγροτικός δρόμος, γεμάτος από κακές φήμες και υποψίες φόβου. Πορνεία (studio πλέον), μάντρες, υλικά αλουμινίου, κενά οικόπεδα ή σπίτια σε κατάσταση ερείπωσης, ενώ οι πολυκατοικίες είναι όλες μεγάλες, τυποποιημένες που προσομοιάζουν με slums. Η επανάληψη της δράσης εντύπωσε στο μυαλό μου ως εικόνα «την εισβολή της φύσης»

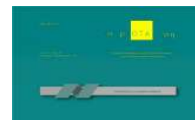
Η εισβολή ήταν ορατή στο επίπεδο του εδάφους, όπως επίσης και στα εγκαταλειμμένα κτίρια, εκεί που δεν υπήρχε παρουσία. Τι συνέβαινε όμως στην παρουσία; Έτσι επικεντρώθηκα στον ιδιωτικό χώρο των κατοικιών, τα μπαλκόνια, και στα «κενά» που αυτά δημιουργούσαν ως απουσίες φύσης.

Για να σχηματιστεί η ατομική και κατά συνέπεια η συλλογική συνείδηση, βασική προϋπόθεση είναι η είσπραξη εικόνων και συναισθημάτων. Το αποτέλεσμα των ερεθισμάτων των πέντε αισθήσεών μας σε συνδυασμό με την συναίσθησή μας, αποτελεί μέρος των συλλογικοτήτων. Έτσι επιδιώκουμε μία συλλογή διανοητικών και συναισθηματικών εμπειριών με σκοπό να μπορέσουμε να εκμαιεύσουμε μια αντίληψη για την πόλη.

Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα μπορούσε να είναι καταλυτικός και να οδηγεί προς την ορθή κατεύθυνση, δηλαδή την διασφάλιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του εκάστοτε δήμου. Η διατήρηση των κοινόχρηστων χώρων αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα για την προστασία του αστικού περιβάλλοντος και τη

βασικότερη ίσως υποχρέωση που έχουν αναλάβει οι ΟΤΑ απέναντι στους πολίτες, πάντοτε με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στο σύγχρονο και επιβαρυσμένο αστικό οικιστικό περιβάλλον. Η έννοια των κοινόχρηστων πραγμάτων, σύμφωνα με τον αστικό κώδικα, είναι τόσο ευρεία ώστε να καταλαμβάνει μεγάλο μέρος του φυσικού αλλά και του οικιστικού περιβάλλοντος. Οι χώροι πρασίνου και οι ελεύθερες εκτάσεις που χρησιμοποιούν οι δημότες για την αναψυχή τους ή την καθημερινή τους εξυπηρέτηση, δρόμοι, πλατείες, πάρκα, πεζοδρόμια κ.α.

Τον τελευταίο καιρό το ερευνητικό ενδιαφέρον των κοινωνικών επιστημών έχει προσανατολιστεί στην αποτίμηση της επίδρασης που έχουν στην ψυχοσωματική υγεία των ανθρώπων: α. ο σύγχρονος τρόπος ζωής, δηλαδή η απομάκρυνση του ανθρώπου από την φύση σε συνδυασμό με β. την οικολογική κρίση. Τα αποτελέσματα του αναδυόμενου αυτού φαινομένου εμφανίζονται σε όλες τις ηλικίες, και η έντασή του έχει ενδυναμωθεί κατά την μακρά περίοδο του εγκλεισμού λόγω του Covid 19.

Η θετική αποτίμηση της σχέσης του ανθρώπου με την φύση φαίνεται στην μείωση του άγχους μετά από την επαφή με φυτά, ακόμη και όταν αυτή είναι οπτική. Μέσα από τις εικόνες της φύσης ο εγκέφαλος μπορεί να επικεντρωθεί καλύτερα στην προγενέστερη δραστηριότητά του, καθώς έρευνες δείχνουν ότι μπορεί να «αποφορτίζεται» και να «επαναφορτίζεται» μετά από την επαφή με αυτή. Η ύπαρξη χώρων πρασίνου, σε όλους τους τομείς της καθημερινότητας, βοηθά στην βελτίωση της ψυχικής και κατά συνέπεια της σωματικής μας υγείας.

Η σύνδεση με την φύση, μας βοηθάει να έρθουμε σε επαφή με τον πρωταρχικό και αυθεντικό μας εαυτό, να ξεκαθαρίσουμε τι εκτιμούμε περισσότερο και να αποκτήσουμε τη δύναμη να μιλήσουμε από την πλευρά της αλήθειας.

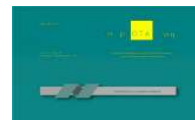
Για την βελτίωση της ποιότητας του αστικού χώρου και την αναβάθμιση της εικόνας της πόλης αλλά και της ψυχής και συνεπώς και της συλλογικότητας, σημαντικό ρόλο θα μπορούσε να παίξει ο χώρος του μπαλκονιού μέσα από την χρήση του ως σημείο πρασίνου. Στην

σημερινή εποχή παγιδεύουμε το σώμα σε εσωτερικούς χώρους την στιγμή που και το σώμα και ο νους είναι αρχέγονα συνδεδεμένα με την φύση. Ένας φροντισμένος ακόμη και μικρός κήπος είναι δυνατόν να λειτουργήσει ως αντιστάθμισμα στην γενικότερη έλλειψη πρασίνου στον αστικό ιστό.

Η σημασία των αστικών κήπων και της κηπουρικής στη κατεύθυνση ενεργοποίησης των πολιτών σε θέματα περιβάλλοντος και συμμετοχής, αναδεικνύεται όλο και περισσότερο.

Ο κυρίαρχος λόγος για την πόλη λέει ότι ο κόσμος δεν αγαπά την πόλη και γι' αυτό είναι άσχημη και βρώμικη και κακοσχεδιασμένη (;;;)

Όμως, αν στρέψεις το βλέμμα σου επάνω θα δεις ότι αυτό δεν ισχύει... Οι άνθρωποι δεν αγαπούν αυτόν τον μίζερο, λίγο και κακοσχεδιασμένο δημόσιο χώρο που τους δίνουν. Αυτόν που με κάθε τρόπο τον αρπάζουν. Εκεί που παρουσιάζονται τα πολλαπλά φαινόμενα της κατασπατάλησης του δημοσίου χρήματος (όπως ο μεγάλος περίπατος, η αλόγιστη ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων στους δημόσιους χώρους, η καταπάτηση

των πεζοδρομίων από τις τουριστικές δραστηριότητες που έχουν κάνει την πόλη μας μια στάση για φωτογράφιση στο Instagram). Οι άνθρωποι εκεί που έχουν τον χώρο να δημιουργήσουν, εκεί το κάνουν περίφημα. Φανταστείτε τι θα γινόταν εάν αυτή η δημιουργικότητα κατέβαινε στο πεζοδρόμιο...

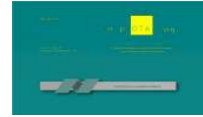
Η πραγματική καινοτομία για ένα Δήμο θα ήταν να έδινε τα εργαλεία σχεδιασμού στους πολίτες του, να τους έδινε πραγματικά την δυνατότητα να φτιάξουν την πόλη τους. Ξεκινώντας από τα απλά: μία γωνία στο οικοδομικό τους τετράγωνο, με την παροχή των υλικών που απαιτούνται. Ή ακόμη πιο απλά μειώνοντας τα δημοτικά τέλη στα πράσινα μπαλκόνια. Ή δημιουργώντας μεγάλες πράσινες γειτονιές, σε κατακόρυφο επίπεδο, μεταβάλλοντας έτσι το επιβαρυμένο αστικό περιβάλλον. Η καινοτομία των Δήμων πρέπει να χτιστεί εδώ και τώρα αξιοποιώντας το τεράστιο δυναμικό νέων επιστημόνων για το στήσιμο της αντίστοιχης υποδομής προτού μας επιβληθεί έτοιμη.

Υπάρχουν νοητές διαδρομές που ενώνουν τα πράσινα μπαλκόνια των ορόφων.... Το πράσινο είναι στον αέρα.

Πραγματικά. Ξεκίνησα αυτό το φωτογραφικό οδοιπορικό στα μπαλκόνια των «υποβαθμισμένων» περιοχών της Αθήνας και κάθε φορά που κάπως με καταβάλλει η καθημερινότητα, βλέπω αυτά τα μπαλκόνια και λέω, δεν μπορεί, υπάρχει ελπίδα. Μια αναπνοή από την Λιοσίων, μεταξύ των δύο γραμμών που κόβουν την πόλη, εκεί αυτός ο επίμονος κηπουρός θα συνεχίζει το έργο του. Μέχρι να τον ζηλέψουν όλοι και να θέλουν να γίνουν σαν αυτόν. Κι εγώ μαζί του. Γιατί, θέλει θάρρος για να τολμήσεις εκεί που όλοι σου λένε δεν μπορείς, δεν έχεις την δυνατότητα

Κατοικαβέλη Καλλιόπη

Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λιοσίων

Κατοικαβέλη Καλλιόπη

Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λισσίων

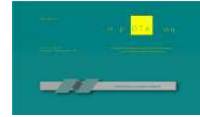
Κατοικαβέλη Καλλιόπη

Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λιοσίων

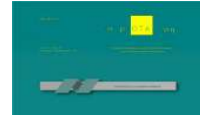
Κατοικαβέλη Καλλιόπη

Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λιοσίων

Κατσικαβέλη Καλλιόπη

Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λιοσίων

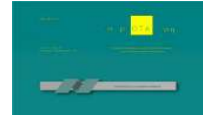
Κατοικαβέλη Καλλιόπη

Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λιοσίων

Κατοικαβέλη Καλλιόπη

Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λιοσίων

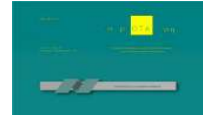
Κατοικαβέλη Καλλιόπη

Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λισίων

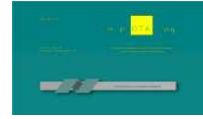
Κατοικαβέλη Καλλιόπη

Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λιοσίων

Κατοικαβέλη Καλλιόπη

Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λιοσίων

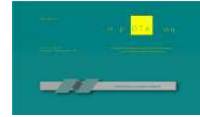
Κατοικαβέλη Καλλιόπη

Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λιοσίων

Κατοικαβέλη Καλλιόπη

Τα πράσινα μπαλκόνια στην Λισσίων

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Κωστόπουλος Τρύφωνας (2022): Σύγχρονες τάσεις στο θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 528- 531

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Σύγχρονες τάσεις στο θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης

Κωστόπουλος Τρύφωνας

Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου
Πρόεδρος Τμήματος Κοινωνιολογίας

Abstract

Contemporary trends in the institution of local self-government

The modernization of public administration structures and the institution of local self-government in Greece and its harmonization with the modern trends observed in the European Union, is a decisive factor for the proper functioning of the state in Greece. This trend is dominant in the European Union, where local government absorbs a very large part of government expenditure. In Denmark, local government spends 37.6% of GDP and 64.3% of public expenditure, having the highest degree of financial decentralization in the whole of Europe. On the exact opposite side is

Greece, where local government spends just 2.8% of GDP and collects 5.6% of public expenditure, ranking last in the European Union. In this context, the greatest innovation for the institution of local self-government is its adaptation to the modern needs required by the economic convergence of Greece with the other member states of the European Union.

1. Εισαγωγή

Ο εκσυγχρονισμός των δομών της δημόσιας διοίκησης και του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα και η εναρμόνισή της με τις σύγχρονες τάσεις που παρατηρούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι καθοριστικός παράγοντας για την εύρυθμη λειτουργία

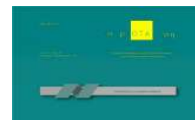
του κράτους στην Ελλάδα. Η τάση αυτή είναι κυρίαρχη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου η τοπική αυτοδιοίκηση απορροφά ένα πολύ μεγάλο μέρος των κρατικών δαπανών. Στη Δανία η τοπική αυτοδιοίκηση δαπανά το 37,6% του ΑΕΠ και το 64,3% των δημοσίων δαπανών, κατέχοντας τον υψηλότερο βαθμό οικονομικής αποκέντρωσης σε ολόκληρη την Ευρώπη, ενώ ο μέσος όρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι 17% του ΑΕΠ και 33% των δημοσίων δαπανών.

Ακριβώς στον αντίποδα βρίσκεται η Ελλάδα, όπου η τοπική αυτοδιοίκηση δαπανά μόλις το 2,8% του ΑΕΠ και συγκεντρώνει το 5,6% των δημοσίων δαπανών, καταλαμβάνοντας την τελευταία θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο πλαίσιο αυτό η μεγαλύτερη καινοτομία για τον θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης αποτελεί η προσαρμογή της στις σύγχρονες ανάγκες που απαιτεί η οικονομική σύγκλιση της Ελλάδας με τα άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Η εξέλιξη του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης

Με το νόμο «περί συστάσεως των δήμων» του 1833 οι χιλιάδες κοινότητες της Τουρκοκρατίας καταργήθηκαν και ενσωματώθηκαν σε 750 περίπου Δήμους. Ο νόμος των Βαυαρών έθετε ως κατώτατο όριο για την δημιουργία ΟΤΑ 300 κατοίκους. Μετά τη δολοφονία του Ι. Καποδίστρια από γόνους παραδοσιακών προεστών («μπέηδων»), οι Βαυαροί σάρωσαν με γερμανική πυγμή τις κοινότητες-εμπόδια στη συγκρότηση ενός σύγχρονου, ενιαίου κράτους. Με την επάνοδο το 1844 των κομμάτων οι νέοι θεσμοί εκφυλίστηκαν σε μηχανισμούς του πελατειακού συστήματος. Είναι η περίοδος που η εκλογική περιφέρεια στην Ελλάδα ταυτίστηκε με την επαρχία, όπου λίγοι δήμαρχοι δέσποζαν στο πελατειακό σύστημα και συχνά ασκούσαν ασφυκτική επιρροή στον τοπικό βουλευτή - οδήγησε αργότερα σε διαπιστώσεις περί «δημαρχοκρατίας».

Η αναγέννηση των κοινοτήτων πραγματοποιήθηκε 79 χρόνια μετά την βαυαρική θεσμογονία του 1833. Ο Ελ. Βενιζέλος επανάφερε το θεσμό των κοινοτήτων που συναποτελούν έκτοτε

μαζί με τους δήμους τον πρώτο βαθμό της τοπικής αυτοδιοίκησης. Βασική επιδίωξη του νομοθέτη υπήρξε βέβαια στην πράξη ο δραστικός περιορισμός της επιρροής των δημάρχων-τοπαρχών, με την ελπίδα ότι θα εξυγιαίνονταν ο κοινοβουλευτισμός. Με βάση το νόμο ΔΝΖ/1912 η χώρα κατακερματίστηκε σε 6.000 περίπου πρωτοβάθμιους ΟΤΑ.

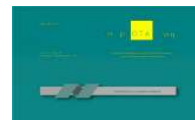
Με το Πρόγραμμα «Ι. Καποδίστριας» (Ν2539/1997) 85 χρόνια μετά την μεταρρύθμιση του Βενιζέλου δημιουργήθηκαν 900 δήμοι και 133 κοινότητες. Οι συνολικά 1.033 ΟΤΑ αντικατέστησαν τους 454 δήμους και τις 5.343 κοινότητες, από τις οποίες οι 3.183 είχαν πληθυσμό μέχρι 500 κατοίκους.

Με το Σχέδιο «Καλλικράτης» (Ν3852/2010) η χώρα διαιρέθηκε σε 325 δήμους, ενώ με το Πρόγραμμα «Κλεισθένης» (Ν4555/2018), η χώρα διαιρέθηκε σε 332 δήμους. Με το πρόγραμμα «Καλλικράτης» καταργήθηκε ο θεσμός του αιρετού νομάρχη και για πρώτη φορά εισάγεται ο θεσμός του αιρετού περιφερειάρχη.

Στη συγκέντρωση της αποκέντρωσης σε λίγες δημαρχίες που έγινε και στην Ελλάδα με την ένταξή μας

στην τότε ΕΟΚ και την σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση, ουσιαστικά ακολουθήσαμε την τάση που παρατηρήθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για παράδειγμα στη Σουηδία από 2.500 ΟΤΑ κατέληξαν σε 284, στην Ολλανδία από 7.781 κατέληξαν σε 702, στη Μ. Βρετανία από 2.028 σε 481, στη Γερμανία από 24.272 σε 8.077 και στο Βέλγιο από 2.669 σε 589.

Οι καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις στο σύστημα της τοπικής αυτοδιοίκησης και στα αποκεντρωμένα όργανα του κράτους αποτελούν κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα της πολιτικής του νεοφιλελευθερισμού. Κάθε τι το μικρό είναι μόνιμος εχθρός του κέρδους και των όπου γης κεφαλαιοκρατών. Το κυνήγι του κέρδους έχει ως αποτέλεσμα η αστική τάξη από συστάσεώς της να φωλιάζει παντού, να συνάπτει παντού σχέσεις θυσιάζοντας οτιδήποτε μικρό στο βωμό του μέγιστου κέρδους. Αυτό δείχνουν οι συχνές καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις. Όλα τα μικρά πρέπει να κατεδαφιστούν. Τα πάντα οφείλουν να προσαρμοστούν στο γενικό αίτημα για μέγιστο κέρδος. Η παγκόσμια οικονομική ζωή πρέπει να προσαρμοστεί στα

πρότυπα της μεγάλης επιχείρησης. Οι μικρές κοινότητες δεν είναι πλέον «αποδοτικές» και χρήσιμες για τις ανάγκες του κεφαλαίου.

Στην εποχή του νεοφιλελευθερισμού οι μικρές κοινότητες πρέπει να καταργηθούν και στη θέση τους να δημιουργηθούν μεγάλοι δήμοι, οι οποίοι είναι «χρήσιμοι» για τις ανάγκες των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Τα αποκεντρωμένα όργανα του κράτους, οι νομοί και οι περιφέρειες στο όνομα του κέρδους πρέπει, είτε να καταργηθούν, είτε να περιοριστούν στον ελάχιστο βαθμό. Η τάση αυτή είναι κυρίαρχη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου η τοπική αυτοδιοίκηση απορροφά ένα πολύ μεγάλο μέρος των κρατικών δαπανών.

3. Συμπέρασμα

Η Ελλάδα είναι το πρώτο συγκεντρωτικό κράτος στην ΕΕ27. Στο σημείο αυτό συγκεντρώνονται όλα τα άνθη του κακού για την Ελλάδα και την κακοδαιμονία της. Ο συγκεντρωτισμός ενός υδροκέφαλου κράτος με προμετωπίδα τα υπουργεία, αναπαράγει ένα σάπιο σύστημα πελατειακών σχέσεων, οικονομικών

σκανδάλων, διαφθοράς και φθοράς συνειδήσεων. Οι αυταρχικές ελληνικές ελίτ κατέστρεψαν τη χώρα. Οι διοικούντες φρόντισαν να μην υπάρχει λαϊκή συμμετοχή και αυτοδιοικητικός έλεγχος στις δημόσιες δαπάνες και όλα να γίνονται εν κρυπτώ και παραβύστω. Αποτέλεσμα η χώρα να πέσει στα βράχια. Οι κυβερνώντες δυστυχώς μέχρι σήμερα, συνεχίζουν όπως παλιά. Έλεγχος «πατήρ πάντων» από την Αθήνα, και ας καταστραφεί η χώρα και ο λαός της.

Η μεγαλύτερη καινοτομία για μια σύγχρονη ελληνική δημόσια διοίκηση είναι η μεταφορά πόρων και αρμοδιοτήτων στα αιρετά αποκεντρωμένα όργανα (Δήμοι-Περιφέρειες). Όσο διστάζουμε να προχωρήσουμε σε αυτή την ώριμη καινοτομία, τόσο θα αδυνατούμε να ανταγωνιστούμε τους εταίρους μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Λάππα Καλλιόπη, Μαδούρου Ελένη και Σπανογιάννης Σπύρος (2022): Έξυπνες πόλεις και προσβασιμότητα στην Ελλάδα,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 532- 538

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Έξυπνες πόλεις και προσβασιμότητα στην Ελλάδα

Λάππα Καλλιόπη

MSc Εργοθεραπεύτρια - Ειδικός Υποστηρικτικής Τεχνολογίας

Μαδούρου Ελένη

Φοιτήτρια τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Σπανογιάννης Σπύρος

Φοιτητής τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνικών Υπολογιστών του Παν/μίου Πατρών

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια έκρηξη στη δημιουργία «Έξυπνων πόλεων» τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο. Είναι κοινά παραδεκτό ότι η τεχνολογία μπορεί να διευκολύνει κατά πολύ την καθημερινότητα των ΑμεΑ. Παρόλο αυτό πολύ συχνά στο σχεδιασμό και υλοποίηση των έξυπνων πόλεων παρατηρούμε την παράληψη στοιχείων απαραίτητα για τη διευκόλυνση της προσβασιμότητας με

αποτέλεσμα τον αποκλεισμό μιας μερίδας ατόμων. Ο σχεδιασμός των έξυπνων πόλεων με την εμπλοκή διεπιστημονικής ομάδας και η αλλαγή της νοοτροπίας των ατόμων μπορεί να οδηγήσει στον σωστότερο σχεδιασμό και υλοποίηση έξυπνων πόλεων που θα απευθύνονται και θα εξυπηρετούν ΟΛΟΥΣ.

Λέξεις κλειδιά

Προσβασιμότητα, έξυπνες πόλεις, ΑμεΑ, αποκατάσταση

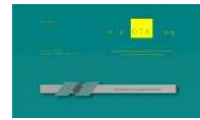
Πριν λίγο καιρό το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης απηύθυνε πρόσκληση στους 315 Δήμους της χώρας με πληθυσμό κάτω των 100 χιλιάδων κατοίκων να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα «Έξυπνες Πόλεις», που χρηματοδοτείται με περίπου 230 εκατομμύρια ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάκαμψης. Οι ενδιαφερόμενες πόλεις έπρεπε να υποβάλλουν τις προτάσεις τους επιλέγοντας μέσα από έναν κατάλογο επτά κατηγοριών:

- Βιώσιμη Μετακίνηση
- Εξοικονόμηση Ενέργειας
- Μείωση Ενεργειακού Αποτυπώματος Δημοτικών Κτιρίων
- Βελτίωση Εξυπηρέτησης Πολίτη και Επιχείρησης
- Βελτίωση Ποιότητας Ζωής
- Ενίσχυση τοπικής Δημοκρατίας, Διαβούλευσης και Διαφάνειας

- Προστασία από Κυβερνοεπιθέσεις και ενίσχυση Ψηφιακών Υποδομών^[1]

Περισσότερο από το 50% του παγκόσμιου πληθυσμού ζουν σε αστικές περιοχές, γεγονός που καθιστά τον τρόπο ζωής στις πόλεις σημαντικό παράγοντα για την εξασφάλιση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας στο μέλλον^[2]. Το σχέδιο βιώσιμης ανάπτυξης που έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τη δημιουργία κλιματικά ουδέτερων και έξυπνων πόλεων^[3]. Οι έξυπνες πόλεις υπόσχονται μια νέα ανθρωποκεντρική έξυπνη κοινωνία με στόχο την ευζωία όλων των ατόμων που ζουν μέσα σε αυτές.

Ο Κομνηνός από το 2006 προσπαθώντας να δώσει έναν ορισμό για τις Έξυπνες πόλεις σημειώνει ότι είναι οι πόλεις που χρησιμοποιούν προηγμένα καινοτόμα συστήματα και ψηφιακά εργαλεία, διακρίνει δε τρεις σημαντικούς πυλώνες πάνω στους οποίους στηρίζεται η δημιουργία των «έξυπνων πόλεων»: την τεχνολογία, τους ανθρώπους και τους θεσμούς^[4].

Η αλματώδης πρόοδος της τεχνολογίας φέρνει συνεχώς νέες εφαρμογές και καινοτομίες, οι οποίες χρησιμοποιούνται διαφορετικά σε κάθε πόλη ανάλογα με τους ανθρώπους, την οικονομία, την διακυβέρνηση, την κινητικότητα, το περιβάλλον και τον τρόπο διαβίωσης^[5]. Νέες έξυπνες πόλεις εστιάζουν στην εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, υγεία, τουρισμό, μετακίνηση, τεχνολογία, βιομηχανία και γεωργία και πάντα παροχή πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο. Αρωγός σε αυτή την προσπάθεια έχουν ταχθεί πολλά πανεπιστήμια με τα εργαστήριά τους όπως το Urenio του ΑΠΘ^[6], που ασχολείται με τη μελέτη δημιουργίας καινοτόμων ειδικών ψηφιακών υπηρεσιών καθώς και πολλές υπηρεσίες υπουργείων, όπως το Ινστιτούτο Βιώσιμης Κινητικότητας & Δικτύων Μεταφορών (I.MET.), που μελετά τη χρήση της τεχνολογίας στις μεταφορές^[7] και τέλος πολλές ιδιωτικές εταιρείες όπως η Alliot^[8] και οι εφαρμογές της Crowd Apps^[9].

Από τις πρώτες πόλεις με ευφυείς λειτουργίες στην Ελλάδα αναφέρονται, μεταξύ άλλων διεθνών αστικών κέντρων,

τα Τρίκαλα, το Ηράκλειο Κρήτης, η Θεσσαλονίκη, η Κομοτηνή, τα Ιωάννινα, η Λάρισα, η Χαλκίδα και ο κατάλογος καθημερινά μεγαλώνει^[10].

Πρωταρχικό μέλημα όλων αυτών των προσπαθειών για τη δημιουργία έξυπνων πόλεων είναι η διευκόλυνση της λειτουργίας του ατόμου μέσα στο περιβάλλον του. Είναι γνωστό ότι η λειτουργικότητα του ατόμου εξαρτάται όχι μόνο από τη φυσική κατάστασή του, αλλά και από την απουσία περιορισμών που μπορεί να υπάρχουν στο φυσικό περιβάλλον, και φυσικά από τη νοοτροπία των ατόμων που διαμένουν στο ίδιο περιβάλλον^[11]. Η προσβασιμότητα είναι χαρακτηριστικό του περιβάλλοντος που επιτρέπει αυτονομία και ασφάλεια, για να επιτευχθεί όμως αυτό απαιτούνται κατάλληλες παρεμβάσεις σε υποδομές, υπηρεσίες και χρήση σύγχρονης τεχνολογίας. Ο σχεδιασμός και η διευκόλυνση της προσβασιμότητας είναι ουσιώδης για το 10% του πληθυσμού που αποτελείται από άτομα με αναπηρία, σημαντικό για το 40% του πληθυσμού που μπορεί να έχουν κάποια δυσκολία

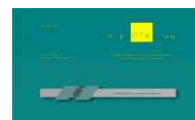
στην κίνηση και γενικά προσφέρει άνεση σε όλους μας^[12].

Το 1987 ο αρχιτέκτονας Σ. Βουτσαδάκης μαζί με μια ομάδα αποτελούμενη από εργοθεραπευτή, κοινωνικό λειτουργό και άτομα με αναπηρία και τους φροντιστές τους, παρουσίασε μια από τις πρώτες εμπειριστατωμένες μελέτες για την προσβασιμότητα στο Islington της Αγγλίας, και εξέδωσε έναν οδηγό σχεδίασης σχετικά με τα απαραίτητα στοιχεία για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες^[13]. Αυτή η μελέτη αποτέλεσε ένα από τα βασικά στοιχεία για τη δημιουργία του παγκόσμιου κινήματος “Σχεδιάζοντας για όλους”. Στην Ελλάδα το 1998, από το τότε Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, από το Γραφείο Μελετών ΑμεΑ, εκδόθηκαν οι πρώτες Οδηγίες Σχεδιασμού στα Ελληνικά με τίτλο «Σχεδιάζοντας για όλους»^[14]. Οι εργασίες αυτές συνεχίστηκαν μέχρι σήμερα, με την Επιτροπή Προσβασιμότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας^[15].

Τα κυριότερα στοιχεία που αναφέρονται ο σχεδιασμός είναι :

- Πεζοδρόμια και πεζόδρομοι (πλάτος, ύψος, κλίση, δάπεδο, εξοπλισμός και διαβάσεις)
- Ράμπες (κλίση, μήκος, πλάτος, πλατύσκαλα, σχήμα, δάπεδο, στοιχεία προστασίας χρήστη)
- Σκάλες και μηχανικά μέσα κατακόρυφης κίνησης
- Σήμανση (σχήμα, υλικό, χρώμα, θέση, σύμβολα, φωτισμός και ήχος)
- Μετακίνηση (μέσα μαζικής μεταφοράς) και χώροι στάθμευσης
- Δημόσια Κτίρια και Καταστήματα (σχολεία, αθλητικά κέντρα, κτίρια ιατρικής περίθαλψης, χώροι εκθέσεων και πολιτιστικών εκδηλώσεων)
- Χώροι αναψυχής (πάρκα, παιδικές χαρές και παραλίες)^{[14][15]}

Αναγνωρίζοντας τη σημασία της προσβασιμότητας, η “Ευρωπαϊκή επιτροπή εμπειρογνομώνων σε θέματα αναπηρίας” διοργανώνει από το 2011 στον τομέα “Απασχόληση, κοινωνικές

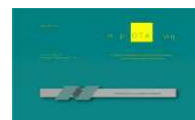
υποθέσεις και κοινωνική ένταξη” ετήσιο διαγωνισμό για το “Βραβείο πόλης φιλικής προς τα άτομα με αναπηρία”. Τα σημεία που εξετάζονται είναι η Προσβασιμότητα σε:

- κτίρια και δρόμους
- λεωφορεία και μετρό
- αυτόματους πωλητές εισιτηρίων και ΑΤΜ
- ιστοθέσεις και μέσα επικοινωνίας
- πληροφορίες για όλους^[16]

Αυτά τα 12 χρόνια του διαγωνισμού οι Ελληνικές πόλεις που έχουν διακριθεί, λαμβάνοντας ειδική μνεία, είναι τα Χανιά, με την εφαρμογή έξυπνων συστημάτων διαχείρισης προσβάσιμων θέσεων στάθμευσης, και η Κομοτηνή, για τις ευκαιρίες προσβασιμότητας στην πόλη.^[16] Παράλληλα ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος διοργάνωσε στις αρχές του 2022 μια Έκθεση με θέμα «Ποιος ωφελείται από το πράσινο στις πόλεις; Οι κοινωνικές ανισότητες στην πρόσβαση σε αστικό πράσινο στην Ευρώπη».^[17] Η Καλαμάτα είχε την υψηλότερη θέση από τις Ελληνικές πόλεις, χωρίς όμως να δίνονται επαρκή στοιχεία σχετικά με την

προσβασιμότητα, μια που το θέμα αναφέρεται στις κοινωνικές ανισότητες και την προσβασιμότητα. Αν και το 2006 ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τον Προσβάσιμο Τουρισμό (ENAT), κυρίως από το 2019 παρατηρείται μια τάση για ανάδειξη των προσβάσιμων ταξιδιωτικών προορισμών, μέσω ταξιδιωτικών περιοδικών και ιστοσελίδων πόλεων, όπως το Ρέθυμνο στην Κρήτη, η Κέρκυρα και η Κύθνος,^[18] κατάλογος ο οποίος συνεχώς μεγαλώνει, ιδίως με τοποθέτηση έξυπνων συστημάτων όπως το Seatrac^[19] σε αρκετές Ελληνικές παραθαλάσσιες πόλεις.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι η χρήση της τεχνολογίας μπορεί να γίνει αρωγός στη διευκόλυνση της προσβασιμότητας. Με τη χρηματοδότηση των έξυπνων πόλεων από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης παρατηρείται μια “έκρηξη” δημιουργίας έξυπνων πόλεων. Θα τολμούσαμε όμως να πούμε ότι, παρόλο που υπάρχουν μελέτες, νομικό πλαίσιο και στρατηγικός σχεδιασμός, πολύ συχνά δεν τηρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις που έχουν ορισθεί από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με τις Οδηγίες “Σχεδιάζοντας για όλους”.

Παραλείπονται στοιχεία, με αποτέλεσμα οι νέες έξυπνες πόλεις να μην είναι προσβάσιμες για ΟΛΟΥΣ. Μερικά παραδείγματα είναι το ύψος τοποθέτησης σταθμών ενημέρωσης, ή έλλειψη εναλλακτικού/προσβάσιμου κειμένου στις πληροφορίες, η απουσία ειδικών ρυθμίσεων για ΑμεΑ στις ιστοθέσεις και στις διαδικτυακές φόρμες, η έλλειψη κατάλληλης σηματοδότησης και πολλά άλλα. Γιατί συμβαίνει όμως αυτό; Η αιτία είναι η ίδια η νοοτροπία, η έλλειψη ομαδικότητας, η απουσία διεπιστημονικής ομάδας εμπειρογνομόνων αλλά και η μη εμπλοκή των ωφελούμενων (ΑμεΑ και φροντιστές) σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού και εφαρμογής των καινοτομιών. Η βελτίωση σε αυτά τα πεδία είναι μονόδρομος, και μόνο έτσι θα μπορέσουμε να διασφαλίσουμε ότι στο μέλλον θα δημιουργούνται έξυπνες, προσβάσιμες από όλους, πόλεις.

Βιβλιογραφία

1. Ανοίγει από 1η Ιουλίου το πρόγραμμα «Έξυπνες Πόλεις» για 315 Δήμους της χώρας [Δελτίο Τύπου](2022, Ιούνιος 16),

Ανακτήθηκε από

<https://mindigital.gr/archives/3251>

2. Μοδινός Μ., Ευθυμιόπουλος Η. (2000), Η ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΟΛΗ, Εκδόσεις «ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ», Αθήνα

3. Mori, K., Christodoulou, A. (2012). Review of Sustainability Indices and Indicators: Towards a New City Sustainability Index (CSI). Environmental Impact Assessment Review, 32, 94-106. <http://dx.doi.org/10.1016/j.eiar.2011.06.001>

4. Κομνηνός, Ν. (2006). Έξυπνες Πόλεις: Συστήματα Καινοτομίας και Τεχνολογίες Πληροφορίας στην Ανάπτυξη των Πόλεων, Περιοδικό Αρχιτέκτονες, Τεύχος 60, 72-75.

5. Anthopoulos, L. (2017). Understanding Smart Cities: A Tool for Smart Government or an Industrial Trick? Public Administration and Information Technology, Springer International Publishing 22

6. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Department of Urban and Regional Planning and Development (2021). Ανακτήθηκε από <https://www.urenio.org/>

7. Ινστιτούτο Βιώσιμης Κινητικότητας & Δικτύων Μεταφορών (2022), Ανακτήθηκε από <https://imet.gr/index.php/el/>
8. Alliot (2022). *Έξυπνη Πόλη Αυτοματισμοί*. Ανακτήθηκε από <https://www.alliot.gr/smart-city-aftomatismoι>
<https://hello.crowdapps.net/index/>
9. Smart City Observatory (2022). Smart City Index, Ανακτήθηκε από <https://smartcitiesindex.org/smartcitiesindexreport2022>
10. Jan Gehl , (2013) , Ανθρώπινες πόλεις , Εκδόσεις MBIKE EVENTS & DIGITAL, Αθήνα
11. Αραβαντινός Α., (2007), Πολεοδομικός Σχεδιασμός, Για μία Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου, Εκδόσεις Συμμετρία, Αθήνα
12. Voutsadakis S. & Islington (London England). (1989). *Housing for people with disabilities : a design guide* (2nd ed.). Islington Council.
13. Γραφείο Μελετών για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑμεΑ), (1986-1990). Οδηγίες Σχεδιασμού Εξωτερικών Χώρων Κίνησης Πεζών και Εισόδων Κτιρίων, Σχεδιάζοντας για Όλους, Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Ανακτήθηκε από <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=380>
14. Οδηγίες Σχεδιασμού «Σχεδιάζοντας για όλους», Ανακτήθηκε από <https://ypen.gov.gr/chorikos-schediasmos/astikos-schediasmos/politikes-kai-protypa/>
15. Access City Award, Employment, Social Affairs & Inclusion, E.C. Ανακτήθηκε από <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1141&langId=en>
16. *Who benefits from nature in cities? Social inequalities in access to urban green and blue spaces across Europe* [Briefing] (2022, Feb 01) Retrieved from <https://www.eea.europa.eu/publications/who-benefits-from-nature-in/who-benefits-from-nature-in>
17. Accessible Dream (2015). *Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τον Προσβάσιμο Τουρισμό*. Ανακτήθηκε από <https://www.accessibledream.com/news/Europaiko-Diktuo-gia-ton-Prosbasimo-Tourismo-14>
18. SEATRAC(2022). Ανακτήθηκε από: <https://seatrac.gr/>

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diaplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Μαυροειδής Βασίλειος (2022): Καινοτομία ή Κ-ε-νοτομία στη διακυβέρνηση του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 539- 543

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Καινοτομία ή Κ-ε-νοτομία στη διακυβέρνηση του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα

Μαυροειδής Βασίλειος

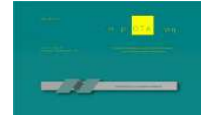
Δρ Ηλγος Μηχ/κος και Τεχνολογίας ΗΥ Παν. Πατρών

Απάντηση στις ολοένα και πιο σύνθετες προκλήσεις και προβλήματα όπως η ενεργειακή ανεπάρκεια, οι μεταναστευτικές ροές, η αλλαγή του κλίματος, η οικονομική αβεβαιότητα, η αμφισβήτηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διακυβέρνησης, επιχειρεί να φέρει η εισαγωγή της «καινοτομίας» τόσο στον ιδιωτικό τομέα όσο και στη δημόσια διοίκηση.

Η καινοτομία ως στρατηγική επιλογή, προσπαθεί να φέρει απαντήσεις σε παλιά και αναδυόμενα προβλήματα, σε μια ασύμμετρη διακυβέρνηση ιδιωτικού και δημοσίου τομέα. Η «ερευνητική καινοτομία», ήταν πάντα η μηχανή για την ανάδειξη και συνέχιση της επιστήμης. Σε επέκταση αυτής της

επιτυχούς συνεισφοράς στην επιστήμη, η «επιχειρηματική – βιομηχανική καινοτομία» επιχειρεί να συμβάλει στην επιχειρηματικότητα - βιομηχανία, όπως αυτή εκφράζεται στο σύγχρονο περιβάλλον. Η βελτίωση της παραγωγικότητας, ο ανταγωνισμός, η μείωση του κόστους της ποιότητας, η δημιουργική βιομηχανία είναι μερικά μόνο από τα άμεσα οφέλη, που έχουμε δει από την στρατηγική καινοτομίας στον ιδιωτικό τομέα.

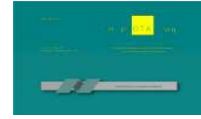
Στο δρόμο της ερευνητικής και της επιχειρηματικής ανάπτυξης έρχεται να συνταξιδέψει και η «εκπαιδευτική καινοτομία» ως απάντηση στις προκλήσεις για αναδυόμενα συστήματα μάθησης, εξ αποστάσεως σύγχρονης και

ασύγχρονης εκπαίδευσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ορθώς επιλέξει ως μια από τις σχετικά πρόσφατες (2016) εμβληματικές της πρωτοβουλίες την τυποποίηση ως μέσο κάθε εξέλιξης στο χώρο της ερευνητικής, επιστημονικής, επιχειρηματικής και εκπαιδευτικής καινοτομίας.

Η στρατηγική επιλογή της καινοτομίας έχει πλέον επηρεάσει και τη δημόσια διοίκηση, με την εισαγωγή σε αυτή των μεθοδολογιών και των καλών πρακτικών, ως «διοικητική καινοτομία». Η ορθή ανάπτυξη δημοσίων πολιτικών, ανταποκρινόμενη στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος και τις τρέχουσες ανάγκες, η λήψη αποφάσεων με γνώμονα τις τεκμηριωμένες απαιτήσεις του κοινωνικού ιστού, η αποδοτικότητα και η ανοικτή διακυβέρνηση αποτελούν τους στόχους της «διοικητικής καινοτομίας». Οι ψηφιακές τεχνολογίες προσπαθούν να συμβάλουν τόσο στην επιχειρηματική όσο και στη διοικητική καινοτομία, δίνοντας εργαλεία και απλουστεύοντας τις διαδικασίες αλλά και τον τρόπο που συναλλασσόμαστε.

Παρακολουθώντας αυτή την προσπάθεια ανταπόκρισης στα προβλήματα και τις προκλήσεις σε ένα ευρύτερο περιβάλλον με την εισαγωγή και βελτίωση της καινοτομίας στον καθένα από τους πόλους ενδιαφέροντος, δηλαδή της έρευνας, εκπαίδευσης, επιχειρηματικότητας και δημόσιας διοίκησης με τη συμβολή των ψηφιακών τεχνολογιών, διαπιστώνουμε την αβεβαιότητα του συνολικού εγχειρήματος ως μοντέλου διακυβέρνησης. Η ανάπτυξη είναι ασύμμετρη ανάμεσα στους πόλους ενδιαφέροντος, όπως και μη αποδεκτή και εντός των πόλων ενδιαφέροντος. Η δημόσια διοίκηση έχει σημαντικά βελτιωθεί με την εισαγωγή της ψηφιακής διακυβέρνησης, των νέων τεχνολογιών και επικοινωνιών, την θεσμική εισαγωγή του επιτελικού κράτους και ακόμα περισσότερο με την εισαγωγή της τεχνητής νοημοσύνης στις διοικητικές διαδικασίες ενώ παράλληλα, σε άλλα διοικητικά ζητήματα, δεν έχει αντιστοίχως βελτιωθεί όπως στην αξιοποίηση και αξιολόγηση του ανθρώπινου δυναμικού, στην λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων. Τα

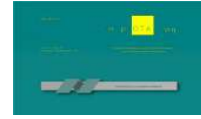

Υπουργεία Εσωτερικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, έχουν θεσμοθετήσει μια σειρά από ενέργειες για την παρακολούθηση και βελτίωση των διοικητικών διαδικασιών καθώς και ένα δίκτυο συνεργαζόμενων Υπουργείων για τη διοικητική καινοτομία, ως μια καλή Ευρωπαϊκή πρακτική και πρόταση του ΟΟΣΑ, με την υιοθέτηση βραβείων ψηφιακής καινοτομίας σε εθνικό επίπεδο καθώς και βραβείων διοικητικής αριστείας (ως το Κοινό Πλαίσιο Αξιολόγησης) σε Ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Ο ιδιωτικός τομέας επιβιώνει μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων από εθνικούς και Ευρωπαϊκούς πόρους, όπου δίνονται οι ευκαιρίες για αναπτυξιακά - επενδυτικά σχέδια για τη βελτίωση των υποδομών και της επιχειρηματικότητας, των ιδιωτικών και στρατηγικών επενδύσεων. Η εισαγωγή της επιχειρηματικής και βιομηχανικής καινοτομίας, αποτελεί πλέον προϋπόθεση επιβίωσης και ανταγωνισμού. Ο ιδιωτικός τομέας αναζητά καλύτερη συσχέτιση με το δημόσιο τομέα, με την ανώτατη εκπαίδευση και με την έρευνα. Μια

σχετικά πρόσφατη πρωτοβουλία (2022), είναι η ίδρυση των επτά Κόμβων Ψηφιακής Καινοτομίας που ανακοίνωσε το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (στο πλαίσιο της διαγωνιστικής διαδικασίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή), για τη δημιουργία του Δικτύου των Ευρωπαϊκών Κόμβων Ψηφιακής Καινοτομίας – ΕΚΨΚ (European Digital Innovation Hubs – EDIHs). Οι Ελληνικοί Κόμβοι του Δικτύου θα δραστηριοποιηθούν σε τεχνολογικούς τομείς όπως: Τεχνητή Νοημοσύνη, Κυβερνοασφάλεια, Διαδίκτυο των Πραγμάτων, 5G, big data analysis, blockchain κ.ά., σε συνδυασμό με τομείς πολιτικής όπως υγεία, αγροτική ανάπτυξη, ηλεκτρονική διακυβέρνηση κ.ά. Οι Κόμβοι Ψηφιακής Καινοτομίας θα βοηθούν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) και τις εταιρείες να ανταποκριθούν δυναμικά στις ψηφιακές προκλήσεις, να γίνουν πιο ανταγωνιστικές, παρέχοντας πρόσβαση σε τεχνική εμπειρογνωμοσύνη και πειραματισμό καθώς και τη δυνατότητα «δοκιμών πριν από την επένδυση».

Είναι προφανές ότι ενώ κάθε πόλος ενδιαφέροντος κάνει κάθε

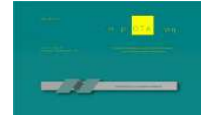

προσπάθεια βελτίωσης και εισαγωγής της καινοτομίας, το συνολικό μοντέλο διακυβέρνησης δεν είναι συνεκτικό. Απουσιάζει η ισόρροπη ανάπτυξη των πόλων ενδιαφέροντος (Έρευνα, Ανώτατη και Δια Βίου Εκπαίδευση, Ιδιωτικός και Δημόσιος τομέας) η οποία δεν θα επιτευχθεί διαφορετικά παρά με την **εθελοντική κινητικότητα των στελεχών υψηλών προσόντων που ευθύνονται για την διακυβέρνηση αυτών**. Η κινητικότητα των στελεχών της αγοράς (μέσω των σωματείων, επιμελητηρίων, βιομηχανικών ενώσεων και συνδέσμων), των στελεχών της ανώτατης εκπαίδευσης των Πανεπιστημίων, των στελεχών των ερευνητικών ινστιτούτων και των ανωτέρων στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης, θα συμβάλει δραστικά στη διακυβέρνηση που επιχειρείται στην χώρα μας. Η ισόρροπη και συντονισμένη ανάπτυξη θα εμποδίσει την αποτυχία των συστημάτων και την άτσαλη επιστροφή σε παλαιότερες μη λειτουργικές καταστάσεις.

Η διασφάλιση της διακυβέρνησης μπορεί να κτιστεί πρακτικά από τα ανώτερα στελέχη των πόλων ενδιαφέροντος, εισάγοντας ένα

σύγχρονο πρότυπο επιχειρηματικής και διοικητικής αριστείας, πράγμα που θα είχε ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την αξιολόγηση με ιδίους και εξωτερικούς στόχους τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Η επιχειρηματική και διοικητική αριστεία που δεν έχει αξιολογηθεί επαρκώς στην χώρα μας, ως μια καίρια εθνική υποδομή Ποιότητας, θα μπορούσε να διασφαλίσει την συνεχή αξιολόγηση της βελτίωσης της Ποιότητας και της υγιούς επιχειρηματικότητας. Αντίστοιχα, η διοικητική αριστεία, παρά το γεγονός ότι έχει θεσμοθετηθεί σε Ευρωπαϊκό επίπεδο δεν έχει την ανάλογη αξιοποίηση στους κόλπους της δημόσιας διοίκησης.

Μια ενδιαφέρουσα πρωτοβουλία της καινοτομίας σε διεθνές περιβάλλον, είναι η εισαγωγή της **εικονικής πραγματικότητας (Metaverse)** στη δημόσια διοίκηση με εφαρμογή στις υπηρεσίες ενός οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης. Αφορά στην εφαρμογή του οικοσυστήματος Metaverse για διοικητικές υπηρεσίες, σε όλους τους τομείς της δημοτικής διοίκησης, όπως η οικονομία, ο πολιτισμός, ο τουρισμός, η εκπαίδευση και οι καταγγελίες πολιτών.

Το Metaverse, ένας συνδυασμός του meta (που σημαίνει πέρα από) και του verse (από το σύμπαν), αναφέρεται σε έναν τρισδιάστατο εικονικό κοινόχρηστο κόσμο στον οποίο όλες οι δραστηριότητες μπορούν να πραγματοποιηθούν με τη βοήθεια υπηρεσιών επαυξημένης και εικονικής πραγματικότητας. Τέτοιες πλατφόρμες έχουν αυξήσει την δημοτικότητα τους τα τελευταία χρόνια, καθώς οι άνθρωποι αλλάζουν τις δραστηριότητές τους στο διαδίκτυο, ιδιαίτερα εν μέσω της πανδημίας του κορωνοϊού.

Επιχειρείται η δημιουργία ενός εικονικού περιβάλλοντος δημοσίων υπηρεσιών, το οποίο θα επιτρέπει στους πολίτες να συναντώνται άμεσα με δημοσίους υπαλλήλους ή κυβερνητικά στελέχη (avatar) για την αντιμετώπιση αστικών καταγγελιών και διαβουλεύσεων, οι οποίες επί του παρόντος διεκπεραιώνονται μόνο από τα δημοτικά γραφεία. Η πρόταση αυτή έρχεται ως μια διοικητική, επιχειρηματική, εκπαιδευτική καινοτομία από τον χώρο της βιομηχανίας κοινωνικών παιχνιδιών.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Μπούργος Μιχάλης (2022): Προς ένα νέο βιώσιμο μοντέλο στρατηγικού σχεδιασμού και καινοτομίας: οι Περιφέρειες στο επίκεντρο,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 544- 555

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Προς ένα νέο βιώσιμο μοντέλο στρατηγικού σχεδιασμού και καινοτομίας: οι Περιφέρειες στο επίκεντρο

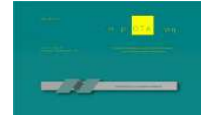
Μπούργος Μιχάλης

Σύμβουλος Μηχανικός Στρατηγικού – Χωρικού Σχεδιασμού και Καινοτομίας,
Υπ. Διδάκτωρ, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Περίληψη

Τα νέα διεθνή δεδομένα και οι επιπτώσεις της υγειονομικής, ενεργειακής και επισιτιστικής κρίσης και της όξυνσης της φτώχειας, ανέδειξαν ξανά την ιδιαίτερη σημασία του στρατηγικού σχεδιασμού, της διοίκησης και της επιστημονικής τεκμηρίωσης. Αυτό γιατί μπροστά στην αναγκαιότητα κρίσιμων επιλογών και διαχείρισης κινδύνου, συρρικνώνονται σημαντικά οι διαθέσιμες προσεγγίσεις, τα αξιόπιστα εργαλεία και οι ρεαλιστικές λύσεις. Ο στρατηγικός σχεδιασμός οφείλει να ξεφύγει από τις συνήθεις πρακτικές και να αναζητήσει καινοτόμες και υλοποιήσιμες ιδέες και εφαρμογές.

Στο άρθρο παρουσιάζονται συνοπτικά βασικές έννοιες, αρχές και διαδικασίες, σχετικές με την καινοτομία. Επικεντρώνει στο, κρίσιμο για τον στρατηγικό σχεδιασμό, Περιφερειακό Σύστημα Καινοτομίας, παρουσιάζοντας σημαντικά ζητήματα, για την πρακτική του εφαρμογή και ανάπτυξη, λαμβάνοντας υπόψη την παρούσα οργάνωση και στελέχωση των Περιφερειών, το θεσμικό πλαίσιο, και την υφιστάμενη κουλτούρα των συμβαλλόμενων στις δικτυώσεις και τις σύγχρονες πιεστικές απαιτήσεις – ανάγκες του σχεδιασμού.

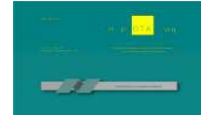
1. Ο σχεδιασμός μπροστά στην νέα πραγματικότητα

Η πρόσφατη παγκόσμια εμπειρία, για τον περιορισμό της πανδημίας λόγω Covid 19 και την προστασία της υγείας των πολιτών, καθώς και η ανάγκη για αξιόπιστη αντιμετώπιση των συνεπειών της στο κοινωνικό, οικονομικό, χωρικό και αναπτυξιακό επίπεδο, ανέδειξε ξανά την ιδιαίτερη σημασία του Στρατηγικού Σχεδιασμού και της Διοίκησης. Την ίδια στιγμή, ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι άμεσες επιπτώσεις του οξύνουν ιδιαίτερα την αβεβαιότητα και το ρίσκο των επιλογών. Οι κίνδυνοι της υγειονομικής, ενεργειακής και επισιτιστικής κρίσης και της κορύφωσης της φτώχειας, έρχονται σε συνέχεια μίας ιδιαίτερα σοβαρής διαρθρωτικής παγκόσμιας κρίσης, που ήδη είχε φέρει στα όριά τους τις οικονομίες και τις κοινωνίες του κόσμου.

Μπροστά στα νέα διεθνή δεδομένα, επιβάλλεται η αναγκαιότητα κρίσιμων επιλογών και διαχείρισης κινδύνου, όμως συρρικνώνονται σημαντικά οι διαθέσιμες πρακτικές, τα αξιόπιστα εργαλεία και οι ρεαλιστικές λύσεις. Για το λόγο αυτό, ο στρατηγικός

σχεδιασμός οφείλει να ξεφύγει από τις συνήθεις πρακτικές και να αναζητήσει καινοτόμες και υλοποιήσιμες ιδέες και εφαρμογές. Στην κατεύθυνση αυτή φαίνεται ότι είναι μονόδρομος η εκ νέου ανάδειξη της επιστημονικής διατύπωσης και της ορθολογικής τεκμηρίωσης ως βασικές διαδικασίες διάρθρωσης του σχεδιασμού (Καραμανώφ, 2011). Αναδεικνύοντας, ταυτόχρονα, το μικρο-επίπεδο ως νέο βασικό επίπεδο του σχεδιασμού, καθώς σε αυτό εντοπίζονται σαφέστερα οι ανάγκες, προσδιορίζονται αμεσότερα οι λύσεις, διατυπώνονται λειτουργικότερα οι πολιτικές, υλοποιούνται ασφαλέστερα οι μεταβολές.

Με συστηματικό τρόπο και με ασφάλεια, προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στις επιλογές που ενδυναμώνουν και ενισχύουν ουσιαστικά τους παραγωγικούς τομείς της εθνικής οικονομίας, οι οποίοι ήδη τραυματισμένοι, αναμένεται να αντιμετωπίσουν ακόμα σοβαρότερες αρρυθμίες και προβλήματα, εξαιτίας του εξαιρετικά υψηλού κόστους της ενέργειας και της πολιτικής έντονου προστατευτισμού ΗΠΑ και Κίνα

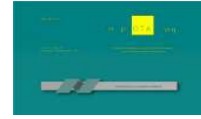

(European Round Table for Industry, 2022). Με μέτρα που εστιάζουν στην εξειδίκευση των ιδιαιτεροτήτων και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε τύπου, οικονομίας και μικροκοινωνίας. Στην Ελλάδα, φαίνεται επιβεβλημένη η οικονομική πολιτική που στοχεύει στην αποκατάσταση της ισορροπίας της οικονομίας όσον αφορά τη σχέση μεταξύ βιομηχανίας, υπηρεσιών και γεωργίας, αλλά και μεταξύ εμπορεύσιμων και μη εμπορεύσιμων αγαθών (Λαπαβίτσας, 2012).

Η ανάπτυξη των παραγωγικών τομέων δημιουργεί την οικονομική ευημερία μόνο όταν παράγει σημαντική προστιθέμενη αξία. Οι σχεδιασμοί για την παραγωγική ανασυγκρότηση συντελούν στην ανάπτυξη όταν στοχεύουν στη δραστηριοποίηση των Ελληνικών επιχειρήσεων σε περισσότερο προηγμένα στάδια των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας, επιδιώκουν σε τελικό προϊόν ποιότητας, δημιουργούν παγκόσμιο ελληνικό-περιφερειακό brand name και στοχεύουν στην επίτευξη προστιθέμενης αξίας εντός της χώρας και της

Περιφέρειας αναφοράς (Μπούργος, 2016).

Η στροφή αυτή μπορεί να είναι αποτελεσματική και λειτουργική μόνο με τον ταυτόχρονο επαναπροσδιορισμό και επανατοποθέτηση της Δημόσιας Διοίκησης. Η Διοίκηση καλείται να αναλάβει εκ νέου τον ηγετικό ρόλο των μετασχηματισμών, οφείλει να τεκμηριώνει, να υποστηρίζει και να αναπτύσσει νεωτερισμούς και πρωτοπορίες, και επιβάλλεται να αποκτήσει χωρικά χαρακτηριστικά και ταυτότητα. Χρειάζεται να μεταβληθεί το υφιστάμενο κρατικοκεντρικό μοντέλο του σχεδιασμού, όπου ο στρατηγικός ρόλος και η ουσιαστική λήψη των αποφάσεων ανήκει στην Κεντρική Διοίκηση. Στον κρίσιμο αυτό ρόλο θα πρέπει ενισχυθούν σημαντικά και να συμβάλλουν ουσιαστικά οι Περιφέρειες και οι Δήμοι, σε άμεση συνέργεια, ώστε να καταστεί εφικτή η ταχύτερη, ορθολογικότερη και ασφαλέστερη λειτουργία - βιωσιμότητα της οικονομίας, σε όλα τα πεδία, τομεακά και χωρικά.

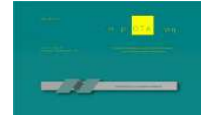
2. Καινοτομία: από χρησιμότητα σε επιτακτική αναγκαιότητα

Οι ταχύτερες παγκόσμιες ανακατατάξεις επιβάλλουν την ανάπτυξη της καινοτομίας, με χωρική εξειδίκευση, ως κρίσιμη στρατηγική επιλογή και άμεση αναγκαιότητα, με σκοπό την αποτελεσματική, ασφαλή και τεκμηριωμένη υποστήριξη των κρίσιμων αναγκών μεταβολών/μετασχηματισμών του σχεδιασμού, της διοίκησης και της οικονομίας. **Καινοτομία** είναι ένα νέο ή βελτιωμένο προϊόν ή διαδικασία (ή συνδυασμός των δύο) που διαφέρει σημαντικά από προηγούμενα προϊόντα ή διαδικασίες της ίδιας μονάδας και γίνεται διαθέσιμο σε πιθανούς χρήστες (προϊόν) ή τίθεται σε λειτουργία από τη μονάδα (διαδικασία) [Εγχειρίδιο του Όσλο, 2022]. Στα βασικά συστατικά στοιχεία της περιλαμβάνονται ο ρόλος της γνώσης, που αποτελεί τη βάση για την καινοτομία, ο νεωτερισμός και η ωφέλεια, καθώς και η δημιουργία αξίας ή η διατήρησή της, που θεωρείται και ο βασικός στόχος της καινοτομίας.

Σημαντική η έννοια του **Συστήματος Καινοτομίας**, που ορίζεται ως μια συλλογική δράση οργανισμών, ινστιτούτων και ανθρώπων, για την

παραγωγή και διάχυση νέας, οικονομικά προσοδοφόρας γνώσης (Lundvall, 1992), με τέσσερα σημαντικά επίπεδα: εθνικό, περιφερειακό, τομέα επιχειρήσεων και τεχνολογικό. Βασική αρχή του καινοτομικού συστήματος αποτελεί η παραδοχή ότι η κατανόηση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των φορέων του συστήματος αποτελεί έναν από τους κύριους παράγοντες στη διαδικασία βελτίωσης της καινοτομικής απόδοσης.

Εστιάζοντας στο περιφερειακό επίπεδο, η ικανότητα ανάπτυξης μιας Περιφέρειας συνδέεται με την παραγωγικότητα των επιχειρήσεων, τη δυνατότητά τους να ενώσουν τα δίκτυα, τις ικανότητες του ανθρώπινου δυναμικού και το θεσμικό πλαίσιο. Η καινοτομία επηρεάζεται σημαντικά από την ενδογενή δημιουργία δικτύων, εταιρικών σχέσεων και συνεργασίας μέσα στην Περιφέρεια. Η γνώση του τρόπου λειτουργίας και επιρροής ενός Περιφερειακού Συστήματος Καινοτομίας συμβάλλει σημαντικά στην κατανόηση των διαδικασιών παραγωγής και διάχυσης της καινοτομίας, καθώς και στην ανακάλυψη μεθόδων ενίσχυσης της αποδοτικότητας της οικονομίας της

Περιφέρειας μέσα από την καινοτομικότητα (Patel and Pavitt, 1994).

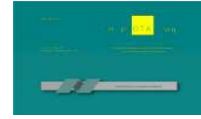
Τα Περιφερειακά Συστήματα Καινοτομίας περιλαμβάνουν (Κόκκινου, 2015)

- τις οικονομικές δραστηριότητες - επιχειρήσεις που παράγουν ή αποκτούν από τρίτους και διακινούν τη νέα γνώση: επιχειρησιακός σχεδιασμός, τμήματα έρευνας και ανάπτυξης, στρατηγικές συμφωνίες, συμπράξεις, προμήθεια τεχνολογίας, κ.α.
- τη χρηματοδότηση καινοτομίας, μέσω κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως κρατική χρηματοδότηση, ευρωπαϊκά προγράμματα, τράπεζες, θεσμικοί επενδυτές, επιχειρήσεις, κ.α.
- τους φορείς δημιουργίας και μεταφοράς τεχνογνωσίας: πανεπιστήμια, ερευνητικοί φορείς, τεχνολογικά πάρκα, δίκτυα, επαγγελματικές ενώσεις, ερευνητικά εργαστήρια, εκπαιδευτικά κέντρα, σύστημα τεχνολογικής πληροφόρησης, ερευνητές, κ.α.

Για να αξιοποιήσει πλήρως ο σχεδιασμός το δυναμικό των συστημάτων καινοτομίας, διαμορφώνονται στο σύστημα

κατάλληλα Δίκτυα Καινοτομίας και Συστάδες Γνώσεων (Clusters), ως δύο θεωρητικά ζεύγη, στοιχεία/ομάδες, και λογική/δίκτυα. Οι Συστάδες Γνώσης αντιπροσωπεύουν μια συγκεκριμένη διαμόρφωση της γνώσης και των τύπων γνώσης που διασυνδέει ιδιαίτερους τόπους και τομείς, λειτουργώντας σε διαφορετικά χωρικά επίπεδα, εκφράζοντας μια καινοτόμο ικανότητα. Τα Δίκτυα Καινοτομίας είναι πραγματικές και εικονικές υποδομές και υπέρ-τεχνολογίες που χρησιμεύουν για να καλλιεργούν τη δημιουργικότητα, να ενεργοποιούν την εφεύρεση και να επιταχύνουν την καινοτομία σε δημόσιο ή/και ιδιωτικό τομέα (Carayannis and Alexander, 2006). Τα δίκτυα μεγεθύνουν την αλληλεπίδραση, τη συνδεσιμότητα και την αμοιβαία συμπληρωματικότητα και ενίσχυση.

Από τα διαθέσιμα μοντέλα ανάπτυξης της καινοτομίας, μεγαλύτερο ενδιαφέρον και δυναμική παρουσιάζει το σύγχρονο **Μοντέλο Τετραπλής Έλικας**. Το μοντέλο αυτό αναδεικνύει αναπτυξιακά τους τέσσερις «έλικες» που αλληλοσυνδέονται και δημιουργούν ένα εθνικό και περιφερειακό σύστημα καινοτομίας:

πανεπιστήμια/ερευνητές
επιχειρηματικότητα/παραγωγή
διοίκηση/κράτος/περιφέρειες - κοινωνία των
πολιτών/συλλογικότητες/πολίτες/μέσα/
πολιτισμός. Η Τετραπλή Έλικα επιτρέπει στο
σχεδιασμό να ακολουθήσει μη
παραδοσιακές διαδρομές καινοτομίας,
καλλιεργώντας σύγχρονους, δυναμικούς
άξονες ανάπτυξης, όπως οι μη τεχνολογικές
βελτιώσεις, η δημιουργία νέων υπηρεσιών, ο
πολιτισμός, η μετάβαση στην «ανοιχτή
καινοτομία», η κοινωνική – αλληλέγγυα
οικονομία, ο εθελοντισμός, η διαβούλευση, η
αξιοποίηση της δημιουργικότητας, η έννοια
της «δημιουργικής τάξης». Η κατάλληλη
Κουλτούρα Καινοτομίας είναι το κλειδί για
την προώθηση μιας προηγμένης οικονομίας
βασισμένης στη γνώση (Κόρακας, 2020).

Στοχεύοντας στην καινοτομία, ως
κρίσιμο στοιχείο του σχεδιασμού, η
βασική επένδυση έχει ήδη υλοποιηθεί τις
προηγούμενες δεκαετίες: η Ελλάδα
διαθέτει ιδιαίτερα υψηλής ειδίκευσης
εργατικό δυναμικό, για το οποίο
χρειάζεται η συστηματική σχετική
δραστηριοποίησή του ή/και τα
κατάλληλα κίνητρα επιστροφής στη
χώρα, σε εργασίες ανάλογου επιπέδου,
με την παραγωγική αξιοποίηση των

υψηλών δεξιοτήτων του (ADECCO, 2016).
Βάση πρέπει να αποτελέσουν
στρατηγικές που θα ενισχύσουν την
αποτελεσματική ανάπτυξη κατάλληλων
υποδομών, διαδικασιών, κινήτρων και
χρηματοδοτικών εργαλείων, ώστε να
υποστηριχθεί πολλαπλασιαστικά ένα
λειτουργικό και σύγχρονο σύστημα
παραγωγής και καινοτομίας (Γενική
Γραμματεία Βιομηχανίας, 2015). Ιδιαίτερα
προνομιούχος Περιφέρεια για την αρχική
– πιλοτική εφαρμογή ενός σχετικού
μοντέλου διακυβέρνησης είναι η **Αττική**,
ως προς τους σχετικούς δείκτες.

3. Περιφερειακό Σύστημα Καινοτομίας: η καινοτομία στην πράξη

Ιδιαίτερα σημαντική αναδεικνύεται η
συμβολή των Περιφερειακών
Συστημάτων Καινοτομίας σε σχέση με
την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης.
Η Περιφέρεια είναι το κατάλληλο επίπεδο
της Διοίκησης, χωρικά εξειδικευμένο, και
επαρκώς οργανωμένο – στελεχωμένο,
και διαθέτει το «κρίσιμο» μέγεθος, ώστε
να μπορεί να αλληλεπιδράσει και να
υποστηρίξει επαρκώς το τοπικό επίπεδο,
στη λογική της τετραπλής έλικας. Με την
ενεργοποίηση και ανάπτυξη δικτύων

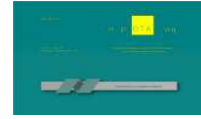
καινοτομίας, οι δομές της Περιφέρειας μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε επικαιροποιημένη και σύνθετη τεχνολογία και τεχνογνωσία, σε μία συνεχή διαδικασία αλληλεπίδρασης και δημιουργικότητας, μαθαίνοντας και παράγοντας νέα γνώση μέσα από την πράξη ή μέσα από τη χρήση. Προβλέποντας επίσης τη συνολική αποτίμηση και αξιολόγηση των σχετικών δραστηριοτήτων, ως προς την παραγόμενη γνώση και τη διακινούμενη πληροφορία.

Ακολουθεί η εξειδίκευση στα πραγματικά δεδομένα και η συνοπτική παρουσίαση των βασικών αξόνων μεθοδολογίας για την ανάπτυξη της καινοτομίας στο κρίσιμο Περιφερειακό επίπεδο. Επιλέγονται ως προτεραιότητες το τοπικό επίπεδο, οι τοπικές οικονομίες και οι μικροκοινωνίες. Συνυπολογίζονται η υφιστάμενη οργάνωση και στελέχωση των Περιφερειών, το θεσμικό πλαίσιο, η σύγχρονη κουλτούρα των μερών της τετραπλής έλικας και οι πιεστικές απαιτήσεις – ανάγκες του σχεδιασμού.

Σε πρώτο στάδιο, το περιφερειακό σύστημα καινοτομίας οφείλει να συγκεντρώσει και να

οργανώσει σε λειτουργικές ταξινομήσεις τα σημαντικά ζητήματα του στρατηγικού σχεδιασμού, τα οποία θα ιεραρχηθούν για να προγραμματιστεί η ανάπτυξή τους, στη βάση ενός ορθολογικού περιφερειακού σχεδίου καινοτομίας. Οι Περιφέρειες θα συντονίσουν την υλοποίηση των κατάλληλων δομών, εργαλείων και εφαρμογών για να υποστηριχθούν οι διαδικασίες της καινοτομίας, συμπληρωματικά σε όσα έχουν ήδη στη διάθεσή τους, όπως Κέντρα Καινοτομίας, Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, Στρατηγικές για την Έξυπνη Εξειδίκευση, ειδικά τοπικά σχέδια, τοπικές αναπτυξιακές, κλπ. Στοχευμένα και σταδιακά, στα επιλεγμένα ζητήματα στρατηγικής, θα αναπτυχθούν κατάλληλα δίκτυα καινοτομίας και χρήσιμες συστάδες γνώσεις, που θα προσθέσουν νέα γνώση, καινοτόμες «λύσεις», νέες συγκεκριμένες ειδικές δομές, πρακτικές ή εφαρμογές.

Με το μοντέλο της τετραπλής έλικας οργανώνεται και ενεργοποιείται η βασική ομάδα του δικτύου. Υλοποιείται πρακτικά η σύνθεση μίας ανοικτής συνέργειας έντασης γνώσης,

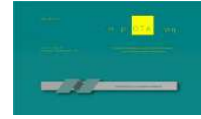

συμπληρωματικών εξειδικεύσεων, αξιοποιώντας προσεγγίσεις των «κοινών αγαθών». Καθορίζονται ξεκάθαροι ρόλοι, δυναμικό οργανόγραμμα, ρεαλιστικό επιχειρησιακό σχέδιο, σφικτό και αξιόπιστο χρονοδιάγραμμα. Στόχος του κάθε δικτύου είναι η καινοτόμος διατύπωση και εφαρμογή του Στρατηγικού Σχεδιασμού, ως επιλεγμένο κρίσιμο ζήτημα, σε δημιουργική αλληλεπίδραση με την Εθνική Στρατηγική, τις σύγχρονες προκλήσεις και τις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας (ΕΕ, διεθνείς οργανισμοί, κ.α.). Το δίκτυο στοχευμένα αναπτύσσει τις κατάλληλες υπερτοπικές διασυνδέσεις, με συμπληρωματική αξία και πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα. Με συντονισμό της Περιφέρειας, θα συμμετέχουν Πανεπιστήμια, άλλοι φορείς της έρευνας, ερευνητές, φορείς της Διοίκησης, επιχειρήσεις όλων των τομέων της οικονομίας, εγχειρήματα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, συλλογικότητες της κοινωνίας των πολιτών, απλοί πολίτες, μέσα μαζικής επικοινωνίας (ΜΜΕ), κ.α.

Μέσα στο σύστημα καινοτομίας, το δίκτυο θα ενεργοποιεί/υλοποιεί

συνεργασίες και δράσεις, μεθοδικά και σε περιορισμένα χρονικά διαστήματα, όπως:

- Καινοτόμες διαδικασίες και μεθοδολογίες για την ακριβή αποτύπωση/εκτίμηση της υπάρχουσας κατάστασης, την ποσοτικοποίηση των χαρακτηριστικών των παρεμβάσεων και των στρατηγικών, καθώς και τη μετρήσιμη αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τους.
- Πρωτοποριακά σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης, με θεματικές και χωρικές εξειδικεύσεις, άμεσα συσχετιζόμενα με τους σχεδιασμούς στα λοιπά τομεακά και χωρικά επίπεδα.
- Ανοικτές δομές υποστήριξης δικτύου και εξωστρέφειας, στοχευμένες συστάδες γνώσης, γραφεία μίας στάσης. Με άμεση μεταφορά τεχνογνωσίας και υλοποίηση της έρευνας και των σχεδιασμών στην πράξη.
- Κατάλληλες μεθοδολογίες, εφαρμογές και εργαλεία του στρατηγικού σχεδιασμού και της εξωστρέφειας, με χωρική και

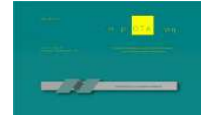
θεματική στόχευση. Με σταδιακή εφαρμογή, μέσω καταλλήλων πιλότων και μετρήσιμων δοκιμαστικών διαδικασιών.

- Διαδικασίες ενεργοποίησης και απρόσκοπτης, στοχευμένης λειτουργίας της κοινωνίας των πολιτών. Με σύγχρονες και λειτουργικές διαδικασίες και δομές διαβούλευσης, που θα εφαρμόζονται σε άμεση διάδραση με τη συνολική εξωστρέφεια του δικτύου.
- Πρότυπα εξειδικευμένα Μοντέλα Στρατηγικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας, προσαρμοσμένα στις ανάγκες της τετραπλής έλικας, με πρόβλεψη για ΑΜΕΑ και ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού.
- Εργαλεία και διαδικασίες χρηματοδότησης της ανάπτυξης και της λειτουργίας του Δικτύου
- Ανοικτή διάθεση και διάχυση των παραγόμενων καινοτομιών στην οικονομία και τις κοινωνίες, με άδειες Creative Commons (CC).

4. Προς ένα νέο βιώσιμο μοντέλο στρατηγικού σχεδιασμού και καινοτομίας: οι Περιφέρειες στο επίκεντρο

Σε παγκόσμιο επίπεδο διαμορφώνεται μία νέα πραγματικότητα, μάλλον όχι αισιόδοξη, μπροστά στην οποία ο σχεδιασμός «στερεύει» από αξιόπιστες διαθέσιμες «λύσεις» και επιβάλλεται να δοκιμάσει νέες καινοτόμες προσεγγίσεις και στοχεύσεις. Να επιλέξει διαδικασίες που προσφέρουν τη δυνατότητα συνεχούς παρακολούθησης των αποτελεσμάτων των πολιτικών, επικαιροποίησης των επιλογών και διαρκούς αλληλεπίδρασης με τα υποκείμενα του σχεδιασμού και την ευρύτερη κοινωνία, με χωρική και θεματική εξειδίκευση.

Στο περιφερειακό σύστημα καινοτομίας που περιγράφεται στο άρθρο, δίνεται έμφαση στη συστηματική συνέργεια των μελών της τετραπλής έλικας και τη δημιουργική τους αλληλεπίδραση, για την παραγωγή της νέας γνώσης και την αποτελεσματικότερη - ταχύτερη διάχυση αυτής στις μικρο-κοινωνίες και τους μικρο-τόπους.

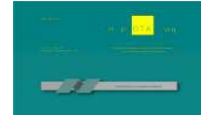
Επιπλέον, ο συνολικός σχεδιασμός του συστήματος προβλέπει, έγκαιρα και αποτελεσματικά, σημαντικές πρωτοβουλίες – ενέργειες υπερτοπικής και διεθνούς εξωστρέφειας, καθώς και την ένταξη των αποτελεσμάτων των επιμέρους εφαρμογών στις προϋποθέσεις και τους σχετικούς εθνικούς και ευρωπαϊκούς σχεδιασμούς. Επιλογές και πρακτικές με πολλαπλασιαστική αξία, που μπορούν να οδηγήσουν στη θεσμική καταξίωση των σχεδιασμών, με την ανάδειξή τους σε ευρωπαϊκή θετική πρακτική και τη δημιουργία πρότυπων Περιφερειών.

Η κάθε Περιφέρεια ή Περιφερειακή Ενότητα αποτελεί μία ευρύτερη χωρική ενότητα, με ελάχιστο κρίσιμο μέγεθος και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, όπου συγκεντρώνονται τόσο όμοια διαρθρωτικά προβλήματα, όσο και κοινά κρίσιμα συγκριτικά πλεονεκτήματα. Τις συγκεντρώσεις αυτές μπορεί να «αξιοποιήσει» ο στρατηγικός σχεδιασμός, στη βάση ενός συνολικού – εναλλακτικού μοντέλου, νέας φιλοσοφίας και λογικής, για να δημιουργήσει σταθερούς και σχετικά ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης, στις

αρχές της αειφορίας και της συμμετοχικότητας.

Ένα σύγχρονο περιφερειακό σύστημα καινοτομίας, εστιάζει στο τοπικό επίπεδο, αξιοποιεί τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τις δεξιότητες, τα προτερήματα, τις προτιμήσεις και τις επιλογές των μικρο-τόπων, τεκμηριώνοντας και προωθώντας τελικά, ρεαλιστικά καινοτόμα σχέδια και πρακτικές, σε ένα ενιαίο, λειτουργικό και αξιόπιστο χωρικό σύστημα ανάπτυξης. Τα συστήματα αυτά (Μπούργος και Δέφνερ, 2017):

1. Ικανοποιούν τις επιθυμίες και το όραμα που σχηματοποιεί η τοπική κοινωνία.
2. Αναδεικνύουν τις εσωτερικές συγκεντρώσεις και τις χωρικές εξειδικεύσεις.
3. Αναγνωρίζουν, ενισχύουν και επικοινωνούν, εσωτερικά και εξωτερικά, τον ιδιαίτερο χαρακτήρα των μικρο-τόπων και την ενιαία ταυτότητα κάθε περιοχής.
4. Ενισχύουν την προστιθέμενη αξία των τελικών προϊόντων/υπηρεσιών.
5. Προετοιμάζουν και οργανώνουν έγκαιρα δομές και μηχανισμούς

στήριξης, ώστε να καταφέρνουν να υποστηρίζονται αποτελεσματικά από τη διοίκηση στο τοπικό επίπεδο, κατά την υλοποίησή τους.

6. Εφαρμόζονται άμεσα και με ασφαλή τρόπο.

Τελικά, τα περιφερειακά συστήματα καινοτομίας μπορούν να ενεργοποιήσουν συνολικά και αποτελεσματικά τα υποκείμενα του σχεδιασμού και της καινοτομίας. Έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν τη δυναμική των χωρικών συγκεντρώσεων και της συστηματικής συνεργασίας και αλληλεγγύης που αναπτύσσεται ιδιαίτερα στα μικρότερα χωρικά επίπεδα. Δημιουργούν αποτελεσματικές και καινοτόμες διαδικασίες διαβούλευσης και συνδιαμόρφωσης. Διατυπώνουν το όραμα και την ταυτότητα για την περιοχή τους, αναδεικνύουν συνεργατικές νοοτροπίες, στρατηγικές και την συναπόφαση για τις κατάλληλες λύσεις και εφαρμογές, καταλήγοντας από κοινού σε ένα συνολικό σχέδιο. Διατυπώνοντας τελικά ένα διαφορετικό, καινοτόμο και βιώσιμο αναπτυξιακό μοντέλο, με χωρική εξειδίκευση, ως

απάντηση στις παγκόσμιες προκλήσεις, ανασφάλειες και μεταβολές.

Βιβλιογραφία

Adecco Ελλάς (2016), 'Η Απασχολησιμότητα στην Ελλάδα, 2016'

Carayannis, B.E.G. and Alexander, J.M. Global and Local Knowledge, «Glocal Transatlantic Public-Private Partnerships for Research and Technological Development», Palgrave MacMillan, Houndmills, 2006

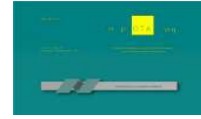
Γ.Γ. Βιομηχανίας, ΥΠΑΠΕΝ (2015), 'Πλαίσιο Στρατηγικών Επιλογών Βιομηχανικής Πολιτικής 2014-2020'.

ΓΓ Έρευνας - Τεχνολογίας (2015), 'Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS3) 2014-2020'

ERT (2022), European Round Table for Industry, 11/2022. Διαθέσιμο στο: <https://ert.eu/>

Καραμανώφ Μ. (2011), *Τα Όρια των Ιδιωτικοποιήσεων: Βιώσιμο Κράτος και Δημόσια Κτήση*, Αθήνα: Κυριακίδης

Κόκκινου Α. (2015), *Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και καινοτομική*

επιχειρηματικότητα, Αθήνα: Κάλλιπος,
Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις

Κόρακας Α. (2020), *Εφαρμογή του
μοντέλου τετραπλής έλικος σε έξυπνες
πόλεις*, Αθήνα: ΕΑΠ

Λαπαβίτσας Κ. (2012), *Ρήξη;
Διέξοδος από την Κρίση της Ευρωζώνης*,
Αθήνα: Λιβάνη.

Lundvall BÅ (ed.) (1992). National
systems of innovation: Towards a theory
of innovation and interactive learning.
London

Μπούργος Μ. και Δέφνερ Α.
(2017), Ταυτότητα τόπου και
παραγωγική ανασυγκρότηση: Το
παράδειγμα της Ημαθίας', στα Πρακτικά
2ου Πανελληνίου Τμήματος Μηχανικών
Χωροταξίας, Πολεοδομίας και
Περιφερειακής Ανάπτυξης – Δήμου
Λαρισαίων, Marketing και Branding
Τόπου, Λάρισα, 31 Μαρτίου - 1 Απριλίου
2017

Μπούργος Μ. (2016),
'Στρατηγικός Σχεδιασμός στη
Βιομηχανία: Προτεραιότητα –
Αναγκαιότητα και νέα Δεδομένα της
Ανασυγκρότησης', Εισήγηση στο
Τριήμερο Διεθνές Επιστημονικό

Συνέδριο του Μαρξιστικού Χώρου
Μελετών, *Εθνικό Νόμισμα, Δημόσιο
Χρέος και Παραγωγική Ανασυγκρότηση*,
15-17/1/2016.

OECD and Eurostat (2022),
Εγχειρίδιο του Όσλο 2018,
*Κατευθυντήριες γραμμές για τη συλλογή,
την παρουσίαση και τη χρήση
στατιστικών δεδομένων για την
καινοτομία*, 4η Έκδοση, Αθήνα: ΕΚΤ

Patel, P., and Pavitt, K. (1994).
Technological competencies in the
world's largest firms: complex and
pathdependent, but not too much
variety. *Research Policy*, 23, 533–546

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Παχής Τρύφωνας (2022): Έρευνα, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 556- 558

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Έρευνα, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη

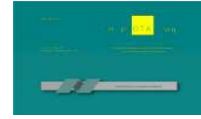
Παχής Τρύφωνας

Σύμβουλος Επικοινωνίας και Digital Marketing

Ζούμε στην εποχή της έρευνας και της καινοτομίας σε πολλά επίπεδα, με τις εξελίξεις να «τρέχουν» πιο γρήγορα από οποτεδήποτε άλλοτε στην ιστορία του ανθρώπινου γένους. Νέα προϊόντα και υπηρεσίες ξεπηδούν σχεδόν καθημερινά ως αποτέλεσμα της διαδικασίας της έρευνας και της καινοτομίας, ενίοτε σε σημείο υπερβολής, η οποία όμως δεν θα πάψει ποτέ να αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης φύσης! Η τεχνολογία κυριαρχεί παντού, προσπαθώντας να δώσει λύσεις και να διευκολύνει την καθημερινότητα, ακόμη και εκεί που κατά τη γνώμη μας δεν είναι απαραίτητο. Μπορεί αυτή η εξέλιξη όμως να συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη (στην ανάπτυξη δηλαδή συγκεκριμένων περιοχών) και πως;;; Δημιουργεί η έρευνα

και η καινοτομία προϋποθέσεις για οικονομική ανάπτυξη τοπικά;;; Σημαντικά ερωτήματα σε μια εποχή που οι κοινωνίες προσπαθούν να βρουν το βηματισμό τους, στον απόηχο μιας στρεβλής παγκοσμιοποίησης που δημιούργησε κατά τη γνώμη μας περισσότερα προβλήματα από όσα υποτίθεται πως έλυσε!

Κατά την άποψη μας η απάντηση στα παραπάνω ερωτήματα είναι θετική σε όλα τα επίπεδα. Η έρευνα και η καινοτομία μπορεί να έχει πρακτική εφαρμογή σε πολλά και διαφορετικά επίπεδα, ανάλογα με το ζητούμενο κάθε φορά! Η τοπική οικονομική ανάπτυξη στηρίζεται στα συγκριτικά πλεονεκτήματα μιας περιοχής, σε σχέση με άλλες. Η ανάπτυξη χειμερινού

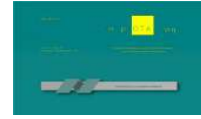

τουρισμού για παράδειγμα, είναι σαφώς πιο εύκολη σε μια ορεινή περιοχή με λίμνες, ποτάμια και όμορφα δάση, απ' ό,τι σε μια αστική περιοχή, που βρίσκεται στην πεδιάδα! Η ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας αυτής καθ' εαυτής, θα προχωρήσει πιο γρήγορα και αποτελεσματικά σε μια περιοχή που διαθέτει καταξιωμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα και επιστημονικό προσωπικό! Επίσης ή έρευνα και η καινοτομία μπορούν να συμβάλλουν στη βελτιστοποίηση της παραγωγής σε μια αγροτική περιοχή. Στην καλύτερη αξιοποίηση των υδάτινων πόρων μιας περιοχής, ή της πολιτιστικής της κληρονομιάς.

Πολλά τα παραδείγματα και στη χώρα μας, όπου εφαρμόστηκαν αποτελεσματικά τα επιτεύγματα της έρευνας και της τεχνολογίας σε τοπικό επίπεδο και είχαν απτές θετικές επιπτώσεις στη ζωή των πολιτών και κατ' επέκταση στην τοπική οικονομική ανάπτυξη. Από τη την βελτίωση της γραφειοκρατίας συνεπώς και της καθημερινότητας, μέχρι την εφαρμογή λειτουργιών «έξυπνης πόλης» από Δήμους, τη δημιουργία εφαρμογών

ενημέρωσης και πληροφόρησης για τουριστικές περιοχές, της ηλεκτρονικής παρακολούθησης της εξέλιξης καιρικών φαινομένων, ή της παρακολούθησης πυρκαγιών και πολλά ακόμη.

Ένα σημαντικό επίτευγμα της έρευνας και της καινοτομίας είναι η απίστευτα σημαντική συμβολή της στην αστραπιαία διάχυση της πληροφορίας. Στην εποχή του διαδικτύου και της online «ζωντανής» επικοινωνίας η δυνατότητα της ενημέρωσης για την ομορφιά ενός τόπου πχ, συνεπώς και η προσέλκυση περισσότερων επισκεπτών, άρα και η τοπική οικονομική ανάπτυξη, είναι άρρηκτα συνδεδεμένες! Το ίδιο συμβαίνει και με την ποιότητα και τη μοναδικότητα ενός τοπικού προϊόντος, τις δυνατότητες που προσφέρει μια περιοχή σε επιστήμονες για τη διεξαγωγή έρευνας λόγω υποδομών, τις πιο εξειδικευμένες μορφές τουρισμού (πχ αγροτουρισμός, ιατρικός τουρισμός) κ.λπ. Αυτή η δυνατότητα μια εικοσαετία πριν δεν υπήρχε και η εξέλιξη σε αυτό το επίπεδο είναι ραγδαία. Αυτή η νέα πραγματικότητα όμως κατέστη δυνατή ακριβώς χάρη στην έρευνα και την

καινοτομία, που άνοιξε νέους δρόμους σε όλα τα επίπεδα.

Η έρευνα και η καινοτομία αποτελούν «την ατμομηχανή» της οικονομικής ανάπτυξης στους καιρούς μας και αυτό θα συνεχιστεί για καιρό ακόμη. Φτάνει όλη αυτή η διαδικασία να γίνεται με ορθολογισμό και να μην περνάει στην υπερβολή, υποκαθιστώντας σε πολλές περιπτώσεις την ικανότητα του ανθρώπου να σκέφτεται και να αποφασίζει. Γιατί τότε θα αρχίσουν άλλα προβλήματα, που δεν είναι της παρούσης να αναλύσουμε! Αυτό που θα πρέπει να θυμόμαστε πάντα είναι πως η έρευνα και η καινοτομία οφείλουν να υπηρετούν τον άνθρωπο και όχι να δημιουργούν προϋποθέσεις καταδυνάστευσης του. Θα πρέπει να αυτή η διαδικασία να εκπαιδεύει το μυαλό μας στο να σκέφτεται πιο δημιουργικά και αποτελεσματικά και όχι να το αχρηστεύει!

Υπάρχει μια λεπτή γραμμή εδώ, την οποία είμαστε πολύ κοντά στο να την περάσουμε και τότε κανείς δεν μπορεί να προβλέψει την εξέλιξη!

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Σακελλαρίου Ευάγγελος (2022): Η εισαγωγή καινοτομίας στο τοπικό παραγωγικό σύστημα. Η περίπτωση της Αναπτυξιακής Καρδίτσας Αναπτυξιακής Ανώνυμης Εταιρίας Ο.Τ.Α.

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 559- 569

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Η εισαγωγή καινοτομίας στο τοπικό παραγωγικό σύστημα. Η περίπτωση της Αναπτυξιακής Καρδίτσας Αναπτυξιακής Ανώνυμης Εταιρίας Ο.Τ.Α.

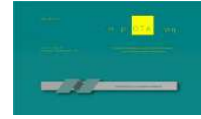
Σακελλαρίου Ευάγγελος

Γενικός Διευθυντής, Αναπτυξιακή Καρδίτσας Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρία Ο.Τ.Α.

Περίληψη

Στην Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας η Κοινωνική Οικονομία αποτελεί παράδοση και συγκριτικό πλεονέκτημα, ενώ παράλληλα αναπτύσσεται με ταχύτερους ρυθμούς, σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα. Την τρέχουσα περίοδο, είναι ενεργές περισσότερες από 40 επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας και πάνω από 300 σύλλογοι και σωματεία που δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς, όπως ο πολιτισμός, ο αθλητισμός, τα κοινωνικά ζητήματα, η τοπική παραγωγικότητα, η οικονομία, κ.α.

Τα τελευταία χρόνια, μετά από συντεταγμένες προσπάθειες των τοπικών φορέων, έχει δημιουργηθεί ένα «Οικοσύστημα Συνεργατισμού» που αποσκοπεί στην επιτάχυνση της ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας και στην ενίσχυση του ρόλου της και της συμμετοχής της στις τοπικές υποθέσεις, στο στρατηγικό σχεδιασμό και στην αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής, καθώς και στις δικτυώσεις που διαμορφώνονται στο υπερτοπικό επίπεδο. Απαρχή αυτών των προσπαθειών ήταν η ίδρυση της Αναπτυξιακής Καρδίτσας Α.Ε. (ΑΝ.ΚΑ Α.Ε.) από τους τοπικούς Αυτοδιοικητικούς και

Συνεταιριστικούς φορείς το 1989 με βασικό σκοπό να εισάγει την καινοτομία στο τοπικό παραγωγικό σύστημα.

Development Agency of Karditsa (AN.KA SA) by the local Authorities (mainly municipalities and cooperatives) in 1989. Its main aim is to introduce innovation in the local productive system.

Abstract

Enabling innovation in the local productive system. The case of the Development Agency of Karditsa

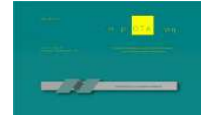
Social Economy is a tradition and its comparative advantage of the Regional Unit of Karditsa. It is developing in faster rate than the rest of the country. Currently, more than 40 social economy enterprises and over 300 associations and unions are active in various fields, such as culture, sports, social issues, local production, economy, etc.

In recent years, after concerted efforts organized by local authorities, a "Collaboration Ecosystem" has been created that aims to accelerate the development of the Social Economy and strengthen its role and participation in local affairs and in strategic planning. The beginning of these efforts had been signaled by the establishment of

Εισαγωγή

Η Καρδίτσα έχει παράδοση στην Κοινωνική Οικονομία. Οι συνεταιρισμοί, οι πιο δυναμικές οργανώσεις της Κοινωνικής Οικονομίας, άλλαξαν την όψη των χωριών, ιδιαίτερα, μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και τον εμφύλιο που ακολούθησε. Μέσω αυτών οργανώθηκε η εισαγωγή της γνώσης και της καινοτομίας στη ρηγμαγμένη ύπαιθρο. Έτσι, η αυτάρκεια στα δημητριακά, που τέθηκε τότε σαν εθνικός στόχος, επιτεύχθηκε γρήγορα, μέσα σε λιγότερα από 10 χρόνια! Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Καρδίτσας εξελίχθηκε σε έναν ισχυρό οικονομικό παράγοντα του Νομού. Οργάνωσε την αποθήκευση και εμπορία εφοδίων και των παραγομένων προϊόντων (σιτηρά, καλαμπόκι), τη μεταποίηση σε διάφορους κλάδους της παραγωγής (βαμβάκι, αμπελουργία) και την παροχή υπηρεσιών στους αγρότες

Η εισαγωγή καινοτομίας στο τοπικό παραγωγικό σύστημα.
Η περίπτωση της Αναπτυξιακής Καρδίτσας Αναπτυξιακής Ανώνυμης
Εταιρίας Ο.Τ.Α.

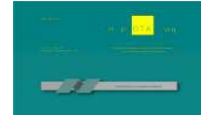
του Νομού. Όμως, η εξάρτηση των συνεταιρισμών από την Αγροτική Τράπεζα και το κράτος, η πλημμελής τήρηση των συνεταιριστικών αρχών και η καθυστέρηση να προσαρμοστούν στις νέες και ταχύτατα μεταβαλλόμενες συνθήκες, όπως διαμορφώθηκαν ιδιαίτερα μετά την ένταξη της χώρας στην Ε.Ε. (ΕΟΚ τότε), οδήγησαν στον μαρασμό, την κατάρρευση και την οριστική τους διάλυση στις αρχές του 21ου αιώνα.

Η ίδρυση της Αναπτυξιακής Καρδίτσας Α.Ε.

Με την εμφάνιση των πρώτων δυσλειτουργιών στους συνεταιρισμούς, σε συνδυασμό με την ανάγκη αξιοποίησης από το Νομό των ευκαιριών που δημιουργήσε η ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ, οι τοπικοί φορείς, από κοινού και σταδιακά, πήραν μια σειρά από αποφάσεις που έμελλε να παίξουν σημαντικό ρόλο στη χάραξη μιας νέας στρατηγικής ανάπτυξης. Κατ' αρχήν αποφάσισαν την ίδρυση της Αναπτυξιακής Καρδίτσας Α.Ε. (ΑΝ.ΚΑ Α.Ε.), το 1989, της οποίας καθήκον ήταν και είναι να υποστηρίζει τους τοπικούς φορείς, να εισάγει γνώση και καινοτομία

στο τοπικό παραγωγικό σύστημα και να παίζει το ρόλο της «θερμοκοιτίδας» σε κάθε νέο συλλογικό εγχείρημα. Το Διοικητικό της Συμβούλιο λειτουργεί ως «πολιτικό στρατηγείο» σχεδιασμού και σ' αυτό συμμετέχουν όλα τα μέλη της «τοπικής εταιρικής σχέσης»: *Η Αυτοδιοίκηση, οι Συνεταιρισμοί και το Επιμελητήριο.*

Στη συνέχεια αποφασίστηκε η ανάληψη κάποιων εγχειρημάτων «μεγάλης κλίμακας». Το πρώτο εγχείρημα ήταν να σχεδιαστεί και να υποστηριχτεί η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού στον ορεινό όγκο με εστίαση στη Λίμνη Πλαστήρα. Στο πλαίσιο αυτό υποστηρίχτηκαν από την ΑΝ.ΚΑ Α.Ε. συλλογικά σχήματα νέου τύπου όπως οι Συνεταιρισμοί Γυναικών και το Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας, που φιλοξενήθηκαν στις εγκαταστάσεις της. Παράλληλα, σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν συμπληρωματικά προγράμματα (όπως το LEADER, το LIFE κ.α.) τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα να μετατρέψουν μια άγνωστη περιοχή σε έναν από τους πρώτους τουριστικούς προορισμούς της χώρας.

Το δεύτερο μεγάλο εγχείρημα ήταν η συλλογική αξιοποίηση ενός τοπικού πόρου: της αποταμίευσης. Το 1994 αποφασίστηκε η ίδρυση ενός Πιστωτικού Συνεταιρισμού ο οποίος κλήθηκε να οργανωθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποφευχθούν τα προβλήματα που είχαν ήδη αρχίσει να παρουσιάζουν οι συνεταιρισμοί παλαιού τύπου. Το εγχείρημα υποστηρίχτηκε από όλους τους τοπικούς φορείς, αλλά το μεγαλύτερο βάρος της προώθησης του νέου θεσμού στην τοπική κοινωνία, αναλήφθηκε από το Επιμελητήριο με την τεχνική υποστήριξη της ΑΝ.ΚΑ Α.Ε., η οποία ανέλαβε και τη φιλοξενία του εγχειρήματος για τα πρώτα δύο έτη, ώστε να μηδενιστεί το κόστος έναρξης. Μετά από 4 χρόνια ο Πιστωτικός Συνεταιρισμός μετεξελίχθηκε στη σημερινή Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας με περισσότερα από 12.500 μέλη, η οποία παίζει κυρίαρχο ρόλο στην υποστήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας τόσο της ιδιωτικής όσο και της συνεταιριστικής. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια της κρίσης, ήταν το μόνο τραπεζικό ίδρυμα που διπλασίασε τις χορηγήσεις στις επιχειρήσεις, στις

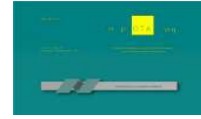
αγροτικές εκμεταλλεύσεις και στα νοικοκυριά, υποστηρίζοντας αποκλειστικά παραγωγικούς σκοπούς.

Το τρίτο μεγάλο εγχείρημα ήταν η οργάνωση των μικρών, αδύναμων, οικογενειακών επιχειρήσεων σε δίκτυα, με στόχο να δημιουργηθούν συνέργειες μεταξύ τους και να αποκτήσουν εξωστρέφεια. Έτσι, από το 2005 και μετά, δημιουργήθηκαν δίκτυα στους κλάδους Τρόφιμα – Ποτά και Δομικά υλικά που προστέθηκαν στο δίκτυο «Τοπικό Σύμφωνο» Ποιότητας» που προϋπήρχε και κάλυπτε το χώρο του Τουρισμού. Μέσω των δικτύων οι επιχειρήσεις (πολλές από αυτές για πρώτη φορά) συμμετείχαν σε εκθέσεις, ενώ άρχισε η οργανωμένη προβολή των τοπικών προϊόντων, αλλά και της περιοχής. Έτσι, η διείσδυση των τοπικών προϊόντων στις αγορές διευρύνθηκε, ενθαρρύνοντας νέους ανθρώπους να δημιουργήσουν επιχειρήσεις ή να συνεργαστούν με στόχο τη δημιουργία παραγωγικών συνεταιρισμών.

Οι επιπτώσεις της κρίσης

Η κρίση που άρχισε το 2009, βρήκε το Νομό με αρκετά καινοτόμα εργαλεία, τα

Η εισαγωγή καινοτομίας στο τοπικό παραγωγικό σύστημα.
Η περίπτωση της Αναπτυξιακής Καρδίτσας Αναπτυξιακής Ανώνυμης
Εταιρίας Ο.Τ.Α.

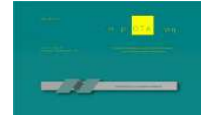
οποία -ωστόσο - δεν ήταν αρκετά να αντιμετωπίσουν το βάθος και την έντασή της. Έτσι, θεωρήθηκε αναγκαίο η δρομολόγηση νέων εγχειρημάτων με στόχο την αξιοποίηση κι άλλων τοπικών διαθέσιμων πόρων. Δρομολογήθηκε η υποστήριξη συλλογικών εγχειρημάτων, δεδομένου ότι μέσω αυτών κατανέμεται ο επενδυτικός κίνδυνος και καθίσταται δυνατή η συγκέντρωση των απαραίτητων κεφαλαίων. Οι πυλώνες που στηρίζαν αυτά τα εγχειρήματα ήταν δύο: Η Συνεταιριστική Τράπεζα που παρείχε τις αναγκαίες χρηματοπιστωτικές διευκολύνσεις και η Αναπτυξιακή Καρδίτσας που παρείχε στα περισσότερα εγχειρήματα την τεχνική υποστήριξη και σε αρκετά από αυτά και τη φιλοξενία στη «Θερμοκοιτίδα Συνεργατισμού» η οποία απέκτησε πλέον υπόσταση ως τέτοια.

Έτσι, μέσα στην καρδιά της κρίσης, ιδρύθηκαν συνεταιρισμοί «νέου τύπου» που έχουν κλαδικό χαρακτήρα – σε αντίθεση με τους «παραδοσιακούς» που είχαν γεωγραφική βάση σε επίπεδο κοινότητας ή Δήμου. Ιδρύονται με στόχο την υλοποίηση ενός επιχειρησιακού σχεδίου που έχει συμφωνηθεί με δημοκρατικό τρόπο από όλα τα

ενδιαφερόμενα μέλη, τα οποία εξασφαλίζουν και την κεφαλαιακή επάρκεια του συνεταιρισμού. Συνήθως, οι συνεταιρισμοί «νέου τύπου» οργανώνονται στη βάση μιας «αλυσίδας αξίας» ή μιας «εφοδιαστικής αλυσίδας» καλύπτοντας όλα τα ενδιάμεσα στάδια που παρεμβάλλονται ανάμεσα στους παραγωγούς και στους καταναλωτές.

Οι συνεταιρισμοί αυτοί έχουν διάφορες νομικές μορφές (αγροτικό, αστικό ή ΚοινΣΕπ) και δραστηριοποιούνται σε κλάδους όπως η ενέργεια (αξιοποίηση βιομάζας), το κρασί και τα αποστάγματα, η τομάτα, το γάλα και η παροχή υπηρεσιών.

Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών «νέου τύπου» και άλλων συλλογικών σχημάτων (δίκτυα επιχειρήσεων, σύλλογοι ή ενώσεις επαγγελματιών) που δραστηριοποιούνται στην Π.Ε. Καρδίτσας είναι ότι συνεργάζονται μεταξύ τους, ανεξάρτητα από την ηλικία τους ή το μέγεθός τους ή τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιούνται. Έτσι, έχει δημιουργηθεί ένα πλέγμα σχέσεων συνεργασίας τόσο μεταξύ των συνεργατικών σχημάτων, κυρίως όμως,

μεταξύ αυτών και των τοπικών φορέων. Έτσι, αναδύεται σταδιακά ένα τοπικό «Οικοσύστημα Συνεργατισμού», το οποίο αρθρώνεται γύρω από τα πιο έμπειρα μέλη του, όπως η ΑΝ.ΚΑ Α.Ε. και η Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας. Ειδικότερα, η ΑΝ.ΚΑ Α.Ε. λειτουργεί ως θερμοκοιτίδα για κάθε νέο συλλογικό εγχείρημα από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσής της. Η Συνεταιριστική Τράπεζα, αναπτύσσει καινοτόμα εργαλεία Κοινωνικής Χρηματοδότησης. Το «Οικοσύστημα Συνεργατισμού» αποσκοπεί στην οργάνωση και ανάπτυξη κρίσιμων κοινών υπηρεσιών που θα είναι διαθέσιμες σε όλα τα μέλη του, όπως η πληροφόρηση, η εκπαίδευση, η παροχή τεχνικής υποστήριξης - ιδιαίτερα σε νεοφυείς συλλογικές πρωτοβουλίες - η κοινή προβολή και προώθηση των τοπικών προϊόντων, η ανάπτυξη σύγχρονων χρηματοπιστωτικών εργαλείων (μικρο-χρηματοδοτήσεις, συμβολαιακή γεωργία, επενδυτικές διευκολύνσεις), αποβλέποντας στην

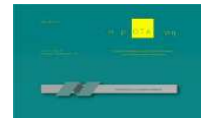
αύξηση και διατήρηση της προστιθέμενης αξίας εντός της περιοχής.

Το «Οικοσύστημα Συνεργατισμού» υποστηρίζεται από το σύνολο των φορέων της περιοχής. Η συνεργασία των τοπικών φορέων δεν γίνεται στο πλαίσιο μιας «κλειστής κοινωνίας», αλλά έχει χαρακτηριστικά εξωστρέφειας. Για παράδειγμα, ο Νομός Καρδίτσας, έγινε μέλος του δικτύου ESER (European Social Economy Regions) αποσκοπώντας στη διασύνδεση του τοπικού «Οικοσυστήματος» με άλλες προσπάθειες στο Ευρωπαϊκό επίπεδο. Ανάλογες δικτυώσεις προωθούνται τόσο από την Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας, η οποία είναι μέλος του FEBEA¹ όσο και από την Αναπτυξιακή Καρδίτσας - Αναπτυξιακή Α.Ε. ΟΤΑ. Ο Ενεργειακός Συνεταιρισμός είναι μέλος του RESCOOP². Πρόκειται για τον πρώτο του είδους του που ιδρύθηκε στην Ελλάδα, το 2010. Το 2019 μετατράπηκε σε «Ενεργειακή Κοινότητα» σύμφωνα με τις προβλέψεις του Ν. 4513/18.

¹Fédération Européenne des banques Ethiques et Alternatives

² European federation for renewable energy cooperatives

Η εισαγωγή καινοτομίας στο τοπικό παραγωγικό σύστημα.
Η περίπτωση της Αναπτυξιακής Καρδίτσας Αναπτυξιακής Ανώνυμης
Εταιρίας Ο.Τ.Α.

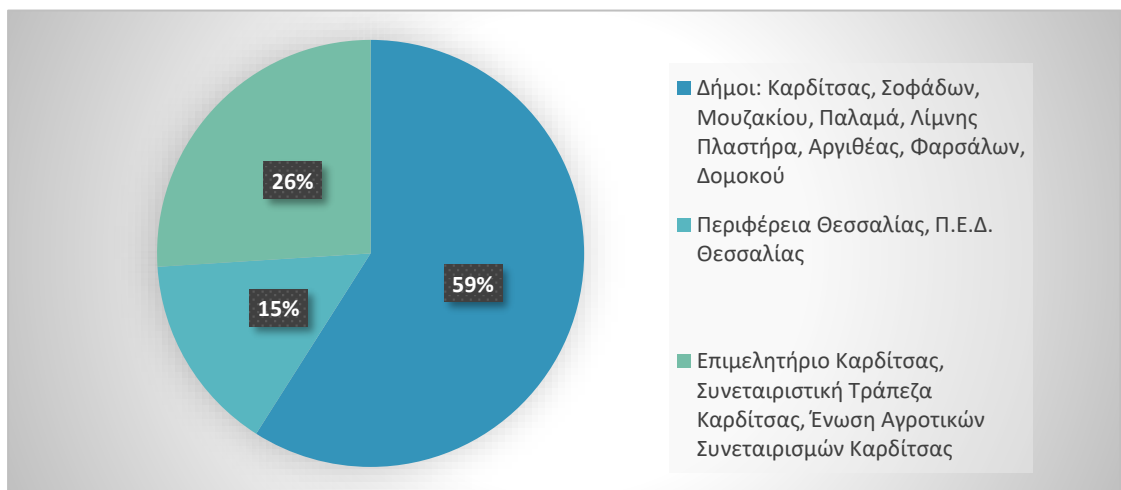
Η ύπαρξη και η αποτελεσματική λειτουργία του «Οικοσυστήματος Συνεργατισμού» ενθαρρύνει τη δημιουργία νέων συλλογικών σχημάτων που συμπληρώνουν και εμπλουτίζουν το παραγωγικό σύστημα της Περιφερειακής Ενότητας, επιταχύνοντας την παραγωγή πλούτου και την ανάπτυξη. Έχει γίνει αντικείμενο μελέτης ως «σύστημα εισαγωγής και διαχείρισης της καινοτομίας» και ως οργανωμένο σύστημα Κοινωνικής Οικονομίας.

Η διάχυση του μοντέλου «Οικοσύστημα Συνεργατισμού» αποτελεί

προτεραιότητα για τους τοπικούς φορείς. Γι' αυτό, με όχημα τη στρατηγική LEADER/CLLD οργανώνεται μια σύνθετη και φιλόδοξη Διατοπική Συνεργασία με τη συμμετοχή 13 Αναπτυξιακών Εταιριών και το συντονισμό της ΑΝ.ΚΑ Α.Ε., με στόχο να δημιουργηθούν μηχανισμοί υποστήριξης των τοπικών Οικοσυστημάτων, αρχικά, σε ισάριθμες περιοχές (Π.Ε.) της χώρας και τη διάχυσή τους, στη συνέχεια, στις υπόλοιπες.

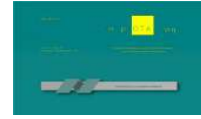
Η ΑΝ.ΚΑ Α.Ε. σήμερα

Η τρέχουσα μετοχική σύνθεση της ΑΝ.ΚΑ Α.Ε. είναι:

Ο κύκλος εργασιών της εταιρίας το 2021 ήταν 1,5 εκατ. €.

Σήμερα η ΑΝ.ΚΑ Α.Ε. απασχολεί 23 μισθωτούς και 11 σταθερούς συνεργάτες.

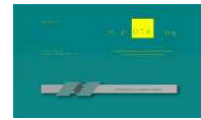

Τρέχοντα Προγράμματα / Έργα της ΑΝ.ΚΑ Α.Ε.

1. ΕΣΤΙΑ 2021 & 2022: Στεγαστικό πρόγραμμα αιτούντων διεθνή προστασία του Υπουργείου Μετανάστευσης & Ασύλου με μέγιστο αριθμό 460 θέσεων φιλοξενίας σε 71 διαμερίσματα / οικίες και σημερινή δυναμικότητα 273 θέσεων σε 39 μονάδες στέγασης στην πόλη της Καρδίτσας. Συνολικά 2.360 άτομα κυρίως Αραβόφωνοι από Συρία, Ιράκ και Γαλλόφωνοι της Κεντρικής Αφρικής επωφελήθηκαν των υπηρεσιών των προγραμμάτων από το 2017 έως σήμερα.
Υλοποίηση δράσεων ένταξης (δικτύωση, εκπαίδευση, πολιτισμός, αθλητισμός κ.α.) των ωφελούμενων σε συνεργασία με Τοπικούς Φορείς και Διεθνείς Οργανισμούς (IOM, UNHCR, DRC κ.α.).
2. LEADER/CLLD: Εφαρμογή στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης

με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) με συνολικό προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης 10,26 εκατ. € στην Π.Ε. Καρδίτσας - ΠΑΑ 2014-2020 με συγχρηματοδότηση του ΕΓΤΑΑ. Μέσω του προγράμματος χρηματοδοτούνται, η λειτουργία Ομάδων Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ), η εμφύχωση του πληθυσμού, 67 ιδιωτικές επενδύσεις και 27 έργα δημοσίου χαρακτήρα στη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων, τον τουρισμό, τις βιοτεχνίες, τις υπηρεσίες κ.α. Επίσης, υλοποιούνται 5 Σχέδια Διατοπικής Συνεργασίας στα θεματικά αντικείμενα: Συνεργατισμός, Γαστρονομικός Πολιτισμός, Ένταξη Ατόμων διαφορετικού πολιτισμικού υπόβαθρου, Οίνο-τουρισμός και Ορεινοί αθλητικοί αγώνες. Διαχρονικά από το LEADER έχουν χρηματοδοτηθεί 128 δημόσιες παρεμβάσεις και 228 ιδιωτικές επενδύσεις, συνολικού προϋπολογισμού 37.734.276 €. Μετά από αποφάσεις των

Η εισαγωγή καινοτομίας στο τοπικό παραγωγικό σύστημα.
Η περίπτωση της Αναπτυξιακής Καρδίτσας Αναπτυξιακής Ανώνυμης
Εταιρίας Ο.Τ.Α.

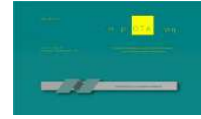
Δημοτικών Συμβουλίων για συμμετοχή έχει ξεκινήσει ο σχεδιασμός με την «εκ των κάτω προσέγγιση» και οι ενέργειες διαβούλευσης με την τοπική κοινωνία για την εκπόνηση της νέας αναπτυξιακής στρατηγικής CLLD/LEADER στο πλαίσιο του Σ.Σ. ΚΑΠ 2023-2027. Υπάρχει η στόχευση η ΑΝ.ΚΑ Α.Ε., πέρα από το LEADER, να λειτουργήσει ως Ενδιάμεσος Φορέας και σε άλλες δράσεις του ΕΣΠΑ 2021-2027.

3. Λειτουργία της δομής «Κέντρο Υποστήριξης Επιχειρηματικότητας Ανέργων και μειονεκτούντων πολιτών Δήμου Καρδίτσας» με σκοπό την παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής, δικτύωσης και επιχειρηματικής εκκίνησης ωφελούμενων στην περιοχή Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Καρδίτσας. Συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ στο πλαίσιο του Ε.Π. Περιφέρειας Θεσσαλίας 2014-2020.
4. Διαχείριση του προγράμματος «Στέγαση και εργασία για τους αστέγους» με σκοπό την

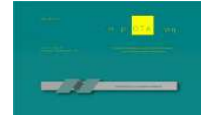
υποστήριξη της αυτόνομης διαβίωσης 30 ωφελούμενων νοικοκυριών (για 2 έτη) καθώς και η κατάρτιση και εργασιακή επανένταξη μέρους των 44 ωφελούμενων. Δικαιούχοι φορείς οι 6 Δήμοι της Π.Ε. Καρδίτσας / Χρηματοδότηση Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων.

5. Πρόγραμμα YES! (χρηματοδότηση ΕΕΑ and Norway Grants Fund for Youth Employment). Σκοπός η υλοποίηση δράσεων εκπαίδευσης, συμβουλευτικής και mentoring σε ωφελούμενους χωρίς απασχόληση, εκπαίδευση και κατάρτιση (NEETs) 18-29 ετών με σκοπό την υποστήριξη της πρόσβασης στην αγορά εργασίας ή της επιχειρηματικότητάς τους. Αποτελέσματα σε πανελλήνια κλίμακα: >900 ωφελούμενοι που εκπαιδεύτηκαν, >120 ωφελούμενοι που έλαβαν υπηρεσίες συμβουλευτικής και δημιουργία δικτύου μεντόρων και 16 συζεύξεις μέντορα

Η εισαγωγή καινοτομίας στο τοπικό παραγωγικό σύστημα.
Η περίπτωση της Αναπτυξιακής Καρδίτσας Αναπτυξιακής Ανώνυμης
Εταιρίας Ο.Τ.Α.

- (mentor) – ωφελούμενου
(mentee)
6. Λειτουργία της ΑΝ.ΚΑ Α.Ε. ως Φορέα Διαχείρισης & Προώθησης της Π.Ε. Καρδίτσας ως Τουριστικού Προορισμού (Destination Management Organization) με τη συμμετοχή και χρηματοδότηση της Περιφέρειας Θεσσαλίας, των έξι Δήμων της Π.Ε. Καρδίτσας, του Επιμελητηρίου Καρδίτσας, της Συνεταιριστικής Τράπεζας Καρδίτσας και της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος & Φαναριοφερσάλων.
 7. SHARE SIRA «Expanding Social Orientation & Integration for Newcomers in Rural Areas» μια διακρατική συνεργασία με σκοπό τη δημιουργία καινοτόμων και αποτελεσματικών προσεγγίσεων για τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στις δράσεις για τη βελτίωση του κοινωνικού προσανατολισμού των νεοεισερχόμενων προσφύγων και μεταναστών σε αγροτικές περιοχές σε όλη την Ευρώπη.
 8. SEED «Social innovation EcosystEm Development» μια διακρατική συνεργασία με σκοπό την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ φορέων του δημόσιου, ιδιωτικού και κοινωνικού τομέα για τη δημιουργία ενός Εθνικού Κέντρου Ανάπτυξης Ικανοτήτων Κοινωνικής Καινοτομίας. Σε εθνικό επίπεδο το έργο συντονίζεται από το Υπουργείο Εργασίας (Γενική Διεύθυνση Εργασιακών Σχέσεων, Υγείας & Ασφάλειας & Ένταξης στην Εργασία). Χρηματοδότηση από Γενική Δ/ση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Κοινωνικής Ένταξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
 9. ZISECAP «Institutionalized Integrated Sustainable Energy and Climate Action Plans», έργο Horizon2020 με σκοπό την ανάπτυξη και εφαρμογή μιας καινοτόμου ολιστικής προσέγγισης για συμμετοχικές και

ολοκληρωμένες δράσεις για την
αιεφόρο ενέργεια και το κλίμα.

10. #WISE «Women: Innovative, Successful, Empowered», έργο Erasmus+ με σκοπό τη στήριξη της επιχειρηματικότητας και αυτο-απασχόλησης γυναικών – καλλιτεχνών & χειροτεχνών, μέσω της ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων και άλλων βασικών ικανοτήτων τους.
11. INTERGEN «European Inter-Generational Support Career Development Initiative», έργο Erasmus+ με σκοπό την εκπαίδευση άνεργων με χαμηλές δεξιότητες ηλικίας 18 έως 30 και άνω των 50 ετών για τη διευκόλυνση πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας.
12. SKILLLeD «Sustainable Skills for Local Developer». Σκοπός του Erasmus+ έργου η δημιουργία εργαλείων για την κατάρτιση Τοπικών Εμπειρογνομώνων Βιώσιμης Ανάπτυξης
13. OBCD «Open Business for Community Development». Σκοπός

του Erasmus+ έργου η ανάπτυξη καινοτόμων εκπαιδευτικών εργαλείων και ανοικτών διαδικασιών για την υποστήριξη της κοινωνικής οικονομίας - επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο μέσω της λειτουργίας «Τριγώνων γνώσης».

14. SENEXIA «Promoting seniors' employment and self-employment», έργο Erasmus+ με σκοπό τη βέλτιστη εκπαίδευση ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας για να ξεπεράσουν τα εμπόδια προσβασιμότητας που συναντούν λόγω ηλικίας στην απασχόληση και την επιχειρηματικότητα.
15. Social Economy 4CEs. Σκοπός του Erasmus+ έργου η δημιουργία μιας συμμαχίας γνώσης, η ανάπτυξη της Κοινότητας και συνεργατικών εκπαιδευτικών πρακτικών για την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας μέσα από εργαστήρια συν-σχεδιασμού με απώτερο στόχο τη μορφοποίηση υλικού για ένα 2ετές Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στην Κοινωνική Οικονομία.

Παραπομπή: Σεντελής Αθανάσιος (2022): Η σημασία της τοπικής διαβούλευσης και γνώσης στον ενεργειακό σχεδιασμό των Α.Π.Ε: Η περίπτωση των ορεινών χώρων της Ελλάδας,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 570- 577

Η σημασία της τοπικής διαβούλευσης και γνώσης στον ενεργειακό σχεδιασμό των Α.Π.Ε: Η περίπτωση των ορεινών χώρων της Ελλάδας

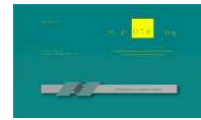
Σεντελής Αθανάσιος

Μηχανικός Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (Π.Θ.),
MSc in Wind Power Project Management (Uppsala University),
MSc in Geographical Information Systems (Lund University)

Περίληψη

Η φυσιογνωμία των ορεινών περιοχών, χαρακτηριζόμενη, μεταξύ άλλων, από στοιχεία απομόνωσης, δημογραφικής κατακρήμνισης, περιφερειακότητας και ενεργειακής φτώχειας συνθέτει, σε συνδυασμό με τα περιβαλλοντικά, τοπικά και οικολογικά τους στοιχεία έναν σχεδιαστικό κানাβο, όπου η ανάπτυξη των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.) προβάλλει ως μια δυσεπίλυτη άσκηση. Οι συγκρούσεις που συχνά παρατηρούνται, ως απόρροια της δυσκολίας να συγκεραστούν τα παραπάνω στοιχεία στο πλαίσιο ενός ενεργειακού σχεδιασμού που τα αγνοεί, δεν έχουν μόνο τη μορφή χωρικών

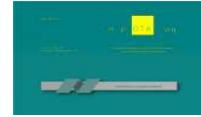
πίεσεων, αλλά συχνά κοινωνικών εξάρσεων ομάδων και ατόμων, σε τοπικό επίπεδο, που αντιτίθεται σε αυτόν. Στο παρόν άρθρο γίνεται προσπάθεια να αναδειχθεί ο ρόλος της διαβούλευσης των τοπικών κοινωνιών και της τοπικής γνώσης στις διαδικασίες του ενεργειακού σχεδιασμού των Α.Π.Ε., με έμφαση στην αιολική ενέργεια, στον κρίσιμο ανθρωπογεωγραφικό χώρο που συνθέτουν οι ορεινές περιοχές της χώρας, υπό το πρίσμα των εννοιών της διανεμητικής και συμμετοχικής δικαιοσύνης (distributive and procedural justice).

Ο ορεινός χώρος της Ελλάδας αποτελεί, και ενδέχεται να αποτελέσει στο μέλλον, περιοχή όπου η ανάπτυξη τεχνολογιών Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.), και ειδικότερα αυτών που συνδέονται με την αιολική ενέργεια, θα επικεντρώνει τον ενεργειακό της σχεδιασμό και θα προσβλέπει στη διασφάλιση των επιτευξέων της (περιβαλλοντικές, οικονομικές κ.α.).

Τα ερωτήματα που διαμορφώνονται εύλογα από μία τέτοια διαπίστωση, αφορούν τους λόγους και τις προϋποθέσεις που οδηγούν τους επενδυτές στην επιλογή των περιοχών αυτών και τα κριτήρια με τα οποία χωροθετούνται οι εν λόγω επενδύσεις. Θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι το αιολικό δυναμικό, δηλαδή το αντικείμενο προς αξιοποίηση στην περίπτωση των αιολικών πάρκων, απαντάται στις περιοχές αυτές σε υψηλά μεγέθη, με τις ταχύτητες του ανέμου να αυξάνουν καθώς αυξάνεται το υψόμετρο (Greenland, 2004). Το στοιχείο αυτό, μπορεί να συνδυαστεί με τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η παρουσία υδροηλεκτρικών εργοστασίων στην ευρύτερη περιοχή, τα οποία με τη

σειρά τους προσφέρουν την υποδομή για τη σύνδεση με το κεντρικό δίκτυο διανομής. Παράλληλα, επιτρέπουν την ανάπτυξη συνεργειών ικανών να υποστηρίξουν την στοχαστικότητα της αιολικής ενέργειας (Garcia-Gonzalez et al., 2008; Wang et al., 2013; Kern, Patino-Echeverri and Characklis, 2014). Επιπρόσθετα, οι περιοχές αυτές διακρίνονται από χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα, δημογραφική κατακρήμνιση, διασπορά οικισμών, πολλοί από τους οποίους είναι μικρής έκτασης, απομόνωση και μεγάλη απόσταση από ενεργειακά κέντρα (Katsoulakos, 2022) - παράγοντες που ενδέχεται να αυξάνουν την ελκυστικότητα τους προς επένδυση. Ωστόσο, οι μεγάλες κλίσεις του εδάφους αποτελούν σημαντικό εμπόδιο για ανάπτυξη αιολικών πάρκων και περιορίζουν τις διαθέσιμες περιοχές όπου αυτά μπορούν να αναπτυχθούν (Papada and Kaliampakos, 2015; Katsoulakos and Kaliampakos, 2016). Μολαταύτα, η συνύπαρξη τεχνικά κατάλληλων περιοχών, συχνά αλληλεπικαλύπτεται με περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές, ευαίσθητα οικοσυστήματα, τοπία και περιοχές, οι

οποίες δεν έχουν οδική πρόσβαση (βλ. Π.Α.Δ¹) (Kati et. al, 2020) - συνυφασμένων με την βιοποικιλότητα του ορεινού χώρου (Κατή και Κασσάρα, 2021), διαμορφώνοντας έναν σύνθετο σχεδιαστικό κάναβο.

Κατά τους Katsoulakos and Kaliamprakos (2018), η ενεργειακή ταυτότητα των ορεινών περιοχών διαμορφώνει τον ενεργειακό σχεδιασμό τους, ενώ η ενεργειακή φτώχεια², ίδιον γνώρισμά τους, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με αυτή. Τα κύρια γεωγραφικά στοιχεία των ορεινών περιοχών (π.χ. υψόμετρο, γεωγραφική απομόνωση, απόσταση από τα μεγάλα αστικά κέντρα), συνδυαστικά με τα ιδιαίτερα οικονομικά και κοινωνικά στοιχεία (π.χ. χαμηλά εισοδήματα νοικοκυριών) (Katsoulakos, Papada and Kaliamprakos, 2014; Papada and Kaliamprakos, 2016), εντείνουν τα φαινόμενα της ενεργειακής φτώχειας στον ορεινό ελλαδικό χώρο. Εντούτοις,

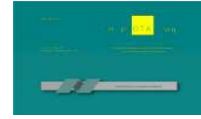
αναφέρεται ότι η ανάπτυξη τεχνολογιών Α.Π.Ε. δύναται να συμβάλει στην αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας (Bhide and Monroy, 2011; Sovacool and Drupady, 2012).

Ο ενεργειακός σχεδιασμός Α.Π.Ε. και οι χωρικές του παράμετροι, συνιστούν άσκηση, όπου περισσότεροι του ενός ενδιαφερόμενοι, καλούνται να συναποφασίσουν και, από κοινού, να καταλήξουν σε μια συμβιβαστική λύση (Haralamboroulos and Polatidis, 2003; Loken, 2007). Στο πλαίσιο αυτό, κρίνεται απόλυτα αναγκαία η διασφάλιση συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, αναλογιζόμενοι την εμφάνιση ενδεχόμενης οργανωμένης αντίδρασης από ομάδες και τοπικές κοινωνίες αντιστεκόμενες στην ανάπτυξη Α.Π.Ε., και δη, αιολικών πάρκων σε ορεινές περιοχές.

¹ Περιοχές Άνευ Δρόμων.

² Κατά την European Economic and Social Committee (EESC) (2011: C44/54): «Η ενεργειακή φτώχεια εμφανίζεται εκεί όπου ένα νοικοκυριό δυσκολεύεται ή είναι αδύνατο να εξασφαλίσει

επαρκή θέρμανση στην κατοικία σε προσιτή τιμή [...] και να έχει πρόσβαση σε άλλες υπηρεσίες που σχετίζονται με την ενέργεια, όπως ο φωτισμός, η μετακίνηση, η χρήση του Διαδικτύου ή άλλων συσκευών σε λογική τιμή.»

Η αντίδραση αυτή, η οποία συχνά καταγράφεται ως Not In My Backyard (NIMBY) ³ (Devine-Wright, 2005), παρατηρείται, μεταξύ άλλων, στις περιπτώσεις, όπου η συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων έχει αποκλειστεί ή εμποδιστεί. Για το λόγο αυτό, η ενίσχυση των διαδικασιών συμμετοχικού σχεδιασμού, μέσω διαβούλευσης, δύναται να συμβάλει στην μείωση ή εξάλειψή της και να οδηγήσει στην ανάπτυξη έργων, που χαίρουν γενικότερης αποδοχής από τις τοπικές κοινωνίες (Jami and Walsh, 2017).

Η διαβούλευση, ως μέσο πραγμάτωσης *συμμετοχικής δικαιοσύνης* (procedural justice), έχει σαν στόχο να διασφαλίσει την συμμετοχή των κατοίκων στο σχεδιασμό, αλλά και τους όρους, με βάση τους οποίους, θα πραγματοποιηθεί (Walker and Baxter, 2017).

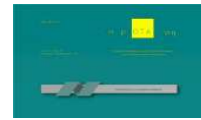
Σύμφωνα με τους Walker και Baxter (2017), τέσσερα (4) είναι τα πιο σημαντικά στοιχεία, που πρέπει να

διέπουν το συμμετοχικό σχεδιασμό, σύμφωνα και με τη θεωρία της «σκάλας Arnstein» (Arnstein, 1969): «1. *διανομή της πληροφορίας*, 2. *ευκαιρίες συμμετοχής*, 3. *δυνατότητα των πολιτών να επηρεάσουν το αποτέλεσμα*, 4. *επαφή πολιτών και τοπικών οργάνων με τους υπεύθυνους του έργου*». Πρόκειται, επομένως, για μια bottom-up διαδικασία, όπου η λήψη αποφάσεων επιτυγχάνεται σε τοπικό επίπεδο και η συμμετοχή των κοινωνιών και των οργάνων της, αποτελεί θεμέλιο λίθο της. Κρίσιμο στοιχείο αποτελεί η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, λαμβάνοντας υπόψη την ισόνομη κατανομή τους και το δίκαιον της διαδικασίας αυτής καθαυτής (Gross, 2007).

Στα παραπάνω, θα πρέπει να τονισθεί η σημασία της συνεισφοράς της τοπικής γνώσης, μέσω των σύγχρονων διαδικασιών συμμετοχικού σχεδιασμού (π.χ., PPGIS, geo-questionnaires) (βλ. Czepkiewicz, Jankowski and Młodkowski, 2017; Spyridonidou et al., 2021). Αυτός ο

αρνητικής στάσης των τοπικών κοινωνιών απέναντι στην αιολική ενέργεια.

³ Σύμφωνα με τον Wolsink (2007) η έννοια του NIMBYism θεωρείται ότι προσφέρει μια παρωχημένη και απλοϊκή εξήγηση της

ο σχεδιασμός θα μπορεί να αποτυπώσει χωρικά τοπικές αξίες, σχετιζόμενες με το τοπίο, την κοινωνία και το περιβάλλον, ενσωματώνοντάς τες στην σχεδίαση των έργων και διασφαλίζοντας έτσι την συμπερίληψή τους στη χωροθέτηση.

Για το λόγο αυτό, παρόλη την επιτακτικότητα του ενεργειακού σχεδιασμού Α.Π.Ε. στις ορεινές περιοχές, επιβάλλεται η έγκαιρη θέσπιση διαδικασιών ενσωμάτωσης της τοπικής κοινωνίας (π.χ. ανησυχίες, επιδιώξεις, τοπική γνώση), ως αντίμετρο της απουσίας πρωτοβάθμιου χωροταξικού σχεδιασμού. Σε κάθε περίπτωση, βασική προϋπόθεση των προαναφερθέντων διαδικασιών, αποτελεί η δεσμευτικότητα των αποτελεσμάτων τους και η έγκαιρη υλοποίησή τους.

Στο σημείο αυτό να σημειωθεί, πως οι θεσμοθετημένες διαδικασίες προβλέπουν την δημόσια διαβούλευση μόνον κατά την περιβαλλοντική αξιολόγηση των έργων, και όχι κατά τη φάση σχεδιασμού τους, ενώ οι

αποφάσεις των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν είναι δεσμευτικές. Ακόμη, απουσιάζει η αναγνώριση των ορεινών περιοχών ως διακριτών ανθρωπογεωγραφικών χώρων, που χρήζουν ειδικής διαχείρισης από τη χωροταξική νομοθεσία και την εθνική ενεργειακή πολιτική⁴.

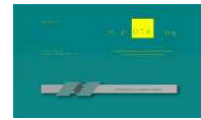
Αποτελεί, συνεπώς, ευθύνη της συντεταγμένης πολιτείας να θεσπίσει μηχανισμούς και κυρίως να συνειδητοποιήσει ότι η δημόσια διαβούλευση στον ενεργειακό σχεδιασμό έργων με έντονο κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο, δεν συνιστά ένα ακόμη πρακτικό πρόβλημα προς επίλυση, αλλά ζήτημα δημοκρατίας.

Βιβλιογραφία

Arnstein S.R. (1969). 'A ladder of citizen participation', J. Am. Inst. Plan, vol. 35 (4), pp. 216-224.

Bhide, A. and Monroy, C.R. (2011). 'Energy poverty: A special focus on

⁴ Με εξαίρεση τη πρωτοβουλία για τα «Απάτητα Βουνά».

energy poverty in India and renewable energy technologies', *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 15(2), pp. 1057–1066.

doi:10.1016/j.rser.2010.11.044.

Czepkiewicz, M. Jankowski, P. and Młodkowski, M. (2017). 'Geo-questionnaires in urban planning: recruitment methods, participant engagement, and data quality', *Cartography and Geographic Information Science*, 44(6), pp. 551-567–567.

doi:10.1080/15230406.2016.1230520.

Devine-Wright, P. (2005). 'Beyond NIMBYism: Towards an integrated framework for understanding public perceptions of wind energy', *Wind Energy*, 8(2), pp. 125-139–139. doi:10.1002/we.124.

EESC [European Economic and Social Committee] (2011). 'Opinion of the European Economic and Social Committee on 'Energy poverty in the context of liberalisation and the economic crisis'' (exploratory opinion). *Official Journal*. C044, 11 February 2011; 0053–0056.

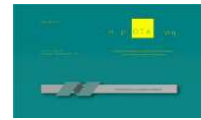
Garcia-Gonzalez J., de la Muela R., L. Santos L., Gonzalez A. (2008). 'Stochastic Joint Optimization of Wind Generation and Pumped-Storage Units in an Electricity Market', *IEEE Transactions on Power Systems*, *Power Systems*, IEEE Transactions on, *IEEE Trans. Power Syst*, 23(2), pp. 460–468. doi:10.1109/TPWRS.2008.919430.

Greenland, D. (2004). 'Mountain climates'. In: Oliver, J.(Ed.), *Encyclopedia of World Climatology*. Springer, Dordrecht.

Gross, C. (2007). 'Community perspectives of wind energy in Australia: The application of a justice and community fairness framework to increase social acceptance', *Energy Policy*, 35(5), pp. 2727–2736. doi:10.1016/j.enpol.2006.12.013.

Haralambopoulos, D.A. and Polatidis, H. (2003). 'Renewable energy projects: structuring a multicriteria group decision-making framework', *Renewable Energy*, 28(6), pp. 961–973. doi:10.1016/S0960-1481(02)00072-1

Jami, A.A. and Walsh, P.R. (2017). 'From consultation to collaboration: A

participatory framework for positive community engagement with wind energy projects in Ontario, Canada', *Energy Research & Social Science*, 27, pp. 14–24. doi:10.1016/j.erss.2017.02.007.

Kati, V. et al. (2020). 'Conservation policy under a roadless perspective: Minimizing fragmentation in Greece', *Biological Conservation*, 252. doi:10.1016/j.biocon.2020.108828.

Katsoulakos, N. (2022). 'Combating Energy Poverty in Mountainous Areas Through Energy-saving Interventions'. *Mountain Research and Development*, 31(4): 284-292. doi:10.1659/MRD-JOURNAL-D-11-00049.1.

Katsoulakos, N., Papada, L. and Kaliampakos, D. (2014). 'The problem of energy poverty in mountainous areas', *IISA 2014, The 5th International Conference on Information, Intelligence, Systems and Applications, Information, Intelligence, Systems and Applications, IISA 2014, The 5th International Conference on*, pp. 222–226. doi:10.1109/IISA.2014.6878794.

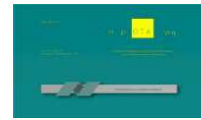
Katsoulakos, N. and Kaliampakos, D. (2016). 'Mountainous areas and decentralized energy planning: Insights from Greece', *Energy Policy*, 91, pp. 174–188. doi:10.1016/j.enpol.2016.01.007.

Katsoulakos, N. and Kaliampakos, D. (2018). 'The energy identity of mountainous areas: the example of Greece', *Journal of Mountain Science*, 15(7), pp. 1429-1445–1445. doi:10.1007/s11629-018-4830-8.

Kern, J.D., Patino-Echeverri, D. and Characklis, G.W. (2014). 'An integrated reservoir-power system model for evaluating the impacts of wind integration on hydropower resources', *Renewable Energy*, 71, pp. 553–562. doi:10.1016/j.renene.2014.06.014.

Løken, E. (2007). 'Use of multicriteria decision analysis methods for energy planning problems', *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 11(7), pp. 1584–1595. doi:10.1016/j.rser.2005.11.005.

Papada, L. and Kaliampakos, D. (2015). 'Quantifying Energy Demand in Mountainous Areas'. Edited by Wei Lee

Woon, Z. Aung, and S. Madnick. doi:10.1007/978-3-319-27430-0_3.

Papada, L. and Kaliampakos, D. (2016). 'Developing the energy profile of mountainous areas', *Energy*, 107, pp. 205–214. doi:10.1016/j.energy.2016.04.011.

Sovacool, B.K. and Drupady, I.M. (2012). 'Energy access, poverty, and development. the governance of small-scale renewable energy in developing Asia'. Ashgate (Ashgate studies in environmental policy and practice).

Spyridonidou, S. et al. (2021). 'Sustainable spatial energy planning of large-scale wind and pv farms in Israel: A collaborative and participatory planning approach', *Energies*, 14(3). doi:10.3390/en14030551.

Walker, C. and Baxter, J. (2017). 'Procedural justice in Canadian wind energy development: A comparison of community-based and technocratic siting processes', *Energy Research & Social Science*, 29, pp. 160–169. doi:10.1016/j.erss.2017.05.016.

Wang, K.Y. et al. (2013). 'Optimal coordination of wind-hydro-thermal

based on water complementing wind', *Renewable Energy*, 60, pp. 169–178. doi:10.1016/j.renene.2013.04.015.

Wolsink, M. (2007). 'Planning of renewables schemes: Deliberative and fair decision-making on landscape issues instead of reproachful accusations of non-cooperation', *Energy Policy*, 35(5), pp. 2692–2704. doi:10.1016/j.enpol.2006.12.002.

Κατή, Β. και Κασσάρα, Χ. (2021). 'Πρόταση χωροθέτησης χερσαίων Αιολικών Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας στην Ελλάδα για καθαρή ενέργεια χωρίς σημαντικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα'. 10.13140/RG.2.2.36545.17762.

Η συμβολή της τοπικής κοινωνίας σε μια βιώσιμη διαχείριση των ανακυκλώσιμων υλικών με παράλληλη αξιοποίηση των δημοτικών υποδομών

Ταρναράς Ηλίας

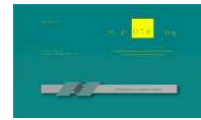
Πολιτικός μηχανικός, μελετητής υδραυλικών έργων και έργων περιβαλλοντικών υποδομών

Περίληψη

Βασικό ζητούμενο της αξιοποίησης των ανακυκλώσιμων υλικών είναι ο ορθός διαχωρισμός τους σε κλάσματα (πλαστικό, μέταλλο, γυαλί, χαρτόνι, κλπ) εντός των νοικοκυριών, πρακτική που υπερέχει σε ποιότητα και αποτελεσματικότητα από το διαχωρισμό των υλικών του μπλε κάδου ανακύκλωσης εντός των ΚΔΑΥ (Κέντρα Διαχωρισμού Ανακυκλώσιμων Υλικών).

Προ διετίας, ο εξωραϊστικός σύλλογος Νηρέας Ραφήνας ξεκίνησε δραστηριότητες καθαρισμού της παραλίας Μαρίκες με διαχωρισμό των συλλεχθέντων απορριμμάτων και

επιλογή των υλικών από πλαστικό, αλουμίνιο και γυαλί. Οι 3 αυτές κατηγορίες υλικών κατευθύνονταν στα σπιτάκια της Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης του Δήμου Ραφήνας – Πικερμίου από μέλη του Συλλόγου. Η επιτυχία του εγχειρήματος οδήγησε σε περαιτέρω ενεργοποίηση των κατοίκων της περιοχής και σε μια επωφελή «αυτοοργάνωση» τους, καθώς διαχώριζαν μέσα στα σπίτια τους τα ανακυκλώσιμα υλικά τους σε 3 κλάσματα και τα μετέφεραν σε καθορισμένα σημεία, έχοντας ακολουθήσει τις προδιαγραφές της Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης. Η δραστηριοποίηση της τοπικής κοινωνίας έχει ήδη οδηγήσει

22.553 ανακυκλώσιμα αντικείμενα στα σπιτάκια της Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης.

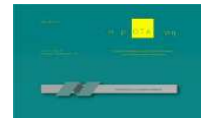
Η ευαισθητοποίηση των πολιτών για τη μείωση του όγκου των οικιακών αποβλήτων που οδηγούνται σε υγειονομική ταφή και η συμμετοχή των νοικοκυριών στο διαχωρισμό των ανακυκλώσιμων υλικών σε κλάσματα (πλαστικό, γυαλί, χαρτί -χαρτόνι, αλουμίνιο - μέταλλο, κλπ) είναι δύο από τις βασικότερες στοχεύσεις της σύγχρονης διαχείρισης απορριμμάτων. Όταν μάλιστα συνδυάζονται με δραστηριότητες για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, όπως οι καθαρισμοί των παραλιών και του περιαστικού πράσινου, συμβάλλουν ευρύτερα στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Σε αυτήν την κατεύθυνση κινείται η πρωτοβουλία του Εξωραϊστικού Συλλόγου Νηρέα Ραφήνας που ξεκίνησε το καλοκαίρι του 2020 και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Ο σύλλογος Νηρέας δραστηριοποιείται σε μεγάλο βαθμό στην προστασία και ανάδειξη του

φυσικού περιβάλλοντος της παραλίας Μαρίκες και σε αυτό το πλαίσιο διοργανώνει τακτικές και έκτακτες δράσεις καθαρισμού, όχι μόνο κατά μήκος της ακτής, αλλά και στους αμμόλοφους και τη δασική έκταση πίσω από την παραλία. Αρμόδιος φορέας για τη συλλογή των απορριμμάτων που παράγονται στην παραλία Μαρίκες είναι ο Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας (Ο.Λ.Ρ.) και οι δράσεις του συλλόγου πραγματοποιούνται ενισχυτικά. Για τη συλλογή των απορριμμάτων της παραλίας χρησιμοποιούνταν από τον Ο.Λ.Ρ. μικροί μεταλλικοί κάδοι για σύμμεικτα απορρίμματα, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται διαχωρισμός για τα ανακυκλώσιμα υλικά.

Το καλοκαίρι του 2020 ο Δήμος Ραφήνας – Πικερμίου είχε τοποθετήσει ήδη 2 σπιτάκια Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης (Α.Α.) στη Ραφήνα και το Νέο Βουτζά για το διαχωρισμό 3 ρευμάτων (πλαστικά μπουκάλια, κουτιά αλουμινίου ή λευκοσίδηρου και γυάλινες φιάλες). Ο σύλλογος Νηρέας αποφάσισε να αξιοποιήσει τις υποδομές αυτές για να αναβαθμιστεί το φυσικό περιβάλλον της περιοχής, αλλά και για να βελτιωθεί η

Η συμβολή της τοπικής κοινωνίας σε μια βιώσιμη διαχείριση των ανακυκλώσιμων υλικών με παράλληλη αξιοποίηση των δημοτικών υποδομών.

διαχείριση του σημαντικού όγκου απορριμμάτων που κατέληγαν στους μικρούς κάδους του Ο.Λ.Ρ., αλλά και στην αμμουδιά και τους θάμνους της παραλίας Μαρίκες, ακόμα και στη μικρή δασική έκταση πίσω από την παραλία και τους αμμόλοφους. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από τον σύλλογο Νηρέα διαρθρώνονταν ως εξής:

- Διάλεξη στους κατοίκους – εθελοντές με στόχο την ευαισθητοποίηση, αλλά και την εκπαίδευση τους σε σχέση με τον τρόπο διαχωρισμού των ανακυκλώσιμων υλικών και τις δυνατότητες ανάκτησης τους.
 - Σχηματισμός μικρών ομάδων εθελοντών για την πραγματοποίηση επισκέψεων στην παραλία και τον ευρύτερο χώρο της, ώστε να συλλέγονται τα απορρίμματα που ρύπαιναν την αμμουδιά, τους αμμόλοφους και τη δασική έκταση. Τα συλλεχθέντα αντικείμενα τοποθετούνταν από τους εθελοντές σε σάκκους απορριμμάτων με διαφορετικό περιεχόμενο:
- Σάκκοι για τα ανακυκλώσιμα υλικά (πλαστικά μπουκάλια, κουτιά αλουμινίου και γυάλινες φιάλες) που θα μπορούσαν να κατευθυνθούν στα σπιτάκια της Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης.
 - Σάκκοι για τα ανακυκλώσιμα υλικά που κατέληγαν στους δημοτικούς μπλε κάδους ανακύκλωσης, καθώς δεν θα μπορούσαν να κατευθυνθούν στην Ανταποδοτική Ανακύκλωση λόγω μη αποδεκτού υλικού (πχ χαρτόνι) ή λόγω υποβαθμισμένης ποιότητας.
 - Σάκκοι για τα ακατάλληλα προς ανακύκλωση αντικείμενα που οδηγούνταν στους δημοτικούς κάδους σύμμεικτων απορριμμάτων.
- Επεξεργασία του περιεχομένου των σάκκων προς την Ανταποδοτική Ανακύκλωση από μέλη του συλλόγου Νηρέα, ώστε να γίνεται επιπρόσθετος διαχωρισμός των επιλεγμένων

Η συμβολή της τοπικής κοινωνίας σε μια βιώσιμη διαχείριση των ανακυκλώσιμων υλικών με παράλληλη αξιοποίηση των δημοτικών υποδομών.

αντικειμένων στα τρία ρεύματα των μηχανημάτων.

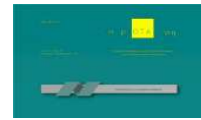
- Ρίψεις των διαχωρισμένων υλικών στις κατάλληλες υποδοχές των μηχανημάτων Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης και λήψη του αποδεικτικού επιβράβευσης.

Καταγραφή των αποδεικτικών κάθε ρίψης σε αρχείο με περιοχή σπιτιού Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης, κατηγορία υλικού, ημερομηνία ρίψης, αριθμό μητρώου ρίψης, αριθμό αντικειμένων και ποσό ανταμοιβής ανά ρίψη, ώστε να είναι δυνατή η στατιστική επεξεργασία των δεδομένων της συνολικής δραστηριότητας.

Εικόνα 1: Η συγκομιδή υλικών προς τα σπιάκια της Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης από τον πρώτο εθελοντικό καθαρισμό της παραλίας Μαρίκες τον Ιούλιο του 2020

Η συμβολή της τοπικής κοινωνίας σε μια βιώσιμη διαχείριση των ανακυκλώσιμων υλικών με παράλληλη αξιοποίηση των δημοτικών υποδομών.

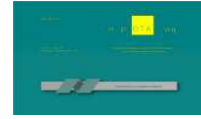
585	ΠΙΚΕΡΜΙ	Π	08/09/2022	985059046100534080922018	6	0.18
586	ΝΕΟΣ ΒΟΥΤΖΑΣ	Π	10/09/2022	985054668095506100922129	43	1.29
587	ΠΙΚΕΡΜΙ	Π	10/09/2022	985059046101225100922042	14	0.42
588	ΝΕΟΣ ΒΟΥΤΖΑΣ	Π	10/09/2022	985054668103435100922024	8	0.24
589	ΠΙΚΕΡΜΙ	Π	10/09/2022	985059046102022100922012	4	0.12
590	ΠΙΚΕΡΜΙ	Π	13/09/2022	985059046104207130922111	37	1.11
591	ΠΙΚΕΡΜΙ	Μ	13/09/2022	985039037104445130922099	33	0.99
592	ΠΙΚΕΡΜΙ	Μ	14/09/2022	985039037112541140922186	62	1.86
593	ΠΙΚΕΡΜΙ	Γ	14/09/2022	985049037111801140922024	8	0.24
594	ΠΙΚΕΡΜΙ	Μ	14/09/2022	985039037111326140922045	15	0.45
595	ΝΕΟΣ ΒΟΥΤΖΑΣ	Γ	14/09/2022	985044396151430140922033	11	0.33
596	ΠΙΚΕΡΜΙ	Μ	14/09/2022	985039037153450140922081	27	0.81
597	ΠΙΚΕΡΜΙ	Γ	20/09/2022	985049037154037200922027	9	0.27
598	ΠΙΚΕΡΜΙ	Π	20/09/2022	985059046154521200922054	37	1.11
599	ΝΕΟΣ ΒΟΥΤΖΑΣ	Μ	21/09/2022	985034559103329210922063	21	0.63
600	ΠΙΚΕΡΜΙ	Μ	21/09/2022	985039037101656210922027	9	0.27
601	ΠΙΚΕΡΜΙ	Π	21/09/2022	985059046101237210922042	14	0.42
602	ΠΙΚΕΡΜΙ	Γ	21/09/2022	98504903710152220922018	6	0.18
603	ΝΕΟΣ ΒΟΥΤΖΑΣ	Μ	21/09/2022	985034559151409210922045	15	0.45
604	ΝΕΟΣ ΒΟΥΤΖΑΣ	Π	21/09/2022	985054668151410210922102	34	1.02
605	ΝΕΟΣ ΒΟΥΤΖΑΣ	Π	21/09/2022	985054668150623210922300	100	3.00
606	ΜΑΝΤΙΚΑ	Μ	23/09/2022	985090138174956230922024	8	0.24
607	ΜΑΝΤΙΚΑ	Π	23/09/2022	985090138174840230922177	59	1.77
608	ΜΑΝΤΙΚΑ	Π	24/09/2022	985090138132721240922054	18	0.54
609	ΜΑΝΤΙΚΑ	Μ	24/09/2022	985090138132400240922072	24	0.72
610	ΜΑΝΤΙΚΑ	Π	27/09/2022	985090138121318270922735	245	7.35
611	ΜΑΝΤΙΚΑ	Μ	30/09/2022	985090138141023300922087	29	0.87

Πίνακας 1: Αρχείο καταγραφής των ρίψεων κατά τον Σεπτέμβριο του 2022

Η πρωτοβουλία του συλλόγου Νηρέα αγκαλιάστηκε από την τοπική κοινωνία και κατά το πρώτο τρίμηνο της δραστηριοποίησης, οδηγήθηκαν στα σπιτάκια της Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης περίπου 6.000 αντικείμενα.

Την άνοιξη του 2021 ο Ο.Λ.Ρ. εκσυγχρόνισε τη διαδικασία της συλλογής απορριμμάτων και τοποθέτησε στην παραλία Μαρίκες δοχεία με διακριτές κατηγορίες υλικών, ώστε να είναι δυνατός ο διαχωρισμός των ανακυκλώσιμων σε ρεύματα. Παρόλα αυτά, η δραστηριότητα του Συλλόγου

Νηρέα, σε σχέση με την Ανταποδοτική Ανακύκλωση, δεν διακόπηκε, αλλά πέρασε στη δεύτερη φάση της, που συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Πιο συγκεκριμένα, τουλάχιστον 40 νοικοκυριά της περιοχής διαχωρίζουν στην πηγή τα ανακυκλώσιμα υλικά τους στα τρία ρεύματα της Α.Α. και τα μεταφέρουν στην έδρα του συλλόγου, από όπου οδηγούνται στα σπιτάκια της Α.Α. του Δήμου Ραφήνας – Πικερμίου, τα οποία πλέον έχουν αυξηθεί σε τέσσερα.

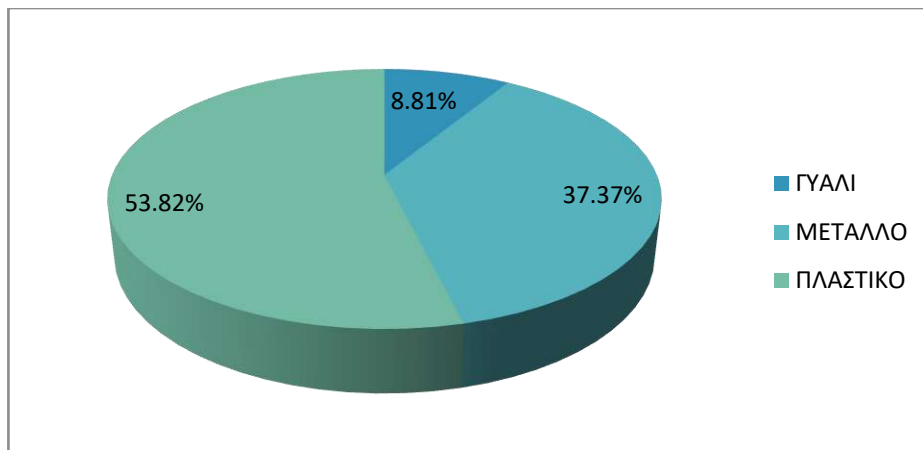
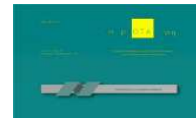
Εικόνα 2: Σάκκοι με ανακυκλώσιμα που διαχωρίστηκαν από νοικοκυριά της περιοχής Νηρέας

Μέχρι τον Οκτώβριο του 2022, η πρωτοβουλία του συλλόγου Νηρέα έχει οδηγήσει στο διαχωρισμό και την ανάκτηση 22.553 ανακυκλώσιμων αντικειμένων, μέσω 638 ρίψεων. Τα αντικείμενα κατανέμονται ανά κατηγορία υλικού και σπιτάκι Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης, όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα και στα σχετικά διαγράμματα.

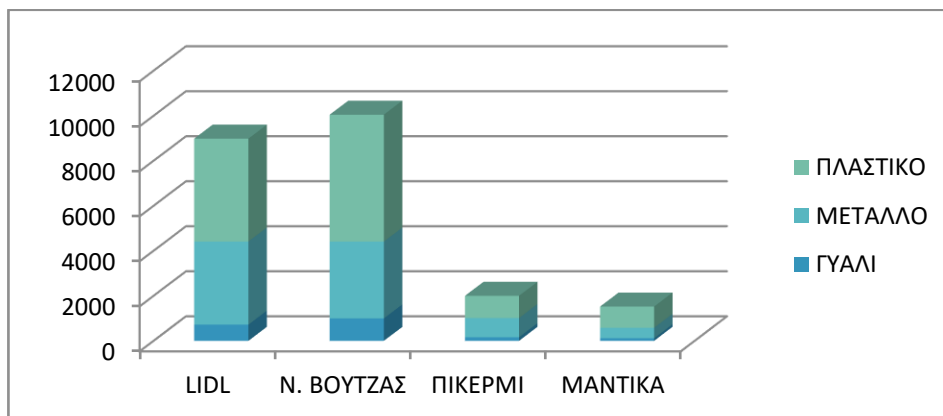
ΣΠΙΤΑΚΙ Α.Α. / ΥΛΙΚΟ	ΓΥΑΛΙ	ΜΕΤΑΛΛΟ	ΠΛΑΣΤΙΚΟ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
LIDL	717	3695	4571	8983	39.83%
N. ΒΟΥΤΖΑΣ	996	3414	5637	10047	44.55%
ΠΙΚΕΡΜΙ	160	853	987	2000	8.87%
ΜΑΝΤΙΚΑ	115	465	943	1523	6.75%
ΣΥΝΟΛΟ	1988	8427	12138	22553	100.00%
ΠΟΣΟΣΤΟ	8.81%	37.37%	53.82%	100.00%	

Πίνακας 2: Κατανομή των ανακυκλώσιμων υλικών ανά κατηγορία υλικού και σπιτάκι Α.Α.

Η συμβολή της τοπικής κοινωνίας σε μια βιώσιμη διαχείριση των ανακυκλώσιμων υλικών με παράλληλη αξιοποίηση των δημοτικών υποδομών.

Σχήμα 1: Κατανομή των ανακυκλώσιμων υλικών ανά κατηγορία υλικού

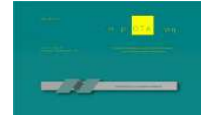

Σχήμα 2: Κατανομή των ανακυκλώσιμων υλικών ανά κατηγορία υλικού και σπιτάκι Α.Α.

Τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη για την περιοχή Μαρίκες – Νηρέας από την πρωτοβουλία – δραστηριότητα του συλλόγου Νηρέα είναι πολλαπλά. Τα ανακυκλώσιμα υλικά που καταλήγουν στα σπιτάκια της Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης αξιοποιούνται σε ποσοστό

σχεδόν 100%, σε αντίθεση με το περιεχόμενο των μπλε δημοτικών κάδων που οδηγούνται σε Κ.Δ.Α.Υ. (Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών), όπου το ποσοστό ανάκτησης είναι σημαντικά χαμηλότερο και ένα μέρος των υλικών απορρίπτεται και οδηγείται σε καύση ή υγειονομική ταφή. Το χρηματικό ποσό επιβράβευσης που συγκεντρώνεται από

Η συμβολή της τοπικής κοινωνίας σε μια βιώσιμη διαχείριση των ανακυκλώσιμων υλικών με παράλληλη αξιοποίηση των δημοτικών υποδομών.

την Ανταποδοτική Ανακύκλωση χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση διάφορων περιβαλλοντικών δράσεων του συλλόγου Νηρέα. Το φυσικό περιβάλλον της παραλίας Μαρίκες με τους αμμόλοφους και τη δασική έκταση αναβαθμίζεται σημαντικά από τις δράσεις καθαρισμού, ενώ η απομάκρυνση των αντικειμένων περιορίζει τον κίνδυνο πυρκαγιάς σε ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο οικοσύστημα. Τέλος, το σημαντικότερο όφελος είναι η ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση σημαντικού αριθμού κατοίκων να συμμετέχουν στη διαδικασία της Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης.

Πρόκειται για μια ουσιαστική μορφή «αυτοοργάνωσης» σε επίπεδο γειτονιάς, στον τομέα της διαχείρισης απορριμμάτων, που αξιοποιεί τις ευαισθησίες των πολιτών για ένα αναβαθμισμένο φυσικό περιβάλλον και μια καλύτερη ποιότητα ζωής.

Copyright του Συγγραφέα

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Παραπομπή: Τζάμου Χριστιάνα (2022): Ανάμεσα στην (μητρό)πολη και τον φυσικό χώρο: η σημασία της διαφύλαξης και ορθής διαχείρισης της γεωργικής γης

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 586- 593

Ανάμεσα στην (μητρό)πολη και τον φυσικό χώρο: η σημασία της διαφύλαξης και ορθής διαχείρισης της γεωργικής γης¹

Τζάμου Χριστιάνα

Αρχιτέκτων – Πολεοδόμος (MSc),

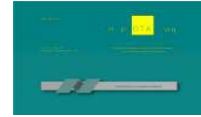
Υποψ. Διδάκτωρ Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (Ε.Μ.Π.), Αθήνα

Περίληψη

Στο παρόν άρθρο διερευνάται ο ρόλος της Γεωργικής Γης στη σύγχρονη μητρόπολη, υπό το πρίσμα των κοινωνικο-οικονομικών μετασχηματισμών και της κλιματικής αλλαγής. Υπόθεση εργασίας αποτελεί το ότι η (εν δυνάμει) καλλιεργήσιμη γη πέριξ του αστικού χώρου δέχεται πιέσεις και η εν τοις πράγμασι μεταβολή της χρήσης μέσω της επέκτασης του δομημένου χώρου, οδηγεί στον κατακερματισμό του αγροτικού χώρου, στην περιβαλλοντική υποβάθμιση

και στην αδυναμία ουσιαστικής προστασίας της σχετικής δραστηριότητας, του τοπίου, του πόρου. Υποστηρίζεται ότι η διαφύλαξη της Γης στον περιαστικό και τον «υβριδικό» χώρο των πόλεων και η αξιοποίησή της για την παραγωγή αγαθών με όρους οικολογικούς, δύναται να έχει πολλαπλά οφέλη σε περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο και ενεργό ρόλο στην τόνωση της τοπικής οικονομίας.

¹ Το παρόν άρθρο αποτελεί συνέχεια της ομώνυμης εισήγησης της γράφουσας στο 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, που πραγματοποιήθηκε στον Βόλο την περίοδο 29.09-2.10.2022.

Λέξεις-Κλειδιά:

Χωρικός σχεδιασμός, Γεωργική γη, Σφράγιση/ Δέσμευση γης, Διαφύλαξη αδόμητου χώρου, Αττική

Εισαγωγή

Συνδέεται ο πολεοδομικός σχεδιασμός με την παραγωγή τροφής και την αυτάρκεια αγαθών σε τοπικό επίπεδο; «Χωράει» η γεωργική δραστηριότητα στη μητρόπολη του μέλλοντος; Αυτά είναι μερικά μόνον από τα ερωτήματα μέσα από τα οποία γεννήθηκε το θέμα του παρόντος άρθρου. Στη βάση αυτών, ο μεταβατικός χώρος¹ μεταξύ αστικού ιστού και φυσικού χώρου αποκτά βαρύνουσα σημασία. Ο χώρος αυτός, στο πλαίσιο της μεγέθυνσης της οικονομίας και των πόλεων, δέχεται πιέσεις και η εν τοις πράγμασι μεταβολή χρήσης και κάλυψής του οδηγούν στην περιβαλλοντική υποβάθμιση, στην ένταση των κινδύνων από την κλιματική αλλαγή και την αδυναμία ουσιαστικής προστασίας πρωτογενών

δραστηριοτήτων. Η ορθή διαχείριση και διαφύλαξη του σημασιοδοτείται, επομένως, ως κρίσιμο διακύβευμα για τη βιωσιμότητα των μητροπόλεων, όπως η Αθήνα.

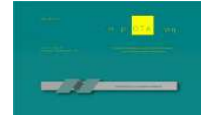

Εικόνα 1: Ο μεταβατικός χώρος του λεκανοπεδίου. Ορθοφωτογραφία από ενδεικτικό σημείο της Β. Αττικής (Δ. Αχαρνών)

Παρατήρηση του φαινομένου στις διάφορες κλίμακες του χώρου

Αρχικά, η επέκταση των πόλεων εις βάρος γεωργικής γης και ο μετασχηματισμός του μεταβατικού αυτού χώρου είναι φαινόμενα που

¹ Χώρος ο οποίος εν μέρει αφορά και σε καλλιεργήσιμη ή εν δυνάμει καλλιεργήσιμη γη.

παρατηρούνται από τη μικρή έως τη μεγάλη κλίμακα του χώρου. Ειδικότερα:

I. Στο επίπεδο του ευρωπαϊκού χώρου, παρατηρείται απώλεια γεωργικής γης «κυρίως λόγω αστικής επέκτασης και απόσυρσης από γεωργικές δραστηριότητες» (Ε.Ο.Π., 2019). Η δέσμευση γης για επέκταση των τεχνητών επιφανειών αφορά κυρίως στη γόνιμη γη που περιβάλλει τον αστικό χώρο. Επιπρόσθετα, σε 39 χώρες της Ευρώπης παρατηρείται αύξηση του κατακερματισμού του τοπίου, επηρεάζοντας ιδίως τις αγροτικές και αραιοκατοικημένες περιοχές. Για να αντιμετωπιστούν οι ως άνω απειλές, τίθεται ως στόχος η «μηδενική καθαρή δέσμευση γης», μέσω της καλύτερης χρήσης του υφιστάμενου αστικού χώρου, της ανακύκλωσης γης και της πύκνωσης.

II. Σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με παρατηρήσεις ² του WWF Ελλάς (2012:12), περίξ των αστικών περιοχών

σημειώνονται τάσεις απώλειας τόσο των φυσικών εκτάσεων όσο και της γεωργικής γης, με αντικατάστασή τους από τεχνητές επιφάνειες. Ένα γενικότερο φαινόμενο που παρατηρείται αφορά στην εντατικοποίηση της χρήσης του χώρου και στη σταδιακή ομογενοποίηση της φυσιογνωμίας του.

III. Στο επίπεδο της Περιφέρειας Αττικής η δημιουργία ενός «αστικού συνεχούς», η διαρκής πύκνωση του αστικού ιστού και η επέκταση του δομημένου χώρου εις βάρος του εξωαστικού χώρου (μέσω αυθαίρετης δόμησης, προαστιοποίησης, χωροθέτησης ειδικών χρήσεων κ.ά.) είναι φαινόμενα που έχουν αναλυθεί επανειλημμένα³, ενώ αποτελούν τη βάση τεκμηρίωσης της «συμπαγούς πόλης» (βλ. άρθ. 7, ν. 4277/2014). Αξίζει να αναφερθεί η έρευνα των Γ. Βλάχου και Ε. Τσακάλου, από την οποία προκύπτει ότι το 83% των εκτάσεων που

² Οι εν λόγω παρατηρήσεις αφορούν στις μεταβολές που συντελέστηκαν την 25ετία 1987-2012.

³ Τα εν λόγω συμπεράσματα για το λεκανοπέδιο παρουσιάζονται συμπυκνωμένα στην Ενότητα 2.8.6.1.1 του Πε.Σ.Π.Κ.Α. Αττικής (2020). Περαιτέρω, στο

Ερευνητικό του τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Ε.Μ.Π. «Παρεμβάσεις στα ρέματα» (Αθήνα, 2000) παρουσιάζεται παραστατικά η επέκταση του αστικού χώρου στο λεκανοπέδιο από το 1893 έως τα τέλη του 20ού αιώνα.

«σφραγίστηκαν» στην Αττική κατά τη δεκαετία 1990-2000 λόγω αστικής ανάπτυξης αλλά και εγκατάλειψης της δραστηριότητας ήταν γεωργική γη.

Η σημασία της διαφύλαξης και ορθής διαχείρισης

Παρότι με οικονομικούς όρους, η προστασία του «υβριδικού» χώρου πέριξ των μεγάλων αστικών κέντρων, μοιάζει παράτολμο εγχείρημα, εντούτοις η προστασία και επανενεργοποίηση μέσω γεωργικής δραστηριότητας της μεταβατικής αυτής εδαφικής ζώνης μεταξύ πόλεων και φυσικού χώρου δύναται να έχει ευρύτερα οφέλη σε επίπεδο:

- I. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ:** Συμβάλλοντας στην περιβαλλοντική αναβάθμιση του μητροπολιτικού χώρου
- II. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ:** Συμβάλλοντας μερικώς στην απομείωση

του περιβαλλοντικού αποτυπώματος από τις μεταφορές τροφίμων (τροφομίλια⁴),

III. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ:

Θωρακίζοντας εν μέρει τον αστικό χώρο από δυνητικούς κινδύνους της κλιματικής αλλαγής (πλημμύρες κ.ά.),

IV. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ: Τονώνοντας την τοπική αλληλέγγυα οικονομία και απασχόληση – παραγωγή, διάθεση, επεξεργασία τοπικών προϊόντων,

V. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΟΡΩΝ: Αποτελώντας παρακαταθήκη γης για παραγωγή τροφής σε περίπτωση έκτακτων συνθηκών, όπως η πρόσφατη πανδημία η οποία όξυνε τις επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης σε αστικά περιβάλλοντα. Το ζήτημα αυτό συνδέεται άμεσα με το γενικότερο θέμα του «σχεδιασμού σίτισης των πόλεων» (food planning)⁵.

⁴ «Η έκφραση «τροφομίλια» (food miles) πρωτοχρησιμοποιήθηκε στα μέσα του 1990 από τον Βρετανό Καθηγητή Tim Lang, ο οποίος αναφέρθηκε στην απόσταση που διανύουν τα τρόφιμα μέχρι να φτάσουν στο πιάτο μας. Αυτή η απόσταση αφορά σε όλα τα στάδια, από το χωράφι, στην αποθήκη, από εκεί στους χονδρεμπόρους και μετά

στους καταναλωτές.» (Παρταλίδου, 2014) Τα αυξημένα τροφομίλια έχουν τεράστιο οικολογικό κόστος –όσο αυξάνονται αυξάνεται ανάλογα και το διοξείδιο του άνθρακα που εκλύεται από τις μεταφορές, και όχι μόνο. Βλ. αναλυτικά και Σκορδίλη (2015)

⁵ Βλ. Θωίδου και Φουτάκης (2015)

Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί ότι η αποκόμιση οφέλους από τη χρήση του εδάφους και τη γεωργία εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούμε τη γη. Όταν η καλλιέργεια των εδαφών γίνεται με τρόπο εντατικό και εφαρμόζονται μη βιώσιμες γεωργικές πρακτικές ⁶, υπάρχουν «σημαντικές επιπτώσεις στη ρύπανση του εδάφους, των υδάτων, της ατμόσφαιρας και των τροφίμων και στην υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων» (Ε.Ο.Π., 2019:7, Ε.Ο.Π., 2020). Από τις εκθέσεις του IFOAM⁷ συνάγεται ότι οι ορθές καλλιεργητικές πρακτικές που προσαρμόζονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τόπου μπορούν να συντελέσουν στη συντήρηση και αναζωογόνηση των εδαφών, συμβάλλοντας παράλληλα ενεργά στην ανθεκτικότητα των πόλεων. Δεν είναι τυχαίο ότι η στροφή στη βιολογική παραγωγή –μία από τις παραμέτρους των ορθών γεωργικών

πρακτικών-, αποτελεί έναν από τους στόχους της ευρωπαϊκής στρατηγικής⁸.

Θωράκιση γεωργικής χρήσης γης και πόρου: η περίπτωση της Βόρειας Αττικής

Στο τοπικό επίπεδο, παρατηρώντας τον «υβριδικό χώρο» ανάμεσα στον ορεινό όγκο της Πάρνηθας και το χωρικό αστικό συνεχές του λεκανοπεδίου (βλ. **Εικόνα 1**) εγείρεται το ερώτημα κατά πόσο η γεωργική γη «θωρακίζεται» έναντι λοιπών ανταγωνιστικών χρήσεων και, κατ' επέκταση, αν διαφυλάσσεται ο εν ανεπαρκεία πόρος της αδόμητης, υδατοπερατής και εν γένει «ζωντανής» γης.

Αρχικά, διερευνώντας το θεσμικό πλαίσιο για τη Γεωργική Γη υπάρχουν τρεις κατηγορίες: η Υψηλής (Γ.Γ.Υ.Π.), Μέσης Παραγωγικότητας και η Απλή⁹. Η Γ.Γ.Υ.Π. είναι συνταγματικά

⁶ Εντατική γεωργία που βασίζεται σε συνθετικά λιπάσματα και φυτοπροστατευτικά μέτρα και μη αξιοποίηση μεθόδων όπως αμειψισπορά, αγρανάπαυση και πολυκαλλιέργεια.

⁷ Παγκόσμιος Οργανισμός για τη Βιολογική Γεωργία.

⁸ Βλ. υπ' αριθμ. COM (2021) 141 final/2 ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

⁹ Υπ' αριθ. 168040/2010/3.09.2010 κ.υ.α. (Β' 1528/7.09.2010): Καθορισμός κριτηρίων με τα οποία διαβαθμίζεται η αγροτική γη σε ποιότητες και κατατάσσεται σε κατηγορίες παραγωγικότητας

κατοχυρωμένο αγαθό¹⁰ και προστατεύεται καθώς απαγορεύεται εκεί η άσκηση οποιασδήποτε άλλης δραστηριότητας¹¹. Εντούτοις, δεν συμβαίνει το ίδιο με τις άλλες δύο κατηγορίες, η δόμηση επί των οποίων δεν απαγορεύεται κατ' αρχήν, πολλώ δε μάλλον λαμβάνοντας υπ' όψιν τις «απαρβίαστες» διαχρονικά δυνατότητες για εκτός σχεδίου δόμηση αλλά και τα περιθώρια που αφήνει το άρθρο 14 του π.δ. 59/2018 (Α' 114), όπως ισχύει¹².

Αναφορικά με το Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας – Αττικής, ο έλεγχος της αδόμητης γης με ταυτόχρονη διαφύλαξη της γεωργικής γης και του αγροτικού τοπίου αποτελεί βασική επιδίωξη στο πλαίσιο ανάδειξης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας (άρθ.4). Επιπρόσθετα, για τη βιώσιμη χωρική ανάπτυξη και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, «επιδιώκεται η διαφύλαξη των πόρων της Αττικής ως

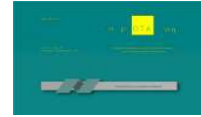
πολύτιμων και πεπερασμένων [...] μέσω «προστασία[ς] και οικολογική[ς] διαχείριση[ς] των φυσικών οικοσυστημάτων, της βιοποικιλότητας και της γεωργικής γης και ειδικότερα της Γεωργικής Γης Υψηλής Παραγωγικότητας με ισόρροπη ανάπτυξη αγροτικών δραστηριοτήτων» (άρθ.5). Ειδικά για την περίπτωση της Βόρειας Αττικής προτεραιοποιείται μεταξύ άλλων η ενθάρρυνση πειραματικών οικολογικών καλλιεργειών και εν γένει η προώθηση γεωργίας-κτηνοτροφίας στο πλαίσιο της κάλυψης διατροφικών αναγκών της Περιφέρειας (άρθ.9). Παρά τη σαφή πρόθεση για προστασία της γεωργικής γης, η μη θεσμοθέτηση του Σχεδίου Προγράμματος Δράσης αλλά και του Παρατηρητηρίου είναι ανασταλτικός παράγοντας στην εφαρμογή δράσεων που υποστηρίζουν το στρατηγικό σχεδιασμό. Η «σκυτάλη» δίνεται στον

¹⁰ Απόφ. Σ.τ.Ε. (Τμημ. Ε') 3181-3184/2004. Διαθέσιμη στο: <http://www.adjustice.gr/webcenter/portal/ste/ypiresies/nomologies>

¹¹ Σύμφωνα με την παρ. 6α του άρθ. 56 του ν. 2637/1998 (Α' 200/27.10.1998), όπως ισχύει

μετά τις τελευταίες τροποποιήσεις του ν. 4964/2022

¹² Στις περιοχές με αγροτική χρήση επιτρέπεται, μεταξύ άλλων, η κατοικία «για εξυπηρέτηση της αγροτικής χρήσης», με ερωτήματα σχετικά κατά πόσο μπορεί η χρήση αυτή να ελεγχθεί.

υποκείμενο σχεδιασμό, ο οποίος όμως απαιτεί πολύ ακόμα χρόνο.

Επίλογος

Συμπερασματικά, το φαινόμενο της επέκτασης των τεχνητών επιφανειών εις βάρος ενεργούς ή λανθάνουσας γεωργικής γης, επαληθεύεται σε όλα τα χωρικά επίπεδα. Η σφράγιση της γης αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα ιδίως ενόψει κλιματικών μεταβολών, επομένως η προώθηση μιας χωρικής πολιτικής που μεριμνά για τη διαφύλαξη του πόρου αυτού και την ανακύκλωση της ήδη δομημένης γης είναι κρίσιμη, ιδίως στην περίπτωση των μητροπόλεων που οικονομικοί λόγοι ευνοούν τη συνεχή οικιστική ανάπτυξη. Ειδικά στην παρούσα φάση που έχει δρομολογηθεί η εκπόνηση των Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων, ο ρόλος του σχεδιασμού και ενδεχομένως γενναίες αποφάσεις περί περιορισμού ή και απαγόρευση της δόμησης σε επιλεγμένες περιοχές, είναι κρίσιμοι παράγοντες για τη βιωσιμότητα των μητροπόλεων και δη των Δήμων της Περιφέρειας Αττικής.

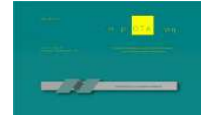
Βιβλιογραφία– Επίσημοι Ιστότοποι

IFOAM Organics Europe -Παγκόσμιος Οργανισμός για τη Βιολογική Γεωργία. Επίσημος ιστότοπος: <https://www.organicseurope.bio/>

WWF Ελλάς (2012) Βλάχος Γ.: «Γεωργική γη. Μεγέθη, μεταβολές, πολιτικές» στο: *Η Ελλάδα τότε & τώρα. Διαχρονική χαρτογράφηση των καλύψεων γης 1987-2007*, Συλλογικός τόμος: Λιαρικός Κ., Μαραγκού, Π. & Παπαγιάννης, Θ. (επιμ. έκδοσης) - Αθήνα: Λυχνία, 2012 - Έκδοση ανηρτημένη στο διαδίκτυο στον ιστότοπο της WWF Ελλάς, στο πλαίσιο του προγράμματος "Το Μέλλον των Δασών".

Βλάχος Γ., Τσακάλου Έ. (2010) «Το ζήτημα των αλλαγών χρήσεων της γεωργικής γης της Αττικής» στο: *Σημειώματα εργασίας στα πλαίσια της συνεργασίας με τον οργανισμό Αθήνας για τη διαμόρφωση και διατύπωση της πολιτικής μεταφορών και του σχετικού κεφαλαίου στο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας/ Αττικής 2021*, Ο.Ρ.Σ.Α., Αθήνα, Ιούνιος-Ιούλιος 2011

Θωίδου Ε. και Φουτάκης Δ. (2015) Μητροπολιτικές περιοχές και δημόσιος χώρος: Ανθεκτικότητα και "μετάβαση"

- μέσα από το παράδειγμα των κοινοτικών κήπων», Γεωγραφίες, Νο 25, σσ. 36-50
- Ε.Ε. (2021) Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: COM (2021) 141 final/2 «Σχετικά με σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη της βιολογικής παραγωγής», διαθέσιμη στο: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0141R\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0141R(01)) [Πρόσβαση: 29.10.2022]
- Ε.Ο.Π. (2019) Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, *Η γη και το έδαφος στην Ευρώπη – Γιατί πρέπει να χρησιμοποιούμε αυτούς τους ζωτικής σημασίας, πεπερασμένους πόρους κατά τρόπο βιώσιμο*, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διαθέσιμο στο: <https://www.eea.europa.eu/el/publications/simata-2019-eop-i-gi> [Πρόσβαση: 9.11.2022]
- Ε.Ο.Π. (2020) Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, *Ρύπανση και άλλες επιπτώσεις της γεωργίας στο περιβάλλον – Infographic*. Διαθέσιμο στο: <https://www.eea.europa.eu/el/simata-eop-2010/simata-2020/grafikes-plirofories/rypansi-kai-alles-epiptoseis-tis/view> [Πρόσβαση: 5.11.2022]
- Παρταλίδου Μ. (2014) *Από την ύπαιθρο στην πόλη: Μελλοντικά σενάρια για μειωμένα "τροφομίλια" και τοπικά συστήματα παραγωγής*, Τμήμα Γεωλογίας Α.Π.Θ.: 2014, Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου της Ελληνικής Γεωγραφικής Εταιρίας (10ο, 22-24 Οκτωβρίου, Θεσσαλονίκη), Πηγή: <http://geolib.geo.auth.gr/index.php/pgc/article/view/10527> [Πρόσβαση: 29.10.2022]
- Σκορδίλη Σ. (2015) «Η νέα ερευνητική ατζέντα για τα αγρο-τροφικά συστήματα στην ανθρωπογεωγραφία και τον αστικό σχεδιασμό: Εισαγωγή στο αφιέρωμα», Γεωγραφίες, Νο 25, σσ. 3-12
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Θεματική: Γ.Γ.Υ.Π.): <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/xorotajian/573-xorotajia-1/1967-nomikes-diatajhs-xorotajia>

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diaplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Τσιμιτάκης Ματθαίος (2022): Τα Εξάρχεια παραμένουν τόπος που θέτει κρίσιμα ερωτήματα,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 594- 600

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Τα Εξάρχεια παραμένουν τόπος που θέτει κρίσιμα ερωτήματα

Τσιμιτάκης Ματθαίος

Δημοσιογράφος

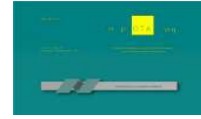
Υπάρχουν πολλές γειτονίες στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες που έχουν εξευγενιστεί τα τελευταία 50 χρόνια, οδηγώντας τους παλαιούς κατοίκους εκτός και φέρνοντας μέσα μεγαλύτερα εισοδήματα. Πολύ σπάνια όμως ο σκοπός δεν είναι η οικονομική ανάπτυξη, αλλά η αλλαγή του χαρακτήρα τους, η αλλαγή των πολιτικών και πολιτιστικών συμβολισμών που φέρουν, μαζί με την κοινωνική τους σύνθεση.

Η πλατεία Εξαρχείων, η παλιά Νεάπολη, είναι μια από τις παλαιότερες γειτονίες των Αθηνών που έχει ιδιαίτερη ιστορία και λογική: Μια αστική γειτονιά της Αθήνας, που στεγάζει μεσαία και ανώτερα στρώματα, κυρίως όμως το πνεύμα των (πολιτιστικών και πολιτικών)

ελληνικών κινημάτων εδώ και έναν αιώνα.

Ο Βρετανός κοινωνιολόγος Ruth Glass ορίζει τον εξευγενισμό σαν μια διαδικασία προσαρμοστικής επαναχρησιμοποίησης ιστορικών και ερειπωμένων κτιρίων που έχουν μεταλλαχθεί με την πάροδο του χρόνου. Με αυτή την έννοια ολόκληρο το κέντρο των Αθηνών και των μεγάλων πόλεων που αλλάζουν σήμερα χρήσεις περνούν μια διαδικασία εξευγενισμού που πολλαπλασιάζει τις τουριστικές χρήσεις, το λιαν εμπόριο και την ψυχαγωγία.

Ο επιθετικός εξευγενισμός της περιοχής των Εξαρχείων όμως, φαίνεται να εξηγείται καλύτερα από τον ορισμό της Γεωγράφου Doreen Massey: «Ταξική

επιβολή της νεοφιλελεύθερης ηγεμονίας» στην πόλη! Στα Εξάρχεια και το λόφο του Στρέφη ο εξευγενισμός δεν αποσκοπεί απλώς στην αύξηση των οικονομικών αξιών και την αφομοίωση τους στον κατακερματισμένο, μετά την οικονομική κρίση, ιστό της πόλης, αλλά φαίνεται πως στρέφεται ενάντια στον ίδιο το χαρακτήρα της περιοχής, όπως έγραψαν πρόσφατα οι Financial Times.

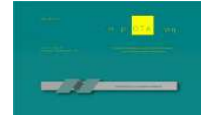
Μερικές από τις πιο διάσημες Ευρωπαϊκές συνοικίες που πέρασαν παρόμοια διαδικασία: Το [Kreuzberg](#) στο Βερολίνο και ιδιαίτερα η γειτονιά γύρω από τον σταθμό του Kottbusser Tor, γειτονιά εργατών και καλλιτεχνών στο Δυτικό Βερολίνο, ακολούθησε τη συνολική αναδιοργάνωση της πόλης με την επανένωση, και παρότι οι τιμές αυξήθηκαν στην περιοχή σημαντικά, δεν άλλαξε χαρακτήρα. Παραμένει ακόμα μια γειτονιά μεταναστών κυρίως εργατών παρά τα αλλεπάλληλα κύματα εξευγενισμού της.

Η piazza della Madonna dei Monti στη Ρώμη, μια υποβαθμισμένη συνοικία στο κέντρο της πόλης, μετατράπηκε σε τουριστική ατραξιόν, που παρουσιάζει την εικόνα της αυθεντικής Ρωμαϊκής

συνοικίας. Ας πούμε ότι η περιοχή υποδύθηκε τον εαυτό της στους νέους της κατοίκους με υψηλά εισοδήματα. Αν υπήρχε σχέδιο κατά τον εξευγενισμό του Ψυρρή και της περιοχής του Γκαζιού, ίσως να μην είχε κορεστεί από επιχειρήσεις εστίασης και να βλέπαμε κάτι ανάλογο στην Αθήνα.

Η αυτόνομη Κριστιάνια στην Κοπεγχάγη παραμένει το αναλλοίωτο καταφύγιο των χίπς της δεκαετίας του '70 (ότι και αν σημαίνει αυτό στην εποχή μας) προσδίδοντας στην πόλη ένα λόγο ακόμα τουριστικών επισκέψεων. Ίσως, το πιο κοντινό παράδειγμα συνοικίας στην οποία έγινε (επανελημμένα) προσπάθεια εξευγενισμού προκειμένου να αλλοιωθεί ο πολιτικός και πολιτιστικός της χαρακτήρας είναι η περιοχή Schanzenviertel στο Αμβούργο. Κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου ήταν το κέντρο του εργατικού κινήματος που εναντιώνονταν στους εθνικοσοσιαλιστές.

Κατά τη διάρκεια του πρώτου κύματος της .com οικονομίας εκεί έγινε η μεγαλύτερη απόπειρα εξευγενισμού μεταφέροντας στην περιοχή επιχειρήσεις πληροφορικής και διαδικτύου, οι οποίες

όμως χρεοκόπησαν το 2001 και έτσι η περιοχή βυθίστηκε στην απαξίωση προτού βρει ξανά τον παλιό της χαρακτήρα. Η κουλτούρα της αυτονομίας είναι ισχυρή για περισσότερο από έναν αιώνα, και το ετήσιο φεστιβάλ Schanzenfest της περιοχής συχνά καταλήγει σε επεισόδια με την αστυνομία. Οι αλλεπάλληλες απόπειρες εξευγενισμού απλώς αποτυγχάνουν.

Ναι ή όχι στο ΜΕΤΡΟ;

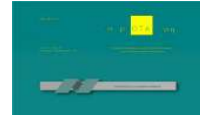
Τον Αύγουστο ξεκίνησαν οι εργασίες προκειμένου να δημιουργηθεί ένας σταθμός του Μετρό στην πλατεία Εξαρχείων και να αναπλαστεί το πάρκο στο γειτονικό λόφο του Στρέφη. Έκτοτε οι κάτοικοι οργανώνουν σχεδόν καθημερινά διαδηλώσεις ενάντια στο ΜΕΤΡΟ και την ανάπλαση του λόφου, ύψους 1 εκατομμυρίου, που ανατέθηκε από το Δήμο Αθηναίων στην εταιρεία Prodea, η οποία το ενέταξε στο πρόγραμμα κοινωνικής ευθύνης της.

Το εργοτάξιο που είναι περιφραγμένο και μοιάζει με φυλακή φυλάσσεται από αστυνομικές δυνάμεις 24 ώρες το 24ωρο. Η αντιπαράθεση

φαίνεται παράλογη καθώς οι συγκοινωνιολόγοι επιμένουν ότι οι σταθμοί πρέπει να χτίζονται εκεί που υπάρχει ζήτηση. Και στα Εξάρχεια αναμφίβολα υπάρχει αυξημένη ζήτηση συγκοινωνιακών υπηρεσιών.

Οι κάτοικοι από την άλλη πλευρά φοβούνται ότι η αύξηση του όγκου επισκεπτών δε θα στερήσει απλώς τα μοναδικά 72 δέντρα της πλατείας από την περιοχή, αλλά θα διπλασιάσει τα καφέ, τα μπαρ και τους τουρίστες, επιφέροντας προβλήματα ανάλογα με εκείνα των περιοχών που υπέστησαν βίαιη τουριστικοποίηση, όπως του Ψυρρή, και θα χάσει τον οικιστικό και πολιτιστικό της χαρακτήρα.

Από πλατεία θα γίνει χώρος διέλευσης λένε χαρακτηριστικά, και ζητούν ο σταθμός να μεταφερθεί περίπου 500 μέτρα μακρύτερα, στην οδό Τοσίτσα, όπου θα εξυπηρετήσει το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, το Πολυτεχνείο και το Υπουργείο Πολιτισμού - πρόταση που ακούγεται πέρα για πέρα λογική και στηρίζεται από σημαντικούς ακαδημαϊκούς, όπως ο καθηγητής του ΕΜΠ, Ν. Μπελαβίλας

Στον βαθμό που [τα σχέδια της κυβέρνησης](#) για τον αχρησιμοποίητο χώρο του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου (το οποίο παραμένει ξεκομμένο από το ενοποιημένο Αρχαιολογικό κέντρο των Αθηνών), παραμένει η ανάπλαση του, η πρόταση των κατοίκων θα μπορούσε να δώσει πνοή σε μια περιοχή που χαρακτηρίζεται από εγκατάλειψη και συχνά καταλαμβάνεται από περιθωριακές δραστηριότητες, όπως πιάτσες ναρκομανών. Ίσως, βοηθούσε δε και αυτό που ο Δήμαρχος διεκήρυττε προ μηνών:

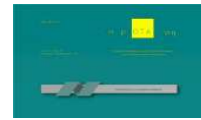
«Η μεγάλη πρόκληση είναι να αλλάξουμε χωρίς να χάσουμε την ψυχή μας. Είναι ορατός ο κίνδυνος να εξελιχθεί η Αθήνα σε μια αρχαιολογική ή νεοκλασική Disneyland, που θα εξόριζε τους μόνιμους κατοίκους και θα ήταν πλήγμα και για την οικονομική ανάπτυξη της πόλης» [δήλωνε χαρακτηριστικά](#) στην Καθημερινή ο Κ. Μπακογιάννης τον περασμένο Μάρτιο. Μάλλον, δεν εννοούσε την περιοχή των Εξαρχείων όμως. Η τουριστικοποίηση που αφορά το κέντρο της Αθήνας συνολικά γίνεται στην

περιοχή χωρίς σχεδιασμό, αλλά με μια εμπειδωμένη βία.

Η Αθήνα σήμερα παρουσιάζει υψηλά ποσοστά απόδοσης για τους επενδυτές ακινήτων που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ χάρη στην τουριστική έκρηξη που ακολουθεί την πανδημία και το airbnb. Μόνο την τελευταία χρονιά οι αποδόσεις στην Αθήνα υπολογίζονταν σε ποσοστά [της τάξης του 8%](#) την ώρα που ο πληθωρισμός τρέχει με 9-10%.

Ο μέσος χρόνος απόσβεσης αγοράς ενός διαμερίσματος σε μακροχρόνια μίσθωση στην Αθήνα [υπολογίζεται σε 17,5 χρόνια](#). Ένα δωμάτιο στο ιστορικό κέντρο όμως [αποσβένεται σε 378 ημέρες](#) στις πλατφόρμες βραχυχρόνιας μίσθωσης!

Airbnb, Ισραηλινοί, Κινέζοι κτηματομεσίτες και φυσικά Έλληνες μέσω εταιρειών στην Κύπρο ή ιδιωτικά αγοράζουν με αυξανόμενο ενδιαφέρον στην περιοχή. Από 6% το 2009 οι αλλοδαποί αγοραστές έφτασαν σχεδόν το 43% το 2018. Εκείνη τη χρονιά ξεκίνησε ένα ακόμα boom με τους Έλληνες να πρωταγωνιστούν

ιδιωτικά και Ισραηλινούς και Κινέζους να ακολουθούν.

Μεταξύ 2018 και 2021, οι τιμές αγοράς κατοικίας υπολογίζεται ότι αυξήθηκαν περαιτέρω κατά 30% στην Αθήνα και κατά 20,8% πανελλαδικά. Σύμφωνα με έναν πρόχειρο υπολογισμό που κάναμε για το newsletter Το Νήμα, οι δηλωμένες τιμές πώλησης των κατοικιών στο Δήμο Αθηναίων υπερδιπλασιάστηκαν μεταξύ 2017 και 2022 από 33.000 ευρώ σε 82.000 ευρώ μεσοσταθμικά.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του [κοινωνικού Ατλαντα των Αθηνών](#), «μεγάλο μέρος των ακινήτων που αγοράστηκε, ιδίως μετά το 2015 έπαψε να ενοικιάζεται μακροπρόθεσμα και οδηγήθηκε σε βραχυχρόνια μίσθωση. Σύμφωνα με την [έρευνα του Ετερον](#), το 2010 στην Ελλάδα υπήρχαν 132 καταχωρημένα ακίνητα στο Airbnb. Πριν την πανδημία, τα ακίνητα ξεπέρασαν τις 125.000.

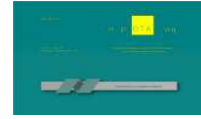
Στην Αττική σύμφωνα με τα [στοιχεία του airbnb](#) ο κύριος όγκος συγκεντρώνεται στις περιοχές του κέντρου. Μόνο στα Εξάρχεια 841 από 12.165 περίπου οικήματα στην Αττική (ποσοστό 7%) είναι στην πλατφόρμα. Ο

μέσος χρόνος παραμονής στα οικήματά αυτά είναι δύο νύχτες.

Τα παραπάνω περιγράφουν ακριβώς την βίαιη τουριστικοποίηση με αποτέλεσμα την αλλαγή των χρήσεων και της κοινωνικής σύνθεσης της περιοχής:

[Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat](#) για το 2020, το 79,2% των ενοικιαστών στην Ελλάδα επιβαρύνεται υπερβολικά (1) από τις στεγαστικές δαπάνες (με τον αντίστοιχο μέσο όρο στην ΕΕ-27 να είναι 21,1%), έναντι του 19,90% των ιδιοκατοίκων. Σύμφωνα με τα στοιχεία του κοινωνικού Άτλαντα η άνοδος των ενοικίων έφτασε έως 30-35% από το 2010 μέχρι το 2018.

Σύμφωνα με εταιρείες Real Estate από το 2017-2021 οι τιμές των ενοικίων αυξήθηκαν έως και 50% επιπλέον. Περιλαμβάνουν πλέον τα Εξάρχεια [στις πιο ακριβές περιοχές](#) της πόλης. Ο αστερισμός των πολιτικών ομάδων, οι φοιτητές, οι ακτιβιστές, οι ΜΚΟ και οι καλλιτέχνες που κατοικούν στην περιοχή είναι πλέον υπό έξωση. Αυτό δεν γίνεται μόνο με την αλλαγή χεριών και χρήσεων των ιδιοκτησιών όμως.

Κοινωνικός πόλεμος η συμμετοχικός σχεδιασμός;

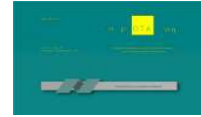
Από μια κοινωνική και πολιτική σκοπιά όμως, αυτή μοιάζει να είναι η τελική φάση ενός πολέμου που συνεχίζεται εδώ και δεκαετίες. Πολύ πριν έρθουν στην περιοχή οι κτηματομεσίτες η αστυνομία στρατοπέδευε σε ένα κλοιό ολόγυρα, για τον φόβο επεισοδίων. Κατά τη διάρκεια της κρίσης οι οδομαχίες μεταξύ αναρχικών ομάδων και αστυνομίας, η αναρχικών ομάδων και μαφίας, αλλά και της Χρυσής Αυγής, η οποία ήταν ακόμα παρούσα στους δρόμους της Αθήνας, εντάθηκαν σε επίπεδο ανοιχτής αντιπαράθεσης.

Όταν ο πρώην πρωθυπουργός Αντώνης Σαμαράς προσπάθησε να εφαρμόσει το δεύτερο μνημόνιο μεταξύ 2011-2015, το σύνθημά με το οποίο εξελέγη ήταν να «πάρουμε πίσω τις πόλεις μας». Όταν ο ΣΥΡΙΖΑ ήρθε στην εξουσία υπήρχαν τουλάχιστον 23 καταλήψεις στην περιοχή. Μετά την εκλογή του Κ. Μητσοτάκη το 2019 ξεκίνησε η έξωση τους. Σήμερα είναι ζήτημα αν έχουν μείνει τρεις. Η πολιτική του Κ. Μητσοτάκη για μια οικονομική ανάπτυξη βασισμένη στον τουρισμό, συνοδεύτηκε από αυτό που ο

εκπρόσωπος των αστυνομικών υπαλλήλων αποκαλούσε μια αθόρυβη σκούπα που θα καθάριζε όλα τα σκουπίδια (εννοώντας τις καταλήψεις και τους πρόσφυγες) κι έδωσε στα πράγματα τη σημερινή τους τροπή. Βεβαίως, μόνο αθόρυβη δεν ήταν η σκούπα της ελληνικής αστυνομίας, η οποία μαζί με τις αλλαγές ιδιοκτησιών και την κατασκευή του ΜΕΤΡΟ αλλάζουν την περιοχή.

Αν δεν υπήρχαν πολλές πιθανότητες να σχεδιαστεί μαζί με τους κατοίκους όμως η πλατεία, η οποία από τόπος συνάντησης θα γίνει τόπος διέλευσης, δεν ισχύει το ίδιο για το Λόφο Στρέφη. Η ανάθεση των εργασιών στην Prodea ήρθε σε απάντηση αιτημάτων των κατοίκων για φροντίδα από την πλευρά του Δήμου. Αιτήματα που δεν εισακούστηκαν, καθώς το σχέδιο της εταιρείας απαντά στις απαιτήσεις του Δήμου για περιορισμό της πρόσβασης στο χώρο με συστήματα ασφαλείας (μπάρες και κάμερες) αντί των συμμετοχικών διαδικασιών που θα διασφάλιζαν το χώρο και θα τον κρατούσαν ανοιχτό.

Η ίδια η εταιρεία διακηρύσσει ότι εφαρμόζει αρχές βιώσιμης ανάπτυξης

μέσω του μοντέλου ESG-Environment, Society, Governance που υλοποιεί, όμως τις διαβουλεύσεις κάνει και τις αποφάσεις παίρνει τελικά ο Δήμος. Το σημαντικότερο είναι ότι οι παρεμβάσεις στη περιοχή δεν σέβονται τις αρχές της αειφορίας και της βιωσιμότητας, δεν εμπλέκουν την κοινότητα, αλλά αντίθετα ο Δήμος την υποκαθιστά. Εξηγώντας ο Δήμαρχος τη στάση του στην περιοχή, περιέγραψε της αντιδράσεις σαν τον παραλογισμό μιας μειοψηφίας, όμως στην πραγματικότητα η σύμπραξη Δημοτικής Αρχής, εταιρειών και ιδιοκτητών ακινήτων που ωφελούνται από την τουριστικοποίηση διχάζουν την περιοχή και οδηγούν σε ένα μετασχηματισμό της χωρίς σχεδιασμό.

Τα Εξάρχεια θα μπορούσαν να αποτελέσουν τον ιδανικό τόπο εισαγωγής [συμμετοχικών διαδικασιών](#) για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, όπως έχει γίνει σε μια σειρά πόλεων σε όλο τον κόσμο. Ίσως την πρωτιά να πάρει [η Θεσσαλονίκη με το Ντεπώ](#), στον ανασχεδιασμό του οποίου καλούνται να συμμετάσχουν οι κάτοικοι της Ε΄ Δημοτικής Κοινότητας της πόλης, ενώσεις επαγγελματιών και πολιτών. Είναι ο μόνος τρόπος να σταματήσει η τροφοδοσία μια άγονης αντιπαράθεσης που χαρακτηρίζει το κέντρο της πόλης.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Τσολακίδης Βασίλης (2022): Το ενεργειακό αποτύπωμα της Ελλάδας – Ανάγκη ενεργειακής μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικά ουδέτερη και κοινωνικά δίκαιη,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 601 - 617

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Το ενεργειακό αποτύπωμα της Ελλάδας – Ανάγκη ενεργειακής μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικά ουδέτερη και κοινωνικά δίκαιη

Τσολακίδης Βασίλης

Βιοαρχιτέκτονας, Σύμβουλος Στρατηγικού Σχεδιασμού Περιβάλλον-Ενέργεια-Κλίμα, Λυκαβηττού 1Γ, Κολωνάκι

Αγαπητοί φίλες και φίλοι,

Αυτές τις μέρες ολοκληρώνεται η διάσκεψη του ΟΗΕ για το κλίμα με συμπεράσματα ραγδαίας επιδείνωσης της κλιματικής κρίσης.

Παράλληλα βιώνουμε μια πρωτόγνωρη παγκόσμια ενεργειακή κρίση ταυτόχρονα με γενικευμένες γεωπολιτικές εντάσεις, που εκφράζονται προς το παρόν με το δράμα του πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.

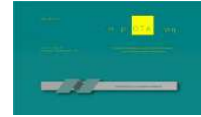
Ενεργειακή και κλιματική κρίση και πόλεμος - τρία «συγκοινωνούντα» γεγονότα που έχουν κοινό παρονομαστή την εξάρτηση της ανθρωπότητας, της ΕΕ

και της χώρας μας από τα ορυκτά καύσιμα.

Η κλιματική αλλαγή γεννά επισιτιστικές κρίσεις και μαζική φτωχοποίηση πολλών περιοχών της υδρογείου, πυροδοτώντας αναπόφευκτα συγκρούσεις και πολέμους διανομής, όχι μόνο για αυτά τα ίδια τα καύσιμα, αλλά και για τη γη και για τα τρόφιμα.

Σε αυτό το διεθνές περιβάλλον, η διατήρηση του υφιστάμενου ενεργειακού αποτυπώματος της χώρας μας ισοδυναμεί με αυτοκτονία.

Και τούτο διότι η Ελλάδα χρειάζεται επείγοντως την πράσινη ενεργειακή μετάβαση για εθνικούς και οικονομικούς λόγους, ακόμη και αν δεν

υπήρχε η υπέρτατη ανάγκη προστασίας του κλίματος.

Ας δούμε λοιπόν σε τι συνίσταται αυτό το ετήσιο **ενεργειακό αποτύπωμα της ελληνικής οικονομίας** που πρέπει να μεταβληθεί:

Ποσοτικά ανέρχεται σε **24 εκ ΤΙΠ** σε πρωτογενή μορφή που αντιστοιχεί ανά κάτοικο σε 2.400 λίτρα.

Χαρακτηριστικά (στοιχεία 2019):

Υπερβολική εξάρτηση από εισαγωγές, 78% εισαγόμενα, ρυπογόνα, ακριβά ορυκτά καύσιμα (δηλαδή πετρέλαιο, φυσικό αέριο), και μόλις 22% εγχώριες πηγές (3% Λιγνίτη 19% ΑΠΕ)

Μόλις ¼ της κατανάλωσης είναι **ηλεκτρική ενέργεια** και **¾ ορυκτά καύσιμα**

Είμαστε **σπάταλοι ενεργειακά** συγκριτικά με το μ.ο. της ΕΕ, αφού η ενεργειακή ένταση της ελληνικής οικονομίας ανέρχεται σε 95 σε toe (τόνους ισοδύναμου πετρελαίου ανά 1.000.000 Ευρώ ΑΕΠ), κατά 44% ισχυρότερη από τον ΕΕ, όπου ο ευρωπαϊκός μ.ο. είναι 62 toe/Μ€ ΑΕΠ). Δηλαδή όλα τα προϊόντα μας **αντιμετωπίζουν τεράστιο**

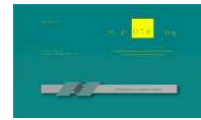
ανταγωνιστικό μειονέκτημα, γεγονός που συνεπάγεται **υπερβολικό κόστος για την εθνική οικονομία** πάνω από 25 δις ευρώ (πριν την κρίση - 45 δις σήμερα). Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 14% του ΑΕΠ - 22% σήμερα (σχεδόν διπλάσιο της Γερμανίας που ήταν μόλις 8% του ΑΕΠ - 12% σήμερα).

Ως προς αυτά τα 25 δις ευρώ, η **πραγματική εγχώρια προστιθέμενη αξία** ανέρχεται σε 5 δις, καθώς αφορούν:

- 8 δις ευρώ για εισαγωγές (5% του ΑΕΠ **αιμορραγία συναλλάγματος**)
- 7 δις ευρώ εγχώρια προστιθέμενη αξία, που αναλύονται σε 5 δις ευρώ χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, αποσβέσεις και κυρίως **(υπερ)κέρδη των ενεργειακών επιχειρήσεων**, και **μόλις 2 δις ευρώ** οι συνολικές αμοιβές απασχολούμενων στον ενεργειακό τομέα.
- 10 δις ευρώ η **ενεργειακή φορολογία** (Δασμοί, Φόροι, Τέλη , ΕΦΚ,ΥΚΟ,ΕΤΜΕΑΡ, Τέλος άνθρακα κ.λπ.)

Με λίγα λόγια :

Σήμερα το ετήσιο συναλλαγματικό κόστος της εσωτερικής κατανάλωσης

ενέργειας υπερδιπλασιάστηκε στα 20 δις ενώ το συνολικό ενεργειακό κόστος εκτινάχθηκε σε πάνω από 45 δις. Μια εκρηκτική αύξηση 20 δις που καλούμαστε όλοι εμείς ως καταναλωτές και φορολογούμενοι να πληρώσουμε από το εισόδημά μας έμμεσα ή άμεσα που αντιστοιχεί σε 4.000-5.000 ευρώ ανά νοικοκυριό.

Γενικό συμπέρασμα:

Η Ενέργεια της χώρας είναι ρυπογόνα απειλή για την φύση και τους κατοίκους, τροχοπέδη για την εθνική οικονομία, πηγή συναλλαγματικής αιμορραγίας, εθνικής εξάρτησης και εκβιασμών.

Χρειαζόμαστε μια πράσινη, κλιματική στρατηγική απεξάρτησης από τα εισαγόμενα και ρυπογόνα καύσιμα.

Με ποιο τρόπο;

Πρώτον:

Με τον περιορισμό της ενεργειακής έντασης, την αύξηση της αποδοτικότητας, με δράσεις και μέτρα εξοικονόμησης και αντιμετώπισης της

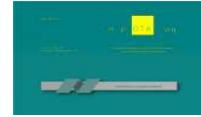
σπατάλης, όπου τα περιθώρια εκτιμώνται σε πάνω από 50%, δηλαδή >12 δις Ευρώ ή >6% του ΑΕΠ/χρόνο.

Δεύτερον:

Με την στροφή προς τις εγχώριες πηγές, το δυνατόν δε αποκλειστικά με την ταχύτερη διείσδυση των ΑΠΕ στο ενεργειακό μίγμα της χώρας. Η χώρα μας διαθέτει ανεξάντλητο δυναμικό σε όλες τις μορφές ΑΠΕ. Ηλιακή, αιολική, αναξιοποίητη Βιομάζα, Γεωθερμία, Υδροηλεκτρικά, κλπ.

Οι ΑΠΕ συνιστούν ήδη ανταγωνιστικές τεχνολογίες προς τα ορυκτά καύσιμα, οικονομικά βιώσιμες και επενδυτικά όλο και περισσότερο προσιτές ακόμα και για τους απλούς καταναλωτές.

Το υπερβολικό ενεργειακό κόστος σήμερα εκτινάχθηκε όχι λόγω των ΑΠΕ, αλλά ακριβώς λόγω της περιορισμένης ανάπτυξη τους. Για παράδειγμα, μόνο το πρόσθετο ενεργειακό κόστος που πλήρωσε η εθνική οικονομία το τελευταίο δωδεκάμηνο θα επαρκούσε για την χρηματοδότηση του συνόλου των ΑΠΕ έως το 2030.

Τρίτον:

Ήρθε η ώρα για μεταρρύθμιση της ενεργειακής φορολογίας τόσο για τα έσοδα όσο και για την διάθεση τους, χρειαζόμαστε δηλαδή μια πιο ορθολογική και ήπια ενεργειακή φορολογία που θα καθιστά ελκυστικότερες τις εγχώριες ΑΠΕ έναντι των εισαγόμενων ορυκτών καυσίμων.

Τι μπορούν να κάνουν οι επιχειρήσεις εμπορίου και υπηρεσιών, η μεταποίηση;

Εξοικονόμηση: έχουν το περιθώριο σχεδόν 50%, όμως επειδή κάθε επιχείρηση έχει ιδιαιτερότητες χρειάζεται εξειδικευμένες συμβουλές για χάραξη στρατηγικού σχεδιασμού ενεργειακής αποδοτικότητας.

Όμως στον τομέα της παραγωγής και αυτοκατανάλωσης ενέργειας διαθέτουν ποικίλες και ανεξάντλητες δυνατότητες, όχι μόνο για να καταστούν ενεργειακά αυτάρκεις αλλά και να διευρύνουν το εισόδημα τους.

Φωτοβολταϊκά παντού όπου είναι δυνατόν, αφού είναι η φθηνότερη από όλες τις τεχνολογίες.

Αξιοποίηση πάσης φύσης απορριπτόμενης βιομάζας για καύση και βιοαέριο, ενώ τώρα καταλήγει στις χωματερές, καίγεται στα χωράφια και μολύνει τη φύση.

Ηλιοθερμικά συστήματα σε συνδυασμό με μακροχρόνια αποθήκευση θερμότητας -πεδίο στο οποίο η εγχώρια βιομηχανία πρωτοπορεί διεθνώς- φτάνει να αξιοποιηθεί κατάλληλα με στοχευμένα επιδοτούμενα προγράμματα, καθότι τα ηλιοθερμικά αποδίδουν 3 φορές περισσότερο από τα Φ/Β και μπορούν κατά το πλείστο να παραχθούν από την εγχώρια βιομηχανία.

Αντλίες θερμότητας αέρος, αλλά και κυρίως γεωθερμικές αντλίες, οι οποίες αν και ακριβότερες αποδίδουν πολλαπλάσια και για αυτό αξίζει να υποστηριχθούν.

Τέλος, με πρωτοβουλίες **ομαδικών τοπικών λύσεων** που θα εμπλέκονται συνεργατικά οι επιχειρηματικοί φορείς με την τοπική αυτοδιοίκηση και κοινωνία π.χ. με ενεργειακές κοινότητες για μεγάλα έργα τηλεθέρμανσης, που θα

συνδυάζουν πολλές τεχνολογίες και πηγές, όπως γεωθερμία, βιομάζα, ηλιοθερμικά, αποθήκευση κλπ.

Είναι προφανές ότι τα συμφέροντα της χώρας μας ταυτίζονται απόλυτα με τις ανάγκες αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης και εξυπηρετούνται καλύτερα από έναν ταχύρρυθμο πράσινο ενεργειακό μετασχηματισμό, που θα είναι αυτό-χρηματοδοτούμενος, λόγω περιορισμού των εισαγόμενων, ρυπογόνων και ακριβών καυσίμων, και ισχυρής βελτίωσης του εμπορικού ισοζυγίου, δημιουργώντας έτσι μια τεράστια υπεραξία μέσω της πράσινης οικονομίας και των χιλιάδων καλά αμειβόμενων νέων θέσεων εργασίας.

Τώρα είναι η ώρα να την εξειδικεύσουμε αυτή την πορεία φιλόδοξα και ρεαλιστικά.

Να αναλάβουμε στοχευμένες δράσεις κινητοποίησης των παραγωγικών δυνάμεων, των πολιτών, της νεολαίας, όπως γίνεται σήμερα εδώ από την τοπική επιχειρηματικότητα και αγορά.

Τσολακίδης Βασίλης

Ενεργειακό αποτύπωμα της Ελλάδας – Ανάγκη ενεργειακής μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικά ουδέτερη και κοινωνικά δίκαιη.

The image shows the cover of a report titled 'ENERGYPROFIT profitable energy projects'. The background is a photograph of a renewable energy farm with several wind turbines and rows of solar panels under a clear sky. The report title is in the top right corner. A teal text box on the left contains the title and subtitle in Greek. Below that, the author's name is listed. The overall design is clean and professional, using teal and white text on a light blue background.

ENERGYPROFIT
profitable energy projects

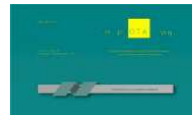
Το ενεργειακό αποτύπωμα της Ελλάδας

Εθνικό χρέος η ενεργειακή μετάβαση σε μια οικονομία κλιματικά ουδέτερη και κοινωνικά δίκαιη

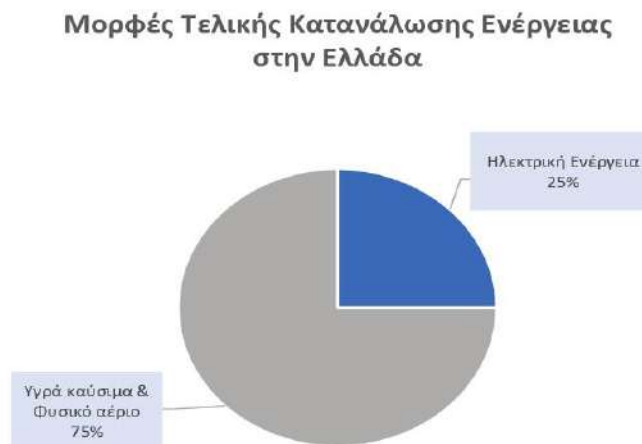
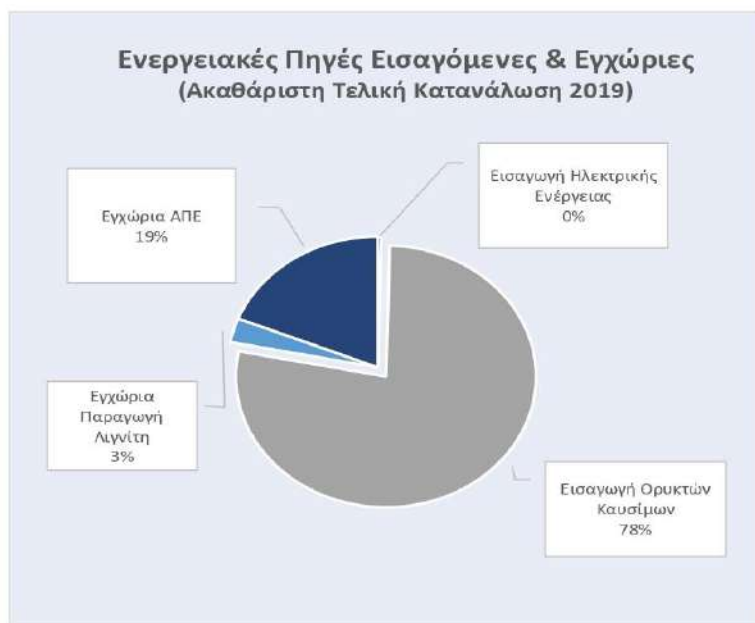
Εισηγητής:
➤ Βασίλης Τσολακίδης

πρ ΟΤΑ ση

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ- 2022

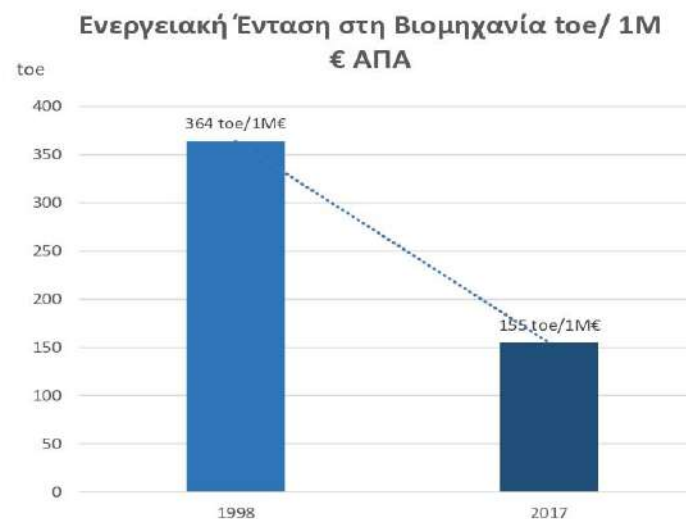
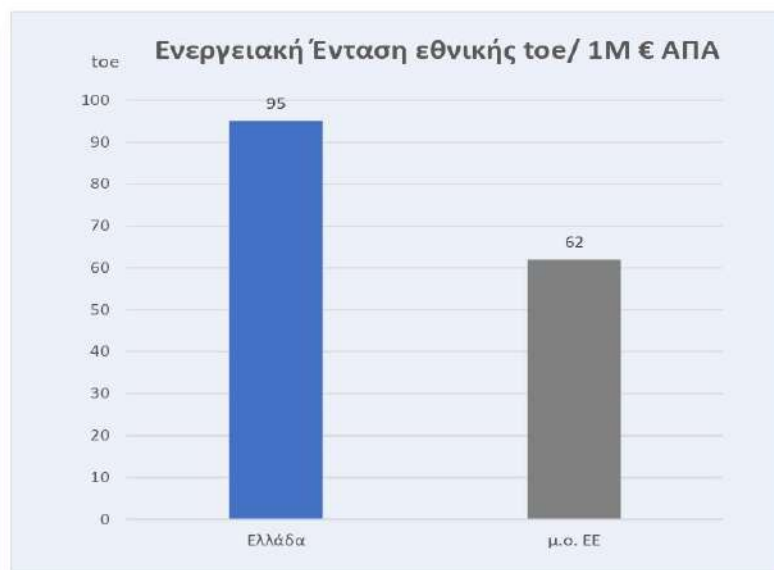

Χαρακτηριστικά του ενεργειακού αποτυπώματος της χώρας

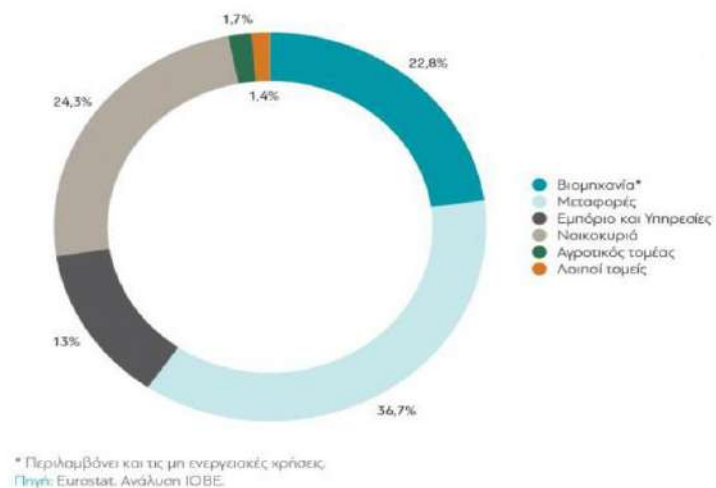
Χαρακτηριστικά του ενεργειακού αποτυπώματος της χώρας

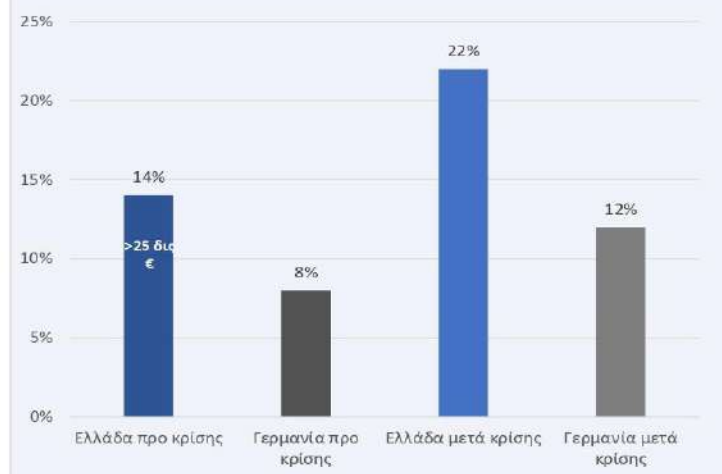

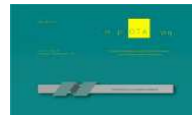
Χαρακτηριστικά του ενεργειακού αποτυπώματος της χώρας

Διάγραμμα. Κατανομή τελικής κατανάλωσης ενέργειας ανά τομέα, 2018

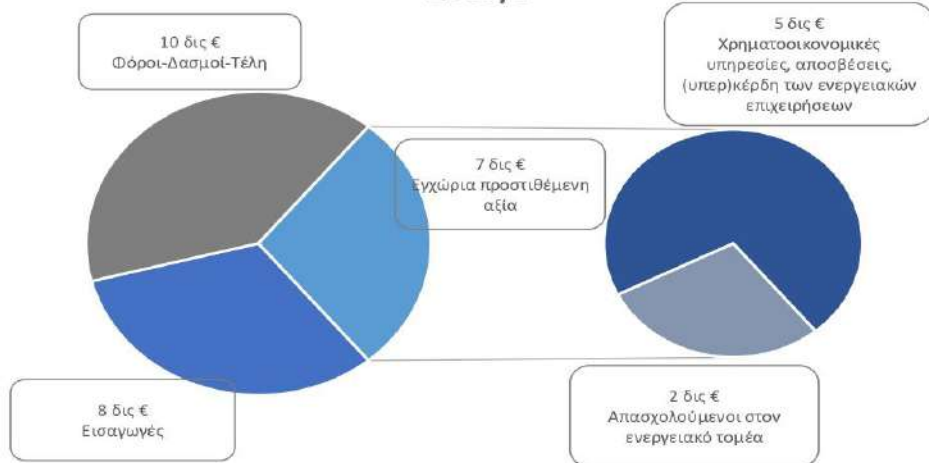
Συνολικό Ετήσιο Κόστος Ενέργειας %ΑΕΠ

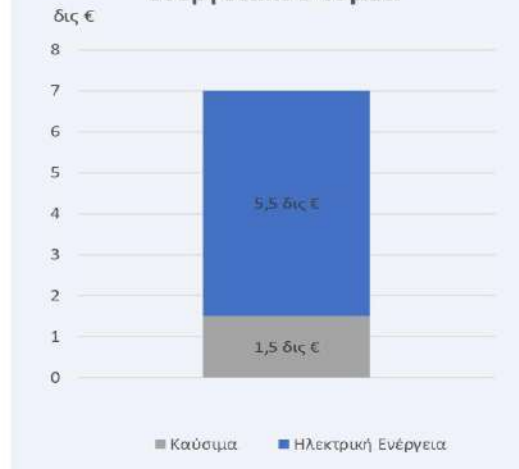

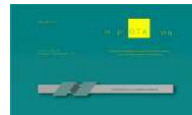
Χαρακτηριστικά του ενεργειακού αποτυπώματος της χώρας

Κατανομή Ετήσιου Εθνικού Ενεργειακού Κόστους
25 δις €

Εγχώρια Προστιθέμενη Αξία
ενεργειακού τομέα

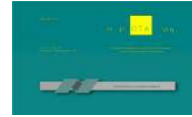

Εξοικονόμηση Κόστους: Εμπόριο-υπηρεσίες-μεταποίηση

Τσολακίδης Βασίλης

Ενεργειακό αποτύπωμα της Ελλάδας –
Ανάγκη ενεργειακής μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικά ουδέτερη και
κοινωνικά δίκαιη

Φωτοβολταϊκά Παντού

ENERGYPROFIT
profitable energy projects

πρ ΟΤΑ ση

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ- 2022

612

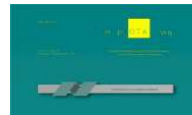

Βιομάζα-Βιοαέριο

Τσολακίδης Βασίλης

Ενεργειακό αποτύπωμα της Ελλάδας –
Ανάγκη ενεργειακής μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικά ουδέτερη και
κοινωνικά δίκαιη

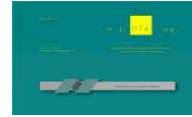
Ηλιοθερμία

πρ ΟΤΑ ση

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ- 2022

614

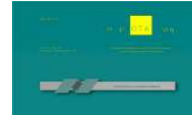

Γεωθερμία

Τσολακίδης Βασίλης

Ενεργειακό αποτύπωμα της Ελλάδας –
Ανάγκη ενεργειακής μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικά ουδέτερη και
κοινωνικά δίκαιη

Τηλεθέρμανση

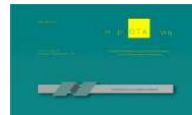
ENERGYPROFIT
profitable energy projects

πρ ΟΤΑ ση

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ- 2022

616

Τηλεθέρμανση

Γ. Καινοτόμες δυναμικές στον Πολιτισμό, στην Κοινωνία και στην Επικοινωνία

Ανδριτσάκης Πλάτων , Μουσική καινοτομία – ένα σύντομο σημείωμα

Γιακουβάκη Ζωγραφιά , Καινοτομίες στην Κοινωνική και Χωρική εξωστρέφεια των φορέων Πολιτισμού. Περιπτώσεις: «Εθνική Πινακοθήκη»– «Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Στ. Νιάρχος»

Γιοβανόπουλος Χρήστος , Πρόγραμμα Cultural H.ID.RA.N.T. - Δήμος Χαλανδρίου , Όπου η ιστορία, η καινοτομία και η συμμετοχή των κατοίκων συνεργούν

Θωμοπούλου Βασιλική, Καινοτομία, αυτοδιαχείριση, ανθρώπινη ανάπτυξη

Λιώνης Δέδες, Για τις εργασιακές σχέσεις στον πολιτιστικό τομέα, στην μεταπανδημική εποχή

MSc Μαυρογόνατος Γ. Θωμάς , Τοπική δημοσιογραφία και νέες προοπτικές μέσα από την καινοτομία

Παναγιωτάκης Μιχάλης , Τοπικές ειδήσεις, τοπικές πλατφόρμες

Πλιάκος Κώστας , Fact-checking. Απαραίτητο εργαλείο για την αξιοπιστία της πληροφορίας

Σακελλαρίδης Βασίλης , Πορτραίτα Τριγλιανών πριν τη Μικρασιατική Καταστροφή. Ένα λεύκωμα με φωτογραφίες από μια Ελληνική Κοινότητα που δεν υπάρχει πια

Σκουρολιάκος Πάνος , Το Κωνσταντινουπολίτικο Θέατρο

Στέκι της Αναξαγόρα , Το Στέκι της Αναξαγόρα : 4 χρόνια στην πόλη, με ζωντάνια, χρώμα, ανάσες, ζεστασιά

Συμεωνίδου Χάρης , «Το γράμμα μιας άγνωστης» του Στέφαν Τσβάιχ

Φουντούλης Χρυσόστομος , Άλλος ένας ενπιυρογνώμονας

Χάρη Χαρίκλεια, Ψηφιακές Τοπικότητες

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Ανδριτσάκης Πλάτων (2022): Μουσική καινοτομία – ένα σύντομο σημείωμα,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 619- 621

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Μουσική καινοτομία – ένα σύντομο σημείωμα

Ανδριτσάκης Πλάτων

Συνθέτης

Maitre es Science Humaines , Universite de Paris VII

Η μουσική λειτουργούσε ανέκαθεν σαν συλλογική δραστηριότητα που διαρθρώνονταν γύρω από τον συντονισμό και την ισχυροποίηση κοινωνικών εθιμοτυπικών, με στόχο την κατοχύρωση της κοινότητας. Όπως και η γλώσσα, αποτελούσε αρχετυπικό συμβολικό κώδικα, λειτουργώντας σαν μέλος της συλλογικής αισθητικής.

Οι μορφές που έτειναν να παίρνουν οι συλλογικοί κώδικες έκφρασης καθορίζονταν και καθορίζονται από τις απαιτήσεις που έθετε το εκάστοτε πολιτιστικό πλαίσιο αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας. Συνεπώς, οι μεταβολές του πολιτιστικού πλαισίου συνοδεύονταν από μεταβολές

στον τρόπο της μουσικής έκφρασης. Στη μεγάλη τους πλειοψηφία οι μεταβολές των μουσικών ιδιωμάτων χαρακτηρίζονταν από έναν εμπλουτισμό της πηγής. Κάποτε όμως οδηγούσαν σε απλουστευτικές πρακτικές εκλαϊκευσης του αρχικού ιδιώματος, είτε λόγω του εκφυλισμού της κοινωνικής λειτουργίας τους, είτε για εμπορικούς ή άλλους λόγους.

Να σημειώσουμε εδώ πως οι αλλαγές τόσο στη λειτουργία όσο και στο εκάστοτε ύφος (style) δεν ακολουθούσαν πάντα μία γραμμική χρονική πορεία, αλλά εξαρτώντο από τα πλαίσια της ίδιας της κοινωνικής διάρθρωσης.

Παραθέτουμε εδώ δύο γενικευμένα μοντέλα:

1. Μονιστικά πλαίσια

- Αποθάρρυνση υποκειμενικής παρέμβασης σε κοινούς συμβολικούς κώδικες
- Περιορισμός εκφραστικής ελευθερίας
- Υποχρεωτική συναίνεση με κοινά πολιτιστικά στερεότυπα που επιβάλλονται εκ των άνω

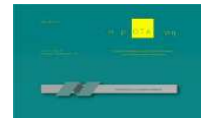
2. Πλουραλιστικά πλαίσια

- Ενθάρρυνση υποκειμενικής παρέμβασης σε κοινούς συμβολικούς κώδικες
- Προβολή ιδεώδους εκφραστικής ελευθερίας
- Αντιπαράθεση με πολιτιστικά στερεότυπα και αμφισβήτηση θεσμικής τάξης

Για να δειγματίσουμε τα δύο αυτά ακραία συστήματα θα αναφέρουμε δύο παραδείγματα που αναφέρονται στα ως άνω πλαίσια:

1. Θρησκευτική λειτουργία και λατρευτική υμνολογία που η πρέπουσα μουσική ορίζονταν από τους μοναχούς των διαφόρων ταγμάτων του Μεσαίωνα.
2. Ελευθεριότητα προσωπικής παρέμβασης στο μουσικό κώδικα από τον Beethoven, την εποχή του ρομαντισμού, όπου στην κριτική για την παραβατική επεξεργασία της αρμονικής δομής ενός από τα έργα του, απαντά: “Εγώ είμαι η αρμονία” (ανεκδοτολογικό στοιχείο).

Εδώ πρέπει να αναφέρουμε και κάποια άλλα στοιχεία που επεμβαίνουν στην ανάγκη μουσικής καινοτομίας, εφόσον οφείλουν να συμμετέχουν στη συνάρτηση νέου μουσικού κώδικα. Και αναφερόμαστε στην ανάπτυξη της τεχνολογίας, όπως την κατασκευή και βελτίωση των νέων οργάνων π.χ. πιάνο φόρτε, μέχρι και το synthesizer, την πρόσμιξη που επιβάλλει η επαφή με άλλες πολιτισμικές ομάδες π.χ. ethnic ή αφρικανικής μουσικής ή blues, Jazz, κ.λπ.) έως και τη μετάδοση της μουσικής, από την αμιγώς ζωντανή ερμηνεία στην

ηχογράφηση, και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και δικτύωσης.

Εδώ εγείρεται το ερώτημα εάν πρόκειται κάθε φορά για προσθήκες που διατηρούν δομικά στοιχεία του εκάστοτε κωδικοποιημένου ή η καινοτομία δημιουργία ακολουθεί μια μεταλλακτική πορεία. Είναι όμως ένα ευρύτερο ερώτημα που δεν χωράει στο σύντομο αυτό σημείωμα. Πάντως, αν κάτι διαφαίνεται είναι πως σήμερα, σε ένα κόσμο που βρίσκεται σε ένα σημείο διαφοροποίησης μέσα από την πολυπολιτισμικότητα, η καινοτομία θα παίξει και πάλι το ρόλο της στην πορεία του πολιτισμού των ανθρώπων.

Τα φαινόμενα των νέων ρευμάτων στη μουσική αξίζουν λοιπόν μια πιο ενδελεχή ματιά, από την απλή κριτική, που ούτως ή άλλως δεν αγγίζει παρά μόνο την επιφάνεια.

Σύντομη βιβλιογραφία:

Bourdieu, P. (1969) *Les sciences humaines et l'oeuvre d'art*.

Adorno, T& Horkheimer, M (1979) *Dialectics of Enlightenment*, London, Verso

Γρηγορίου Μιχάλης (2006) *Μουσική αντίληψη και δημιουργία: καθολικές σταθερές και πολιτιστικές μεταβλητές*

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Γιακουβάκη Ζωγραφιά (2022): Καινοτομίες στην Κοινωνική και Χωρική εξωστρέφεια των φορέων Πολιτισμού. Περιπτώσεις: «Εθνική Πινακοθήκη» – «Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Στ. Νιάρχος»,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 622- 633

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Καινοτομίες στην Κοινωνική και Χωρική εξωστρέφεια των φορέων Πολιτισμού.

Περιπτώσεις: «Εθνική Πινακοθήκη» – «Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Στ. Νιάρχος»

Γιακουβάκη Ζωγραφιά

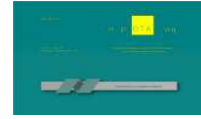
Κοινωνιολόγος, MSc Πολεοδομία-Χωροταξία ΕΜΠ

Περίληψη

Η χώρα μας διαθέτει προνομακτική σχέση με έναν παράγοντα πολύ ισχυρό και επιδραστικό για την κοινωνική ζωή, τον Πολιτισμό. Θα λέγαμε ότι όσον αφορά τεχνολογικά καινοτομικά προϊόντα και διαδικασίες, αλλά και μη τεχνολογικά όπως διαδικασίες management και επικοινωνίας, ο Πολιτισμός περιλαμβάνει και τα τρία. Στο άρθρο εστιάζουμε στις μορφές εξωστρέφειας με τις οποίες ενσωματώνουν τον στόχο της κοινωνικής και τεχνολογικής καινοτομίας δύο εμβληματικοί φορείς Πολιτισμού της

Αθήνας: η Εθνική Πινακοθήκη και Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου και το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος

Καινοτομία ορίζεται ως «η εφαρμοσμένη χρήση της γνώσης με σκοπό την παραγωγή ή/και παροχή νέων ή ουσιαστικά βελτιωμένων προϊόντων, διαδικασιών ή/και υπηρεσιών που βρίσκουν άμεσης παραγωγικής, χρηστικής ή/και εμπορικής εφαρμογής.

Εναλλακτικά μπορεί να ορισθεί ότι η καινοτομία συνίσταται στην παραγωγή, την αφομοίωση και την εκμετάλλευση με επιτυχία των νέων επιτευγμάτων ή ιδεών στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα. Μια καινοτόμα δράση μπορεί να είναι ριζοσπαστική, ή σταδιακή (ανάλογα με τις αλλαγές σε υφιστάμενες λειτουργίες μιας επιχείρησης) και μπορεί να αναφέρεται σε ένα νέο προϊόν ή μια νέα υπηρεσία, στους τρόπους παραγωγής τους ή στην τεχνολογία που χρησιμοποιείται(...).».

<http://www.bms-sa.gr/kainotomia-orismos.aspx>

Η χώρα μας διαθέτει προνομιακή σχέση με έναν παράγοντα πολύ ισχυρό και επιδραστικό για την κοινωνική ζωή, τον Πολιτισμό.

Θα λέγαμε ότι όσον αφορά τεχνολογικά καινοτομικά προϊόντα και διαδικασίες, αλλά και μη τεχνολογικά όπως διαδικασίες management και επικοινωνίας, ο Πολιτισμός περιλαμβάνει και τα τρία.

Καθοριστικό στοιχείο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας της περιόδου 2014-2020 αποτέλεσε η

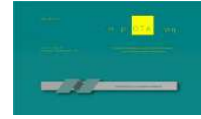
εκπόνηση της εθνικής και των περιφερειακών Στρατηγικών Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση.

Σκοπός της εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) είναι η εστιασμένη παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας με βασικό πυλώνα την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία, για την άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων και τη δημιουργία βιώσιμης απασχόλησης με σεβασμό στον άνθρωπο και στην κοινωνία, στο περιβάλλον και στον πολιτισμό.

<https://www.espa.gr/el/pages/staticRIS3.aspx>

Οι φορείς χάραξης πολιτικής θα πρέπει να εμπλέξουν όλους τους τύπους παραγόντων στο χώρο της καινοτομίας (Πανεπιστήμια και δημόσιους φορείς, ερευνητικά κέντρα, κέντρα τεχνολογίας και ικανότητας, φορείς επιχειρηματικών κεφαλαίων, την κοινωνία των πολιτών κλπ.) σε νέα εγχειρήματα για το σχεδιασμό της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Η Έξυπνη Εξειδίκευση, συνεπάγεται την απόρριψη της αρχής του κάθετου

διαχωρισμού της εργασίας ανάμεσα στους παραγωγούς της γνώσης και στους χρήστες (ντόπιους ή μη)– Προτείνει την συνεφέυρεση των εφαρμογών. Προτεραιότητες για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι:

- η βασισμένη στην γνώση έξυπνη ανάπτυξη και καινοτομία
- η αειφόρος ανάπτυξη (πόροι, περιβάλλον)
- η ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή

δηλαδή δίνει έμφαση στον τοπικό παράγοντα (τοπικούς φορείς, κοινωνία των πολιτών), στα δυνατά στοιχεία κάθε τόπου και στην εμπλοκή όλων των ενδιαφερομένων μερών, για τον σχεδιασμό, την τεκμηρίωση και την εφαρμογή.

<https://www.pepattikis.gr/wp-content/uploads/2015/12.pdf>

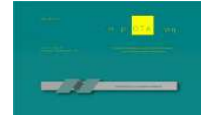
Η Λευκή Βίβλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από το 2006 με τις επικαιροποιήσεις της έως σήμερα, εισηγείται την επικοινωνία των ευρωπαϊκών αλλά και όλων των θεσμών με τους πολίτες για την ενημέρωση και

την έκφρασή τους, με εργαλεία διαβούλευσης, φόρουμ πολιτών, προσπελάσιμα θεσμικά όργανα, δικτύωσεις, ψηφιακώς συνδεδεμένες βιβλιοθήκες που θα λειτουργούν ως κέντρα πληροφόρησης και μάθησης ώστε όλοι οι πολίτες να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στις τεχνολογίες της πληροφορίας και την σχετική ενημέρωση, καθώς και άλλα μέσα. Κηρύσσει πως μια σωστή αμφίδρομη επικοινωνία μεταξύ πολιτών και θεσμών έχει ουσιαστική σημασία σε μια υγιή δημοκρατία.

https://ec.europa.eu/greece/news/2017_2704_white_paper_koinwniki_diastash_el

Εθνική Πινακοθήκη – Ψηφιακά εργαλεία

Η Εθνική Πινακοθήκη της Ελλάδας αποτελεί έναν κεντρικό φορέα πολιτισμού, ο οποίος πρωτοπορεί. Το ψηφιακό υλικό που διαθέτει είναι τεράστιο, είναι εθνικής και υπερεθνικής σημασίας. Ταυτόχρονα είχε υπάρξει επιτυχημένα ένα μέσον συνεχούς ανανέωσης της επικοινωνίας με το κοινό της, ακόμη και στη –σχετικά- ανενεργή

περίοδο που είχε διανύσει, πριν ολοκληρωθούν οι εργασίες στέγασής της στο νέο πολυλειτουργικό κτίριο-έδρα της.

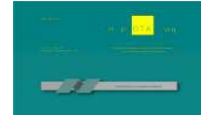
Άλλωστε, η Εθνική Πινακοθήκη έχει από πολλών ετών χρησιμοποιήσει με καινοτόμο τρόπο ποικίλα από τα ψηφιακά εργαλεία που πρότεινε η τεχνολογία για όλους τους θεσμικούς ρόλους της: εκθέσεις, ενημέρωση, εκπαίδευση, έρευνα, τεκμηρίωση, αρχειοθέτηση, επικοινωνία, ξεναγήσεις, γνωριμία με την πόλη, ένταξη σε ευρωπαϊκές πλατφόρμες και επικοινωνία, εξίσου με το διεθνές κοινό όπως με το τοπικό.

Η χρήση ψηφιακών εφαρμογών τα τελευταία χρόνια είναι όρος απαραίτητος για τη συνολική εκπλήρωση των σκοπών κάθε θεσμού, και ειδικά στο χώρο του πολιτισμού, όπου το κοινό είναι ευρύ, και απαιτεί πλούσιες πληροφορίες. Οι θεράποντες θεσμοί του μέσω αυτών των εφαρμογών έχουν τη δυνατότητα να διαλειτουργούν και να εμπλουτίζουν τη γνώση με τον δικό τους θησαυρό πληροφοριών. Με αυτόν τον τρόπο παράλληλα ενισχύουν το σύστημα των ανοιχτών δεδομένων που εξυπηρετεί τον

εκδημοκρατισμό της γνώσης με την απουσία αποκλεισμών οποιουδήποτε κοινού.

Άρα συντρέχουν όλοι οι λόγοι για να είναι ο κοινωνικός παράγοντας ακόμη πιο βασικός στη διαμόρφωση της ανανεωμένης φυσιογνωμίας της Εθνικής Πινακοθήκης και του νέου σχεδιασμού της λειτουργίας της, δίνοντας νέες μορφές σε αυτή τη διάδραση.

Τον Ιούνιο 2017 πραγματοποιήθηκε ερευνητική εργασία σχετικά με την χρήση ψηφιακών εφαρμογών για την ολοκληρωμένη εκπλήρωση των σκοπών των θεσμών πολιτισμού, μέσω της χρήσης ανοιχτών δεδομένων, και ειδικά σε φορείς με έδρα επί πολιτιστικών διαδρομών της πρωτεύουσας. Σημαντικό εξ αυτών είναι το SearchCulture.gr του ΕΚΤ, ο Εθνικός Συσσωρευτής Ψηφιακού Πολιτιστικού Περιεχομένου για τη συγκέντρωση και διάθεση του ψηφιακού πολιτιστικού αποθέματος που παράγεται από φορείς με δημόσια χρηματοδότηση και στο οποίο συμμετέχει με συνεχή και πλούσια παρουσία η Εθνική Πινακοθήκη και Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου.

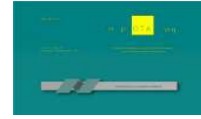
Αρκετά νωρίς, τον Ιούνιο 2017, στο SearchCulture.gr, ήταν διαθέσιμα περί τα 160.000 ψηφιακά τεκμήρια για τον ελληνικό πολιτισμό (επικαιροποίηση Νοέμβριος 2022: διαθέσιμα 836.584 τεκμήρια περιεχομένου). Η Εθνική Πινακοθήκη ήταν από τις 13 καταχωρήσεις θεσμών εντός του Δήμου Αθηναίων, σε σύνολο 43 στην επικράτεια. Στο Αποθετήριο είχε περιληφθεί το 56,23% των έργων των συλλογών της Εθνικής Πινακοθήκης (11.246 από τα περίπου 20.000 έργα). Κάλυπτε δε το 6,95% των συνολικών καταχωρήσεων στο Αποθετήριο SearchCulture.gr.

Η ψηφιακή νέα Εθνική Πινακοθήκη (2021) αναβάθμισε τις υπηρεσίες της προς το κοινό. Το έργο αφορά σε καινοτόμες τεχνολογίες αιχμής υψηλών απαιτήσεων, για την προβολή των θησαυρών της και ταυτόχρονα για μία σύγχρονη επικοινωνιακή πολιτική, που θέτει στο επίκεντρο την τέχνη τόσο για τους πολίτες όσο και για το τουριστικό κοινό. Στόχος της Εθνικής Πινακοθήκης είναι να παρακινείται το ενδιαφέρον των απλών επισκεπτών, των ειδικών επιστημόνων αλλά και των μαθητών, με

κάτι νέο σε κάθε επίσκεψη, επαυξάνοντας την γνώση με νέα στοιχεία και δεδομένα.

Εφαρμόζοντας τις επιταγές της σύγχρονης μουσειολογικής πρακτικής και την εθνική ψηφιακή στρατηγική, στόχος είναι η βιωματική εμπειρία, η αίσθηση του πολίτη ότι συμμετέχει στην αφήγηση μέσω της διάδρασης και των αισθήσεων, και μέσω τεκμηρίωσης, αποκτώντας μια ολιστική και συνθετική αντίληψη για την Τέχνη το Ελληνικού Πολιτισμού κατά την διάρκεια του 19ου αιώνα και μέχρι τις αρχές το 21ου αιώνα.

Εικονότοιχοι και οθόνες διαφόρων τύπων, έξυπνα καθιστικά (δυνατότητα ιδιωτικότητας/ανάπτυξης κοινωνικότητας), οπτικοακουστικά συστήματα, ασύρματα δίκτυα, αμφιθέατρο με σύγχρονο συνεδριακό και προβολικό εξοπλισμό, E-shop, ψηφιακός ξεναγός για έξυπνες συσκευές iOS και Android, νέος ιστότοπος με διαδραστικότητα, ευχρηστία, δυνατότητα έξυπνης αναζήτησης, προσωποποίηση πληροφορίας, δυναμικό περιεχόμενο και χρήση rich media εφαρμογών, για την ολοκληρωμένη πολιτιστική εμπειρία και την εύκολη πρόσβαση, και με

ιδιαιτερότητες για χρήστες ΑμεΑ, πολυμεσικές υπηρεσίες για παραγωγές βίντεο, πολυμεσικές πλατφόρμες, 3D μοντέλο των εκθεσιακών χώρων, εικονική περιήγηση, ψηφιοποίηση επιλεγμένων έργων σε υψηλή ανάλυση, υπηρεσίες ερμηνείας, data center και data storages, Cloud Computing, servers, help desk, δίκτυα με ασφάλεια και αξιοπιστία.

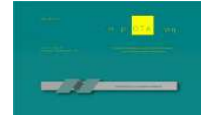
Το νέο αστικό τοπίο στην Ελλάδα και ειδικά στην Αθήνα, οφείλει να αναδεικνύει τον Πολιτισμό ως πόλο έλξης και ανάπτυξης. Με τους κορυφαίους σημασίας θησαυρούς που διαθέτουν οι πολιτιστικοί θεσμοί, με την κατανόηση και εκτίμησή τους, θα διατηρηθούν οι ποιότητες του προηγμένου πολιτισμού και θα σφυρηλατείται θετική συνείδηση σε δύσκολους καιρούς.

Νέες λειτουργίες και αλληλεπιδράσεις στο κοινωνικό και χωρικό επίπεδο με αφορμή το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος

Στις παρυφές του Δήμου της Καλλιθέας και στο ακροτελεύτιο όριο του διαγραφόμενου πολιτιστικού άξονα της Λ. Συγγρού προς τη θάλασσα της αθηναϊκής μητρόπολης, έχει

εγκατασταθεί το εμβληματικό λόγω μεγέθους αλλά και εξαιρετικών λειτουργιών Κέντρο Πολιτισμού του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, εν ενεργεία από το 2017. Η συνολική του εγκατάσταση έχει κάνει σημαίνουσα αίσθηση στη ζωή του Δήμου Καλλιθέας αλλά φυσικά και στο ευρύτερο χωρικό επίπεδο της πρωτεύουσας. Άμεσα άλλαξε πολλές από τις δραστηριότητες, τις λειτουργίες και τη μορφή της περιοχής, εφαρμόζοντας καινοτομικές προτάσεις αναψυχής και πολιτισμού, στοχεύοντας στην επικοινωνία και με τους κατοίκους όσο και με ευρύτερες περιοχές, με ποικίλους τρόπους, έχοντας και πλήθος δυνατότητες να αποτελέσει διεθνή πόλο έλξης και να παραδοθεί με πληρότητα στο Ελληνικό Δημόσιο όπως ορίζει και η Σύμβαση δημιουργίας του.

Τον Σεπτέμβριο του 2017, λίγους μήνες μετά την έναρξη λειτουργίας του ΚΠΙΣΝ (παράδοση στον Ελλ. Δημόσιο τον Φεβρουάριο 2017), τέθηκε ερευνητικά το ερώτημα με ποιους τρόπους επικοινωνεί και αλληλεπιδρά το ΚΠΙΣΝ με την τοπική κοινωνία αλλά και υπερτοπικά. Τα παραπάνω έγινε προσπάθεια να καλυφθούν όσο το δυνατόν με το

διαθέσιμο υλικό, δεδομένης της σύντομης διάρκειας της κανονικής λειτουργίας του ΚΠΙΣΝ έως τότε. Στον βαθμό που γνωρίζουμε, πρόκειται για την πρώτη έρευνα για το σχετικό αποτύπωμα της λειτουργίας του ΚΠΙΣΝ που διενεργήθηκε.

Σύμφωνα με το Όραμα του Ιδρύματος, το ΚΠΙΣΝ σχεδιάστηκε ως πολυλειτουργικός χώρος πολιτισμού, παιδείας και διασκέδασης. Στόχος του Ιδρύματος είναι να καλλιεργείται η έννοια της παιδείας, του πολιτισμού και της βιωσιμότητας, καθότι τοποθετεί αυτές τις αρχές ως τις βασικές προϋποθέσεις για την ενίσχυση της δυναμικής προοπτικής της πόλης και των ανθρώπων της και για την ενσωμάτωσή τους στον εικοστό πρώτο αιώνα και σε ένα παγκόσμιο πλαίσιο.

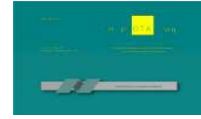
Η Καλλιθέα είναι ιδιαίτερα πολυπληθές νότιο προάστιο των Αθηνών, αποτελούμενο από μικροαστικά και μεσοαστικά στρώματα. Η έρευνα θεώρησε ότι χρειάζονται αρκετοί ελεύθεροι δημόσιοι χώροι και χώροι πρασίνου που να δίνουν τη δυνατότητα της ηρεμίας, της διαφυγής και της αναψυχής, και επιπλέον να ανοίγουν

ευκαιρίες οικονομικών δραστηριοτήτων και αύξησης εισοδημάτων.

Πράγματι, από τις παραπάνω προϋποθέσεις έπασχε ο Δήμος της Καλλιθέας, γεγονός που βλέπουμε να διατυπώνεται ρητά και εναγωνίως σε αρθρογραφία και μελέτες, καθώς και σε έγγραφα του Δήμου τα μόλις προηγούμενα χρόνια, καθώς η πόλη οδηγούνταν σε μαρασμό.

Ο Δήμος Καλλιθέας, όπως και πολλοί πολίτες και επιχειρηματίες, υποδέχθηκαν πολύ θετικά τη δημιουργία του ΚΠΙΣΝ στο παραλιακό μέτωπο της συνοικίας. Θεώρησαν ότι θα αποτελέσει πόλο έλξης αξιοσημείωτου αριθμού επισκεπτών προς την περιοχή τους, ιδιαίτερα θα έλξει τον τουρισμό, αλλά και θα αποτελέσει αιτία ή παράγοντα αναβάθμισης των υποδομών ποιότητας ζωής που εξυπηρετούν τους δημότες.

Από την Συμφωνία μεταξύ του Ιδρύματος και του Ελληνικού Δημοσίου οριζόταν η ανταπόδοση της συνεργασίας προς τον Δήμο Καλλιθέας με τη δωρεά τμήματος του συνολικού οικοπέδου του παλιού Ιπποδρόμου και την χορήγηση των δαπανών για την κατασκευή ενός Δημοτικού Πάρκου Αθλητισμού και

Αναψυχής που συνδέεται τοπογραφικά και σχεδιαστικά με το ΚΠΙΣΝ, στα 30.000m² από τα 240.000m², το οποίο ολοκληρώθηκε το 2013 και παραδόθηκε στο Δήμο Καλλιθέας. Στις εγκαταστάσεις του περιλαμβάνονται κολυμβητήριο ολυμπιακών διαστάσεων, παιδική πισίνα, γήπεδο ποδοσφαίρου, παιδική χαρά, καθώς και κτιριακά συγκροτήματα υποστηρικτικών εγκαταστάσεων όπως αναψυκτήριο κλπ.

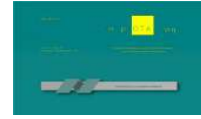
Επίσης, έχουν οριστεί θεσμικοί όροι και συμβατικά δεδομένα που μορφοποιούν τη σχέση του ΚΠΙΣΝ με τον Δήμο της Καλλιθέας, και κυρίως ότι ο εκάστοτε Δήμαρχος Καλλιθέας μετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΚΠΙΣΝ. Επίσης, ο Δήμος έχει δικαίωμα χρήσης αιθουσών του Κέντρου για την διενέργεια δημοτικών εκδηλώσεων, φεστιβάλ κλπ.

Όλες οι εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα στο Πάρκο του ΚΠΙΣΝ προσφέρονται δωρεάν. Ο σκοπός αυτού, όπως το ίδιο το Ίδρυμα δηλώνει, είναι η πυκνή συμμετοχή πολιτών-επισκεπτών, ώστε να διαμορφώσουν από κοινού την Ταυτότητά του.

Μία από τις τρεις βασικές συνιστώσες δομές του ΚΠΙΣΝ είναι η

Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (ΕΒΕ). Μέσω μίας νέας αντίληψης και με την χρήση της νέας τεχνολογίας η ΕΒΕ στη νέα της έδρα διευρύνει τις δραστηριότητές της και τους δημόσιους τρόπους χρήσης του πολύτιμου υλικού της με καινοτόμες μεθόδους συντήρησης και ψηφιοποίησης. Τα δωρεάν, και ενίοτε συνεργατικά, εκπαιδευτικά και πολιτιστικά προγράμματα που αφορούν σε διαφορετικές ηλικίες και θεματικές, εκτυλίσσονται στο δημόσιο χώρο της Εθνικής Βιβλιοθήκης αλλά και τον φυσικό χώρο του Πάρκου.

Η νέα Εθνική Λυρική Σκηνή (ΕΛΣ) έχει πολυλειτουργικές δυνατότητες για παραστάσεις και άλλες πολυμεσικές εφαρμογές. Η κύρια αίθουσα είναι ισάξια των μεγαλύτερων λυρικών θεάτρων της Ευρώπης, με σπουδαίες τεχνικές καινοτομίες. Το νέο κτίριο δίνει τη δυνατότητα να ενισχυθούν τα εκπαιδευτικά προγράμματα της ΕΛΣ με περισσότερα σεμινάρια, διαλέξεις και άλλες εκδηλώσεις. Με τη χρήση της νέας τεχνολογίας και του διαδικτύου δύναται να παρουσιάζει παραγωγές σε άλλες πόλεις της Ελλάδας αλλά και στο Πάρκο του ΚΠΙΣΝ.

Το ΚΠΙΣΝ και ο εξοπλισμός του έχουν σχεδιαστεί και κατασκευαστεί με βάση τις αρχές της αειφόρου δόμησης και της οικολογίας, λαμβάνοντας και αντίστοιχες διακρίσεις, και περιλαμβάνει δραστηριότητες με αυτόν τον προσανατολισμό. Ο Κήπος, που αποτελεί την Πράσινη στέγη των κτιρίων, καταλήγει στον Φάρο για εστίαση και αναψυχή, με εκπληκτική θέα προς την Αθήνα και την Ακρόπολη. Το Πάρκο και οι πλήθος δραστηριότητες που εκτυλίσσονται εκεί συνδέονται με την παρακείμενη Εσπλανάδα και το Κανάλι. Είναι ένας ζωντανός θύλακας μεσογειακής φύσης, πρασίνου και μεταφορική συνέχεια της θάλασσας, αναγκαίος πνεύμονας για την πόλη της Αθήνας, με τους λιγότερους κατά κεφαλήν χώρους πρασίνου στην Ευρώπη.

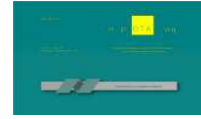
Και από το μέγεθος του Έργου και της συνολικής εγκατάστασης, αλλά κυρίως από τους ενσωματωμένους θεσμούς του, αντιλαμβανόμαστε για το ΚΠΙΣΝ την απόκτηση σημασίας εμβληματικού τοποσήμου, και σίγουρα με εθνική εμβέλεια, με καινοτομικό χαρακτήρα:

Τα προγράμματά του περιλαμβάνουν πρωτότυπες και πρωτοποριακές εκδηλώσεις, δωρεάν προγράμματα γυμναστικής, χορού, εικαστικά εργαστήρια, δραστηριότητες, παιχνίδια κλπ, που χαρακτηρίζονται από ποιότητα και παροχή πολιτισμικής παιδείας.

Εξετάστηκε το Πρόγραμμα Εκδηλώσεων για το μήνα Σεπτέμβριο 2017 φτιάχνοντας μία Βάση Δεδομένων και καταλήγοντας σε κάποια ενδεικτικά συμπεράσματα.

Μεγάλο μέρος των προγραμμάτων ήταν ειδικά για τα παιδιά. Μέρος των προγραμμάτων για ενηλίκους αφορούσε στα άτομα +65 (ηλικιωμένους). Στα προγράμματα των ενηλίκων τα περισσότερα μπορούσαν να τα παρακολουθήσουν όλοι.

Το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος των προγραμμάτων απευθυνόταν στο ευρύ κοινό, διατηρώντας σταθερά αξιολογες επιλογές. Το ποσοστό των εξειδικευμένων θεαμάτων και δραστηριοτήτων αξιολογήθηκε ως αναγκαίο για ένα Κέντρο που προωθεί τον πολιτισμό, και την εκπαίδευση και αναβάθμιση του κοινού, χωρίς να ήταν

απαγορευτική η παρακολούθηση από ένα λιγότερο εξειδικευμένο κοινό.

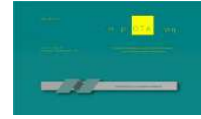
Τα είδη των εκδηλώσεων του ΚΠΙΣΝ εμφάνιζαν την επιλογή της εξυπηρέτησης αναγκών και της επιμόρφωσης και αναψυχής των κατοίκων, και ειδικά της περιοχής (πολλά προγράμματα γυμναστικής, εκδηλώσεις για όλη την οικογένεια, εκμάθηση υπολογιστών σε ηλικιωμένους κ.α.), με κριτήρια που εξασφαλίζουν την ποιότητα κι όχι την υπερβολική μαζικότητα. Παρατηρούμε ότι η παρακολούθηση του «ρεύματος της εποχής» όπως πχ τηλεοπτικές μόδες γίνεται με τρόπο αναβαθμισμένο και βελτιωμένο.

Με συνεντεύξεις σε στρωματοποιημένο τυχαίο δείγμα επισκεπτών του ΚΠΙΣΝ σε συγκεκριμένη ημερομηνία (21/09/2017, απόγευμα) και με διασπορά ώρας (ανά 5'), καταγράφηκαν τα παρακάτω (σκοπίμως δεν προσεγγίστηκαν τουρίστες, καθώς αποτελούν ομάδα που χρειάζεται διαφορετική προσέγγιση):

1. Άμεση σχέση με την περιοχή (Καλλιθέα και όμοροι Δήμοι), είτε λόγω κατοικίας είτε λόγω εργασίας, είχε το 60%. Όσοι ειδικά

προέρχονταν από την Καλλιθέα ήταν το 33,3%. Καθαρά υπερτοπικής προέλευσης επισκέπτες ήταν το υπόλοιπο 40%.

2. Οι επισκέπτες που έχουν άμεση σχέση με την περιοχή επισκέπτονταν το ΚΠΙΣΝ με συχνότητα 100% τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα, και ορισμένοι συχνότερα. Ειδικά οι κάτοικοι της Καλλιθέας επισκέπτονταν το ΚΠΙΣΝ περισσότερες φορές μέσα στην εβδομάδα. Οι υπερτοπικοί με πολύ μικρότερη συχνότητα, το 100% από ορισμένες φορές τον μήνα έως και καθόλου για ορισμένους μήνες.
3. Οι συνήθειες επισκέψεις στο ΚΠΙΣΝ για τους «τοπικούς» γίνονταν κατά πλειοψηφία για τα παιδικά προγράμματα, για προγράμματα γυμναστικής και για βόλτα-εστίαση-αναψυχή, ενώ για τους «υπερτοπικούς» κυρίως για βόλτα-εστίαση-αναψυχή, λιγότερο για συναυλίες, και ελάχιστα για προγράμματα

γυμναστικής-ευεξίας, ταινίες, παιδικά προγράμματα και για την όπερα.

Το πρόβλημα στην πρόσβαση τον Σεπτέμβριο 2017 ήταν ένα σημαντικό αρνητικό σημείο, όμως σύντομα άνοιξαν τα μεγάλα parking του χώρου. Σήμερα, εξακολουθεί το σημείο να μην εξυπηρετείται με το βασικότερο μέσον σταθερής τροχιάς, το Μετρό.

Η κοινωνικοοικονομική κατάπτωση στη χώρα μας επιτάσσει την αναστροφή του κλίματος, την ενεργή παρουσία, την επιμελή διατήρηση, και την επαύξησή αν είναι δυνατόν του πολύτιμου υλικού των μουσείων, των συλλογών, των πολιτιστικών φορέων, τις καινοτόμες δράσεις και εκδηλώσεις τους, τη δημόσια προβολή τους, ώστε οι θεσμοί αυτοί να μετασχηματιστούν διαλεκτικά σε καίριους αστικούς συντελεστές κοινωνικής συνοχής και εξέλιξης.

Οι πόλεις μας πρέπει να αντιμετωπιστούν ολιστικά ώστε να καταστούν ακόμη πιο ελκυστικές.

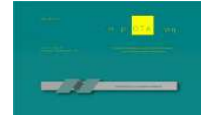
Να αναφέρω την τοποθέτηση της Άννας Καφέτση, δημιουργού και έως το

2014 Διευθύντριας του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης:

«Θέλουμε να δημιουργηθεί ένας απολαυστικός περίπατος, που θα διασχίζει το Κουκάκι, συνδέοντας το ΕΜΣΤ με το Μουσείο Ακρόπολης. Επιθυμούμε να κάνουμε ένα άνοιγμα στην κοινότητα· να φέρουμε κοντά τα σχολεία της περιοχής και τους κατοίκους, που έχουν ζήσει και την ιστορία του Φιξ» ... «Η σύγχρονη τέχνη ξέρει να αναδεικνύει τις ιδιαιτερότητες μιας περιοχής και να δίνει σε αυτές μια άλλη διάσταση»...

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Γιακουβάκη, Ζ, 2021, «Καινοτομία, μία πρόκληση για την Δημόσια Διοίκηση και τον Πολιτισμό. Θετικές πρακτικές και προτεραιότητες για την δημοκρατία και την ανοικτότητα», Εισήγηση στην Ημερίδα «Νέες προκλήσεις στην Δημόσια Διοίκηση και τον Πολιτισμό» του Πανελληνίου Συλλόγου Πτυχιούχων

- Διοικητικών του ΥΠΠΟΑ, Μέγαρο Μουσικής Αθηνών
- Γιακουβάκη, Ζ, 2017, «Πλατφόρμες διαχείρισης και διάθεσης Ανοικτών δεδομένων για τον Πολιτισμό- Αποθετήριο "SearchCulture" του ΕΚΤ, Α) Λεωφ. Βασ. Σοφίας -Περίπτωση: Εθνική Πινακοθήκη Β) Λεωφ. Συγγρού», ΕΜΠ
 - Γιακουβάκη, Ζ, 2017, «Νέες λειτουργίες και αλληλεπιδράσεις στο κοινωνικό και χωρικό επίπεδο, με αφορμή το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος», ΕΜΠ
 - Ομαδική εργασία: Αλεξίου Ε., Βασιλάκη Ε., Γιακουβάκη Ζ., Δερδεμέζη Β., Λατινοπούλου Μ., Μπουλουγούρα Κ., 2017, «Κοινωνικές αλληλεπιδράσεις των Νησίδων Πολιτισμού με το αστικό περιβάλλον τους. Προσωπική Έρευνα: Μορφές πολιτιστικής συνύπαρξης στο Κουκάκι και κοινωνικά ζητούμενα. Περίπτωση κολεκτίβας εργασίας «Το Παγκάκι», ΕΜΠ
 - Γιακουβάκη, Ζ, 2017, «Εγχειρήματα Κ.Α.λ.Ο., Κοινά και Πολιτισμός σε συνοικία του Αθηναϊκού κέντρου – Κουκάκι», ΕΜΠ

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Γιοβανόπουλος Χρήστος (2022): Πρόγραμμα Cultural H.ID.RA.N.T. - Δήμος Χαλανδρίου , Όπου η ιστορία, η καινοτομία και η συμμετοχή των κατοίκων συνεργούν,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρωΤΑση», 7 (41), σελ. 634- 642

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Πρόγραμμα Cultural H.ID.RA.N.T. - Δήμος Χαλανδρίου Όπου η ιστορία, η καινοτομία και η συμμετοχή των κατοίκων συνεργούν

Γιοβανόπουλος Χρήστος

Σύμβουλος στο πρόγραμμα Cultural H.ID.RA.N.T.-U.I.A.

Υποψήφιος διδάκτωρ Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας, Vrije Universiteit Amsterdam
στο πεδίο «Υποδομές και Κοινωνική Αλληλεγγύη».

Η τοπική αυτοδιοίκηση θα μπορούσε πράγματι να αποτελεί πρόσφορο πεδίο για την προώθηση καινοτόμων δράσεων. Για έναν και απλό λόγο που δηλώνει ο ίδιος ο ορισμός της: γιατί είναι «τοπική» και «αυτοδιοίκηση». Για το γεγονός δηλαδή ότι είναι ο πολιτειακός φορέας και θεσμός διακυβέρνησης που (θα έπρεπε να) βρίσκεται πιο κοντά στον πολίτη, ή ορθότερα στους κατοίκους κάθε περιοχής, αξιοποιώντας ενδογενείς πόρους. Βέβαια οι καινοτομίες των δύο τελευταίων μεταρρυθμίσεων του χάρτη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη χώρα μας έχουν συντελέσει ώστε να γίνει και

λιγότερο τοπική και λιγότερο αυτοδιοικούμενη.

Η αναφορά γίνεται όχι για να εντυφλήσουμε στο κομβικό αυτό ζήτημα, δεν είναι της παρούσης, αλλά γιατί σχετίζεται με τη βασική φιλοσοφία καινοτομίας που διαπερνά [το πρόγραμμα Cultural HIDRANT](#) του Δήμου Χαλανδρίου. Που δεν είναι άλλη από τη διαμόρφωση όρων και την προώθηση συμμετοχικών και συνεργατικών τρόπων λειτουργίας και διακυβέρνησης αστικών και φυσικών πόρων και υποδομών. Αυτό το πνεύμα διακατέχει το πρόγραμμα αστικών

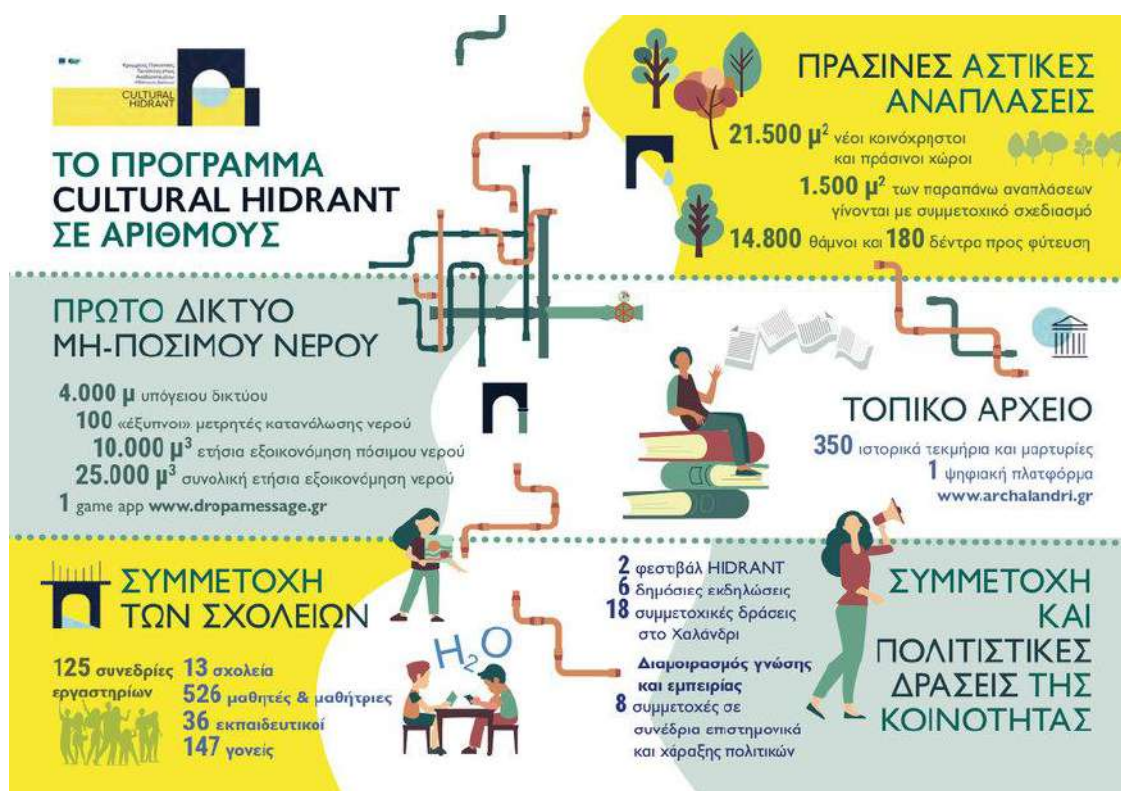

καινοτομιών Cultural HIDRANT από την αρχή της σύλληψης του μέχρι το στόχο τα παραγόμενα του προγράμματος να τα διαχειρίζονται οι πολίτες μέσα από νέου τύπου συμμετοχικούς θεσμούς.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή.

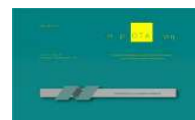
Αντικείμενο του προγράμματος Cultural H.ID.RA.N.T. είναι η ανάδειξη, αναζωογόνηση και επανεισαγωγή του Αδριάνειου Υδραγωγείου, σαν

αρχαιολογικού μνημείου και τοπόσημου στην πόλη, σαν φορέα πολιτισμού και (τοπικής) ιστορίας, σαν ενεργού ακόμα υδάτινου φυσικού πόρου και υποδομής. Το έργο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Urban Innovative Actions (UIA, Αστικών Καινοτόμων Δράσεων) του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF), με συνολικό προϋπολογισμό τέσσερα περίπου εκατομμύρια ευρώ και διάρκεια τριών χρόνων (Ιούνιος 2020 – Ιούνιος 2023).

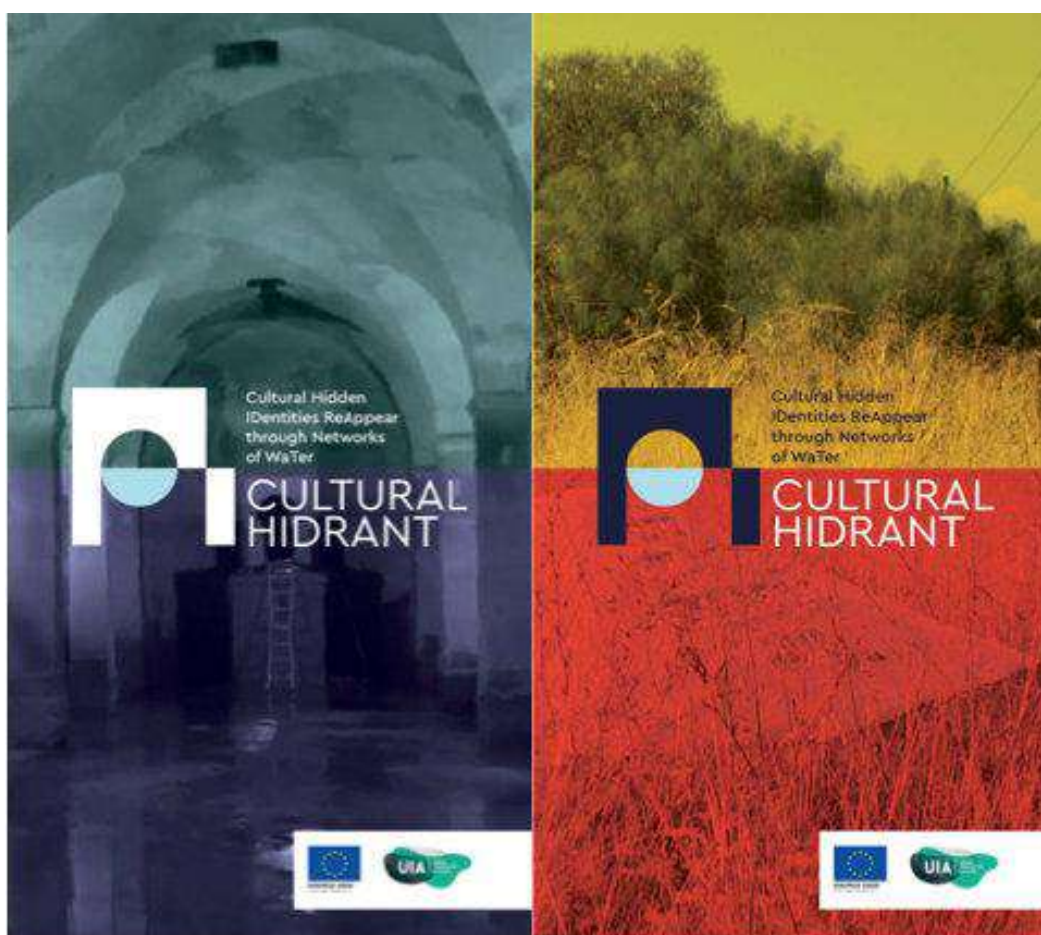
Η πρόταση Cultural HIDRANT (CH) του Δήμου Χαλανδρίου, ήταν μία από τις 11 που επιλέχθηκαν από το UIA να

χρηματοδοτηθούν ανάμεσα στις 222 που κατατέθηκαν. Αν και ο Δήμος Χαλανδρίου έχει τη συνολική εποπτεία

και ευθύνη για το πρόγραμμα, η πρόταση συνδιαμορφώθηκε με 7 ακόμη εταίρους του CH: την ΕΥΔΑΠ, τον Συνεταιρισμό Εργαζομένων Commonspace, το αρχιτεκτονικό γραφείο Θ. Παπαγιάννης & Συνεργάτες, το Μεσογειακό Ίδρυμα για την Φύση και τον Άνθρωπο (MedINA), την Όχι Παίζουμε - Urban Dig, την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ανατολικής Αττικής και το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πάντειου Πανεπιστημίου και με τη συμβολή δύο τοπικών

συλλογικοτήτων του Συλλόγου Προστασίας Περιβάλλοντος και Ρεματιάς και της Ομάδας Προφορικής Ιστορίας του Δήμου Χαλανδρίου. Εκτός από τις δύο αυτές συλλογικότητες του Χαλανδρίου, που συμμετέχουν από την αρχή, με το πρόγραμμα έχουν συνεργαστεί επίσης 12 σχολεία της περιοχής – από νηπιαγωγεία μέχρι λύκεια-, σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων όπως και άλλοι σύλλογοι και ιδρύματα της περιοχής.

Βασική φιλοσοφία και στόχος του προγράμματος είναι η επανένταξη του Αδριάνειου Υδραγωγείου σε όλες του τις διαστάσεις στην καθημερινή ζωή και τον αστικό ιστό της πόλης. Η προσέγγιση αυτή διαφέρει από την απλή ανάδειξη του Αδριάνειου Υδραγωγείου σαν μνημείου για τουριστική ατραξιόν και πόλο έλξης επισκεπτών στην πόλη. Αντίθετα οι **αστικές αναπλάσεις** που θα γίνουν, οι μεγαλύτερες στο Χαλάνδρι μέχρι στιγμής συνολικής έκτασης 21.500 μ², αποσκοπούν στη βελτίωση της ζωής των κατοίκων του Χαλανδρίου μέσω: α. δημιουργίας νέων κοινόχρηστων πράσινων χώρων, β. επέκτασης της πράσινης ζώνης και περιπατητικής διαδρομής της Ρεματιάς, γ. σύνδεσης της περιοχής του Συνοικισμού με το κέντρο της πόλης μέσω μίας συνεχούς ζώνης πεζοπορίας, δ. χρήσης του υγρού και πράσινου στοιχείου για τη δημιουργία μικροκλίματος -συμβολή στην αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Επίσης η **ιστορική ανάδειξη** του (αφανούς, καθ' ότι υπόγειου) Αδριάνειου Υδραγωγείου, επεκτείνεται πέρα από τον χαρακτήρα του σαν αρχαίο μνημείο. Προσεγγίζεται ως συλλογική κληρονομιά μέσα από την καταγραφή της παρουσίας του στην πρόσφατη και παλαιότερη ζωή του Χαλανδρίου και των σχέσεων των

κατοίκων της πόλης με αυτό. Στο πλαίσιο του Cultural HIDRANT και με συμμετοχή της Ομάδας Προφορικής Ιστορίας και των πολιτών του Χαλανδρίου, επιστημονικών φορέων και ειδικών δημόσιων υπηρεσιών, έχει συσταθεί, υπό την επίβλεψη του MedINA, ένα ψηφιακό Τοπικό Αρχείο. Το www.archalandri.gr φιλοξενεί τεκμήρια και αρχειακό υλικό με αφηγηριακούς άξονες την ιστορία του Αδριάνειου Υδραγωγείου και της υδροδότησης της περιοχής, όπως και μαρτυρίες των Χαλανδραίων για τη σχέση τους με το ρωμαϊκό αυτό μνημείο αλλά και με το στοιχείο του νερού στη ζωή τους στην πόλη τους.

Επιπλέον, το Αδριάνειο Υδραγωγείο **επαναξιοποιείται σαν υδάτινος πόρος** και υποδομή. Το αρχαίο αυτό ρωμαϊκό έργο αν και εγκαταλειμμένο είναι ακόμα ενεργό όσον αφορά την ικανότητα συλλογής - μέσω υδρομάστευσης- και τροφοδότησης με νερό για, μη πόσιμες, χρήσεις. Αυτή τη στιγμή το νερό του πάει χαμένο καταλήγοντας στο αποχετευτικό δίκτυο και από εκεί στη θάλασσα. Στα πλαίσια του Cultural HIDRANT δημιουργείται, σε συνεργασία με την ΕΥΔΑΠ, το πρώτο δίκτυο μη-πόσιμου νερού στην Ελλάδα μήκους 4 χιλιομέτρων. Το δίκτυο αυτό θα καλύπτει ανάγκες του Δήμου Χαλανδρίου, αλλά θα

είναι διαθέσιμο και στους κατοίκους του. Κάτι που αποτελεί Ευρωπαϊκή καινοτομία. Η διάθεση του «Αδριάνειου» νερού θα γίνεται με δύο τρόπους: είτε με απευθείας σύνδεση με το νέο υπόγειο δίκτυο, είτε, για όσους διαμένουν μακριά από αυτό μέσω δημοτικών υδροφόρων που θα διανέμουν το νερό.

Με την αξιοποίηση του νερού για πρώτη φορά μετά το μεσοπόλεμο (και την έναρξη λειτουργίας του σύγχρονου συστήματος ύδρευσης Αθηνών – Πειραιώς) ξανα-αξιοποιούνται τα υπόγεια ύδατα της μητροπολιτικής Αθήνας. Τα οφέλη είναι πολλαπλά. Η εξοικονόμηση σε νερό υπολογίζεται βάση μετρήσεων σε 15.000 μ³ πόσιμου νερού και 25.000 μ³ νερού συνολικά. Οι ποσότητες αυτές σημαίνουν επίσης σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας που απαιτείται για την άντληση, επεξεργασία και μεταφορά πόσιμου νερού (από Μόρνο και/ή Μαραθώνα) που μπορεί να αντικατασταθεί από νερό από το Αδριάνειο. Μία τέτοια μετάβαση, ενθαρρύνεται επίσης και με την εγκατάσταση 100 έξυπνων μετρητών όπου οι χρήστες «Αδριάνειου» νερού, θα μπορούν να γνωρίζουν τι πόσιμο νερό

αντικαθιστούν με μη-πόσιμο και άρα ποιο το όφελος τους, το οποίο θα μεταφράζεται και σε οικονομικό, μια που η κοστολόγηση του μη-πόσιμου θα είναι χαμηλότερη. Αυτή η τεχνικού τύπου καινοτομία στην αξιοποίηση του Αδριάνειου, συμβάλλει σημαντικά στην προώθηση πολιτικών χρήσης των τοπικών φυσικών πόρων με γνώμονα τη βιωσιμότητα και την αειφορία τους, μέσα από μία λογική κυκλικής οικονομίας και καλλιέργειας συνηθειών 'ορθής' - περιβαλλοντικά και κοινωνικά- χρήσης των υδάτινων πόρων.

Η ανάπτυξη μίας περιβαλλοντικά και κοινωνικά εστιασμένης συνείδησης στην χρήση και διαχείριση των αστικών και φυσικών πόρων μίας περιοχής, και η καλλιέργεια του πολιτισμού και της καθημερινότητας που αυτό συνεπάγεται, τροφοδοτεί δύο ακόμα άξονες δράσεων του Cultural H.ID.RA.N.T. Ο πρώτος αφορά την υλοποίηση **εργαστηρίων συμμετοχικού σχεδιασμού** σε 13 σχολεία του Δήμου, ενώ ο δεύτερος την διοργάνωση ενός τοπικού φεστιβάλ. Η διενέργεια των σχολικών συμμετοχικών εργαστηρίων όχι μόνο αγκάλιασε κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα, αλλά και κάθε

πλευρά του προγράμματος. Οι (εκατοντάδες) μαθήτριες και μαθητές, αλλά και οι εκπαιδευτικοί και γονείς, που συμμετείχαν σχεδίασαν από παιχνίδια και επικοινωνιακό υλικό (βίντεο, ηχητικά σποτ, αφίσες) μέχρι την ανάπλαση και το πρασίνισμα των σχολικών τους αυλών, τις δεξαμενές που θα φιλοξενήσουν το Αδριάνειο νερό, το διάκοσμο των δημοτικών υδροφόρων, αλλά και 1500 τμ των αστικών αναπλάσεων. Η έμπρακτη αυτή συμμετοχή στα παραγόμενα του προγράμματος όχι μόνο λειτουργεί παιδευτικά καλλιεργώντας μία άλλη αντίληψη, γνώση και συμπεριφορά όσων αφορά τη διαχείριση φυσικών πόρων και του αστικού χώρου, αλλά μπορεί να επιδράσει και στην δημιουργία άλλων σχέσεων ανάμεσα στους κατοίκους και τις πολιτικές αρχές μίας κοινότητας, ενός Δήμου – όταν αυτές δίνουν χώρο στους κατοίκους να συμμετάσχουν στη διαμόρφωση των πόλεων που ζούνε, και οι τελευταίοι βλέπουν τις ιδέες και ανάγκες τους να αποτυπώνονται στο δομημένο περιβάλλον της πόλης τους.

Το **HIDRANT festival** έχει αντίστοιχα τον διπλό στόχο ανάδειξης μίας περιβαλλοντικά και κοινωνικά

δίκαιης κουλτούρας αλλά και δημιουργίας χώρων, ιδεών και καλλιτεχνικών εκφράσεων ανοιχτών στους κατοίκους του Χαλανδρίου. Το φεστιβάλ φιλοδοξεί έτσι να λειτουργήσει σαν πλατφόρμα ανάδειξης ενός πολιτισμού συμμετοχής και συνδιαμόρφωσης νέων σχέσεων με την κληρονομιά, την ιστορία και τη μνήμη της πόλης, με τους αστικούς, δημόσιους και κοινόχρηστους χώρους, με τους φυσικούς και υδάτινους πόρους της. Τα δύο τελευταία χρόνια έχει πραγματοποιηθεί, σαν ένθετο στο πετυχημένο δημοτικό φεστιβάλ Ρεματιάς, και συνδιοργανωθεί από τους εταίρους του προγράμματος, συνεργαζόμενες συλλογικότητες με αυτό, τα σχολεία του Χαλανδρίου, πολιτιστικούς και περιβαλλοντικούς συλλόγους, και καλλιτεχνικές ομάδες (όχι κατ' ανάγκην τοπικές). Ο αποκεντρωμένος χαρακτήρας του φεστιβάλ, που λαμβάνει χώρα σε διάφορες γειτονιές του δήμου μέσα σε μία συμφωνημένη χρονική διάρκεια, ενισχύει τη συμμετοχή τόσο στις δράσεις του αλλά και στη συνδιοργάνωση του. Με αυτό τον τρόπο το HIDRANT festival

λειτουργεί σαν πλατφόρμα ποικιλόμορφων (πολιτιστικά και αισθητικά) εκδηλώσεων γύρω από το θέμα των υδάτινων πόρων, του περιβάλλοντος και της ιστορίας της πόλης ενθαρρύνοντας την οικειοποίηση κοινόχρηστων δημόσιων χώρων (πάρκων, σχολικών αυλών) στις γειτονιές από συλλογικότητες των ίδιων των κατοίκων.

Όπως γίνεται κατανοητό, το Cultural HIDRANT, ακολουθεί μία διατομεακή αλλά ολοκληρωμένου τύπου προσέγγιση όσον αφορά την αναζωογόνηση του Αδριάνειου υδραγωγείου. Η υιοθέτηση και εξοικείωση με συνεργατικές και διαφανείς διαδικασίες διαβούλευσης και συν-σχεδιασμού δεν εξασφαλίζουν απλώς τη δυνατότητα εκτέλεσης ενός τέτοιου πολύ-επίπεδου έργου. Λειτουργούν και σαν δοκιμασία και πεδίο

καλλιέργειας ενός άλλου τρόπου συνεργασίας και συμμετοχής των πολιτών στη διαχείριση των αστικών, φυσικών και ιστορικών πόρων μίας πόλης σαν κοινά αγαθά. (Στο βαθμό φυσικά που αυτό είναι δυνατό με τα περιορισμένα και κυρίως περιοριστικά ισχύοντα θεσμικά πλαίσια). Στο πλαίσιο αυτό και δεδομένης της λειτουργίας του δικτύου μη-πόσιμου νερού έχουν ξεκινήσει οι διαδικασίες δημιουργίας μίας «Αδριάνειας Κοινότητας Κατοίκων Χαλανδρίου», που σκοπό και μέλημα έχει την επιστασία και βιωσιμότητα του Αδριάνειου υδραγωγείου σε όλες του τις διαστάσεις: σαν υδάτινο πόρο και υποδομή, σαν μνημείο και (ζωντανή) ιστορία, σαν αστικό περιβάλλον και κοινόχρηστο χώρο. Μέλη της κοινότητας είναι όλοι οι χρήστες του δικτύου μη-πόσιμου νερού, άλλοι ευαισθητοποιημένοι ή ενδιαφερόμενοι κάτοικοι του Δήμου, συλλογικότητες κατοίκων του Χαλανδρίου, αλλά και η ομάδα διαχείρισης του Τοπικού Αρχείου και η επιτροπή διοργάνωσης του Cultural HIDRANT.

Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι το Cultural HIDRANT αποτελεί ένα

πρόγραμμα πιλοτικού χαρακτήρα. Στο σχεδιασμό του έχει λάβει υπόψη την προοπτική της (εγκεκριμένης πλέον) Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ), υπό την αιγίδα της Περιφέρειας, για την αξιοποίηση του Αδριάνειου υδραγωγείου σε όλη του την έκταση που διαπερνά οκτώ δήμους. Έτσι ανάμεσα στα παραδοτέα του προγράμματος είναι και η σύσταση του «**Αδριάνειου Δικτύου Πολιτών και Κοινοτήτων**» με τη συμμετοχή όσων ατόμων ή συλλογικοτήτων θα ήθελαν να αναπτύξουν δράσεις γύρω από και για το Αδριάνειο υδραγωγείο. Η δημιουργία μίας ηλεκτρονικής πλατφόρμας σαν κοινή παρουσία, εργαλείο και χώρος του Δικτύου ετοιμάζεται επίσης από το Cultural HIDRANT, σε μία προσπάθεια αναζήτησης ενός μοντέλου συμμετοχής των πολιτών από το τοπικό στο διαδημοτικό επίπεδο και τους φορείς λειτουργίας και διαχείρισης για το Αδριάνειο που ετοιμάζονται.

Συνοπτικά η συμμετοχή των κατοίκων του Χαλανδρίου στα διάφορα στάδια του Cultural HIDRANT βρίσκεται στο επίκεντρο των καινοτομιών που προτείνει. Αυτή συμπεριλαμβάνει:

1. Συμμετοχικά εργαστήρια σχεδιασμού στα σχολεία της πόλης.
2. Συμμετοχή στην καταγραφή της ιστορίας και σχέσης του Χαλανδρίου με το Αδριάνειο Υδραγωγείο και δημιουργία διαχειριστικής ομάδας του Τοπικού Αρχείου, υπεύθυνης για τον εμπλουτισμό και επέκταση του με βάση τις ανάγκες και οράματα της τοπικής κοινότητας.
3. Συνδιοργάνωση του HIDRANT festival και σύσταση επιτροπής που σε συνεργασία με το Δήμο θα αναλάβει τη διοργάνωση του.
4. Τη δημιουργία της «Αδριάνειας Κοινότητας Χαλανδρίου».
5. Τη δημιουργία ενός «Αδριάνειου Δικτύου Πολιτών και Κοινοτήτων» μέσω και μίας κοινής ηλεκτρονικής πλατφόρμας.

Έτσι η καινοτομία του Cultural HIDRANT δεν περιορίζεται, και κυρίως δεν αφορά, μόνο σε τεχνικές πλευρές και/ή μεταβάσεις -όπως είναι της μοδός- περιβαλλοντικών, χωρικών ή άλλων ζητημάτων που όμως δεν αγγίζουν, αν δεν χειροτερεύουν, τις σχέσεις εξουσίας ανάμεσα σε πολίτες/κατοίκους και δημοτικές αρχές. Για να είμαστε ειλικρινείς πολλές από τις καινοτομίες διαχείρισης αστικών χώρων, φυσικών

πόρων (π.χ. αειφορία, τοπικοποίηση, κυκλική οικονομία κλπ.) στην ουσία αφορούν επανεισαγωγή σε σύγχρονες συνθήκες πατροπαράδοτων τρόπων συνύπαρξης με τη φύση και το χώρο εξοβελιστέες από λογικές μιας τεχνικής προόδου και ανάπτυξης με βάση το οικονομικό μόνο κέρδος, ώστε να πρέπει σήμερα να τις επαναανακαλύψουμε ή και επανεφεύρουμε.

Αυτό που είναι βέβαιο είναι πως η μεγαλύτερη πρόκληση των καινοτομιών μετάβασης αφορά την αλλαγή συνηθειών διαβίωσης (κατανάλωσης, παραγωγής κλπ.) και καθημερινότητας ενός κρίσιμου συνόλου κατοίκων. Έτσι ώστε η όποια παρέμβαση και αλλαγή να είναι επιτυχής, παύοντας ταυτόχρονα να είναι καινοτόμα αλλά συνήθης πρακτική. Δηλαδή σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό το κρίσιμο μέγεθος για κάθε καινοτομία, ειδικά αν μιλάμε για το πεδίο της τοπικής αυτοδιοίκησης, δεν αφορά το τεχνικό της μέρος. Αφορά κυρίως τη δημιουργία συνθηκών και όρων που ευνοούν, όχι απλά τη συναίνεση και αποδοχή, αλλά τη συμμετοχή και ενεργή δράση των κατοίκων κάθε περιοχής.

Αυτό είναι που δοκιμάζεται με το Cultural HIDRANT. Η αναγνώριση των περιβαλλοντικών, πολιτιστικών, οικονομικών, χωρικών κλπ. ωφελειών που προκύπτουν δεν νοούνται σαν, ούτε αφήνονται απλά να είναι, παράγωγα τεχν(ολογ)ικών παρεμβάσεων των ειδικών (επιστημόνων, σχεδιαστών, τεχνικών, πολιτικών). Συνοδεύονται από μία σειρά πρακτικών αλλά και στόχων που διευκολύνουν την επ-ενέργεια των πολιτών πάνω στις σχεδιαζόμενες καινοτομίες και αλλαγές. Τόσο κατά το σχεδιασμό τους όσο και, κυρίως, μετά την υλοποίηση τους, στη διαχείριση των απτών αποτελεσμάτων τους. Με αυτή την έννοια επιχειρείται να δημιουργηθούν όροι -κουλτούρα, υποστηρικτικά εργαλεία και θεσμοί- όχι απλά συμμετοχής αλλά και συνυπευθυνότητας. Αυτή είναι η μεγάλη πρόκληση και καινοτομία του Cultural HIDRANT για τους φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η διάσταση αυτή είναι που δυνητικά μπορεί να τροποποιήσει, και άρα να καινοτομεί, στη δημιουργία άλλου τύπου σχέσεων ανάμεσα σε πολίτες/κατοίκους ενός δήμου και σε θεσμούς τοπικής εξουσίας και πολιτικής ισχύος. Αλλιώς η

λογική της «υποχρεωτικής» προσαρμογής σε τεχνολογικές μεταβάσεις και καινοτομίες, ή λόγω αυτών, παρά το όποιο δίκαιο και ωφέλιμο της εφαρμογής τους (π.χ. κλιματική αλλαγή, αποτελεσματικότερη διοίκηση κλπ.) κινδυνεύουν να βιωθούν από αυτούς που θα κληθούν να προσαρμοστούν σε αυτές εχθρικά. Κινδυνεύουν να ενισχύσουν τόσο την συγκέντρωση εξουσίας όσο και την αποτοπικοποίηση των διαδικασιών λήψεων αποφάσεων με την υποταγή τους και σε τεχνικές παραμέτρους ενσωματωμένες στις εφαρμοζόμενες καινοτομίες. Άρα θα ενισχύουν ακόμα περισσότερο την απόσταση, διάχυτη δυσaréσκεια και αμφιβολία μίας διευρυνόμενης κοινωνικής πλειοψηφίας προς κάθε μορφή διοίκησης (τοπικής ή μη) και εξουσίας. Με κόστος την κοινωνική συνοχή, ισότητα, δικαιοσύνη και συμπεριληπτικότητα.

Μπορείτε να δείτε μία σύντομη παρουσίαση του Cultural H.ID.RA.N.T. εδώ <https://culturalhidrant.eu/arthra/to-cultural-h-id-ra-n-t-se-15-lepta/>

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diaplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Θωμοπούλου Βασιλική (2022): Καινοτομία, αυτοδιαχείριση, ανθρώπινη ανάπτυξη,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 643- 644

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Καινοτομία, αυτοδιαχείριση, ανθρώπινη ανάπτυξη

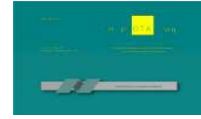
Θωμοπούλου Βασιλική

Μεταφράστρια

Κατά γενική παραδοχή η περίοδος που διανύουμε είναι μια περίοδος γενικευμένης και πολυεπίπεδης κοινωνικοοικονομικής κρίσης.

Η παρατεταμένη οικονομική ύφεση με την νεοφιλελεύθερη διαχείριση της, η κατάρρευση του κράτους πρόνοιας, η όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και η ανεπάρκεια της κεντρικής εξουσίας ανέδειξε την σημασία της αυτοδιαχείρισης και των πρωτοβουλιών από την βάση της κοινωνίας, με μια ανθρωποκεντρική και κοινοτική αντίληψη και γνώμονα τις αξίες της αλληλεγγύης, της συλλογικότητας, του σεβασμού στο φυσικό περιβάλλον.

Στην ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών εκεί που το κράτος και η αγορά αδυνατούν, με τρόπους που μετασχηματίζουν ριζικά τα κυρίαρχα πρότυπα ανάπτυξης, προτάσσοντας την συμμετοχή των ίδιων των ανθρώπων και με πλήρη και κοινωνικά δίκαιη αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων, συμπυκνώνεται η έννοια της κοινωνικής καινοτομίας. Μία έννοια και πολιτικά ριζοσπαστική, που αναφέρεται σε μια θεμελιακή κοινωνικό-οικονομική και πολιτική ανατροπή που στοχεύει στην ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών μέσα από ένα συμμετοχικό-συνεργατικό μοντέλο αυτοοργάνωσης και αυτοδιαχείρισης, αντιθετικό και σε ρήξη με τις κατεστημένες αστικές δομές διακυβέρνησης.

Η κοινωνική καινοτομία εστιάζει στα πεδία τόσο της παραγωγής-οικονομίας, όσο και της κοινωνικής αναπαραγωγής μέσα από πρακτικές συμμετοχικής, από τα κάτω διακυβέρνησης, αποσκοπώντας στην άρση των συνεπειών της περιθωριοποίησης και του αποκλεισμού των λιγότερο προνομιούχων κοινωνικών ομάδων, μέσω της βελτίωσης των όρων διαβίωσης τους και της κοινωνικής τους επανένταξης.

Οι όροι κοινωνική ή αλληλέγγυα οικονομία και καινοτομία είναι συνυφασμένες. Θεμελιώδες γνώρισμα της κοινωνικής οικονομίας είναι η συμμετοχή και η αλληλεγγύη με κύρια προτάγματα την κοινωνική δικαιοσύνη, την δικαιότερη ανακατανομή του πλούτου, την ποιότητα ζωής, τον σεβασμό στο περιβάλλον. Εμπεριέχει επίσης και την κοινωνική καινοτομία με την έννοια της θεσμικής αναμόρφωσης, κομίζοντας επίσης μια διαφορετική πολιτειακή αντίληψη, υιοθετώντας και προάγοντας αυτοδιαχειριστικά, αμεσοδημοκρατικά και ισότιμα σχήματα

κοινωνικής οργάνωσης και διακυβέρνησης.

Κομβικό ρόλο για αυτήν την μετάβαση παίζουν τα κοινωνικά κινήματα μέσα από την πολυμορφία τους και την μεταξύ τους διασύνδεση. Δίκτυα αλληλεγγύης, συνεταιρισμοί, άτυπες ομάδες πολιτών, είναι ενδεικτικά κάποιοι από τους φορείς και τα πεδία εκδήλωσης τέτοιων πρωτοβουλιών. Απόρροια αυτού του συνεργατικού, συμμετοχικού μοντέλου είναι η άμβλυση των κοινωνικών παθογενειών και ανισοτήτων διαμορφώνοντας μια άλλη αντίληψη για την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών.

Η περαιτέρω πολιτική ριζοσπαστικοποίηση που μπορεί να επιφέρει η ανάπτυξη μιας τέτοιας συνείδησης είναι και το αιτούμενο.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Λιώνης Δέδες (2022): Για τις εργασιακές σχέσεις στον πολιτιστικό τομέα, στην μεταπανδημική εποχή,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 645- 648

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Για τις εργασιακές σχέσεις στον πολιτιστικό τομέα, στην μεταπανδημική εποχή

Λιώνης Δέδες

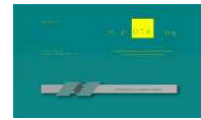
Αρχαιολόγος στο ΥΠΠΟΑ, πρόεδρος του Ενιαίου Συλλόγου Υπαλλήλων Υπουργείου Πολιτισμού Αττικής, Στερεάς και Νήσων

Στην συγκυρία που διανύουμε έχει το δικό της ενδιαφέρον η συζήτηση για τον πολιτισμό, τόσο σε σχέση με την πολιτιστική παραγωγή, την διαχείριση των πολιτιστικών αγαθών, όσο και για την κύρια δημιουργική πολιτιστική δύναμη που δεν είναι άλλη από τους ίδιους τους ανθρώπους είτε ως παραγωγούς πολιτιστικών αγαθών, είτε ως πολιτιστικούς διαχειριστές.

Θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει, όντας αισιόδοξος, ότι στο μεταπανδημικό περιβάλλον ο πολιτιστικός τομέας μπορεί να αναπτυχθεί ταχύτατα, καθώς νέοι πόροι και νέες δεξιότητες αναπτύχθηκαν, ως απάντηση στα προβλήματα που έθεσε η πανδημία, στην σύγχρονη καλλιτεχνική

δημιουργία αλλά και στην διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Επίσης με την ίδια αισιόδοξία δεν μπορεί παρά να ακούγεται ως ιδιαίτερα θετικό σημάδι, ότι στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έχει προγραμματιστεί η ένταξη έργων πολιτισμού, συνολικού προϋπολογισμού 600 εκ. ευρώ.

Εδώ σταματούν τα καλά νέα. Η εμπειρία της πανδημίας στον πολιτιστικό τομέα έδειξε, ότι η επιστροφή στην προ πανδημίας κατάσταση ούτε εφικτή είναι, ούτε πολύ περισσότερο επιθυμητή. Ενώ στην αρχή φάνηκε πως η ψηφιακή εμπειρία θα μπορούσε να αποτελέσει την απάντηση στο πρόβλημα, οι κλειστές αίθουσες μουσείων ή θεάτρων για παράδειγμα, έδειξαν, ότι η ψηφιακή

διάδοση πολιτιστικών γεγονότων δεν μπορεί να υποκαταστήσει την δια ζώσης εμπειρία. Αντίστοιχα οι εργαζόμενοι αλλά και πολιτιστικοί οργανισμοί στον τομέα, ο οποίος εκτός των άλλων χαρακτηρίζεται και από την ταυτοτική του ετερογένεια, βρέθηκαν σε δεινή θέση. Για παράδειγμα η μείωση εσόδων στις παραστατικές τέχνες και την μουσική άγγιξε θηριώδη ποσοστά, -90% και -70% περίπου αντίστοιχα, ενώ η βιομηχανία των βιντεοπαιχνιδιών μέσα στην πανδημία γνώρισε αύξηση εσόδων της τάξης του 9%.

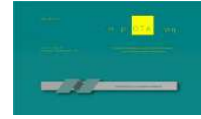
Τα τραύματα λοιπόν που αφήνει η επέλαση του covid-19 αφήνουν βαθύ αποτύπωμα στον πολιτιστικό τομέα και η λειτουργία ad hoc εργαλείων για την θεραπεία του προβλήματος ασφαλώς απαλύνουν, αλλά δεν μπορούν να δώσουν τις απαραίτητες λύσεις, καθώς όπως φάνηκε το πρόβλημα ξεπερνά την στενή οικονομική διάσταση αγγίζοντας και άλλες σφαίρες, όπως για παράδειγμα το νέο μοντέλο εργασιακών σχέσεων που εφαρμόζεται.

Κατά την γνώμη μας είναι ανάγκη στην δημόσια σφαίρα να ανοίξει ένας σοβαρός διάλογος, για τις δομικές

αλλαγές που χρειάζεται το μοντέλο με το οποίο προσεγγίζει η πολιτεία αλλά και η ελληνική κοινωνία τον πολιτισμό. Δεν αρκεί μόνο να υπάρχει συμφωνία στο επίπεδο της εκφώνησης για την σημασία του πολιτισμού ως τέταρτου πυλώνα της βιώσιμης ανάπτυξης, αλλά θα πρέπει αυτή η συμφωνία να υλοποιηθεί και στο πεδίο.

Ο προβληματισμός που προκρίνουμε, δεν μπορεί παρά να συζητά ζητήματα, που έχουν προκύψει το τελευταίο διάστημα με ιδιαίτερη ένταση, όπως το ζήτημα της αποαποικιοποίησης, της κατάργησης των έμφυλων διακρίσεων, της ενσωμάτωσης και συμπερίληψης, τον ρόλο των μεγάλων φορέων διακίνησης διαδικτυακής πολιτιστικής εμπειρίας, την κυριαρχία των μη τυπικών σχέσεων εργασίας στον τομέα, την παρουσία των λεγόμενων «αόρατων» εργαζομένων, όσων απασχολούνται με μη τυπικές σχέσεις εργασίας δημιουργώντας το νέο προεκαριάτο στον πολιτιστικό τομέα.

Ειδικά όσον αφορά τις εργασιακές σχέσεις, είναι κοινή παραδοχή ότι η ψηφιακή μετάβαση του τομέα, οδήγησε σε περαιτέρω

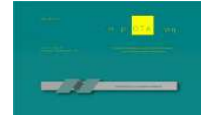

αποσταθεροποίηση των εργασιακών σχέσεων, που ήρθε να επικαθήσει επάνω στα αλλεπάλληλα κλεισίματα πολιτιστικών χώρων και οργανισμών, μετατρέποντας το πεδίο των εργασιακών σχέσεων στον πολιτισμό σε πραγματικό ναρκοπέδιο. Η απάντηση, όπως δείχνει και το ελληνικό παράδειγμα, με την κινητοποίηση των ανθρώπων του πολιτισμού, ασφαλώς δεν μπορεί να είναι η εμφάνιση ενός νεολουδιτικού κινήματος. Σε αυτό το σημείο έχει ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε την ελλειμματική κρατική παρέμβαση, ως κύριου ρυθμιστικού παράγοντα και αποφασιστικού παράγοντα, για την προστασία της πολιτιστικής εργασίας. Ασφαλώς υπήρξαν πάλι ad hoc προσαρμογές, αλλά σήμερα εξακολουθεί να μην υπάρχει ένα οργανωμένο πλαίσιο που να καθορίζει τις βασικές αρχές για δίκαιο εισόδημα, ασφαλιστικά δικαιώματα, αναγνώριση των νέων μορφών εργασίας, όχι ως εργολαβικών σχέσεων αλλά ως σχέσεων τυπικής εργασιακής απασχόλησης.

Αξίζει στην συζήτηση να προσθέσουμε ακόμα ένα δυο κρίσιμα στοιχεία. Έχει σημασία να δούμε ότι η

κρατική επιχορήγηση, για παράδειγμα, πάντα κατευθύνθηκε σε πρότζεκτ ψηφιακής διακίνησης, αυξάνοντας την ψηφιακή πολιτιστική διακίνηση, χωρίς όμως να υπάρχει αντίστοιχο αυξημένο ενδιαφέρον από το κοινό για αγορά πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ακόμα και μέσα στην πανδημία, φάνηκε να υπάρχει μια ομόθυμη αντίληψη από την Ε.Ε., ότι ο πολιτισμός αποτελεί έναν από τους πιο δυναμικά αναπτυσσόμενους τομείς της οικονομίας, που προσφέρει άμεσα και έμμεσα οφέλη. Σε αυτή την κατεύθυνση είναι λοιπόν πάρα πολύ σημαντικό, εάν η Ελληνική Πολιτεία θα δοκιμάσει να προσεγγίσει το θέμα με όρους δοκιμαστηρίου επιβολής νέων μοντέλων απορρύθμισης της εργασίας ή θα προβεί σε γενναίες ρυθμίσεις που θα εξασφαλίσουν βιώσιμες εργασιακές σχέσεις. Για παράδειγμα γυρίζοντας στο ζήτημα της ετερογένειας και πως αυτό επηρεάζει τους εργαζόμενους στον τομέα, αξίζει να παρατηρήσουμε ότι την περίοδο των αλλεπάλληλων κλεισιμάτων, οι εργαζόμενοι στον πολιτισμό επιβίωσαν με επιδόματα προνοιακού τύπου, που ασφαλώς δεν κάλυπταν βασικές ανάγκες

και επιπλέον δεν απαντούν στο βασικό ζήτημα της εργασιακής ασφάλειας, αλλά και στο πως επηρεάζεται άμεσα η σχέση αξίας, παραγόμενου αγαθού, απασχόλησης, αμοιβής με τρόπο επωφελή τόσο για τον εργαζόμενο όσο και για τους αποδέκτες των παραγόμενων πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών.

Φαίνεται λοιπόν, πως η υιοθέτηση επιλογών από τον τομέα της ψηφιακής μετάβασης με ταχύτερο ρυθμό απ' ό,τι συνέβη σε άλλους τομείς, συντέλεσε στην αύξηση των μη τυπικών συνθηκών εργασίας.

Εφόσον υπάρχει κοινή συμφωνία για τα δημοκρατικά χαρακτηριστικά που καθορίζουν την πολιτιστική παραγωγή και την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών, θα πρέπει με αφορμή το φαινόμενο της πανδημίας και των συνεπειών της στον πολιτιστικό τομέα να επανακαθοριστεί η στάση μας απέναντι στον πολιτισμό. Εξετάζοντας την πολιτιστική παραγωγή μέσα στο φάσμα της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης και της ψηφιακής μετάβασης, πρέπει να δεχτούμε, ότι η αποκατάσταση της ισορροπίας στο πεδίο των εργασιακών

σχέσεων αποτελεί βασικό μέλημα κάθε πολιτιστικής πολιτικής, που υποστηρίζει ότι έχει στο κέντρο τον άνθρωπο και τις συνολικές συνθήκες ευημερίας.

Υλικές συνθήκες που να ικανοποιούν τις βασικές ανάγκες των εργαζόμενων στον πολιτισμό, ελευθερία έκφρασης, ακώλυτη πρόσβαση στην πληροφορία, στην ενημέρωση, την εκπαίδευση, ως ορίζουσες ενός νέου σχήματος καθορισμού της αμφίδρομης σχέσης μεταξύ καλλιτέχνη, εργαζόμενου στον τομέα και κοινού, μπορούν τελικά μέσα στην συνθήκη της ψηφιακής μετάβασης να σχηματιστούν νέα μοντέλα, πριν ακόμα αυτά αποτελέσουν πολιτικές προτεραιότητες. Είναι απαραίτητο κατά την γνώμη μας λοιπόν να επανακαθοριστεί η πολιτική που θα οδηγήσει στην ανάδειξη του πολιτισμού και των ανθρώπων του μέσα σε δημοκρατικό πλαίσιο, που θα υποστηριχτεί με κοινωνικούς όρους και όχι με εκείνους της απορρύθμισης των εργασιακών σχέσεων ή της υποβάθμισης της πολιτιστικής εργασίας.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Μαυρογόνατος Γ. Θωμάς (2022): Τοπική δημοσιογραφία και νέες προοπτικές μέσα από την καινοτομία, ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 649- 652

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Τοπική δημοσιογραφία και νέες προοπτικές μέσα από την καινοτομία

Μαυρογόνατος Γ. Θωμάς

M.Sc. Οικονομολόγος – Λογιστής Α' Τάξης

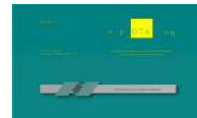
Περίληψη

Το παρόν κείμενο είναι μία ψηλάφηση στο νέο τοπίο της τοπικής δημοσιογραφίας όπως προέκυψε από την προσαρμογή του στην νέα ψηφιακή εποχή. Η νέα αυτή τοπική δημοσιογραφία πηγάζει μέσα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εκάστοτε τοπικής κοινωνίας και παράλληλα οριοθετείται με έναν εντελώς καινοτόμο τρόπο που παράγεται, καταναλώνεται και διακινείται η είδηση. Αυτή η νέα δυναμική απλώνεται αξιοποιώντας στο έπακρο την πανελλαδική και διεθνή εμπειρία δημιουργώντας νέες ευκαιρίες και νέες προοπτικές. Η παλιά τοπική έντυπη δημοσιογραφία παραχωρεί την θέση της

στα νέα δεδομένα εκμεταλλευόμενη την αλματώδη ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και εφαρμογών δημιουργώντας νέες οικονομίες κλίμακας.

Τοπική Δημοσιογραφία και νέες Προοπτικές μέσα από την καινοτομία

Η τοπική δημοσιογραφία είναι η ειδησιογραφία που έχει σαν κέντρο της μία πόλη, συνοικία, περιοχή και γενικά έχει έναν γεωγραφικό προσδιορισμό. Αυτή αποτελεί ένα ζωντανό ειδησεογραφικό κέντρο ήδη από την εποχή των έντυπων μέσων. Έτσι συνομιλεί με την κοινότητα, την εξυπηρετεί και της δίνει φωνή. Στην

Ελλάδα δίνεται περισσότερο έμφαση στην κλίμακα της εμβέλειας παρά στην κοινωνική της λειτουργία. Οι καινοτομίες, το διαδίκτυο, οι νέες τεχνολογίες παίζουν σημαντικό ρόλο στην εδραίωση των τοπικών μέσων δημοσιογραφίας. Έτσι η τεχνολογία έχει επισκιάσει την παραδοσιακή έντυπη δημοσιογραφία και μάλιστα με πολύ χαμηλό κόστος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το Facebook όπου πολύ συχνά χρησιμοποιείται από τα τοπικά μέσα κυρίως ως πηγή τοπικών ειδήσεων. Με την πάροδο των χρόνων οι τοπικές εφημερίδες κλείνουν και έτσι τα νέα μέσα καλύπτουν το δημοσιογραφικό κενό, πετυχαίνοντας πολλά με λιγότερο κόστος και άμεση ενημέρωση, εξακολουθώντας να έχουν θετικό και ουσιαστικό ρόλο στην τοπική ενημέρωση. Σημαντικό στοιχείο αυτής της ιντερνετικής καινοτομίας είναι η δωρεάν ενημέρωση, η εθελοντική υπηρεσία στα μέσα αυτά, η εναλλακτική πηγή πληροφοριών, που όλα αυτά συντελούν στην τεράστια ανάπτυξή της.

Οι Δημοσιογράφοι που είναι στα μέσα αυτά έχουν μία ιδιαίτερη σχέση με το κοινό τους και ταυτόχρονα επιχειρούν

να ανοίξουν δημόσια συζήτηση για τοπικά θέματα που αγνοούνταν. Ο ρόλος του δημοσιογράφου στα μέσα αυτά τον θέλει να αξιοποιεί την συμμετοχή και την υποστήριξη της κοινότητας, να συνεργάζεται ανοιχτά μαζί της και να διαχειρίζεται με προσοχή τις πληροφορίες και τις πηγές του. Ταυτόχρονα δίνει φωνή στον ακροατή και στην κοινότητα δημιουργώντας έτσι έναν νέο ρόλο τον πολίτη-δημοσιογράφο. Αυτό έχει σαν σκοπό να αποκτήσει μεγαλύτερη δύναμη στο ακροατήριο και να επιτύχει την εμπλοκή της πλειονότητας της τοπικής κοινότητας σε συζήτηση.

Το τοπικό μέσο πρέπει να ξεπεράσει τις δυσκολίες και να ενώσει τα μέλη της κοινότητας ώστε να τα εμπλέξει σε μια δημόσια συζήτηση. Τέλος θα πρέπει να δημιουργήσει ένα χώρο όπου οι ομάδες θα έχουν την δυνατότητα να διαδώσουν το δικό τους μήνυμα σε ένα μεγαλύτερο κοινό, μέσα από μια μεγαλύτερη πλατφόρμα, ώστε να είναι δυνατή η ένωση και ανάπτυξη των σχέσεων με όλα τα μέλη της τοπικής κοινωνίας.

Ο κύριος στόχος στην δημιουργία ενός τοπικού μέσου πέραν από την επιχειρηματική δραστηριότητα είναι και η ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της κάθε περιοχής. Έτσι με την σύγκλιση των τεχνολογιών και του διαδικτύου είναι δυνατό να ενισχυθεί ο διαδικτυακός προσανατολισμός του μέσου, καθώς και η αναζήτηση και η έρευνα πρωτότυπου υλικού από μέρους του δημοσιογράφου για την διευκόλυνση στην ακρόαση και την επικοινωνία με τα μέλη της κοινότητας.

Η δημιουργία ενός τέτοιου μέσου είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση της τοπικής αγοράς, μέσα από τις διαφημίσεις τοπικών καταστημάτων, αλλά και της εύρεσης εργασίας.

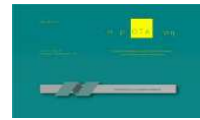
Μία βασική διαφορά είναι ότι πολίτες που μετέχουν σε τέτοια τοπικά μέσα καλύπτουν κυρίως τοπικά - κοινοτικά ζητήματα και δραστηριότητες, κοινωνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, φιλανθρωπίες. Αντίθετα οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι καλύπτουν ειδήσεις επικαιρότητας, εγκληματολογίας, ατυχήματα και κυρίως θέματα που άπτονται επαγγελματικών δεξιοτήτων και γνώσεων. Έτσι μπορούν να διαχωριστούν

και οι αρμοδιότητες κάλυψης των θεμάτων ανάμεσα σε επαγγελματίες και μη.

Σημαντικό ρόλο και απαραίτητη ταυτόχρονα είναι η παρουσία εθελοντών όχι μόνο στην παραγωγή τοπικού περιεχομένου αλλά και ως προς την διαχείριση των πλατφορμών. Επομένως, κύριος στόχος στην δημιουργία ενός τοπικού αστικού μέσου, πέραν της επιχειρηματικής είναι και η ενίσχυση της κοινωνικής του διάστασης. Επιπλέον με την σύγκλιση των τεχνολογιών και του διαδικτύου είναι δυνατό να ενισχυθεί ο διαδικτυακός προσανατολισμός του μέσου.

Η αναζήτηση και η έρευνα πρωτοτύπου υλικού από μέρους του δημοσιογράφου η ακρόαση και επικοινωνία του με τα μέλη της κοινότητας διευκολύνεται, ενώ μεταβάλλεται η συχνότητα και η ευκολία στην κατανάλωση των ειδήσεων, λόγω του διαδραστικού στοιχείου.

Παρόλο που η κοινοτική δημοσιογραφία και το τοπικό μέσο δεν έχουν μελετηθεί επαρκώς, ειδικά στο ελληνικό περιβάλλον, η ανάγκη για την δημιουργία και την λειτουργία τους είναι

σημαντική και βαρύνουσα σημασία, γεγονός που αποδεικνύεται από τις καλές προοπτικές που έχει. Η τοπική κοινότητα αποκτά δική της φωνή όπου δίνεται η δυνατότητα να μοιραστεί τις ιστορίες της, πράγμα που για την τοπική κοινωνία είναι εξίσου σημαντικό όσο ένα εθνικό ή διεθνές θέμα. Η τοπική δημοσιογραφία παρέχει την δυνατότητα συνεργασίας και συμμετοχής των πολιτών στην παραγωγή και διαμόρφωση της είδησης.

Σαν μέσο παρουσιάστηκε τον 21^ο αιώνα που άρχισαν να καταρρέουν οι τοπικές εφημερίδες δημιουργώντας την ανάγκη για τοπική κάλυψη ειδήσεων. Παράλληλα παρατηρήθηκε και γενικότερη κρίση των μέσων, γεγονός που θα μπορούσε να ευνοήσει τα νέα και καινοτόμα μοντέλα κάλυψης. Η νέα τεχνολογική επανάσταση έχει παίξει σημαντικό ρόλο όπου ειδήσεις τοπικού και μη περιεχομένου δημοσιοποιούνται άμεσα μέσα από έξυπνες συσκευές και προγράμματα. Ένα αναπτυσσόμενο κομμάτι είναι τα έσοδα σε αυτά τα μέσα από τις ψηφιακές διαφημίσεις και η ενίσχυση της τοπικής αγοράς. Παρατηρούμε επιπλέον ότι εντοπίστηκαν τοπικά μέσα με χαρακτήρα πολιτιστικό

αλλά και κοινωνικές δράσεις, όπου στόχευαν την συμμετοχή και συμβολή του κοινού στο περιεχόμενο, μέσα από την χρήση κοινωνικών δικτύων και την διάθεση πρωτοποριακών τεχνολογιών όπως π.χ. QR code.

Τέλος, το τοπικό μέσο είναι ένας νέος τρόπος που γίνονται αντιληπτές και καταναλώνονται οι τοπικές ειδήσεις, μέσα από την συμμετοχή των πολλών, το διαδίκτυο και την τεχνολογία. Όλα αυτά μεταβάλλουν την συχνότητα κατανάλωσης αλλά και την συνήθεια του αναγνωστικού κοινού. Έτσι με την ανάδειξη καλών και επιτυχημένων πρακτικών ανατακλώνται οι προδιαγραφές μιας επιτυχημένης λειτουργίας τοπικού μέσου στην ελληνική κοινωνία.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diaplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Παναγιωτάκης Μιχάλης (2022): Τοπικές ειδήσεις, τοπικές πλατφόρμες,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 653- 656

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Τοπικές ειδήσεις, τοπικές πλατφόρμες

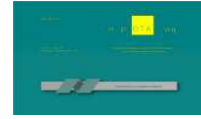
Παναγιωτάκης Μιχάλης

Αναλυτής διαδικτύου
Δημοσιογράφος

Τα τοπικά ΜΜΕ - τηλεοράσεις, εφημερίδες, σάιτ, ραδιόφωνα - παίζουν ένα κρίσιμο ρόλο για την δημοκρατία και την συμμετοχή των πολιτών στα κοινά. Ο ρόλος αυτός στην σημερινή εποχή της επικράτησης των μεγάλων Μέσων Κοινωνική Δικτύωσης (ΜΚΔ) και της απαξίωσης του Τύπου, γίνεται πιο κρίσιμος από ποτέ. Και οι δυνατότητες υπάρχουν. Ξέρουμε πως πιθανότατα, με βάση τα όσα οι ίδιες οι εφημερίδες ισχυρίζονται, οι έντυπες τοπικές εφημερίδες - ιδίως των μεγαλύτερων επαρχιακών πόλεων - να έχουν περισσότερους αναγνώστες από τις εθνικές (δηλαδή τις αθηναϊκές), ενώ σύμφωνα με την Ένωση Ενημερωτικών Τηλεοράσεων Ελληνικής Περιφέρειας, η

συνολική τηλεθέαση των περιφερειακών καναλιών [ενδέχεται να φτάνει και το 25% αθροιστικά](#). Πρόσφατη έρευνα της Nielsen έδειξε πως τα περιφερειακά κανάλια έχουν, [αθροιστικά με τα συνδρομητικά](#) όμως, [το 42% της τηλεθέασης](#).

Τα στοιχεία επισκεψιμότητας των ενημερωτικών ιστοχώρων με έδρα την επαρχία επίσης είναι ελλιπή: Σύμφωνα [με την Alexa το 2020](#), με όλες τις επιφυλάξεις για την ακρίβεια των μεθόδων μέτρησής της, ένα μόνο περιφερειακό μέσο (το neakriti.gr) συγκαταλέγεται στα 20 ενημερωτικά / ειδησεογραφικά σάιτ με την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα. Πολλώ δε μάλλον δεν υπάρχουν αξιόπιστα συγκεντρωτικά στοιχεία επισκεψιμότητας

για τους ιστοχώρους, τις ομάδες στα ΜΚΔ και τις ομάδες στις υπηρεσίες μηνυμάτων.

Τα τοπικά μέσα έχουν να αντιμετωπίσουν πολλές και διάφορες δυσκολίες και προκλήσεις: πέρα από την μείωση των αναγνωστών του "χάρτινου τύπου", και [την ανατίμηση του δημοσιογραφικού χαρτιού](#), ή την [ελλειμματική κάλυψη των σταθμών](#), ασφυκτιούν – όπως όλα τα ΜΜΕ – από την άλωση της διαδικτυακής διαφημιστικής αγοράς από το ολιγοπώλιο Facebook – Google.

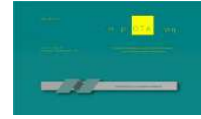
Δεν είναι Ελληνικό το φαινόμενο βέβαια. Ο περιορισμός του τοπικού τύπου για μια σειρά από λόγους, απειλεί όλο το «οικοσύστημα» της πληροφορίας, και ένας κάτοικος της επαρχίας, ή των δήμων της περιφέρειας, πιο γρήγορα μαθαίνει για την κυκλοφοριακή συμφόρηση στο κέντρο της Αθήνας, παρά για τα προβλήματα στις συγκοινωνίες της πόλης του. Με δεδομένη βέβαια την κεντρικότητα του διαδικτύου σήμερα, η ενημέρωση και η πληροφόρηση για τα τοπικά θέματα, τα άμεσα ζητήματα μέσω των οποίων ο πολίτης εμπλέκεται και συμμετέχει στην

πολιτική ζωή της κοινότητάς του, θα πρέπει να έχει διαδικτυακή αρωγή. Μια υποδομή τοπικής επικοινωνίας, διαβούλευσης, συνάντησης και πρωτοβουλιών. Τα υπάρχοντα στοιχεία, δείχνουν πως υπάρχει ενδιαφέρον από τους πολίτες.

Ένα ενδιαφέρον στοιχείο προέκυψε πρόσφατα σχετικά με την σχετική αξιοπιστία των *τοπικών* ΜΜΕ στην Ελλάδα. Σε μια χώρα όπου η αξιοπιστία των ΜΜΕ συνολικά βαίνει συνεχώς μειούμενη, τα τοπικά μέσα, σύμφωνα [με την έκθεση Reuters Oxford του 2022](#), βρίσκονται στην κορυφή της αξιοπιστίας των ΜΜΕ - παρότι αυτό οφείλεται στην ταχύτερη πτώση των υπόλοιπων μέσων και σε σχέση με τα τοπικά ΜΜΕ, μετά από την οριακή πανδημική ανάκαμψη της αξιοπιστίας των ΜΜΕ.

[Η κρίση των ΜΚΔ και η «ευκαιρία» για τις τοπικές πλατφόρμες](#)

Καθώς τα μεγάλα ΜΚΔ δοκιμάζονται από σκάνδαλα και δυσλειτουργίες, και έχουν γίνει οχήματα παραπληροφόρησης και ελέγχου, αναδύονται και αποκτούν επικαιρότητα μια σειρά από δυνατότητες

που έχουν ταφεί από τον όγκο των μεγάλων υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης.

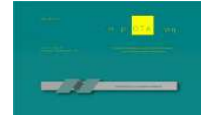
Η κοινωνική δικτύωση σε επίπεδο «γειτονιάς» είναι ήδη μια – εμπορική και τοπική - πραγματικότητα. Μια από τις ήδη διαδεδομένες εφαρμογές, η επιτυχέστερη, το [Nextdoor](#), έχει φέτος 66 εκατομμύρια χρήστες σε 11 χώρες. Η επιτυχία του ήταν αρκετά μεγάλη ώστε να οδηγήσει το Facebook να το αντιγράψει με το [Neighborhoods](#). Οι παρόμοιες πλατφόρμες τοπικής εμβέλειας σε διάφορες χώρες και τοποθεσίες στον κόσμο είναι πολλές και μπορεί κανείς να διδαχθεί πολλά από την μέχρι σήμερα εμπειρία τους. Οι πλατφόρμες αυτές δημιουργούν χώρους για την ανάδειξη και την επίλυση τοπικών θεμάτων, συζήτηση και ανάπτυξη πρωτοβουλιών, διαφήμιση των τοπικών αγορών κτλ. Δεν είναι φυσικά όλα εύκολα, μια και η «τοξικότητα» και η οργή που υπάρχει στα «μεγάλα» ΜΚΔ εμφανίζεται και στα τοπικά. Δεν είναι τυχαίο πως [οι τελευταίες εκδόσεις π.χ. του Nextdoor](#), επιχειρούν να θέσουν όρια και να προσφέρουν δυνατότητες συνεργασίας μάλλον παρά κατάθεσης

οργανισμένων σεντονιών ή μεταφοράς του κακού κουτσομπολιού στην πλατφόρμα.

Για την διαχείριση αυτών των προβλημάτων [το Stanford Social Innovation Review](#) σε πρόσφατο άρθρο του για την διαχείριση των προβλημάτων που ανακύπτουν σε παρόμοιες εφαρμογές, προτείνει την στόχευση σε πλατφόρμες που έχουν ένα σαφές **αξιακό πλαίσιο**, έχουν συστηματική επιμέλεια (**moderation**), κτίζουν **αξιοπιστία** και έχουν σαφή **τοπικότητα**. Προτείνει δε, την εμπλοκή των τοπικών αρχών, δήμων, σχολείων, εμπορικών συλλόγων κτλ στην διαχείριση και την λειτουργία τους.

Και στην Ελλάδα

Για τα Ελληνικά δεδομένα μια τέτοια λύση θα μπορούσε να δρα σε συνέργεια τόσο με τον τοπικό τύπο (και να δώσει χώρο προβολής τοπικών ΜΜΕ, κινήσεων ή πρωτοβουλιών), όσο και με δημοτικά διαμερίσματα, δήμους και περιφέρειες. Για να έχουν πιθανότητες ανάπτυξης σε μια τέτοια μικρή κλίμακα, οι πλατφόρμες αυτές θα χρειαστεί να τεθούν υπό την αιγίδα και την λειτουργική ευθύνη της

Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Σκοπός θα είναι να δημιουργηθεί ένας χώρος φιλικός, χρήσιμος και με επιρροή, στον οποίο θα συμβάλλουν πρώτα από όλα οι ίδιοι οι πολίτες, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι τοπικές αγορές και οι τοπικοί σύλλογοι, αλλά και άλλες πρωτοβουλίες, οργανώσεις, επιχειρήσεις κτλ που δραστηριοποιούνται τοπικά σε επίπεδο δήμου ή γειτονιάς. Σκοπός θα είναι η δημιουργία ενός ΜΚΔ / φόρουμ / χώρου διαβούλευσης / χώρου ανάρτησης ειδήσεων και ανακοινώσεων για τα τοπικά θέματα.

Αυτή η υποδομή όπως είπαμε θα πρέπει να έχει πολύ συγκεκριμένους και ξεκάθαρους κανόνες, να μπορεί να «ομοσπονδιοποιεί» υπάρχουσες ομάδες και πρωτοβουλίες μέσα του, να δίνει χώρο σε προτάσεις και υποδείξεις τοπικών ζητημάτων, και να είναι ζωντανή. Η απαίτηση για καθημερινό και συνεχές moderation την καθιστά μια «ακριβή» λύση, η οποία όμως θεωρούμε πως πέρα από τα άμεσα οφέλη της αποτελεσματικότητας της επικοινωνίας, της ανάδειξης των τοπικών προβλημάτων και της δημιουργίας κουλτούρας συμμετοχής, θα έχει και

έμμεσα και πιο χειροπιαστά: την αρωγή στις τοπικές αγορές, την διευκόλυνση των πολιτών από τις συγκοινωνίες μέχρι τις ομάδες αλληλεγγύης, και την ενίσχυση του τοπικού τύπου.

Παρότι πρόκειται λοιπόν για μια προσπάθεια με απαιτήσεις – μιλάμε για την δημιουργία μιας τοπικής υποδομής - τόσο με την αρωγή ευρωπαϊκής και εθνικής χρηματοδότησης, όσο και με την ενδεχόμενη υποστήριξη π.χ. των τοπικών επιμελητηρίων, ή την εθελοντική συνδρομή των πολιτών, ή ακόμα και από ιδρύματα (χαρακτηριστική είναι [η πρωτοβουλία για τα τοπικά ΜΜΕ του Imedd στην Ελλάδα](#)) ή τα προγράμματα για την [ενίσχυση του τοπικού τύπου](#) από τα [μεγάλα ΜΚΔ](#), που θεωρούμε πως είναι εφικτή. Όποιος δήμος ή περιφέρεια το επιχειρήσει θα έχει βάλει μπροστά ένα σημαντικό και καινοτόμο πείραμα και θα μπορέσει να κτίσει πάνω σε αυτό και να «εξάγει» την τεχνογνωσία του.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Πλιάκος Κώστας (2022): Fact-checking. Απαραίτητο εργαλείο για την αξιοπιστία της πληροφορίας,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 657- 663

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Fact-checking. Απαραίτητο εργαλείο για την αξιοπιστία της πληροφορίας

Πλιάκος Κώστας

Δημοσιογράφος, σκηνοθέτης, παραγωγός

Περίληψη

Το fact-checking στην ενημέρωση αποτελεί σήμερα έναν ταχύτατα αναπτυσσόμενο δημοσιογραφικό είδος. Με τον όρο fact-checking αναφερόμαστε σε όλες εκείνες τις πρακτικές, που εφαρμόζονται με παραδοσιακούς ερευνητικούς τρόπους ή σύγχρονα τεχνολογικά εργαλεία για να ελέγξουμε την αξιοπιστία μιας πληροφορίας. Η αλλαγή των δημοσιογραφικών στάσεων και πρακτικών, η υποβάθμιση του ρόλου των ΜΜΕ ως θεματοφύλακα της έγκυρης ενημέρωσης, ο κατακερματισμός του μιντιακού τοπίου, η πίεση από οικονομικά συμφέροντα είναι μερικοί από τους

λόγους που οδηγούν στην ενασχόληση με το fact-checking ολοένα και περισσότερους επαγγελματίες της ενημέρωσης αλλά και νομικούς, τεχνικούς υπολογιστών και άλλες ειδικότητες. Στο άρθρο αυτό εξετάζουμε τους λόγους για τους οποίους αναπτύσσεται το fact-checking, τα είδη του καθώς και μερικές από της πρακτικές που εφαρμόζουν οι επαγγελματίες fact-checkers.

Το fact-checking αν και ως πρακτική εφαρμόζεται με παραλλαγές εδώ και πολλά χρόνια, έχει μπει ευρέως στο λεξιλόγιο μας τα τελευταία χρόνια μαζί με λέξεις και εκφράσεις όπως social media, fake news κ. α. Με τον όρο fact-checking αναφερόμαστε σε όλες εκείνες τις πρακτικές, που εφαρμόζονται με παραδοσιακούς ερευνητικούς τρόπους ή σύγχρονα τεχνολογικά εργαλεία για να ελέγξουμε την αξιοπιστία μιας πληροφορίας.

Γιατί υπάρχει αυτή η ανάγκη για υπηρεσίες fact-checking και μεγαλώνει διαρκώς;

Η απάντηση βρίσκεται σε έναν συνδυασμό παραγόντων και σύμφωνα με έρευνες οφείλεται μεταξύ άλλων στη έκπτωση της ποιότητας της δημοσιογραφίας, στην εύκολη πρόσβαση των μαζών στην τεχνολογία και στις κοινωνικοπολιτικές αναταραχές.

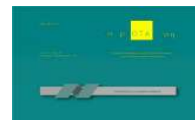
Βέβαια το fact-checking δεν είναι κάτι καινούργιο και έχει τις ρίζες του στα πρώτα χρόνια του προηγούμενου αιώνα στις ΗΠΑ. Η δυναμική όμως που έχει αποκτήσει σήμερα μας κάνει να συμπεράνουμε ότι πλέον μιλάμε για ένα

νέο δημοσιογραφικό είδος, υψηλών απαιτήσεων.

Τα αποτελέσματά του ωστόσο δεν είναι ξεκάθαρα και θα χρειαστούν χρόνια ακόμη πρακτικής εφαρμογής του και νέες έρευνες. Ήδη όμως, στις ΗΠΑ τουλάχιστον, το γεγονός ότι οργανώσεις fact-checking περνούν «από κόσκινο» τις δηλώσεις των πολιτικών προσώπων, έχει κάνει αυτά τα πολιτικά πρόσωπα να είναι πολύ πιο προσεκτικά στις δηλώσεις τους.

Το fact-checking είναι ένα νέο δημοσιογραφικό είδος. Είναι μια δημοσιογραφία που προσκαλεί άλλες δυναμικές επιστήμες και ενώνει μαζί τους τις δυνάμεις της για αξιόπιστη πληροφόρηση. Οι κοινωνικές επιστήμες, η στατιστική, η νομική, ο ακαδημαϊκός χώρος γενικότερα, βρίσκουν θέση στην άσκηση του fact-checking.

Από το 2003 και την εμφάνιση του FactCheck.org – του πρώτου βιώσιμου, ανεξάρτητου οργανισμού ελέγχου δεδομένων στις ΗΠΑ - το fact-checking έχει επεκταθεί διεθνώς. Τον Φεβρουάριο του 2018, το DukeReporter'sLab εντόπισε 149 ενεργές

πρωτοβουλίες σε όλο τον κόσμο. Σήμερα ο αριθμός τους έχει φτάσει τις 353.

Η ιστορική έρευνα επισημαίνει διάφορους πιθανούς λόγους για την εμφάνιση των υπηρεσιών ελέγχου των γεγονότων, συμπεριλαμβανομένων α) των εκπτώσεων στην ποιότητα της δημοσιογραφίας, β) της εύκολης πρόσβασης σε τεχνολογία για τις μάζες, και γ) των κοινωνικοπολιτικών αναταραχών (Mc Chesney, 2007, Amazeen, 2017:2).

Ο ακαδημαϊκός, Lucas Graves αποδίδει την εμφάνιση των fact-checking οργανισμών στην κρίση της παραδοσιακής δημοσιογραφίας και επισημαίνει τρεις κύριους παράγοντες για την καθιέρωσή του: Πρώτον την αλλαγή των δημοσιογραφικών στάνταρντς και πρακτικών, δεύτερον την υποβάθμιση του ρόλου των ΜΜΕ ως θεματοφύλακα της έγκυρης ενημέρωσης λόγω των τεχνολογικών αλλαγών που προέκυψαν και τρίτον, τον κατακερματισμό του μιντιακού τοπίου που μειώνει τις δυνατότητες του δημοσίου διαλόγου. (Graves, 2016, Amazeen, 2017:3)

Η αλλαγή της εστίασης της δημοσιογραφίας από τα θέματα δημοσίου συμφέροντος σε θέματα οικονομικού ενδιαφέροντος των επιχειρήσεων, έφερε και προβληματικές δημοσιογραφικές πρακτικές, όπως την ανάγκη για μαζική παραγωγή ειδησεογραφικού περιεχομένου που βασίζεται σε ήδη υπάρχον περιεχόμενο, ή τη μείωση του προσωπικού στα newsrooms. (Gans, 2003; Kovach και Rosenstiel, 2001).

Ένας άλλος παράγοντας είναι η αύξηση των μέσων που ευθυγραμμίζονται απόλυτα σχεδόν με συγκεκριμένα πολιτικά κόμματα ή πολιτικές, δημιουργώντας σχέσεις εξάρτησης και διαπλοκής των μέσων και των δημοσιογράφων. Αυτό δημιουργεί μεροληψία από την πλευρά των ερευνητών στην ανάλυση των δεδομένων αλλά και στην επιλογή τί θα ερευνηθεί (Kovach και Rosenstiel, 2001).

Η επέκταση του ίντερνετ έχει αλλάξει και τον τρόπο που καταναλώνουμε ειδησεογραφικό περιεχόμενο. Δεν υπάρχει ένας θεματοφύλακας για τον έλεγχο της πληροφορίας που διακινείται.

Τα επώνυμα μεγάλα μέσα έχουν την εγγύηση του brand και της φήμης που τα συνοδεύει και αυτά παίζουν το ρόλο του fact-checker.

Οι άνθρωποι σήμερα καταναλώνουν πολύ περισσότερη πληροφορία σε σχέση με το παρελθόν και αυτό αυξάνει και τις επιχειρήσεις που θέλουν να επωφεληθούν από αυτό. Αποτέλεσμα είναι η ανάγκη για μείωση του κόστους, τόσο για την παραγωγή περιεχομένου όσο και για το fact-checking των πληροφοριών που διακινούνται.

Η αρχιτεκτονική του διαδικτύου επιτρέπει τέλος την διάχυση των πληροφοριών πολύ πιο γρήγορα σε σχέση με το παρελθόν (Amazeen, 2017).

Θα μπορούσαμε να ξεχωρίσουμε τρία βασικά είδη fact-checking:

Το **εσωτερικό fact-checking** που εμφανίστηκε στις ΗΠΑ στη δεκαετία του 20, (*Time magazine* και *The New Yorker*) (Graves και Amazeen, 2019:3). Στη δεκαετία του 80 τα ΜΜΕ απασχολούσαν έναν factchecker ανά τρεις ή τέσσερις ρεπόρτερς, ο οποίος αποκαλείτο ερευνητής ή συνεργαζόμενος συντάκτης,

(Shapiro,1990, Sivek και Bloyd-Peshkin, 2018).

Η δουλειά αυτών των ανθρώπων γινόταν στο παρασκήνιο και το κοινό έμαθε για την δουλειά τους όταν ξέσπασε το σκάνδαλο στο περιοδικό *New Republic* στη δεκαετία του 90 όταν αποδείχθηκε ότι ένας συντάκτης είχε παραποιήσει ή επινοήσει δεκάδες θέματα (*Shattered Glass* ταινία, 2003).

Σήμερα με την ταχύτητα που απαιτεί η δημοσίευση, αυτή η ειδικότητα δεν υπάρχει πια και τα Μέσα επαφίενται στην εμπειρία των εσωτερικών συντακτών οι οποίοι όμως έχουν πολλές άλλες αρμοδιότητες. (Graves και Amazeen, 2019:3-4).

Το **εξωτερικό fact-checking** που αφορά στην αξιολόγηση ενός ισχυρισμού ή ενός κειμένου που είναι ήδη δημόσιο, και όχι κάτι που κάποιος σκοπεύει να δημοσιοποιήσει. «Αυτός ο εξωτερικός ή «πολιτικός» έλεγχος γεγονότων δεν συνεπάγεται επομένως μόνο επαλήθευση αλλά και, δυνητικά, αντιπαράθεση: ο ελεγκτής γεγονότων εδώ υποστηρίζει δημόσια ή αμφισβητεί την αλήθεια ενός άλλου ατόμου ή

οργανισμού». (Graves και Amazeen, 2019:5).

Το εξωτερικό fact-checking συνδέεται κυρίως με το Ιντερνετ και τη διείσδυσή του τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Η διείσδυση αυτή έδωσε τη δυνατότητα στους πολίτες να ασκούν άμεσα και δημόσια κριτική στους πολιτικούς για τις θέσεις τους και στους δημοσιογράφους για τον τρόπο που παρουσιάζουν τα γεγονότα. Το FactCheck.org ιδρύθηκε το 2003 και τα PolitiFact και The Washington Post's Fact Checker το 2007 ενώ το 2004 οι δημοσιογράφοι υιοθέτησαν τον όρο fact-checking.

Τέλος υπάρχει ο έλεγχος στους ίδιους τους fact-checkers. Το fact-checking αντιμετωπίζει πολλά εμπόδια όπως η έλλειψη πρόσβασης σε πηγές, η μεροληψία των ερευνητών και των επιλογών, η απροθυμία αξιωματούχων να συνεργαστούν και άλλα. «Μερικές από τις σημαντικότερες προκλήσεις για τους fact-checkers ωστόσο προέρχονται από το πολιτικό περιβάλλον στο οποίο δρουν. Δεν είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς τους περιορισμούς που μπορεί να έχει ένας fact-checker στη Ρωσία του Πούτιν

ειδικά τώρα που διεξάγεται πόλεμος ή στην Τουρκία του Ερντογάν ή στη Λευκορωσία. Ο έλεγχος στους ίδιους τους fact-checkers είναι κάτι που γίνεται τα τελευταία χρόνια ειδικά όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την αμεροληψία των οργανισμών που διεξάγουν τις έρευνες είτε από άλλους οργανισμούς είτε από οργανωμένες ομάδες ή άτομα.

Τα newsrooms είναι ο βασικός χώρος με τον οποίο συνδέονται οι οργανισμοί fact-checking στις ΗΠΑ. Το 2016 το 90% των fact-checkers προέρχονταν από κάποιο newsroom ενώ στον υπόλοιπο κόσμο το ποσοστό αυτό ήταν λιγότερο από 50%.

Σε όλο τον κόσμο οι οργανισμοί fact-checking γεφυρώνουν τους τομείς της δημοσιογραφίας, του ακαδημαϊκού χώρου και της κοινωνίας των πολιτών. Προέρχονται δηλαδή από αυτούς του χώρους ή είναι συνεργασίες μεταξύ αυτών των χώρων.

[Μέθοδοι fact-checking στο βίντεο και στις φωτογραφίες](#)

Παρακάτω παρουσιάζουμε μερικές από τις μεθόδους που χρησιμοποιούν οι διάφοροι οργανισμοί για να ελέγξουν τις

ειδήσεις και το οπτικοακουστικό περιεχόμενο.

1. Reverse image search στο Google. Για βίντεο παίρνουμε screenshot κάποια στιγμιότυπα και κάνουμε αναζήτηση στο google ή στο tineye.com.
2. Αναζητάμε στοιχεία στη φωτογραφία ή στο βίντεο που να μας παραπέμπουν σε κάτι που μπορεί να τη/το διαψεύσει. Πχ αριθμούς πινακίδων, ταμπέλες, ονόματα οδών.
3. Χρήση των ψηφιακών χαρτών σε αντιπαραβολή με μια φωτογραφία ή βίντεο.
4. Χρήση ειδικού λογισμικού όπως το [Who stole my pictures](#) που αναζητά φωτογραφίες και σε άλλες μηχανές αναζήτησης.
5. Ειδικά για τα βίντεο αναζητούμε την πηγή και την ημερομηνία ανάρτησής του. Αν το βίντεο έχει αναρτηθεί πολλές φορές από διαφορετικούς χρήστες είναι μεγάλη η πιθανότητα να είναι fake. Αναζητούμε τα σχόλια κάτω από το βίντεο. Υπάρχει πιθανότητα κάποιος χρήστης να

έχει δει το αυθεντικό βίντεο και να έχει βάλει και το αντίστοιχο link.

6. Αναζητούμε το αρχικό βίντεο για να διαπιστώσουμε αν αυτό που είδαμε ήταν όντως το αρχικό βίντεο ή απόσπασμα.

Social Media, λογισμικό

1. Χρήση ειδικού λογισμικού για την εξακρίβωση πχ στο twitter των λογαριασμών που είναι πιθανότερο να αναπαράγουν ψευδείς πληροφορίες και αναξιόπιστες πηγές.
2. Truth-O-Meter, PolitiFact's
3. Chequeado
4. Full Fact
5. DukeReporter's Lab
6. proynter.org

Βιβλιογραφία

Amazeen, M.A. (2017). Journalistic interventions: The structural factors affecting the global emergence of fact-checking. *Journalism* 95(1): 28–48.

Craves, L. και Amazeen, M.A. (2019). Fact-Checking as Idea and

Practice in Journalism, Journalism Studies, *Political Communication Online Publication*. Ανακτήθηκε από DOI: 10.1093/acrefore/9780190228613.013.808

Gans, H.J. (2003) *Democracy and the News*. New York: Oxford University Press.

Graves, L. (2016). *Deciding what's true: The fact-checking movement in American journalism*. New York: Columbia University Press

Kovach, B. και Rosenstiel, T. (2001). *The Elements of Journalism*. New York: Crown Publishers.

McChesney, R.W. (2007). *Communication Revolution: Critical Junctures and the Future of Media*. New York: The New Press

Shapiro, S. P. (1990). *Caution, this paper has not been fact checked! A study of fact checking in American magazines*. New York, NY: Gannett Center for Media Studies.

Sivek, S. C. και Bloyd-Peshkin, S. (2018). Where do facts matter? *Journalism Practice*, 12(4), 400–421.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Σακελλαρίδης Βασίλης (2022): Πορτραίτα Τριγλιανών πριν τη Μικρασιατική Καταστροφή. Ένα λεύκωμα με φωτογραφίες από μια Ελληνική Κοινότητα που δεν υπάρχει πια,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρωΤΑση», 7 (41), σελ. 664- 667

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Πορτραίτα Τριγλιανών πριν τη Μικρασιατική Καταστροφή. Ένα λεύκωμα με φωτογραφίες από μια Ελληνική Κοινότητα που δεν υπάρχει πια

Σακελλαρίδης Βασίλης

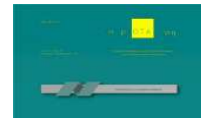
Φυσικός
Πληροφορικός

Επισκέφθηκα πολλές φορές την αλησμόνητη πατρίδα μου, την Τρίγλια Βιθυνίας. Εκεί γεννήθηκε ο πατέρας μου το 1912 και πιο μπροστά όλοι οι πρόγονοί μου. Την πρώτη μου επίσκεψη την έκανα συμμετέχοντας στην εκδρομή του Συλλόγου των Απανταχού Τριγλιανών. Ήταν ένα ταξίδι για να ικανοποιήσει περισσότερο την περιέργειά μου, πως έμοιαζε από κοντά η πατρίδα μου. Που ήταν το σπίτι μας; Πως οι άλλοι απόγονοι προσεγγίζουν την πατρίδα των δικών τους; Πως μας αντιμετωπίζουν οι νέοι ιδιοκτήτες του τόπου; Τι άλλο μπορεί να κρύβει ένα ταξίδι στο παρελθόν;

Η επίσκεψη στην Τρίγλια κράτησε από το πρωί μέχρι το απόγευμα γιατί η διαμονή μας ήταν στην κοντινή Προύσα. Συμμετείχα στις ξεναγήσεις, στους περιπάτους, στο προσκύνημα στις εγκαταλελειμμένες εκκλησιές, στάθηκα στα σοκάκια, έκλεισα για μια στιγμή τα μάτια μου και έζησα στο παρελθόν.

Έβαλα τα δάκτυλά μου με δέος, στις

τοιχογραφίες της Παντοβασιλίσσας, δροσίστηκα από τις βρύσες με τα εντοιχισμένα επιτύμβια μνημεία με τα ελληνικά γράμματα, ήμουν παρών στο τρισάγιο στο κατεστραμμένο νεκροταφείο. Αναζήτησα δροσιά στα πλατάνια μπροστά στη μονή των Πατέρων και απόλαυσα τη γεύση των φρούτων της περιοχής. Προσπάθησα να βρεθώ με τη ψυχή μου, πιο κοντά στους δικούς μου ανθρώπους που έζησαν εκεί με την ελπίδα ότι ίσως αισθανθώ αυτό το δέσιμο με τη γενέθλια γη των προγόνων. Για άλλους συνταξιδιώτες ήταν πιο εύκολο. Η συγκίνηση τους ήταν μεγάλη. Τα δακρυσιμένα μάτια τους, τα παρατηρούσα συχνά. Οι αφηγήσεις τους ζωντανές, θαρρείς και είχαν ζήσει ξανά στον τόπο αυτό. Θέλει ψυχική προετοιμασία για να προσεγγίσεις ένα τόπο «ιερό», όπως ακριβώς, θέλει ψυχική προετοιμασία όταν πρόκειται να μεταλάβεις τη θεία κοινωνία.

Ποιο είναι επομένως το στοιχείο που σε βοηθά να ταυτιστείς με έναν τόπο; Να τον νοιώσεις δικό σου; «Οι άνθρωποι». «...γιατί πατρίδα είναι πρώτα οι άνθρωποι», όπως είναι και ο τίτλος του βιβλίου ενός φίλου μου για τη δική του

αλησμόνητη πατρίδα. Πως μπορεί κανείς να προσεγγίσει ένα τόπο χωρίς να το συνδέσει με τους δικούς του ανθρώπους ή τους άγνωστους που ζήσανε, εργάστηκαν, πολεμήσανε, έκαναν όνειρα, ερωτεύτηκαν, έκαναν οικογένειες και κάποτε έφυγαν αφήνοντας ίσως ένα μικρό ίχνος της ύπαρξής τους; Ποιοι ήταν αυτοί οι πρόγονοί μας; Τι συνήθειες είχαν; Τι πιστεύανε; Τι ενδύματα φορούσαν; Πως ήταν τα βλέμματά τους όταν κοιτάζανε το φακό του φωτογράφου;

Μετά το πρώτο αυτό ταξίδι, ξεκίνησε για μένα μια άλλη περίοδος αναζήτησης μέσα από τις φωτογραφίες – τα αδιάψευστο τεκμήριο της ύπαρξης των ανθρώπων και της καθημερινότητας της ζωής στην Τρίγλια. Έκτοτε, έκανα πολλά ταξίδια στην Τρίγλια. Όσο προσπαθούσα περισσότερο, τόσο η ίδια μου η πατρίδα, μου φανέρωνε σιγά σιγά τα μυστικά της. Δεν χρειάζονταν βιασύνη. Έμενα πια στα τοπικά ξενοδοχεία, γνώρισα τους νέους ιδιοκτήτες που νοιώθουν κι ίδιοι τον τόπο σαν πατρίδα τους. Τον αγαπούν κι αυτοί. Όμως εγώ ψάχνω μια άλλη πατρίδα, αυτήν των δικών μου ανθρώπων.

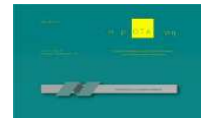
Στην Ελλάδα, με μεγάλη ευλάβεια και σεβασμό προσέγγιζα τους απογόνους των προσφύγων Τριγλιανών, που οι ίδιοι με καμάρι και με χαρά, μου έδειχναν τις παλιές τους φωτογραφίες ως οικογενειακά κειμήλια μεγάλης αξίας. Μου λέγανε τις ιστορίες των δικών τους ανθρώπων. Η βιογραφία ενός προγόνου άρχιζε και τελείωνε σε πέντε λεπτά. Τόσο κρατούσαν τα λόγια των απογόνων. Τόσο κρατάει το αποτύπωμα. Τα εξιστορούσαν όμως με έκδηλη την αγάπη και την νοσταλγία, ακριβώς σα να κάνανε ένα μνημόσυνο στους δικούς τους ανθρώπους.

Με τις φωτογραφίες που μου εμπιστεύθηκαν οι απόγονοι, άρχιζα να αποκτώ μια εικόνα. Πως ήταν αυτοί οι άνθρωποι που έζησαν 100 χρόνια πριν. Πως ήταν η κοινωνία. Το βλέμμα μου διασταυρώνονταν για πρώτη φορά με το δικό τους. Έβλεπες την ομορφιά, τη δύναμη, το συνεσταλμένο ή το δυναμικό χαρακτήρα, τη στάση του σώματος, τις φορεσιές... Ένας ανέλπιστος κόσμος που δεν υπήρχε πριν, ξετυλιγόταν πια στα μάτια μου, όπως και στα μάτια όσων θέλουν να ερευνήσουν. Η προσπάθεια

και η επιμονή, πάντα ανταμείβεται. Πλουσιοπάροχα.

Οι φωτογραφίες που συνέλεξα, αποτέλεσαν το υλικό μιας έκθεσης με τον τίτλο «Πορτραίτα Τριγλιανών πριν τη Μικρασιατική καταστροφή» που έγινε στο κτήριο του Συλλόγου Απανταχού Τριγλιανών στη Νέα Τρίγλια Χαλκιδικής, το 2018. Η κάθε φωτογραφία συνοδεύονταν με λεζάντα σχετική με την ταυτότητα των εικονιζομένων ή άλλες σχετικές πληροφορίες. Δύο χρόνια αργότερα η ίδια έκθεση έγινε στο Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Θεσσαλονίκης και το 2021 έκλεισε τον κύκλο ζωής της παρουσιάζοντας το φωτογραφικό υλικό στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ραφήνας. Οι εκθέσεις συγκέντρωσαν πολλούς απογόνους Τριγλιανών από όλα τα μέρη της Ελλάδος και το ενδιαφέρον τους ήταν έντονο.

Το υλικό των εκθέσεων ήταν πλέον έτοιμο να αποτυπωθεί και σε ένα καλαίσθητο λεύκωμα. Μέσω του Συλλόγου των Απανταχού Τριγλιανών και μιας επιδότησης που δόθηκε, η έκδοση του λευκώματος έγινε πραγματικότητα. Μέσα από αυτό επιχειρείται η αναβίωση της ελληνικής κοινότητας της Τρίγλιας

Βιθυνίας, που έσβησε πρόωρα και άδοξα τον Αύγουστο του 1922, όταν μετά την Μικρασιατική καταστροφή όλος ο ελληνισμός της καθ'ήμας Ανατολής αναγκάστηκε να εγκαταλείψει οριστικά την πατρογονική του γη.

Ήταν πολλοί οι Έλληνες που δεν κατόρθωσαν να επιβιώσουν κατά τα γεγονότα της Μικρασιατικής καταστροφής. Όσοι επέζησαν ζήτησαν καταφύγιο στη μητέρα Ελλάδα και με πολλές δυσκολίες κάνανε ένα νέο ξεκίνημα ζωής. Εργάστηκαν κάτω από δύσκολες συνθήκες, προόδευσαν, φτιάξανε νέες κοινωνίες, καμία όμως δεν ήταν σαν αυτήν που αφήσανε στο γενέθλιο τόπο τους. Πέρασαν ήδη 100 χρόνια από τα τραγικά εκείνα γεγονότα.

Οι παλιές φωτογραφίες δεν θυμίζουν πια τίποτε στις νέες γενιές των απογόνων και τα λευκώματα είναι τοποθετημένα στα ράφια των βιβλιοθηκών στην ενότητα «Ιστορία» κάτω από το λήμμα «Μικρασία».

Το Κωνσταντινουπολίτικο Θέατρο

Σκουρολιάκος Πάνος

Ηθοποιός –
Βουλευτής Ανατολικής Αττικής ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ - Αν. Τομεάρχης Πολιτισμού ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ

*Διάλεξη στην Κωνσταντινούπολη στο
Σχολείο Γαλατά 23/3/2017*

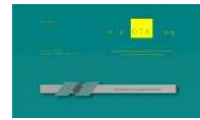
Αρχέγονη είναι η ανάγκη του ανθρώπου να νοιώσει, να αισθανθεί και να σκεφθεί για τα του βίου του. Τι θα τον διευκόλυνε για αυτήν την παρατήρηση και την ενεργοποίηση της συγκίνησης; Μα η κατασκευή μιας άλλης ζωής. Μιας άλλης πραγματικότητας. Συμπεφωνημένα ψευδούς, αλλά με όλες τις προϋποθέσεις της αληθινής.

Τοποθετεί απέναντί του λοιπόν αυτή την κατασκευασμένη πραγματικότητα ο άνθρωπος και την παρατηρεί. Συμπεριφέρεται ως επιστήμονας στο εργαστήριο του. Δοκιμάζει δόσεις, αναλογίες, αντιδράσεις, συγκρούσεις.

Υλικό του, αποτελούν γεγονότα, ανθρώπινοι χαρακτήρες, πράξεις που πηγάζουν από συναισθήματα αλλά και τα επηρεάζουν, ώστε να καταλήξει εν τέλει σε συμπεράσματα και διδάγματα ζωής.

Είναι μια επιστημονική διαδικασία το θέατρο; Κατηγορηματικά

όχι. Και τούτο γιατί πρωτίστως είναι ψυχαγωγία. Αγωγή ψυχής. Ζητούμενο δε, είναι να εκπληρεί και τις δύο έννοιες του όρου.

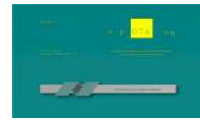
Στην «Αντιγόνη» του Σοφοκλή, η ομώνυμη ηρωίδα, αψηφώντας τη θέληση της κοσμικής εξουσίας, του Κρέοντα δηλαδή, θάβει τον νεκρό αδελφό της, επιλέγοντας να υπακούσει στους νόμους των θεών και στα παραδεδομένα. Είναι μια συντηρητική προσωπικότητα η Αντιγόνη λοιπόν; Όχι. Γιατί ταυτόχρονα, επιλέγει μια πράξη ενάντια στην κοσμική εξουσία, τιμώντας την έννοια «ελεύθερος άνθρωπος». Να λοιπόν πως μελετά κανείς τα του βίου μέσα από το θέατρο. Ακόμα και σήμερα, το έργο αυτό που γράφτηκε δυόμιση χιλιάδες χρόνια πριν, θέτει στο κοινό τα ίδια επίμαχα ερωτήματα και οδηγεί σε συμπεράσματα και διδάγματα τον άνθρωπο της παρούσας αλλά και της όποιας στο παρελθόν εποχής. Το ίδιο θα κάνει και στο μέλλον.

Προσεγγίζοντας κανείς αυτό που ονομάζουμε «Κωνσταντινουπολίτικο Θέατρο», το σύνολο δηλαδή των δραστηριοτήτων, συγγραφικών και παραστασιακών που έλαβαν χώρα εδώ,

στην Κωνσταντινούπολη, στο πλαίσιο της πνευματικής ζωής της ρωμαϊκής κοινότητας από τα τέλη του 17^{ου} αιώνα έως και σήμερα, θα πρέπει να δει και την προϊστορία του, που είναι η ιστορική εξέλιξη του αρχαίου ελληνικού θεάτρου.

Μετά από τις λαμπρές ημέρες δόξης του αρχαίου ελληνικού θεάτρου λοιπόν, που γεννήθηκε μέσα από τις λατρευτικές τελετές των Ελευσινίων Μυστηρίων, το θέατρο παρέλαβαν οι ρωμαίοι. Μιμήθηκαν τους αρχαίους τραγικούς μας, πιο χοντροκομμένα, με λιγότερη είναι η αλήθεια τέχνη και έμπνευση.

Οι Ρωμαίοι παραδίδουν στους βυζαντινούς ένα "Θέατρο Ποικιλιών", όπως θα το λέγαμε σήμερα. Χυδαία αστεία, σαλτιμπάγκοι και εταίρες στο δυναμικό του, το είχαν καταστήσει μια διασκέδαση φτηνού γούστου για τον "όχλο". Ας δούμε λοιπόν πως η Ορθοδοξία, ως ένα από τα βασικά συστατικά της ρωμιοσύνης του Βυζαντίου αλλά και της μετέπειτα ιστορικής φάσης της, επηρέασε την εξέλιξη του θεάτρου έως ότου φθάσουμε σε αυτό που ορίζουμε ως «Κωνσταντινουπολίτικο Θέατρο».

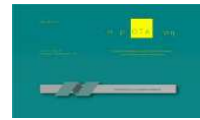

Η Ορθοδοξία, ως το επίσημο δόγμα στη Βυζαντινή αυτοκρατορία, στέκεται με αυστηρότητα απέναντι σε αυτό το θέατρο παρακμής που παρέλαβε από τους ρωμαίους. Όπως ήταν φυσικό, το απορρίπτει. Οι ηθοποιοί γίνονται δεκτοί στην εκκλησιαστική κοινότητα, αφού πρώτα αλλάξουν επάγγελμα. Για τους παντομίμους [θεατρίνους] ισχύει το επιτίμιο της αποχής από τη θεία μετάληψη. Υπάρχει μάλιστα και κατάλογος για τους “αποβλητέους” από τη χριστιανική κοινότητα: ο επί σκηνής εμφανιζόμενος ανήρ ή γυνή, ο χοραύλης, ο κιθαριστής, ο την όρχησιν επιδεικνύμενος κ.ά. Οι κληρικοί οι οποίοι τελούν το μυστήριο του γάμου θα πρέπει να αποχωρούν πριν αρχίσουν να παίζουν μουσικά όργανα ή να χορεύουν, και μάλιστα πριν εμφανισθούν “θυμελικοί” [ηθοποιοί], σύμφωνα με τη Σύνοδο της Λαοδικείας [360 μ.Χ.]. Τα παιδιά των κληρικών απαγορεύεται να συμμετέχουν σε “θεώρια”, σε εκδηλώσεις θεαμάτων δηλαδή, και βέβαια πολύ περισσότερο απαγορεύονταν να πάρουν και οι ίδιοι μέρος. Οι κληρικοί που θα ενέπιπταν στο αμάρτημα να παρακολουθήσουν θεατρική παράσταση τιμωρούνταν με

καθαίρεση, ενώ για τους λαϊκούς η ποινή ήταν αφορισμός.

Να όμως που άνθρωποι του θεάτρου, μίμοι, ηθοποιοί αγίασαν! Ο πιο γνωστός [θεωρείται και προστάτης των ηθοποιών] είναι ο Άγιος Πορφύριος. Η παράδοση τον θέλει ογκώδη μίμο που σατίριζε κατά τη ρωμαϊκή εποχή τα άγια μυστήρια. Σε μια παράσταση, λοιπόν, όπου διέσυρε από σκηνής το μυστήριο της βαπτίσεως, ξαφνικά σταματά και μπροστά στο έκπληκτο κοινό που διασκέδαζε ομολογεί την πίστη του στον Χριστό. Μαρτύρησε επί τόπου λοιπόν, και θανατώθηκε. Έμεινε ως “Ο άγιος μάρτυς Πορφύριος ο από μίμων – ξίφει τελειούται”. Κατά την περίοδο του διωγμού των χριστιανών, έχουμε και άλλους μίμους μάρτυρες. Είναι οι άγιοι Αδραλίων, Βαβύλας, Γαϊανός, Γελάσιος, η οσία Πελαγία, ο αυλητής Φιλήμων.

Άθελά της [.] όμως η χριστιανική θρησκεία για τη λατρεία προς το Θείο υιοθέτησε μια σειρά από στοιχεία προερχόμενα από το θέατρο. Στην αρχιτεκτονική των ναών, αλλά και στο τελετουργικό μέρος. Στην Ορθόδοξη λατρεία, αναγνωρίζει κανείς παραστατικά

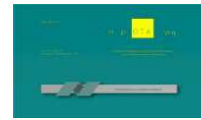
στοιχεία όπως στην τελετή του Σταυρού, στην Αποκαθήλωση, στην Ανάσταση.

Όμως η “εφεύρεση” των Ελλήνων, το θέατρο δηλαδή, δεν ήταν ποτέ μια απλή συνήθεια διασκεδαστική. Αποτελεί δυνατή εσωτερική ανάγκη του ανθρώπου και έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος να συμβιβασθεί η στάση της επίσημης Εκκλησίας, οι αποφάσεις των συνόδων για το θέατρο και τον κόσμο του, με αυτή την ανάγκη των πιστών. Προσχωρεί η Ορθόδοξη χριστιανική πίστη, λοιπόν, στον χώρο της αυθεντικής παραστατικής διαδικασίας με τα δικά της υλικά. Εκκλησιαστικοί άνδρες σημαντικοί επιδίδονται στη θεατρική συγγραφή. Ο Σελευκίας Βασίλειος γράφει θεατρικό έργο με θέμα τη ζωή της μεγαλομάρτυρος Θέκλας. Ο Πτολεμαΐδος Συνέσιος κωμωδίες και τραγωδίες. Ο Ιωάννης ο Δαμασκηνός τη “Σουσσάναν”. Ανώνυμος συγγραφέας γράφει το έργο “Χριστός Πάσχων”, που ανεβαίνει ακόμα και σήμερα στις σκηνές των θεάτρων. Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του εστιάζεται στο ότι συναντάμε κομμάτια ολόκληρα από τις Βάκχες του Ευριπίδη! Ο θρήνος για τον Διόνυσο προσφέρει τις λέξεις του στον θρήνο της Παναγίας για Τον Χριστό

Πάσχοντα. Τέλος, στον χώρο του κρητικού θεάτρου έχουμε την υπέροχη “Θυσία του Αβραάμ” του Βισσέντζου Κορνάρου. Να σημειώσουμε, ακόμα, πως τα έργα των αρχαίων τραγικών και του Αριστοφάνη έφτασαν ως εμάς, χάρη στις αντιγραφές που έκαναν λόγιοι μοναχοί.

Δρώμενα με καθαρή θεατρική μορφή έρχονται στη λειτουργική ζωή του χριστιανισμού. Το “Άρατε πύλας” ή “Εις Άδου κάθοδος” του Χριστού είναι από τα πιο παλιά. Σε αυτό, ο ιερέας “παριστάνει” τον Ιησού και ο διάκονος τον Σατανά – Άδη. Μετά τη μεταφορά του επιταφίου, ο Ιησούς βρίσκει κλειστή την πόρτα του ναού και ψάλλει το “Άρατε πύλας”. Ο Σατανάς ερωτά ποιος είναι και ο Ιησούς σπρώχνει την πόρτα και εισέρχεται θριαμβευτής ο επιτάφιος. Η λειτουργία του “Νιπτήρος” ακόμα, αναπαριστά τη νίψη των ποδιών των μαθητών από τον Ιησού, πριν από τον Μυστικό Δείπνο.

Το “κάψιμο του Ιούδα”, το απόγευμα της Κυριακής του Πάσχα, είναι από τα πιο διαδεδομένα λαϊκά θρησκευτικά δρώμενα στον ελλαδικό χώρο. Σημαντική περίπτωση, αποτελεί ο “Λάζαρος” στην Κύπρο. Ο αναστημένος φίλος του Χριστού, κατά τη δεύτερη ζωή

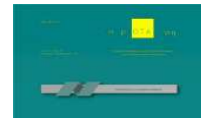
του, υπήρξε επίσκοπος Κιτίου. Ενταφιάσθηκε στη σημερινή Λάρνακα και κατά τον 10ο αιώνα έγινε η ανακομιδή των λειψάνων του στην Κωνσταντινούπολη. Τα "σιμηλλούδκια", που συμβολίζουν το χρώμα του νεκρού, αποτελούν το "κοστούμι" ενός παιδιού που υποδύεται τον Λάζαρο. Εδώ, στην Κύπρο, υπάρχει και η συμβολική αναπαράσταση της έγερσης. Όταν ο ύμνος φτάσει στο σημείο όπου ο Χριστός καλεί τον φίλο του, το παιδί-Λάζαρος σηκώνεται χαρούμενο. Σε κάποια χωριά, ο Λάζαρος συνοδεύεται και από δύο κοπέλες που παριστάνουν τις αδελφές του. Μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα, στον ναό του Λαζάρου στη Λάρνακα, παριστανόταν αυτή η σκηνή. Στο "Λάζαρε έξελθε", οι διάκονοι τοποθετούσαν έναν σταυρό στο κεφάλι του "Λαζάρου", τον ράντιζαν με αγίασμα, και όταν αυτός σηκώνονταν, ο επίσκοπος του έδινε κρασί και λαζαρόψωμα. Οι γυναίκες τον έραιναν με άνθη και όλοι μαζί φώναζαν: "Λάζαρος ανέστη"!

Η αρχαία τέχνη του Διόνυσου, αφού πέρασε από χίλια μύρια κύματα, ήρθε και συμφιλιώθηκε με τη χριστιανική πίστη, και μάλιστα την υπηρέτησε. Όπως

συμβαίνει με όλα όσα μπορεί να χωρίζουν τους ανθρώπους αλλά όμως μπορούν να γίνουν υλικά αγαπητικής και ειρηνικής συνύπαρξης.

Όπως και να έχει το πράγμα, κατά τους βυζαντινούς χρόνους το θέατρο στη γλώσσα των ελλήνων εσίγησε. Ξαναζωντανεύει κατά τον 17^ο αιώνα στις παραδουνάβιες ηγεμονίες, στο αρχοντικό της Ραλλούς Καρατζά, κόρης του ηγεμόνα της Βλαχίας Ιωάννη Καρατζά, ως θέατρο επηρεασμένο από τον Διαφωτισμό. Η πόλη όμως που γνώρισε ημέρες δόξης λαμπρές το θέατρο, είναι η Πόλη των πόλεων. Η Κωνσταντινούπολη. Θεμέλιος λίθος του Νεοελληνικού Θεάτρου, υπήρξε το θέατρο που αναγεννήθηκε και αναπτύχθηκε εδώ, από τα τέλη του 17^{ου} αιώνα και μετά.

Σε έδαφος που είχε προετοιμάσει ο κοσμοπολιτισμός, η πληροφόρηση από την δυτική Ευρώπη και η καλλιέργεια της ανώτερης τάξης των ρωμιών της Πόλης, άνθισε κυριολεκτικά ένα ελληνόφωνο θέατρο άκρως ενδιαφέρον. Οι Φαναριώτες, έχοντας επαφές με τις παραδουνάβιες ηγεμονίες όπου οι εκεί ρωμιοί ηγεμόνες ανέβαζαν παραστάσεις,

μεταφράζουν και διαβάζουν από τα γαλλικά κυρίως, έργα των Μολιέρου, Γκολντόνι, Αλφιέρι κ.α. Εντύπωση τους κάνουν τα θέματα τους από την αρχαιότητα, που μιλούν για μακρινούς πρόγονους των «ρωμιών» που μιλούσαν την «γραικικήν» γλώσσα, δηλαδή την ελληνική!

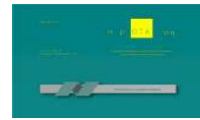
Πλούσιοι Κωνσταντινουπολίτες, φιλοξενούν λοιπόν ερασιτεχνικά ανεβάσματα αυτών των έργων στα μέγαρά τους, με την άδεια της Υψηλής Πύλης.

Παραστάσεις υπήρχαν λοιπόν. Δεν υπήρχαν θεατρικά έργα γραμμένα στην Πόλη τον πρώτο καιρό. Όμως η γηγενής παραγωγή σε κείμενα, δεν άργησε να κάνει την εμφάνιση της. Οι ευρωπαϊοί συγγραφείς, στάθηκαν δάσκαλοι για τους ρωμιούς θεατρικούς συγγραφείς της Βασιλεύουσας. Ο Μολιέρος βρίσκεται ολοζώντανος αλλά τέλεια αφομοιωμένος στον «Φιάκα» του Δημοσθένη Μισιτζή. Τον συναντάμε στα έργα του Μιλτιάδη Χουρμούζη, που παρ'ότι Κωνσταντινουπολίτης έγραψε τα περισσότερα έργα του στο νεαρό τότε ελληνικό κράτος. Αλλά και οι Γεώργιος Σούτσος, Ιάκωβος Ρίζος Νερουλός και Ιάκωβος Ρίζος Ραγκαβής, χρωστούν

πολλά στους εξ Εσπερίας ομότεχνούς τους.

Οι ανταγωνιστές του ρωμαϊκού θεάτρου της Κωνσταντινούπολης, ήταν οι γαλλικοί, ιταλικοί και αγγλέζικοι θίασοι που έπαιζαν στην Πόλη, για τις πολυπληθείς κοινότητες των ομογενών τους. Το ρωμαϊκό φιλότιμο με πείσμα, μεράκι και σοβαρότητα, ανταγωνίζεται και συχνά «νικά» κατά κράτος τους «φράγκους».

Οι παραστάσεις πληθαίνουν και το Οικουμενικό Πατριαρχείο αντιμετωπίζει θετικά τη θεατρική δημιουργία. Στην εφημερίδα «Κωνσταντινούπολις», αρ. φ. 1175/9-2-1872 διαβάζουμε, ότι «πολλάκις (εδίδοντο) θεατρικά παραστάσεις εντός του περιβόλου των εκκλησιών» και ότι «εντός της σκηνής και επί των ευρυτάτων εξεδρών πέριξ, επί πολυθρονών, ανεπαύοντο και ήκουον μετά συγκινήσεως τα διδάγματα οι μητροπολίται, αρχιεπίσκοποι και συνοδικοί του Πατριάρχου ημών, πηγαينوερχόμενοι με αμάξας – διά της δευτέρας γεφύρας του Κερατίου κόλπου - από το Φανάριον».

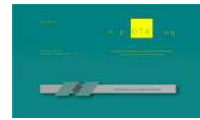
Η λογοκρισία του τουρκικού κράτους, επέβαλε να υποβάλουν οι θίασοι τα έργα στην αρμόδια επιτροπή, για έγκριση. Υπάρχουν και κανόνες του κράτους απαράβατοι, που αφορούν την λειτουργία των θεάτρων. Απαγορεύονται «παντομίμαι» που «αντίκεινται στην δημόσια ηθική». Οι ηθοποιοί απαγορεύεται «να προσέρχονται στη σκηνή σε κατάστασιν μέθης». Ακόμα «αι παραστάσεις οφείλουν να λήγωσι το μεσονύκτιον. Αι ηθοποιοί αι φορούσαι στενάς και προσκεκολλημένας αναξυρίδας και χειρονομούσαι ανηθίκως, τιμωρούνται».

Εδώ, στην Κωνσταντινούπολη λοιπόν, για πρώτη φορά οργανώνεται η συντεχνία των ηθοποιών σε επαγγελματική βάση. Και τούτο, γιατί οι παραστάσεις ήταν τόσο πολλές, ώστε υποχρέωνε τους ερασιτέχνες ηθοποιούς να εγκαταλείπουν τις παλιές τους δουλειές - δάσκαλοι, τσαγκάρηδες, έμποροι - και να γίνονται επαγγελματίες ηθοποιοί. Σε αυτή τους βέβαια την «αλλαγή επαγγέλματος» συνέτεινε και το προσωπικό μεράκι για την μαγεία της ζωής του θεάτρου. Η φλόγα για την διακονία της σκηνικής δημιουργίας, συνεπικουρούμενη από την γοητεία των φώτων της σκηνής και των

χειροκροτημάτων, αποτελούν ισχυρό παράγοντα ώστε κανείς να απαρνηθεί πολλά πράγματα από την προηγούμενη ζωή του!

Γύρω στα 1900 υπάρχουν 30 με 40 ρωμαίικες θεατρικές αίθουσες στο κέντρο της Κωνσταντινούπολης, αλλά και τα προάστια. Στο νεαρό ελληνικό κράτος, ιδίως κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής του, η θεατρική κίνηση ήταν δραματικά κατώτερη της Κωνσταντινουπολίτικης. Απέναντι σε ένα ταπεινό ξύλινο θέατρο, το «Θέατρο Σκοντζόπουλου» κοντά στη σημερινή πλατεία του Δημαρχείου των Αθηνών, το θέατρο της Πόλης είχε να επιδείξει δεκάδες λαμπρές αίθουσες όπως είπαμε αλλά και άξιους θιάσους.

Ανέβηκαν εκατοντάδες έργα όλα αυτά τα χρόνια. Από την «Εκάβη» του Ευριπίδη και τον «Φιλοκτήτη» του Σοφοκλή, έως τον «Ταρτούφο» του Μολιέρου, την «Τύχη της Μαρούλας» του Δημητρίου Κορομηλά και την συνέχειά της στα «καθ ημάς» εδώ στην Κωνσταντινούπολη, με την «Μαρούλα στην Πόλη», και έως τον «Φίλο μου τον Λευτεράκη» του Αλέκου Σακελάρη, αλλά και έως το «Περιμένοντας τον Γκοντό» του Σάμουελ Μπέκετ.

Το ρωμαϊκό θέατρο της Κωνσταντινούπολης, γαλούχησε τους ρωμιούς, τους χάρισε αισθητικές απολαύσεις, τους έκανε δημιουργικούς, τους ενέπνευσε σεβασμό για το παλιό και συνετέλεσε ώστε να γίνουν ευαίσθητοι δέκτες απέναντι στο καινούριο. Τους έδωσε δύναμη να αντιμετωπίζουν τις καταστάσεις μιας δύσκολης ομολογουμένως ζωής.

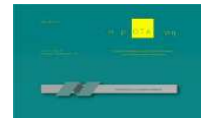
Έδωσε ακόμα ένα πλήθος σπουδαίων ηθοποιών και θεατρανθρώπων: Αικατερίνη Βερώνη, Κάρολος Κουν, Βασίλης Λογοθετίδης, Νικόλαος Ροζάν, Σταύρος Ξενίδης, Ελένη Χαλκούση και τόσο άλλοι!

Από τον 19^ο αιώνα ακόμα, επαγγελματικοί θίασοι από την Αθήνα επισκέπτοντο την Κωνσταντινούπολη και έδιναν παραστάσεις με μεγάλη επιτυχία. Η Πόλη, μαζί με την Αλεξάνδρεια και το Κάιρο ήταν αγαπημένος προορισμός για τους έλληνες θεατρίνους. Αλλά και η Σμύρνη και η Καισάρεια της Καππαδοκίας ακόμη. Διονύσιος Ταβουλάρης, Ευτύχιος Βονασέρας, Ροζάν, Βερώνης, Βεάκης, Κοτοπούλη, Κυβέλη και τόσο άλλοι, έως την Αλίκη Βουγιουκλάκη. Με το ΔΗΠΕΘΕ Ρούμελης που είχα την τιμή να διευθύνω δώσαμε το 2002 παράσταση στο θεατράκι του Φερίκιοϊ με την κορυφαία πολιτική

κωμωδία του Μισιτζή «Ο Φιάκας». Και ξανά το 2005 με το έργο του κωνσταντινουπολίτη Μιλτιάδη Χουρμούζη «Ο Λεπρέντης».

Οι κωνσταντινουπολίτες όμως, είχαν την ευκαιρία να απολαύσουν και παραστάσεις που έρχονταν από άλλα δυτικά κράτη. Μεγάλα ονόματα του ευρωπαϊκού θεάτρου έδιναν παραστάσεις εδώ. Σωσάνα Δεπρέ, Ζαν Πιερνί, Μοροζίνι, Σάρα Μπερνάρ.

Όταν όμως δεν υπήρχαν παραστάσεις επαγγελματικού θεάτρου, οι Πολίτες, έκαναν αυτό που γνώριζαν καλά. Μέσα από τους συλλόγους τους ανέβαζαν έργα καταθέτοντας το μεράκι και την αγάπη τους γι αυτήν την πανάρχαια τέχνη. Οι θεατρικοί σύλλογοι της Πόλης ανεβάζουν σπουδαία έργα από το παγκόσμιο δραματολόγιο, χειμώνα καλοκαίρι. Ονομαστά είναι και τα θερινά θέατρα, όπως τα «Θέατρα των Μνηματακίων». Εδώ, συναντάμε και επαγγελματίες θεατρικούς παραγωγούς που ρισκάρουν πολλά χρήματα σε θεατρικές επιχειρήσεις. Από τους πιο σπουδαίους ήταν ο Ρόκα Ραμιρέζ του θεάτρου «Ιπποδρόμιον», ο Ραυτόπουλος του θεάτρου «Ωδείον» και ο Σταύρος

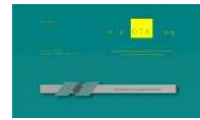
Παπαδόπουλος διευθυντής των δύο θεάτρων Μνηματακίων.

Τα έργα που ανέβαιναν είχαν στη μεγάλη τους πλειοψηφία διδακτικό χαρακτήρα. Ήσαν εγνωσμένης ποιότητας θα λέγαμε σήμερα. Αν ανέβαινε κάποιο έργο πιο «ελευθεριάζον», επεβάλλετο απαγόρευση εισόδου «εις τας δεσποινίδας και τας κυρίας».

Θα μου επιτρέψετε να κλείσω με μια ιδιαίτερη αναφορά σε δύο εμβληματικούς συγγραφείς της Πόλης. Ο πρώτος είναι ο Δημοσθένης Μισιτζής. Δάσκαλος από τη Χίο, έγραφε έργα, τα οποία ανέβαζε με τους μαθητές του. Κορυφαίο ανάμεσα σε αυτά είναι και «Ο Φιάκας». Η ωραιότερη κωμωδία του γηγενούς θεάτρου. Μακράν από τις πιο σπουδαίες του Νεοελληνικού Θεάτρου. Είχε μεγάλη επιτυχία. Τόση, ώστε ανέβηκε πολλές φορές. Ανάγκασε μάλιστα λόγω της αυξημένης ζήτησης τον δημιουργό της, να αφήσει το δασκαλίκι και να γίνει επαγγελματίας ηθοποιός. Είναι το μόνο ρωμαίικο έργο που μεταφράστηκε στην τουρκική γλώσσα και ανέβηκε από τον θίασο «Γκουλιάν». Το επίσημο θεατρικό συγκρότημα που έπαιζε στην τουρκική γλώσσα. Στον ελλαδικό χώρο ήταν το έργο

σωσίβιο. Όταν οι παραστάσεις ενός έργου δεν συγκινούσαν το κοινό, δεν πήγαιναν καλά, ο θίασος ανέβαζε τον «Φιάκα» και το ταμείο γέμιζε ξανά.

Ο άλλος συγγραφέας για τον οποίο θέλω να σας μιλήσω είναι ο Μιλτιάδης Χουρμούζης. Γεννήθηκε στον Γαλατά Κωνσταντινούπολης την 8^η Σεπτεμβρίου του 1804 και πέθανε στην νήσο Αντιγόνη της Προποντίδος την 6^η Οκτωβρίου του 1882. Υπήρξε αξιωματικός της οριοφυλακής στο νεώτερο ελληνικό κράτος και βουλευτής Φθιώτιδος δύο φορές. Το 1850 και το 1852. Την τελευταία περίοδο της ζωής του την αφιέρωσε στην οικοδόμηση του ναού του Θεοκορυφώτου στο λοφίσκο της νήσου Αντιγόνης το 1869, με την οικονομική συμπαράσταση του φίλου του βεζύρη Μεχμέτ Αμιν Ααλή. Τα θυρανοίξια ετέλεσε η Αυτού Παναγιότης ο μακαριώτατος Πατριάρχης Αλέξανδρος Σοφρώνιος μετά των μητροπολιτών αγίου Λαρίσης και αγίου Νύσσης. Το γεύμα μετά τα θυρανοίξια, ετίμησε η Α.Π. ο Πατριάρχης, ενώ παρόντες ήσαν ο διοικητής των Νήσων Πετρόπουλος Βέης, ο Καπού-Κεχαγιάς Σταυράκης εφέντης Ιωαννίδης και άλλοι διακεκριμένοι ρωμιοί, ευχόμενοι άπαντες στον Χουρμούζη να πραγματοποιήσει και την «σχεδιασθείσαν

ανέγερσιν ιερατικής σχολής» στον ίδιο χώρο. Ο Χουρμούζης, δεν κατάφερε να πραγματοποιήσει και αυτό το σχέδιό του. Είναι θαμμένος πίσω από το ιερό του ναού.

Ας έρθουμε στο μεγάλο και σπουδαίο συγγραφικό του έργο. Έγραψε έργα που σατίριζαν την νέα καθεστηκυία τάξη στο νεαρό ελληνικό κράτος. Σφόδρα αντιθωνικός, καταδιώχθηκε για τις δημοκρατικές ιδέες του και οι ψηφοφόροι του βασανίσθηκαν αγρίως. Υπάρχει και αγόρευσή του στη Βουλή των Ελλήνων όπου καταγγέλλει τους διωγμούς εκ μέρους παρακρατικών. Στον «Λεπρέντη» σατιρίζει τους πλούσιους έλληνες που έγιναν οικονομικά ισχυροί στις παροικίες και επιστρέφοντας στην Ελλάδα, εκμαυλίζουν οικογένειες και με τα χρήματά τους, στα γέραματά, ανακαλύπτουν τα καλά του γάμου στο πρόσωπο νεαρών κοριτσιών. Στον «Υπάλληλο» καταγγέλλει την γραφειοκρατία, τον ωχαδελφισμό και το ρουσφέτι. Στον «Χαρτοπαίκτη» στηλιτεύει το πάθος της χαρτοπαιξίας. Με την επιστροφή του στην Πόλη γράφει τα δύο τελευταία του έργα («Μαλακώφ» και «Οψίπλουτος») όπου σατιρίζει την επιδειξιμανία και τον νεοπλουτισμό της εποχής, ενώ παράλληλα αρθρογραφεί σε εφημερίδες όπως ο

«Τηλέγραφος του Βοσπόρου» και ο «Ανατολικός Αστéρας», ενώ εκδίδει ακόμα και δικό του φύλλο, την «Αρμονίαν». Εκπλήσσουν οι αρετές των έργων του, γιατί από πουθενά δεν τεκμαίρεται οποιαδήποτε θεατρική παιδεία και ενημέρωση.

Το θέατρο για τους ρωμιούς της Πόλης ήταν κορυφαίο κοινωνικό γεγονός. Παρακολουθούσαν τις παραστάσεις φρακοφορεμένοι και οι κυρίες φορώντας τις πιο ακριβές τουαλέτες τους. Και να σας πω κάτι; Τις περιόδους που οι πολίτες εγκαθίσταντο στην Ελλάδα, το θεατρικό κοινό αύξανε και σε πλήθος αλλά και κυρίως, σε ποιότητα. Το γεγονός ότι απόψε συζητούμε εδώ στο Σχολείο του Γαλατά παρουσία τόσων ιεραρχών αλλά κυρίως τη παρουσία της αυτού Θειοτάτης Παναγιότητος του κ. κ. Βαρθολομαίου είναι μια ουσιαστική και από καρδιάς αναγνώριση για το έργο όλων αυτών που έφεραν την τέχνη του θεάτρου έως εδώ. Των αρχαίων τραγικών, των κωμικών, των εκ θεάτρου αγίων, της ατέλειωτης σειράς των ρωμιών της Πόλης που διακόνησαν την τέχνη του θεάτρου, θέτοντας την στην υπηρεσία του γένους και της ανθρωπότητας.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Στέκι της Αναξαγόρα (2022): Το Στέκι της Αναξαγόρα: 4 χρόνια στην πόλη, με ζωντάνια, χρώμα, ανάσες, ζεστασιά,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 678- 687

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Το Στέκι της Αναξαγόρα: 4 χρόνια στην πόλη, με ζωντάνια, χρώμα, ανάσες, ζεστασιά

Στέκι της Αναξαγόρα

Συλλογικότητα που δημιουργεί μέσα από την διαφορετικότητά της σχέσεις, αλληλεγγύη, γειτονιές.

Αναξαγόρα 21, Αγία Παρασκευή,

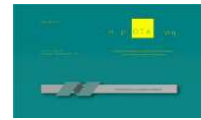
Facebook: <https://www.facebook.com/stekianaksagora> , Website: stekianaksagora.blogspot.com

Περίληψη

Το Στέκι κλείνει φέτος 4 χρόνια παρουσίας στην πόλη. Έγινε ένας χώρος συνάντησης όχι μόνο της γειτονιάς αλλά όλης της πόλης, αυτοδιαχειριζόμενος, με πλαίσιο και με στόχους που τους διαμορφώνουν οι άνθρωποι που συμμετέχουν. Επιθυμεί να δημιουργήσει ένα περιβάλλον αλληλοβοήθειας που θα αγκαλιάζει τον κάθε πολίτη, αλλά και να αποτελέσει ένα παράδειγμα για την πόλη στον τρόπο που μπορεί να λύνει τα προβλήματά της.

Δεν περιμένει, αλλά παρεμβαίνει σε ζητήματα καθημερινότητας, για την υπεράσπιση των δημόσιων χώρων αλλά και για έναν πολιτισμό που θα στηρίζεται στις ερασιτεχνικές δημιουργίες, που θα διαθέτει τον χώρο και τον χρόνο για να συναντηθεί και να εκφραστεί το πλούσιο υλικό που έχει η πόλη μας. Η συνάντηση

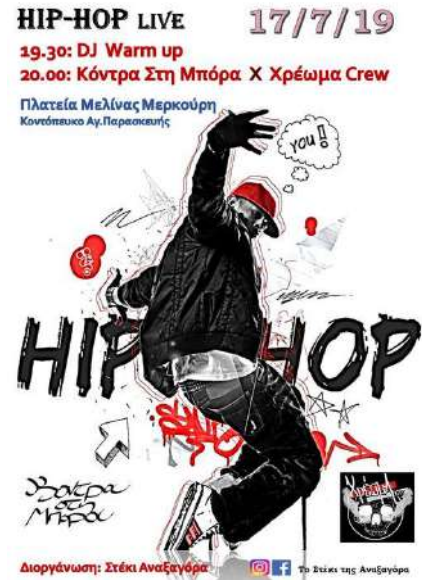
εφήβων και ενηλίκων σε μία διαρκή αναζήτηση, και με ανοικτή την γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ τους, ακομπλεξάριστα και με εκατέρωθεν σεβασμό, είναι ό,τι πιο αισιόδοξο και ελπιδοφόρο συμβαίνει αυτή την στιγμή στην πόλη. Μία συνομιλία που μας κάνει όλους ωριμότερους, που μας κάνει όλους Πολίτες.

Το Στέκι της Αναξαγόρα

Παλαιά και νέα μέλη, έφηβοι και παιδιά του Στεκιού της Αναξαγόρα, καταθέτουν την άποψή τους για το Στέκι, όπως το βίωσαν ή το βιώνουν, όπου μπορεί κανείς να καταλάβει μέσα από τα γραφόμενά τους την φυσιογνωμία του, αλλά και τους στόχους του. Το Στέκι είναι οι άνθρωποι

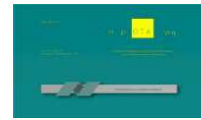
του, το Στέκι «είναι μυρωδιές, χρώματα και μουσική».

Το στέκι της Αναξαγόρα, ένας χώρος έκφρασης και συνάντησης πολιτών - μια συλλογικότητα που προτάσσει την πρόσωπο με πρόσωπο επαφή, την ισοτιμία, την αλληλεγγύη, την άμεση δημοκρατία και διεκδικεί το δικαίωμα για μια ανθρώπινη πόλη, για μια ζωή με αξιοπρέπεια.

Το Στέκι της Αναξαγόρα, μέσα από τους ανθρώπους του:

“Συλλογικές δομές – όπως το Στέκι της Αναξαγόρα – στην τοπική κοινωνία λειτουργούν ως αντίσταση στην κρίση, ως ανάχωμα στις δυσκολίες της

καθημερινότητας και δημιουργούν δικλίδες ασφαλείας βασισμένες στις ανθρώπινες σχέσεις. Το Στέκι το γνώρισα σχετικά πρόσφατα με αφορμή μια δράση αλληλεγγύης, και η σχέση μου μαζί του κτίζεται σιγά σιγά, δημιουργώντας σταθερούς δεσμούς, με κοινό όραμα μια καλύτερη κοινωνία και με στόχο την αλληλοϋποστήριξη και την ανάπτυξη νέων μορφών συνύπαρξης. Οι κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές συνιστώσες του μέλλοντος απαιτούν συναινέσεις και προσδίδουν ένα διαφορετικό νόημα στο «Μαζί». Μαζί, μπορούμε να μοιραστούμε προβληματισμούς, ανησυχίες, σκέψεις, έννοιες, ενδιαφέροντα και λύσεις για ένα καλύτερο αύριο.”

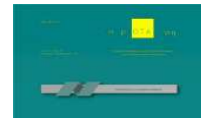
Μαρία Β.

“Όλα ξεκίνησαν από την ανάγκη μας για ένα διαφορετικό τρόπο ζωής. Από την άρνηση να δεχτούμε ότι ζούμε σε μια πόλη όπου δεν υπάρχει ένας χώρος έκφρασης και δημιουργίας, και ο μόνος τρόπος για να βρεθείς έξω με τους φίλους σου κυρίως τον χειμώνα είναι οι καφετέριες.

Ο καθένας ζει στον μικρόκοσμό του χωρίς να γνωρίζουμε τι συμβαίνει δίπλα μας. Εμείς θέλουμε να είμαστε συμμετοχοί στα πεπραγμένα της πόλης μας και προτείνουμε ένα διαφορετικό τρόπο ζωής όπου όλοι να συμμετέχουμε ισότιμα. Το Στέκι της Αναξαγόρα είναι ένας χώρος όπου συναντώνται όλες οι ηλικίες χωρίς το περιβόητο χάσμα των γενεών. Ανταλλάσσουμε γνώσεις, διασκεδάζουμε, ενδιαφερόμαστε για τον διπλανό μας δημιουργώντας ομάδα αλληλοβοήθειας, στηρίζουμε κάθε κίνηση που γίνεται για ανθρώπους που έχουν ανάγκη.

Είναι ένας χώρος ανοικτός σε όλους τους ανθρώπους που ασπάζονται τα ιδανικά της ισοτιμίας, της Αλληλεγγύης, του σεβασμού στην διαφορετικότητά. Όλοι μας έχουμε βρει ένα τουλάχιστον λόγο για να συμμετέχουμε στο στέκι της Αναξαγόρα. Εγώ πιστεύω ότι τέτοιες κινήσεις μπορούν να κάνουν τον κόσμο μας καλύτερο και λιγότερο μοναχικό.”

Φλωρεντία Π.

“Το Στέκι της Αναξαγόρα δεν έχει καμιά σχέση με τον φιλόσοφο Αναξαγόρα τον ίδιο. Σύμφωνα με την παράδοση αυτός κατηγορήθηκε για ασέβεια και αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την πόλη. Το Στέκι με αρκετό σεβασμό δημιουργεί ένα κοινωνικό πείραμα. Πείραμα ανθρώπινων σχέσεων που θα στηρίζονται στην εμπιστοσύνη, στην αλληλεγγύη, στον σεβασμό του άλλου, και εν τέλει σ’ αυτό που θα θέλαμε όλοι μας να ζούμε σε μια γειτονιά. Για να συμβούν βέβαια αυτά θέλουν να τα προσπαθήσεις. Αυτοματισμοί δεν γίνονται δεκτοί. Είμαι πολύ σπουδαίος, ωραίος, ωραίος, δεν τραγουδιέται ποτέ στα γλέντια που γίνονται. Το ‘εμείς’ θα μας σώσει λέγανε κάποτε. Αυτό το ‘εμείς’ είναι το Στέκι. Και αυτό το χτίζουμε μέρα με τη μέρα.”

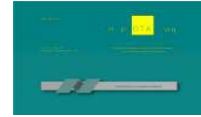
Μάρκος Κ.

“Είναι πολλά για μένα. Από την αρχή του που δεν είχαμε τίποτα σε σύγκριση με τώρα, και ούτε πιστεύαμε πως θα είχαμε, μέχρι και σήμερα που μας φαίνεται τόσο δεδομένο. Μου έχει γεμίσει απογεύματα και πρωινά τα οποία θα μου ήταν τελείως χάσιμο χρόνου. Με έχει ενώσει με

ανθρώπους με τους οποίους ανακαλύψαμε τα κοινά μας σημεία, και ταυτόχρονα με έχει βοηθήσει να βρω τον εαυτό μου προβάλλοντας μου δελεαστικές επιλογές που μου βγήκαν σε καλό. Η έννοια του ό,τι δίνεις παίρνεις. Το έχω απολαύσει και άδειο, το έχω θαυμάσει γεμάτο. Η ίδια ικανοποίηση. Οι ίδιες χαρές, η ίδια ασφάλεια, η ίδια οικογένεια.

Όσον αφορά τη μουσική, έχω κερδίσει πολλά. Από την εποχή που έψαχνα «δικούς μου» στο παιχνίδι μου, μέχρι και τώρα που έρχονται μέχρι και άγνωστοι. Έγινε σιγά-σιγά ένας χώρος που έλαμπε από προσδοκίες. Δεν αργήσαμε να το γεμίσουμε με κάθε στοιχείο της κουλτούρας μας. Γκράφιτι, ηχομονωτικά, μικρόφωνα και προγράμματα. Μέσα σε λίγους μήνες μπορέσαμε να μάθουμε να τελειοποιούμε τα κομμάτια μας και έγινε η συντομότερη λύση στις μουσικές μας επιθυμίες. Ανυπομονώ να βρω χρόνο να βρεθώ μόνος μου στο στούντιο μας, και να νιώσω την ίδια ένταση και θέληση.

Να βγάλω υλικό που να διαπερνά τους μεταξύ μας τοίχους, και να

φανερώνει πως εδώ δουλεύουμε για εμάς."

Γιάννης Κ. έφηβος

"Το Στέκι της Αναξαγόρα είναι μια απόδειξη ότι ακόμα και οι πιο τρελές ιδέες μπορούν να πραγματοποιηθούν, αρκεί να υπάρχει θέληση και συνεργασία!

Έτσι λοιπόν, μικροί και μεγάλοι, ενώσαμε τις δυνάμεις μας και δώσαμε σάρκα και οστά στην όμορφη ιδέα του φίλου μας του Δημήτρη και δημιουργήσαμε στη γειτονιά μας έναν χώρο κοινωνικών και πολιτιστικών δράσεων για όλους. Έναν χώρο συνάντησης και ανταλλαγής απόψεων με στόχο να κάνουμε τον κόσμο μας καλύτερο, να έρθουμε κοντά με ανθρώπους της διπλανής πόρτας και να πάψουμε να είμαστε ξένοι στην ίδια μας την πόλη.

Και τα καταφέραμε! Το Στέκι γέμισε με μικρά παιδιά, εφήβους, ενήλικες και απέραντες στιγμές χαράς, προσφοράς και αλληλεγγύης. Κοινωνικό φροντιστήριο, θεατρικό εργαστήριο, σεμινάρια, παρουσιάσεις βιβλίων, κινηματογραφικές βραδιές, γυμναστική,

μουσικές βραδιές και εκδρομές είναι μερικές από τις όμορφες δράσεις του Στεκιού μας.

Νιώθω μεγάλη τιμή που είμαι μέρος αυτής της προσπάθειας και εύχομαι η οικογένεια του Στεκιού να μεγαλώσει και να συνεχίσει το έργο της!"

Γωγώ Κ.

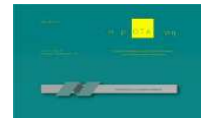
"Το Στέκι της γειτονιάς μας, αναστημένο με μεράκι και όραμα προσφοράς για μικρά και μεγάλα παιδιά.

Συνδιαλεγόμαστε, ανταλλάσσουμε γνώσεις και απόψεις, μοιραζόμαστε αγωνίες και διασκεδάζουμε, για να μην ξεχνάμε πως είμαστε άνθρωποι!"

Φανή Β.

"Τρέξιμο από το πρωί κάθε μέρα. Τι τρέξιμο δηλαδή, καθημερινό σπριντ είναι αυτό, να πάμε για δουλειά, να προλάβουμε τις καθημερινές υποχρεώσεις.

Με ένα πρόγραμμα γεμάτο, παρουσιάστηκε η ανάγκη να ξαποστάσω κάπου χαλαρωτικά και ευχάριστα, και

αυτό το βρήκα δίπλα ακριβώς στο σπίτι μου, στο ΣΤΕΚΙ ΤΗΣ ΑΝΑΞΑΓΟΡΑ, ένα Στέκι που έχει κάτι περισσότερο από συνοικιακό χαρακτήρα.

Είναι το στέκι της αλληλεγγύης, της προσφοράς, της παρέας, των όμορφων δραστηριοτήτων, της αγάπης για τα αδέσποτα ζώακια.

Είναι το μέρος που με τον καιρό δένομαι περισσότερο. Αποτελεί σημείο αναφοράς πλέον, τόσο για μένα όσο και για τα υπόλοιπα μέλη. Είναι η πρώτη μου στάση μετά την δουλειά, το δεύτερο σπίτι μου.

Οποιαδήποτε στιγμή της ημέρας το αποφασίσουμε πηγαίνουμε άμεσα, χωρίς να χάνουμε χρόνο ψάχνοντας το πού θα μπορούσαμε να πιούμε έναν καφέ, ένα κρασί ή μια μπύρα, η τέλεια αφορμή για ενδιαφέρουσες συζητήσεις.

Όταν βρίσκεις το στέκι σου δεν τ' αφήνεις."

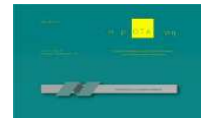
Λούμη Τ.

"Το Στέκι της Αναξαγόρα εκτός από ένας φιλικός τόπος συνεύρεσης, είναι και μια κοιτίδα πολιτισμού στη γειτονιά

της Αγίας Παρασκευής. Προσφέρει πολλές ευκαιρίες πνευματικής καλλιέργειας, ιδεολογικών ζυμώσεων και ψυχαγωγικής δράσης. Στο φιλόξενο χώρο του ξεδιπλώνεται ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, από γυμναστική και ενισχυτική διδασκαλία έως θέατρο, κινηματογράφος, μουσική και αποδράσεις στη Φύση. Έτσι αγκαλιάζει παιδιά, εφήβους, νέους και ενήλικες, προωθώντας τον αλληλοσεβασμό των γενεών και την ενεργό αλληλεγγύη. Γιατί στο Στέκι η θεμελιώδης συνθήκη "όποιος γνωρίζει κάτι το μοιράζεται και με τους άλλους", βρίσκει την έκφραση της στην ανιδιοτελή προσφορά προς τον συνάνθρωπο."

Ιωάννα Β.

"Το Στέκι... Τι να πρωτοπείς... Υπάρχουν χώροι ευχάριστοι και χώροι μαγικοί. Τέτοιος μαγικός χώρος είναι το Στέκι μας. Με το που μπαίνεις, λες και σου κάνουν μάγια. Οι άνθρωποι, η ενέργεια του χώρου, σου βγάζουν ό,τι θετικό και όμορφο έχεις κρυμμένο μέσα σου. Φιλικότητα, αλληλεγγύη, χαμόγελο, καμία δεύτερη σκέψη. Εκεί βρίσκεις και αισθάνεσαι αυτό που λείπει από την

καθημερινή ζωή. Την απλή και αληθινή σχέση.”

Βασίλης Π.

“Η αθωότητα του Στεκιού, η βασική αρχή του να μην μπουν παρατάξεις, μόνο άτομαΤα οποία "αν γνωρίζουν καλά κάτι, μπορούν να το μοιραστούν" δημιούργησε την ενισχυτική διδασκαλία, τον караγκιόζη, το θεατρικό, την γυμναστική γυναικών και πρόσφατα την ομάδα φωτογραφίας ... Η εμπειρία της συμμετοχής μου σε αυτά είναι απίστευτες στιγμές μάθησης και χαράς.

Τα καλά νέα, που στην εποχή μας "εξορίστηκαν", στο Στέκι είναι συνεχή σε μια δυναμική ισορροπία. Συνεχώς εξελίσσεται το Στέκι, οι σχέσεις μεταξύ μας, οι ίδιοι οι άνθρωποι που συμμετέχουμε.

Η ελευθερία του να λένε την γνώμη τους όλοι. Να έχουν αιτήματα από 8 ετών στην συνέλευση. Να κάνουν προτάσεις οι 14χρονοι και να γίνονται οι νεότεροι δάσκαλοι στην χρήση υπολογιστών και στον Καραγκιόζη, να μας πείθουν να τους ακολουθούμε στο γήπεδο ποδοσφαίρου παιδιά - ενήλικες,

να μας πάνε κατασκήνωση με σκηνές σε κάμπινγκ...

Πόσα ακόμη μπορώ να θυμηθώ;

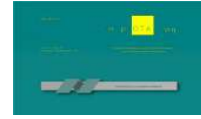
Οι μουσικοί μας δέχτηκαν το αίτημα από τα ρομαντικά μεγάλα κορίτσια να πάμε σε παραλία για βραδινό μπάνιο με το Αυγουστιάτικο φεγγάρι υπό τους ήχους του σαξοφώνου, της κιθάρας και την μοναδική φωνή της Νάντιας!!!! Υπέροχη βραδιά!!!

Επίσης πέρσι στο Στέκι φτιάξαμε την Ομάδα Αλληλοβοήθειας. Μια μικρή ομάδα που κάνει πολλά...

Αυτά όλα ήταν κάποια από τα δώρα μας την προηγούμενη χρονιά από το Στέκι.”

Πολυτίμη Κ.

“Το Στέκι της Αναξαγόρα, ήρθε στη ζωή μου τη στιγμή που φόρεσα πιτζάμες και κάθισα μπροστά στην τηλεόραση για να γεμίσω τον ελεύθερο χρόνο μου. Γνώρισα ανθρώπους, που έχουμε την ίδια ανησυχία για τη κοινωνία, διάθεση για έμπρακτη αλληλεγγύη και ανάγκη για βελτίωση της καθημερινότητας, κυρίως μέσω της προσφοράς.

Με ησύχασε το γεγονός πως δεν είναι ακόμα ένας σύλλογος, με πολιτικά κίνητρα και θέσεις εξουσίας.

Ενθουσιάστηκα όταν είδα πως, στον ίδιο χώρο, συνυπάρχουν παιδιά που παίζουν επιτραπέζια και χαίρονται τον κήπο, έφηβοι που συζητούν και γράφουν μουσική, και ενήλικες που μοιράζονται τον ελεύθερο χρόνο τους σχεδιάζοντας γλέντια, εκδρομές, γλυκαίνοντας τις προσωπικές τους ανησυχίες.

Βρήκα μια νέα οικογένεια που πραγματικά νοιάζεται και φροντίζει τα μέλη της.

Ευγνώμων.”

Κλαίρη Μ.

“Στο Στέκι είναι ωραία επειδή παίζουμε, διοργανώνουμε γλέντια και είμαστε μια ομάδα.”

Ιάκωβος, έφηβος

“Διασκεδάζουμε και είμαστε όλοι μια παρέα.”

Γιώργος, 12 ετών

“Το Στέκι είναι ένας ωραίος χώρος, με φίλιες και δραστηριότητες. Βρίσκεις ανθρώπους που σε αγαπούν και αγαπάς. Που σε βοηθούν σε ό,τι κι αν χρειαστείς.

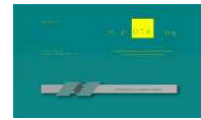
Το Στέκι είναι μυρωδιές, χρώματα και μουσική.”

Διονύσης, 8 ετών

“Και μόνο με το όνομά του σου δίνει την απάντηση στην ερώτηση του τι είναι αυτός ο χώρος και σε τι αποσκοπεί. Στέκι : συνηθισμένο σημείο συνάντησης μίας παρέας, ένας χώρος στον οποίο συχνάζουν και ασκούν κάποια δραστηριότητα ένα ή περισσότερα άτομα.

Η ανάγκη για την ύπαρξη ενός τέτοιου χώρου αρχίζει και τελειώνει με δύο λέξεις: ενεργή κοινωνικότητα. Θα μου πείτε ότι υπάρχουν χώροι για συνεύρεση: καφεενεία, καφετέριες, μπαρ, διάφορα σωματεία, τοπικά ,αθλητικά, πολιτιστικά και πολλά άλλα. Δεν είναι όμως το ίδιο.

Το Στέκι έγινε από κατοίκους της γειτονιάς για την γειτονιά, από την κοινωνία για την κοινωνία. Βασίζεται στις αρχές της άμεσης δημοκρατίας και

προσπαθεί να διαχειρίζεται τον χρόνο και τον χώρο με αυτοδιάθεση και αυτοδιαχείριση. Το πολυακουσμένο «όλοι για έναν και ένας για όλους» παίρνει σάρκα και οστά. Όπου και αν υπάρχει στέκι, όπως και να λέγεται, θα είναι πηγή έκφρασης που θα βγάζει νερό αντίστασης σε ότι καίει τον κόσμο που ονειρευτήκαμε.”

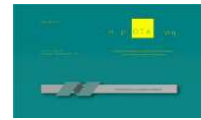
Μιχάλης Ζ.

“Κλείνουν φέτος 4 χρόνια από τη δημιουργία του στεκιού της Αναξαγόρα. Μία προσπάθεια που δεν στηρίχτηκε μόνο στις κοινές αφετηρίες όσων το ξεκίνησαν αλλά περισσότερο στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος στην πόλη που θα έδινε την δυνατότητα της πραγματικής συμμετοχής, της έκφρασης, της συνάντησης ανθρώπων και ιδεών. Μέσα από ανοιχτές διαδικασίες, μέσα από συζητήσεις, μέσα από πολιτιστικές πρωτοβουλίες κατάφερε να βρει τα πατήματά του, να διαμορφώσει το στίγμα του σαν μία κοινότητα που δεν περιμένει, ούτε στηρίζεται σε πρόσωπα και κομματικές λογικές, αλλά αναλαμβάνει τις ευθύνες της και διεκδικεί το δικαίωμα

σε μία ανθρώπινη πόλη, σε μία αξιοπρεπή ζωή.

Κατάφερε να παραμείνει όρθιο μέσα στην πανδημία, και εξακολουθεί να έχει σαν βασική του κατεύθυνση την πρόσωπο με πρόσωπο επαφή, εκτιμώντας ότι οι σχέσεις που συνάπτει με την γειτονιά και την πόλη θα δημιουργήσουν λύσεις στις σημερινές δύσκολες συνθήκες. Παίρνει κουράγιο και μέσα από τη σχέση του με την νέα γενιά, κυρίως μέσα από τους εφήβους του Στεκιού που εξ αρχής αγκάλιασε, δίνοντας τους χώρο για να εκφραστούν αλλά και να συμμετάσχουν ισότιμα στις συνελεύσεις του. Σε αυτή τη γενιά που δυστυχώς στην πόλη μας συνέχεια λιοδορείται και που προσπαθούν να την απομακρύνουν από τα κοινά αλλά και από τον δημόσιο χώρο. Συνεχίζουμε με επίγνωση αλλά και με μη προσαρμογή σε αυτό που ονομάζεται «πραγματικότητα», πιστεύοντας ακράδαντα στα λόγια του ποιητή: «αυτό το χαμόγελο και αυτόν τον ουρανό δεν μπορούν να μας τα πάρουν».”

Δημήτρης Κ.

“Τι μπορεί να μας εκπλήξει στις μέρες μας, που όλα είναι εφικτά και όλα πιθανά;

Από τα συνήθως άσχημα που συμβαίνουν γύρω μας, κοντύτερα ή μακρύτερα, αλλά και τις ιδιωτικές μικροαπολαύσεις που παρέχει απρόσκοπτα η τεχνολογία και η τυποποιημένη οργάνωση του χώρου και του χρόνου.

Αν μένει κάτι ακόμη απρόσβλητο από νόρμες και περιχαρακώσεις είναι η ελεύθερη συνάντηση και συν-δημιουργία.

Οι παλιότεροι από εμάς θυμούνται μια γειτονιά με αλάνες, ελεύθερο παιχνίδι, σχέσεις αλληλεγγύης μεταξύ των γειτόνων.

Το στέκι δεν είναι ένα μικρό σπίτι με κήπο. Είναι ένα άνοιγμα του καθένα που το γνωρίζει και συμμετέχει λιγότερο ή περισσότερο, σε μια δυνατότητα που θυμίζει στους μεγαλύτερους τι έχει χαθεί, και στους μικρότερους τι κυοφορείται μέσα στην κοινή πράξη και δραστηριότητα.”

Κώστας Α.

«Το γράμμα μιας άγνωστης» του Στέφαν Τσβάιχ

Συμεωνίδου Χάρις

Ηθοποιός,
τ. Δ/ντρια Ερευνών ΕΚΚΕ,
Επισκέπτρια Καθηγήτρια Σορβόνης

Περίληψη

«Το γράμμα μιας άγνωστης» του Στέφαν Τσβάιχ, έχει χαρακτηριστεί σαν ένα αριστούργημα της παγκόσμιας λογοτεχνίας.

Διατρέχει με αριστοτεχνικό τρόπο τη ζωή και τον μονόπλευρο αλλά απέραντο και εμμονικό έρωτα της ηρωίδας, από την εφηβεία μέχρι την ενήλικη ζωή της για ένα διάσημο, γοητευτικό, αλλά επιπόλαιο και ανώριμο συναισθηματικά συγγραφέα, πάνω στον οποίο κατασκευάζει και οικοδομεί το πεπρωμένο της. Εκείνος παρόλο που τρεις φορές τη δέχεται στη ζωή του και κάθε φορά την αγκαλιάζει και την φιλάει με πάθος, δεν την θυμάται την επόμενη φορά.

Στοιχεία καινοτομίας είναι α) το ίδιο το κείμενο λόγω ακριβώς του τρόπου χειρισμού και πλοκής του και των πολύπλευρων ψυχολογικών, κοινωνικών, υπαρξιακών μηνυμάτων του και β) η σκηνοθετική παρέμβαση της σκηνοθέτιδας που προσέθεσε εμβόλιμες φράσεις-κλειδιά, με τον αφηγητή να

υποδύεται τον απόμακρο συγγραφέα, μέσα από ένα πορτραίτο - φράσεων που

φωτίζουν ανάγλυφα το έργο και ζωντανεύουν τον μονόλογο.

«Το γράμμα μιας άγνωστης» του Τσβάιχ, παίζεται για δεύτερη χρονιά φέτος, στο βραβευμένο θέατρο Εκάτη (βραβείο θεατρικών κριτικών – Κουν 2022).

Ο Στέφαν Τσβάιχ (1881-1942), είναι ένας από τους πολυγραφότερους και πολυμεταφρασμένους συγγραφείς παγκοσμίως. Ασχολήθηκε με διάφορα λογοτεχνικά είδη, αλλά ξεχώρισε για τις νουβέλες και τα διηγήματά του. Πρωτότυπη θεματολογία, διεισδυτική ματιά στην περιγραφή του ψυχισμού των ηρώων και την κορύφωση της εσωτερικής τους πάλης, είναι τα κύρια χαρακτηριστικά του.

«Το γράμμα μιας άγνωστης», η δημοφιλέστερη νουβέλα του Τσβάιχ, έχει χαρακτηριστεί σαν ένα αριστούργημα της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Είναι η ιστορία ενός απέραντου εμμονικού έρωτα και ατελεύτητου πάθους. Ένα κορίτσι δεκατριών ετών, ερωτεύεται ένα πλούσιο, γοητευτικό, διαπρεπή, αλλά κενό ψυχικά συγγραφέα και πάνω του κατασκευάζει και οικοδομεί όλη της τη ζωή. Τρεις φορές τους φέρνει κοντά η

εύνοια της μοίρας και κάθε φορά ο γοητευτικός και επιπόλαιος συγγραφέας τη δέχεται στη ζωή του για λίγο με χαρά, τη φιλάει, την αγκαλιάζει και την περιβάλλει με πάθος, χωρίς να την θυμάται την επόμενη φορά. Όταν ο συγγραφέας λάβει το γράμμα της θα είναι πια πολύ αργά...

Η καινοτομία αυτού του έργου του Τσβάιχ έγκειται σε δύο βασικά στοιχεία:

α) Στο ίδιο το κείμενο. Ενώ υπάρχουν τόσα και τόσα ερωτικά έργα με τραγική κατάληξη, δεν γνωρίζω να υπάρχει κανένα άλλο στην παγκόσμια λογοτεχνία που να καταπιάνεται με το θέμα αυτό όπως ο Τσβάιχ. Διατρέχει και ανατέμνει με τραγικό τρόπο και με βαθειά γνώση της ψυχολογίας, όλη την ηλικιακή διαδρομή από την εφηβεία της ηρωίδας - όταν πρωτοσυνάντησε το συγγραφέα στα 13 της χρόνια - μέχρι την

ενηλικιώσή της και μέχρι την εξέλιξή της σε νεαρή και πολύ όμορφη γυναίκα.

Το έργο έχει καίριο λόγο που σαν με μαχαιριές ακουμπά την καρδιά του αναγνώστη και του θεατή. Συνεχείς ανατροπές συναισθημάτων και γεγονότων, καθώς η νεαρή γυναίκα γράφει το γράμμα προς τον απόλυτο αλλά απόμακρο παραλήπτη της ζωής της. Χαρμολύπη, πικρία, θλίψη, θαυμασμός, αναπόληση, απόγνωση και κυρίως απέραντη μονόπλευρη απόλυτη αγάπη αγγίζουν προσωπικές χορδές των θεατών. Γιατί ο Τσβάιχ ξανοίγεται στην απολυτότητα του ερωτικού πάθους, που εστιάζει σε ένα μοναδικό αποδέκτη, ακόμα και ερήμην του.

Σταδιακά ξετυλίγεται όλη της η ιστορία. Πώς πρωτοσυνάντησε στα 13 της τον συγγραφέα, όταν εγκαταστάθηκε στο απέναντι διαμέρισμα, όπου ζούσαν μαζί με τη μητέρα της, απομονωμένες και

σε μεγάλη φτώχεια. Πώς άρχισε με κοριτσιίστικη περιέργεια να τον παρακολουθεί από μια τρύπα της πόρτας και να τον ερωτεύεται, αναζητώντας απεγνωσμένα τη στοργή που δεν είχε βιώσει ούτε από τη μητέρα της. Περιγράφει όμως και την οδύνη που της προκάλεσε η απομάκρυνσή της από αυτόν για δύο χρόνια, επειδή αναγκάστηκε να μετακομίσει στα 16 της από τη Βιέννη στο Ίνσμπρουγκ, μαζί με τη μητέρα της και τον πατριό της.

Στα 18 της ξαφνικά συμβαίνει πλήρης ανατροπή. Φεύγει από το Ίνσμπρουγκ και εγκαθίσταται πάλι στη Βιέννη, με στόχο να συναντήσει τον συγγραφέα, όπως κι έγινε. Από τις τρεις μοναδικές συννευρέσεις τους γεννιέται ένα παιδί, που ποτέ δεν του αποκαλύπτει την ύπαρξή του, φοβούμενη ότι δεν θα πίστευε, ότι ήταν δικό του, ότι θα ένοιωθε εγκλωβισμένος και θα τη μισούσε. Θυσιάζει τον εαυτό της μένοντας με άνδρες που δεν επιθυμεί, αλλά έχουν χρήματα και υψηλή κοινωνική θέση για χάρη του παιδιού της, ώστε να μη μεγαλώσει κι αυτό, μέσα στη φτώχεια όπως εκείνη. Όταν τον ξανασυναντά, μεγάλη πια στα 28 της χρόνια κι ενώ

περνούν μια ερωτική νύχτα μαζί και πάλι, όχι μόνο δεν την αναγνωρίζει, αλλά νομίζει ότι είναι απλά μια ιερόδουλη.

Φεύγει συντετριμμένη. «Σε κοιτούσα σταθερά. Αναγνώρισέ με επιτέλους, φώναζε το βλέμμα μου αλλά τα μάτια σου χαμογελούσαν συμβατικά χωρίς να καταλαβαίνουν. Με φίλησες ακόμα μια φορά. Δεν με αναγνώρισες. Προχώρησα βιαστικά γιατί ένοιωθα τα μάτια μου να βουρκώνουν κι αυτό δεν έπρεπε να το δεις. Στον διάδρομο συνάντησα τον Γιόχαν, τον υπηρέτη σου. Κι όπως τον κοίταξα, είδα μια λάμψη στα μάτια του. Σ' αυτό το μοναδικό δευτερόλεπτο ο γερο-υπηρέτης σου με αναγνώρισε, αυτός που είχε να με δει από παιδί. Αυτό το μοναδικό δευτερόλεπτο εκείνος με κατάλαβε πιο πολύ από ότι εσύ σε όλη σου τη ζωή».

Έπειτα από ένα χρόνο ο θάνατος του παιδιού της – που ήταν και το μόνο που την κρατούσε στη ζωή – της δίνει το τελευταίο κύπημα. Στέλνει το γράμμα στον αγαπημένο της με τον τίτλο «Σε εσένα που δεν με γνώρισες ποτέ» και αυτοκτονεί. Μόνον όταν διαβάζει το γράμμα ο συγγραφέας καταλαβαίνει τι έχει συμβεί και συγκλονίζεται από την

μεγάλη αγάπη που πέρασε δίπλα του: «Ανατρίχιασα. Μου φάνηκε πως ξαφνικά άνοιξε μια αόρατη πόρτα και ένα παγωμένο ρεύμα όρμησε από τον άλλο κόσμο στο δωμάτιό μου. Στα βάθη της ψυχής μου κάτι σάλεψε και στ' αυτιά μου αντήχησε μια μακρινή μουσική».

Το έργο όμως δεν αφορά μόνο το δράμα της ηρωίδας. Είναι πολυπρισματικό, βαθύτατα υπαρξιακό και ουμανιστικό. Συνδιαλέγεται με τη μοναξιά, τη ματαιίωση, την οδύνη, τον πλούτο, τη φτώχεια. Η κοινωνική υπεροψία διακρίνεται καθαρά. Η φτώχεια συνοδεύεται από τη βία, τη χυδαιότητα, ενώ ο πλούτος συνοδεύεται από λάμψη, ομορφιά, κουλτούρα, δημιουργεί καλοσύνη και επηρεάζει θετικά όλη τη ζωή. Και το εξαιρετικά σημαντικό: πρόσωπα που δεν έχουν αγαπηθεί και

δεν έχουν αγαπήσει τον εαυτό τους γίνονται «ζητιάνοι της αγάπης», όπως επισημαίνει στην κριτική του για το έργο ο γνωστός λογοτέχνης, θεατρολόγος και κριτικός, Κωνσταντίνος Μπούρας. Και στο πρόσωπο της ηρωίδας φωτίζονται και επεξηγούνται συναισθηματικές και ψυχολογικές καταστάσεις που απασχολούν και θα απασχολούν όλους μας.

Τέλος, το έργο αναδεικνύει κι ένα ακόμη σημαντικό θέμα: η ουσιαστική ποιότητα, η καλλιέργεια και ο πλούσιος συναισθηματικός κόσμος του ανθρώπου μπορεί να απέχουν πολύ από την εικόνα της κοινωνικής επιτυχίας και εμφανιζόμενης κουλτούρας του, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του ήρωα του έργου (του συγγραφέα). Αν και γοητευτικός, διάσημος, επιτυχημένος και πλούσιος, στην ουσία έχει χάσει την ψυχή του και την εσωτερική του ύπαρξη και ζει κενός συναισθημάτων, με επιφανειακή ευγένεια, προσήνεια και «καλούς τρόπους». Παραπέμπει αμυδρά η εικόνα του στον Φάουστ του Γκαίτε, ή/και στον Δον Ζουάν του Μολιέρου.

Όλα αυτά με κυρίαρχο τον απόλυτο, χωρίς ανταπόκριση έρωτα μέχρι εσχάτων, προσδίδουν στο έργο αυτό τη μοναδικότητά του.

- β) Το δεύτερο βασικό στοιχείο καινοτομίας είναι η σκηνοθετική παρέμβαση της Βαλεντίνης Λουρμπά που προσθέτει εμβόλιμες φράσεις – ερωτήσεις κλειδιά – με την απόμακρη-ψυχρή φωνή του ποιητή Γιώργου Χρονά, που υποδύεται τον συγγραφέα, παρόντα μόνο μέσα από ένα πορτρέτο. Φράσεις που εμπνέονται από την αφήγηση της Άγνωστης, με εκείνη να απαντά σε πολλά καίρια σημεία του κειμένου. Οι παρεμβάσεις αυτές φωτίζουν το έργο και ζωντανεύουν τον μονόλογο, γιατί η γυναίκα εμπλέκεται σε φανταστικό διάλογο με τη φωνή και μόνο του αφηγητή-συγγραφέα.

Τελικά το έργο είναι μια δραματική αέναη παρουσία του απόλυτου έρωτα που μάχεται με την αέναη απουσία και αποξένωση. Ένα έργο διαχρονικό, καινοτόμο και πάντα επίκαιρο.

Άλλος ένας ενπυρογνώμονας

Φουντούλης Χρυσόστομος

Ερευνητής

Ιδού μια μικρή εμπειρία προσωπική.

Από το 1973-1976 σπούδαζα στη Αγγλία. Στο Wye College, Πανεπιστήμιο του Λονδίνου.

Το χωριό είναι στο Κεντ, και είχε γύρω στους 1500 κατοίκους, μαζί με τους καθηγητές και τους φοιτητές.

Υπήρχε ένα κτίριο της Πυροσβεστικής, με έναν μόνιμο υπάλληλο, πυροσβέστη, ήρωα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο οποίος περίμενε να κλείσει τα 65 για να πάρει τη σύνταξή του. Ήταν εξοπλισμένο με μια πυροσβεστική αντλία, ένα αυτοκίνητο μεταφοράς προσωπικού, δύο μικρά φορτηγά και σύστημα επικοινωνιών εκείνης της εποχής. Αλλά και όλα τα σύνεργα για την αντιμετώπιση της φωτιάς, της πλημμύρας, ή για τα χιόνια. Και

πολλούς εθελοντές. Οι οδηγοί, όπως και σχεδόν όλοι οι κάτοικοι του χωριού και πολλοί από τους φοιτητές και τους καθηγητές, ήταν εθελοντές. Στην πυροσβεστική υπήρχαν ειδικές στολές πυροπροστασίας για όλους.

Όταν έφτασα στο χωριό για μεταπτυχιακές σπουδές, μετά από λίγο καιρό ήρθε και με βρήκε στο εντευκτήριο των μεταπτυχιακών ο πυροσβέστης, ήπιαμε ένα τσάι και μου ζήτησε να σκεφτώ αν ήθελα να γίνω εθελοντής. Συνεχίσαμε στην ρυθ με μπύρες και βελάκια. Όλοι η παρέα ήταν εθελοντές, άνθρωποι από το χωριό αλλά και από το τμήμα γεωπονίας που ήμουν εγώ και άλλοι κάτι ανιαροί που δεν τους το είχα. Δέχτηκα, δεν είχα πει και πολλές μπύρες. Άρχισα να παρακολουθώ κάτι σεμινάρια, κάποιες ασκήσεις ετοιμότητας, σιγά σιγά μπήκα στο πνεύμα.

Μου έδειξαν που είναι τα προσωπικά μου αντικείμενα, μπότες, άκαυστα ρούχα, κράνος.

Μπορεί να φαίνεται υπερβολικό αλλά ναι, και στην Αγγλία είχε φωτιές, είχαν ένα σύστημα να καίνε τις καλαμιές από τα στάρια για να φυτέψουν καλαμπόκια για ενσίρωμα. Όταν χτύπαγε ο συναγερμός, και χτύπαγε συχνά, ήδη η πυροσβεστική αντλία και το συνεργείο πυρόσβεσης του κολεγίου είχαν φύγει. Είχαν φύγει και οι αντλίες από τα διπλανά χωριά.

Παρουσιαζόμασταν όλοι από το Κολέγιο, φοράγαμε τα προστατευτικά ρούχα, μπότες, κράνη, και τα αυτοκίνητα μεταφοράς προσωπικού μας μετέφεραν στη φωτιά ή στους πλησιέστερους κρουνοί. Όλοι οι κάτοικοι που είχαν αγροτικά, υδροφόρες, αντλητικά, ψεκαστικά πήγαιναν αμέσως στα σημεία συνάντησης και από εκεί στους κρουνοί και στον τόπο της φωτιάς.

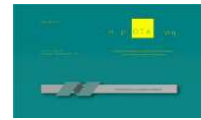
Ένα φορτηγάκι κουβαλούσε μεγάλους πλαστικούς σάκους ειδικούς για νερό στον κοντινότερο στην φωτιά πυροσβεστικό κrunό και αρχίζαμε να τους γεμίζουμε με νερό. Σε αυτόν τον τομέα ήμουν εγώ. Σε λίγο ερχόταν ένα ελικόπτερο, έπαιρνε ένα γεμάτο με νερό σάκο πήγαινε εκεί κοντά στο σημείο της φωτιάς και άρχιζε να καταβρέχει,

γυρνούσε έπαιρνε το επόμενο κ.ο.κ. μέχρι να σβήσει η φωτιά. Μαζεύαμε τους σάκους και επιστρέφαμε. Τα βυτιοφόρα με τις αντλίες γέμιζαν με νερό από άλλους κρουνοί ακόμα πιο κοντά στη φωτιά. Όταν η φωτιά ήταν μεγάλη έρχονταν τα αντίστοιχα μέσα από διπλανά χωριά.

Ο μόνιμος υπάλληλος της πυροσβεστικής στρατολογούσε εθελοντές, ιδιοκτήτες οχημάτων κλπ, αλλά και οργάνωνε κάποιες εκδηλώσεις για τη συγκέντρωση χρημάτων υπέρ της πυροσβεστικής. Οι κάτοικοι του χωριού όταν είχαν πράγματα που δεν τα χρειαζόταν άνοιγαν το γκαράζ (garage sale), τα πουλούσαν και τα έσοδα πήγαιναν υπέρ της πυροσβεστικής.

Και το σημαντικότερο, ο πυροσβέστης, στον ελεύθερο χρόνο του, χρησιμοποιούσε τις εγκαταστάσεις και την τεχνολογία των γεωπονικών τμημάτων και τους φοιτητές για την καλλιέργεια φυτωρίων και οργάνων αναδασώσεων.

Ναι, παραδέχομαι ότι στην πυροσβεστική υπάρχουν ήρωες που είναι οι πρώτοι που φωνάζουμε όταν πάρει φωτιά το σπίτι μας ή πλημμυρίσουμε. Δεν θα έλεγα ποτέ κακό για αυτούς τους ανθρώπους. Αλλά μήπως θα είχε νόημα να τους προμηθεύσουμε ένα τσουβάλι σπόρους χαρουπιάς ή βελανίδα να κάνουν

φυτώρια και να πηγαίνουν στα σχολεία, να οργανώνουν δενδροφυτεύσεις. Θα έχει νόημα και για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς.

Το κολέγιο είχε έναν υπάλληλο που έλεγχε τα συστήματα πυρόσβεσης χειμώνα καλοκαίρι. Τον θυμάμαι να δοκιμάζει τους ανιχνευτές καπνού κάθε Δευτέρα, πρωί, έστω και αν έξω είχε ένα μέτρο χιόνι. Ή να οργανώνει τρεις τέσσερις φορές τον χρόνο σχετικές ασκήσεις για πυρόσβεση, χιόνια, πλημμύρες.

Και αυτός περίμενε να φτάσει τα 65 για να πάρει τη σύνταξή του. Σε αντίθεση με εμάς εδώ που οι πιο δημοφιλείς εκπομπές στην τηλεόραση είναι εκείνες για τις συντάξεις, πώς θα βγούμε στην σύνταξη όσο το δυνατόν πιο νέοι και να πάρουμε όσο το δυνατόν περισσότερα.

Στην Ικαρία, για να μην πάω μακριά, γίνονται περισσότερα από 100 πανηγύρια τον χρόνο, με μακαρονάδες, λουκουμάδες κλπ. Είμαι σίγουρος ότι κάποια από αυτά τα χρήματα πάνε και για τις πυροσβεστικές των χωριών, με την όποια οργάνωση διαθέτουν. Θα μπορούσε και εδώ να βοηθήσει το μόνιμο προσωπικό της πυροσβεστικής και

κάποιοι εποχιακοί. Τον χειμώνα να πάνε στα χωριά, να εντοπίσουν τα κλειστά σχολεία, και τις αίθουσες της εκκλησίας και των πανηγυριών, και να δημιουργήσουν αποθηκευτικούς χώρους για τα εργαλεία της πυρόσβεσης. Να κάνουν διαλέξεις, παρουσιάσεις, πυροπροστασίας και καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης, καλές είναι οι καμπάνες δεν λέω, αλλά να βάλουν και μια σειρήνα. Να χτίσουν δεξαμενές πυρόσβεσης πάνω στα βουνά, να οργανώνουν τα φυτώρια και τις δενδροφυτεύσεις, ενώ θα μπορούν να ποτίζουν με το νερό των δεξαμενών.

Αυτό ας το πολλαπλασιάσουμε με όλες τις γειτονιές, τα χωριά, και τις πόλεις της Ελλάδας.

Διότι είναι γνωστό ότι τα μεγάλα προβλήματα δεν λύνονται με μεγάλα έργα, αλλά με μικρά έργα εφαρμοσμένα σε μεγάλη κλίμακα.

Ξέρω πολλά χωριά, χωρίς πυροσβεστική, με κλειστό σχολείο χωρίς δάσκαλο, αλλά σχεδόν κανένα χωριό χωρίς εκκλησία και παπά. Και επειδή οι περισσότερες εκκλησίες έχουν αλεξικέραυνο για κάθε ενδεχόμενο, μήπως ήρθε η ώρα εκείνη η αίθουσα δίπλα στην εκκλησία, για το πανηγύρι, να γίνει μια αποθήκη για το υλικό πυρόσβεσης;

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Χάρη Χαρίκλεια (2022): Ψηφιακές Τοπικότητες, ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 696- 700

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Ψηφιακές Τοπικότητες

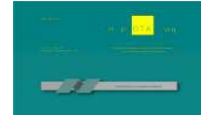
Χάρη Χαρίκλεια

Αρχιτέκτων, Υπ. δρ ΕΜΠ

Η ανάπτυξη νέων μορφών οικονομίας και συνεργατικών δομών είναι ένας από τους κρίσιμους παράγοντες που διαφαίνεται ότι θα καθορίζουν την ανάπτυξη τον 21ο αιώνα. Παράλληλα με την επικρατούσα συνθήκη της Νέας Οικονομίας και την τριτογενεοποίηση, αναπτύσσονται καινούριοι τρόποι αντίληψης του χωρικού σχεδιασμού που δίνουν προτεραιότητα στην τοπική ανάπτυξη, ακολουθώντας την θεωρητική προσέγγιση ότι οι πόλεις αποτελούν συστήματα, τα οποία διαθέτουν δομή και λειτουργία αντίστοιχη των φυσικών οικοσυστημάτων. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο ανάπτυξης δημιουργούνται καινοτόμες προσεγγίσεις των εννοιών της Κοινότητας, της Συμμετοχής, της Συν-

διαχείρισης. Οι νέου τύπου χωρικές, κοινωνικές και οικονομικές διαδικασίες και μετασχηματισμοί εφαρμόζουν δικτυακά μοντέλα ανάπτυξης με οριζόντιο τρόπο διαχείρισης προκειμένου να παράγουν και να προωθούν πολιτιστικά προϊόντα συναρτώμενα των αναγκών των τοπικών κοινωνιών. Οι αναδύμενες αυτές συνθήκες ανοιχτότητας και ελεύθερης διακίνησης της γνώσης είναι άμεσα συνδεδεμένες με την έρευνα όσο και με τη χρήση των ηλεκτρονικών δικτύων και των ψηφιακών μέσων, του ίντερνετ και του ελεύθερου λογισμικού.

Τα ηλεκτρονικά δίκτυα αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα μετασχηματισμού των συνθηκών της

τοπικότητας. Κατασκευάζουν νέου είδους τοπικότητες που συγκροτούνται ψηφιακά και δημιουργούν νέες πρακτικές αλληλεγγύης και νέους τρόπους αντίληψης των πόλεων. Με τις σύγχρονες τεχνολογίες τα σημεία τομής του αστικού και του ψηφιακού χώρου συνιστούν μία καινούργια πλατφόρμα για την ανάπτυξη τρόπων αφήγησης των κοινωνιών και των πολιτισμικών στοιχείων που τις συγκροτούν. Ταυτόχρονα μέσα από την χρήση ψηφιακών μέσων, ειδικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι τρόποι με τους οποίους η άυλη και υλική πολιτισμική μας κληρονομιά αναπαρίστανται: από τον κινηματογράφο έως και τα serious games, η αφήγηση της πόλης ανακατασκευάζεται διαρκώς.

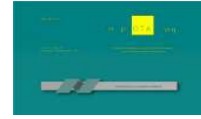
Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι ψηφιακές πλατφόρμες αποκτούν καθοριστική σημασία.

Παρότι αρκετά διαφορετικές μεταξύ τους στους στόχους ή το κοινό τους, αφηγούνται τόπους ή/και τρόπους να δούμε το σύγχρονο πολιτισμικό τοπίο και συγκροτούν ποικίλα ψηφιακά αρχεία, κάποιες φορές αντλώντας και σπάνιο ερευνητικό υλικό, από πολυπληθείς ομάδες ανθρώπων. Ταυτόχρονα «η

υλικότητα των Μέσων φέρει μία επίδραση πάνω στον τρόπο με τον οποίο η αρχαιολογική πληροφορία συλλέγεται, συμπιέζεται μεταφράζεται και διασπείρεται»(Κασσαβέτη, 2016).

Σε αυτό το σημείο χρειάζεται να τονίσουμε πως είναι σημαντική η αναπλαισίωση της συγκρότησης ενός σύγχρονου ψηφιακού αφηγήματος για την ελληνική πολιτισμική και περιβαλλοντική πραγματικότητα, σε ένα διάλογο με τις ευρωπαϊκές προοπτικές και πρακτικές, έχοντας υπόψη πως η ψηφιοποίηση της ευρωπαϊκής πολιτισμικής κληρονομιάς –η οποία θα καθιστά το ψηφιακό περιεχόμενο προσιτό, προσβάσιμο και διατηρήσιμο για τις μελλοντικές γενιές– είναι μία από τις βασικές προκλήσεις της ψηφιακής ενιαίας αγοράς. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει τη συγκεκριμένη προτεραιότητα με ένα σύνολο πολιτικών και προτεραιοτήτων που βασίζονται στην Οδηγία 2011/711/Ε.Ε. και στην αναθεωρημένη οδηγία για τις πληροφορίες του δημόσιου τομέα (Revised PSI Directive).

Με βάση τα προλεγόμενα, θα αναφερθούμε συνοπτικά σε δύο

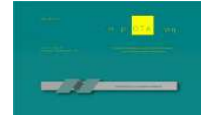

παραδείγματα ψηφιακών πλατφορμών (υπό εξέλιξη) που αποπειρώνται, μέσα από ερευνητικές προσεγγίσεις και συνεργατικούς μηχανισμούς με τις τοπικές κοινωνίες, να προτείνουν νέα πολιτισμικά και τοπικά αφηγήματα.

Κατά τη διάρκεια του 2017-22 παρακολουθήσαμε και καταγράψαμε συστηματικά τη δραστηριότητα του προγράμματος “Δυτικά της Αθήνας” που ξεκίνησε από την τοπική οργάνωση “Φίλοι της Φύσης” με την στήριξη του Νιάρχου. Το πρόγραμμα δημιούργησε μία ψηφιακή πλατφόρμα, ένα παρατηρητήριο πολιτών στην πραγματικότητα, με στόχους τη βελτίωση της εικόνας της περιοχής της Δυτικής Αθήνας/Αττικής, προβάλλοντας τα “θετικά” στοιχεία της περιοχής, τα στοιχεία που αποδεικνύουν την πολιτισμική και περιβαλλοντική της σημασία, έναντι της καθιερωμένης, “αρνητικής” εικόνας της υποβαθμισμένης Δυτικής Αθήνας/Αττικής. Ανέδειξε ιστορικά άγνωστα ίχνη (π.χ. Αρχαίο τείχος του Δέματος, ταμπούρια αγωνιστών του 1821, Φρούριο Φυλής κ.ά), μέσα από το τετράπτυχο “Συμμετοχή - Επιμόρφωση - Ψυχαγωγία - Ανάπτυξη γνώσεων”

συνέβαλε στο να «Γνωρίσουμε τον τόπο μας και τον προστατεύσουμε», στόχευσε στην προστασία και την ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, αλλά και στην τόνωση της τοπικής οικονομίας και ιδιαίτερα των Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων μέσα από την προβολή και ενδυνάμωση των δράσεων τους. Το πρόγραμμα θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι θα συμβάλλει στην κατάρτιση και στην προώθηση του «τουριστικού γεωγραφικού χαρτοφυλακίου» για τη Δυτική Αθήνα, Αττική όπως παρουσιάζεται στο «Αναλυτικό Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την Τουριστική Προβολή της Περιφέρειας Αττικής» την πενταετία 2016 – 2020, βάζοντας νέα δεδομένα που δίνουν προτεραιότητα στην δικτυακή περιφερειακή ανάπτυξη, και όχι σε μία κεντρική ηγεμονική κατεύθυνση.

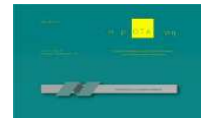
Σε αυτή την κατεύθυνση είναι και το υπό εξέλιξη πρόγραμμα “Πολιτιστικές Διαδρομές από την Κερατέα στο Λαύριο”, που συντονίζει το ΙtEM (Ινστιτούτο των Ελληνικών Μύλων) σε συνεργασία με το SOMA (Διάσπαρτο Ανοιχτό Μουσείο Αττικής), την Βιβλιοθήκη του Λαυρίου και

τοπικούς πολιτιστικούς φορείς της Κερατέας, με την υποστήριξη της Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Μέσα από την έρευνα και την χαρτογράφηση, δημιουργούν μία πλατφόρμα που έχει σαν στόχο την μελέτη και ανάδειξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και του πολιτισμικού τοπίου της Μεσογαίας, με έμφαση στον αγροτικό / αρχαιολογικό / βιομηχανικό χώρο της ανατολικής Αττικής και συγκεκριμένα της περιοχής από την Κερατέα έως το Λαύριο και το Σούνιο. Ανταποκρινόμενοι στην ανάγκη για συστηματοποίηση και καταγραφή του υλικού για τα μεσόγεια, το έργο στοχεύει να οργανώσει αυτό το υλικό και να δικτυώσει μεταξύ τους τους εμπλεκόμενους φορείς των τοπικών κοινωνιών. Οι πολιτιστικές διαδρομές συνιστούν προτάσεις για μία καινούρια αφήγηση του πολιτισμικού τοπίου, όπου θα δίνεται η δυνατότητα στον επισκέπτη, αλλά και στον κάτοικο, να το βιώσει μέσα από μία καινούρια ματιά που θα ανασυνθέτει τα πολιτισμικά δεδομένα. Οι διαδρομές αυτές θα είναι περιπατητικές,

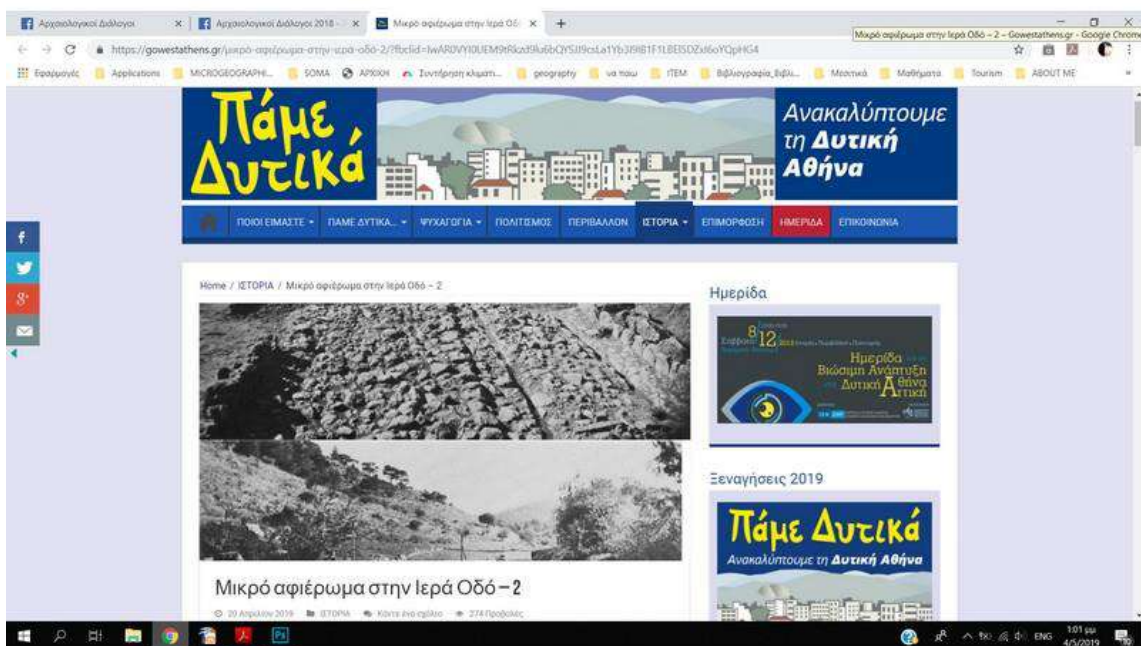
αλλά και θα συνδυάζουν τους υπάρχοντες τρόπους της περιαισθητικής κινητικότητας με το αυτοκίνητο και το ποδήλατο, επεκτείνοντας μία δυναμική καθημερινότητα και εφευρίσκοντας νέες τελετουργίες του υπαρκτού. Η σύνθεση των διαδρομών θα γίνει μέσα από την βιωματική εμπειρία των συγγραφέων και την εκτεταμένη έρευνα του υπάρχοντος πολυποίκιλου υλικού: τοπικές εκδόσεις, λαογραφικές απεικονίσεις, συνεδριακά δεδομένα, ερευνητικό υλικό, αλλά και συνεντεύξεις με ομάδες κατοίκων και τοπικούς συλλόγους με τη μεθοδολογία της προφορικής ιστορίας. Για την πραγματική ένταξη της στην καθημερινότητα και την επαύξηση της δυνατότητας διαμοιρασμού του υλικού, απαραίτητη θεωρείται η κατασκευή μιας δυναμικής ψηφιακής πλατφόρμας που θα ενσωματώσει το αρχεακό υλικό, τις αφηγήσεις κατοίκων και ερευνητών, και θα προτείνει συγκεκριμένες διαδρομές μέσα από χάρτες και κείμενα. Η πλατφόρμα αυτή θα ανανεώνεται με ιστορίες και διαδρομές, και θα έχει την δυνατότητα να εκτυπωθεί σε έντυπη μορφή το υλικό αυτό. Επιπλέον θα

παρέχεται η δυνατότητα ενός τουριστικού έντυπου οδηγού.

Συμπερασματικά θα λέγαμε πως η παρουσία των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών οργανισμών στο διαδίκτυο και τις ψηφιακές πλατφόρμες

του, παρέχει τη δυνατότητα αποτελεσματικότερης επαφής με τις τοπικές κοινωνίες, ενδυναμώνοντας την ενεργή συμμετοχή τους και τις διαδικασίες συν-δημιουργίας των πολιτισμικών προϊόντων.

Δ. Περιφερειακή Ανάπτυξη- Ο Νομός Ημαθίας

Βοργιατζίδης Κώστας, Δήμος Βέροιας: Καινοτομία, Ανάπτυξη και Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Γιακουβάκη Ζωγραφιά και Μπούργος Μιχάλης, Η Βουλή των Ελλήνων τιμά την Ηρωική πόλη της Νάουσας

Καλαϊτζίδης Κώστας, Πρωτογενής τομέας και μεταποίηση στην Ημαθία

Καραμπατζός Κων. Αναστάσιος, Οι αναπτυξιακοί στόχοι της Νάουσας

Καρανικόλας Νικόλας, Στόχος η αξιοποίηση χρηματοδοτικών «εργαλείων» με σκοπό την καινοτομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό

Δρ. Ειρήνη Αναγνώστου – Κελεπούρη, «Με το βλέμμα στο αύριο... ο αυτισμός στην καθημερινότητα του...»

Μπάιτση Τάκη, Οι Γιανίτσαροι και οι Μπούλες της Νάουσας

Μπαρτζώκας Αναστάσιος, Τουριστική Ανάπτυξη στην Ημαθία- Ένα στοίχημα που μπορούμε να κερδίσουμε, εφαρμόζοντας καινοτομίες!

Πλατσούκας Χριστόδουλος, Η καινοτομία συστατικό τοπικής ανάπτυξης

Τεληγιαννίδης Θεόφιλος, Η προσπάθεια της ΑΝ.ΗΜΑ. Α.Ε. για την τοπική ανάπτυξη, μέσα από το Τοπικό πρόγραμμα LEADER/CLLD

Τόλκας Άγγελος, Ημαθία – Με όραμα στην Έρευνα, την Καινοτομία και την Τοπική Ανάπτυξη

Τσαβδαρίδης Λάζαρος, Εχέγγυο επιτυχίας του εναλλακτικού τουρισμού της Ημαθίας η καινοτομία στην αγροτική παραγωγή της

Φαρμάκη Φωτεινή, Επένδυση στα τοπικά οινοποιεία

Χατζηαθανασίου Τηλέμαχος, Άρρωση η υγεία σε εθνικό επίπεδο Προτάσεις για την πρωτοβάθμια υγεία στον Δήμο Βέροιας

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Βοργιατζίδης Κώστας (2022): Δήμος Βέροιας: Καινοτομία, Ανάπτυξη και Ψηφιακός Μετασχηματισμός, ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 702- 707

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Δήμος Βέροιας: Καινοτομία, Ανάπτυξη και Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Βοργιατζίδης Κώστας

Δήμαρχος Βέροιας

Με καθοδηγητικό κριτήριο τον ρόλο των Δήμων που λειτουργούν ως κοιτίδες καινοτομίας και δομές μετασχηματισμού της κοινωνίας, ο Δήμος Βέροιας σχεδιάζει πάνω στα δυνατά σημεία της περιοχής που αντιπροσωπεύει ως φορέας. Με τα γεωγραφικά του όρια να εκτείνονται από την πόλη της Βέροιας μέχρι τα Δημοτικά Διαμερίσματα Απ. Παύλου, Βεργίνας, Δοβρά και Μακεδονίδος, ο Δήμος Βέροιας επεξεργάζεται συνεχώς ενέργειες με στόχο τη βελτίωση της ζωής των πολιτών.

Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται οι αναβαθμισμένες δομές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και τα εργαλεία συμμετοχικής δημοκρατίας,

για έναν δήμο online, η οικονομική και αναπτυξιακή διάσταση του πολιτισμού και η αναπτυξιακή στρατηγική στον τομέα του τουρισμού.

Discover Veria The Land of Glory and Religion

Το όραμα για την ανάδειξη του Δήμου Βέροιας στον παγκόσμιο τουριστικό χάρτη μέσα από ένα οικονομικό, πολιτιστικό και περιβαλλοντικό μοντέλο

βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης έγκειται στους στρατηγικούς στόχους της καθιέρωσης του Δήμου Βέροιας στον τουριστικό χάρτη, της ανάδειξης του ως βασικό προορισμό επίσκεψης, της αύξησης της επισκεψιμότητας ημερήσιων εκδρομών και σταδιακή αύξηση των διανυκτερεύσεων μέσα από οργάνωση, συνεργασίες, τουριστική συνείδηση και προωθητικές ενέργειες.

Οι βασικοί άξονες των προγραμμάτων έχουν να κάνουν με την οργάνωση, ανάδειξη και προβολή των τουριστικών πόρων που υπάρχουν στον Δήμο Βέροιας, έτσι ώστε να αποτελούν είτε ένα ενιαίο τουριστικό προϊόν, είτε επιμέρους προϊόντα που θα απευθύνονται σε συγκεκριμένα τμήματα της αγοράς. Παράλληλα η τοπική κοινωνία ευαισθητοποιείται, ενεργοποιείται και οργανώνεται για την επίτευξη των παραπάνω στόχων.

Οι στόχοι προσέλκυσης εσωτερικού και εισερχόμενου τουρισμού επικεντρώνονται στα παρακάτω:

- Σχολικός τουρισμός
- Θρησκευτικός τουρισμός (Στα Βήματα του Αποστόλου Παύλου,

Εβραϊκή Συναγωγή, Βυζαντινές εκκλησίες, Ιερές Μονές, Βυζαντινό Μουσείο κτλ)

- Αρχαιολογικός, ιστορικός και πολιτιστικός τουρισμός
- Γαστρονομικός τουρισμός
- Γαμήλιος τουρισμός (με έμφαση τις ανθισμένες ροδακινιές)
- Συνεδριακός και επαγγελματικός τουρισμός
- Αθλητικός τουρισμός
- Χειμερινός τουρισμός και χιονοδρομικός τουρισμός
- Περιπατητικός και ποδηλατικός τουρισμός (με έμφαση το γύρω περιβάλλον)
- City break και Day Trip (Θεσσαλονίκη - γύρω πόλεις)
- Ήπιος Τουρισμός – Slow Tourism
- Τουρισμός ιστορικής μνήμης (Μακεδονικού Μετώπου ή Μετώπου της Θεσσαλονίκης του 1ου παγκοσμίου πολέμου)
- Προσέλκυση επισκεπτών από τη Νότια και τη νησιωτική Ελλάδα αλλά και για τις διακοπές των Χριστουγέννων και του Πάσχα

Η προώθηση του Δήμου Βέροιας στις παραπάνω αγορές γίνεται με τη δημιουργία εντύπων-χαρτών και θεματικών διαδρομών, με αξιοποίηση διαδικτυακών τεχνολογιών, δημιουργία βίντεο και προβολής σε τηλεοπτικές εκπομπές, με συμμετοχή σε τουριστικές εκθέσεις, επιλεκτικές καταχωρήσεις σε έντυπα & ηλεκτρονικά μέσα, μέσω της προώθησης υφιστάμενων κοινωνικών, πολιτιστικών και θρησκευτικών εκδηλώσεων του Δ. Βέροιας και μέσω δημοσίων σχέσεων & επαφών. Παράλληλα υλοποιείται από τη φιλοξενία Fam & Press Trips, δημιουργία αναμνηστικών και διαφημιστικών δώρων και τη διανομή έντυπου υλικού σε φορείς και επιχειρήσεις του Δήμου Βέροιας. Για την υποστήριξη των παραπάνω, λειτουργεί Σημείο Ενημέρωσης (info-kiosk) στη Βέροια.

Έμφαση δίνεται στη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας μέσω της ανάπτυξης της καλλιέργειας της τουριστικής συνείδησης. Γίνεται μεγάλη προσπάθεια για τη δημιουργία γαστρονομικής ταυτότητας μέσω του τοπικού μενού Βέροιας, με την αξιοποίηση όλων των προϊόντων και συνταγών αλλά και της

προσπάθειας πιστοποίησης Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) για το Ρεβανί Βεροίας.

Τέλος, για τη μέγιστη αξιοποίηση όλων των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων του Δήμου Βέροιας, θεωρούμε πως η Δημιουργία Φορέα Διοίκησης Προορισμού σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Ημαθίας με τη συμμετοχή όλων των Δήμων του Νομού αλλά και ιδιωτικών φορέων θα δώσει εκείνη την προοπτική συνεργασίας για την καλύτερη και αποδοτικότερη οργάνωση και προώθηση του προορισμού.

Ψηφιακός Μετασχηματισμός Δήμου Βέροιας

Τα τελευταία δύο χρόνια ο Δήμος Βέροιας έχει επιτύχει τον ψηφιακό μετασχηματισμό με ένα σύνολο εφαρμογών για την εξυπηρέτηση του πολίτη και τον περιορισμό του χρόνου αναμονής στο ελάχιστο. Στο πλαίσιο του δικτύου των «έξυπνων πόλεων», δημιουργήσαμε μία σειρά από ηλεκτρονικές υπηρεσίες οι οποίες βρίσκονται πλέον όλες μαζί στη νέα

σελίδα eservices.veria.gr, προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Έτσι, με ένα «κλικ», ο δημότης έχει τη δυνατότητα εισόδου σε 8 ψηφιακές υπηρεσίες, όπως επίσης και να προχωρήσει κανονικά τη διαδικασία των αιτήσεων χωρίς φυσική παρουσία και χωρίς αναμονή.

Ο πολίτης μπορεί να βρει όλες τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες επιλέγοντας το τμήμα που τον ενδιαφέρει για τη δημιουργία νέας αίτησης και να ακολουθήσει τα βήματα για την υποβολή στις παρακάτω υπηρεσίες:

- Εφαρμογή Ηλεκτρονικών Ραντεβού: Οι δημότες κλείνουν τα ραντεβού τους μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας.

- Έκδοση Ψηφιακών Πιστοποιητικών & Βεβαιώσεων: Οι δημότες έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν πιστοποιητικό ή βεβαίωση, χωρίς να χρειαστεί να προσέλθουν στα γραφεία των Υπηρεσιών.

- Εφαρμογή «Δήμος Βέροιας»: Δίνεται η δυνατότητα γρήγορης, εύκολης και ψηφιακής ενημέρωσης για τα νέα και τις ανακοινώσεις του δήμου. Η εφαρμογή είναι διαθέσιμη δωρεάν σε φορητές

συσκευές (κινητά τηλέφωνα, tablets κλπ) με λογισμικό ANDROID και iOS.

- Αιτήματα καθημερινότητας πολιτών: Οι δημότες του Δήμου Βέροιας μπορούν να υποβάλλουν ηλεκτρονικά τα αιτήματά τους.

- «Περίττας»: Πρωτότυπη ιστοσελίδα αποκλειστικά για την υιοθεσία αδέσποτων σκύλων από το Δημοτικό Καταφύγιο. Εδώ μπορεί κάποιος να γίνει ανάδοχος αδέσποτου ζώου, να υιοθετήσει μόνιμα ένα σκύλο, να γίνει εθελοντής, να φροντίζει και να προσφέρει σε ένα συγκεκριμένο ζώο ή και ακόμα και να γίνει χορηγός, να διαθέτει δηλαδή τροφή και φάρμακα για την άμεση φροντίδα των αδέσποτων ζώων της πόλης.

- Ηλεκτρονικές Πληρωμές: Η υπηρεσία Ηλεκτρονικών Πληρωμών προσφέρει την εξόφληση βεβαιωμένων οφειλών στο ΑΦΜ του εγγεγραμμένου χρήστη.

- Προσωποποιημένη Πληροφόρηση Δημότη: Μέσω της υπηρεσίας της Προσωποποιημένης Πληροφόρησης Δημότη δίνεται η δυνατότητα στο πολίτη για την εγγραφή του μέσω των κωδικών

του TAXIS στην πλατφόρμα Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών του Δήμου Βέροιας.

- Εφαρμογή “Veria Bikes”: Ο Δήμος Βέροιας προχώρησε στην ενίσχυση του Συστήματος Κοινόχρηστων Ποδηλάτων (ΣΚΠ). Με την εφαρμογή “Veriabikes” δίνει τη δυνατότητα σε όλους να «ξεκλειδώσουν» τα ποδήλατα γρήγορα και εύκολα με μία απλή σάρωση barcode από λογισμικό συμβατό με όλα τα smartphones. Μία πρωτοποριακή ιδέα που εφαρμόζεται σε πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού. Η εφαρμογή είναι διαθέσιμη δωρεάν σε φορητές συσκευές (κινητά τηλέφωνα, tablets κλπ) σε λογισμικό ANDROID και iOS.

- Προϋπολογισμός: Παρέχεται η δυνατότητα ενημέρωσης των οικονομικών του Δήμου μέσω πινάκων προϋπολογισμού (δαπάνες, έσοδα).

Παράλληλα οι αναβαθμισμένες ψηφιακές υπηρεσίες του Δήμου αφορούν και σε:

- Ηλεκτρονική διαχείριση και διακίνηση εγγράφων: Ο Δήμος Βέροιας πέρασε στη νέα εποχή της ψηφιακής επιτάχυνσης

μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος «ΙΡΙΔΑ» του Υπουργείου Εσωτερικών.

- Τηλεματική Διαχείριση Στόλου Οχημάτων: Μεγιστοποιούμε την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών του Δήμου, μέσω του σωστού σχεδιασμού των διαδρομών και την αξιοποίηση των στοιχείων κίνησης, ώστε να μειωθεί το συνολικό κόστος της διαχείρισης των απορριμμάτων και να προκύψουν θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Η υλοποίηση όλων των παραπάνω σημαντικών ενεργειών στο κομμάτι της της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, σε σύντομο μάλιστα χρονικό διάστημα, έχει δίκαια κατατάξει τον Δήμο Βέροιας στον κατάλογο των 20 πρώτων Δήμων της χώρας που έχουν περάσει το κατώφλι της νέας ψηφιακής εποχής.

Ο Πολιτισμός ως πυλώνας Βιώσιμης Ανάπτυξης

Ο καλλιτεχνικός προγραμματισμός της Κοινωφελούς Επιχείρησης Πολλαπλής Ανάπτυξης (ΚΕΠΑ) Δήμου Βέροιας, βασίζεται σε συνεργασίες, αλληλεγγύη,

με στόχο δράσεις υψηλής αισθητικής. Οι εκδηλώσεις της ΚΕΠΑ Δήμου Βέροιας απευθύνονται σε ένα ευρύ φάσμα κοινού. Το ότι απευθύνεται σε ένα ευρύ κοινό δε σημαίνει ότι απευθύνεται σε όλες τις αρέσκειες. Δεν είναι αυτή η βασική μας προτεραιότητα. Εμείς προτείνουμε «καλές» δράσεις. Το κοινό έρχεται πάντα κοντά μας, όταν καταλαβαίνει ότι κάτι ουσιαστικό, δημιουργικό και πρωτοποριακό συμβαίνει στο χώρο της τέχνης.

Η ΚΕΠΑ Δήμου Βέροιας με τα εκπαιδευτικά τμήματα και εργαστήρια έχει ανοίξει από καιρό τις πόρτες στο μαγικό κόσμο της τέχνης για τους πολίτες κάθε ηλικίας. Παιδιά, έφηβοι, ενήλικες με ή χωρίς αναπηρία είναι ευπρόσδεκτοι να μάθουν, να ασχοληθούν, να τολμήσουν και να δημιουργήσουν. Έτσι δημιουργούνται νέες καλλιτεχνικές εστίες. Σκοπό έχουν τη θεμελίωση και την ικανοποίηση της ανάγκης των σπουδαστών στα καλλιτεχνικά εργαστήρια για καλλιτεχνική στέγη, ώστε να νιώσουν την τέχνη στο μέγιστο βαθμό της, ως εργάτες ενός καλλιτεχνικού αποτελέσματος. Μέσα από τα εκπαιδευτικά μας εργαστήρια βλέπουμε

ανθρώπους της Ημαθίας να ασχολούνται σοβαρά με την τέχνη, να συνεργάζονται και να δοκιμάζονται, με μόνη κινητήρια δύναμή τους την αγάπη τους για αυτήν.

Στόχος της ΚΕΠΑ Δήμου Βέροιας είναι η κοινωνική διάσταση της τέχνης. Η δημιουργία στην πόλη της Βέροιας μιας Στέγης για όλους, όπου οι πολίτες από θεατές γίνονται συνεργοί σε κάθε πολιτιστική προσπάθεια. Η ενίσχυση, εν γένει, ενός στενότερου δεσμού θεατών και δημιουργών γύρω από τις τέχνες.

Ο ρόλος της δημοτικής αρχής, με την εξουσία που του έχουν δώσει οι τοπικές κοινωνίες, πέρα από το αυτονόητο πλέον κομμάτι των βασικών κοινωνικών παροχών προς τους πολίτες και τα έργα τοπικού ενδιαφέροντος, επικεντρώνεται στην κατάρτιση του αναπτυξιακού πλάνου με τον συντονισμό των διαθέσιμων παραγωγικών δυνάμεων της περιοχής μας. Έτσι, μπορούμε με ασφάλεια και σιγουριά να μιλάμε για έναν Δήμο, τον Δήμο Βέροιας, ως δύναμη κινητοποίησης των παραγωγικών δυνάμεων αυτών.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diaplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Γιακουβάκη Ζωγραφιά και Μπούργος Μιχάλης (2022): Η Βουλή των Ελλήνων τιμά την Ηρωική πόλη της Νάουσας, ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 708- 712

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Η Βουλή των Ελλήνων τιμά την Ηρωική πόλη της Νάουσας

Γιακουβάκη Ζωγραφιά

Κοινωνιολόγος, MSc Πολεοδομία-Χωροταξία ΕΜΠ

Μπούργος Μιχάλης

Σύμβουλος Μηχανικός Στρατηγικού - Χωρικού Σχεδιασμού και Καινοτομίας,
Υπ. Διδάκτορας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Περίληψη

Η Νάουσα της Ημαθίας είναι μία χαρακτηριστική πόλη. Αγκαλιασμένη από το πλούσιο φυσικό περιβάλλον και με χαρακτηριστική παραγωγικότητα και ευημερία στη μεγαλύτερη ιστορία της, με εξαίρεση τις σημερινές δυσχέρειες κυρίως λόγω της αποβιομηχάνισης, αποτέλεσε κέντρο δημιουργικότητας και ζωντανίας για την περιοχή αυτή της Μακεδονίας. Παρόλη την γενικότερη ευημερία, ποτέ δεν αγνοήθηκε η εθνική ή τοπική ανάγκη για στήριξη των αγώνων και των δικαίων του λαού σε κάθε ιστορική στιγμή, όπως και κατά των

Οθωμανών, με μεγάλο κόστος σε καταστροφές και ανθρώπινα θύματα. Την μνήμη αυτών τίμησε η Βουλή των Ελλήνων με την Έκθεση «Η ηρωική πόλη της Νάουσας – 1822. Από την Επανάσταση στον ‘Χαλασμό’».

Το Σάββατο 22 Οκτωβρίου 2022 είχαμε την τιμή να παραβρεθούμε στην εκδήλωση της Βουλής των Ελλήνων για την έκθεση «Η ηρωική πόλη της Νάουσας – 1822. Από την Επανάσταση στον ‘Χαλασμό’». Η έκθεση φιλοξενήθηκε στις προθήκες στο ισόγειο του Μεγάρου της

Βουλής, διήρκεσε τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο 2022 και ήταν αφιερωμένη στα 200 χρόνια από τους αγώνες, τις θυσίες και το Ολοκαύτωμα της Νάουσας τον Απρίλιο του 1922.

Η έκθεση διοργανώθηκε από τη Βουλή των Ελλήνων σε συνεργασία με τον Δήμο Ηρωικής Πόλεως Νάουσας, με την επιμέλεια της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων. Περιλαμβάνει τεκμήρια υψηλής ιστορικής αξίας από τη συλλογή του Ναουσαίου κ. Δημήτριου (Τάκη) Μπάιτση και της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων.

Η έκθεση περιλάμβανε μέρος της πολύτιμης συλλογής του κ. Τάκη Μπάιτση, ιστορικού ερευνητή, λαογράφου και συγγραφέα, για την αγαπημένη του γενέτειρα, την Νάουσα. Ο κ. Μπάιτσης, ως συλλέκτης ιστορικών αντικειμένων και αρχαιικού υλικού της Νάουσας και της Μακεδονίας διατηρεί

σήμερα την μεγαλύτερη τέτοια συλλογή στην πόλη, ενώ συχνά έχει δωρίσει κειμήλια στο Λύκειο Ελληνίδων Νάουσας, στους Φίλους Ιστορικού Αρχείου Νάουσας και στον Δήμο της Νάουσας. Στην έκθεση στην Βουλή περιλαμβάνονταν σημαντικά σε ποιότητα, σπανιότητα και σε αριθμό περίτεχνα στολισμένα καρυοφύλλα, στολές, γιαταγάνια, κουμπούρες, φουσέκια, μπαρουτοθήκες, κοσμήματα φορεσιών καπεταναίων, εκκλησιαστικά κειμήλια, χειρόγραφα, φορεσιές χρυσοκέντητες, ποικιλία ασημένιων σκαλιστών αντικειμένων, και τόσα άλλα κειμήλια, με υψηλή τέχνη και μοναδικής ιστορικής αξίας. Θαυμάσαμε στολές, προσωπικά είδη και αρματωσιές γνωστών και αγνώστων ηρώων του αγώνα και των οικογενειών τους (πχ Καρατάσιου).

Την εκδήλωση προλόγισε ο Πρόεδρος του Συλλόγου των εν Αθήναις Ναουσαίων «Ο Ζαφειράκης», κ. Χριστόδουλος Πλατσούκας, και παραβρέθηκαν πολλοί ναουσαίοι, πολλοί εξ αυτών νέοι. Ο κ. Τάκης Μπάιτσης μέσα από τα τεκμήρια της συλλογής του και της Βιβλιοθήκης της Βουλής περιέγραψε

τους αγώνες των Ελλήνων για την Ελευθερία και το δραματικό Ολοκαύτωμα της Νάουσας, μια στιγμή υπέρτατης αυτοθυσίας, τέτοιας που η ελληνική Πολιτεία με το βασιλικό διάταγμα της 17ης Αυγούστου 1955 ανακήρυξε τη Νάουσα «ηρωική» πόλη της Ελλάδος.

Ο κ. Μπαίτσης από την νεαρή του ηλικία ασχολήθηκε με την λαογραφία και την ιστορία της Νάουσας. Άρθρα του δημοσιεύτηκαν κατά καιρούς στις τοπικές και εθνικές εφημερίδες και περιοδικά. Διετέλεσε εκδότης του περιοδικού «Βουνίσιος αέρας». Έχει εκδώσει σειρά βιβλίων και λευκωμάτων για την μουσική, τα έθιμα και τα σωματεία της Νάουσας.

Ο ίδιος αποτέλεσε μία κορυφαία πηγή ιστορικής, πολιτιστικής και κοινωνικής πληροφορίας, γνώσης, και συνολικής γνωριμίας με την πόλη της Νάουσας και τους φορείς της σε ερευνητικές εργασίες (Γιακουβάκη, Ζ., 2017).

Κατά τα εγκαίνια της Έκθεσης, στις 28 Σεπτεμβρίου 2022, παραβρέθηκαν και μίλησαν για την

σπουδαιότητα και αξία της συλλογής που εκτέθηκε η Πρόεδρος της Επιτροπής Βιβλιοθήκης της Βουλής, βουλευτής Πιερίας, κ. Άννα Μάνη-Παπαδημητρίου, οι βουλευτές Ημαθίας κ. Άγγελος Τόλκας και κ. Λάζαρος Τσαβδαρίδης, ο Δήμαρχος Νάουσας κ. Νικόλαος Καρανικόλας, ο κ. Γ. Αγγελόπουλος Γεν. Δ/ντής Ηλεκτρονικής Διοίκησης Βιβλιοθήκης και Εκδόσεων, η κ. Μαρία Καμηλάκη, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Βιβλιοθήκης της Βουλής.

Η Νάουσα της Ημαθίας είναι μία χαρισματική πόλη. Αγκαλιασμένη από το πλούσιο φυσικό περιβάλλον και με χαρακτηριστική παραγωγικότητα και ευημερία στη μεγαλύτερη ιστορία της αποτέλεσε κέντρο δημιουργικότητας και ζωντανίας για την περιοχή αυτή της Μακεδονίας. Η ιστορία της έχει κληροδοτήσει στην σημερινή κοινωνία της αξιόλογο πολιτισμό και αξίες, οι οποίες διαμορφώνουν μία υψηλή παιδεία στους πολίτες της.

Με το περίσσευμα της ενέργειας των κατοίκων, αλλά και με το υπόβαθρο ποικίλων πολιτισμών που συναντήθηκαν και συμβίωσαν, αναπτύσσονταν ανέκαθεν και οι υποδομές και οι

πολιτιστικές εκφράσεις στην πόλη, σε βαθμό εντυπωσιακό. Τα τελευταία χρόνια όμως η περιοχή διήλθε με οξύτητα τις συνέπειες της κρίσης της παγκόσμιας οικονομίας, ενσωματώνοντας επιπλέον και ορισμένα τοπικά και εθνικά χαρακτηριστικά που επιδεινώνουν την κατάσταση. Τα μεγάλα ποσοστά ανεργίας και η ανέχεια λόγω κυρίως της αποβιομηχάνισης της περιοχής, την έφεραν σε δεινή θέση, με την αλληλεγγύη όμως να λειτουργεί σωτήρια υποστηρίκτα.

Συνεχίζοντας την παράδοση της συλλογικότητας και αλληλοϋποστήριξης, καθώς και της εντρύφησης σε θέματα πολιτισμού, τέχνης και πνευματικής κληρονομιάς, οι κάτοικοι διοχέτευσαν πολλή από την ενέργεια και τη δημιουργικότητά τους σε πολιτιστικές δραστηριότητες τις οποίες απολαμβάνουν δημιουργικά και εκτονωτικά.

Σήμερα δραστηριοποιούνται στην περιοχή της Νάουσας περίπου 60 πολιτιστικοί σύλλογοι, οι περισσότεροι στην πόλη και αρκετοί στις γύρω κοινότητες, που ανακαλούν και βιώνουν τα έθιμά τους και συμμετέχουν σε εκδηλώσεις στην Ελλάδα και το

εξωτερικό. Υπάρχει μία παράδοση στις ανταλλαγές εμπειριών στα θέματα πολιτισμού, στην αλληλοβοήθεια, στη συλλογικότητα.

Στην προέκταση της συλλογικής αυτής συνείδησης, ποτέ δεν αγνοήθηκε η εθνική ή τοπική ανάγκη για στήριξη των αγώνων και των δικαίων του λαού σε κάθε ιστορική στιγμή. Η ένθερμη συμμετοχή των ναουσαίων ήταν σταθερή, συλλογικά και ατομικά, όπως στην στάση των κατοίκων της στην ελληνική επανάσταση κατά των Οθωμανών. Παρόλο που η πόλη τότε έχαιρε σημαντικών προνομίων χαρισμένων από την Υψηλή Πύλη, το 1822 εξεγέρθηκε, με αποτέλεσμα το ολοκαύτωμα, τον εξανδραποδισμό και το μακέλεμα πληθυσμού και οικισμού. Το σύμβολο της τραγικής περιστασης αυτής είναι η θυσία μιας ομάδας γυναικών που μαζί με τα παιδιά τους έπεσαν στον ποταμό Αράπιτσα για να γλιτώσουν το μαχαίρι και την τουρκική σκλαβιά. Την μνήμη όλων αυτών τίμησε η Έκθεση της Βουλής των Ελλήνων.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Δελτίο Τύπου της Βουλής των Ελλήνων, Γραφείο Τύπου, Αθήνα, 28/9/2022, "Εγκαινιάστηκε η έκθεση «Η ηρωική πόλη της Νάουσας - 1822: Από την Επανάσταση στον 'Χαλασμό'»"

Γιακουβάκη Ζ., 2017, «Πολιτιστικές διαφοροποιήσεις και αποβιομηχάνιση στην πόλη της Νάουσας, Ημαθίας», ΕΜΠ, Αθήνα

Μπούργος Μ. και Δέφνερ Α. (2017), Ταυτότητα τόπου και παραγωγική ανασυγκρότηση: Το παράδειγμα της Ημαθίας', στα Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης – Δήμου Λαρισαίων, Marketing και Branding Τόπου, Λάρισα, 31/3 – 1/4 2017

Συλλογικό, 1999, «Νάουσα», εκδ. Πολιτιστική Εταιρεία Νάουσας «Αναστάσιος Μιχαήλ ο Λόγιος»

Μπαίτσης Δ., 1997, «Νάουσα. Οι βιομηχανίες του χθές», εκδ. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ημαθίας

Μπαίτσης Δ., 2001, «Γιανίτσαροι και Μπούλες της Νάουσας»

Αποστόλου Σ., 1992, «Οι Γενίτσαροι του τουρκικού στρατού και οι Μπούλες του Ναουσαϊκού αποκριάτικου εθίμου, Έρευνα σε αλβανικές πηγές» Σύμμεικτα τ. Α., Μακεδονικές Μελέτες

Βαλσαμίδης Μ., 1979, «Οι τοπικοί μας χοροί», περιοδικό Νάουσα, τ. 5

Ε. Στουγιαννάκης, 1976, «Ιστορία της πόλεως της Ναούσης από της ιδρύσεώς της μέχρι της καταστροφής του 1822 κατά το ανέκδοτον σχέδιον Δ. Πλαταρίδου», εκδ. Γ. & Ε. Στουγιαννάκη, Θεσσαλονίκη

Συλλογικό, 2009, «Από τον λαϊκό πολιτισμό στις πολιτιστικές αγορές», Πρακτικά 14ου Πανελληνίου Συνεδρίου Λυκείου των Ελληνίδων, Νάουσα

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diaplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Καλαϊτζίδης Κώστας (2022): Πρωτογενής τομέας και μεταποίηση στην Ημαθία,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 713- 715

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Πρωτογενής τομέας και μεταποίηση στην Ημαθία

Καλαϊτζίδης Κώστας

Αντιπεριφερειάρχης Ημαθίας

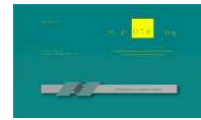
Η Περιφερειακή Ενότητα Ημαθίας η οποία διοικητικά και γεωγραφικά βρίσκεται στην καρδιά της περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ανέκαθεν ήταν πρωτοπόρος στον πρωτογενή τομέα αλλά και στην μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων.

Τα φυσικά πλεονεκτήματα της Ημαθίας είναι πολλά, και τέτοια που μπορούν να επηρεάσουν στο μέγιστο βαθμό την ανάπτυξη μιας περιοχής, όπως:

- Τους πολλούς υδάτινους πόρους με τους οποίους είναι προικισμένη η περιοχή, με πρώτο και καλύτερο τον ποταμό Αλιάκμονα, ο οποίος αρδεύει

πάνω από ένα εκατομμύριο στρέμματα. Το Ελληνικό κράτος καταλαβαίνοντας την μεγάλη σημασία του ποταμού για την ανάπτυξη της Γεωργίας, από τις δεκαετίες του 1950 και του 1960 ακόμη, επένδυσε σε μεγάλα εγχειροβελτιωτικά έργα, με στόχο την αύξηση της παραγωγής και την εισαγωγή νέων καλλιεργειών.

- Τα εξαιρετικά εδάφη, τα οποία επιτρέπουν μια μεγάλη γκάμα καλλιεργειών, είτε αυτές είναι δενδρώδεις είτε αροτραίες.

Στα παραπάνω θα πρέπει να προσθέσουμε και εξαιρετικούς αγρότες, οι οποίοι και με τη βοήθεια των Γεωπόνων και της Επιστήμης παράγουν το τελικό αποτέλεσμα.

Δεντροκαλλιέργεια

Αναπτύχθηκε από την δεκαετία του 1950 και πέρασε πολλά στάδια εξέλιξης μέχρι σήμερα.

Καλλιεργούνται κυρίως πυρηνόκαρπα και γιγαρτόκαρπα και τα τελευταία χρόνια μεγάλη ανάπτυξη είχαμε και στην καλλιέργεια της ακτινιδιάς, λόγω της μεγάλης ζήτησης του καρπού από τις αγορές.

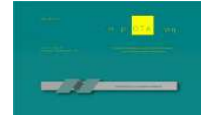
Κυρίαρχη καλλιέργεια όμως είναι το ροδάκινο, του οποίου σήμερα η ποικιλιακή σύνθεση είναι πολύ μεγάλη και χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες:

1. Επιτραπέζιες ποικιλίες οι οποίες σήμερα καλύπτουν όλη τη καλοκαιρινή σεζόν από τα τέλη Μαΐου έως και τα μέσα

Σεπτεμβρίου. Είναι ένα εξαιρετικό προϊόν το οποίο εξάγεται σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες και σε χώρες της λεκάνης της Μεσογείου.

2. Νεκταρίνια τα οποία τα τελευταία χρόνια η ζήτηση από τις αγορές αυξήθηκε με γοργούς ρυθμούς, υπερκαλύπτοντας αυτή του ροδάκινου.
3. Συμπύρηνες με προορισμό των καρπών τις βιομηχανίες μεταποίησης.

Αυτό το κομμάτι της παραγωγής είναι εξίσου σημαντικό διότι συνδέεται με την μεταποιητική βιομηχανία. Η Ελλάδα εδώ και πολλά χρόνια είναι πρώτη στην παραγωγή διαφόρων τύπων κομπόστας με ανοδική πορεία, με εξαγωγές σε όλο τον κόσμο και με εξαιρετικά οικονομικά αποτελέσματα. Όλο αυτό το δημιούργημα βασίζεται στην εξαιρετική πρώτη ύλη, το ροδάκινο, το οποίο παράγεται κυρίως στην Ημαθία και στην Πέλλα, και καλλιεργείται σε περίπου 180.000 - 190.000 στρέμματα. Οι περισσότερες βιομηχανίες βρίσκονται στις δύο αυτές

Περιφερειακές Ενότητες, συμβάλλοντας σημαντικά στις τοπικές οικονομίες.

Προκλήσεις- Προβλήματα

Παρόλη την μεγάλη εξέλιξη που είχε ο κλάδος, υπάρχουν προκλήσεις και προβλήματα στα οποία πρέπει να δοθούν λύσεις, για να μπορεί η Χώρα μας να μείνει στο παιχνίδι σε ένα δύσκολο και ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον.

- **Καινοτομίες**

Λέγοντας καινοτομίες εννοούμε όλα τις νέες διαδικασίες που θα πρέπει να εφαρμόσουμε ώστε να έχουμε το καλύτερο αποτέλεσμα στο τελικό προϊόν, το οποίο θα ικανοποιεί την ολοένα και πιο απαιτητική αγορά σε θέματα φυτοϋγείας, ποιότητας αλλά και ασφάλειας τροφίμων.

- **Τρόποι καλλιέργειας**

Πρέπει να εφαρμόζουμε τρόπους καλλιέργειας (συστήματα διαμόρφωσης) με μειωμένο κόστος παραγωγής, επιτυγχάνοντας όμως το καλύτερο αποτέλεσμα και εξορθολογισμένη φυτοπροστασία και θρέψη.

- **Κόστος παραγωγής και έλλειψη εργατικού δυναμικού**

Δυστυχώς και τα δύο είναι δυσεπίλυτα προβλήματα και θα πρέπει η Πολιτεία να βοηθήσει για να δοθούν λύσεις.

Αροτραίες Καλλιέργειες

Κύρια αροτραία καλλιέργεια σήμερα στην Ημαθία είναι το βαμβάκι.

Καλλιεργείται στον κάμπο της Ημαθίας σε μεγάλες αρδευόμενες εκτάσεις (120.000 στρέμματα περίπου).

Το εκκοκκισμένο βαμβάκι και ο βαμβακόσπορος είναι ένα προϊόν εξολοκλήρου εξαγωγίμο, συμβάλλοντας και αυτό σημαντικά στην Ελληνική οικονομία.

Τα τελευταία χρόνια με την μεγάλη συμβολή της Γεωργικής βιομηχανίας με καινούργια μηχανήματα που εισήχθησαν στην παραγωγική διαδικασία, αλλά και με την μεγάλη εξέλιξη στα προϊόντα των φαρμακευτικών εταιρειών (ζιζανιοκτόνα, μυκητοκτόνα κ.α.), η καλλιέργεια έχει μηχανοποιηθεί σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, μειώνοντας το κοστολόγιο και δίνοντας την δυνατότητα στον αγρότη να αυξήσει σημαντικά την καλλιέργεια του.

Οι αναπτυξιακοί στόχοι της Νάουσας

Καραμπατζός Κων. Αναστάσιος

Νομικός
Πρώην Δήμαρχος Ηρωϊκής Πόλης Νάουσας (2003-2014)

Α. ΝΑΟΥΣΑ. Η άλλοτε κραταιά βιομηχανική πόλη.

Η Νάουσα, γνωστή βιομηχανική πόλη κατά το παρελθόν, καθώς το πρώτο νηματουργείο στα Βαλκάνια λειτούργησε σ' αυτήν την πόλη το 1875, άνθισε με την κλωστοϋφαντουργία της για ένα και πλέον αιώνα. Στο παρελθόν έφτασε να αποκαλείται και ως το «*Μάντσεστερ των Βαλκανίων*». Η κινητήρια δύναμη των εργοστασίων ήταν η παραγωγή φθηνού ρεύματος από την αξιοποίηση των υδατοπτώσεων του ποταμού Αράπιτσα που πηγάζει από τα ριζά του Βερμίου, διασχίζει ολόκληρη την πόλη και περνώντας από το «Νυμφαίον» της αρχαίας πόλης Μιέζα - μόλις 2 χιλ. έξω από τη Νάουσα- εκεί όπου

ανακαλύφθηκε το 1960 η «Σχολή Αριστοτέλους», εκβάλλει στην «Τάφρο 66» κι από εκεί στον Αλιάκμονα.

Όμως, από τα τέλη της δεκαετίας του '80, ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας δυστυχώς κλονίσθηκε λόγω του

ανταγωνισμού και του φθηνού εργατικού κόστους κυρίως στις Ασιατικές χώρες, με αποτέλεσμα να αρχίσουν ένα-ένα τα εργοστάσια της πόλης να κλείνουν. Στην μέγιστη ανάπτυξή τους

όλα τα εργοστάσια απασχολούσαν γύρω στις 4.000 εργαζόμενους. Για μια πόλη των 20.000 κατοίκων, αυτό ήταν ένα πολύ σημαντικό γεγονός.

Μετά όμως το σταδιακό κλείσιμο των βιομηχανικών αυτών Μονάδων (μέχρι το 2006 –Κλωστήρια «Λαναρά»), όλες σχεδόν οι θέσεις εργασίας χάθηκαν. Το αποτέλεσμα για τη Νάουσα ήταν καταστροφικό. Χιλιάδες άνεργοι έμειναν στον δρόμο και χάθηκε πολύ μεγάλος πλούτος από την τοπική οικονομία, με συνέπειες την φυγή κυρίως των νέων για εύρεση εργασίας σε άλλα μέρη της Ελλάδας ή του εξωτερικού. Τα μέτρα προστασίας που λάμβανε κάθε φορά η Πολιτεία, δεν μπορούσαν σε καμία περίπτωση να λύσουν το τεράστιο θέμα της ανεργίας. Τα επιδόματα ήταν μια πολύ μικρή οικονομική ανάσα στον κόσμο, δεν έδιναν όμως σταθερές λύσεις ή προοπτικές ανάπτυξης.

Β. Ο προβληματισμός της Δημοτικής αρχής.

Από το 2003 που ανέλαβε τη διοίκηση του Δήμου Νάουσας η παράταξη της οποίας ηγούμουν ως δήμαρχος, προσπάθησε να βρει λύσεις σ' αυτά τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετώπιζε ολόκληρη η κοινωνία, καθώς η έλλειψη εισοδημάτων των άλλοτε εργαζόμενων κλωστοϋφαντουργών, αντανακλούσε και σ' ολόκληρη την αγορά της πόλης που στερήθηκε όλους αυτούς του οικονομικούς πόρους. Έτσι λοιπόν, παράλληλα με τις συχνές κινητοποιήσεις και διεκδικήσεις μας προς την κεντρική Πολιτεία υπέρ των εργαζόμενων της πόλης μας, παλεύαμε να βρούμε και άλλες διεξόδους, προσπαθώντας να αξιοποιήσουμε τα συγκριτικά πλεονεκτήματά μας.

Γ. Αγροτικός τομέας –Κρασί.

Τέτοια ήταν σίγουρα ο Πρωτογενής τομέας με τα περίφημα μήλα, ροδάκινα και κεράσια Νάουσας, αλλά και το επίσης φημισμένο ξινόμαυρο κρασί «ΝΑΟΥΣΑ» του αμπελώνα της Νάουσας. Να τονίσω εδώ ότι η παράδοση της Νάουσας στο κρασί, χρονολογούνταν ήδη από τα

χρόνια της επανάστασης κατά των Οθωμανών, επανάσταση η οποία κατεπνίγη στο αίμα το 1822, και είναι γνωστό ότι έκτοτε η Νάουσα αναγνωρίστηκε ως «Ηρωική Πόλη», χαρακτηρισμός που δόθηκε μόνον στην πόλη μας.

Δ. Η «Σχολή Αριστοτέλους».

Ένας επόμενος στόχος, ήταν και η αξιοποίηση της «Σχολής Αριστοτέλους» που προανέφερα, όπου το 342 π.Χ ο Φιλόσοφος Αριστοτέλης, δίδαξε εδώ τον μαθητή του Αλέξανδρο μαζί με άλλους 11 Βασιλόπαιδες. Είναι ο χώρος όπου ουσιαστικά δημιουργήθηκε ο λεγόμενος «Δυτικός Πολιτισμός». Το 2007, μετά από καλή συνεργασία και άριστη προσωπική μου σχέση με τον αείμνηστο Χρήστο Λαναρά, εγκαινιάσαμε ως Δήμος το Πολιτιστικό Κέντρο Σχολής Αριστοτέλους, ένα έργο που στοίχισε στον δωρητή πάνω από 2,5 εκ. ευρώ και έγινε μια αρχή για την αύξηση της επισκεψιμότητας στην περιοχή μας. Μια περιοχή βεβαίως, που βρίθει πολλών ακόμη σημαντικών αρχαιολογικών θησαυρών, όπως το αρχαίο Θέατρο της «Μίεζας» που ανακαίνισθηκε πρόσφατα,

ο –μοναδικός διώροφος τάφος στην Ελλάδα – ο λεγόμενος «Τάφος της Κρίσεως» ή «Μέγας Τάφος», ο «Τάφος των Ανθεμίων», ο «Τάφος Λύσωνος – Καλλικλέους» κλπ. Στόχος της δημοτικής μου αρχής, ήταν να μπορέσουμε να ιδρύσουμε στα πλαίσια του Διεθνούς Πανεπιστημίου, μια «Σχολή Αριστοτελικής Φιλοσοφίας» με έδρα το ιερό αυτό μέρος όπου λειτούργησε το πρώτο Πανεπιστήμιο της Οικουμένης. Επόμενος στόχος μας, ήταν και η δημιουργία «Μεταπτυχιακού Τμήματος Αριστοτελικών σπουδών» με μεταπτυχιακούς φοιτητές να έρχονται απ' όλον τον κόσμο να φοιτήσουν εδώ, επάνω στις διδαχές του πανεπιστήμονα Αριστοτέλη.

Ε. Η μεγάλη ιδιοκτησία δάσους για τον Δήμο Νάουσας.

Περαιτέρω, ένας μεγάλος μας στόχος, ήταν η αξιοποίηση του βουνού μας. Να σημειώσω εδώ ότι ο Δήμος Νάουσας

είναι Δασοκτήτης συνολικής έκτασης 72.000 στρεμμάτων στο γειτονικό μας Βέρμιο, στους πρόποδες του οποίου είναι κτισμένη η πόλη από το έτος 1365. Τα μερικότερα τμήματά του είναι τα εξής: Α) Δάσος Προφήτη Ηλία. Έχει έκταση 3.146,50 στρέμματα και περιήλθε στο Δήμο Νάουσας το 1930. Β) Δάσος Αγίου Νικολάου. Έχει έκταση 13.494,41 στρέμματα και είναι γνωστό ως «παλιό δημοτικό δάσος» που περιήλθε στην κυριότητα του Δήμου το 1925. Γ) Δάσος Σκοτίνας. Η συνολική του έκταση είναι 7.882,3 στρέμματα και αγοράσθηκε από τον Δήμο Νάουσας το έτος 1937 και Δ) Δάσος «Κανέλλη» (ή Τρόμπακα). Η συνολική του έκταση είναι 47.250 στρέμματα και είναι το μεγαλύτερο τμήμα του δημοτικού μας δάσους.

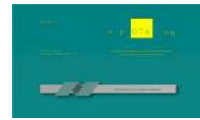
Στ'. Η δωρεάν κτήση της απόλυτης κυριότητας.

Το 2003 που ανέλαβα τη διοίκηση του Δήμου, μια από τις πρώτες φροντίδες μου ήταν να τελειώσουμε και με το θέμα της παρακράτησης ποσοστού 20% (ή 1/5) που είχε το Ελληνικό Δημόσιο επί του δασοκτήματος «Κανέλλη», κάτι που αποτελούσε στην κυριολεξία τροχοπέδη σε κάθε αναπτυξιακή πρωτοβουλία του

Δήμου. Πράγματι, ο αγώνας ήταν επίμονος και συνεχής, ξεκινώντας από την υποβολή αίτησής μας προς τον Υπουργό Γεωργίας για την «Δωρεάν Παραχώρηση» στον Δήμο Νάουσας του 1/5 του Δημοσίου. Η επιμονή μας τελικά, έπιασε τόπο. Με τον νόμο 3.208/2003 (ΦΕΚ Α'303/24-12-2003) παραμονή Χριστουγέννων, μας ήρθε ένα απίθανο «χριστουγεννιάτικο δώρο». Αντικαταστάθηκε το άρθρο 34 του Ν.Δ. 86/1969 που δημιουργούσε το πρόβλημα, απαλείφθηκε το ποσοστό του 1/5 που είχε το Ελληνικό Δημόσιο στο δάσος «Κανέλλη» και έτσι ο Δήμος μας –μαζί και με τα άλλα προαναφερόμενα τρία δασικά τμήματά του- έγινε ο μεγαλύτερος δασοκτήτης στην Ελλάδα με έκταση περίπου 72.000 στρ.

Ζ. Προσπάθεια ανάπτυξης μέσω των Σ.Δ.Ι.Τ.

Το ξεκαθάρισμα επομένως του «ιδιοκτησιακού» και η απόκτηση τελικά του 100% της κυριότητας υπέρ του Δήμου μας, ήταν το απαραίτητο νομικό υπόβαθρο για την περαιτέρω ανάπτυξη - αξιοποίηση του βουνού μας, με

επίκεντρο το Χιονοδρομικό Κέντρο «Τρία Πέντε Πηγάδια». Όσο ήμουν στη διοίκηση του Δήμου, προσπαθήσαμε μέσω Διεθνούς Διαγωνισμού να γίνει μακροχρόνια παραχώρηση σε μεγάλο ιδιώτη Επενδυτή μέσω της διαδικασίας των ΣΔΙΤ. Σκοπός μας ήταν να αναλάβει και να το διαχειριστεί για μια μακρά περίοδο 40 ετών, αλλά με την προϋπόθεση να επενδύσει κι ίδιος ένα ποσό της τάξης των 30 εκ ευρώ για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου σύγχρονου ΚΕΠΑΤ (Κέντρο Προπονητικού Αθλητικού Τουρισμού) με ανάπτυξη και άλλων πολλών παράλληλων δραστηριοτήτων (ποδήλατα, ορεινά μονοπάτια, ποδοσφαιρικά γήπεδα προετοιμασίας ομάδων, 50 ξύλινα καταλύματα στο διπλανό οροπέδιο της περιοχής «Ντορντόπολη», γήπεδα μπάσκετ, νέες πίστες, νέους αναβατήρες, αναψυκτήρια, δρόμους πρόσβασης, βοηθητικές κατασκευές κλπ). Το σχέδιό μας είχε διαμορφωθεί σχεδόν ολοκληρωμένα - πλην ορισμένων τελικών αδειοδοτήσεων - με τον διαγωνισμό να φτάνει να δημοσιεύεται στην σχετική εφημερίδα των «Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» αρχές

του 2012. Τότε σημειωτέον, είχαμε μπει βαθιά στο χάος του πρώτου και πιο σκληρού «Μνημονίου» και δυστυχώς όλος αυτός ο σχεδιασμός μας πήγε στράφι. Επίσης δυστυχώς όμως, και η επόμενη δημοτική αρχή (2014-2019) απαξίωσε όλη εκείνη την προσπάθειά μας, δεν προχώρησε ουδεμία αναπτυξιακή ενέργεια, με αποτέλεσμα το Χιονοδρομικό Κέντρο να κλείσει και να απαξιωθεί τελείως, για τρία χρόνια. Η νέα δημοτική αρχή (2019...), περί τα τέλη του 2021 και μετά από διαγωνισμό, συνήψε τελικά μίσθωση του Χιονοδρομικού Κέντρου με ιδιώτη επιχειρηματία για 23 χρόνια και ευελπιστούμε να υπάρξει κάποια ανάπτυξή του.

Η. ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΑΣ. Ολοκληρωμένο πρόγραμμα βιώσιμης ανάπτυξης «BERMION».

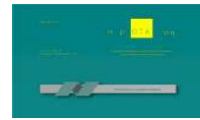
Μιας και ο λόγος λοιπόν για το Βέρμιο, να αναφέρω κιόλας ότι μεταξύ άλλων το 2014, όταν αποχωρούσαμε από τη δημοτική αρχή, αφήσαμε ως παρακαταθήκη στον Δήμο Νάουσας και την επιτυχή έκβαση μιας επίσης οραματικής Πρωτοβουλίας μας. Στόχος

ήταν, να μπορέσουμε να ενώσουμε για πρώτη φορά όλους τους Δήμους που βρίσκονται γύρω από το Βέρμιο. Η Νάουσα, ως ο μεγαλύτερος δασοκτήτης Δήμος στην Ελλάδα, όφειλε να αναλάβει αυτή την πρωτοβουλία. Ήταν λοιπόν μια προσπάθεια ώστε να γίνουν συντονισμένες ενέργειες και να μην κάνει ο καθένας ό,τι νομίζει και όπως να 'ναι, αλλά να υπάρχει ένας **ολοκληρωμένος στρατηγικός σχεδιασμός** ανάπτυξης του συνόλου του ορεινού μας όγκου. Ήταν λοιπόν η πρώτη φορά που 10 Δήμαρχοι μεγάλων πόλεων ενώναμε τις δυνάμεις μας και μάλιστα ανήκοντες όχι στην ίδια, αλλά σε δύο διαφορετικές Περιφέρειες (Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας). Κι αυτό ήταν και το ξεχωριστό στοιχείο το οποίο αξιολογήθηκε και έγινε πλήρως δεκτό ως όραμα τόσο από τις δύο Περιφέρειες, όσο κι απ' την ίδια την τότε Κυβέρνηση. Με αυτόν τον στρατηγικό στόχο, προχωρήσαμε στα παρακάτω συγκεκριμένα βήματα κατά χρονολογική σειρά και τα οποία στο τέλος έφεραν και ένα συγκεκριμένο θετικό αποτέλεσμα:

1. Το ξεκίνημα το κάναμε από τη Νάουσα, στις 10 Μαΐου 2008 καλώντας όλους τους τότε Δήμους γύρω από το

Βέρμιο. Και ήταν μαζί μας οι δύο Νομαρχίες Ημαθίας και Κοζάνης, και φυσικά οι Δήμαρχοι Έδεσσας, Βέροιας, Κοζάνης, Πτολεμαΐδας, Βερμίου (Πύργοι κλπ), Ελλησπόντου (Ερμακιά κλπ), καθώς και οι δικοί μας (άλλοτε ξεχωριστοί) Δήμοι Ανθεμίων και Ειρηνούπολης. Σ' εκείνη την πρώτη μας σύσκεψη και αφού είχαμε ετοιμάσει ως Νάουσα έναν πρώτο εισηγητικό φάκελο, βάλουμε όλοι μαζί ως άξονα τη συνοχή και τη συνεργασιμότητα μεταξύ μας. Συμφωνήσαμε ότι το Βέρμιο που μας περιβάλλει είναι ένα πολύ ξεχωριστό βουνό, με τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης τουρισμού-αγροτουρισμού, με δύο χιονοδρομικά κέντρα (Πηγάδια – Σέλι) και με άμεση δυνατότητα διασύνδεσης με το αντίστοιχο του «Βόρα», με τη λίμνη Βεγορίτιδα δίπλα του, με τεράστια φυσική ομορφιά, με εξαιρετικές διαδρομές – μονοπάτια, με άφθονα νερά, με ατελείωτα λιβάδια - βοσκές, αλλά και με άκρως επιβαρυμένο το περιβάλλον του από τις εξορύξεις του λιγνίτη. Την ίδια ημέρα, ορίσαμε μάλιστα και μια Συντονιστική Επιτροπή αποτελούμενη από τον υπογράφοντα (ως πρωτεργάτη και συντονιστή) και τους

τότε Δημάρχους Έδεσσας και Ελλησπόντου κ.κ. Ιω. Σόντρα και Σ. Ζαμανίδη.

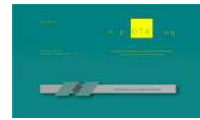
2. Η επόμενη μας συνάντηση έγινε στα γραφεία της Αναπτυξιακής Ημαθίας (ΑΝΗΜΑ) στις 24 Ιουλίου 2008, όπου με την παρουσία της συντονιστικής επιτροπής και των Διευθυντών των δύο Αναπτυξιακών Εταιριών Ημαθίας και Κοζάνης (ΑΝΗΜΑ και ΑΝΚΟ), αποφασίσαμε την επιστημονική-τεχνοκρατική κατάστρωση ενός «Ολοκληρωμένου Αναπτυξιακού Προγράμματος».

3. Η τρίτη μας σύσκεψη, ήταν «μεταβατική». Έγινε στις 22-5-2009 στην Ερμακιά (τότε Δήμος Ελλησπόντου), με την παρουσία και του τότε υφυπουργού από την Κοζάνη κ. Παπαδόπουλου, όπου σε μια πανηγυρική συνεδρίαση στην Κοινότητα, με έντονη φόρτιση και αρκετή «τοπικότητα» ενημερώθηκαν όλοι οι εκεί φορείς και δεσμευτήκαμε να αγωνιστούμε όλοι μαζί με συναίνεση.

4. Στις 3-7-2009, συγκεντρωθήκαμε πάλι στη Νάουσα και στην ανακαινισμένη αίθουσα «ΝΑΪΑΣ», όπου πλέον έγινε εκτενής ενημέρωση και

παρουσίαση του διαμορφωμένου σχεδίου ανά «ενότητα». Εισηγητής θυμάμαι ήταν, ο κ. Γιώργος Αμανατίδης – Διευθυντής της ΑΝΚΟ (Αναπτυξιακή Κοζάνης), ο οποίος τεκμηρίωσε με αναλυτικό τρόπο όλες τις δράσεις που προτεινόταν και με ποιο τρόπο θα χρηματοδοτούσαν.

5. Αργότερα, στις 9-12-2009, οι τρεις δήμαρχοι της συντονιστικής επιτροπής (ο υπογράφων και οι κ.κ. Σόντρας/Έδεσσας και Ζαμανίδη/Ελλησπόντου), κατεβήκαμε στην Αθήνα και είχαμε συνάντηση με τον τότε υφυπουργό ανάπτυξης κ. Σταύρο Αρναουτάκη. Ο υφυπουργός μας άκουσε με μεγάλη προσοχή και μας συγχάρηκε για την πρωτοβουλία. Αποτέλεσμα αυτής της κοινής μας προσπάθειας, ήταν η θετική ανταπόκριση της Πολιτείας και η υπογραφή της σχετικής υπ' αριθ. 35403/ΔΕ3671/12-8-2010 Υπουργικής Απόφασης με την οποία τελικά εγκρίθηκε το «ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΕΡΜΙΟΥ» με ύψος προϋπολογισμού 200 εκ. ευρώ. Το πρόγραμμα ήταν πολυτομεακό και συγχρηματοδοτούμενο, αφορούσε δε μεγάλα και σημαντικά έργα σε όλο το

εύρος του Βερμίου και σε όλους τους Δήμους. Αξίζει μάλιστα να πω εδώ, ότι λόγω των ιδιαίτερων προβλημάτων της Νάουσας, τα 50,2 εκ. ευρώ του όλου προϋπολογισμού προορίζονταν για τον Δήμο μας. Στους άξονες μελλοντικής αξιοποίησης του φυσικού πλούτου, στοχεύαμε μεταξύ άλλων και στην αξιοποίηση των ήπιων και εναλλακτικών μορφών ενέργειας (μικρά φράγματα, ταμιευτήρες, μικρά υδροηλεκτρικά, αξιοποίηση ξυλαποθέματος-βιομάζας κλπ). Το «Σχέδιο» αυτό υπάρχει φυσικά ακόμη στο αρχείο του Δήμου Νάουσας και είναι διαθέσιμο για την περαιτέρω αξιοποίηση προς όφελος του τόπου και των κατοίκων.

6. Στις 3 Οκτώβρη 2010, λίγο καιρό μετά την έγκριση του Προγράμματος, μαζευτήκαμε και πάλι στη Νάουσα, κλείνοντας δηλ. τον κύκλο εκεί απ' όπου τον ξεκινήσαμε. Η συνάντησή μας έγινε στο Ξενοδοχείο Βέρμιο στον Άγιο Νικόλα με την παρουσία και της τότε Γενικής Γραμματέως Κεντρικής Μακεδονίας κ. Μαρίας Λιονή, η οποία και μας στήριξε πάρα πολύ στην όλη προσπάθεια. Ήδη όμως όπως προανέφερα, η χώρα μας

από τον Μάιο του 2010 είχε εισέλθει στον φαύλο κύκλο των Μνημονίων και όλη μας αυτή η προσπάθεια, εγκεκριμένη με Υπουργική Απόφαση, έμεινε στη μέση.

Θ. Οι ευκαιρίες. Το «Ταμείο Ανάκαμψης & Ανασυγκρότησης».

Μια τελευταία απόπειρα, κάναμε λίγο αργότερα με τον τότε Γεν. Γραμματέα των ΣΔΙΤ κ. Νίκο Μαντζούφα (ο οποίος κατέχει σήμερα μια εξαιρετικά πολύτιμη θέση, αυτήν του Προέδρου του "Ταμείου Ανάκαμψης & Ανασυγκρότησης", τον οποίο καλέσαμε στη Νάουσα το 2012 προωθώντας τον Διεθνή Διαγωνισμό για την ανάδειξη στρατηγικού επενδυτή για την ολιστική ανάπτυξη στα "Πηγάδια-Ντρορντόπολη-Μπαλκόνι". Αλλά είπαμε, το ...μνημόνιο. Όμως, ευκαιρίες πάντα υπάρχουν. Ο Δήμος Νάουσας αξίζει να ξαναπιάσει αυτό το νήμα απ' την αρχή μαζί με όλους τους γύρω Δήμους που συμμετείχαμε και τότε. Το «Ταμείο Ανάκαμψης» της Ε.Ε., με αρκετά χρήματα που θέλω να πιστεύω ότι θα διατεθούν οπωσδήποτε για τέτοιους πρωτοποριακούς - συνάμα δε και ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟΥΣ/ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΟΥΣ αναπτυξιακούς στόχους, είναι μια καταπληκτική ευκαιρία για τη Νάουσα και

Καραμπατζός Κων. Αναστάσιος

Οι αναπτυξιακοί στόχοι της Νάουσας

την ευρύτερη περιοχή της, να μελετήσουν, να εντάξουν, να χρηματοδοτήσουν και να υλοποιήσουν μεγάλα και σημαντικά Αναπτυξιακά έργα προς όφελος του τόπου και των Πολιτών.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diaplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Καρανικόλας Νικόλας (2022): Στόχος η αξιοποίηση χρηματοδοτικών «εργαλείων» με σκοπό την καινοτομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 725- 729

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Στόχος η αξιοποίηση χρηματοδοτικών «εργαλείων» με σκοπό την καινοτομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό

Καρανικόλας Νικόλας

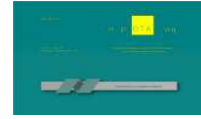
Δήμαρχος Ηρωικής Πόλεως Νάουσας

Η τοπική αυτοδιοίκηση σήμερα καλείται να ανταποκριθεί όχι μόνο στα προβλήματα της καθημερινότητας και στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών αλλά και σε καινοτόμες πρωτοβουλίες και δράσεις, που θα έχουν αναπτυξιακό πρόσημο τόσο στις τοπικές κοινωνίες όσο και στις δικτυώσεις των Δήμων και των φορέων της κοινωνίας.

Τα τελευταία τρία χρόνια, παρά τις μεγάλες δυσκολίες που αντιμετωπίζει η χώρα μας με την πανδημία του κορονοϊού, θέσαμε σε άμεση εφαρμογή τον σχεδιασμό μας για την θωράκιση του Δήμου μας, μέσω και της αξιοποίησης εργαλείων τεχνολογίας και καινοτομίας.

Έτσι, λοιπόν, εκτός από την υποστήριξη των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού μέσω και των κοινωνικών δομών του δήμου μας προχωρήσαμε, παράλληλα, στην ψηφιακή αναβάθμιση όλων των υπηρεσιών του δήμου για να διαφυλάξουμε την ομαλή λειτουργία τους.

Καθιερώσαμε ένα καινοτόμο ψηφιακό «εργαλείο», τον «Φιλώτα», που αποτελεί το ηλεκτρονικό κέντρο διαχείρισης μέσω του οποίου πραγματοποιείται η διεκπεραίωση κάθε μορφής αιτημάτων των δημοτών μας.

Ταυτόχρονα, θέσαμε σε λειτουργία και άλλες ηλεκτρονικές υπηρεσίες με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών (το Πληροφοριακό Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Εγγράφων «ΙΡΙΔΑ» του υπουργείου Εσωτερικών, τη νέα ψηφιακή πλατφόρμα «e-ραντεβού», την εξυπηρέτηση με τηλεδιάσκεψη από τα ΚΕΠ (myKEPLive), την ηλεκτρονική έκδοση πιστοποιητικών μέσω του GOVgr, την πραγματοποίηση οικονομικών συναλλαγών μέσω e-banking).

Στις ενέργειες αναβάθμισης των υπηρεσιών μας προχωρήσαμε στην δημιουργία συστήματος τρισδιάστατης αποτύπωσης του Δήμου Νάουσας (ψηφιακή δίδυμη πόλη), σε σύστημα διαχείρισης περιουσίας του Δήμου (πλήρης καταγραφή όλων των χαρακτηριστικών των ακινήτων μας με ταυτόχρονη ψηφιοποίηση όλων των εγγράφων που τα συνοδεύουν), στο

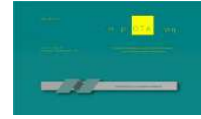
ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης εγκαταλελειμμένων ζώων «ΑΤΛΑΣ» (σύστημα διαχείρισης τροφών και υιοθεσιών), στην δημιουργία του νέου ιστότοπου του Δήμου Νάουσας ως ένα ενιαίο portal.

Παράλληλα, με την ένταξη του Δήμου μας στο πρόγραμμα «Ελλάδα 2021» συνολικού ποσού 230.764 ευρώ προχωράμε

- στη δημιουργία εφαρμογής για φορητές συσκευές (application),
- στην υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος με τίτλο «Ιχνηλατώντας τις ρίζες μας: από τις γραπτές και προφορικές ιστορικές πηγές στο διαδίκτυο», καθώς και
- στην προμήθεια εξοπλισμού για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών και στην δημιουργία οπτικοακουστικής απεικόνισης για το Ολοκαύτωμα της Νάουσας.

Βελτίωση υποδομών με καινοτόμα και ευφυή συστήματα

Σε ό,τι αφορά στην αξιοποίηση των χρηματοδοτικών «εργαλείων»,

προχωρήσαμε στο μεγαλύτερο εγχείρημα που έγινε τα τελευταία έτη από τον Δήμο Νάουσας, καταθέτοντας στο Υπουργείο Εσωτερικών προτάσεις για την χρηματοδότηση έργων ύψους 26,7 εκατ. ευρώ από το Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης».

Οι μελέτες και τα έργα που έχουμε ετοιμάσει αφορούν, μεταξύ άλλων, στην βελτίωση υποδομών, στην ανάπτυξη καινοτόμων συστημάτων (τηλεμετρία, εγκατάσταση έξυπνων υδρομέτρων), σε σύγχρονα έργα διαχείρισης των απορριμμάτων, στην ενίσχυση της ανακύκλωσης, σε «εργαλεία» ανάπτυξης του Ψηφιακού Δήμου, στην υλοποίηση κέντρου ευφυούς λειτουργίας και εξυπηρέτησης, σε πλατφόρμα διαχείρισης κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών υγείας κ.ά.

Ειδικότερα, στην Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης επί της θητείας μας σχεδιάστηκαν και χρηματοδοτήθηκαν νέες προτάσεις καινοτόμων έργων και ειδικότερα:

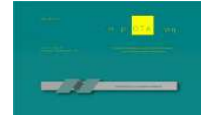
-Εγκρίθηκε η νέα πρόταση για χρηματοδότηση στο σύνολο των δικτύων ύδρευσης του Δήμου Νάουσας

που είχε υποβληθεί στο πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης από τη ΔΕΥΑ Νάουσας, προϋπολογισμού ποσού 5.578.659,90 €, η οποία και βρίσκεται στο στάδιο ολοκλήρωσης του διαγωνισμού.

Η πρόταση με τίτλο έργου «Βελτίωση υποδομών ύδρευσης του Δήμου Νάουσας» περιλαμβάνει συνοπτικά την επέκταση του συστήματος τηλεελέγχου/τηλεχειρισμού και ανίχνευσης των διαρροών δικτύου ύδρευσης και βελτίωσης της ποιότητας του νερού, την εγκατάσταση συστήματος τηλεμετρίας και μείωσης μη τιμολογούμενου νερού, τους ψηφιακούς υδρομετρητές του δικτύου ύδρευσης του Δήμου Νάουσας.

Ειδικότερα, αντικείμενο της προμήθειας είναι η εγκατάσταση συστήματος τηλεμετρίας και μείωσης μη τιμολογούμενου νερού, σε ψηφιακούς υδρομετρητές του Δήμου Νάουσας και έχει ως βασικό σκοπό τη δραστική μείωση του μη τιμολογούμενου νερού και την εξασφάλιση της επάρκειας του παρεχόμενου προς ύδρευση νερού.

Αξίζει να σημειωθεί ότι συνολικά προβλέπεται η εγκατάσταση 18.700

Τοπικών Σταθμών Ελέγχου Κατανάλωσης (Τ.Σ.Ε.Κ.) και ενός Κεντρικού Σταθμού Ελέγχου (ΚΣΕ).

Πρόταση ύψους 900.000 ευρώ για την ψηφιακή αναβάθμιση

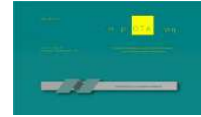
Η καινοτομία και οι σύγχρονες τεχνολογικές εφαρμογές θα μας επιτρέψουν να είμαστε διαρκώς ένα βήμα μπροστά από τις ανάγκες των δημοτών αλλά ταυτόχρονα και δίπλα στους συμπολίτες μας, όχι μόνον εξυπηρετώντας τους σε ζητήματα που αφορούν στη διαχείριση της καθημερινότητας, αλλά και για να εφαρμόσουμε με έξυπνο και αποτελεσματικό τρόπο καινοτόμες πολιτικές, που θα συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας ζωής, στην αναβάθμιση των υπηρεσιών, στην ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του τόπου μας κ.ά.

Έτσι, εκτός από τα παραπάνω, ο Δήμος Νάουσας συμμετέχει στην δράση «Έξυπνες Πόλεις» που αφορά στον ψηφιακό μετασχηματισμό των ΟΤΑ και ήδη έχει υποβάλλει την πρόταση του στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης,

προϋπολογισμού 900.000 ευρώ για την ψηφιακή αναβάθμιση.

Ειδικότερα, η πρόταση αυτή του Δήμου Νάουσας περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Έξυπνες στάσεις Μέσων Μαζικής Μεταφοράς
- Έξυπνο σύστημα διασφάλισης προσβασιμότητας ατόμων με κινητικά προβλήματα
- Έξυπνες διαβάσεις πεζών και φιλικές προς ΑμΕΑ
- Έξυπνα συστήματα ενεργειακής διαχείρισης δημοτικών και σχολικών κτηρίων
- Έξυπνα συστήματα ηλεκτροφωτισμού εντός δημοτικών κτιρίων
- Ψηφιακή Πλατφόρμα διαχείρισης ευπαθών ομάδων
- Σύστημα διαχείρισης ηλεκτρονικών πληρωμών (στον Δήμο και στην ΔΕΥΑ)
- Εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων μέτρησης ποιότητας αέρα στην επικράτεια του δήμου (2 σταθμοί)
- Ψηφιοποίηση και σύστημα διαχείρισης φακέλων ΔΕΥΑ

-Σύστημα έξυπνης άρδευσης

-Σύστημα διαχείρισης αστικού πρασίνου και κοινόχρηστων χώρων

-Ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης και οργάνωσης της Διοίκησης και της επιχειρησιακής ικανότητας των ΟΤΑ.

-Υλοποίηση δημόσιων δεικτών μέτρησης απόδοσης, σύμφωνα με ISO 37122, προσαρμοσμένο στις ελληνικές συνθήκες.

Το σύνολο των δράσεων και των συστημάτων που αναπτύσσονται ή χεδιάζονται αυτό το διάστημα στον Δήμο Νάουσας έχουν ως κύριο στόχο στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των δημοτών. Έτσι γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι η τεχνολογία για την τεχνολογία δεν αποτελεί επουδενί σκοπό των δράσεων μας. Αντίθετα, η ανάπτυξη των ψηφιακών τεχνολογιών έχει σκοπό την βελτίωση της ποιότητας ζωής των δημοτών και την διευκόλυνση της επαφής των δημοτών με τον Δήμο.

Τέλος, η καινοτομία είναι πράγματι καινοτομία, όταν μάλιστα υπάρχει ένα μηδενικό λιγότερο στον προϋπολογισμό ενός Δήμου, όπως στον Δήμο Νάουσας, που με μικρές οικονομικές δυνατότητες, μέσα στην πανδημία και σε περιόδους κρίσης, επιτυγχάνουμε πολλά στον τομέα αυτό.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diaplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Δρ. Ειρήνη Αναγνώστου – Κελεπούρη (2022): «Με το βλέμμα στο αύριο... ο αυτισμός στην καθημερινότητα του...»,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 730- 736

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Με το βλέμμα στο αύριο... ο αυτισμός στην καθημερινότητα του...

Δρ. Αναγνώστου – Κελεπούρη Ειρήνη

Εξειδικευτική και Σχολική Ψυχολόγος,
ιδρυτικό μέλος και Εθελόντρια Επιστημονική Σύμβουλος του Συλλόγου Μ.Α.μ.Α Βέροιας, Μέριμνα
Ατόμων με Αυτισμό, Σύλλογος Φιλανθρωπικού μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα, ΚΔΑΠ ΑμΕΑ
Μ.Α.μ.Α, Ημαθίωνος 2, Βέροια, Το σπίτι της Μ.Α.μ.Α, Μητροπόλεως 32, Βέροια,

Ακολουθήστε μας στα Social media

web: <https://www.mamaver.gr>

Facebook: <https://www.facebook.com/mamaveria>,

Instagram: https://www.instagram.com/m.a.m.a_autism_veria..

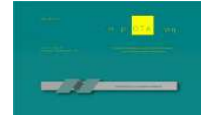
Περίληψη

Το παρακάτω άρθρο παρουσιάζει την φιλοσοφία και το όραμα του Συλλόγου Μ.Α.μ.Α Βέροιας – Μέριμνα για Άτομα με Αυτισμό. Ο σύλλογος ιδρύθηκε από γονείς και κηδεμόνες ατόμων με αυτισμό στην ευρύτερη περιοχή της Βέροιας.

Το όραμα του συλλόγου είναι η ανάπτυξη και η δημιουργία δομών και υπηρεσιών για τα άτομα στο φάσμα για να είναι σε θέση να ενταχθούν στους κόλπους μιας κοινωνίας με τις απαραίτητες γνώσεις και ικανότητες.

Η ένταξη σε θεσμούς και μηχανισμούς προϋποθέτει την αδιαπραγμάτευτη ανοχή και στη συνέχεια να αναπτυχθούν και να λειτουργούν μια σειρά από νομοθετικές

παρεμβάσεις και την πρακτική ανάπτυξη ψυχο-εκπαιδευτικών και δημιουργικών προγραμμάτων. Με αυτούς τους στόχους ο σύλλογος Μ.Α.μ.Α. συνεχίζει συλλογικά και δυναμικά, από την ίδρυση του το 2015, να οραματίζεται μέσα από καινοτόμες ιδέες να παρέχει προγράμματα και υπηρεσίες προς τα άτομα στο φάσμα όπως και στις οικογένειές τους.

Abstract

The article presents the vision and mission of The Parental Association M.A.M.A Veria – Merimna for People with Autism (The Welfare for People within the Spectrum of Autism). The Parental Association was established in 2015 by a group of parents and Guardians of Children and Adults with Autism.

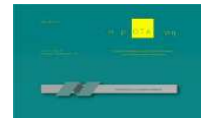
The mission of the parents is to develop and implement services for people with autism in order for them to be able to integrate within the systems of the society. This will be possible by acquiring and developing the necessary know how and abilities.

Integration and inclusion in systems first requires the unconditional acceptance. Furthermore, a series of laws must occur in order to develop and implement the necessary psycho-educational and recreational programs in order to prepare people with autism to be equally included in the systems of the society.

With these aims and goals in mind the Parental Association mama continues to collectively and dynamically offer programs and services for people with autism as well as to their families following the innovative and good practices guidelines for people with autism.

«Με το βλέμμα στο αύριο... ο αυτισμός στην καθημερινότητα του...»

Μια καινοτομία δεν σημαίνει ότι κάτι είναι «πρωτότυπο», αλλά μπορεί να σημαίνει ότι παίρνεις κάτι που σου ταιριάζει ως φιλοσοφία, κάνεις τις απαραίτητες τροποποιήσεις και μετατροπές για να εξυπηρετήσει τις ζωτικές ανάγκες και μελλοντικές επιθυμίες του οργανισμού

σου, καθώς και τους ανθρώπους τους οποίους εκπροσωπείς.

Αν αποδεχτούμε τις αλήθειες γύρω από τις καινοτομίες, τότε τα όσα έχουμε δημιουργήσει και στοχεύουμε να δημιουργήσουμε με την αναλυτική μελλοντική αναπτυξιακή στρατηγική στον Σύλλογο Μ.Α.μ.Α. (Μέριμνα Ατόμων με Αυτισμό) με έδρα τη Βέροια, τότε ναι, για την Ελληνική πραγματικότητα οι παρεμβάσεις και οι υπηρεσίες της Μ.Α.μ.Α. είναι καινοτόμες.

Ο Σύλλογος Μ.Α.μ.Α. με έδρα τη Βέροια, ιδρύθηκε από μια ομάδα μητέρων οι οποίες έχοντας την καθημερινή φροντίδα των παιδιών / εφήβων στο φάσμα του αυτισμού ανακάλυψαν ότι τόσο οι ίδιες όπως και υπόλοιπα μέλη των οικογενειών είχαν όλοι ένα ακόμη κοινό «καημό»... "τι θα γίνουν τα άτομα με αυτισμό όταν εμείς οι γονείς δεν θα είμαστε δίπλα τους - δηλαδή όταν αρρωστήσουμε ή/και αποβιώσουμε;;".

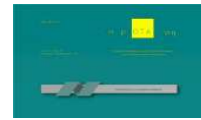
Μετά από επτά (7) χρόνια ζωής ο Σύλλογος Μ.Α.μ.Α. έχει καταφέρει να δημιουργήσει κάποιες αναγκαίες δομές και υπηρεσίες, για τα άτομα στο φάσμα

του αυτισμού αλλά και για όλους όσους τους πλαισιώνουν καθημερινά, τα αδέρφια, τους παππούδες, τους εκπαιδευτικούς, τους θεραπευτές και άλλες ομάδες της κοινότητας.

Τα πρώτο βήμα ήταν να καλέσουμε τους πολιτικούς φορείς να μας επισκεφτούν στον χώρο του Συλλόγου, το σπίτι της Μ.Α.μ.Α., για έναν καφέ. Αυτό το άνοιγμα του Συλλόγου προς όλους τους φορείς της πόλης και την ευρύτερη κοινωνία, ήταν ένα γνήσιο κάλεσμα και θέλαμε να έρθουν όλοι για να γνωριστούμε. Απόρροια αυτού που αναπτύχθηκε, και παραμένει, ήταν μια εμπιστοσύνη μεταξύ του Συλλόγου και όλων τους βασικών φορέων του ιστού μιας κοινωνίας. Η καινοτομία εδώ είναι ότι, δεν πήγαμε

Με το βλέμμα στο αύριο...
ο αυτισμός στην καθημερινότητα του...

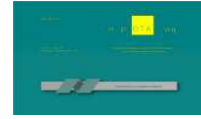
εμείς «να ζητήσουμε - να απαιτήσουμε» αλλά τους καλέσαμε στον δικό μας χώρο για να μας γνωρίσουν και να κατανοήσουν τους στόχους του Συλλόγου. Εδώ επίσης να επισημάνουμε ότι ο Σύλλογος Μ.Α.μ.Α γνωστοποίησε στους επισκέπτες ότι μπορεί και έχει κάποιες δυνατότητες να τους προσφέρει υπηρεσίες και προγράμματα υποστήριξης τα οποία αφορούν τα άτομα στο φάσμα του αυτισμού, ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες της καθημερινότητάς τους, και σε κάθε συνάντηση ζητήσαμε από όλους να ενωθούμε και να δημιουργήσουμε την δυναμική του «ΕΜΕΙΣ».

Με αυτού του είδους «ανοίγματα» έχουμε καταφέρει έως σήμερα να αναπτύξουμε μια σειρά από υπηρεσίες για τα

παιδιά/εφήβους μας, οι οποίες συμπληρώνουν τα προγράμματα εκπαίδευσής τους στα τυπικά ιδρύματα. Συγκεκριμένα, με την ένταξη της Μ.Α.μ.Α. στο ΕΣΠΑ δημιουργήσαμε το ΚΔΑΠ ΑμΕΑ το οποίο λειτουργεί μέσα στις εγκαταστάσεις του Ειδικού Σχολείου Βέροιας, μια ακόμη καινοτομία για την Ελληνική πραγματικότητα. Οι προδιαγραφές του νόμου για την δημιουργία των ΚΔΑΠ ΑμΕΑ είναι πολύ απαιτητικές και αυστηρές, και βέβαια έτσι πρέπει να είναι. Μια τέτοια συνεργασία με τον Δήμο Βέροιας επιτεύχθηκε μετά από πολλές διαπραγματεύσεις, και αυτό που καταφέραμε είναι να διαβεβαιώσουμε το Δήμο και τη Δημοτική Επιτροπή Παιδείας για το πόσο σημαντική είναι μια τέτοια πρωτοποριακή συνύπαρξη, διότι τα ΚΔΑΠ ΑμΕΑ δεν είναι οικονομικά εύκολά να στηθούν.

Οι χώροι εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας για τα άτομα στο φάσμα του αυτισμού οφείλουν να είναι οργανωμένοι με εξειδικευμένες προδιαγραφές. Οι οδηγίες από τα Υπουργεία είναι εξίσου απαιτητικές και ειδικευμένες. Λόγω των ατομικών ιδιομορφιών που παρουσιάζουν τα παιδιά/έφηβοι στα

χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τους και ως αποτέλεσμα στην οργάνωση της συμπεριφοράς, τόσο οι χώροι όσο και τα προγράμματα ψυχό-εκπαίδευσης και δημιουργικότητας οφείλουν να είναι τροποποιημένα επάνω στις ιδιαιτερότητες του κάθε ατόμου. Εξασφαλίζοντας την χρήση του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου, το ΚΔΑΠ ΑμΕΑ της Βέροιας λειτούργησε με τις πιο ιδανικές συνθήκες πολύ γρήγορα.

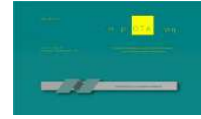

Ένας άλλος τομέας που είναι αξιοπρεπώς αναπτυγμένος, είναι η ψυχολογική υποστήριξη των ατόμων στο φάσμα του αυτισμού, όπως και των μελών των οικογενειών τους. Το σπίτι της Μ.Α.μ.Α. βρίσκεται στο κέντρο της πόλης της Βέροιας και είναι εύκολα προσβάσιμο,

τόσο στις οικογένειες μας όσο και στους άλλους πολίτες.

Το Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης είναι στην διάθεση των μελών του Συλλόγου και των οικογενειών, προσφέρει υποστήριξη σε οικογένειες οι οποίες λαμβάνουν την αρχική γνωμάτευση από τους ειδικούς, πραγματοποιεί σε τακτά χρονικά διαστήματα σεμινάρια και εκπαιδεύσεις για το φάσμα του αυτισμού και ενημερώνει την επιστημονική κοινότητα και τους φορείς που αναζητούν πληροφορίες για τον αυτισμό.

Πρόσφατα υλοποιήθηκαν τα εγκαίνια του μίνι λεωφορείου του Συλλόγου με το σύνθημα, «πάμε βόλτα τα όνειρα μας με τον Άλκη», στη μνήμη του Άλκη Καμπανού, θύματος οπαδικής βίας, μέσα από την πετυχημένη πανελλήνια καμπάνια που πραγματοποιήθηκε ώστε να αποκτήσει ο σύλλογος ένα μεταφορικό μέσο για τους ωφελούμενους. Είναι γεγονός, ότι η ανθρωπότητα βελτιώνει τον εαυτό της μετά από τραγικά γεγονότα στην ζωή άλλων συνανθρώπων μας.

Σήμερα, έχοντας εξασφαλίσει τα πολλαπλά πρόσωπα εμπιστοσύνης του Συλλόγου με τους φορείς αλλά κυρίως με τους απλούς πολίτες / φίλους έχουμε αναπτύξει τον χάρτη διαδρομών με το βλέμμα μας προς το αύριο. Συνεργασία, επίσης, υπάρχει και με πολλούς παρεμφερείς συλλόγους στην Ελλάδα αλλά και στο Εξωτερικό, κυρίως με τον αδελφοποιημένο οργανισμό LonMichael στο Σαουθάμπτον, Νέα Υόρκη, ΗΠΑ.

Συγκεκριμένα οι στόχοι μας είναι:

- ένα κέντρο ημερήσιας ψυχο-εκπαιδευτικής και δημιουργικής αγωγής,
- ένα κέντρο προ-επαγγελματικής και παραγωγικής επαγγελματικής κατάρτισης,
- ένα πρόγραμμα ένταξης στην παραγωγική αγορά εργασίας,

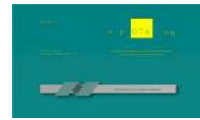
- μια μονάδα με μικρά σπίτια για την ανάπτυξη του προγράμματος της αυτόνομης διαβίωσης,
- η δημιουργία ενός επαγγελματικού χώρου για την ένταξη στην παραγωγική εργασία.

Οι αναφερόμενες παροχές είναι αναγκαίες για να πραγματοποιηθεί το επόμενο βήμα και στην δική μας κοινωνία, το οποίο είναι η γνήσια αποδοχή στους βασικούς ιστούς μιας κοινωνίας των ατόμων στο φάσμα του αυτισμού.

Η αποδοχή είναι μια ξεκάθαρη θέση η οποία απαιτεί συγκεκριμένα συστατικά για να συλνωθεί το μέλλον των πολιτών μας με αυτισμό.

Τι απαιτεί η αποδοχή;

- την αδιαπραγμάτευτη ανοχή,
- τον σεβασμό,
- την πολυεπίπεδη ένταξη,
- τη συνύπαρξη με τους άλλους,
- τη δημιουργικότητα,
- την ανάπτυξη σχέσεων,

- την εμπιστοσύνη προς ανθρώπους και θεσμούς,
- την εφαρμογή των ατομικών δικαιωμάτων,
- τις συνθήκες για ευκαιρίες / εμπειρίες.

Ο βασικός μας στόχος είναι συνεχώς ο Σύλλογος Μ.Α.μ.Α. να σπέρνει σπόρους όπου θα αναπτυχθούν βιώσιμες «ρίζες», για να μεγαλώσουν μακροβιώσιμα δέντρα με τον μοναδικό υγιέστατο καρπό, αυτό της αποδοχής.

Καινοτόμα έργα είναι τα βιώσιμα έργα με διαρκή εξέλιξη στην ποιότητα των υπηρεσιών, και αυτό ακριβώς επιδιώκει ο Σύλλογός μας.

Η φιλοσοφία μας μοιράζεται και με άλλους όμοιους Συλλόγους σε όλη την επικράτεια, γιατί ο Σύλλογος Μ.Α.μ.Α. έχει βάλει ένα στοίχημα με τον εαυτό του και αυτό είναι η αποδοχή των ατόμων με αυτισμό σε όλη την Ελλάδα.

Η δημιουργία μιας Εταιρείας, σε Εθνικό επίπεδο, με στόχο την προάσπιση των δικαιωμάτων των ατόμων με αυτισμό, με την συμμετοχή των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων όπου θα υπάρχει μια κοινή φωνή, είναι ένα ακόμη μελλοντικό όραμα για εμάς στο Μ.Α.μ.Α (Μέριμνα Ατόμων με Αυτισμό) Βέροιας.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Μπάιτση Τάκη (2022): Οι Γιανίσαροι και οι Μπούλες της Νάουσας,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 737- 740

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Οι Γιανίσαροι και οι Μπούλες της Νάουσας

Μπάιτση Τάκη

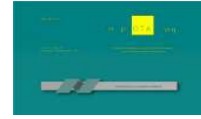
Τοπικός Λαογράφος - Ερευνητής

Για το συγκλονιστικότερο έθιμο της πόλης μας, πολλά έχουν κατά καιρούς γραφτεί και ειπωθεί. Απόψεις για την γένεση του, την προέλευση του ακόμα και για την ονομασία του. Από τις σοβαρότερες, που δημοσιεύτηκαν κατά το παρελθόν, θα σταθούμε σε δύο - τρεις χωρίς κατ' ανάγκη να υιοθετούμε απόλυτα καμία.

Μια εκδοχή, λοιπόν, είναι ότι το έθιμο είναι συνέχεια αρχαίου δρώμενου. Τόσο το τελετουργικό, όσο και αρκετές ομοιότητες, «πρόσωπος», κοσμήματα, το στήσιμο των χορών, μας παραπέμπουν σε στοιχεία από την αρχαιότητα. Και μέχρι εδώ, σωστά. Το ερώτημα που τίθεται είναι: αφού η Νάουσα δεν είναι αρχαία πόλη, αλλά σύμφωνα με την

ιστορία της, κτίζεται στον συγκεκριμένο χώρο τον 14ο αιώνα, πως η προέλευση του εθίμου φτάνει στην αρχαιότητα; Το ότι δεν κατοικήθηκε ο συγκεκριμένος χώρος της τέλεσης του εθίμου στην αρχαιότητα είναι σχεδόν βέβαιο. Καμία εκσκαφή για οικοδομικές ή τεχνικές εργασίες εντός της πόλης δεν έφερε στο φως κάτι από αντίστοιχα ευρήματα όπως συνέβη σε άλλες πόλεις (Θεσσαλονίκη, γειτονική Βέροια και αλλού).

Δεν μπορεί αυτή η άποψη να τεκμηριωθεί απόλυτα γιατί δεν θα λειτουργήσουμε μόνο με παρομοιώσεις. Εδώ δεν έχουμε το θρύλο της «Μαρμαρωμένης Μπάμπως» που έγινε πέτρα, αυτή και τα πρόβατα της.

Για μούμιες και άλλα που ακούγονται δεν μπορούμε ούτε να τα σκεφτούμε!

Άλλη άποψη που στηρίζεται σε προφορικές μαρτυρίες και δημοσιεύματα κατά καιρούς, στον τοπικό τύπο, είναι ότι το έθιμο έχει ως αρχή το παιδομάζωμα του 1705. Και αυτό όμως ποιος θα μπορούσε να το τεκμηριώσει;

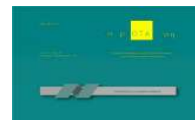
Άλλη μαρτυρία του 1928, γραμμένη σε τοπική εφημερίδα δίδει ότι το έθιμο έρχεται από τα Γιάννενα και προσαρμόζεται εδώ ανάλογα.

Αν γινόταν πράγματι να βρεθεί η μηχανή του χρόνου προς τα πίσω, ίσως βρίσκαμε και την πιο αληθινή εκδοχή προέλευσης αυτού του συγκλονιστικού δρώμενου του τόπου μας.

Στην διεξαγωγή όλου του δρώμενου παρατηρούμε τα εξής: Το τελετουργικό είναι αυστηρά τυπικό και περιορισμένο σε απαραβίαστα πλαίσια.

Έχουμε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο που τελείται, την Αποκριά. Ένα καθιερωμένο δρομολόγιο που βρίσκεται μέσα στα όρια της παλιάς πόλης. Συγκεκριμένη στολή, τουλάχιστον αυτό διαπιστώνουμε τα τελευταία εκατό δέκα χρόνια που έχουμε φωτογραφικές μαρτυρίες. Διεξάγεται από άρρενες αγάμους νέους. Εγγίζει τις λαϊκές τάξεις. Η άρχουσα τάξη δεν μετέχει στα μπουλούκια. Είναι, άλλωστε, καθιερωμένη με το όνομα της και δεν έχει ανάγκη επίδειξης. Κάνει όμως, Γιαντίσαρους τα παιδιά της, τις περισσότερες φορές σε μικρή ηλικία. Έτσι, μετέχει και αυτή σε όλο το ξεσήκωμα για την προετοιμασία. Δωρίζει ο πλούσιος, όταν δει έναν χορευτή να αποδίδει καλά στο χορό. Ακόμα, δανείζει και εξαρτήματα από την φορεσιά του (πισλιά-ασήμια-πάλες) με προθυμία, αφού λόγω της οικονομικής ευμάρειας, φορά τα καλύτερα. Κι αυτό, το «γύρεμα και δάνεισμα» της φορεσιάς, θεωρείται κομμάτι του εθίμου.

Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, σύμφωνα με μαρτυρίες, έχουμε δέκα - δώδεκα μπουλούκια των δέκα - δεκαέξι ατόμων. Μετά την απελευθέρωση του

1912 περιορίζεται ο αριθμός τους, και την περίοδο του μεσοπολέμου έχουμε μόνο ένα μπουλούκι. Φαίνεται, ότι η ευρωπαϊκή περιβολή και οι εισαγόμενοι χοροί αρχίζουν να κατακτούν τους νέους, και η παράδοση περιθωριοποιείται. Την ίδια ακριβώς εποχή εξαφανίζονται και οι Μπούλες. Παρουσία έχουν μόνο Γιανίσαροι μεγάλοι και μικροί. Ίσως, υποτιμάται η γυναικεία αμφίεση και δεν καταδέχονται οι άνδρες να ντυθούν μπούλες, θεωρώντας ότι χάνεται ο ανδρισμός και το νταηλικί τους. Άλλωστε, στους απελευθερωτικούς και βαλκανικούς πολέμους ξεχώριζε η λεβεντιά, και η αίσθηση του εύζωνα πολεμιστή ήταν νωπή ακόμη.

Έτσι φθάνει το έθιμο υποτονικά ως το 1940. Σταματά με την κήρυξη του Β΄ παγκοσμίου πολέμου για να επανέλθει το 1954 με την παρουσία ενός μπουλουκιού. Αυτό γίνεται για αρκετά χρόνια στην συνέχεια.

Μικρές αλλαγές εμφανίζονται στο δρομολόγιο επειδή η πόλη έχει διαφοροποιηθεί στο δομικό της σχέδιο (Δημαρχίας, Χατζηκουρκούτα, Γαλάκια)

Ο «πρόσωπος» βγαίνει στ' Αλώνια, αντί στα Καμένα που έβγαине παλιότερα και στα πρώτα χρόνια μετά τον πόλεμο, 1954-1956.

Οι χοροί συνεχίζονται όπως και παλιά. Αντί όμως του «Μπουλαβασί» που χορευόταν στην Δημαρχία και έβγαιναν οι πάλες, τώρα χορεύεται ο «Θούριος του Ρήγα». Εμφανίζονται άλλοι χοροί (Αρβανίτικος Τσάμικος, πατινάδα κ.α.), ενώ χάνεται το γαϊτανάκι. Πολλοί από τους ατομικούς χορούς γίνονται ομαδικοί, χάριν εντυπωσιασμού. Στη Νάουσα πάντα χόρευε ο πρώτος και δώριζαν οι δικοί του. «Χορός τρελών που ηγείται μαινόμενος» λέει ο Bouqueville στις περιηγητικές σημειώσεις του.

Το τραγούδι και ο χορός όπως είναι γνωστό δεν έχουν σύνορα. Σε όλα τα Βαλκάνια συναντούμε τους ίδιους σκοπούς με άλλα λόγια και σε άλλες γλώσσες. Το αξιοπερίεργο με τους χορούς της Νάουσας είναι ότι δεν χορεύονται ούτε και στα γύρω χωριά της πόλης. Ούτε και οι σκοποί τους ακούγονται. Θαρρείς και μπήκε ένα αόρατο σύνορο στα πολιτισμικά της.

Η στολή του Γιανίτσαρου πέραν των βασικών εξαρτημάτων της επιβάλλεται και ενθουσιάζει με τον «πρόσωπο», τα ασημικά και την πάλα.

Την περίοδο μετά το 1954 το έθιμο προβάλλεται πανελληνίως, με τις εφημερίδες, το ραδιόφωνο και τα επίκαιρα στους κινηματογράφους.

Το 1970 ιδρύεται σύλλογος με σκοπό την προστασία και προβολή του.

Το 1978 επανέρχεται η παρουσία του εθίμου στην Κυριακή της Ορθοδοξίας μετά από διακοπή πενήντα ετών.

Τα επόμενα χρόνια και μέχρι σήμερα το δρώμενο ακολουθεί την πορεία του με την επιστασία των συλλόγων που το υπηρετούν, αλλά και του Δήμου της πόλης που τους υποστηρίζει και τους χρηματοδοτεί όπου και όταν χρειαστεί.

Πολύς λόγος γίνεται για την εμπορευματοποίηση του εθίμου, που δεν θα έλεγα ότι αποφεύγεται, παρά όλες τις φιλότιμες προσπάθειες πολλών Ναουσαίων που αντιτίθενται σε αυτήν. Όμως, αλήθεια, τι θα ήταν το καλύτερο σε μια εποχή που η οικονομική ευμάρεια μιας πόλης εξαρτάται και από το τι

πολιτιστικό προϊόν παρουσιάζει; Μήπως δεν αναγεννιέται οικονομικά κάθε Αποκριά η πόλη με τον κόσμο που συρρέει για να παρακολουθήσει αυτό το ιστορικό δρώμενο του τόπου;

Πριν από πολλά χρόνια ο αείμνηστος Φιλώτας Κόκκινος, δήμαρχος της Νάουσας με πολλές μεταρρυθμίσεις και έργα υποδομής για την πόλη, υποστήριξε ότι η Νάουσα θα ζήσει και θα μεγαλουργήσει στηριζόμενη στην παιδεία της, στον πολιτισμό της και στον τουρισμό της.

Θα έλεγα λοιπόν ότι η συνέχιση με πολύ ενθουσιασμό και ζήλο του εθίμου, χωρίς να χάνει την ιστορική του μνήμη και χωρίς να εμπλέκεται σε εμπορικά οικονομικά οφέλη, θα πρέπει να ενθαρρύνει τους συμπολίτες μας σε δραστηριότητες τέτοιες, που θα ωφελούσαν του ίδιους και συνεπώς την ίδια την πόλη.

Προσοχή όμως! Είναι πολύ λεπτό το σημείο ανάμεσα στο κακώς εννοούμενο φολκλόρ και στην αληθινή λαϊκή μας παράδοση.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Μπαρτζώκας Αναστάσιος (2022): Τουριστική Ανάπτυξη στην Ημαθία- Ένα στοίχημα που μπορούμε να κερδίσουμε, εφαρμόζοντας καινοτομίες!

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 741- 745

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Τουριστική Ανάπτυξη στην Ημαθία- Ένα στοίχημα που μπορούμε να κερδίσουμε, εφαρμόζοντας καινοτομίες!

Μπαρτζώκας Αναστάσιος

Βουλευτής Ημαθίας, Νέας Δημοκρατίας

Περίληψη

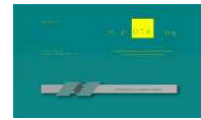
Το παρόν άρθρο πραγματεύεται το ζήτημα της τουριστικής ανάπτυξης της Ημαθίας, καθώς επίσης και τη συμβολή της στην τοπική ανάπτυξη, υπό το πρίσμα της ενσωμάτωσης μιας καινοτόμας, ηλεκτρονικής εφαρμογής, για την ανάδειξη και την προβολή του τοπικού, τουριστικού προϊόντος.

Ο συγγραφέας του άρθρου, αναλύοντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του τόπου, καταλήγει στην παραδοχή ότι η υστέρηση της Ημαθίας στην εδραίωση της στον τουριστικό χάρτη και η μη καταγραφή της στην ταξιδιωτική συνείδηση, δεν

οφείλονται σε παράγοντες που σχετίζονται με την επικράτηση του παραδοσιακού, ελληνικού, τουριστικού μοντέλου, που βασίζεται στο δίπτυχο «ήλιος και θάλασσα».

Αντίθετα, αποτιμά το ρόλο της έλλειψης δημόσιων και ιδιωτικών υποδομών ως μείζονος σημασίας, αλλά κυρίως την

απουσία βούλησης και διαμόρφωσης μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής, προώθησης της Ημαθίας, ως ολοκληρωμένου, τουριστικού προορισμού.

Θεωρώντας ότι η ευκαιρία δεν έχει χαθεί, αλλά αντίθετα, ότι η Ημαθία μπορεί να αναπτύξει ουσιαστική δυναμική για να επανασυστηθεί στο τουριστικό κοινό, υποδεικνύει τον τρόπο και τους άξονες κατάστροφησης ενός συνεκτικού πλάνου.

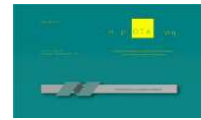
Ο τόπος που κατάγομαι, η Ημαθία, είναι αναμφίβολα ένας ευλογημένος τόπος. Εκτός από τα αρχαιολογικά μνημεία παγκόσμιας φήμης και τις μοναδικές, φυσικές ομορφιές της, διακρίνεται για την υψηλή γαστρονομία της, για τα σπουδαία οινοποιεία της και για τα ξακουστά προϊόντα της γης της. Παρόλα αυτά, δεν έχει λάβει τη θέση που της αξίζει και που θα μπορούσε να έχει, στον χάρτη των τουριστικών προορισμών της Ελλάδας.

Ωστόσο, η Ημαθία δεν έχει χάσει την ευκαιρία της. Έχει τη δυνατότητα να επανατοποθετηθεί στον τουριστικό χάρτη της χώρας, επανεφευρίσκοντας

τον εαυτό της, δημιουργώντας εκ νέου ένα ισχυρό brand name, ενσωματώνοντας την καινοτομία για να επανασυστηθεί στο τουριστικό στερέωμα και να δημιουργήσει όλες τις προϋποθέσεις για ισχυρή και βιώσιμη τοπική ανάπτυξη.

Αποτυπώνοντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ημαθίας, ο κατάλογος είναι πολύ μεγάλος. Η Ημαθία βρίσκεται σε άμεση εγγύτητα με τη Θεσσαλονίκη, άρα είναι εξασφαλισμένη η εύκολη προσβασιμότητα της, τόσο μέσω του αερολιμένα όσο και από το πολύ καλό οδικό δίκτυο. Οι φυσικοί της πόροι είναι ανεξάντλητοι, ενώ και το πολιτισμικό της κεφάλαιο, είναι μεγαλειώδες. Η Βεργίνα και οι Αιγές, η αρχαία Μίεζα, οι τάφοι των Λευκαδίων, οι παραδοσιακές συνοικίες της Βέροιας, οι βυζαντινές εκκλησίες και οι ναοί, η γνωστή σε όλους Παναγιά Σουμελά. Τι είναι αυτό που κρατά λοιπόν την Ημαθία και δεν έχει κατοχυρωθεί στη συνείδηση του Έλληνα και ξένου ταξιδιώτη, ως ένας σύγχρονος τουριστικός προορισμός με πολλές δυνατότητες;

Κάποιος θα απαντούσε, η έλλειψη ακτογραμμής. Η, με άλλα λόγια, μη

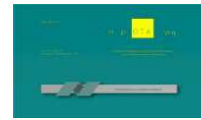
προφανής διασύνδεση της Ημαθίας με το βασικό χαρακτηριστικό του, μέχρι πρότινος, τουριστικού μοντέλου, που βασίζεται στον ήλιο και τη θάλασσα. Είναι οπωσδήποτε μια λογικοφανής διαπίστωση, ως εκ τούτου αρκετά πειστική. Κατά την γνώμη μου όμως, αυτή η παραδοχή είναι εξόχως απλουστευτική και, ακριβώς γι' αυτό, παραπλανητική. Γιατί πώς αλλιώς μπορεί να εξηγηθεί ότι προορισμοί, που δεν βασίζονται το τουριστικό προϊόν τους στο μοντέλο sea & sun, έχουν καταφέρει να εμπεδωθούν στην ταξιδιωτική συνείδηση;

Η απάντηση εντοπίζεται αλλού. Η απουσία κατοχύρωσης της Ημαθίας, ως σημαντικού παίκτη στο τουριστικό στερέωμα, οφείλεται καταρχάς σε ελλείψεις δημόσιων υποδομών, όπως πχ, υποδομές επαρχιακού, οδικού δικτύου, αλλά και σε ελλείψεις ιδιωτικών τουριστικών υποδομών, όπως π.χ ξενοδοχειακά καταλύματα 5 αστέρων. Η Ημαθία όμως δεν είναι αόρατη, λόγω των προαναφερθέντων ελλείψεων. Η Ημαθία παραμένει σχεδόν αόρατη στους επισκέπτες, γιατί απουσιάζει η τουριστική της ταυτότητα. Άρα από εκεί πρέπει να

ξεκινήσουμε: να χτίσουμε τον προορισμό Ημαθία από την αρχή.

Όσο και αν φαίνεται περίεργο, η συγκυρία είναι με το μέρος μας. Καθώς είναι παγκόσμια τάση οι ταξιδιώτες να αποφεύγουν το μαζικό τουρισμό, όντας διατεθειμένοι να εξερευνησουν σε βάθος, λιγότερο δημοφιλείς προορισμούς, η Ημαθία έχει τη δυνατότητα να αρπάξει το χαμένο της μερίδιο, εκμεταλλευόμενη το megatrend της «δευτερεύουσας πόλης». Αυτό που χρειάζεται είναι η δημιουργία μιας ολοκληρωμένης, τοπικής στρατηγικής με όραμα, με πλάνο και δράσεις ανάπτυξης, προβολής και προώθησης του τουριστικού της προϊόντος.

Οι στόχοι της τοπικής στρατηγικής για το χτίσιμο και την προώθηση του τουριστικού προορισμού Ημαθία οφείλουν να κινούνται γύρω από τους εν λόγω άξονες. Πρώτον, γύρω από την ενιαία και ολοκληρωμένη αντιμετώπιση της Ημαθίας ως τουριστικού προορισμού. Κατ' επέκταση, γίνεται κατανοητό ότι προαπαιτείται η συναντίληψη όλων των εμπλεκόμενων φορέων και η από κοινού διαμόρφωση, της νέας ταυτότητας της. Δεύτερον, γύρω

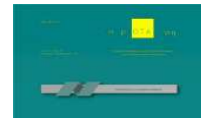
από τη δέσμευση και τον προσανατολισμό στον επιδιωκόμενο στόχο της καθιέρωσης της Ημαθίας, ως τουριστικού προορισμού 4 εποχών. Τρίτον, γύρω από την ανάγκη ανάδειξης αλλά και βελτίωσης των υφιστάμενων τουριστικών υπηρεσιών. Τέλος, πέριξ της δέσμευσης για στοχευμένη προβολή της ανανεωμένης ταυτότητας της Ημαθίας, ώστε να προσελκύνονται νέοι ταξιδιώτες.

Αναντίρρητα, στη χάραξη της ολοκληρωμένης στρατηγικής κομβικό ρόλο θα διαδραματίσει η τεχνολογία, ως φορέας της ενσωμάτωσης των καινοτόμων πρακτικών, στην τουριστική αναβάθμιση του τόπου μου. Ως μέλος της Επιτροπής Έρευνας και Τεχνολογίας της Βουλής, έχω γίνει κοινωνός των τεχνολογικών επιτευγμάτων στον τομέα της τουριστικής βιομηχανίας, παραμένοντας κάθε φορά εντυπωσιασμένος από το γεγονός της καταλυτικής τους σημασίας. Αλλά και από τη συνειδητοποίηση ότι λύσεις και καλές πρακτικές υπάρχουν, δεν χρειάζεται να ανακαλύψουμε τον τροχό από την αρχή. Αυτό που απαιτείται είναι η βούληση και η διάθεση να κοιτάξουμε, με την ίδια ματιά, πού θέλουμε να φτάσουμε. Γιατί

ως γνωστόν, αν δεν κοιτάς εκεί που θες να πας, θα πας εκεί που κοιτάς.

Επί του θέματος, μια πρακτική που θα μπορούσαμε να εφαρμόσουμε είναι η δημιουργία μιας ψηφιακής, ταξιδιωτικής εφαρμογής, που θα εισάγει ψηφιακά, τον εν δυνάμει ταξιδιώτη, στην Ημαθία, προσφέροντας του εξαρχής όλο το πλέγμα πληροφοριών για τον τόπο. Μια εφαρμογή διαθέσιμη στο κινητό του τηλέφωνο ή στον υπολογιστή του, πριν καν πραγματοποιήσει το ταξίδι του. Ας σκεφτούμε τι αποτύπωμα στη συνείδηση του ταξιδευτή θα είχε αυτή η ψηφιακή εμπειρία, ακόμα και αν δεν επρόκειτο ποτέ να το πραγματοποιήσει. Πόσο, αυτόματα σχεδόν, ορατή θα γινόταν η Ημαθία. Γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε, ότι ο καταναλωτής οποιουδήποτε προϊόντος ή υπηρεσίας, είναι πρωτίστως καταναλωτής της πληροφορίας του.

Σκεφτείτε λοιπόν ένα application, το οποίο θα ενσωματώνει ολόκληρο το οικοσύστημα πληροφοριών για τον τουριστικό προορισμό Ημαθία. Που θα περιλαμβάνει έναν πλήρη κατάλογο των τουριστικών καταλυμάτων, των αρχαιολογικών μνημείων και των πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Που θα

ενσωματώνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τις εναλλακτικές δραστηριότητες που μπορεί να ακολουθήσει ένας τουρίστας στην Ημαθία, από τις επισκέψεις στα οιοποποιεία του νομού, τις περιπατητικές διαδρομές, τις δυνατότητες εναλλακτικών δραστηριοτήτων. Που θα περιέχει όλα τα εμπορικά καταστήματα, τα καταστήματα εστίασης και αναψυχής, τους πολυχώρους της, τα ταξιδιωτικά πρακτορεία, τις πληροφορίες προσβασιμότητας. Σκεφτείτε την εφαρμογή με οπτικο-ακουστικό υλικό και δυνατότητες χρήσης από άτομα ΑμΕΑ ή με δυνατότητες τεχνητής νοημοσύνης και ενσωματωμένο chatbox.

Την ίδια στιγμή, ας σκεφτούμε ότι η δημιουργία μιας τέτοιας πλατφόρμας δεν είναι καν αποτέλεσμα εξαιρετικής προσπάθειας, καθώς στο σύγχρονο περιβάλλον, οι περισσότερες παραγωγικές δραστηριότητες διαθέτουν εκ των προτέρων ψηφιακούς ιστότοπους, από τους οποίους η εν λόγω εφαρμογή θα μπορούσε να αντλήσει τα δεδομένα που χρειάζεται. Αυτό που χρειάζεται είναι η σύμπραξη, η κοινή αντίληψη και η

συναίνεση στο να κάνουμε το μεγάλο, καινοτόμο βήμα.

Σύντομα, η Ημαθία θα έχει τη χαρά να ζήσει την αναβίωση της μνήμης των Αιγών, καθώς το νέο Πολυκεντρικό μουσείο αναμένεται να ανοίξει την πόρτα του, στους επισκέπτες. Και μαζί με αυτό το συγκλονιστικό γεγονός που περιμένουμε όλοι με μεγάλη χαρά, συγκίνηση και ανυπομονησία, γιατί θα μας θυμίσει την ιστορία μας, έχουμε τη δυνατότητα να αρχίσουμε και πάλι να γράφουμε ιστορία στην Ημαθία, αξιοποιώντας όλες τις δυνάμεις μας και τις ευκαιρίες μας. Αυτή τη φορά, χωρίς να μένουμε έξω από τους τουριστικούς δρόμους. Οφείλουμε να το εκμεταλλευτούμε!

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Πλατσούκας Χριστόδουλος (2022): Η καινοτομία συστατικό τοπικής ανάπτυξης

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 746- 750

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Η καινοτομία συστατικό τοπικής ανάπτυξης

Πλατσούκας Χριστόδουλος

Αρχιτέκτων Μηχ. ΕΜΠ,

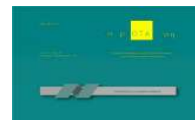
Πρόεδρος Δ.Σ. του Συλλόγου των εν Αθήναις Ναουσαίων «Ο Ζαφειράκης»

Περίληψη

Στην σημερινή εποχή, με την πλούσια και προσιτή επιστημονική γνώση πολλοί ερευνητές αποσκοπούν στην ανακάλυψη καινοτομιών που θα κάνουν την ζωή των ανθρώπων ευκολότερη. Η έρευνα και η καινοτομία απευθύνονται στην κοινωνία και ειδικότερα στο κύτταρό της, την τοπική κοινωνία με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τόπου. Σαν παράδειγμα, η πόλη της Νάουσας που με την αποβιομηχάνωσή της βρέθηκε σε κατάσταση οικονομικής στασιμότητας, μπορεί να αναταχθεί με την εφαρμογή καινοτομιών στους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας της πόλης σήμερα. Ακόμη χρειάζεται εφαρμογή καινοτομιών και στις δράσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ταυτόχρονα, δημιουργείται η ευκαιρία για την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, με την δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων, που θα βοηθήσουν και στην μείωση της ανεργίας. Τέλος επισημαίνεται η υποχρέωση της τοπικής αυτοδιοίκησης και των παραγόντων της τοπικής κοινωνίας να υλοποιήσουν συνεργασίες με ερευνητές και να εξεύρουν πόρους χρηματοδότησης

Αν αναρωτηθεί κανείς από πού προήλθαν όλες οι αυτονόητες πλέον, καθημερινές μας ευκολίες (όπως οι δυνατότητες του έξυπνου κινητού μας, η τηλεργασία, η τηλεκπαίδευση, οι εφαρμογές εξοικονόμησης ενέργειας και τόσες άλλες), θα πρέπει να ανατρέξει

στην άοκνη προσπάθεια διαφόρων συνανθρώπων μας που, με όπλο την επιστημονική γνώση, το μεράκι, την εξυπνάδα και την εκμετάλλευση συγκυριών, εφάρμοσαν ιδέες που έκαναν την ζωή των υπολοίπων ανθρώπων ευκολότερη.

Και αν οι «εφευρέτες» των περασμένων αιώνων ήταν μια μειονότητα φωτισμένων μυαλών σε ένα κόσμο που υστερούσε σε επιστημονική γνώση, σήμερα, όπου η εξελιγμένη επιστημονική γνώση είναι προσιτή στους πολλούς, υπάρχει μεγάλος αριθμός συμπολιτών μας που με την βοήθεια κυρίως της Πληροφορικής (με τις άπειρες δυνατότητες που προσφέρει), προσπαθούν να φθάσουν σε νέες ανακαλύψεις, πρωτότυπες και προπάντων χρήσιμες. Η προσπάθειά τους ονομάζεται έρευνα και οι ανακαλύψεις τους καινοτομίες. Οι ερευνητές ψάχνουν καινοτόμες ιδέες που μπορούν να εφαρμοσθούν στην καθημερινή μας πράξη, είτε με την μορφή σύγχρονων αντικειμένων και συσκευών, είτε με την μορφή πρωτοπόρων διαδικασιών και μεθόδων. Κάθε καινοτομία στοχεύει στην

διευκόλυνση της ανθρώπινης ζωής σε όλους τους κοινωνικούς τομείς, στην οικονομία, στην δημόσια διοίκηση, στην απασχόληση, στην φροντίδα υγείας, στο ευ ζην κλπ. Επομένως, η επιστημονική έρευνα και τα αποτελέσματά της συσχετίζονται άμεσα με την κοινωνία στην οποία απευθύνονται.

Αλλά η κοινωνία είναι μια έννοια μάλλον γενική. Αποτελείται από πολλές επιμέρους ομάδες που η κάθε μια έχει τις ιδιαιτερότητες της, ανάλογα με τα κοινά χαρακτηριστικά των μελών της. Το πιο βασικό συνδετήριο χαρακτηριστικό είναι ο τρόπος που αυτή ομάδα δραστηριοποιείται. Μπορεί τα μέλη αυτής της ομάδας να χωρίζονται σε μικρότερες ακόμη ομάδες με πιο ιδιαίτερα χαρακτηριστικά η κάθε μια, αλλά οι τοπικές συνθήκες είναι μια κοινή ισχυρή παράμετρος για όλους, οπότε δημιουργείται το κύτταρο της ευρύτερης κοινωνίας, που ονομάζουμε τοπική κοινωνία.

Αφού λοιπόν οι ιδέες των καινοτομιών που προκύπτουν από την έρευνα στοχεύουν κατευθείαν σε κοινωνικό όφελος, αυτές πρέπει να εξειδικεύονται στα χαρακτηριστικά κάθε

συνόλου που συνιστά τοπική κοινωνία. Η έρευνα πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπόψιν τα δεδομένα της τοπικής κοινωνίας στην οποία απευθύνεται και να εστιάζει σ' αυτά ακριβώς, ώστε να βοηθήσει τα μέλη της να βελτιώσουν την καθημερινότητά τους, την δουλειά τους, την υγεία τους, την ευημερία τους.

Ας δούμε τα πράγματα λίγο πιο συγκεκριμένα με ένα παράδειγμα: Τι μπορεί να σημαίνει η έρευνα και η καινοτομία για μια κλασική επαρχιακή πόλη, όπως η Νάουσα της Ημαθίας, από όπου έλκουμε την καταγωγή μας τα μέλη του Συλλόγου των εν Αθήναις Ναουσαίων; Πριν από μερικές δεκαετίες η πόλη αυτή ήταν διάσημη αφενός για την γεωργική της παραγωγή σε φρούτα (μήλα, ροδάκινα, κεράσια κλπ) και την αμπελουργία της με τα εξαιρετικά της οινοποιεία και αφετέρου για τα εργοστάσια κλωστοϋφαντουργίας που διέθετε. Η οικονομική της ευμάρεια στηριζόταν κατά κύριο λόγο στην βιομηχανική της παραγωγή, που εν πολλοίς είχε στηριχθεί στην ενέργεια που πρόσφεραν απλόχερα τα πολλά τρεχούμενα νερά, με την μετατροπή της δυναμικής ενέργειας των καταρρακτών

σε κινητική ενέργεια των εργοστασίων. Ήρθε όμως η περίοδος της παρακμής της ελληνικής κλωστοϋφαντουργίας στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα και κατόπιν η οικονομική κρίση των αρχών του 21ου και η οικονομία της πόλης, με την σοβαρή αποβιομηχάνισή της, οδηγήθηκε τα τελευταία χρόνια σε στασιμότητα με σοβαρές κοινωνικές επιπτώσεις.

Και εδώ λοιπόν εμφανίζονται η έρευνα και οι καινοτομίες που μπορούν να παίξουν καθοριστικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη της πόλης, μέσω της ανάπτυξης με καινοτόμες μεθόδους των τομέων που σήμερα αποτελούν τις κύριες οικονομικές δραστηριότητες, όπως:

- Η αγροτική παραγωγή που εξακολουθεί να είναι μια πλουτοπαραγωγική πηγή όχι μόνο λόγω των παραδοσιακών φρούτων, αλλά και λόγω της επέκτασης των καλλιεργειών και σε άλλα γεωργικά προϊόντα.
- Η οινοποιία με τα υπέροχα κρασιά που έχουν ευρύτατη αποδοχή, όχι μόνο στον Ελλαδικό χώρο.

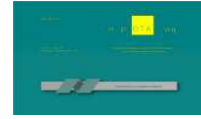
- Ο τουρισμός, ο οποίος τα τελευταία χρόνια έχει συμπεριλάβει την Νάουσα με τα έθιμά της και το φυσικό της περιβάλλον σαν ένα ελκυστικό προορισμό.
- Ο αρχαίος πολιτισμός που η ευρύτερη περιοχή έχει να επιδείξει, όντας στην καρδιά της Μακεδονίας.
- Ο αθλητισμός κυρίως των χειμερινών σπορ, αλλά και της φιλοξενίας δραστηριοτήτων επαγγελματικού αθλητισμού προερχόμενου από όλη την Ελλάδα.
- Το εμπόριο.

Εκτός όμως από την οικονομία, υπάρχει και η απλή καθημερινότητα του πολίτη που μπορεί να βελτιωθεί μέσα από καινοτομίες, που κυρίως η διοίκηση καλείται να εφαρμόσει. Ήδη έχουν γίνει σοβαρά βήματα προόδου στην αυτοματοποίηση διαδικασιών σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης, υπάρχουν όμως πολλά περιθώρια ακόμη σε επίπεδο αυτοδιοίκησης, τα οποία θα προσδώσουν σημαντικές ευκολίες στα τοπικά θέματα των πολιτών.

Με βάση τα παραπάνω η έρευνα, μέσω των καινοτομιών στις οποίες

καταλήγει, έχει να προσφέρει πολλά στην τοπική οικονομία και στην αναβάθμιση της ζωής του πολίτη. Αλλά υπάρχει και ένα άλλο σημαντικό αποτέλεσμα: Προσφέρεται μια διέξοδος από τις συνθήκες ανεργίας, που δυστυχώς ακόμη είναι σε αρκετά ψηλά επίπεδα, με την δυνατότητα που δίνεται κυρίως στους νέους, που, με την ώθηση των φρέσκων ιδεών και της νεανικής τους ορμής, μπορούν να αναπτύξουν διάφορες δραστηριότητες, έξω από τα κλασικά πρότυπα. Η νεανική επιχειρηματικότητα με τις νεοφυείς επιχειρήσεις (εταιρείες start ups) είναι μια πρακτική που τελευταία έχει προσφέρει πολλά και ενδιαφέροντα πειράματα στην ελληνική οικονομία, εκ των οποίων τα περισσότερα άνθισαν και εξακολουθούν να ανθούν οικονομικά και δημιουργικά.

Το ερώτημα, τέλος, που τίθεται είναι το πώς μπορεί να αναπτυχθεί η έρευνα και η καινοτομία προς όφελος της τοπικής κοινωνίας. Νομίζω, ότι, πέραν των περιπτώσεων της ατομικής πρωτοβουλίας από κάποια φωτισμένα μέλη της που μπορούν τα ίδιοι να αποτελέσουν ερευνητές, είναι υποχρεωτικό να δραστηριοποιούνται

όλες οι ηγεσίες της τοπικής κοινωνίας (από την τοπική αυτοδιοίκηση μέχρι τους εκάστοτε «διοικούντες» των παραγωγικών και μη φορέων) στην κατεύθυνση της εξεύρεσης κατάλληλων συνεργατών και των απαραίτητων πόρων χρηματοδότησης. Στόχος πρέπει να είναι να πειστούν οι αντίστοιχοι θεσμοθετημένοι φορείς έρευνας (Πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα), αλλά και οι ερευνητές που λειτουργούν ατομικά, να εστιάσουν τις προσπάθειές τους σε θέματα που θα έχουν εφαρμογή στην τοπική κοινωνία, από όπου προέρχονται τα αιτήματα.

Είναι σημαντικό, όμως, οι τοπικές ηγεσίες που προαναφέραμε να συνειδητοποιήσουν ότι είναι δική τους κυρίως η ευθύνη για την υιοθέτηση καινοτομιών στον τόπο τους, διότι σήμερα, πλέον, η έρευνα και η καινοτομία δεν είναι η εξαίρεση, αλλά ο κανόνας στην σύγχρονη μεθοδολογία ανάπτυξης των κοινωνιών.

Η προσπάθεια της ΑΝ.ΗΜΑ. Α.Ε. για την τοπική ανάπτυξη, μέσα από το Τοπικό πρόγραμμα LEADER/CLLD.

Τεληγιαννίδης Θεόφιλος

Πρόεδρος Δ.Σ. Αναπτυξιακής Ημαθίας (ΑΝ.ΗΜΑ. ΑΕ)

Η Αναπτυξιακή Νομού Ημαθίας Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α., ως φορέας που εκφράζει τις αναπτυξιακές ανησυχίες των μετόχων της, προσπαθεί σε κάθε περίπτωση να συμβάλλει, με τον τρόπο της και στον βαθμό που της επιτρέπουν οι δυνατότητες της, στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάταση του τόπου. Σε μια Ημαθία η οποία, μετά από μια εικοσαετία κρίσης που ξεκίνησε με την σταδιακή καταστροφή της τοπικής κλωστοϋφαντουργίας, συνεχίστηκε με την πτωτική πορεία της αγροτικής παραγωγής και ολοκληρώθηκε με το χτύπημα του κορωνοϊού στον τοπικό τουρισμό, βρίσκεται πλέον σε ένα κομβικό σημείο όπου επιβάλλεται πλέον να κάνει το αναπτυξιακό άλμα προς το μέλλον.

Κύριο αναπτυξιακό εργαλείο που διαθέτει η ΑΝ.ΗΜΑ. Α.Ε. για να συμβάλει σε αυτό το άλμα, είναι το Τοπικό Πρόγραμμα LEADER/CLLD, το οποίο υλοποιείται ήδη σήμερα με μεγάλη επιτυχία, παρουσιάζοντας το υψηλότερο ποσοστό απορροφητικότητας σε

ολόκληρη την Ελλάδα. Αποτελεί στο σύνολο του το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας σχεδιασμού που ξεκίνησε

από "κάτω προς τα επάνω", με την ενεργό συμμετοχή των φορέων και των επιχειρήσεων της περιοχής.

Το Τοπικό Πρόγραμμα έρχεται να αξιοποιήσει τα βασικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της Ημαθίας (εξαιρετική πρωτογενή παραγωγή, πληθώρα τουριστικών πόρων αρχαιολογικού, θρησκευτικού, φυσικού και αθλοτουριστικού χαρακτήρα, μεγάλη παραγωγική παράδοση, εγγύτητα στους βασικούς οδικούς άξονες, πλούσια πολιτισμική παράδοση, κλπ.) και να τα συνδυάσει με τις βασικές ευκαιρίες που προσφέρει το εξωτερικό περιβάλλον (αύξηση της ζήτησης για τρόφιμα με υψηλή διατροφική αξία και συγκεκριμένη ταυτότητα, σταδιακή επιστροφή της παραγωγής εγγύτερα στους χώρους κατανάλωσης, διαρκή βελτίωση των διαθέσιμων υποδομών, αναζήτηση του τουρισμού εμπειρίας, κλπ.), διαμορφώνοντας πλαίσια παρεμβάσεων που θα συνεισφέρουν άμεσα στην επιστροφή της Ημαθίας σε αναπτυξιακή τροχιά.

Με βάση τα παραπάνω, και πάντοτε με σεβασμό στις προϋποθέσεις που τίθενται εκ μέρους των αρμόδιων

αρχών, η ΑΝ.ΗΜΑ. Α.Ε. έθεσε ως βασικό στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας, την ενίσχυση της απασχόλησης και την σταδιακή επιστροφή της σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Εκτιμά ότι για να επιτευχθεί αυτός ο βασικός στόχος, θα πρέπει να καταστεί η Ημαθία περισσότερο εξωστρεφής, κοινωνικά υγιής και ανταγωνιστική, στηριζόμενη στην προσθήκη αξίας στην πρωτογενή της παραγωγή, στην αξιοποίηση με σύγχρονα μέσα των παραδοσιακών πρακτικών και μεθόδων παραγωγής, στην συνεργασία μεταξύ διαφορετικών τομέων της τοπικής οικονομικής και κοινωνικής ζωής, καθώς και στην προσαρμογή στις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες των αγορών – στόχων.

Με ακριβώς αυτό το όραμα λοιπόν, σχεδίασε και υλοποιεί μια στρατηγική παρεμβάσεων μέσω του LEADER/CLLD, οι οποίες αναμένεται να συνεισφέρουν ακριβώς στην επίτευξη αυτών των στόχων. Οι βασικοί της στρατηγικοί άξονες λοιπόν συγκεκριμενοποιούνται στους εξής:

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα, η οποία αποτελεί τον κύριο πυρήνα ανάπτυξης της τοπικής στρατηγικής.
- Βελτίωση της ελκυστικότητας της Ημαθίας και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος, κυρίως στο επίπεδο προσφοράς τουριστικής εμπειρίας.
- Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας, με έμφαση κυρίως στην μεταποίηση.
- Διατήρηση – βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής και ενσωμάτωση της στο τοπικό παραγωγικό πλέγμα.
- Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού, με παρεμβάσεις στα βασικά κοινωνικά ζητήματα, περιβαλλοντική αναβάθμιση κι βελτίωση των διαθέσιμων υποδομών

Μέσα από τις 2 προκηρύξεις που έχει πραγματοποιήσει έως σήμερα, χρηματοδοτεί μια σειρά από ιδιωτικές επενδύσεις, παρεμβάσεις δημοσίων υποδομών και δράσεις πολιτιστικού χαρακτήρα, συνολικού προϋπολογισμού

που αγγίζει τα 9.000.000 ευρώ, με την Δημόσια Δαπάνη να ξεπερνά τα 5.500.000 ευρώ.

Τις συμπληρώνει μάλιστα και με την υλοποίηση μιας σειράς προγραμμάτων διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας, τα οποία αποσκοπούν στην περαιτέρω ενίσχυση των τομέων της τοπικής οικονομίας που παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες προοπτικές, προωθώντας παράλληλα την νοοτροπία της κοινής, συλλογικής δράσης.

Τέλος, η ΑΝ.ΗΜΑ. Α.Ε. υλοποιεί ταυτόχρονα και δράσεις κατάρτισης χρηματοδοτούμενες από το Ε.Κ.Τ., τόσο για εργαζόμενους όσο και για ανέργους, αναγνωρίζοντας έτσι έμπρακτα την αξία και την σημαντικότητα του ανθρώπινου παράγοντα στη σύγχρονη οικονομία.

Ασφαλώς δεν θεωρούμε ότι όλα τα παραπάνω αρκούν για να αναστραφεί η πτωτική πορεία στην οποία βρισκόταν η Ημαθία. Τα προβλήματα και οι αδυναμίες δυστυχώς είναι ασφαλώς πολύ μεγαλύτερα και ξεφεύγουν από την λογική και τις δυνατότητες ενός οργανισμού όπως η ΑΝ.ΗΜΑ. Α.Ε..

Αποτελούν όμως σε κάθε περίπτωση μια βάση και ένα θεμέλιο για το μέλλον, επάνω στο οποίο θα μπορούμε να επενδύσουμε.

Με βάση ακριβώς αυτή την λογική προσεγγίζουμε ως οργανισμός και τον σχεδιασμό του νέου Τοπικού προγράμματος LEADER/CLLD, ο οποίος έχει ήδη ξεκινήσει, χωρίς να υπάρχουν αυτή την φορά καθυστερήσεις και κενά διαστήματα όπως στο παρελθόν. Σχεδιάζουμε δράσεις που θα επεκτείνουν τα αποτελέσματα του προγράμματος που σήμερα υλοποιούμε, μέσα από παρεμβάσεις αναβάθμισης των υποδομών που ευνοούν την πρωτογενή παραγωγή, έμφαση στην επώνυμη αγροδιατροφή, smart villages και εστίαση στον τουρισμό της εμπειρίας.

Εκτιμούμε ότι η τοπική κοινωνία θα ανταποκριθεί και πάλι στην πρόσκληση μας για ενεργό συμμετοχή στην διαδικασία σχεδιασμού, ώστε η στρατηγική που θα επιλεγεί να είναι αφενός συμβατή με τα χαρακτηριστικά και τις προοπτικές της Ημαθίας και αφετέρου σύμφωνη με τις επιθυμίες του τοπικού παραγωγικού ιστού. Άλλωστε μόνο μέσα από την συνεργασία όλων είναι εφικτή αντιστροφή της αρνητικής πορείας της Ημαθίας. Κανένας μόνος του δεν είναι αρκετός!!!

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Τόλκας Άγγελος (2022): Ημαθία – Με όραμα στην Έρευνα, την Καινοτομία και την Τοπική Ανάπτυξη,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 755- 758

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Ημαθία – Με όραμα στην Έρευνα, την Καινοτομία και την Τοπική Ανάπτυξη

Τόλκας Άγγελος

Βουλευτής Ημαθίας ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία,
πρ. Υφυπουργός

Η Σημερινή κατάσταση

Η οικονομία της Ημαθίας τα τελευταία χρόνια διαρκώς συρρικνώνεται. Η μεγάλη κρίση ξεκίνησε στη Νάουσα με το κλείσιμο των εργοστασίων κλωστοϋφαντουργίας στα τέλη του 1990, την αδυναμία προσαρμογής σε νέες οικονομικές δραστηριότητες και την κατά συνέπεια δραματική μείωση του πληθυσμού της πόλης. Την ίδια πορεία μετά το 2012 ακολούθησαν και οι άλλες δύο πόλεις του νομού, η Βέροια και η Αλεξάνδρεια, κυρίως λόγω της συρρίκνωσης του αγροτικού εισοδήματος αλλά και της αδυναμίας επιτυχούς αναζήτησης άλλων

οικονομικών δραστηριοτήτων από τα πιο ενεργά κοινωνικά στρώματα, τα οποία επέλεξαν κατά κύριο λόγο την μετανάστευση προς εσωτερικό ή εξωτερικό.

Σήμερα μάλιστα ζούμε ακόμη μία υποχώρηση της αγροτικής δραστηριότητας καθώς πολλαπλές εσωτερικές και διεθνείς κρίσεις, απογοητεύσεις, έλλειψη κατάλληλης

υποδομής κι εκπαίδευσης, ανυπαρξία οργάνωσης των αγροτών, αδυναμία ανταπόκρισης των συνεργατικών αγροτικών σχημάτων με λειτουργία σε μεγαλύτερη κλίμακα, πλήρης απουσία του κράτους από τον προγραμματισμό της πρωτογενούς παραγωγής, συμπίεση των αγροτικών εισοδημάτων από τους μεσάζοντες και η εναρμονισμένη πρακτική και καθορισμός τιμών από τους μεγάλους οικονομικούς παίχτες της εμπορίας φρούτων και κομπόστας, αφήνουν τον αγρότη χωρίς μέλλον και εισόδημα.

Αυτό αποτυπώνεται στην μείωση του πληθυσμού της Ημαθίας, στην πτώση της αγοραστικής δύναμης, στην καθήλωση της εμπορικής κίνησης και την αδυναμία δημιουργίας νέου πλούτου.

Από το 2019 η διαχείριση του Κορωνοϊού, η κρίση ακρίβειας, η κρίση στην ενέργεια και τα καύσιμα, η πτώση της αγοραστικής δύναμης σε συνδυασμό με την μεγάλη οικονομική ύφεση στην Ημαθία και η αύξηση όλων των υποχρεώσεων οδηγούν την οποιαδήποτε δραστηριότητα σε βαθιά και συνεχόμενη ύφεση.

Η Ημαθία επίσης δεν έχει κανένα σχέδιο για την αλλαγή του μοντέλου παρακμής στην οποία έχει εισέλθει. Ο Νομός βουλιάζει γιατί τα τελευταία χρόνια δεν τολμήσαμε να αλλάξουμε τίποτα από όσα μέχρι σήμερα μας οδήγησαν εδώ.

Μπορούμε να αλλάξουμε;

Θα τα καταφέρουμε μόνο εάν στοχεύσουμε σε ένα άλλο σύγχρονο και καινοτόμο μοντέλο παραγωγής και ανάπτυξης. Πιο ισχυρό πλαίσιο διεκδίκησης από την κεντρική και περιφερειακή εξουσία. Υψηλούς στόχους για να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε ένα αναπτυξιακό ΣΟΚ καθώς οτιδήποτε άλλο θα είναι ημίμετρο. Και τέλος, με σύμπλευση και συνεργασία όλων των δυνάμεών μας, και όχι διακρίσεις και αποκλεισμούς, όπως δυστυχώς παρατηρούμε τελευταία να συμβαίνει.

Όλα τα παραπάνω χρειάζονται τη συμμετοχή πρώτα απ' όλα των πολιτών, όσο και επιχειρηματιών και φορέων, ώστε να γίνουν κτήμα όλων.

Έπειτα χρειαζόμαστε να συγκροτήσουμε ένα προοδευτικό

πολιτικό σχέδιο για ένα δημιουργικό και αναπτυξιακό άλμα που είναι απαραίτητο για τον τόπο μας. Με ριζικές αλλαγές, που θα ενισχύουν τη θέση των πολλών με όρους δημοκρατίας, δικαιοσύνης και αποτελεσματικότητας.

Απαιτούνται μέτρα και κίνητρα που θα βοηθούν τη μετάβαση, από μια οικονομία της ανάγκης με στόχο απλώς την επιβίωση, σε μια οικονομία ευκαιρίας με στόχο την ανάπτυξη.

Για την Ημαθία, τι;

Ενδεικτικά παραδείγματα.

Να αξιοποιήσουμε τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Νομού στην μεταποίηση και την πρωτογενή παραγωγή, στο εμπόριο. Να στηρίξουμε τις παραγωγικές επενδύσεις, να επιταχύνουμε τις διαδικασίες προς αυτό που λέγεται οικονομία της γνώσης.

Να διεκδικήσουμε και να διοχετεύσουμε τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης, του ΕΣΠΑ αλλά και του τραπεζικού συστήματος στην ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση της παραγωγικής βάσης της περιφέρειας και

άρα της Ημαθίας, καθώς μέχρι σήμερα η περιφέρεια δεν συμμετείχε πουθενά.

Να μπορούμε μπροστά σε επίπεδο περιφέρειας αλλά και χώρας στη μετάβαση σε μια πράσινη ανάπτυξη που έπρεπε ήδη να είχε φτάσει σε σημείο που να μην είμαστε εξαρτημένοι, και να έχει εισόδημα το νοικοκυριό από τις ΑΠΕ, αντί να πλήττεται βάνουσα από τις τιμές των ενεργειακών εισαγωγών και την εξάρτησή μας.

Να γίνουμε ο πρώτος Νομός που εγγυάται, μέσα από τα προϊόντα του στην κτηνοτροφία και την γεωργία, τη διατροφική ασφάλεια. Μετά από όσα ζούμε με πανδημίες και μεγάλες απειλές και με την ανάγκη για ασφάλεια της διατροφής, η Ημαθία έχει τη δυνατότητα να προτυποποιήσει διαδικασίες και προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας και ασφάλειας, που να απευθύνονται σε όσους πλέον τα αναζητούν.

Ένα προοδευτικό σχέδιο για την Ημαθία μπορεί να μιλήσει για την αναπτυξιακή πρόσβαση στα βασικά δικαιώματα υγείας και κατοικίας. Έτσι, λοιπόν, ο Νομός μας διαθέτει αστικές, περιαστικές αλλά και ημιορεινές περιοχές

που μπορούν να γίνουν τόπος διαμονής κι ευεξίας. Αλλά και να διασφαλίσουμε την ύπαρξη και λειτουργία των δύο Νοσοκομείων, με κλινικές και υπηρεσίες που μπορούν να είναι κι αυτές πρωτοπόρες και ολοκληρωμένες, ώστε το αγαθό της υγείας να έχει την καλύτερη δυνατή εξασφάλιση.

Θα μιλήσουμε επίσης για την κλιματική κρίση που έχει οδηγήσει σε μεγάλες καταστροφές το αγροτικό κεφάλαιο και παρόλα αυτά δεν έχει υπάρξει καμία οργανωμένη αντίδραση, ένα οργανωμένο τεχνοκρατικό σχέδιο που θα απαντά στο τί καλλιέργειες πλέον θα έχουμε, πώς τις προστατεύουμε, πώς διασφαλίζουμε φυτά και ζώα στα νέα περιβάλλοντα, πώς δεν χάνεται το εισόδημα των ανθρώπων, τί προσφέρεται για την Ημαθία για τις παραδοσιακές καλλιέργειες κι εκτροφές αλλά και για το μέλλον.

Επίσης ένα προοδευτικό σχέδιο θα μιλήσει για την μετάβαση στον ψηφιακό κόσμο πρώτα απ' όλα για τις παραδοσιακές και δυναμικές μας οικονομικές δραστηριότητες. Η Ημαθία στερείται την ύπαρξη και δραστηριοποίηση εταιριών νέας

τεχνολογίας, start ups, σχημάτων νέων ανθρώπων. Ενώ υπάρχει μεγάλο αντικείμενο τέτοιων επιχειρηματικών δυνατοτήτων στην γεωργία, την κτηνοτροφία, τα ύδατα, τον τουρισμό, τον οίνο, το περιβάλλον, το βουνό, τα αθλητικά και πολιτιστικά γεγονότα. Με δράσεις που αξιοποιούν όλες μας τις δυνάμεις, υλικές και ανθρώπινες, αλλά και αξιοποιούν την σύγχρονη τεχνολογία σε παγκόσμιο επίπεδο.

Καλύτερο μέλλον για όλους.

Καλύτερο μέλλον σημαίνει κανείς να μην μένει πίσω. Κάθε πολίτης – ανεξάρτητα πού ζει ή πώς μεγάλωσε - να έχει τις ίδιες ευκαιρίες να συμμετέχει σε ένα πιο δίκαιο, πιο χαρούμενο, υγιές μέλλον.

Να επαναφέρουμε τη Ημαθία σε τροχιά ανάκαμψης. Γι' αυτό πρέπει να δουλέψουμε. Όλοι μαζί.

Μπορούμε να κάνουμε την Ημαθία ισχυρή. Χρειάζεται όραμα και προοδευτικό σχέδιο ώστε την επόμενη μέρα η Ημαθία να έχει τη θέση που της αξίζει.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diaplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Τσαβδαρίδης Λάζαρος (2022): Εχέγγυο επιτυχίας του εναλλακτικού τουρισμού της Ημαθίας η καινοτομία στην αγροτική παραγωγή της

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 759- 762

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Εχέγγυο επιτυχίας του εναλλακτικού τουρισμού της Ημαθίας η καινοτομία στην αγροτική παραγωγή της

Τσαβδαρίδης Λάζαρος

Βουλευτής Ημαθίας, Νέας Δημοκρατίας
Αναπληρωτής Γεν. Γραμματέας ΚΟ της ΝΔ

Ο Νομός Ημαθίας, από τα οχηματαγωγά της αγροτικής οικονομίας μας αλλά και ένας από τους πιο μαγευτικούς και συνάμα αναξιοποίητους τουριστικούς προορισμούς της χώρας, έχει απόλυτη ανάγκη την επένδυση στην καινοτομία προκειμένου τα οφέλη από τη συνεργασία του πρωτογενούς τομέα, της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων και του Τουρισμού να διαχυθούν στον κοινωνικό ιστό της ευρύτερης περιοχής.

Με όχημα τις ισχυρές Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών από τη μία, που θα εξασφαλίζουν συνθήκες ανταγωνιστικότητας, αναγνωρισιμότητας και διάθεσης της τοπικής παραγωγής ανά τον κόσμο, και τους νεωτερισμούς στην

τουριστική εμπειρία από την άλλη που θα «ντύσουν» με ιδιαίτερο χαρακτήρα και εμπορικό όνομα τον Νομό, διαφοροποιώντας τον έτσι από το μέχρι σήμερα μαζικό μοντέλο τουρισμού που «πνίγει» τους υπέροχους προορισμούς εναλλακτικού τουρισμού που διαθέτει, η Ημαθία είναι εδώ για να διεκδικήσει το μέλλον της.

Προς αυτή την κατεύθυνση του «παντρέματος» της αγροτικής οικονομίας με την τουριστική ανάπτυξη, η διαρκής και ευρηματική προσαρμογή της Αγροτικής μας Παραγωγής αλλά και του Τουρισμού στα νέα δεδομένα της παγκόσμιας αγοράς, είναι κομβικής σημασίας και έχει ως προϋπόθεση την ανάπτυξη των συγκεκριμένων ειδικών μορφών τουρισμού, που εγγυώνται την εκτόξευση μεγεθών και εσόδων και για την αγροτική αλλά και για την εθνική μας οικονομία.

Γιατί μέσω της αλληλεπίδρασης της αγροτικής παραγωγής με τον Τουρισμό όχι μόνο θα αναδειχθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ημαθιώτικης γης αλλά επιπροσθέτως, θα πολλαπλασιαστούν οι ευκαιρίες απασχόλησης σε ένα ευρύ πλέγμα κλάδων, που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την πρωτογενή παραγωγή.

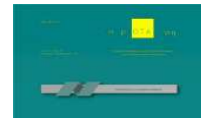
Αναγκαίος διάυλος που θα κατευθύνει αυτή την πορεία σε νέους, διευρυμένους ορίζοντες, είναι η διασύνδεση των αγροτών μας με τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα, που θα δίνουν έμφαση στην καινοτομία αλλά και θα αξιοποιούν καλύτερα και

ταχύτερα τα κοινοτικά χρηματοδοτικά εργαλεία καθώς και τους κοινοτικούς και εθνικούς πόρους δεσμευμένους για τον πρωτογενή τομέα.

Μέσω της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής εξάλλου, η Ευρωπαϊκή Ένωση προσφέρει ένα ευρύ φάσμα ευκαιριών και για τη συνολική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της χώρας μας, που με οδηγό τις νέες τεχνολογίες σε συνδυασμό με τις επενδύσεις σε υποδομές και ανθρώπινο κεφάλαιο όχι μόνο πρέπει να αποτελούν μαγνήτη για νέες επενδύσεις και για προσέλκυση τουρισμού υψηλού βαλαντίου αλλά και θα ενισχύσουν σημαντικά την ποιότητα της ζωής των ίδιων των κατοίκων τους.

Δεν είναι τυχαίο εξάλλου που η Νέα Δημοκρατία, διαχρονικά εστιασμένη στην στήριξη του αγροτικού μας κόσμου, διέβλεψε αυτή τη δυναμική του τουρισμού σε σχέση με την αγροτική μας οικονομία και υπήρξε αυτή που σχεδίασε και εφάρμοσε, ήδη εδώ και μία δεκαετία, μία σειρά καινοτομιών, που άνοιξαν τον δρόμο για τη βέλτιστη διασύνδεση τους.

Α) Θεσμοθετώντας τις ειδικές μορφές Τουρισμού, με το Ν.4276/2012

πρωτοβουλία που έστρωσε το χαλί για τη διεύρυνση της τουριστικής περιόδου σε 12μηνη βάση, πολύτιμη οικονομική ανάσα ειδικά για την ηπειρωτική Ελλάδα και την Περιφέρεια

Β) Ορίζοντας τον Οινοτουρισμό ως Ειδική Μορφή Τουρισμού με την εισαγωγή του Σήματος Επισκέψιμου Οινοποιείου.

Γ) Διαμορφώνοντας το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο για τον Αγροτουρισμό και προωθώντας μέσω του ΕΣΠΑ επιλεγμένα έργα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας Τουριστικών προορισμών με έμφαση στα τοπικά πλεονεκτήματα όπως π.χ. γαστρονομία με έμφαση στα παραδοσιακά προϊόντα, οικοτουριστικές διαδρομές, πολιτιστικά δρώμενα που σχετίζονται με την τοπική παράδοση και ενίσχυση συνεργειών με τις τοπικές κοινωνίες.

Είναι ως εκ τούτου μεγάλη ευκαιρία για την Ημαθία να αξιοποιήσει την ξεχωριστή αγροτική, οινοποιητική και γαστρονομική της παράδοση, θέτοντας στην πρώτη γραμμή τον πολλαπλασιασμό των αγροτουριστικών καταλυμάτων και των Πολυλειτουργικών

Αγροκτημάτων, σε μία ευρύτερη γεωγραφική περιοχή που περικλείει τα παγκόσμια εμβέλεια μνημεία των Βασιλικών Τάφων των Αιγών στη Βεργίνα και της Σχολής του Αριστοτέλη στη Νάουσα, το λίκνο του Ποντιακού Ελληνισμού, την Παναγία Σουμελά, αλλά και το Βήμα του Αποστόλου Παύλου στη Βέροια καθώς και τα δύο μεγάλα χιονοδρομικά κέντρα, του Σελίου και των 3-5 Πηγαδιών.

Παράλληλα όμως το μεγάλο στοίχημα για την Ημαθία είναι να μετεξέλιξει την αγροτική της παραγωγή σε σημείο αναφοράς για τη βέλτιστη τουριστική εμπειρία, αξιοποιώντας όλες τις προοπτικές που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες, όπως η Γεωργία Ακριβείας, η Ψηφιακή Γεωργία και η Ευφυής Γεωργία για τη αποτελεσματικότητα της Άρδευσης και την εξοικονόμηση νερού.

Εργαλεία που όχι μόνο θα μεγιστοποιήσουν την παραγωγή και την οικονομική απόδοση των γεωργικών και κτηνοτροφικών της εκμεταλλεύσεων δίνοντας περαιτέρω προστιθέμενη αξία στα πεντανόστιμα προϊόντα της Ημαθιώτικης Γης αλλά και θα συνδράμουν αποφασιστικά στην

ορθολογική και συνετή χρήση φυσικών πόρων με τρόπο περιβαλλοντικά πολύτιμο και κοινωνικά ωφέλιμο.

Η ταχύτατη και βέλτιστη ενεργοποίηση των αναδυόμενων νέων τεχνολογιών όπως τα συστήματα τηλεπισκόπησης, τα drones, η ρομποτική, η τεχνητή νοημοσύνη, η γενετική και οι αυτοματισμοί για τη βελτίωση της υγείας των καλλιεργειών, τον εξορθολογισμό της διαχείρισης των ζώων και της εκμετάλλευσης των προϊόντων τους, ήδη αποτελούν πρώτη προτεραιότητα της Κυβέρνησης της ΝΔ, σε μία ανταγωνιστική εποχή που σχετικές έρευνες σε διεθνές επίπεδο προβλέπουν ότι η παγκόσμια αγορά γεωργίας ακριβείας θα φτάσει τα 16,35 δισεκατομμύρια δολάρια έως το 2028, σημειώνοντας αύξηση 13,1%.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο φυσικά, ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί από την Πολιτεία και στην επικαιροποίηση των μέσων Διαχείρισης του Κινδύνου από εκτατικές καταστροφές καλλιεργειών, απότοκα της εξελισσόμενης Κλιματικής Αλλαγής, που οδηγούν σε τεράστια απώλεια εισοδημάτων και – μοιραία - σε υποβάθμιση της ποιότητας της παραγωγής.

Επικαιροποίηση διαχείρισης κινδύνου, που ασφαλώς θα πρέπει να συνδυαστεί με την αύξηση των διαθέσιμων πόρων, έτσι ώστε αυτοί να καλύπτουν τους διάφορους τύπους κινδύνων και κρίσεων καθώς και τα διαφορετικά επίπεδα έντασης.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Φαρμάκη Φωτεινή (2022): Επένδυση στα τοπικά οινοποιεία

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 7 (41), σελ. 763- 766

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Επένδυση στα τοπικά οινοποιεία

Φαρμάκη Φωτεινή

Επικοινωνιολόγος

Περίληψη

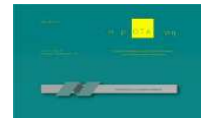
Η ελληνική αμπελουργία είναι συνδεδεμένη με μια παράδοση χρόνων γύρω από τον κλάδο του οίνου. Η παράδοση αυτή αποτελεί άθροισμα ερευνών, καινοτομιών που εφαρμόστηκαν στο παρελθόν και σκληρής δουλειάς. Για να εξελιχθεί αυτή η παράδοση οφείλουν να συνεχιστούν τα προαναφερθέντα τόσο στον χώρο της αμπελουργίας όσο και στην οινοποίηση, ιδιαίτερα σε μια εποχή κλιματικής αλλαγής και αλληπάλληλων κρίσεων. Ταυτόχρονα, οι κρατικές ενέργειες κρίνεται αναγκαίο να γίνουν άμεσες και συντονισμένες, με κύριο γνώμονα την στήριξη των μικρομεσαίων οινοποιείων, ώστε να δοθεί ώθηση στην τοπική

ανάπτυξη αλλά και εδραιωθεί ο ελληνικός αμπελώνας στη διεθνή αγορά.

Αν αναρωτηθεί κανείς το λόγο της αξιοθαύμαστης ποιότητας των ελληνικών κρασιών, ίσως το πρώτο πράγμα που σκέφτεται είναι η πανάρχαια παράδοση της οινοποίησης στην Ελλάδα και η εμπειρία χρόνων. Η απάντηση όμως βρίσκεται στην καινοτομία.

Κι αυτό γιατί η παράδοση αποτελεί ένα συνοθύλευμα καινοτομιών του

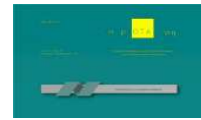
παρελθόντος. Κάθε νέα καινοτομία δημιουργήσε βήμα προς βήμα το έδαφος για πρόοδο και εξέλιξη χρόνια πριν. Και έτσι πρέπει να συνεχιστεί. Πλέον υπάρχει όλο το επιστημονικό υπόβαθρο και ο τεχνολογικός εξοπλισμός ώστε να αξιοποιηθούν στο έπακρο όλα τα μοναδικά χαρακτηριστικά των γηγενών ποικιλιών της χώρας και να ενισχυθεί η εικόνα τους στην διεθνή αγορά.

Για να επέλθει η καινοτομία, θα πρέπει να προηγηθεί σωστή έρευνα. Έρευνα τόσο στην αμπελουργία όσο και στην οινοποίηση. Ιδιαίτερη κρίνεται σήμερα η ανάγκη να ερευνηθεί σε τι βαθμό και πόσο σημαντικά επηρεάζει την αμπελουργία η κλιματική αλλαγή. Η άνοδος της θερμοκρασίας και οι βροχοπτώσεις επιφέρουν αναπόφευκτες αλλαγές στη σύνθεση και στην ανάπτυξη του σταφυλιού, τις οποίες οι αμπελοκαλλιεργητές καλούνται να αντιμετωπίσουν. Ενδεχομένως η χρήση στελεχών συγκεκριμένων ζυμομυκήτων αποτελεί πρακτική για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή αλλά σίγουρα θα πρέπει να αναζητηθούν καινοτόμες λύσεις από τους ειδικούς ώστε να προστατευθεί το μικροκλίμα της κάθε

περιοχής. Η οποιαδήποτε αλλαγή σ' αυτό οδηγεί σε μεταβολές της ποιότητας του κρασιού με αποτέλεσμα να απειλείται μεταξύ άλλων και το *terroir*, το οποίο συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην τοπική ανάπτυξη.

Έρευνα για νέες καινοτομίες θα πρέπει να αναπτυχθεί επιπλέον στο χώρο της οινοποίησης. Τεχνικές οινοποίησης για περισσότερο αρωματικά λευκά κρασιά ή για μεγαλύτερη συντήρηση τους, μπορούν να φανούν ιδιαίτερα σημαντικές για την ποιότητα κρασιών λευκών τοπικών ποικιλιών.

Είναι σκόπιμο να πραγματοποιηθούν όσα χρειάζονται για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών κρασιών. Μικρές καινοτομίες στο κλάδο του προϊόντος και της διαδικασίας παραγωγής επιφέρουν μεγάλες αυξήσεις στην ζήτηση των κρασιών και οδηγούν στην ανάδειξη της μοναδικής φυσιογνωμίας του ελληνικού αμπελώνα. Προσανατολισμός στην εξυπηρέτηση πελατών, καινοτομίες στο σχεδιασμό της ετικέτας και της συσκευασίας, σωστή τιμολόγηση με μια *value for money* προσέγγιση, αποτελούν

πολύ βασικές και απλές στρατηγικές μάρκετινγκ με σημαντική όμως απήχηση.

Τα εσωτερικά και εξωτερικά εμπόδια οικονομικής κυρίως φύσεως με την έλλειψη κεφαλαίου και τις αλληπάλληλες κρίσεις που πλήττουν την χώρα έχουν οδηγήσει τους ιδιοκτήτες μικρών ή μεσαίων οινοποιείων να προσεγγίζουν με επιφύλαξη κάθε είδους καινοτομία. Η εκμετάλλευση δράσεων επιχορήγησης αποτελεί μια καλή αρχή για την αντιμετώπιση της κρίσης. Τα προγράμματα στήριξης της αγροτικής ανάπτυξης μέσω της Ε.Ε. μπορούν να σταθούν σημαντικός αρωγός για ανταγωνισμό παγκόσμιου επιπέδου. Έπειτα, η έμφαση στις εξαγωγές θα πρέπει να τοποθετηθεί στην κορυφή των προτεραιοτήτων όλων των οινοποιείων.

Το κράτος από την άλλη πλευρά οφείλει να προχωρήσει σε σημαντική στήριξη των επιχειρήσεων αυτού του κλάδου με κυρίαρχη την μείωση των φορολογικών συντελεστών, περιορισμό της γραφειοκρατίας, παροχή δυνατότητας αδειοδότησης νέων φυτεύσεων και διευκόλυνση των εξαγωγών.

Οι κρατικές αυτές ενέργειες οφείλουν να είναι άμεσες καθώς τα οινοποιεία αποτελούν εφαλτήριο της ανάπτυξης ενός είδους εναλλακτικού τουρισμού: του οινοτουρισμού. Ο τελευταίος αποτελείται από δύο πολύ σημαντικούς τομείς παραγωγικών δραστηριοτήτων για την ελληνική οικονομία : της οινοποιίας και του τουρισμού. Η οινοποιία καθορίζεται από την προσφορά, παράγει ένα ομοιογενές προϊόν, προσπαθεί να ελαχιστοποιήσει το κόστος παραγωγής και να αυξήσει το κέρδος της κατά το μέγιστο. Σε αντίθεση, ο τουρισμός βασίζεται στην ζήτηση, προσφέρει ένα ανομοιογενές προϊόν/ υπηρεσία και προσπαθεί να μεγιστοποιήσει τα κέρδη του. Ο συνδυασμός αυτών των δύο μπορεί να επιφέρει τεράστια οικονομικά ποσά εάν υπάρξει σωστή συνεργασία.

Η μετατροπή όλων και περισσότερων οινοποιείων σε επισκέψιμα μέσω ευρωπαϊκών κονδυλίων μπορεί να προσφέρει σημαντικά οφέλη στις ίδιες τις επιχειρήσεις αλλά και στην τοπική κοινωνία. Μια οινική διαδρομή παρέχει στους καταναλωτές την δυνατότητα να

επισκεφτούν το οινοποιείο, να δοκιμάσουν διαφορετικές ποικιλίες κρασιών, να παρακολουθήσουν την παραγωγική διαδικασία αλλά και να λάβουν μέρος οι ίδιοι ενεργά σ' αυτήν, όπως να συμμετέχουν στην συγκομιδή σταφυλιών. Ταυτόχρονα, επισκέπτονται κοντινές τοποθεσίες και αξιοθέατα, γνωρίζουν την ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου, δοκιμάζουν την τοπική γαστρονομία. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται έσοδα προς την κοινωνία, δίνεται ώθηση στην εστίαση, προκύπτουν νέες θέσεις εργασίας και ευκαιρίες για επενδύσεις τουριστικής ανάπτυξης.

Εάν στα παραπάνω προσθέσει κανείς την όρεξη και το μεράκι για δουλειά και όταν αντιληφθεί την μαγεία της φύσης, η οποία από έναν καρπό προσφέρει «νέκταρ» στο ποτήρι, τότε σίγουρα θα παλέψει με μεγαλύτερη ορμή και φαντασία.

Άρρωστη η υγεία σε εθνικό επίπεδο Προτάσεις για την πρωτοβάθμια υγεία στον Δήμο Βέροιας

Χατζηαθανασίου Τηλέμαχος

Πρ. Διευθυντής Χειρουργικής Κλινικής Βέροιας

Παρακολουθώντας εδώ και 50 χρόνια την πορεία της Δημόσιας Υγείας (Δ.Υ.) με κατακλύζουν συναισθήματα πικρίας, απογοήτευσης, αλλά και θυμού για την εικονική πραγματικότητα που επιμένουν να μας εμφανίζουν οι εκάστοτε κυβερνώντες, αρνούμενοι να ενσκήψουν με σοβαρότητα και συνέπεια πάνω της.

Μετά την δεκαετία του '80 κατά την οποία κάποιοι οραματιστές, με πρωτεργάτες τους αείμνηστους Γιώργο Γεννηματά και Παρασκευά Αυγερινό, υλοποίησαν ένα πρωτόγνωρο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα, ακολούθησε ένα τέλμα με αποτέλεσμα η δημόσια υγεία να καταλήγει χρονίως πάσχουσα. Όσοι είχαμε την τύχη να

ζήσουμε από την αρχή τον πρωτόγνωρο μεταρρυθμιστικό οργανισμό, δεν αργήσαμε να αντιληφθούμε ότι συντελούνταν επαναστατικές αλλαγές στον χώρο υγείας. Πολλαπλασιάστηκε το προσωπικό σε όλα τα επίπεδα, όλος ο ελλαδικός χώρος καλύφθηκε από Κέντρα Υγείας (Κ.Υ.), δημιουργώντας έτσι έναν κεντρικό πυρήνα ενός σοβαρού

δικτύου Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Π.Φ.Υ.). Σήμερα, υποστελεχωμένα όλα, αδυνατούν να ανταποκριθούν, όχι βέβαια στην μεγάλη ιδέα της προστασίας της Δ.Υ. αλλά και σ' αυτήν της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας (Π.Φ.) της νόσου.

Με την προχειρότητα με την οποία επιχειρούνται κάποιες "μεταρρυθμίσεις", όταν περιορίζονται σε ασκήσεις επί χάρτου, καταλήγουν να προορίζονται να εκφυλιστούν και να αυτοκαταργηθούν. Διαβάζοντας για την ίδρυση των Τοπικών Μονάδων Υγείας (Το.Μ.Υ) και τον προορισμό τους, δεν μπορείς παρά να συμφωνείς. Επισκεπτόμενος όμως την 8η Το.Μ.Υ. διαπιστώνεις έναν θαυμάσιο και οικείο χώρο, όπου όμως αντί των τεσσάρων γενικών γιατρών ή παθολόγων υπάρχει μόνο ένας, και στην θέση του παιδίατρου κανένας (σε οργανόγραμμα με 6 γιατρούς υπηρετεί μόνο 1).

Τελευταία "σερβίρονται", ως μεταρρυθμίσεις, αλλαγές που μάλλον ως τραγέλαφος μπορούν να εκληφθούν. Όπως ο "Προσωπικός γιατρός": αφού ψάξετε, τον βρείτε και σας δεχθεί, δεν έχει σημασία αν είναι κοντά η

μακριά, θα ακολουθήσει αγώνας για να ασχοληθεί με το πρόβλημά σας και βέβαια να σας παραπέμψει κατά προτεραιότητα σε δομές Δ.Υ.

Όσο για τι μεταβολές των εργασιακών σχέσεων των Νοσοκομειακών Γιατρών έχω να επισημάνω ότι αρνούνται να ανιχνεύσουν, έστω, τις αιτίες που οδήγησαν 25.000 γιατρούς να φύγουν από την χώρα σε αναζήτηση καλύτερης τύχης.

Στα παραπάνω πρέπει να προσθέσουμε την πολυδιάσπαση των ιατροκοινωνικών δομών, την έλλειψη συντονισμού αλλά και την πολυπλοκότητά τους, για να καταλήξουμε αβίαστα πόσο δύσκολη, ή και απροσπέλαστη ακόμα, είναι η προσβασιμότητα του μέσου πολίτη σ' αυτές. Έτσι ξεκινά ο Γολγοθάς της αναζήτησης του ασθενούς π.χ. με καταρράκτη, ο οποίος αφού καταφέρει, με χίλια βάσανα, να μιλήσει με κάποιον στο τηλέφωνο, του κλείνουν ραντεβού για εξέταση κατά την οποία τον ενημερώνουν ότι θα χειρουργηθεί σε δυο χρόνια. Η μόνη διέξοδος ο ιδιωτικός τομέας. Έτσι προκύπτουν οι

καταστρεπτικές δαπάνες των νοικοκυριών οι οποίες ανέρχονται στην Ελλάδα στο 10%.

ΌΤΑΝ λοιπόν:

- 1 στους 10 έχει υποστεί καταστρεπτική δαπάνη για την υγεία
- το 35% της υγειονομικής περίθαλψης προέρχεται από τις τσέπες των πολιτών
- το 50% της φαρμακευτικής εξωνοσοκομειακής Φροντίδας είναι δαπάνες των πολιτών
- στην ηλικία των 30 ετών το προσδόκιμο επιβίωσης λόγω εκπαιδευτικού χάσματος είναι 6 χρόνια περισσότερα στους με υψηλό μορφωτικό επίπεδο (αποδίδεται στην καλύτερη ενημέρωση, και πιθανά σε καλύτερη οικονομική κατάσταση)
- η δυνατότητα πρόσβασης στις διάφορες δομές υγείας δεν είναι σε όλους ίδια

ΤΟΤΕ:

- δεν μπορούμε να μιλάμε για ισονομία

- δεν μπορούμε να λέμε ότι δεν κλονίζεται η Δ. Υ. ή ότι δεν νοσεί βαριά

Επομένως είναι αναγκαίος σαφέστερος καθορισμός στρατηγικών στοιχειοθετημένων στόχων, σε ένα ολοκληρωμένο εθνικό σχέδιο.

(*Τα στοιχεία που αναγράφονται προέρχονται από τα επίσημα εθνικά στοιχεία που παρασχέθηκαν στην Eurostat και στον ΟΟΣΑ και υπάρχουν στο Προφίλ Υγείας για την Ελλάδα το 2019).

Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (Π.Φ.Υ.) – Δήμος Βέροιας

Αντιλαμβανόμενοι τις νέες ανάγκες που προέκυψαν στην ελληνική κοινωνία λόγω της συνεχιζόμενης κρίσης πρέπει να προσανατολιστούμε στην αναδιοργάνωση των ιατροκοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου Βέροιας, προκειμένου:

- 1) Να αναβαθμιστεί η παροχή ιατροφαρμακευτικής φροντίδας. Δεν νοείται σήμερα ιατρείο χωρίς τουλάχιστον ένα γιατρό γενικής ιατρικής για να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη συνταγογράφηση.

Ουσιαστικά το Δημοτικό Ιατρείο πρέπει να αποτελεί Το.Μ.Υ., με αναβαθμισμένο ρόλο λόγω της ύπαρξης των κοινωνικών δομών με τις οποίες πλαισιώνεται ο Δήμος, ενταγμένο σε ένα δίκτυο περιφερειακών μονάδων υγείας με πυρήνα το Κέντρο Υγείας (πρώην ΙΚΑ).

2) Πρέπει να ληφθεί μέριμνα για την ένταξή του στο δίκτυο μιας ολοκληρωμένης περιφερειακής μονάδας Π.Φ.Υ. έτσι ώστε να επιτευχθεί λειτουργική διασύνδεση των Το.Μ.Υ. μεταξύ τους.

3) Είναι αναγκαίο τα δειλά μεταρρυθμιστικά βήματα στην Π.Φ.Υ. να γίνουν πιο τολμηρά, μεταφέροντας αρμοδιότητες και πόρους στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, για να αναβαθμιστεί ο ρόλος της στον τομέα της πρόληψης που είναι ο κυρίαρχος στόχος. Στον Ν.4486/17, στη σελίδα 2 ορίζεται το πλαίσιο υπηρεσιών Π.Φ.Υ., το οποίο μεταξύ άλλων αναφέρει:

α) παραπομπές σε δευτεροβάθμια – τριτοβάθμια περίθαλψη, κάτι που με τις σημερινές δομές των υπηρεσιών αντιλαμβανόμαστε πόσο βασανιστική είναι η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας που παραπέμπονται

β) διασύνδεση όλων των κοινωνικών υπηρεσιών φροντίδας, συμπεριλαμβανομένων και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για να υπάρξει πληρέστερη αντιμετώπιση των προβλημάτων με την συνεργατική τους δράση

γ) οι Κοινωνικές Υπηρεσίες ευρισκόμενες σε άμεση καθημερινή επαφή με τους συναρμόδιους κατά περίπτωση φορείς να φροντίζουν για την καλύτερη δυνατή λύση στα εργασιακά προβλήματα που ανακύπτουν

Οι παραπάνω δράσεις υπακούοντας στις αρχές της εγγύτητας και της επικουρικότητας καθιστούν την Τοπική Αυτοδιοίκηση πιο αποτελεσματική σε θέματα εργασίας ή απώλειας εργασίας.

Το δίκτυο Π.Φ.Υ. (Κέντρο Υγείας – Το.Μ.Υ. – Δημοτικό Ιατρείο – Ιατροκοινωνικές Δομές), με την ολιστική αντίληψη για την υγεία και την ανθρωποκεντρική προσέγγιση θα πρέπει να αντιμετωπίζει σε μία στάση τις ιατρικές, εργασιακές, ψυχολογικές και νομικές ακόμα ανάγκες. Σε μία προσέγγιση του προβλήματος όπως αυτή που προαναφέραμε, όλα τα στάδια

αναζήτησης από τον πολίτη πρέπει να εκλείψουν, με την φροντίδα των δομών μιας τοπικής μονάδας υγείας. Είναι ορθός ο προσανατολισμός του Ν.4486/17, ότι η Π.Φ.Υ. πρέπει να είναι συνδεδεμένη με υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας προκειμένου να παρεμβαίνει αποτελεσματικά σε προβλήματα στέγης, διατροφής, μόρφωσης, κ.α. Συνεπώς, για την πρόσβαση του κάθε πολίτη με αποτελεσματικότητα και αμεσότητα σε υπηρεσίες δημόσιας υγείας, οι οποίες σήμερα είναι διάσπαρτες και ασύνδετες μεταξύ τους, βρίσκεται στην λειτουργική τους διασύνδεση μέσω των Το.Μ.Υ.

Δεν μπορεί κανείς να μην αναφέρει πόσο σημαντικές είναι οι υπηρεσίες υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, οι οποίες πρέπει να αντιμετωπίζονται και αυτές σε μία στάση, όπως και άλλες πτυχές των ιατροκοινωνικών προβλημάτων (Το.Μ.Υ.) με την απαραίτητη διασύνδεση και εδώ. Οι κοινωνικές δομές του Δήμου καθιστούν προνομιακή τη θέση του για να αναλάβει τον ρόλο των παραπάνω δράσεων, οι οποίες εμπεριέχουν αρκετά στοιχεία πρωτογενούς πρόληψης.

Για να είναι όμως πληρέστερο το φάσμα ενεργειών της πρωτογενούς πρόληψης είναι αναγκαίο να γνωρίζουμε το προφίλ υγείας του Δήμου μας. Η Ε.Ε. μας έχει αποστείλει το προφίλ υγείας της Ελλάδας το οποίο μπορεί να αποτελέσει έναν οδηγό. Αναμφίβολα υπάρχουν ιδιαιτερότητες που δεν είναι δυνατόν να περιλαμβάνονται στο παραπάνω προφίλ - π.χ. μια σημαντική ιδιαιτερότητα του Δήμου Βέροιας και της περιοχής μας είναι η χρήση φυτοφαρμάκων για την οποία θα πρέπει να καταγραφούν οι πιθανές συνέπειες. Άλλο εντυπωσιακό παράδειγμα είναι η αναφορά στο προφίλ υγείας της Ελλάδας ότι οι έχοντες τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σχέση με όσους δεν έχουν ολοκληρώσει την δευτεροβάθμια έχουν προσδόκιμο επιβίωσης μεγαλύτερο κατά 6 χρόνια οι άνδρες και 2,4 οι γυναίκες.

Χωρίς την γνώση των ιδιαιτεροτήτων του Δήμου μας δεν είναι δυνατόν να γίνουν με επιτυχία στοχευμένες παρεμβάσεις σε ολόκληρο το πλέγμα των προβλημάτων που μαστίζουν την περιοχή μας. Το Ε.Δι.Π.Υ., στο οποίο είναι μέλος ο Δήμος, έχει την

τεχνογνωσία για να προχωρήσουμε στο προφίλ του Δήμου μας.

Δευτερογενής Πρόληψη – Δήμος Βέροιας

Στον τομέα αυτό έχουν γίνει αρκετά, με ενημερωτικές εκδηλώσεις. Είναι όμως επιβεβλημένο να επεκταθεί η δευτερογενής πρόληψη σε δράσεις οι οποίες θα δίνουν διέξοδο στα προβλήματα αναζήτησης και προσβασιμότητας σε υπηρεσίες υγείας όπως προείπαμε, αλλά και θα προσφέρουν λύσεις στο καθαυτό πρόβλημα - π.χ. έχουν γίνει ενημερωτικές εκπομπές για την πρώιμη διάγνωση του καρκίνου του μαστού. Για κάθε γυναίκα είναι ένας Γολγοθάς πως θα ξεκινήσει τον έλεγχο, πότε, που, με ποια οικονομική επιβάρυνση θα κάνει την μαστογραφία της, και που θα αναζητήσει την τελική φάση αντιμετώπισης ενός πιθανού προβλήματος. Επιδίωξη των δομών του Δήμου, στα πλαίσια του δικτύου του τομέα Π.Φ.Υ., πρέπει να είναι η απαλλαγή της κάθε γυναίκας από τον Γολγοθά που προαναφέραμε, γνωρίζοντας ότι σε όλα τα στάδια της αντιμετώπισης θα έχει δίπλα της ιατροκοινωνική μέριμνα.

Πρώτο βήμα στην όλη διαδικασία, με δεδομένη την ψηφιακή μεταρρύθμιση που συντελείται και στον Δήμο μας, πρέπει να είναι η ηλικιακή κατηγοριοποίηση του γυναικείου πληθυσμού σε σχέση με την ανάγκη μαστογραφικού ελέγχου σύμφωνα με ισχύοντα πρωτόκολλα, όπως άλλωστε συμβαίνει σε πολλές προηγμένες χώρες της Ευρώπης. Τηρώντας όλους τους κανόνες προστασίας των προσωπικών δεδομένων, με την παραπάνω δράση θα γνωστοποιείται κάθε φάση του απαιτούμενου ελέγχου για πρώιμη διάγνωση πιθανού καρκίνου μαστού.

Στην μεταρρυθμιστική αυτή προσπάθεια του Δήμου μας είναι δεδομένη και η πρόθεση του καθηγητή Κοινωνικής Ιατρικής και Πρόληψης του ΕΚΠΑ κ. Γιάννη Τούντα, να συνδράμει στην προσπάθεια αναδιοργάνωσης των ιατροκοινωνικών δομών του Δήμου. Ένα δείγμα της δυναμικής που μπορεί να αποκτήσει ένα Δημοτικό ιατρείο αποτελεί και το νέο τύπου Δημοτικό ιατρείο Κυψέλης στην Αθήνα. Ασφαλώς και είναι αδύνατο ένα Δημοτικό ιατρείο σε εμάς να μπορεί να αποκτήσει αυτή την μορφή, το σύνολο όμως των τοπικών

μονάδων υγείας αλληλοσυμπληρούμενες μπορούν να προσεγγίσουν την φιλοσοφία λειτουργίας του προαναφερόμενου Δημοτικού Ιατρείου Κυψέλης.

Είναι επίσης δεδομένο ότι το Ε.Δ.Υ.Π.Υ, διαθέτοντας σχετική τεχνογνωσία, θα είναι αρωγός στην προσπάθεια για το προφίλ του Δήμου μας.

Υ.Γ. το παραπάνω κείμενο πρόταση εκφράζει, βέβαια, την ανησυχία για τα κενά του Ε.Σ.Υ., τα οποία με την πανδημία αναδείχθηκαν «μεγαλόπρεπα», αλλά και την πρόθεση να συμβάλει ο καθένας από εμάς στην συνδιαμόρφωση προτάσεων για ένα πληρέστερο σύστημα δημόσιας υγείας. Η μακρά μας θήτευση στο Ε.Σ.Υ. μας κάνει να πιστεύουμε ότι ο μεγάλος «άρρωστος» του συστήματος είναι η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας (Π.Φ.Υ.).

Βιογραφικά Σημειώματα Συγγραφέων

Αγγελίδης Μηνάς

Αρχιτέκτων ΕΜΠ, Δρ Πολεοδομίας και Χωροταξίας του Πανεπιστημίου Paris XII (1981), με δυο άλλα διπλώματα μεταπτυχιακών σπουδών στον περιφερειακό σχεδιασμό, προγραμματισμό και πολεοδομία. Δίδαξα επί 37 έτη σε προπτυχιακά μαθήματα και επί 24 έτη σε μεταπτυχιακά προγράμματα πολεοδομίας, χωροταξίας και περιβάλλοντος, διεθνή και ελληνικά. Έχω διατελέσει Διευθυντής του Εργαστηρίου Χωρικού Σχεδιασμού και Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών της Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ.

Έχω συμμετάσχει σε τριάντα εννέα ευρωπαϊκά και ελληνικά ερευνητικά προγράμματα και σε πολλές μελέτες, στα επιστημονικά πεδία: χωρική ανάλυση και σχεδιασμός, πολεοδομία,

χωροταξία, περιφερειακή ανάπτυξη, περιβάλλον, αστικές αναπλάσεις, Ευρωπαϊκή Ένωση. Ειδικότερα, έχω συμμετάσχει σε μεγάλο αριθμό σημαντικών ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων. Έχω συγγράψει τρία ατομικά βιβλία, όπως και κεφάλαια βιβλίων. Έχω συγγράψει άρθρα και έχω συμμετάσχει, με εισηγήσεις, σε πολύ μεγάλο αριθμό Συνεδρίων, διεθνών και ελληνικών. Έχω διατελέσει μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας (2011-2014).

Αδαμάκου Μαρία

Η Μαρία Αδαμάκου είναι Υποψήφια Διδάκτωρ του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Εργαστήριο Αναπτυξιακής Πολιτικής, madamakou@uth.gr. Είναι κάτοχος του πτυχίου Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών και Πολιτικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και κάτοχος του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών Ευρωπαϊκές Σπουδές στην Περιφερειακή Ανάπτυξη του Τμήματος Μηχανικών

Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Η έρευνά της επικεντρώνεται στη διερεύνηση της σχέσης της Ανώτατης Εκπαίδευσης με την περιφερειακή ανάπτυξη, στη διασύνδεση των πανεπιστημίων με τις τοπικές κοινωνίες και στο ρόλο τους στην οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας στην οποία εδρεύουν.

Αθανασοπούλου Μαρία

Η Μαρία Αθανασοπούλου είναι ιδρύτρια της εταιρίας τουριστικού μάρκετινγκ Respond OnDemand που επί μια δεκαπενταετία διοργανώνει επαγγελματικές συναντήσεις για Έλληνες επιχειρηματίες του τουρισμού και τουριστικούς πράκτορες από το εξωτερικό, με στόχο την ενίσχυση του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα. Είναι επίσης συνιδρύτρια του μη κερδοσκοπικού forum Top Tourism, που

έχει σαν σκοπό του τη διάδοση της ελληνικής κουλτούρας αλλά και του Βιώσιμου Τουρισμού.

Η Μαρία Αθανασοπούλου είναι απόφοιτος της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Είναι Chairwoman της World Food Travel Association και Certified Ambassador της World Food Travel Association στην Ελλάδα. Είναι ambassador σε Ελλάδα και Κύπρο του διεθνούς οργανισμού Green Destinations. Έχει πραγματοποιήσει σεμινάρια πωλήσεων, μάρκετινγκ και γαστρονομικού τουρισμού για επαγγελματίες του τουρισμού και τουριστικούς προορισμούς, καθώς επίσης και πολλές ομιλίες και παρουσιάσεις για θέματα σχετικά με τον τουρισμό και τον πολιτισμό, σε διοργανώσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Athanasopoulou Maria

Maria Athanasopoulou is the founder of the tourism marketing company Respond OnDemand, which for fifteen years has been organizing professional

meetings for Greek tourism entrepreneurs and travel agents from abroad, with the aim of strengthening incoming tourism in Greece. She is also the owner of the non-profit forum Top Tourism, which aims to spread Greek culture and Sustainable Tourism. She is a graduate of the Law School of the Aristotle University of Thessaloniki. She serves as the Chairwoman of the World Food Travel Association and as ambassador of the international organization Green Destinations in Greece. She is a sustainable tourism marketing expert. She has held sales, marketing and culinary tourism seminars for tourism professionals and tourist destinations, as well as many speeches and presentations on topics related to tourism and culture, at events in Greece and abroad.

Δρ. Αναγνώστου – Κελεπούρη Ειρήνη

Μεγάλωσε και σπούδασε στις Η.Π.Α.

Πήρε το πτυχίο ψυχολογίας με κατεύθυνση: Η ανάπτυξη της ανθρώπινης συμπεριφοράς και της προσωπικότητας

Επίσης πήρε και το πτυχίο καθηγήτριας με ειδίκευση στις κοινωνικές επιστήμες.

Έκανε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στον τομέα της Εκπαίδευσης και Ψυχολογίας του παιδιού, με ειδικότητες στις μαθησιακές δυσκολίες (Sp. Diploma) και στην ειδική εκπαιδευτική αγωγή-αυτισμός (M. A.), στο Ινστιτούτο της Εκπαίδευσης- Παν. Του Λονδίνου. Κατέχει MSc. στην Διοίκηση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων (Κύπρο). Είναι διδάκτωρ του Τμήματος Εξελικτικής και Σχολικής Ψυχολογίας του Α.Π.Θ.(θέμα: οι φόβοι στην παιδική ηλικία και τα προγράμματα εκπ/σης- ενδυνάμωσης γονέων)

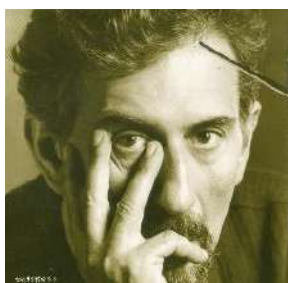
Έχει εκπαιδευτεί και εργασθεί ως σύμβουλος φοιτητών στις Η.Π.Α. Ιδιαίτερη εκπαίδευση στους τομείς: χρήση ουσιών και αλκοόλ, διατροφικές διαταραχές, τάσης αυτοκαταστροφής- αυτοκτονία, διαχείριση του άγχους, διαχείριση της απώλειας και προγράμματα υποστήριξης για την διαχείριση του σχολικού εκφοβισμού και επιθετικότητα στα σχολεία κτλ

Υπηρέτηση ως Σχολική Ψυχολόγος στο ειδικό σχολείο Βέροιας

για 31 χρόνια (συνταξιοδοτήθηκε τον Αύγουστο 2020). Εργάστηκε ως Προϊσταμένη στο ΚΕ.Δ.Δ.Υ.- ΚΕ.Σ.Σ.Υ Ημαθίας για επτά (7) χρόνια.. Υπήρξε υπεύθυνη του Συμβουλευτικού Κέντρου Για Γονείς και Εφήβους- Νέους της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτισμού του Δήμου Βέροιας. Έχει δουλέψει στους χώρους της εκπαίδευσης, ψυχολογίας και ειδικής αγωγής στην Αμερική, στην Αγγλία και στην Ελλάδα. Τα τελευταία χρόνια δουλεύει ως εκπαιδύτρια εκπαιδευτών και εκπαιδύτρια στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Ανδριτσάκης Πλάτων

Ο Πλάτων Ανδριτσάκης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1948.

Σπούδασε κιθάρα και θεωρητικά με τον καθηγητή του Ελληνικού Ωδείου Χαράλαμπο Εκμετζόγλου. Από το 1967 έως το 1981 σπούδασε στο Université

Paris VII [Maitrise es Sciences humaines Clinique].

Έχει γράψει μουσική για περισσότερες από 400 θεατρικές παραστάσεις, για κινηματογραφικές ταινίες, χορό, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές και σειρές, ντοκιμαντέρ, εφαρμογές πολυμέσων, έργα μουσικής δωματίου και μία όπερα.

Έχει κυκλοφορήσει 2 CD και μουσικά κομμάτια του υπάρχουν σε πολλές ελληνικές και διεθνείς συλλογές.

Έχει γράψει το μυθιστόρημα Μπο Χου. [εκδόσεις Μελένη].

Υπήρξε επί σειρά ετών μέλος του Δ.Σ του Ελληνικού τμήματος του οργανισμού της Unesco , Διεθνές Ινστιτούτο Θεάτρου.

Είναι πρόεδρος της Κινηματογραφικής Λέσχης Ραφήνας.

Αρβανιτίδης Α., Πασχάλης

Καθηγητής στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με αντικείμενο την Οικονομική Ανάλυση των Θεσμών και Συντονιστής και διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στο αντικείμενο των Κοινών. Κατέχει τους παρακάτω τίτλους σπουδών από το University of Aberdeen (Μ. Βρετανίας): α) διδακτορικό δίπλωμα (PhD) στην Οικονομική Γης με υποτροφία από το ίδιο Πανεπιστήμιο, β) μεταπτυχιακό τύπου Master (MLE, RICS accredited) στην Οικονομική Γης και Ακίνητης Περιουσίας με υποτροφία από το ΙΚΥ και γ) μεταπτυχιακό (Postgraduate Certificate) σε Μεθοδολογίες Έρευνας με υποτροφία από το University of Aberdeen. Είναι διπλωματούχος Αγρονόμος-Τοπογράφος Μηχανικός απόφοιτος του ΑΠΘ. Έχει εργασθεί ως ερευνητής και έχει διδάξει σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα τόσο στην Ελλάδα όσο και

στη Μ. Βρετανία. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν ζητήματα μεθοδολογίας και ανάλυσης των θεσμών, κοινών (commons), κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, χωρικής εγκατάστασης και ενσωμάτωσης των μεταναστών, οικονομίας και ανάπτυξης των πόλεων και αγοράς γης και ακινήτων (real estate). Έχει συμμετάσχει σε αρκετά ερευνητικά προγράμματα (σε 6 ως επιστημονικός υπεύθυνος) χρηματοδοτούμενα από εθνικές και ευρωπαϊκές πηγές (H2020, FP7, FP6, INTERREG) και εργασίες του έχουν δημοσιευθεί σε έγκριτα περιοδικά (διεθνή και Ελληνικά) και σε συλλογικούς τόμους βιβλίων. Έχει συμμετάσχει στην συγγραφή 2 βιβλίων και μιας μονογραφίας με τίτλο «The Economics of Urban Property Markets: An Institutional Economics Analysis» που κυκλοφόρησε από τον εκδοτικό οίκο Routledge.

Βαρλαμίτης Κωνσταντίνος

Ο Κωνσταντίνος Βαρλαμίτης είναι οικονομολόγος με μεγάλη εμπειρία στον τραπεζικό τομέα, κατέχοντας υψηλές διευθυντικές θέσεις κυρίως στον τομέα της ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων και

της διαμόρφωσης προγραμμάτων ενίσχυσης και ανάπτυξης της Μικρομεσαίας Επιχειρηματικότητας.

Έχει διατελέσει Πρόεδρος του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, ενώ κατά τη διάρκεια της θητείας του ανέπτυξε μια σειρά από σημαντικά πρόγραμμα με στόχο την ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τα πιο χαρακτηριστικά εξ αυτών το πρόγραμμα «Φιλόδημος 1» (που έχει μετεξελιχθεί σε «Αντ. Τρίτσης»), το Πρόγραμμα «ΗΛΕΚΤΡΑ» και τα Ολοκληρωμένα Ενεργειακά Προγράμματα με το ΚΑΠΕ.

Τέλος υπήρξε Αντιπρόεδρος του Εθνικού Ταμείου Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης ΑΕ (ΕΤΕΑΝ ΑΕ), Αντιπρόεδρος του ΔΣ της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, μέλος του Ανώτατου Συμβουλίου του Ταμείου Συμμετοχών (Equifund) και Πρόεδρος της Επενδυτικής Επιτροπής του Προγράμματος Jeremie για την Ελλάδα.

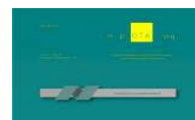
Βοργιαζίδης Κωνσταντίνος

Ο Κωνσταντίνος Βοργιαζίδης γεννήθηκε το 1968. Είναι έγγαμος και έχει δύο παιδιά. Σπούδασε Ηλεκτρολόγος-Μηχανικός στην Πολυτεχνική Σχολή του Α.Π.Θ. και από το 1993 διατηρεί τεχνικό γραφείο στη Βέροια.

Έχοντας μεγαλώσει στο κτίριο όπου ο πατέρας του Χαράλαμπος Βοργιαζίδης, γενικός χειρουργός, λειτουργούσε κλινική, έμαθε από μικρός τι σημαίνει ανθρώπινη ανάγκη και διδάχτηκε την προσφορά. Αυτά τα διδάγματα έθεσε στην υπηρεσία των συμπολιτών του από την ημέρα που ασχολήθηκε με τα κοινά.

Με την Τοπική Αυτοδιοίκηση ασχολήθηκε για πρώτη φορά το 2010, οπότε και εξελέγη Δημοτικός Σύμβουλος με το συνδυασμό «Συμπολιτεία». Ορίστηκε εξ αρχής Αντιδήμαρχος

Πολοδομίας και Περιβάλλοντος ενώ από το 2013 έως τον Αύγουστο του 2014 υπηρέτησε ως Αντιδήμαρχος Πολοδομίας-Περιουσίας και Εξοικονόμησης Ενέργειας.

Με άποψη, δυναμική παρουσία και αγωνία για την τύχη του τόπου του, έδωσε λύσεις σε καίρια ζητήματα όπως εκείνο της μεταφοράς και διαχείρισης των απορριμμάτων.

Διετέλεσε κατ' επανάληψη Πρόεδρος του Περιφερειακού Τμήματος Ν. Ημαθίας στον Πανελλήνιο Σύλλογο Διπλωματούχων Μηχανολόγων-Ηλεκτρολόγων. Εκλέχθηκε στην αντιπροσωπεία του ΤΕΕ-Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας και στο ΤΕΕ-Νομαρχιακή Επιτροπή Ημαθίας.

Βοσκόπουλος Χρήστος

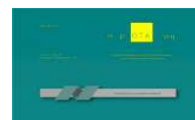

Δήμαρχος Κασαριανής

Γεννημένος το 1962, μεγαλωμένος στην ηρωική πόλη της Καισαριανής, ο Χρήστος Βοσκόπουλος κατάγεται από οικογένεια Μικρασιατών προσφύγων και αντιφασιστών παρτιζάνων. Τη δεκαετία του '70 εντάχθηκε στο φοιτητικό κίνημα κι αργότερα διετέλεσε Γραμματέας της τοπικής οργάνωσης ΚΚΕ Καισαριανής. Υπήρξε μέλος του Δημοτικού Συμβουλίου Καισαριανής μεταξύ 2010 – 2019. Ως μέλος του ΔΣ, υπηρέτησε την πόλη σε σημαντικές θέσεις (κοινωνικές δομές και φορείς).

Σπούδασε σε Ελλάδα, Βουλγαρία και Ιταλία και έχει πτυχίο αρχιτεκτονικής από το ΕΜΠ. Είναι υποψήφιος διδάκτορας στο Τμήμα Πολοδομίας [με τίτλο διδακτορικής διατριβής «Ιστορική Μνήμη και Αστικό Περιβάλλον: το παράδειγμα της Καισαριανής»]. Ως αρχιτέκτονας, έχει συνεργαστεί σε πολυάριθμες μελέτες για έργα μεγάλης κλίμακας που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε.

Είναι κάτοχος Μ.Sc. στη «Στρατηγικές Διαχείρισης Φυσικών Καταστροφών και Κρίσεων» από το Τμήμα Γεωλογίας του ΕΚΠΑ. Είναι μέλος

του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, της Ένωσης Αρχιτεκτόνων και, ως Δήμαρχος, της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος. Στις Δημοτικές εκλογές του 2019 εξελέγει Δήμαρχος Καισαριανής, με τη δική του τοπική, ανεξάρτητη παράταξη «Καισαριανή Τώρα».

Βουλβούλη Αιμιλία

ΠΓΑ Λέσβου/ Τμήμα Διαδικασιών και Εκπαίδευσης

Η Αιμιλία Βουλβούλη έλαβε το διδακτορικό της στην κοινωνική Ανθρωπολογία από το Τμήμα Ανθρωπολογίας του UCL. Το 2002 ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (SOAS) αποκτώντας τον τίτλο MA in Social Anthropology of Development. Οι προπτυχιακές της σπουδές πραγματοποιήθηκαν στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Κεντρικό αντικείμενο της ερευνητικής της ενασχόλησης αποτελούν τα συγκρουσιακά και προεικονιστικά κοινωνικά κινήματα και συγκεκριμένα η συγκρότηση

υποκειμενικοτήτων, η συλλογική παραγωγή γνώσης, οι πολιτικές της αξίας, η ιθαγενής τεχνολογία, η ηθική της φροντίδας και το πολιτικό ως «κοινό», στο πλαίσιο της συλλογικής συνθήκης που δημιουργείται κατά τη διαδικασία συγκρότησης και δράσης των κοινωνικών κινήματων. Τα υπόλοιπα ερευνητικά της ενδιαφέροντα συνοψίζονται σε θέματα μετανάστευσης, φύλου και σεξουαλικότητας, συναισθημάτων, κριτικής θεωρίας του εγκλήματος, εργασιακής επισφάλειας και μελέτης του πολιτικού Ισλάμ στο πεδίο των πολιτικών της καθημερινότητας. Από τον Σεπτέμβριο του 2021 εργάζεται ως ερευνήτρια στην Ελληνική Υπηρεσία Ασύλου και από τον Οκτώβριο του 2021, εργάζεται επίσης ως ερευνήτρια στο ερευνητικό έργο Reroot: Arrival Infrastructures as Sites for Integration for Recent Newcomers.

Γαβριηλίδης Γκάμπυ

Ο **Γαβριηλίδης Γκάμπυ** είναι υποψήφιος διδάκτορας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα είναι: Αειφόρος Τουρισμός, Περιφερειακή Ανάπτυξη, Στρατηγικός Σχεδιασμός και Ποσοτικές Αναλύσεις. Εργάζεται ως ανεξάρτητος σύμβουλος βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και οικονομικών ερευνών. Είναι συνεργάτης και μέλος του Εργαστηρίου Οικονομικής Πολιτικής και Στρατηγικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στο μάρκετινγκ με νέες τεχνολογίες από το Πανεπιστήμιο του Portsmouth στο Ηνωμένο Βασίλειο. Έχει παρουσιάσει αρκετές εργασίες σε ακαδημαϊκά συνέδρια και έχει δημοσιεύσει σε αναγνωρισμένα επιστημονικά περιοδικά.

Γιακουβάκη Ζωγραφιά (Έφη)

Η Ζωγραφιά (Έφη) Γιακουβάκη κατάγεται από την Ραφήνα και κατοικεί στην Αγία Παρασκευή Αττικής.

Είναι απόφοιτος του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών, με MSc Πολεοδομίας-Χωροταξίας στην Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Εργάζεται στην Εθνική Πινακοθήκη και Μουσείο Αλεξ. Σούτσου από το 2014, ενώ η προηγούμενη απασχόλησή της ήταν στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και πιο πριν στην φροντιστηριακή εκπαίδευση.

Σε ερευνητικό επίπεδο εστιάζει σε θέματα Πολιτισμού, Κοινωνίας των Πολιτών, Ανάπτυξης, Χωροταξίας, Πολεοδομίας, Ταυτότητας Τόπου, Περιβάλλοντος, Συμμετοχικότητας, Συνεργειών. Διατηρεί σταθερή

επιστημονική παρουσία με ανακοινώσεις σε συνέδρια, ημερίδες, και δημόσιο λόγο με δημοσιεύσεις, αρθρογραφία, συγγραφική δραστηριότητα, δράσεις, εκπομπές και συμμετοχή σε συλλογικότητες και δίκτυα.
efigiakouvaki@gmail.com

Γιοβανόπουλος Χρήστος

Ο Χρήστος Γιοβανόπουλος εργάζεται ως εξωτερικός συνεργάτης στο πρόγραμμα Cultural H.ID.RA.N.T.-U.I.A. του Δήμου Χαλανδρίου. Παράλληλα είναι υποψήφιος διδάκτορας στο Τμήμα Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας στο Vrije Universiteit του Άμστερνταμ.

Το ερευνητικό του ενδιαφέρον εστιάζει στην σχέση "από τα κάτω" πρακτικών κοινωνικής αλληλεγγύης και των κοινών με την ανάπτυξη νέων συμμετοχικού τύπου υποδομών. Είναι επίσης συνιδρυτής του Κόμβου για την Κοινωνική Οικονομία, Ενδυνάμωση και Καινοτομία, και ενεργός σε διάφορα κινήματα και αυτο-διαχειριζόμενες δομές κοινωνικής αλληλεγγύης.

Είναι πτυχιούχος Οικονομικών από το Πανεπιστήμιο Πειραιά και Πρακτικών στα Σύγχρονα Μέσα Επικοινωνίας (Contemporary Media Practice) από το Πανεπιστήμιο Westminster του Λονδίνου, από όπου και απόκτησε και μεταπτυχιακό τίτλο Κινηματογραφικών και Πολιτισμικών Σπουδών.

Πέρα από την αρθρογραφία του στα παραπάνω πεδία, έχει μεταφράσει και επιμεληθεί διάφορες εκδόσεις τίτλων και είναι συγγραφέας του "Δημοκρατία Under Construction: Από τους δρόμους στις πλατείες" (2011, Α/συνέχεια).

Δεσλή Β Αθηνά-Ζωή.

Η Αθηνά-Ζωή Δεσλή είναι Οικονομολόγος, κάτοχος Μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στα Εφαρμοσμένα Οικονομικά. Είναι Υποψήφια Διδάκτωρ στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν ζητήματα μεθοδολογίας και ανάλυσης των θεσμών, κοινών (commons), κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας καθώς και χωρικής εγκατάστασης και

ενσωμάτωσης των μεταναστών. Επιπρόσθετα, εργάζεται ως ερευνήτρια σε προγράμματα που αφορούν τη μετανάστευση και την κοινωνική δραστηριοποίηση των φοιτητών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Διμέλλη Δέσποινα

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Διευθύντρια και ιδρύτρια του Εργαστηρίου Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, του Πολυτεχνείου Κρήτης.

Έχει διατελέσει Σύμβουλος- συνεργάτης του Γενικού Γραμματέα Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ, υπεύθυνη για θέματα Πολεοδομίας-Χωροταξίας.

Συμμετέχει σε διεθνείς επιστημονικές επιτροπές και φορείς, έχει διατελέσει μέλος επιστημονικών επιτροπών διεθνών και πανελλήνιων

συνεδρίων και δραστηριοποιείται ως αξιολογήτρια επιστημονικών άρθρων σε διεθνή και ελληνικά επιστημονικά περιοδικά. Έχει συμμετοχή σε εθνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα. Έχει πραγματοποιήσει δημοσιεύσεις και εισηγήσεις σε Πανελλήνια και διεθνή συνέδρια. Έχει συμμετάσχει σε διεθνείς και πανελλήνιες εκθέσεις φοιτητικών εργασιών και έχει διακριθεί σε πανελλήνιους και διεθνείς αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς.

Το συγγραφικό έργο της περιλαμβάνει κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους με κριτές και δημοσιεύσεις σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Έχει πραγματοποιήσει επιμέλεια σε διδακτικά συγγράμματα, σε τεύχη σπουδαστικών εργασιών, και έχει συγγράψει τεύχη διδακτικών σημειώσεων.

Ευθυμίου Γ. Ανδρέας

Δήμαρχος Μοσχάτου – Ταύρου

Εκπαίδευση: Φυσικός ΕΚΠΑ, Πολιτικός Μηχανικός ΕΜΠ. Μεταπτυχιακή Εκπαίδευση: ΜΔΕ Περιβάλλον και Ανάπτυξη ΕΜΠ, ΜΔΕ Ηλεκτρονικού Αυτοματισμού, ΜΔΕ Ηλεκτρονικής και Ραδιοηλεκτρολογίας

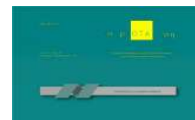
Πολιτική σταδιοδρομία: Εκλέγεται Δήμαρχος από το 2011 μέχρι σήμερα. Εκλέγεται Δημοτικός Σύμβουλος από το 1988.

Επαγγελματική απασχόληση: Εργάζεται στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας σαν Ελεγκτής Εναέριας Κυκλοφορίας.

Ζαΐμης Α. Φωκίων

Περιφερειακός Σύμβουλος στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με τον συνδυασμό ΟΛΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ από τον Μάιο 2019 και Αντιπεριφερειάρχης Επιχειρηματικότητας Έρευνας και Καινοτομίας από τον Σεπτέμβριο 2019. Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος του Διοικητικού Συμβουλίου της iForce Επικοινωνίες Α.Ε. (2000-σήμερα). Ίδρυσε και οργάνωσε πλήρως την εταιρεία διοικητικά και συντόνισε την πρώτη αύξηση κεφαλαίου της εταιρείας. Η iForce Επικοινωνίες Α.Ε. (iForce) είναι μια πολυμετοχική εταιρεία που προσφέρει υπηρεσίες, στους τομείς της Μελέτης, Διοργάνωσης και Διαχείρισης Εκδηλώσεων, της Εταιρικής Επικοινωνίας, των Δημοσίων Σχέσεων και των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων προσαρμοσμένες ανάλογα στα μέτρα της ελληνικής και διεθνούς αγοράς και των πελατών της. Ο Φωκίων Ζαΐμης έχει

διατελέσει Ιδρυτικό Μέλος Διευθύνων Σύμβουλος και Γενικός Διευθυντής του Πάρκου Υψηλής Τεχνολογίας Ακρόπολις Α.Ε.Β.Ε.Π.Ε (2000-2002, επένδυση τάξεως 50δισ δρχ), Γενικός Διευθυντής του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας (ΣΕΠΕ 1995-2000, εκπροσωπεί 400 εταιρείες Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα), Επικεφαλής του τμήματος Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της DRM International S.A.(1998), Υπεύθυνος Marketing της Talos Engineering S.A.(1993-1995), Σύμβουλος Επενδυτικών και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων (1994-2000), υπεύθυνος Επικοινωνίας του Ευρωβουλευτή Φίλιππου Πιέρρου (1993-1994), υπότροφος (1991) στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις Βρυξέλλες, Γενική Διεύθυνση Ενέργειας (XVII). Το 2009 και μετά από εννέα χρόνια παρεμφερών και συμπληρωματικών δραστηριοτήτων στην iForce Επικοινωνίες και μετά από αρκετά βιβλία που είτε συν-εκδώσαμε είτε συνεργαστήκαμε να εκδοθούν (ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ ΛΟΓΩΝ, GREECECHIC, ENA ΜΕΛΛΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΗ, αποφάσισε να

ξεκινήσει μια νέα επιχειρηματική προσπάθεια. Σε μια δύσκολη οικονομική συγκυρία για την χώρα μας, επένδυσε στην γνώση και την διάδοσή της, επένδυσε στον πολιτισμό και τα γράμματα. Το όνομα αυτής είναι ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΡΠΙΝΗ. Η Κερπινή είναι τοπωνύμιο και χωριό της επαρχίας Καλαβρύτων στην Αχαΐα με ιδιαίτερη ιστορική και συναισθηματική σημασία για την οικογένεια Ζαΐμη και τον ίδιο τόσο ως ιστορική καταγωγή όσο και ως θύμα του ναζιστικού ολοκαυτώματος. Είναι απόφοιτος της Σχολής Θετικών Επιστημών (Γεωλογικού Τμήματος) του Πανεπιστημίου Πατρών (1986-1991, MS.c), συμμετείχε στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα (MBA, 2000) για στελέχη επιχειρήσεων του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Υπήρξε επικεφαλής του φακέλου διεκδίκησης του παγκοσμίου συνεδρίου "WORLD CONGRESS on Information Technology Athens 2004" (1997-2000) που υποστηρίχθηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση, τον Δήμο Αθηναίων, το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων, το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, την Ακαδημία Αθηνών, την Οργανωτική

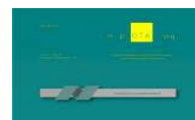

Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων Αθήνα 2004 και άλλους συλλογικούς φορείς και η οποία στέφθηκε με επιτυχία χάρη στις διεθνείς επαγγελματικές του επαφές με τον World Information Technology Services Alliance - W.I.T.S.A. www.witsa.org που εδρεύει στις ΗΠΑ. Έχει υποβάλλει και διαχειριστεί δεκάδες προτάσεις στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (PHARE, TACIS, RETEX, ΕΠΕΤ, LEONARDO, INTEREG, Ν.ΒΕΠΕ κλπ) ενώ παράλληλα έχει διοργανώσει και συντονίσει πάνω από 150 επιστημονικά συνέδρια και συναντήσεις ιδιαίτερα σε θέματα νέας οικονομίας, τεχνολογίας, πολιτισμού, περιβάλλοντος και τουρισμού. Σήμερα είναι γενικός γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδος (ΙΝΑΔΕ), και έχει διατελέσει μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιχείρησης Μηχανοργάνωσης του Δήμου Αθηναίων (ΔΑΕΜ), α.μέλος Διακομματικής Επιτροπής προγράμματος “ΣΥΖΕΥΞΙς”, Ιδρυτικό Μέλος του Συλλόγου Αποφοίτων Μάρκου Τσούρη, Μέλος του Ανεξάρτητου Συμβουλίου Τεχνών (iARC), Μέλος του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, Μέλος της Ελληνικής Εταιρείας

Περιβάλλοντος και Πολιτισμικής Κληρονομιάς, της Ελληνικής Επιτροπής “Feeding Minds Fighting Hunger” του ΟΗΕ, μέλος Δ.Σ. της Ένωσης Ανταποκριτών Ελληνικού Τύπου του Εξωτερικού και είναι Έφεδρος Ανθυποσμηναγός Οικονομικού της Ελληνικής Πολεμικής Αεροπορίας.

Zaimis A. Fokion

Fokion A. Zaimis, is the Deputy Governor of Entrepreneurship, Research and Innovation in the Region of Western Greece. His main task are the support of Businesses in the RWG as well as the Research and Innovation initiatives. He is leading the initiative for the Tripoli-Patras Gas pipeline as well as a series of Bilateral projects in the Interreg program and major regional construction and services projects. He is v.president in the CPMR Mediterranean Committee and bod at the CPMR Black Sea Committee. He represent the RWG in several bodies like the Kalavryta Ski Company, the Autodrome project, Achaiki Leader, VIOPA Industrial Park etc.

Prior he was the President of the Board of Directors and one of the founding partners of iForce Communications, S.A. www.iframe.gr, located in Athens, Greece. iForce is a corporate communication, advertisement and event organizer company. He is also a Founding Member and General Secretary of the Institute of Development of Western Greece (www.inade.gr). He also founded Kerpini Publications in 2009. He was also one of the founding members of the Greek 'Silicon Valley' project known as the Acropolis Information Technology Park. He was the first CEO and General Manager of this company in Athens, www.acropolispark.gr, Greece. Prior, he was for more than five years the General Manager of the Federation of Hellenic Information and Communications Technology Enterprises - S.E.P.E. www.sepe.gr. He lobbied successfully for bringing the World Congress on Information Technology to Athens, Greece - W.C.I.T. 2004 Athens www.worldcongerss2000.org - His professional dialogue included the

World Information Technology Services Alliance - W.I.T.S.A. www.witsa.org, located in the U.S., the Greek Government, the Athens Municipality and other distinguished bodies. Additionally, his professional experience includes work with European Commission - Directorate General XVII, in Brussels, responsible for the Marketing Department for Talos Engineering S.A, and Lieutenant Officer of Finance of the Hellenic Air Force.

He holds a M.Sc. from the University of Patras, School of Sciences, Geological Department, Patras, Greece and attended Athens University of Economics and Business MBA program for one year.

Mr. Zaimis was also an IT Advisor to the Mayor of Athens and member of the Board of Directors of the IT Company of the City of Athens www.daem.gr, a Member of the Board of Directors of the Union of Correspondents of Greek Press Abroad, a Member of the Geotechnical Chamber of Greece, and a member of the Hellenic Society for the Preservation of the Hellenic Culture and Environment www.ellinikietairia.gr. He is the writer of

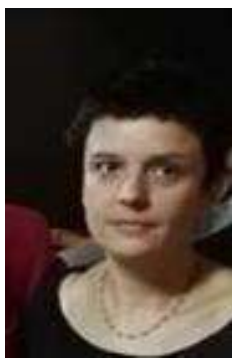

many articles in magazines and newspapers mainly for the new economy and cultural issues. He has coordinated more than 150 events and conferences mainly on financial, social, environmental and cultural issues. He is fluent in Greek, English and French

Καλαϊτζίδης Κώστας

Θωμοπούλου Βασιλική

Γεννήθηκε στην Καλαμάτα όπου και ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές της. Σπούδασε συντήρηση έργων τέχνης και μετάφραση με ειδίκευση στην παιδική εφηβική λογοτεχνία.

Τα τελευταία χρόνια εργάζεται ως επαγγελματίας μεταφράστρια.

Γεννήθηκε στα Λευκάδια της Νάουσας το 1961, πρώτος γιος της οικογένειας Ζαχαρία και Όλγας Καλαϊτζίδη, με δυο αδέρφια ήδη οικογενειάρχες, τον Αλέξη και το Γιάννη.

Είναι παντρεμένος με την Όλγα Γατουρτζίδη και έχουν δυο παιδιά, τη Λίτσα και το Ζαχαρία.

Επαγγελματικά δραστηριοποιούνται με τα αδέρφια του στις χερσαίες μεταφορές. Ήδη επεκτάθηκαν στην εμπορία φρούτων μέσα από σύγχρονες εγκαταστάσεις διαλογής και ψύξης, με εξαγωγικό προσανατολισμό.

Προϋπηρεσία στα κοινά:

1985-2007: Πρόεδρος Τ.Ε. Ν.Δ. Ανθεμίων

1998:Δημ. Σύμβ. Ανθεμίων - 2002:
1ος Δημ. Σύμβ. Ανθεμίων

2010: Πρώτος περιφερειακός σύμβουλος Ημαθίας και αναλογικά πρώτος σε όλη την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

Συμμετέχει ενεργά σε επαγγελματικούς πολιτιστικούς αθλητικούς φορείς όπως:

Επιμελητήριο Ημαθίας - Ένωση Αυτοκινητιστών Ημαθίας - Μορφωτικός εκπολιτιστικός γυμναστικός σύλλογος Κοπανού «Μίεζα» - Εύξεινος Λέσχη Κοπανού Ημαθίας - Πολιτιστικός σύλλογος Κοπανού «Μέγας Αλέξανδρος» - Πολιτιστικός σύλλογος Λευκαδίων «Αγία Παρασκευή» - Εύξεινος Λέσχης Επισκοπής - Πολιτιστικός σύλλογος Επισκοπής «Ο Φίλιππος» - Ποδοσφαιρικός Αθλητικός Σύλλογος Λευκαδίων - Ποδοσφαιρικός Αθλητικός Σύλλογος Κοπανού.

Καλλιώρας Δημήτρης

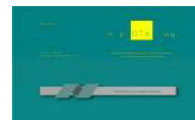
Ο Δρ. Δημήτρης Καλλιώρας είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Στα κύρια

ερευνητικά ενδιαφέροντά του περιλαμβάνονται ζητήματα οικονομικής ανάπτυξης, περιφερειακής ανάπτυξης, οικονομικής γεωγραφίας, περιφερειακών ανισοτήτων και οικονομικής ολοκλήρωσης. Έχει συμμετάσχει σε σημαντικό αριθμό ερευνητικών προγραμμάτων και έχει δημοσιεύσει σημαντικό αριθμό άρθρων σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά. Είναι Μέλος της Ευρωπαϊκής Οργανωτικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Περιφερειακής Επιστήμης.

Καραμπατζός Αναστάσιος.

Γεννήθηκε στη Νάουσα το 1959 από αγρότες γονείς. Μαθητής στο 3^ο δημοτικό σχολείο της Νάουσας και στη συνέχεια στο «Λάμπειο Γυμνάσιο» Νάουσας, απ' όπου και πήρε το απολυτήριο του Λυκείου (1977). Στη συνέχεια φοιτητής της Νομικής Σχολής

του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (Κομοτηνή), απ' όπου αποφοίτησε το 1983. Ακολούθησε η στρατιωτική θητεία (1983-1985) και μετά μάχιμος Δικηγόρος του Πρωτοδικείου Βέροιας διατηρώντας γραφείο στη Νάουσα. Το 1990 προήχθη σε δικηγόρο παρέφεταίς, ενώ το 2021 υπέβαλε την παραίτησή του από τη δικηγορία λόγω συνταξιοδότησης. Είναι παντρεμένος με την νηπιαγωγό Χρυσούλα Τασιώνα και έχουν δύο παιδιά, τον Κων/νο, δικηγόρο, με μεταπτυχιακές σπουδές στο «Δίκαιο Περιβάλλοντος» και τον Νικόλα, δικηγόρο επίσης με μεταπτυχιακό στο «Ναυτικό Δίκαιο».

Πολιτική δράση: Μέλος του ΠΑΣΟΚ από τα φοιτητικά του χρόνια, ενώ το 1984 εκλέγεται γραμματέας του Επαρχιακού Γραφείου Νάουσας και αργότερα μέλος της Νομαρχιακής Επιτροπής ΠΑΣΟΚ Ημαθίας. Το 1993-1995 διετέλεσε μέλος του Δ.Σ. του Νοσοκομείου Νάουσας, ενώ το 1994 στις πρώτες εκλογές για την ανάδειξη αιρετών νομαρχιακών συμβουλίων, εκλέχτηκε νομαρχιακός σύμβουλος Ημαθίας (1995-1998), όντας Αντιπρόεδρος του Νομαρχιακού

Συμβουλίου. Το 2002, εκλέγεται για πρώτη φορά Δήμαρχος της Ηρωϊκής Πόλης Νάουσας. Στις εκλογές του 2006 και του 2010 ο λαός της Νάουσας τον τιμά και πάλι στη θέση του Δημάρχου. Στα 12 χρόνια της θητείας του, αφήνοντας το δικηγορικό του λειτούργημα με στόχο να ανταποδώσει την επαναλαμβανόμενη εμπιστοσύνη του λαού της Νάουσας και για να προσφέρει στην πόλη του, υλοποιήθηκαν πολύ σημαντικά έργα κυρίως με χρηματοδοτήσεις από ευρωπαϊκά προγράμματα τα οποία σε προϋπολογισμούς ξεπέρασαν τα 100 εκ. ευρώ. Από το 2014 μέχρι το 2019, ήταν δημοτικός σύμβουλος επικεφαλής παράταξης της μειοψηφίας, βοηθώντας και από το πόστο αυτό την πρόοδο και ανάπτυξη του Δήμου Νάουσας. Από το 2014, επέστρεψε στη δικηγορία την οποία άσκησε μέχρι και το 2021, οπότε και συνταξιοδοτήθηκε. Σήμερα, παραμένει ενεργός Πολίτης με συχνές δημόσιες παρεμβάσεις του και άρθρα στον τοπικό τύπο αλλά και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, για τα καίρια ζητήματα που απασχολούν την τοπική κοινωνία ή και ευρύτερα.

Καρανικόλας Νικόλας

Δήμαρχος Νάουσας

Γεννήθηκε στη Νάουσα. Κατά την επαγγελματική του σταδιοδρομία έχει εργαστεί τόσο στον ιδιωτικό όσο και τον δημόσιο τομέα. Τα τελευταία έτη υπηρετεί το Α.Π.Θ. ως Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης της Πολυτεχνικής Σχολής.

Έχει συνεργαστεί με πλήθος φορέων του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα, Δήμους, Περιφέρειες και Αναπτυξιακές εταιρείες σε ζητήματα και προγράμματα αναπτυξιακής κυρίως φύσης. Έχει απασχοληθεί επίσης ως μηχανικός και ως στέλεχος συμβουλευτικών και τεχνικών εταιρειών.

Πλήθος επιστημονικών εργασιών του έχει δημοσιευτεί σε εθνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια (άνω των 130), ενώ έχει συμμετάσχει σε σημαντικό αριθμό ερευνητικών προγραμμάτων (άνω των 20, εκ των οποίων στα 3 ως επιστημονικός υπεύθυνος). Επιπλέον, έχει δώσει διαλέξεις σε οικονομικούς, κοινωνικούς και επαγγελματικούς φορείς εντός και εκτός χώρας. Επίσης είναι συγγραφέας τεσσάρων βιβλίων και πολλών επιστημονικών σημειώσεων. Το έργο του επίσης επεκτείνεται με την επί πολλά έτη συμμετοχή του σε πλήθος επιστημονικών επιτροπών και Συμβουλίων.

Ο Νικόλας Καρανικόλας εξελέγη για πρώτη φορά Δήμαρχος Νάουσας στις αυτοδιοικητικές εκλογές, στις 2 Ιουνίου του 2019.

Κατσιακαβέλη Καλλιόπη

Δίπλωμα αρχιτεκτονικής από το ΑΠΘ, και μεταπτυχιακοί τίτλοι σπουδών στο περιβάλλον και στην πολεοδομία από το ΕΑΠ και το ΕΜΠ. Υπηρετώ στον δημόσιο τομέα από το 2002, σε διάφορες θέσεις; από την τοπική αυτοδιοίκηση (με

αφετηρία το τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού στην Νομαρχία Εύβοιας), σε υπουργείο (Πολιτισμού), σε διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων (κεντρική υπηρεσία της ΜΟΔ ΑΕ) και σε επιτελικούς συντονιστικούς φορείς (Γενική Γραμματεία Συντονισμού του Κυβερνητικού Έργου). Τα ερευνητικά μου ενδιαφέροντα αποτυπώθηκαν στην διπλωματική εργασία του μεταπτυχιακού μου στο ΕΜΠ, η οποία αποτέλεσε και την αφετηρία για την έναρξη της διδακτορικής μου διατριβής, και αφορά στις οικονομικές συγκεντρώσεις στον αστικό ιστό και τις επιπτώσεις των ευρωπαϊκών πολιτικών στην πόλη. Πέραν των ακαδημαϊκών ενασχολήσεων και ενδιαφερόντων, η προσωπική ενασχόληση με την κηπουρική ανέδειξε ένα μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων που μπορούν να αναδειχθούν σε τοπικό επίπεδο μέσα στον αστικό ιστό, και στόχο έχουν την εκ νέου ανακάλυψη της πόλης και την επανασύνδεση των ατόμων μεταξύ τους.

Κορκολής Παναγιώτης (Τάκης)

Γεννήθηκε στην Αθήνα τον Αύγουστο του 1971. Είναι απόφοιτος του τμήματος Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στον «Περιβαλλοντικό Σχεδιασμό Έργων Υποδομής» από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Εργάστηκε επί σειρά ετών σε θέσεις ευθύνης στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα στη μελέτη, κατασκευή, διαχείριση και χρηματοδότηση σημαντικών έργων υποδομών όπως το Εθνικό Κτηματολόγιο, η Εγνατία Οδός, το Μετρό Αθήνας και Θεσσαλονίκης, τα έργα Αυτοκινητοδρόμων με Συμβάσεις Παραχώρησης.

Από τον Σεπτέμβριο του 2015 μέχρι τον Ιούλιο του 2019 διετέλεσε Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ στο Υπουργείο Οικονομίας & Ανάπτυξης και συντονιστής της συνεργασίας της ελληνικής κυβέρνησης με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Διετέλεσε πρόεδρος των Επενδυτικών Συμβουλίων των νέων Χρηματοδοτικών Εργαλείων της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020: του Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών Equifund, του Ταμείου Υποδομών και του Ταμείου Επιχειρηματικότητας ΤΕΠΙΧ II.

Korkolis Panagiotis

Born in the city of Athens (Greece) in 1971. He studied Rural and Surveying Engineering at the National Technical University of Athens (NTUA) and holds a Master Degree in "Environmental Design of Infrastructure" from the Hellenic Open University.

He worked as senior officer or project manager to both public and private entities studying, implementing,

managing or financing mega projects such as the National Greek Cadastre, Egnatia Motorway, Athens and Salonika Metro railway systems, PPP Greek Motorways.

From September 2015 to July 2019 he served as General Secretary for Public Investment Budget & EU Structural Funds at the Ministry of Economy and Development.

He served as President of the Investment Boards governing new Financing Instruments under EU Programming Period 2014-2020: Equity Fund of Funds "Equifund", Infrastructure Fund and Risk Sharing Fund "TEPIX II".

Κωστόπουλος Τρύφωνας

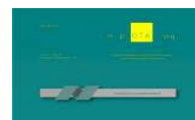
Είναι καθηγητής πρώτης βαθμίδας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο στο Τμήμα Κοινωνιολογίας και στο γνωστικό

αντικείμενο: «Κοινωνία και κοινότητα: τοπική οργάνωση και θεσμοί στο σύγχρονο κόσμο». Σπούδασε οικονομικά στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς και στο Πανεπιστήμιο του Göttingen της Γερμανίας. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην περιφερειακή ανάπτυξη και με υποτροφία του ΙΚΥ εκπόνησε τη διδακτορική του διατριβή στη δημόσια διοίκηση και στην πολιτική επιστήμη. Την περίοδο 1993-2007 δίδαξε ως Λέκτορας και Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών και Πολιτικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Το 2005 εξελέγη ομόφωνα Επίκουρος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, στο γνωστικό αντικείμενο: «Περιφερειακή διάσταση της ευρωπαϊκής ενοποίησης». Είναι συγγραφέας πέντε βιβλίων για την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Πολιτική Ολοκλήρωση και άρθρα του έχουν δημοσιευθεί σε διεθνή περιοδικά καθώς και σε συνέδρια στο εξωτερικό. Διδάσκει στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) και στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ).

Kostopoulos I. Tryfonas

He is a Professor at Panteion University in the Department of Sociology and in the field of "Society and Community: Local Organization and Institutions in the Modern World". He studied Economics at the University of Piraeus and the University of Göttingen in Germany. He did postgraduate studies in regional development and with a scholarship from the State Scholarships Foundation (IKY) he completed his doctoral dissertation in Public Administration and Political Science. During the period 1993-2007 he taught as a Lecturer and Assistant Professor at the Department of International and European Economic and Political Studies of the University of Macedonia. In 2005 he was unanimously elected Assistant Professor at the University of Piraeus, Department of International and European Studies, in the field of "Regional Dimension of European Integration". He is the author of five books on European Economic and Political Integration and his articles have been published in international journals

and he has participated in several European and International Conferences.

Λάππα Καλλιόπη

Εργοθεραπεύτρια με μεταπτυχιακό στην Σύγχρονη Τεχνολογία και Πληροφορική στην Αποκατάσταση. Εργάζεται στο Εθνικό Κέντρο Αποκατάστασης. Ασχολείται από το 1992 με την Υποστηρικτική Τεχνολογία στην Αποκατάσταση, αρχικά στο τμήμα της Υ.Τ. της Ε.Λ.Ε.Π.Α.Π. Αθηνών, στο Δ.Θ. κέντρο Αθηνών «Υγεία» καθώς και το Εργαστήριο Σύγχρονων Εφαρμογών Εργοθεραπείας. Υπήρξε Επιστημονικός Συνεργάτης στη σχολή Εργοθεραπείας ΤΕΙ Αθήνας, στην Κεντρική Υπηρεσία Εργοθεραπείας του Δήμου Ν. Ηρακλείου καθώς και του Γ.Ν. «Ασκληπιείο Βούλας» και της ΜΑΦ ΓΝΑ «Ο Ευαγγελισμός» για θέματα υποστηρικτικής τεχνολογίας, Ιδρυτικό μέλος και Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Επιστημόνων Υποστηρικτικής Τεχνολογίας. Ενεργό μέλος του Συλλόγου Ελλήνων Εργοθεραπευτών καθώς και άλλων συλλόγων της Ελλάδας και του εξωτερικού σε θέματα τεχνολογίας στην αποκατάσταση. Μέλος επιστημονικών

και οργανωτικών επιτροπών σε ημερίδες, σεμινάρια και συνέδρια. Συγγραφέας, ομιλήτρια, κριτής εργασιών με στόχο την ανάπτυξη της Υποστηρικτικής Τεχνολογίας στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Δημιουργός και υπεύθυνη της σελίδας www.assistivetechology.gr

Λεβετσοβίτης Νίκος

Ο Νίκος Λεβετσοβίτης είναι Εκλεγμένος Δημοτικός Σύμβουλος Γλυφάδας, Πρόεδρος ΓΚΟΛΦ Δήμου Γλυφάδας, Μέλος της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής, Μέλος του Δ.Σ. του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Αθηνών και Επικεφαλής ΑΝΑΝΕΩΤΙΚΗΣ Κίνησης Επαγγελματιών.

Έχει διατελέσει Αντιδήμαρχος Γλυφάδας, Πρόεδρος Κ.Α.Π.ΠΑ Δήμου Γλυφάδας, Αντιπρόεδρος ΕΕΑ, Μέλος της

Δημαρχιακής Επιτροπής Δήμου Γλυφάδας, Μέλος του Δ.Σ. Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ασφαλιστικών Πρακτόρων, Μέλος του Δ.Σ. της Ένωσης Επαγγελματιών Ασφαλιστών Ελλάδας και Μέλος Δ.Σ. της Ελληνικής Μαθηματικής Εταιρίας.

Αν και Απόφοιτος του Τμήματος Μαθηματικών του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, η αγάπη του για το χώρο της διαμεσολάβησης αποδείχθηκε πιο ισχυρή. Έχοντας ως κληρονομιά το βαρύ όνομα του πατέρα του, Φάνη Λεβετσοβίτη, ενός ανθρώπου με αξιοσέβαστο συνδικαλιστικό έργο που χαίρει της εκτίμησης του συνόλου των επαγγελματιών του ασφαλιστικού κλάδου, ο Νίκος Λεβετσοβίτης συνεχίζει να αποδεικνύει γιατί το όνομα Λεβετσοβίτης αποτελεί εγγύηση στον χώρο της ιδιωτικής ασφάλισης.

Λιώνης Δέδες

Ο Δέδες Λιώνης είναι αρχαιολόγος στο ΥΠΠΟΑ από το 2006. Έχει συμμετάσχει και διεξάγει πολλές ανασκαφικές έρευνες κύρια στην Αττική. Επιστημονικά άρθρα του έχουν δημοσιευθεί σε συλλογικά έργα, αυτοτελώς σε πρακτικά αρχαιολογικών συνεδρίων, ενώ έχει λημματογραφήσει σε καταλόγους εκθέσεων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και έχει συμμετάσχει σε αρχαιολογικά συνέδρια. Άρθρα του για πολιτιστικά ζητήματα έχουν δημοσιευθεί στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο. Έχει αναπτύξει συνδικαλιστική δράση στον τομέα του Πολιτισμού και των εργαζομένων στον Δημόσιο τομέα. Σήμερα είναι πρόεδρος του Ενιαίου Συλλόγου Υπαλλήλων Υπουργείου Πολιτισμού Αττικής, Στερεάς και Νήσων και μέλος του Γενικού Συμβουλίου της ΑΔΕΔΥ. Είναι παντρεμένος με την

νηπιαγωγό Βάια Γκιάτα και πατέρας του
Θοδωρή και της Ηλιάνας.

Μαδούρου Ελένη

Γεννήθηκε στην Θεσσαλονίκη και είναι φοιτήτρια του τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Από μικρή ηλικία ασχολήθηκε με την ζωγραφική και οι ζωγραφίες της συνόδευαν το εξώφυλλο του τοπικού δημοτικού περιοδικού. Παράλληλα συμμετείχε σε μαθηματικούς διαγωνισμούς και διαγωνισμούς ρομποτικής. Διακρίθηκε στους Πανελλήνιους μαθηματικούς διαγωνισμούς «Ο Μικρός Ευκλείδης», «Θαλής», «Ευκλείδης» και «Αρχιμήδης». Ως μέλος της ομάδας ρομποτικής συμμετείχε στους πανελλήνιους διαγωνισμούς FLL της EDUACT και κέρδισαν το πρώτο πανελλήνιο βραβείο καινοτομίας. Ταυτόχρονα ασχολήθηκε με τον εθελοντισμό συμμετέχοντας σε Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Erasmus, στην σχολική εφημερίδα «Ο Γυάλινος κόσμος» και στην διοργάνωση Tedx του Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Μαυροειδής Α. Βασίλειος

Ο κ. Βασίλειος Α. Μαυροειδής είναι Δρ Ηλεκτρολόγος Μηχανικός και Τεχνολογίας Υπολογιστών του Πανεπιστημίου Πατρών με μεταπτυχιακές σπουδές στη Διαχείριση Συστημάτων Ποιότητας και Επιχειρηματικής Αριστείας. Εργάζεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων στο αντικείμενο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης καθώς και έχει συμβάλει στο σχεδιασμό, ανάπτυξη, εκπαίδευση, επιθεώρηση και βελτίωση συστημάτων Ποιότητας στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Συνεργάζεται, ως διδάσκων – ερευνητής, με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης (ΕΚΔΔΑ / ΙΝΕΠ) και με το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Μαυρογόνατος Γ. Θωμάς

Οικονομολόγος Φοροτεχνικός Α' τάξης με MSc στα Εφαρμοσμένα Οικονομικά & Χρηματοοικονομικά από το ΟΠΑ. Πτυχιούχος Οικονομικών Σπουδών από το ΕΚΠΑ και Τ.Ε.Ι. Λογιστικής της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας Κοζάνης. Μέλος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδας. Καθηγητής Λογιστικής στον ΟΑΕΔ ΕΠΑΣ – ΙΕΚ. Ελεύθερος επαγγελματίας από το 1997 έως και σήμερα.

Ηθοποιός και μέλος του ΣΕΗ. Πτυχιούχος "Θεατρικής Αγωγής", "Σκηνογραφίας – Ενδυματολογίας" και "Τα Πρακτικά Εργαλεία του Ηθοποιού" από το ΕΚΠΑ.

Άλλες ενασχολήσεις:

Σήμερα: Μέλος της Θεατρικής ομάδας EN-A, μέλος και σκηνοθέτης της Θεατρικής ομάδας Act On Stage

Κε.Δρα.Ση, ιδρυτικό μέλος της Πειραιϊκής Σκηνής, Γενικός γραμματέας και υπεύθυνος Θεατρικού τμήματος του Πολιτιστικού & Εξωραϊστικού Συλλόγου Καλλιτεχνούπολης (Π.Ε.Σ.Κ.).

Έχει διατελέσει Πρόεδρος των Αποφοίτων του μεταπτυχιακού προγράμματος "Εφαρμοσμένα Οικονομικά και Χρηματοοικονομικά για στελέχη επιχειρήσεων και οργανισμών" του ΟΠΑ και μέλος των αποφοίτων φοιτητών του ΟΠΑ (2008-2014).

Ραδιοφωνικός παραγωγός στο ιντερνετικό ραδιόφωνο φοιτητών του ΟΠΑ και στο ιντερνετικό ραδιόφωνο CLIPART RADIO (2012-2014).

Το 2014 και το 2019 ήταν υποψήφιος Δημοτικός Σύμβουλος στο Δήμο Ραφήνας-Πικερμίου.

Μπάιτσης Δημήτριος (Τάκης)

Γεννήθηκε στη Νάουσα το 1955. Από την παιδική του ηλικία ασχολείται με την ιστορία και την λαογραφία. Βραβεύτηκε για τις λαογραφικές του συλλογές το 1971 και 1972. Πρόβαλε την Νάουσα με εισηγήσεις σε διεθνή και τοπικά συνέδρια. Οργάνωσε και παρουσίασε εκθέσεις λαογραφικού και ιστορικού περιεχομένου στο Πολεμικό Μουσείο Αθηνών, στη Νάουσα, στη Βέροια σε συνεργασία με το εθνικό ιστορικό μουσείο Αθηνών και με την ΚΕΠΑ Βεροίας και στο εξωτερικό. Το 1981 δίδαξε σε τμήματα της ΝΕΛΕ το δημοτικό τραγούδι της Νάουσας. Έκανε τακτικές εκπομπές σε ραδιόφωνο και παρουσιάσεις στην τηλεόραση προβάλλοντας ιδιαίτερα στοιχεία της τοπικής ιστορίας. Άρθρα του δημοσιεύτηκαν κατά καιρούς σε

περιοδικά και εφημερίδες τοπικής και πανελλήνιας κυκλοφορίας. Εξέδιδε το περιοδικό «Βουνίσιος Αέρας». Με δική του πρωτοβουλία επανήλθε το έθιμο του «Σπηλαίου» την Κυριακή της Ορθοδοξίας το 1978 μετά από διακοπή πενήντα δύο ετών.

Έργα του είναι :

«Το δημοτικό τραγούδι της Νάουσας» εκδ.1977

«Κωνσταντούλης, ο λαϊκός ποιητής της Νάουσας» εκδ. 1982

«Γιανίτσαροι και Μπούλες της Νάουσας» α'εκδ.1986, β'εκδ.2001, γ'εκδ. 2010

«Ο κύκλος της ζωής» εκδ. 2003

«Νάουσα οι βιομηχανίες του χθες» εκδ. 1997

«ΕΟΣ Νάουσας 1932-2002» εκδ. 2002

Συνεργάστηκε σε εκδόσεις του Λυκείου Ελληνίδων Αθηνών και του Λυκείου Ελληνίδων Νάουσας.

Τιμήθηκε από Δήμους, Νομαρχίες, οργανισμούς και συλλόγους. Διετέλεσε δημοτικός σύμβουλος και αντιδήμαρχος Νάουσας, αντιπρόεδρος της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ορειβασίας

και Αναρρίχησης και πρόεδρος του συλλόγου «Γιανίτσαροι και Μπούλες»

Είναι παντρεμένος με την Βασιλική Φειδοπούλου και πατέρας τεσσάρων παιδιών.

Μπαρτζώκας Τάσος

Ο Τάσος Μπαρτζώκας είναι Βουλευτής του Ελληνικού Κοινοβουλίου, με το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας, και δικηγόρος. Στις εθνικές εκλογές της 7ης Ιουλίου, οι οποίες ανέδειξαν την 11^η Αναθεωρητική Βουλή της 7^{ης} Ελληνικής Δημοκρατίας, εξελέγη βουλευτής στην τετραεδρική Περιφέρεια Ημαθίας, λαμβάνοντας περίπου 11.000 σταυρούς προτίμησης. Γεννήθηκε στη Μελίκη του Νομού Ημαθίας το 1979, όπου και μεγάλωσε. Αποφοίτησε το 1997 από το Λύκειο Μελίκης, τελείωσε τη Νομική Σχολή του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου

Θράκης το 2003 και είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου, του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Είναι μάχιμος Δικηγόρος από το 2006 και διατηρεί, μαζί με τη σύζυγό του, Ελευθερία Δεληγιάννη, επίσης δικηγόρο, το Δικηγορικό τους Γραφείο στη Βέροια. Έχει διατελέσει Πρόεδρος του Συλλόγου Φοιτητών της Νομικής του ΔΠΘ, από το 2004 ως το 2010 Πρόεδρος της Ένωσης Νέων Δικηγόρων και Ασκούμενων Θεσσαλονίκης, μέλος της Κεντρικής Επιτροπής της ΟΝΝΕΔ, Υπεύθυνος του Γραφείου Τύπου της ΝΟΔΕ Ημαθίας και Υπεύθυνος για την κατάρτιση του Προγράμματος της Νέας Δημοκρατίας, για το Νομό Ημαθίας. Το 2013 εκλέχθηκε μέλος της Πολιτικής Επιτροπής της ΝΔ.

Μπούργος Μιχάλης

Ο Μιχάλης Μπούργος είναι Σύμβουλος Μηχανικός Αναπτυξιακού - Χωρικού Σχεδιασμού και Καινοτομίας. Είναι υπ. διδάκτωρ του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Κάτοχος MSc Χωροταξία – Πολεοδομία στη Σχολή Αρχιτεκτόνων στο Ε.Μ.Π.. Διπλωματούχος Μηχανικός Μεταλλείων-Μεταλλουργός στο Ε.Μ.Π.. Απόφοιτος της Βαρβακείου Π.Σ..

Εργάζεται στην Περιφέρεια Αττικής, σε ζητήματα σχετικά με τον στρατηγικό σχεδιασμό και τεκμηρίωση σε θέματα περιβαλλοντικής και χωρικής εξειδίκευσης, ανάπτυξης διαδικασιών και δικτύων καινοτομίας, αντιμετώπισης κρίσεων (πανδημία) και υποστήριξης του Περιφερειακού Συμβουλίου. Διατηρεί

σταθερή παρουσία στην ερευνητική κοινότητα, σε αντικείμενα σχετικά με τη δημιουργία νέας γνώσης και τη διάχυσή της στα μέλη της «τετραπλής έλικας».

Έχει σημαντική εμπειρία συνεργασιών με Φορείς της Διοίκησης, σε Κεντρικό, Περιφερειακό και Τοπικό Επίπεδο, με Φορείς της Έρευνας, Επιχειρήσεις, Συνεργατικά Εγχειρήματα και την Κοινωνία των Πολιτών. Ενεργός πολίτης, μέλος συλλογικοτήτων και πρωτοβουλιών που επικεντρώνουν σε ζητήματα σχεδιασμού, καινοτομίας, τοπικής ανάπτυξης, ταυτότητας τόπου, προστασίας του περιβάλλοντος και κοινωνικής δικαιοσύνης. Με συστηματική παρουσία σε επιστημονικά συνέδρια και πλούσιο συγγραφικό έργο. Είναι συνιδρυτής και συντονιστής της «Συντροφιάς του Περιβάλλοντος» και του Δικτύου environment.gr, mixbourg@gmail.com

Μπουρνούς Ευάγγελος

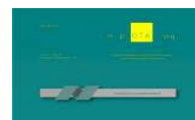
Ο Ευάγγελος Μπουρνούς γεννήθηκε τον Αύγουστο του 1965 στη Διασταύρωση Ραφήνας, όπου μένει μόνιμα με την οικογένειά του έως σήμερα. Είναι παντρεμένος με την Αγνή Πολύτιμη Γκαντώνα και έχουν δυο παιδιά, την Ευφροσύνη και τον Άγγελο. Ο πατέρας του Αναστάσιος και η μητέρα του Ευφροσύνη είχαν έρθει στην περιοχή το 1963 από τους Καλλιανούς Ευβοίας και την Κάτω Καλλεντίνη Άρτας αντίστοιχα.

Τελειώνοντας τα μαθητικά του χρόνια στα σχολεία της περιοχής, σπούδασε Φυσικός στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και συνέχισε με μεταπτυχιακές σπουδές στον κλάδο της Πληροφορικής. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στο ΕΚΠΑ στη διαχείριση φυσικών καταστροφών.

Έως το 1998 δραστηριοποιήθηκε στον επιχειρηματικό κλάδο αλλά και στον κλάδο της εκπαίδευσης με προσωπικές επιχειρήσεις και εταιρείες που συμμετείχε στην μετοχική τους σύνθεση. Το 1999 εντάχθηκε στον δημόσιο τομέα κατόπιν συμμετοχής σε γραπτό διαγωνισμό και αποτελεί μέχρι σήμερα στέλεχος του Δήμου Μαραθώνα.

Η ενασχόλησή του με τα κοινά του τόπου του κορυφώνεται με τη συμμετοχή του στις δημοτικές εκλογές του Οκτωβρίου του 1994, στις οποίες αναδείχθηκε στην κορυφή της προτίμησης των συμπολιτών του και μέχρι σήμερα σε όσες εκλογικές αναμετρήσεις έχει συμμετάσχει απολαμβάνει την ίδια αγάπη και εμπιστοσύνη τους.

Την 1η Σεπτεμβρίου του 2014 εντάχθηκε στη Διοίκηση του Δήμου Ραφήνας Πικερμίου ως Αντιδήμαρχος, ενώ στις 20 Φεβρουαρίου του 2017 ανέλαβε Δήμαρχος, θέση στην οποία βρίσκεται ως σήμερα, καθώς τον Μάιο του 2019 κέρδισε για άλλη μια φορά την εμπιστοσύνη των συμπολιτών του ως επικεφαλής της δημοτικής παράταξης

«Σύγχρονη Πολιτεία – Συνεργασία Ενεργών Πολιτών» .

Διατελεί μέλος των:

- Δ.Σ. της Π.Ε.Δ.Α (Περιφερειακή Ένωση Δήμων Αττικής)

-Δ.Σ. του Ε.Δ.Σ.Ν.Α (Ειδικός Διαβαθμιδικός Σύνδεσμος Νομού Αττικής)

-Ο.Ε. της Κ.Ε.Δ.Ε. (Κεντρική Ένωση Δήμων & Κοινοτήτων Ελλάδος)

Μπράχος Γιάννης

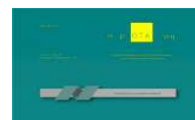
Γεννήθηκε το 1962. Μετά την αποφοίτηση από την Βαρβάκειο Πρότυπο Σχολή, ακολούθησαν σπουδές στο Οικονομικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών, με τιμητική υποτροφία ΙΚΥ. M.Sc. in Economics, Queen Mary College, Πανεπιστήμιο Λονδίνου, υπότροφος NATO.

Διδακτορικό δίπλωμα στο Οικονομικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών, σε συνεργασία με το Queen Mary College, Ειδικός Μεταπτυχιακός Υπότροφος (ΕΜΥ).

Επαγγελματική Δραστηριότητα:

Υπουργείο Εξωτερικών:
Εμπειρογνώμονας, ΥΠΕΞ
(Εμπειρογνώμονας Πρεσβευτής Σύμβουλος Α') (1998-σήμερα), Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό, ΥΠΕΞ (1994-1998). Αναλυτικά:

- ΜΕΑ (Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία) Βρυξελλών (1.11.97-σήμερα): Θέματα ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων (οριζόντια), Διεύρυνση της ΕΕ και Χώρες ΚΑΕ, συμμετοχή σε Ομάδα Εργασίας του ΥΠΕΞ για την Agenda 2000, κατάρτιση των νέων δημοσιονομικών προοπτικών 2000-2006 της ΕΕ, Ομάδες Εργασίας του Συμβουλίου της ΕΕ σε θέματα Λατινικής Αμερικής και Ασίας-Ωκεανίας, Ομάδα Εργασίας σε Διεθνή Περιβαλλοντικά Θέματα (WPIEI), Προϊστάμενος Οικονομικού Τμήματος ΜΕΑ ΕΕ, Γενικός Γραμματέας Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων & Αναπτυξιακής Συνεργασίας

ΥΠΕΞ, Γραφείο Αθήνας Ευρωβουλευτή
ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ κ. Πέτρου Κόκκαλη

- Πρεσβεία Χάγης (1.4.97-
30.10.97): Αναθέωση της Συνθήκης
του Άμστερνταμ, κατά τη διάρκεια της
Ολλανδικής Προεδρίας στην Ευρωπαϊκή
Ένωση

- Γ1 Δ/ση (1994-30.3.1997):
Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (ΕΟΧ)
και των χωρών ΕΖΕΣ, κοινοτικές σχέσεις
της Αλβανίας και των χωρών της πρώην
Γιουγκοσλαβίας, συμμετοχή στην Ομάδα
Εργασίας για την προετοιμασία των
ελληνικών θέσεων της Διακυβερνητικής
Διάσκεψης (Συνθήκη Άμστερνταμ).

**Λοιπή επαγγελματική
Δραστηριότητα (1985-1997):** Αν. Μέλος
Δ.Σ. European Foundation for the
Improvement of Living & Working
Conditions (Dublin Foundation),
Επιστημονικός Συνεργάτης Κ.Ε.Δ.Ε.Ο.,
Επιστημονικός Συνεργάτης C.E.E.P.,
Greater London Council (GLC), Ειδικός
Επιστήμονας, Τμήμα Οικονομικών
Επιστημών Παν/μίου Αθηνών,
Επιστημονικός Συνεργάτης ΥΒΕΤ.

**Πανεπιστημιακή
δραστηριότητα (1987-1995):** Διδακτικό

έργο στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
του Πανεπιστημίου Αθηνών ως Ειδικός
Μεταπτυχιακός Υπότροφος, Ειδικός
Επιστήμονας (N.1268) με εντολή
διδασκαλίας.

Νιαβής Σπύρος

Ο Σπύρος Νιάβης είναι Επίκουρος
Καθηγητής Περιφερειακής Οικονομικής
στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας,
Πολοδομίας και Περιφερειακής
Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου
Θεσσαλίας. Έχει δημοσιεύσει
περισσότερα από 60 άρθρα σε
επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς
τόμους και πρακτικά συνεδρίων και έχει
συμμετάσχει σε 30 ερευνητικά
προγράμματα. Τα ερευνητικά
ενδιαφέροντά του περιλαμβάνουν την
ανάλυση αποδοτικότητας και
παραγωγικότητας, την περιφερειακή
ανάπτυξη και την αξιολόγηση της
βιωσιμότητας. Έχει εργαστεί εκτενώς
στους τομείς των μεταφορών, του
τουρισμού, της ενέργειας και της
γεωργίας, πραγματοποιώντας εμπειρική
ανάλυση και επιτόπια εργασία με
διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς. Η

έρευνά του επικεντρώνεται κυρίως στην περιοχή της Μεσογείου.

Παχής Τρύφωνας

Ο Τρύφωνας Παχής είναι Σύμβουλος Επικοινωνίας και Digital Marketing, έχει σπουδάσει Οικονομικά & Marketing στο State University of New York at Buffalo, ενώ στο παρελθόν έχει διατελέσει Δημοτικός Σύμβουλος στο Δήμο Πατρέων, μέλος του ΔΣ του Επιμελητηρίου Αχαΐας και μέλος πολλών ΔΣ Φορέων που έχουν να κάνουν με το επιχειρείν και την οικονομική ανάπτυξη. Είναι επίσης Αντιπρόεδρος της Λέσχης Μικροεπιχειρηματικότητας Δυτικής Ελλάδας.

Παναγιωτάκης Μιχάλης

Ο Μιχάλης Παναγιωτάκης είναι διαδικτυακός αρχιτέκτονας πληροφορίας

και δημοσιογράφος. Είναι συνιδρυτής της διαδικτυακής συνδρομητικής έκδοσης Το Νήμα (www.nema.media) και μέλος της δημοσιογραφικής ομάδας The Manifold, ενώ συνεργάζεται με αρκετά έντυπα και περιοδικά. Είναι συνεργάτης του Advanced Media Institute, του τμήματος Επικοινωνίας και Δημοσιογραφίας του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου και του περιοδικού Δημοσιογραφία.

Έχει χρηματίσει σύμβουλος πληροφορικής για τον ΕΤΕΑΕΠ, και για τον Γ.Γ. Συντονισμού της Κυβέρνησης και Πρόεδρος του ΕΣΥΠ (ΕΛΟΤ).

Παπαγιαννίτσης Ι. Γεώργιος

Ο Γεώργιος Παπαγιαννίτσης είναι Αρχιτέκτων Μηχανικός με εξειδίκευση στον πολεοδομικό σχεδιασμό, εκπαιδευτής ενηλίκων και σύμβουλος Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία. Είναι κάτοχος Μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών στον πολεοδομικό σχεδιασμό, την περιφερειακή τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό. Είναι επίσης Υποψήφιος Διδάκτωρ στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν ζητήματα μεθοδολογίας και ανάλυσης των θεσμών, κοινών (commons), κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, χωρικής εγκατάστασης και ενσωμάτωσης των μεταναστών, οικονομίας και ανάπτυξης των πόλεων (real estate). Τέλος, εμπλέκεται ως ερευνητής σε προγράμματα που αφορούν τους μετανάστες, την εκπαίδευση και τον αστικό χώρο.

Παλαδάκης Νίκος

Εντεταλμένος Περιφερειακός Σύμβουλος Περιβάλλοντος Περιφέρειας Αττικής, Επικεφαλής της «Αττικής Πράσινης Περιφέρειας». Αντιπρόεδρος του Ειδικού Διαβαθμιδικού Συνδέσμου Νομού Αττικής – ΕΔΣΝΑ. Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της ΕΝΠΕ στην Επιτροπή Παρακολούθησης του ΠΕΠ Αττικής 2021-2023.

πρ ΟΤΑ ση

Πατούλης Ε. Γεώργιος

Περιφερειάρχης Αττικής, Περιφερειάρχης Αττικής, Πρόεδρος Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών, Πρόεδρος Εθνικού Διαδημοτικού Δικτύου Υγιών Πόλεων Προαγωγής Υγείας Πρόεδρος Διεθνούς Κέντρου Τουρισμού Υγείας, Πρόεδρος Παγκόσμιου Ινστιτούτου Ελλήνων Ιατρών, Πρόεδρος ΕΛΙΤΟΥΡ, Α΄ Αντιπρόεδρος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος. Ο Γεώργιος Πατούλης γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε Ιατρική στο Ε.Κ.Π.Α. και ειδικεύτηκε στην Ορθοπαιδική στο νοσοκομείο «ΛΑΪΚΟ», όπου και εκπόνησε τη διδακτορική του διατριβή. Φοίτησε στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας με εξειδίκευση στα Οικονομικά της Υγείας. Εξελέγη στο Δ.Σ. του νοσοκομείου «ΛΑΪΚΟ», ενώ παράλληλα ίδρυσε το Σύλλογο Ειδικευόμενων Ιατρών Αθηνών

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ- 2022

Πειραιώς. Το 1997 ιδρύει τον Πανελλήνιο Σύλλογο «ΝΕΟΙ ΓΙΑΤΡΟΙ» και το 2002 ίδρυσε την Ένωση Ελευθεροεπαγγελματιών Ιατρών Αττικής, στην οποία έως και σήμερα συνεχίζει να είναι Επίτιμος Πρόεδρος. Το 1998, εκλέχτηκε δημοτικός σύμβουλος στο Δήμο Πεύκης, όπου εγκαθίδρυσε το θεσμό του Δημοτικού Πολυϊατρείου. Το 2006 εξελέγη για πρώτη φορά Δήμαρχος Αμαρουσίου, το 2010, επανεξελέγη με ποσοστό 57%, καθώς και το 2014, για τρίτη συνεχόμενη θητεία, με ποσοστό 60%. Επίσης, ίδρυσε σε πανελλαδικό επίπεδο το Εθνικό Διαδημοτικό Δίκτυο Υγιών Πόλεων Προαγωγής Υγείας, ενώ διετέλεσε και Πρόεδρος του Συνδέσμου για την Προστασία και Ανάπλαση του Πεντελικού. Τον Ιούνιο του 2011 εξελέγη για πρώτη φορά Πρόεδρος του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών, τον Οκτώβριο του 2014 επανεξελέγη και τον Οκτώβριο του 2018 για τρίτη συνεχόμενη θητεία, με ποσοστό 55%. Παράλληλα, τον Ιανουάριο του 2012, έγινε ιδρυτικό μέλος του ΙΑΤΡΕΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Τον Οκτώβριο του 2014 εξελέγη Πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος, ενώ τον Δεκέμβριο

του 2015, εξελέγη Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης (CEMR) και επανεξελέγη στο ίδιο αξίωμα τον Δεκέμβριο του 2016. Τον Φεβρουάριο του 2018 εξελέγη Πρόεδρος του Ελληνικού Ιατρικού Τουρισμού ΕΛΙΤΟΥΡ. Στις Περιφερειακές εκλογές του 2019 εξελέγη Περιφερειάρχης Αττικής, με ποσοστό 66%. Τον Οκτώβριο του 2019 εξελέγη Α΄ Αντιπρόεδρος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος. Τον Φεβρουάριο του 2020 εξελέγη Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Περιφερειών (ΕτΠ) και Επικεφαλής της Ελληνικής Αντιπροσωπείας στην Επιτροπή, για την περίοδο 2020-2025. Μεγάλο είναι και το συγγραφικό του έργο, που περιλαμβάνει ιατρικές εκδόσεις, άρθρα και δημοσιεύσεις σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά έντυπα.

Πετράκος Γιώργος

Ο Γεώργιος Πετράκος είναι Καθηγητής Οικονομικής Ανάλυσης του Χώρου στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά του περιλαμβάνουν την αστική και

περιφερειακή οικονομία, την ανάπτυξη, τις διαρθρωτικές αλλαγές, την οικονομική ολοκλήρωση και την περιφερειακή πολιτική. Έχει διατελέσει Πρύτανης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Πρόεδρος του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Γενικός Γραμματέας Επενδύσεων και Ανάπτυξης στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης και Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Περιφερειακής Επιστήμης. Είναι Διευθυντής του Ινστιτούτου Κομφούκιος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και Διευθυντής του Εργαστηρίου Αναπτυξιακής Πολιτικής του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Πλατσούκας Χριστόδουλος (Χρίστος)

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1956, με καταγωγή από την Νάουσα Ημαθίας.

Είναι απόφοιτος της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, με επιπλέον οικονομικές σπουδές στο ΕΚΠΑ. Ως προς τις εγκύκλιες σπουδές είναι απόφοιτος της Βαρβακείου Προτύπου Σχολής. Γνωρίζει Αγγλικά, Γαλλικά και Ιταλικά.

Επαγγελματική δραστηριότητα: Ιδρυτικό μέλος και Διευθύνων Σύμβουλος στην Εταιρεία ΕΜΒΑΤΗΣ Α.Ε., από το 1996 έως σήμερα, καθώς επίσης ελεύθερος επαγγελματίας μελετητής – επιβλέπων κτιριακών έργων από το 1983 έως σήμερα. Έχει συμμετάσχει σε δύο εταιρείες εισαγωγής, σχεδιασμού και εμπορίας επίπλων (ΤΟΤΕΜ ΕΠΕ και ΣΙΤΕΛ ΕΠΕ) (1988-1993) και έχει διδάξει σε

σχολή Διακοσμητών και Γραφιστών (1991-1993).

Το 2022 εξελέγη Πρόεδρος Δ.Σ. του Συλλόγου εν Αθήναις Ναουσαίων «Ο Ζαφειράκης», στον οποίον είχε διατελέσει μέλος του Δ.Σ. από το 2003. Κατά τα έτη 1977-1999 ήταν μέλος Δ.Σ. του Συλλόγου Αποφοίτων Βαρβακείου.

Πλιάκος Κώστας

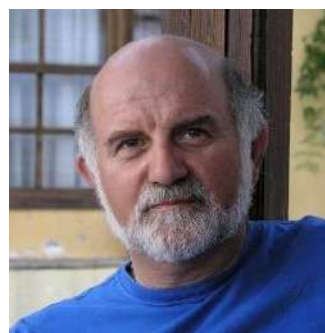

Ο Κώστας Πλιάκος είναι δημοσιογράφος και κινηματογραφιστής και ζει στην Αθήνα. Σπούδασε στην Αθήνα, την Πάτρα και τη Βαρκελώνη δημοσιογραφία, οικονομικά και κινηματογράφο και μιλάει αγγλικά, ισπανικά και ιταλικά.

Εργάστηκε 20 χρόνια σε εφημερίδες, περιοδικά και έχει συνεργαστεί με ξένους τηλεοπτικούς

σταθμούς, όπως μεταξύ άλλων οι SRF (Ελβετία), TVP (Αργεντινή), NDTV (Ινδία), για ειδήσεις, τηλεοπτικές εκπομπές και ντοκιμαντέρ. Επί σειρά ετών κάλυψε διεθνή γεγονότα και έχει πραγματοποιήσει αποστολές σε περισσότερες από τριάντα χώρες στην Ευρώπη, την Ασία, τη Νότια και Κεντρική Αμερική και την Αφρική. Ως σκηνοθέτης και παραγωγός έχει κάνει τέσσερα ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους τα οποία έχουν βραβευτεί σε ελληνικά και ξένα φεστιβάλ, ένα μικρού μήκους και μια ταινία μυθοπλασίας μικρού μήκους, ενώ η φωτογραφική του δουλειά έχει επίσης βραβευτεί σε διαγωνισμούς στην Ελλάδα.

Σακελλαρίδης Βασίλης

Ο Βασίλης Σακελλαρίδης γεννήθηκε στην Καβάλα από πρόσφυγες γονείς που είχαν καταγωγή την Τρίγλια Βιθυνίας και το Σκοπό Ανατολικής Θράκης. Μεγάλωσε

στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε φυσική στο ΑΠΘ και ηλεκτρονικά υπολογιστών στο Πανεπιστήμιο του Σαουθάμπτον στην Αγγλία. Εργάστηκε ως προϊστάμενος πληροφορικός σε βιομηχανίες της Θεσσαλονίκης. Διετέλεσε πρόεδρος του Συλλόγου Απανταχού Τριγλιανών. Ασχολείται συστηματικά με τη διάσωση και ανάδειξη ιστορικού και πολιτιστικού υλικού από τις αλησμόνητες πατρίδες.

Σακελλαρίου Ευάγγελος

Ο Σακελλαρίου Ευάγγελος, Διπλ. Ηλεκτρολόγος Μηχανικός του ΑΠΘ είναι ο Γενικός Διευθυντής της Αναπτυξιακής Καρδίτσας Αναπτυξιακής Ανώνυμης Εταιρείας Ο.Τ.Α. από την 1/1/2022. Διεύθυνε το τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης (2005-09), το τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών (2009-17) και από το 2008 τη Διοίκηση Έργων της εταιρείας ως υπεύθυνος, ενώ το 2021 υπήρξε αναπληρωτής Γεν. Δ/ντής.

Διαθέτει επαγγελματική εμπειρία από το 1994 στα πεδία :

α) Υποστήριξη, δικτύωση και συμβουλευτική σε ΜΜΕ και κοινωνικές επιχειρήσεις.

β) Μελέτες προγραμματισμού και εκπόνηση σχεδίων στρατηγικού σχεδιασμού και ανάπτυξης

γ) Τεχνική στήριξη τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλων φορέων στην υλοποίηση έργων και προγραμμάτων τοπικής ανάπτυξης

δ) Διαχείριση προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης

ε) Διαχείριση Ενέργειας και Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας

στ) Αξιολόγηση επενδυτικών προτάσεων και πιστοποίηση - έλεγχος επενδυτικών σχεδίων

ζ) Διοίκηση Έργων και Προγραμμάτων

Είναι πιστοποιημένος μέλος (IPMA-D) του Δικτύου Διαχειριστών Έργων (PM-Greece), μέλος του Μητρώου Αξιολογητών & Ελεγκτών του ΕΦΕΠΑΕ για μεταποίηση, ενέργεια, τουρισμό, εμπόριο και υπηρεσίες από το 2010 και μέλος του Εθνικού Μητρώου Πιστοποιημένων Ελεγκτών κατηγορία (τεχν-Β) από το

2016. Είναι πιστοποιημένος εκπαιδευτής ενηλίκων του ΕΟΠΠΕΠ από το 2007.

Σακοράφα Σοφία

Πρωταθλήτρια ακοντισμού (1982-1987), το 1982 καταρρίπτει το παγκόσμιο ρεκόρ.

Συμμετέχει ενεργά σε κινήματα ειρήνης και πολιτικής αλληλεγγύης.

Δραστηριοποιείται στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως δημοτική σύμβουλος Αθηνών και Αμαρουσίου (1994-2006).

Επισκέπτεται τον Πρόεδρο Αραφάτ στην αποκλεισμένη Μουκάτα, έδρα της Παλαιστινιακής Αρχής, όπου της απονέμεται η Παλαιστινιακή υπηκοότητα. Το 2004 συμμετέχει στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας με την Ολυμπιακή ομάδα της Παλαιστίνης.

Συμμετέχει στην πρωτοβουλία "Ένα καράβι για τη Γάζα". Το 2009

βρίσκεται στη Γάζα κατά τη διάρκεια των ισραηλινών βομβαρδισμών.

Το 2000 εκλέγεται Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ. Επανεκλέγεται το 2007 και 2009 και αποχωρεί το Μάη του 2010, όταν καταψηφίζει το πρώτο Μνημόνιο.

Τον Απρίλη του 2012 προσχωρεί στην Κ.Ο του ΣΥΡΙΖΑ και εκλέγεται στις εκλογές του 2012. Στις Ευρωεκλογές του 2014 εκλέγεται Ευρωβουλευτής με τον ΣΥΡΙΖΑ. Αποχωρεί τον Σεπτέμβρη του 2015 μετά την υπογραφή του τρίτου μνημονίου. Συνεχίζει ως ανεξάρτητη Ευρωβουλευτής της Αριστεράς (GUE/NGL).

Τον Δεκέμβριο του 2018, εντάσσεται στο Μέρα25 -DiEM, και εκλέγεται Βουλευτής του τον Ιούλιο του 2019.

Σεντελής Αθανάσιος

Μηχανικός Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης με εξειδίκευση στη διαχείριση έργων Αιολικής ενέργειας, και τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (GIS). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν τους τομείς της χωρικής ανάλυσης και του ενεργειακού σχεδιασμού των

ανανεώσιμων ενεργειακά έργων στις ορεινές περιοχές αναγνωρίζοντας τη διάδρασή με τις τοπικές κοινωνίες και το περιβάλλον.

Επαγγελματικά απασχολείται στην εταιρεία Πολεοδομών – Χωροτακτών «Gimisis+Associates» με αντικείμενο την εκπόνηση πολεοδομικών μελετών και τη θεματική χαρτογραφία. Εργασίες του έχουν παρουσιαστεί σε συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Σκουρολιάκος Πάνος

Γεννήθηκε στην Αθήνα.. Σπούδασε Οικονομικές Επιστήμες στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και Θέατρο στις Σχολές «Λαϊκού Πειραματικού Θεάτρου» και Πέλλου Κατσέλλη (1978).

Ως ηθοποιός συνεργάστηκε με το «Αμφιθέατρο» του Σπύρου Ευαγγελάτου, με το «Θεσσαλικό Θέατρο», τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

Καλαμάτας και Κομοτηνής, τη «Νέα Ελληνική Σκηνή», το «Σύγχρονο Ελληνικό Θέατρο» και πολλούς θιάσους του ελεύθερου θεάτρου.. Πρωταγωνίστησε σε έργα των: Αριστοφάνη, Μένανδρου, Σοφοκλή, Ευριπίδη, Κορνάρου, Αισχύλου, Μπέκετ, Σαίξπηρ, Μολιέρου, Ρουτζάντε, Νεσίν, Χουρμούζη, Μισιτζή, Κ. Μουρσελά, Γ. Σκούρτη, Γ. Αρμένη, Γ. Διαλεγμένου, Α. Σακελλάριου, Ψαθά, Μ.Κορρέ, Ρ. Κόσσα, Ρ. Κούνει, Μ. Τσαίης, κ.α.

Σκηνοθέτησε στο θέατρο: Ρουτζάντε, Ψαθά, Σακελλάριο, Γιαννακόπουλο, Άννινο, Λάσκαρη, Σουρή, Λέοναρντ, Ρίντλεη, Μισιτζή, Π.Μέντη, Α. Δήμου, Μιλτ. Χουρμούζη, κ.α. Έπαιξε και σκηνοθέτησε για την τηλεόραση και το ραδιόφωνο. Έγραψε και έπαιξε επιθεώρηση στα μεγαλύτερα θέατρα του είδους. Έπαιξε στις ταινίες «Φτάσαμε» του Στ. Τσιώλη, «Καζαντζάκης» του Γιάννη Σμαραγδή, «Ο Ηλίας του 16^{ου}» του Ν. Ζαπατίνα, «Αν έχεις τύχη διάβαινε» του Σπ. Πετρόπουλου, καθώς και σε πολλές τηλεοπτικές σειρές και τηλεοπτικά προγράμματα.

Συνεργάστηκε με εφημερίδες και περιοδικά δημοσιεύοντας κείμενα γύρω από τον πολιτισμό και την πεζογραφία. Εξέδωσε τις συλλογές διηγημάτων «Αγκούσα» (Κάλβος 1981) και «Άδεια Πλατεία» (Υάκινθος 1987), την συγκεντρωτική έκδοση «Ξύλινα Χάλκινα Κρουστά» (Εκδόσεις του Αυγούστου 2013),

καθώς και το «Αναγνωστικόν περί την Τέχνην και τον Πολιτισμόν» (Εκδόσεις του Αυγούστου 2014) με κείμενα δημοσιευμένα σε εφημερίδες και περιοδικά.

Διετέλεσε Καλλιτεχνικός Διευθυντής του ΔΗΠΕΘΕ ΡΟΥΜΕΛΗΣ (1997 – 2007), Διευθυντής Σπουδών της «Ανώτερης Σχολής Δραματικής Τέχνης» του Πειραιϊκού Συνδέσμου (2007-2013), Αντιπρόεδρος του «Οργανισμού Εταιρικών Θιάσων» του Σ.Ε.Η. , ενώ δίδαξε στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. (2005- 2012).

Συμμετείχε στους κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες μετά την μεταπολίτευση ως μέλλος της Κ.Ν.Ε. και του Κ.Κ.Ε. αρχικά, και στη συνέχεια ως στέλεχος του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ, στην Κ.Ε. του οποίου συμμετείχε (2000 – 2004 και ξανά από το 2010). Υποψήφιος βουλευτής του ΣΥΝ στη Φθιώτιδα (1993 -1996) και με τον ΣΥΡΙΖΑ στην Αττική (2004, 2012, 2015, 2019). Εξελέγη Βουλευτής Αττικής στις εκλογές Ιανουαρίου και Σεπτεμβρίου του 2015 και βουλευτής Ανατολικής Αττικής στις εκλογές του 2019. Είναι Αναπληρωτής Τομεάρχης Πολιτισμού, στην κοινοβουλευτική ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ.

Σπανογιάννης Σπύρος

Γεννήθηκε στο Μαρούσι και είναι φοιτητής του τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνικών Υπολογιστών του Πανεπιστημίου Πατρών. Συμμετείχε εκπροσωπώντας το σχολείο του σε Πανελλήνιους μαθητικούς διαγωνισμούς μαθηματικών και φυσικής, ενώ το 2019 με την ομάδα ρομποτικής στην οποία ήταν αρχηγός κατέκτησαν την πρώτη θέση στον διαγωνισμό STEM “4x4 in Schools”, λαμβάνοντας παράλληλα το 2017-2019 άλλες έξι διακρίσεις. Το 2017 συμμετείχε στο πρόγραμμα Erasmus ως μέλος της ελληνικής αποστολής η οποία αποτέλεσε τον πυρήνα της Ελληνικής ομάδας “Kids Hellas”, του TEDDY Network. Τέλος είναι επικουρικό μέλος της Ελληνικής Επιστημονικής Εταιρείας Υποστηρικτικής Τεχνολογίας.

Σταθόπουλος Γιάννης

Ο Γιάννης Ευστ. Σταθόπουλος, Δήμαρχος Αγίας Παρασκευής 2014-2019, γεννήθηκε στη Μυγδαλιά Γορτυνίας από γονείς δασκάλους και κατοικεί στην Αγία Παρασκευή από το 1970.

Υπότροφος και πτυχιούχος της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, είναι Μαιευτήρας-Χειρουργός-Γυναικολόγος με μετεκπαίδευση στον Προγεννητικό Έλεγχο και την Εμβρυομητρική Ιατρική. Εργασίες του έχουν δημοσιευθεί σε ελληνικά και ξενόγλωσσα περιοδικά και ήταν ομιλητής σε συνέδρια και σεμινάρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Σήμερα είναι επιστημονικός συνεργάτης του Μαιευτηρίου ΙΑΣΩ.

Η ενασχόλησή του με τα κοινά ξεκίνησε νωρίς και η μεταπολίτευση τον βρήκε ενεργοποιημένο στο νεολαϊστικό

κίνημα της Αγίας Παρασκευής. Το 1997 μαζί με άλλους Αγιοπαρασκευιώτες ίδρυσαν την Εταιρεία Μελέτης και Προβολής Προβλημάτων Αγίας Παρασκευής, Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία, της οποίας υπήρξε ο πρώτος πρόεδρος, η οποία, μεταξύ πολλών δραστηριοτήτων, εξέδιδε το περιοδικό «Εν Αγία Παρασκευή – Παράθυρο στην πόλη».

Με συμμετοχή σε όλα τα κινήματα της πόλης εξελέγη για πρώτη φορά Δημοτικός Σύμβουλος μαζί με τον Γερ. Βλάχο, στις Δημοτικές Εκλογές του 1998, επικεφαλής του Ανεξάρτητου συνδυασμού «Συνεργασία Πολιτών Αγίας Παρασκευής». Επανεξελέγη Δημοτικός Σύμβουλος σε όλες τις επόμενες εκλογές.

Το 2014 εξελέγη Δήμαρχος της πόλης, επικεφαλής της Ανεξάρτητης Δημοτικής Κίνησης «ΝΙΚΗ των Πολιτών Αγίας Παρασκευής». Διετέλεσε Δήμαρχος Αγίας Παρασκευής μέχρι το 2019, ενώ σήμερα είναι Δημοτικός Σύμβουλος, επικεφαλής της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης.

Στη μακρόχρονη αυτοδιοικητική του θητεία έχει συμμετάσχει σε πολλά συνέδρια και συλλογικά όργανα της

Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Σήμερα είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου για την Ανάπτυξη των Πόλεων-ΣΒΑΠ, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΣΔΝΑ, της Συνέλευσης της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Αττικής-ΠΕΔΑ και της Επιτροπής Υγείας της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας-ΚΕΔΕ.

Στέκι της Αναξαγόρα

Το στέκι της Αναξαγόρα είναι ένας χώρος έκφρασης και συνάντησης πολιτών - μια συλλογικότητα που προτάσσει την πρόσωπο με πρόσωπο επαφή, την ισοτιμία, την αλληλεγγύη, την άμεση δημοκρατία και διεκδικεί το δικαίωμα για μια ανθρώπινη πόλη, για μια ζωή με αξιοπρέπεια.

Βρίσκεται στην οδό Αναξαγόρα 21, στην Αγία Παρασκευή.

Facebook:

(<https://www.facebook.com/stekianaksagora>)

Website:

(stekianaksagora.blogspot.com)

Στο κείμενό μας, παλαιότερα και νέα μέλη, ενήλικες, έφηβοι και παιδιά του Στεκιού της Αναξαγόρα, καταθέτουν την άποψή τους για το Στέκι, όπως το βίωσαν ή το βιώνουν, όπου μπορεί κανείς να καταλάβει μέσα από τα γραφόμενά τους την φυσιογνωμία του, αλλά και τους στόχους του. Το Στέκι είναι οι άνθρωποί του, το Στέκι «είναι μυρωδιές, χρώματα και μουσική».

Συμεωνίδου Χάρης

B.A in Performing Arts Queen Margaret University του Εδιμβούργου. Απόφοιτος Αρσακείου. Πτυχιούχος του Οικονομικού

Πανεπιστημίου Αθηνών. M.Sc.& Phd στη Δημογραφία από το London School of Economics .

Τ.Δ/ντρια Ερευνών ΕΚΚΕ και Επισκέπτρια Καθηγήτρια Σορβόνης.

Έχει συμμετάσχει σε κεντρικούς ρόλους σε περισσότερες από 50 παραστάσεις, σε 10 ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους και λιγότερο στην τηλεόραση.

Πλέον πρόσφατες θεατρικές παραστάσεις: « *Βρυκόλακες* » Ε. Ίψεν σκην. Β. Λουρμπά (2010), « *Ο Αλχημιστής* » Μπεν Τζόνσον σκην. Ν. Μίχας (2011), « *La Commune Grecque* », σκην. Σ. Παπακωνσταντίνου, δραματουργία Λ. Αρκουμανέα, Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου 2012, « *Η Αντιγόνη* », Μπέρτολτ Μπρέχτ, σκην. Ν. Μίχα, Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Ιδρύματος Ωνάση, Κεντρική Σκηνή (2012), « *Η Σονάτα του Σεληνόφωτος* », Γιάννη Ρίτσου, σκην. Ν. Μίχα (2013, 2016), « *IRAΚ-: 9 Τόποι Επιθυμίας* », Η. Ruffo, σκην. Μ. Τσαρούχα (2013-2014), « *Βυσσινόκηπος* », Α. Τσέχωφ, σκην. Κ. Καπελώνη (2014), Analogio International Festival

2014,2015,2016,2017,2018,2019 Σ. Παπαθανασίου, Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κούν, « *Sex Trafficing* », σκην. Α. Maioletti, Ίδρυμα Μιχάλη Κακογιάννη (2014) « *Φαίδρος* », Πλάτωνα, σκην. Σ. Παπαθανασίου, Φεστιβάλ Ελαιώνα 2015, « *Οι Τρομπέτες του Θανάτου ή τα Μανιτάρια* », Tilly, σκην. J.P. Denizon (2015-16) « *Τα μάτια της Έλσας* », σκην. Α. Κεφαλά (2016), « *Θέατρο και Εξουσία* », Μπουλγκάκωφ, σκην. Ν. Κούνδουρος, Γ. Κουνδουράκη (2016), « *Φιλοκτήτης* », Γιάννη Ρίτσου, σκην. Σ. Παπαθανασίου, Διεθνές Φεστιβάλ Σαράγεβο 2017, « *Φράνσις* », Τσοπανάκη, σκην. Μ. Θωμαδάκη (2017), « *Αντιγόνη* », Σοφοκλή (στην αρχαία ελληνική), σκην. Γ. Σταματίου (2017), « *Μέχρι πριν μια Μέρα* », Χ. Θεσσαλονικέα σκην. Γ. Σταματίου (2018-19), « *Η Ζωή είναι Όνειρο* » Καλντερόν Ντε Λα Μπάρκα σκην. Χ. Κορνηλίου (2018-19), « *Γράμμα Αγάπης* » Φ. Αρραμπάλ σκην. Χ. Κορνηλίου (2019-20). Το *Γράμμα μιας Αγνωστης* σκην. Β. Λουρμπά (2022-«) *Φωνές Διασποράς* σκην. Χ. Χριστοφή.

Από το 2021 διδάσκει στο Ίδρυμα Β.&Μ. Θεοχαράκη την «Παγκόσμια Ιστορία Θεάτρου».

Στον κινηματογράφο έχει συμμετάσχει σε 10 κινηματογραφικές ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους, όπως η «Φόνισσα», του Παπαδιαμάντη, σκην. Στ. Αρκέντη (2011) , «*Drive-in alone*», σκην. Δ. Δεληνικόλας, 48 hours, Φεστιβάλ Δράμας 2009, «*The Penal Colony*», σκην. M. Cizek, L. Aliksanyan (2014), Short Film Corner Φεστιβάλ Καννών 2017, βραβείο σκηνοθεσίας στο Sydney Independent Film Festival 2017 «*Εξυγίανση*», σκην. Ι. Δημητρίου, Νύχτες Πρεμιέρας Δαναός (2014), «*Κομμάτι από Ουρανό*», σκην. Ν. Μακρής, Νύχτες Πρεμιέρας Ιντεάλ (2014) «*Ταξιδεύοντας στο Χρόνο* » σκην. Δ. Θεοφιλοπούλου (2017).

Στην τηλεόραση συμμετείχε στο ντοκιμαντέρ «*Τιμή Ηθική και Γάμος*», ΕΡΤ1, σκην. Δ. Κουτσιαμπασάκος (2008), «*Αλλού Ξημερωμένη*», σκην. Α. Γεωργίου SGMA Κύπρου (2010) κ.α. «*Για πάντα παιδιά*» σκην. Κεχαγιάς Βασίλης, OpenTV

Είναι επίτιμο μέλος του γαλλικού πολιτιστικού συλλόγου «Polytropo».

Ταρναράς Ηλίας

Ο Ηλίας Ταρναράς είναι πολιτικός μηχανικός, μελετητής υδραυλικών έργων και έργων περιβαλλοντικών υποδομών. Είναι εξειδικευμένος σε έργα διαχείρισης υδατικών πόρων και αστικών λυμάτων, όπως και στο σχεδιασμό έργων αντιπλημμυρικής προστασίας. Κατά τα τελευταία έτη έχει την ευθύνη για την εφαρμογή προγραμμάτων βιώσιμης διαχείρισης στερεών αποβλήτων στην Αργεντινή και σε χώρες της Μέσης Ανατολής.

Ανάμεσα στο 2003 και το 2022 συμμετείχε για 15 έτη στη Διοίκηση του Εξωραϊστικού Συλλόγου Νηρέα, στη Ραφήνα, έχοντας διατελέσει μέλος, γραμματέας και Πρόεδρος του ΔΣ του Συλλόγου. Δραστηριοποιήθηκε στην προώθηση της Ειδικής Περιβαλλοντικής - Πολυενομομικής Μελέτης για την προστασία της παραλίας Μαρίκες και την ανάδειξη του φυσικού της περιβάλλοντος. Έχει συμμετάσχει στην οργάνωση πλήθους δράσεων για τον καθαρισμό της παραλίας Μαρίκες και την προστασία του πράσινου της ευρύτερης

περιοχής του Νηρέα. Από το καλοκαίρι του 2020 δραστηριοποιείται στην εκπαίδευση, οργάνωση και αφύπνιση μελών της τοπικής κοινωνίας του Νηρέα, ώστε να προωθείται ο διαχωρισμός των οικιακών ανακυκλώσιμων υλικών σε επίπεδο γειτονιάς και να αξιοποιείται η υποδομή της Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης στη Ραφήνα.

Τεληγιαννίδης Θεόφιλος

Γεννήθηκε το 1956. Παντρεμένος με την Φωτεινή, έχει δύο παιδιά.

Εργάστηκε στις εταιρίες Unilever (Ελαΐς), PepsiCo-ΗΒΗ και Οίνοι ΒΑΕΝΙ Νάουσα.

Δραστηριοποιείται πολλά χρόνια με τα κοινά. Διετέλεσε Αντιπρόεδρος

Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου Νάουσας, Περιφερειακός Σύμβουλος Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας Περιφερειακής Ενότητας Ημαθίας, Πρόεδρος της Ευξείνου Λέσχης Ποντίων Νάουσας.

Επί εννιά συναπτά έτη είναι ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου και Διευθύνων Σύμβουλος στην Αναπτυξιακή Ημαθίας (ΑΝ.ΗΜΑ. ΑΕ).

Τζάμου Χριστιάνα

Αρχιτέκτων Μηχανικός (Ε.Μ.Π., 2016) με εξειδίκευση (MSc-2019, PhD-τρέχον) στον πολεοδομικό σχεδιασμό. Ερευνητικές ανησυχίες που τροφοδοτούν (και) το θέμα διατριβής αφορούν στην προστασία του αδόμητου χώρου στις παρυφές των μητροπόλεων και δη τη γεωργική γη. Τρέχουσα επαγγελματική απασχόληση στην εταιρεία «Gimisis+Associates» (2020-σήμερα), στο πλαίσιο της οποίας συμμετοχή σε: Πολεοδομικές μελέτες, Μελέτες Φέρουσας Ικανότητας, Σχεδίων Γενικής Διάταξης, Τεχνικού Ελέγχου Ακινήτων κ.ά.. Πρότερη απασχόληση στην ΕΛΛ.ΕΤ. (2020) με αντικείμενο μελέτης την προσαρμογή των

πόλεων/οικισμών στις επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής και στη Δ.Σ.Μ.Α.Π.Π. [πρώην ΟΡ.Σ.Α.] του Υ.Π.ΕΝ.(2019-2020). Συμμετοχή σε συνέδρια και ενεργός παρουσία σε σεμινάρια και workshops που άπτονται του αντικειμένου σπουδών και εργασίας.

Τόλιος Γιάννη

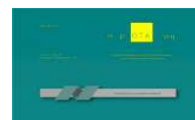

Ο Γιάννης Τόλιος είναι διδάκτωρ Οικονομικών. Απόφοιτος Πανεπιστημίου Πειραιά, με μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο Λονδίνου, στο Πανεπιστήμιο «Λομονόσοφ» της Μόσχας και διδακτορικό στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Μιλάει αγγλικά και ρωσικά.

Εργάστηκε ως ερευνητής στη Δ/ση Μελετών και Προγραμματισμού της Αγροτικής Τράπεζας (ΑΤΕ), στο «Κέντρο Μαρξιστικών Ερευνών» (ΚΜΕ), ως μετακλιτικός υπάλληλος της Βουλής, καθώς στο Τ.Π.& Δανείων. Την περίοδο της

χούοντας πήρε ενεργό μέρος στον αντιδικτατορικό αγώνα από τις γραμμές του ΠΑΜ, της Αντι-ΕΦΕΕ και της ΚΝΕ. Για τη δράση του συνελήφθη, βασανίστηκε και φυλακίστηκε. Μετά τη μεταπολίτευση συμμετείχε ενεργά στους πολιτικούς και κοινωνικούς αγώνες της Αριστεράς.

Το 2015, έγινε Γ.Γ.Βιομηχανίας στο υπουργείο «Παραγωγικής Ανασυγκρότησης» αλλά παραιτήθηκε τον Αύγουστο '15, όταν η κυβέρνηση ψήφισε το νέο Μνημόνιο. Έχει δραστήρια συμμετοχή στο «Euro-Memo» των ευρωπαίων οικονομολόγων για μια «Εναλλακτική Οικονομική Πολιτική στην Ευρώπη» και είναι συντονιστής του «Μαρξιστικού Χώρου Μελέτης και Έρευνας» (ΜΑΧΩΜΕ). Συγγραφέας πολλών άρθρων και 10 βιβλίων σε οικονομικά και κοινωνικά θέματα.

Τόλκας Άγγελος

Ο Άγγελος Τόλκας Το 2006 εκλέγεται Νομαρχιακός Σύμβουλος Ημαθίας. Στις εθνικές εκλογές του 2009 εκλέγεται βουλευτής με το ΠΑΣΟΚ στην Ημαθία. Στις εκλογές του Μαΐου 2012 επανεξελέγη βουλευτής ενώ ήταν επικεφαλής του ψηφοδελτίου στις επαναληπτικές εκλογές του Ιουνίου 2012. Στις εκλογές της 7ης Ιουλίου 2019 εκλέγεται Βουλευτής με τον ΣΥΡΙΖΑ.

Στη Βουλή των Ελλήνων έχει συμμετάσχει στις Επιτροπές Μορφωτικών Υποθέσεων, Δημόσιας Διοίκησης, δημόσιας τάξης και δικαιοσύνης, στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΝΑΤΟ και στην ειδική μόνιμη επιτροπή έρευνας και τεχνολογίας καθώς και στην Επιτροπή Περιφερειών. Επίσης συμμετείχε στην Εξεταστική Επιτροπή για τη διερεύνηση της υπόθεσης "SIEMENS" στο σύνολό της

και στην Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης κατά πρώην Υπουργού, σχετικά με την 15.2.2000 σύμβαση κατασκευής και παράδοσης στο Πολεμικό Ναυτικό υποβρυχίων τύπου 214 και στην εξεταστική επιτροπή για το σκάνδαλο των υποκλοπών.

Στις 3/8/2011 ορκίστηκε Υφυπουργός παρά τω Πρωθυπουργό (επί Γεώργιου Παπανδρέου) και αναπληρωτής εκπρόσωπος τύπου της Ελληνικής Κυβέρνησης. Τον Φεβρουάριο του 2019 αναλαμβάνει Υφυπουργός Μεταναστευτικής Πολιτικής στην Κυβέρνηση του Πρωθυπουργού Αλέξη Τσίπρα.

Είναι Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω και διατηρεί δικηγορικό γραφείο στη Βέροια.

Τσαβδαρίδης Λάζαρος

Ο Λάζαρος Γεωργίου Τσαβδαρίδης γεννήθηκε το 1970.

Είναι πτυχιούχος της Νομικής Σχολής του ΑΠΘ και του τμήματος Σπουδών στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό του ΕΑΠ. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης, Διοικητικού Δικαίου του Τμήματος Νομικής του ΔΠΘ στην κατεύθυνση Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης με βαθμό ΑΡΙΣΤΑ (9) ενώ από το 2016 είναι υποψήφιος Διδάκτορας του Διοικητικού Δικαίου του Τμήματος Νομικής του ΔΠΘ.

Είναι άριστος γνώστης της Αγγλικής και της Ιταλικής γλώσσας.

Ως Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω, μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Βεροίας και μαχόμενος δικηγόρος από το Φεβρουάριο του 1997 μέχρι και σήμερα έχει παραστεί σε πάνω από 1500 υποθέσεις σε όλα τα Δικαστήρια

(πολιτικά, ποινικά, διοικητικά) και τις διοικητικές αρχές της χώρας.

Εξελέγη Βουλευτής Ημαθίας από το 2007 μέχρι το 2009, από το 2012 μέχρι το 2015 και από το 2019 και εντεύθεν. Υπήρξε Αναπληρωτής Γεν. Γραμματέας Κ.Ο. της Ν.Δ. από το 2012 – 2015 και από το 2019 και εντεύθεν. Κατά τη διάρκεια της θητείας του ως Βουλευτής θήτευσε ως Πρόεδρος και μέλος σε σειρά Επιτροπών της Βουλής των Ελλήνων. Ανάμεσα σε άλλα, θήτευσε ως Πρόεδρος της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων, ως Πρόεδρος της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων και ως Μέλος της Ελληνικής Αντιπροσωπείας στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΝΑΤΟ.

Στην τρέχουσα Κοινοβουλευτική περίοδο θητεύει ως Πρόεδρος της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής του απολογισμού και του γενικού ισολογισμού του Κράτους και ελέγχου της εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Κράτους, ως Μέλος της Διαρκούς Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων, ως Μέλος της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και

Δικαιοσύνης και ως Μέλος της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων.

Είναι παντρεμένος με τη Γαρυφαλλιά Παπαδημητρίου, δικηγόρο Βεροίας και έχουν δύο κόρες.

Τσιμιτάκης Ματθαίος

Ο Ματθαίος Τσιμιτάκης είναι δημοσιογράφος. Έχει εργαστεί για τις εφημερίδες Ελευθεροτυπία και Καθημερινή, τα περιοδικά METRO και Tempo/Newsweek καθώς και διάφορες τηλεοπτικές εκπομπές μεταξύ των οποίων το 7+7 του Θοδωρή Ρουσσόπουλου (Mega), η εκπομπή Επιθέσεις του ίδιου (Star), ο Εξάντας του Γιώργου Αυγερόπουλου κ.α. Ήταν υπεύθυνος έκδοσης του περιοδικού Popular Science της Καθημερινής, καθώς και συντάκτης του ελεύθερου ρεπορτάζ,

Στην ίδια εφημερίδα έγραφε επί σειρά ετών για θέματα επιστήμης-τεχνολογίας. Από το 2008 ως το 2010 (Σεπ.) εργάστηκε ως υπεύθυνος διαδικτύου της Αυγής και του ρ/σ Στο Κόκκινο ενώ σχεδίασε και υλοποίησε τις διαδικτυακές καμπάνιες του ΣΥΡΙΖΑ για τις δυο εκλογικές αναμετρήσεις του 2009 καθώς και το διαδικτυακό σκέλος της καμπάνιας του Αλέξη Τσίπρα για την Προεδρία της Κομισιόν το 2014. Το 2010 πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στην Ανθρωπολογία των Media στη σχολή SOAS, στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Το 2015 οργάνωσε τη διαδραστική διαδικτυακή συνέντευξη #asktsipras για λογαριασμό της εφημερίδας Αυγή, συνδυάζοντας τις ιδιότητες του δημοσιογράφου και του επαγγελματία της επικοινωνίας. Παρέμεινε συντάκτης της διαδικτυακής έκδοσης της Αυγής και συνεργάτης της Καθημερινής (εκδόσεις Σαββάτου και Κυριακής) ως τον Ιανουάριο του 2016, οπότε προσελήφθη ως ειδικός συνεργάτης του γραφείου τύπου της Γενικής Γραμματείας Πρωθυπουργού. Στα πλαίσια αυτά ασχολήθηκε με τα social media του τότε Πρωθυπουργού,

Αλέξη Τσίπρα, κυρίως στο κομμάτι του Social Media & Community management. Επικοινωνία στη διεύθυνση tsimitakis-sto-gmail.com

Τσολακίδης Βασίλης

Διπλωματούχος Βιοαρχιτέκτονας Μηχανικός, σύμβουλος στρατηγικού σχεδιασμού για περιβάλλον-ενέργεια-κλίμα.

Πρόεδρος του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ) 2015-2019, μέλος της ΕΕΣΕΚ 2017-2019, Νομοπαρασκευαστικών επιτροπών για την ενέργεια (Αυτοπαραγωγή-Συμψηφισμός ΑΠΕ, Γεωθερμία, Ενεργειακές Κοινότητες κλπ.).

Μέλος Ινστιτούτου ΕΝΑ

Μέλος Επιμελητηρίου Αρχιτεκτόνων Γερμανίας, Μέλος Ελληνικού και Ευρωπαϊκού Οικολογικού Κινήματος. Συνιδρυτής και Πρόεδρος Οικολογικού Ινστιτούτου Ελλάδας 1991-2006. Συνιδρυτής Γερμανικού Φορέα Οικολογικών Ελέγχων www.oekotest.de.

Συμμετοχή σε πολλά οικολογικά και ενεργειακά φόρα σε Ελλάδα και εξωτερικό με πλήθος επιστημονικών δημοσιεύσεων. Τακτικός αρθρογράφος στον ημερήσιο, περιοδικό και ειδικό τύπο, ΜΜΕ κλπ

Φαρμάκη Φωτεινή

Γεννημένη το 2000 στην Θεσσαλονίκη και μεγαλωμένη στην Νάουσα Ημαθίας. Σπούδασε στο τμήμα Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με κατεύθυνση Επικοινωνίας. Πλέον ολοκληρώνει την παράλληλη φοίτηση της στο κλάδο της γραφιστικής εντύπων και ηλεκτρονικών μέσων καθώς επίσης τις πιστοποιήσεις sommelier WSPC επιπέδου 2 και 3 στο κρασί. Εργάζεται στο χώρο της προώθησης και επικοινωνίας του

Οινοποιείου Κλώνα. Από μικρή ασχολείται με την κλασική μουσική ενώ είναι αριστούχος κάτοχος πτυχίου φλάουτου.

Φουντούλης Χρυσόστομος

Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗΣ γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Ικαρία. Σπούδασε κτηνιατρική στη Θεσσαλονίκη και πήρε διδακτορικό δίπλωμα (PhD) από το Wye College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Εργάστηκε στην Ελλάδα και το εξωτερικό σε κτηνοτροφικές μονάδες και σε εταιρείες κτηνιατρικών φαρμάκων και ζωοτροφών. Μετέφρασε και επιμελήθηκε το βιβλίο του Lester Brown Ο ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΜΑΣ ΣΤΑ ΟΡΙΑ ΤΟΥ που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις ΧΡΟΝΙΚΟ. Τα χρόνια της καραντίνας συμμετείχε σε ομάδα που μετέφρασε και επιμελήθηκε το βιβλίο του William Li Η ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΩΣ ΑΣΠΙΔΑ ΥΓΕΙΑΣ. Η νέα επιστήμη που

εξετάζει τον ρόλο των τροφίμων στην υγεία του ανθρώπου, αλλά και εμμέσως στην υγεία του Πλανήτη.

Χάρη Χαρίκλεια

Η Χάρη Χαρίκλεια είναι Αρχιτέκτων Μηχανικός, υπ. Διδάκτορας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Χατζηθανασίου Τηλέμαχος

Γενν.: Δαφνούδι Σερρών, 1946. Κατοικεί στην Ράχη Βεροίας. Παντρεμένος με την Μαρία Ζαχαριάδου, ιατρό-ακτινολόγο, με την οποία έχει αποκτήσει δύο τέκνα, ενώ έχει ακόμη δύο τέκνα από προηγούμενο γάμο.

Επαγγελματική σταδιοδρομία:

Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Βέροιας (από το 1986): Έχει εργαστεί ως επιμελητής Α΄ και ως Δ/ντής στο

χειρουργικό τμήμα και ως Δ/ντής Ιατρικής Υπηρεσίας. Έχει διατελέσει: εκπρόσωπος του Γ.Ν.Ν.Βέροιας στο 10ο Σ.Κ.Ε.Ι.Ο.Π.Ν.Ι. στο Ν.Γ.Ν. Θεσ/νίκης «Γ.Γεννηματάς», εκλεγμένο μέλος Δ.Σ. Γενικού Νομαρχιακού Νοσοκομείου Βέροιας, μέλος της επιτροπής Χωροταξίας, υπεύθυνος οργάνωσης και λειτουργίας εξωτερικού ιατρείου μαστού, υπεύθυνος οργάνωσης λαπαροσκοπικού τμήματος, μέλος της Γνωμοδοτικής Επιτροπής Υγείας των υπαλλήλων, στην Παρακολούθηση εργασιών της Μονάδας Εντατικής Θεραπείας, υπεύθυνος εκπαίδευσης ειδικευομένων, μέλος του Δ.Σ του Ιατρικού Συλλόγου Ημαθίας και εκπρόσωπός του στον Πανελλήνιο Ιατρικό Σύλλογο.

Μποδοσάκειο Νοσοκομείο Πτολεμαΐδας (1984-1986): Οργάνωσε και διηύθυνε το χειρουργικό τμήμα στο νεοσύστατο Νοσοκομείο, οργάνωσε και λειτούργησε το ιατρείο στα ορυχεία Καρδίας, ΔΕΗ Πτολεμαΐδας, θήτευσε ως Αντιπρόεδρος Επιστημονικής Επιτροπής του ΝΓΝ Κοζάνης «Μαμάτσειο»

Γενικό Νοσοκομείο Δράμας (1981-1984): Έχει εργαστεί ως: Επιμελητής Χειρουργικής Κλινικής. Έχει

διατελέσει: μέλος της Νοσοκομειακής Επιτροπής Ιατρών, Πρόεδρος της Νοσοκομειακής Επιτροπής, Γενικός Γραμματέας και Πρόεδρος της Ιατρικής Εταιρείας Δράμας, μέλος Δ.Σ. του Ιατρικού Συλλόγου Δράμας και Εκπρόσωπος του στον Πανελλήνιο Ιατρικό Σύλλογο

Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών (1976-1979): Έχει εργαστεί ως Ειδικευόμενος Β' Χειρουργικής Κλινικής και ως Ειδικός. Υπηρεσία Υπαίθρου (1974-1976): Περιφ. ιατρείο Λεπιανά Άρτας, Περιφ. ιατρείο Ροδόπολης Σερρών.

Διετέλεσε: Πρόεδρος της Ένωσης Νοσοκομειακών Ιατρών Κεντρικής Μακεδονίας (ΕΝΙΚΕΜ) επί διετία, Εκπρόσωπος των Νοσοκομειακών Γιατρών στην Ομοσπονδία Ένωσης Νοσοκομειακών Γιατρών Ελλάδος (ΟΕΝΓΕ) επί σειρά ετών.

Ενεργό μέλος: Ελληνικής Εταιρείας Ολικής Παρεντερικής Διατροφής, Ελληνικής Χειρουργικής Εταιρείας, Χειρουργικής Εταιρείας Β.Ελλάδος, Εταιρείας Μαστού.

